

Shree Raghunath Sanskrit Research Institute Library,
Jammu

No. ७६७-घ

Title हरविजयः

Author राजानकरत्नाकर

Extent २८३ Age

Subject काव्यम् . सम्पूर्णम्

हरविजयः (काव्यम्)

न० ७५७-घ

पत्राणि २८३ (सम्पूर्णम्)

२८३

पत्राणि

नं० ६-ई ६-घ
हरविजय काव्यम्
पत्राणि २८३ (सम्पूर्णम्)
हरविजयकाव्यम् प. २८३
७२००

नं० ६९७५
हरविजय
२८३ पत्राणि
काव्यम्
मूल्य - १२०० रु. प्रोक्त
७२०००

हर.
विज.
१.
२.

ॐ स्वस्ति प्रजाभ्यः ॐ श्रीगणेशाय नमः श्रीसरस्वत्यै नमः ॐ कण्ठस्थिये कुवलयस्तव काभिरा
मधामानुकारिविकटच्छविक्कटो विभ्रत्सखानिदिवता उपहारपीतधूपोत्पधूममल्लिनामिवधू
र्जतिर्वः १ ज्वाविकासितमुखेन खदर्पणांतरा विष्कृतप्रतिमुखे गुरुराषगर्भं दूषयुना तज्ज
नितारिचमूर्विमर्धमच्चतदैत्यवधनिर्वहणं हरेर्वः २ पर्यंतवर्तिपरिपांडुरपत्रपेक्तिपद्यास
नासनऊशशयेशयोकोषचक्रम पुष्पात्पुनातदधुडुतडुग्यसिन्धुवीचिच्छदावलयितामर
शैललीलां ३ अस्त्यन्ते सरसरिजलपायमानभागेन वार्करुविमन्दरशैलशृंगे ज्योत्स्नावती
तिनगरी भुवनत्रयैकभूषादृषां कविरसीवशाशांकलेखा ४ यस्यां निशासगरानेन वपमरा
गसमप्रभारुणितमध्यागतेऽलेखं वक्षोन्तसिंहनाखरैरसराधिपस्य सासकच्छटे विषमभि
नमिवाचकास्ति ५ ज्योतीरसाश्मभवनाजिरडुग्यसिंधुरसुत्तिष्ठत्यचरतंगमरीचिवीचिः
वातायनस्थितवधूवदनेऽविंशमन्दरीनादनिशमुल्लसती वयस्यां ६ गंडस्थली समचनचर्मज
लारतेषु लग्नवते सऊसमच्युतके सरायाः अभ्यापतन्मदमार्गाणां पुंगपक्षपक्ष्माकुलाश्च द
धुः प्रमदाश्च यस्यां ७ सीमंतिनी जनमनस्ससमाधिभंगकोपातलेन विरदग्यमपीडमालेः
उत्पापयन्मदनमाश्रुकैरविभातियस्यां हिमांशुरवलंभितजालमार्गः ८ यस्यां रतेषु दृष्टुपीत

नितेव विवशो भास्य रदृशनपेक्तिः कृषोगयष्टिः कूर्मीवपुष्पधनुषः प्रियपाणिजाशुको
 णावमर्षमधुरकृणतांगनासीत ॥ यत्रेडनीलभवनेष्टपुपमरागवातायनैरुभयपांश
 गतैर्विभाति वाणासरस्यहरचक्रवित्स्नवाङ्गमूलवर्णैरिववपुः स एजकटाद्वैः क्रीडति
 रतांतजनितोऽस्ययंति यत्र माणिक्यमन्दरगवाक्षपथप्रविष्टाः श्रृंगार्णवेति सरनिर्ज
 रिणीतरंगभंगानुसारिणिरामरुतोंगनानो ॥ गंडस्यलेप्रतिसिते सदृशोऽसविद्रा
 सधेततेडशकलं रजनीष्यस्या ज्याघातपातकिणशारितमेतकेतम्यासीकृताक्षम
 णिखंडितलायमाते ॥ यस्यामशोकिषतशोकरशेखरेडसन्दर्शनेत्सुकतयोपगते
 सरोद्याः ज्योतीरसेष्टकविताम्वरचुंभिदीप्रवप्रभाभरतिमेतचउग्रसिंधु ॥ लक्ष्मी
 र्मयांभवनमानससन्निवेशहंसीतिरुज्जलविलासगतिक्लमाभिः स्त्रीभिर्भुतां समणान्
 पुरवां कृताभिरुज्जांचकारकषकेततफलरीभिः ॥ यस्यानिशासुरुविराग्रुधुपधूम
 कल्माषितंशशिभृतः करचक्रवाले श्लिष्यद्गवाक्षकलेपोतकवाटपट्टमंदंशलमकिण
 लेखमिवैतिलक्ष्मीम् ॥ शाय्याष्टहंसरतकेलिविसर्पशीर्णकर्णावतंसविकचोत्पल

पत्रलेखैः यत्रांगनादलयतः कसमाश्रयस्य भ्रमैकपाणशकलैरिवकीर्णमासीत् १६ या
 स्योसनीलमसिताग्ररूपधूमदंशगवातविवरोदरतः प्रसस्तुः आसन्नचंद्रकरभंगभियां
 धकारहस्ताइवस्फुरितदीर्घशिखोज्ज्वलीकाः १७ रागानुवेंडिपरिणामदशावमर्षश्चन्या
 भिरामनवयौवनपल्लवाभिः कल्पद्रुमवततिभिकनकाद्रिकेनवेष्णीवयापुरपुरंधिभि
 रावभासे १८ वैदूर्यपट्टद्युतिवारिभित्तिशासुहरादपावृतसखैरिवदृश्यमानैः द्वारैर्वि
 भर्तिपिहितैरपियत्रलत्तीमभ्रकषाप्रतिदिशोमणिहर्म्यपेक्षिः १९ यस्यांस्मरः सततस
 निहितेपिचंद्रदृशमणौवसतिपौरपुरंधिदेहे निर्मेकभीतिरथिदृढकटाक्षबाणतद्भया
 रासतसहस्रकृतात्सरतः २० जीडाग्ननीषुनदरिदतिसार्द्धचंद्ररश्मिच्छटापटलनिष्क
 रितानिकांया विभ्रंतिमत्तमयमतेगजदंतकोषसंवादितोज्ज्वलयानितिशास्यस्यो
 माणिक्यतोरणसुडरविलेभमानतिरमांशुकववितरंगशरीरभाभिः यत्रतण्डुरितपल
 वतिमिताभिराभाप्युत्पमिवचंदनमालिकाभिः २१ यस्यांभरेणगलतस्तुरुणीसखेडु
 लावण्यकांतिविसृष्टास्तविकरस्य अट्टालमालवलयेविकटाललीलाविडंभयतिचुंवि

तमानुविंवम व्यक्तीकृतावयवचंद्रकलाभिरामरूपाहरंति हृदये हरिणा यतास्याः यत्रोत्ति
षमधुरमम्यविदग्धहावभावानुबंधिजसमापुथसौधहासाः १३ यस्यांनिकेतनलिनीशु
चलौहितीकसोपातपट्टरुचिविक्कुरितांतरालाः लक्ष्मीभमानिधुरमंदरुचः प्रियायवेदे
कृतैर्दकिरणाइवपमपण्डाः १४ माणिकावेडखचितास्तरमंदिरपुयस्यांचकासतिविषा
टलतत्पभाभिः आलिंगिताशिवरिकोटिविपाटिताभूमौदामनीभिरिवकोचनकेतदंशः
यस्यांचजत्पथितिशोथतिकोतिवेशमलीलापृहीतविकचोत्पलपाणिपद्माः वैभावरेणारभ
सातिमिरेणदत्तहस्तावलंबनश्वास्तपुरंधिलोकाः १५ आक्रीडतामरसिनीजलयंत्रमंज
नादैकुमात्रगतकैशिकमध्यमश्रीः तत्कंधरस्तिमितहृतेपादेविपत्तमाकर्णयतेभरुह
हंसगणेनयस्यां १६ यत्राश्मगर्भकमश्रुवशिखाप्रकाशश्यामीकृताभवनपुष्करिणीत
टेषुचेतोहरंतिपरिणामिविरोपभक्तशेवालसंहतिरमायवहंसपूयाः १७ यस्यांहरिर्म
णिविनिर्मितहर्म्याशिमलीढोदराः प्रतिदिशोतिशितारकोद्याः तद्वित्तकोमलऊरांऊरको
टिलयनैशादर्विंडपटलप्रियमालिलिंगः ३. लावण्यनिर्भरपुरंधिसुखावधूतक्वायोदधत्क

हर.
वि.
प्र.
३
३

लघुतां हृदयेन यस्यो इंड निर्णयसमागोक्तद्विस्वित्मानमूर्तिक्वलेन विशती वरसातलोतः
प्रातश्चकासति गृहोदरकृदिमाप्रविति मरत्नकसमप्रकरावकीर्णाः असद्गता रुणकराह
तिपाद्यमानतत्तत्राशिशकला इव यत्रायाः ३२ आलिंगनादरचितास्थितिरावभोयः
पत्नविकासिपरिखावलित्विभवं यम् विस्तारिसालजघने परिवर्तमानतत्तत्रात्न
प्रातागुणमुद्धरंती इति पुरीवर्णने तामधुवासभुवनानुनिवृत्तया तन्निर्माणदेहचटनः
तपितारिचक्रः चकीवसौधधवलं भुजधिराजमूर्तिविभुस्त्रिशिररश्मिकलावहूलः ३३
यस्य प्रपन्नजलताश्चरणारविंदपीठप्रणामकिणशारितमुद्धरंति रुद्रीभविष्यति वप्रष्ण
पन्नभास्वदूर्ध्वतितारकमिव समललाटपट्टम् ३४ सुषुप्तुरत्रयमविस्मयज्जटबंधविदाक
लेन फणिना इडताविः सहायकात्म्यमिव फुल्लतमारुते सप्रसितः सपदियस्य पृष्ठद्व
क्तिः ३५ आकर्णतां डवितमंदरचापदंडमौर्वीकृतोरगफणागणफुल्लतोत्पः यस्यादिदी
पदनलः प्रथमेततोभिज्जालाकलापजटिलसिपुर्वृषद्वः ३६ मंदार्किनीशिरसिमौलिक
पालपटसंचट्टकफरतरंगचटाविभाति यस्यासनेत्रशिखिविस्तृतचंद्रखंडविष्णुदमाना

३१

३

शिशिरामृतनिर्झरश्रीः ३८ यस्यानुरागवशातः स्फुटकालकूटच्छायाच्छलेन कृतकेलिकवा
 वमंदम इष्पानुबंधकलुषोप्रसमीक्ष्यगंगामालिङ्गितो ये मुनयेव विभातिकंदः ३९ आभा
 तियस्य हिमशैलसताभ्यर्ष्या रोषानुबंधवशाताम्वरमारुह्यः ४० उल्लोपपन्नगनिपीडिततट
 रत्नभागेऽप्यितावै प्रतिपद्याभिमुखीव गंगा ४१ निष्पेषभीतिशरणागतस्य वज्रशेषापरेव
 हसता विधुतोत्तमंगम येन व्यलोक्तकपालमौलिवंध्युतादृशानपंतिरथः पतंति ४२
 यस्यादिराजतनयावदनारविंदलावण्यकोटिविजितस्य सलीलमंदोः वंदीकृतोर्भक इव
 स्रग्भूटकोटिवंध्युतस्मिरमभारिकरेण खंडः ४३ मंदकिणीसलिलनिर्भरसूर्यमाण
 गंभीरकृत्तिऊहरोद्धततारतादे अद्यापि यस्याशिरसि श्रियमेतत्प्रांतवेदधनीव परमेष्ठिनि
 रः कपालम् ४४ संहाररात्रिसखतांडवडम्बरेषु दोर्दंडेषु पवताभिहतापुरस्तात् यस्य क
 मादपसरंति परिक्रमैकलीलावकाशचटनार्यमिवादिनायाः ४५ यस्यानुकाररभसोऽप्यि
 तदंडपादगुल्फाग्रसंचटितमंडलसर्वरेखः पर्यस्तपर्वतशिखाश्रिविशीर्णमाणमाणा क
 पाचकटकाश्रयमेति चंद्रः दोर्दंडेषु पवतामोक्षलिता विचित्रचारी विलासदलिततितिपी

हवि.
प्र.
ध

द्वंधाः यस्य भ्रमंति गिरयो म्बरमार्गपवपातालपातवकिताश्वतांडवेषु भ६ संहारमेवम
लिनातनुकालकटक्वायासलीलमधिकंधरशूलसंती यस्य प्रदत्तिवतीवकिरीटकोटिवडा
स्पंददयितमिंडुपेतरात्रिः ५० गंगातरे गतरत्नाननरंधलमच्छुडाशशांककलिकंस्फरउ
तमोरो अस्यष्टुचेवुषटदष्टमृनालकोटिहंसप्रियंवदतियस्यसितंकपाले ५० संध्यासमा
धिविनिमीलितलोचनस्ययस्यानुकारमिवद्वारफणीचकार उड्डलनोर्मदितभसपरागाष्ट
रपर्यस्तभीतिभरकृजितकातरात्ताः ५५ प्रेमाश्रुतेन गिरिराजसताश्रयेण तस्मावितेत्रह
दयेस्ति समावकाशः यस्याधिकंदरसितीवपदेवबन्धुसंभुततत्रिभुवनाग्निशिखौविषौचः
आकर्णकृष्टकसमम्युतरेणपिंगहूर्णीकृताशरासनमध्यसंस्थः प्राग्वितवृत्तिविकृतेरपि
रोषवक्त्रिज्वालापरीतश्चयस्यमनोभुवोभूत ५१ पुष्पापुधेनकृततीव्रसमाधिभेदमास्या
लितेयनुषिसक्रुटीविभंगे तत्तोभजेनरभसेवविलंच्यमानमूर्धालियस्यसरुषोमुज्जलीव
भूव ५२ भीतैः पुरैः कसममार्गणादेहदाहसंरंभयोरविकृतिर्दृष्टेशसैर्यः कंदोदरास्पदमन
चेलहंकृताभिधमखलेनविकिरनिवकालकृटे ५३ ऊर्ध्वतणानलशिखापटलैधनतमासा

५०

ध

ययस्य ऊपितस्य समाधिभंगात् चक्रेपदे सकरकेतरपांडुपवसभुविलासलडिते लटभंगा
 नानो ५५ यस्य व्यलोकि सरुघोमखमर्जनेन माया किरातवपुषोः परिपाटलाविद्र भा
 स्वलाटाविनिद्रुदविलोचनामिजालाकलापपरिणामवशादिवारात् ५५ कर्णावतंसि
 तशिखेदिपतत्रुवंशं गेजाफलसुगुणदृढयोधराशो यस्य तितेगिरिसतामधिकाभिराम
 रूपानिद्रुदमुदकं टतमाभिचलः ५६ यस्य व्यभिच्यतमनः सतरां किरात रूपस्य शैलसता
 याशवरीभवंत्या कर्णावतंसितमनोहरके किपिंक्षुसक्तायदीर्घतरलोचनशंक्रपातैः ५
 यस्यावालम्बितकिराततनोर्निद्रुदमेत्रोश्मकारणदवाञ्चकिरीटिकोपातः सेदोदविंउ
 निकरः शकरेकरेण निर्मञ्जरीकरकरालितदिग्ललाटात् ५८ लीलानताननतयाश
 ति विंववर्तिष्ठुडाशशांकशवलं ऊचमर्वभागे यः पश्यत्यस्मदधतं प्रतदुग्यसिंधुकलोल
 लङ्कितसुधाकलशस्य लीलाम् ५९ येनादिराजतनया ऊचमंडलाग्रविन्यस्तदस्तकमले
 विभरांवभूवे वत्सोदिमाचलशिलाविकटं सतेववीणानिवेशमिवभूलनविभ्रमेषु ६०
 संध्याजलोजलिमयोऽक्रतियमिरेणमसेदशीकरकेणात्पलकोरायष्टिः देहार्थभागा

द्वि.
५

तथैतलसताननेंडतिस्मावलोकनमुत्पत्तिमितेत्तण्णीः ६० शिष्टेनयोकिमुभवेउत्तनैवसे
धिदेहार्थयोर्धटितयोरितितत्परीतां आरिष्वयस्परभसादिवचत्तरयनारीषरस्यनिरा
यायललाटपट्टात् ६१ यस्यानतिप्रणवरुद्रदृशोच्चिप्रमशाखानश्रुविपदीकृतपूर्व
भागाः श्रपांडुमूलपरिपाटलपुंडरीकपत्रप्रयंदधतिवक्त्रिशिखापिशंगयः ६२ स्तुतिमु
खरसखास्तंप्रस्तरत्नावनेसास्त्रिवरणासपर्यावंपुरावेमसेयाः प्रतिदिनमुपचेरुस्मि
उसाध्यासरोचाः स्फटकरपुटोकटिशिष्टभासकिरीटाः ॥ ६३ ॥ इति श्रीहरविजयेम
हाकाद्येपुरीपुराविवर्णनोनामप्रथमस्सर्गः ॥ १ ॥ ॥ श्रीशरसेनसकदाचिदयाधिसा
नुलीलाविलंबितदिमादिसुताकरायाः प्रत्यप्रकांचनलतांवितसन्निवेशासाक्रीडमेड
पसमंडयदशमधाम्नः १ तस्मिन्कृतसुनपरिग्रहमदिराजकन्यानुकूलरसदिग्यकथा
विदग्धं श्रुत्योत्पन्नहृदयविस्मयितवत्तवदहेमांगदास्तममराधिभुवोधिजगुः २ वेलज
टापटलशेवेलवलरीकां वृडेन्दुखंडस्यंडिलोरुम्हणालदंडम् आकाशसिंधुमवतेसक
पालहंसदासासमीदधतमैदिषतैनसारान् ३ कर्णावतेसश्चटितोत्फणदंडशकफू।

त्कारमारुतपराहृतलोचनौत्थैः विक्तीकृतोशिविकणौप्रकरैस्मरोषगौरीतितोसरनदीं
शिरसावहेती ४ चूडागतेनजगदीधितिनातत्रत्वमासेडषासरभसंप्रविवित्तणारात
भासुललाटतटताकतलार्कविवमथास्यमानसिवविभूतमूर्ध्वत्वः ५ शैलात्मजाव
दनचंद्रमसः कथंवल्लवापिमेतसदृशीनामकोशे दूर्यतणायशिवती।वनिपित्तनेत्य
मथासितोन्नतललाटतटोपकंटे ६ तेभेरसाजितगलत्ततजात्रमेकसंपादितारु
णरुचाक्वचिउन्नमांगे तांदूलरागपरिपाटलयेवदंतमंक्ताविराजितकिरीटकपाल
षण्डम् ७ ज्योत्स्नारुचास्वरमलेविमलंदिशंतमिडंतिथायमुज्जटेदयितायमानम्
तलांछनक्वविमिवातत्रकालकूटक्वायाक्वलेनदधतेष्टकंठलयो ८ संहारकाल
कवलीकृतसप्तलोकामस्वोतिभारभरमेयनमेचलीलो कंठान्तरालपरिवर्तिनिपीत
धूपवर्तितिविषमयींदधतेचलेखो ९ शैलत्करालमनिशंखसहस्रचारहोरारगेंद्र
फणभंगुरवीचिचक्रम कंठस्थितोक्तटविषद्वकालकूटकूटप्रभाप्रकरकर्मशृंहंव
हेती १० भस्मांगरागधवल्लेपरपृष्टपिंक्वायांगदोरगफणाजलितोसकूटम् शैवी

ह. वि.
दि.
६
६

मिधुममालिनीकृतवीचिभंगउग्रोर्मिमालिसदृशींश्रयमाश्रयेतम् ॥ केयूरपत्रगवि
निःसृजितादतांसकृदोत्पितेननवधूलनभसुनोमैः सावर्तवक्रमुपरिभ्रमतेउविंवसे
वादितामुपगतेनविराजमाने ॥ गंभीरकंदकदरास्पदकालकूटनिर्यत्यभाधिकमली
मसभोगिद्वारे वत्सल्यलतादिनशैलशिलाविशालमालेविनीलनलिनसगीवोदहंते
श्रद्धाश्रियोरुचिरकांचनभंगपिंगळायाभिरामवपुषंदिमशैलकन्या ऊर्ध्वतमंजनमली
ममकालकूटकंदप्रभाभिरभितः पुनरेवकाली संवीज्यमानमसकृत्कज्जभापधानवडा
स्पदेद्विगुणितोन्नतवाहुदंडम् लांगूलचामलकरालशिलावामरुद्रिरुद्रिन्नभक्तिमनमे
वकज्जमतारात् ॥ सेवागणामरगणाधियपारिजातकर्णावतेससरभीकृतमेच्छि
रमम् गंधानुवेधिमधुप।प्रतिविंबप्रतिलक्ष्मणारोदरैर्नखशशिप्रकरैर्दधानं ॥ दंतप्रभा
दलितकंदविषादकारकायससतिधिरुषः करिवक्रसूतैः ऊर्ध्वतणानलरुचांचनचीन
पिष्टधूलिक्वटाश्वमुखेविनिवेशयते ॥ ऊलकम् तसैप्रणाम्यमणिमौलिषिटंककोटि
टंकाहतिक्वाणितकांचनपादपीडम् शैलादिनानर्तधिरः सतिवेदितेषुतेष्टवितासनप

विप्रहतिर्हतेषु १८ आजमिरेसरविशेषकृतस्यमार्गविप्रचारयतिपाणिलयाभिरामाः
 विस्पष्टवाद्यविधयकरणानुवेधभाजःक्रमेणस्मृताः स्फुटमार्जनांकाः १९ युगलकम्
 अत्रपाटोत्तरम् आजमिरेयसरजाः प्रविभक्तमार्गविप्रचारयतिपाणिलयप्रपंचाः सं
 मार्जनाकरणयोगविभक्तमार्गचेतोहराभिः मतवाद्यविधिबवस्थाः कौडीकृतादित
 नयाः शशिखंडमौलिमातापदानुरचितस्ततिमातरस्तत् लीलाललामललनाभिन
 यप्रपंचासंचारचारुरसभावदृशोभितिसुः २० आपीतपाटलसितेतरकुंदगौरदेहत्वि
 षोललितनंतनविभ्रमस्थाः अमूर्गणाधिपतयोभिनयक्रियासमृतीरसाश्चपरिष्कृत
 रंगपीडाः २१ तेषांपुरापुररिपौविषमप्रयोगत्तोपदेशरभसात्सयमुक्तिहाने पाताल
 रंभसभवन्नतभूमिपीटनिष्पिष्टशेषफलरत्नकरावकीर्णं २२ सौम्यितोभुवनमाकुलयां
 चकारविस्पष्टदृष्टिमिरवपलीनहंसम् लीलावराहश्चभूमज्जटासटाग्रविष्णुदिसिं
 भुजलशीकरउर्दिनाईम् २३ भस्मांगरागधवलेषुभुजेषुतस्यकल्पावयत्सगरानेकर
 वर्तमाभिः अभाभराजिचकितःपरिभुंजमानमिच्छावहृलवप्रपःशित्वितोविदुः २४

ह वि.
हि.

७

७

गाढांगदोरगफणामणिरश्मिरागरुणांधकारनिकराः परिपार्थधूमेः शैलस्यभास्वरु
चामवधेस्तदीयेवाक्रुडुमैसापदिचत्तभिरेस्मकृदा। वित्तितवाकृतिवदस्यविदस्यदित्तः
तस्योंगहारकरणक्रमकंपिस्मर्मः अग्रातिपातिसलिलासरसिंधुरापश्चीनांशुकोजल
तिरस्करिणीविलासे ३० अग्रेनिनर्तिषतपवविलोचनाग्निरम्याअपिञ्जरितदिंसुखचक्र
वालैः तिरसांशुविंवकटकप्रतिवड्वतिरर्चिभिरातपतिरस्करिणींनिरास्यत ३५ अग्राति
पमातविविधाभिनयप्रवेधसन्दर्शितार्थमिवसर्वदिशांपुरस्तात् विसृष्टरेवकरयाक्र
लवाक्रुदेडपिष्टादिकृतनिकरानकरोत्समार्गान् ३५ तस्योंगहारवलितातनुवृत्तदस्त
भस्मोंगहारागधवलानतपीनवाकोः सावर्तचक्रविकटोर्मिचटासदससंकीर्णउभय
जलधिप्रतिरूपतासीत् विस्तारिणालिकनकाचलवीजकोषवक्रस्यदत्तवलनाससह
ससंख्यैः फलजपाहृणातलैर्भुवनारविंदकोषस्यपत्रपटलायितसस्यदस्तैः ३६ पीतोस
कृतचरितंगलकालकृतव्यायातिशायुसरणार्थमिवाभ्युपेतं तेनोत्तमोंगविधुतिस्मयमो
लिवंधविसस्तमिंडशकलेविभगांवभूवे ३२ तस्यार्थलोचनमरीचिमतोविशीर्णपिंगति

षष्ठिरमभावितरं पुरस्तात् आवर्तनतया विकसत्करात्तरांशुलीदलजलैकरपम
 षंडैः मंदेहिताथवलभस्तनधुलिदिग्धतदोद्भुमातिलरयोर्धतवीचिभंगाः उग्योर्दधेन
 भसिपप्रथिरेषुहृतेमालिं गितातवतरोत्कलिकाभ्रगंगाः ३५ पातालवेषमगतवंधदिह
 त्रयैववितिष्णमानमणिवंधनवद्धसंस्थाः तस्यव्यथः फणभृतः फणचक्रमुक्तफूत्कारमा
 रुतविशीर्णजलान्ययोधीन ३५ व्यक्तोगद्गारकराणकसकीर्यमाणदोर्दंडमंडलतयावि
 भरांचकार संहारमारुतविकसितकल्पवृत्तकैलासपौलसदृशीप्रियमिंडमालिः ३६
 तेनव्यपीयततरामिववेहिताग्रदोर्दंडभस्मकणराजिभिरुज्जलाभिः निर्म्यत्समाना
 निजन्तक्रियाभियोगयोगांतरालधुवनांतरसूत्रपातः ३७ आरवर्तनकरांशुलि
 कोटिभागानिहृतिदीधितिशिखालिखिताक्षलेखम तस्याभवत्स्फुरमनेकसदृससं
 ख्यतिक्तामृतांशुकलिकांकमिवाश्रितम् ३८ तदासरेचकरयधुसनाजबंधसंवद्ध
 बुद्धकणाकुलसिंधुसिंधुः ललीमनुजतिकिरातदशावनडनागैर्दकंबुकश्वास्पवभार
 ज्ञतः ३९ तदाजघ्नीनवलत्सरगजकृतिवज्रादिशातनखकोटिनिपातभीतैः दिग्दंतिभिः

ह. वि.
दि.
८

स्वरितजं चित्तजानुपर्वत्तर्वाभवद्विकटजं भतटैर्निषेधे ध. तस्यांगहारकरणाजलवा
ऊदंडंडास्पदासपदिकेसरराजकृतिः ताराश्चकरकरजैश्चदुलीकशरचूराजवः प्रिया
मिवोडुपतेमिकीर्षुः ध. दोर्दंडमारुतविद्यदितशैलकूटधूलिच्छटापटलधूसरमुक्ता
धाम्नः उडूलनोत्पदितभस्मरजोभिरेकदीशः प्रमाष्टमिवविंवितलात्तदर्शं ध. लक्ष्मी
पतेरिवतिरंगलदंडपादशाखाप्रकोटिद्यदितः तणमुत्तररश्मिः तस्यावभावधिनाभ
र्चजलावसक्तपद्मासनानमितरत्नकमंडलुश्रीः ध. तस्यास्तरीषतनवाभिनया
क्रियासुदिकचक्रवालसभितः स्थगितांतरिताः अंभोधिमारंगमनाभिमुखाशि
रस्यसिंधुप्रवाहतिवहाश्ववाऊदंडाः ध. तेनव्यलोकातवलजुजदंडं डेडं डेडं डेडं
लाहतिविद्यदुनविप्रकीर्णं प्रभृष्टमस्वरतलादिधुतोत्तमांगविसस्तशीकरकपाल
धियेडं विंबम् ध. ब्रह्मासनामरुहमाहितसर्वलोककंपेविभोशिशिरस्कालश्वा
नुकारे पर्यंतवाऊवनधूलितभस्मधूलिनीहारपातदलितच्छदशोभमासीत्
श्रैवेयकोरगफणामणिचक्रवालसंभारुणोडुशवलेश्यगयांचकार दिङ्मंडले

ध. ६

८

प्रलयकालनिषेवितस्यकंदप्रभातिमिरनीरुचिःस्फुरंती ४० वृजजडोश्रपिज्जडज
 ढानिजंजवडास्पदंप्रतिदिशंसचिरादवाप आरज्वर्तनकरानिलचटमानतारापुरंधि
 परिरंभमुखातिशंभोः ४१ लीलावधूतशिरसोमवलजदायनिषेदिसंधसलिलोत्तित
 कोटिभागात् तस्मिंस्तोडवरसस्यविनिर्जगाममंदाकिनोमधुरियोरिवदंडपादात् ४२
 तस्यांशुशोणितमिवोजगउर्गविष्टोदंडंवातविधरागिरयस्तदानीं तद्वर्तनानिलर
 योत्थितथातवेयधूलिक्लृष्टारुणितनिर्जरवीचिभंगाः ४३ तेनयथाविषतवाहुवनप्र
 कोष्ठवडासितोरगफणामणिरागपिंगाः संहारकालरभसोत्थितधूमदंडकल्माषि
 तानलदिग्बिभागाः ४४ तस्याधिरुज्जमतलोत्वनट्टिपातलतीकृतेषुफाणिनाम
 णिवेधनेषु तत्रापवेदपरिवर्तनेषुलस्यमानपीतोदराकनककमुविलासमाश्रुः ४५
 सानंदनेदिकरताडितप्रकरायचेतोदरांकिकपयोधरतादहृष्टाः आरज्वरेचकरयः
 कलयांचकारलीलांसमेचकगलःस्फुटचंद्रकश्रीः ४६ सावर्तनारभितोललितं
 गहारशोभासनोरमपरिक्रमतांवहंती चेतोजहारदयितारमभावहृद्यहृपाक्रिया

ह वि-
दि-
५

परिपोः शुभहस्तदृशिः ५५ दोर्दंडं डवलनात्यति संकटं मत्पे स्येनो विदधिरेकज्जमोप
रस्तात् विम्वस्तमर्दचरणे परिचक्रमे च धूमं डलं विदलतीति दयानुबंधात् ५५ ब्रह्मो
उकर्षरपरिस्फुटताभि संये डधे विरच्यत तथानुवदंडपाशः इत्येन चीत किरणाभरणम्
स्यत्तमाधार डवलतया सविलासमासीत् ५६ तरंगप्रगल्भकम् कतिशविष्टसरति
जिह्वातीतरंगकांकारतारनिनदैर्न कपालपंक्तिः नृत्तक्रियासविददा विवसाधवादे
यस्यात्तमंगभुवि स्वातिशया समेदे आलोकितस्तद्दिनशैलभुवासहासमाक्षुष्यशी
खरशाशांककलां सरारिः निंददिह धकभुवं भुजगारिके तरे च कारकटिलोमतदंड
काष्टं ५७ पतानितानितलपुष्पप्रदानिकानि चेतोहरणी करणानि गणाधितायाः
इत्यंगद्वारविधयः स्फुटतत्प्रपंचयोगां वितस्थितिभूतः स्थिरहस्तमुखाः ५८ इत्यंत्रिया
त्मकरणे गणमंडलीषु संक्रांतिमस्यत यतो सदसि स्थितासु पर्याप्तदर्शनमुखे विनिमेष
पद्मचक्रः सहस्रमभवत्सहस्रणीयमैश्याः ६० आविष्कृतानुकृतिविधमनागवक्रलीला
विदस्त्य करकोटिविपाट्यमानाः अंभोभूतः शिखरशेकरविंडहेदविष्वादिनोभिनय

२

नेकममस्यजङ्गः ६१ इत्येसलीलुमभितेयविज्जेभमाणविस्पष्टभावरमवृत्तिनिषेधनत्ते
सार्थेन्यवर्ततगणैविभुरुत्तमोगागगातरंगकणसंभृतिभित्तवेदः ६२ शैलात्मजाविज्जि
ततद्गणकृष्णमाणवृद्धोत्तनिष्ठुरावुराहतमंदरात्रिः तस्यसहीकृतविभुरुकिरीटचंद्रस
एकदावनडरोचरविभ्रमोभूत ६३ इतिसमयमनैषीतत्रतास्तासचेष्टाविदधदवल
कन्याविप्रयोयाभितज्ञः सुरपतिभिरभीत्तांरत्नपट्टांघ्रिपीठे लुटितमणिकिरीटाष्टा
पदैसेव्यमाताः ॥ ६४ ॥ इतिश्रीहरविजयेमहाकाव्येतांडवर्णनेनामहितीयःसर्गः
अथसमस्यगिरौसकलर्तुभिर्निजनिजप्रसवोज्ज्वलनाश्रिया सममसेविकदाविडपाश्रि
तोगिरिजयास्त्रियानवदोर्दुमाः १ मधुपराजिपराजितमाननीजनमनस्समनस्सरति
श्रियम् अश्रुतवारितवारिजविलवास्यादिताताश्रुतताश्रुतनेजगत २ इतमपास्यय
मेननिषेवितामभिनवोक्ततयेवदिवाकरः दिशिमशिश्रियदेइविशश्रियाससुसतां
ससतांविदधस्थितिम् ३ स्थितिमधुर्मधुरामवलंबितस्तवकदर्पणपलवपाणयः
सतिलकोज्ज्वलपञ्चलतागिरेरवनयोवनयोराकृतश्रियः कृतऊशेशाश्रिनींरुचयोमधु

ह. वि.
दि.
१

अतिकरादभिमेयरगामिनः मधुलिहोदिवसासवधर्म्यः परवतीरवतीर्णमनोभवाः ५
ध्रुवमनेकरसाव्यवहारतः कतरसायनसंप्रदसस्थिताः मधुलिहाससुखायतसेहतिर्हति
मतीतिमतीत्यक्तस्थितिः मधुरयापरपुष्टगिराशानैः सवयसेवसमेत्यमधुप्रिया स्मर
शोचतितास्तद्वलभैर्मुदमधुर्ममधुर्यमनोहृताः ७ सरभिदोदधतिप्रमदान्वितोतवमधु
पहितविषवण्यके सरतहर्म्यश्वारचितस्थितिर्नवरतांवरतांमधुपोतभूत ८ अससिता
गिरिकाननभूमयः किसलयाचरत्वेडनसालसैः परभूतोः अदथायिष्यतप्रियाः समद
तामदनादितषट्पदः मधुरज्जंभणविभ्रममाधवीमधुरसासवपानमदोक्तदाः मधुलि
होद्यययंतमार्त्तसप्ताः स्मरसद्धारसद्दासवतीस्रियाः दउडदंचितपद्मकरालतांऊरव
कस्तवकोमधुवाधितः उदमसंजसमेवडनोतियकुचितयाचितयापिविवोगिनीः ११ त
दभिधायतमानसत्वरंमधुरवादितिततदितिस्रियः रसनिपुक्तसावीवचनागतप्रियत
मायतमानसवोभवत् १२ तिलकम् जरटपेकजवीजसमतिषोमधुनिपातमभिप्रज
गल्भिरे मधुलिहोविरहेकृतदिमखव्यवयोवचयोगाकृतस्रियः १३ सरभिमासिकरा

१०

विदुर्जितातततयापिनवालिशतात्विताः शमवतामपितामरसादरधुमरसजलयान
 लिनीमथौ जलधिदेवतयासदृशीश्रियेस्फुरतरागतारागरुचिंदधौ १६ वरसपादविधु
 तरजःकणप्रकरधूसरपततिसेपुटाः न्यविशतानुगिरंकमलाःकरानुममनासमनादम
 लिब्रजाः १७ तरलपलवताप्रकरावभौसमधुसुलसितधुमरोत्पलम् ऊसमकोशामिवा
 नयितंलताविवलितापलितापद्यतस्तरोः धुमरपंकितिभिर्नमनस्विनीध्रकटिवंधा
 इवागलितोपतत् कमलभूमिप्रमानहतिस्फुटप्रसरकेसरकेतशतेमथौ १८ शिशिरभा
 सिचिरेणदिनश्रियाकृतसमागमविघ्नउपागते कलषतापिमुदेमधुसंगमाननिशया
 निशयापितमानया २० सरभसंशयनीयइवोत्तरकृदकृतविषपीतमधुत्कटैः मधुक
 रैः विनिपत्रसजातिभिः सरसिजोरसिजोषमवस्थितम् २१ निप्रवतावसरेकमितवधुर
 ह्यतऊंऊमितेनधुशंसनः तरललोचननिर्जितविस्फुरत्कवल्यावलयावलिलेशाभिनी
 स्मरसखस्यपदेसरभेरिवस्तनवतीदधतीसममीसनत अलकदशेनिवेशपरिस्फुरन्नवया
 वयवाभरणाश्रियम् २३ विदधतः पथिकस्तपणप्रतिस्मृतिभुवोतिजशक्त्युपहृदणम्

ह वि.
८.
११
॥

दधुरहार्यतटासदकारितामनवमाधवमानवसंगितः १५ अलिभिरंजनधूममलीमसैः
स्मरवलैरिवकंकटिकैर्दृते मरुतिसौरभशालिनिताभवस्सरतिकेलिरसाकृतः १५ वि
कवपत्रपुटेसरभिप्रियस्सरसविभ्रमकांचनपंकजे अथितचापकमुत्तदनावधूरसक
लासकलालिजलारवैः १६ रभसयोगताः पथिकाः शुद्धाः मधुरांजनवर्णवशीकृताः
ममविरेपरिरेभसखाक्कसनिजवधुजवधुततउक्तमाः १७ शिवपुरीसिवशैवलसक्ति।
यंनिविशामानमनर्गलमज्जिनीम् अमरपुरममवेद्यनकाः प्रियोर्षवतयोवतयोगमुपा
ययुः १८ मधुरांजनविडमनोरमप्रकटपत्रलताभरणोज्जलाः नसरभावभवन्नतिसुक्त
कव्रततयोततयोगगुणाश्रियः १९ सुखनिलीनशिलीमुखवृक्षकंकमलिनीमुज्जलांबु
रुद्रस्तनम् अददरत्कमितेवनरागवान्दितकरोनकरोत्करकोटिभिः २० स्मरमतेगा।
जदानजलच्छटाविपिनिवारिधिदिडमविभ्रमे अमरसंदृतिराविरवीभवत्प्रचपलाशत
रौप्रियं अतिमिषालिविलोकितविभ्रमं सरभिमन्तनसो नवमालिकाम सरवधूमिववी
हमनोभुवो नवशामावशामाशुमधौययुः २१ सुपरिमृष्टकपोलतलस्फुरन्मणिकरालि।

११

तकांचनकुंडलः नखल्वभोरुमधोनसमदोमददोलनविभ्रमे ३३ स्मरमदिदिपह
 र्थविलोचनेपुरविपोयवयशिविपिंगलम् स्फुटमशोकमुदीर्यतउत्सुकानकमिता
 कमितारमलेवधुः ३४ विधुतपत्सरजःकपिशभ्रमडुमरसंदतिमन्नसखप्रियम् सचडु
 लातिलकामिवपमिनीचनरसानरसार्थसदामधो ३५ वसंतवर्णनम् अविदिनागति
 दासुतिशीतलास्मरमचेदनपंकभृताकरोत प्रियसखीववतेमितमलिकाः स्तनवतीने
 वती व्रतवृत्तमाः ३६ स्मृतिरुमरुचौकजभङ्गैः दयितयेवविज्जंभिततापया अता
 नुमानपरिग्रहयास्थितेरुचिरयाचिरयायदिनप्रिया ३७ सरसचेदनपंकविलेपनाक
 शतनुर्दधतीसजलार्द्रतां प्रियतमारहितापिवियोगिनीस्थितिमितास्तिमितातरसा
 कथा ३८ दिनपतेः तितिमुत्तपतेपुनर्विकठठेकनिजुहृतचदितम् गलितधामकि
 मेतदितिभ्रमेभृतवतीतवतीजनताक्रमे ३९ रुचिरयागिरिकाननमंडलेप्रियमदत्त
 रंस्मरदीपिका सपदिमलिकयारचितस्थितिर्नचनानचनादविहंगमाः ४० चदितव
 द्दपदपटकपाटलापटलसंपुटपाटनपाटवे स्फुटयतानवबंधरसौरभप्रसरतासरताम

ह. वि.
ह.
१२

तादये ध। जितमहेसज्जमारतयानयाप्रतिविकिर्षुशिरेषमतीतिते अतिरुषीववियो
गवतींशुचेसरसहासदलेसदलंभयत इतिश्रीसः दधतियत्रपयोदरपंक्तयोगिरिमका
दरुचिंजलमंथराः सहतपाक्तवधुजनवेपथुसमयस्मयः स्मविर्जंभते धर असमयः
शिरसंभृतमंभसामनसिषानकलेकमपिसियाः अधिधरिचिपयोधरधोरणीकिमु
रजोमुरजोर्जितगर्जिताः धध भुवनसेवननातनुभस्मभिः ऊटजकेसरधूलिकणैः शि
ताः सुरभयोमरुतः कृतकामिनी स्मरविकारविकासः मिवामिषुः धध विदधतातवचे
व्रकलोक्षिताः मनुकृतस्मरवैरितजंश्रिये फणिभुजासमयेगुरुतांइवव्यसनिनासनि
नादवनस्थितम् ध६ प्रकटजातिशरीररुचोदधुवनभुवोंतरमार्गगताश्रयम् भर
गलन्मकरंदकाणकटाकवलनावलनागिरिषट्पदाः ध७ विकटमेकलहेमलता
स्पंदोरुचिरतामविराचिरच्चुरत सजलमेचगताश्रमनसिनीजनतयानतयासहा
दीक्षिताः ध८ स्मृतिभुवोतिजकामुककर्षणक्लसविनिः ससितैरिवमारुतैः स्मृगद
शामुपवल्लभसल्लसल्लकतांडेलकतांडविकैर्दये ध९ स्फुरितचक्रशरासनहारि

एणकलयिताचतुरंगवलप्रियं कश्चतेनुकृतोर्जितधृष्टताचनचयेनवशीकृताः ५० सह
 रिगोपकमैततशतलंघजमिवाचितलांगलिकंजतः तणरुवांसमयेसमदचनहुनवरेण
 घरेणरतितितिः ५१ तमसिकेतकचंददलोच्चलेऊटजप्रपचयेनविकासिता हिमवि
 पोडुरुचोडुगणायितं कलयतालयतामततोः प्रियाः ५२ विकिरवारिविलोलयविश्रु
 तोतमसिगर्जितिरस्कृतदिऊटान इतिचनोविश्रुतामकृताचरततवशांतवशांतिपरां
 मुर्वी ५३ अवसरेमलिनोप्युपकारककुविदतीवरवैस्तरणात्मन स्तनितभीतिपुरे
 धितियहनहनस्थितमतोभिदधौचनः ५४ तवदलद्वयशोभिगतागमप्रियश्वाभरणो
 प्रयणाप्रये व्यधितफारिकदं वमपिस्रियः स्मरवशावशातिशिलीश्रवं ५५ चनतसस्य
 वलासमवर्तितादटशिरेविरहप्युपितातयाः जगतिताइवदर्शयितंतडितप्रविरणा
 विरलातनिभामवत ५६ स्फुरतरामलकंदलसद्विषयः प्रतिदिशंमलितश्वावधुः म
 धुकरैर्विकसद्विरिमलिकाशवलितवलितवनराजयः ऊटजकंदलनीपमिलिधजो
 सराभितांदधदं वृतसारुताः व्यधितरोषरजः प्रसरोजितातनवधुर्नवधूर्गतमन्मथाः ५७

ह. वि.

त.

१३

13

सृतिभवेविरहेनवसालतोमुजलमुद्धरपववधुमधात स्फुटमपस्मिमचातविमूर्छिता
सदरसादरसारवषट्पदे ५५ हरिरदायश्चोत्थितकालिकसुपितमानतमानमसिस्थि
ते कमिवनामिववाहुलतांतरं प्रियतमानयदीक्षिते ६० वर्षावर्णानम स्फुरितचारुत
यापचनप्रियाहृदयतंदनशोभनवेशया दयितयेवजनः शारदाप्रितोसुदमलेदमलेवन
माचरत इतगतिप्रणवासरगाश्चल्लमभृतोदिवसाश्रुतकथराः शारदतोदधतीप्रियम
हिरकमलकोमलकोरकहस्तोत्तान पाततिष्ठतिरसौमयिताधुनादिनकरातपसेवन
लालसं इतिविकासमगादिवचितयेस्मिरसुदारमुदाश्रुतमेवजम ६३ जलदकालनिशा
पगमेस्फुरत्स्फुटतरामलवेद्रकराजितैः क्वचिदवाप्यतचित्रशालंरिभिर्नचिरारुचिराक
सुषीकृतैः ६४ गगनचीयिवचासवनक्रियासमभिहारमिवांबुमुवाजलैः अभृतवेद्रमर
साससुसम्भकैः रविकलं विकलंकतयाप्रियम ६५ भुवनतापविचातविपर्ययस्थित
विलं नयेवपांडवः शारदिनूनसप्रकृदकाननैरसमहासमहामिषताबुदाः ६६
ग्रसलिलाहिमशीतमहाद्रुदाश्रुतो जनतादवशुद्धिदः ऊमदवणरगतंमथुपायि

नासदलयदलयंत्राणसंघावाः ६७ स्वगयितेप्रतिलोकविलोकनाः ऊसमिताकऊभो
 नुपियोगिताम कमलधूलिपुदातयताधिकसनवतोवततोतिलसंहतिः ६८ रुविर
 तस्यततिर्जरिणीतटैः शऊनिपादहतैरालितोत्रुभिः तखपदोकनिरस्वरसंदरीजवन
 जावनजालतिरस्कृतौ ६९ ऊसममार्तवसदृदडकमन्मधुकरीरचितस्थितिकाननम
 ननवमार्तवतोमधुपायितासलमतालमतामभवत्कवित् ७० तखत्तुवाणागणेतशरा
 सनप्रियमृतोदधतोवितताख्योता प्रियविपुक्तपुरंधिमनोभिदावलतालवतापक्वता
 द्ये ७१ स्थितिरवापिरसक्रियवेववस्फटतरागमशेषाधिततारया तपितकालिकचंद्र
 रुचोत्सुकमलयामलयाशरदः प्रिया ७२ प्रसृतमेतसमीरदतिऊणकणिशराशि
 शरजयवोषणां शिरमिवद्यथितावनिमंडलंसकलमंकलमंदरवाजलं ७३ शरदिहंस
 गणस्यऊटुविनीरसवतीर्णाविवैसस्यभिरंमया समवगाहुमधोतविनिर्मलंतवसरो
 वसरोतिचिरादभूत् ७४ सलिलेनोन्मदहंसरवाजलोभवतमार्गइवातिमनोहरः अ
 भूततिफुटजेप्रियमुष्यकैस्ससमयोसमयोगशशिप्रभः ७५ मधुपशावमयापतयौ

ह. वि.
२५
१५

नोच्चकैरविशदारवमंकविवर्तिने स्तनमिवस्तवकंचततिः स्वमिजरसेजरसेवतिपेत
षी ७६ सरभसात्सपुरः सरसारसीरसभरास्तसारसरासिते सरसकेसरतामरसेस
रसारसतांरसतांमलिनांयथात ७७ प्रकटताललयेषुकवारिणोकलसगोपवधूनव
गीतके रगगणस्यमनःकृतमातिपत्यचुरसस्परसस्यजिचत्ततः ७८ सुतमंदोगिरिकाना
नवर्तनिप्रतिकरीतिकरीरजलाजले सरुदपुकच्छदसौरभसेभृतः लभितताभिदृत्तान
कृतद्विषान् ७९ शरदणानम हिमजरतौनलितीनलितानतश्रियसदृढमनोरसकर्णि
को तद्विनरेणजरागसविसवैर्विमलितामलितापकृतंदधौ ८० अतनुशीतपरिसवभी
तितः सद्विममारुतवलितयावभौ सपरिरेभइवोपवनडुमश्चतरयातरयालतयाकृतः
मरुतिवातेतषारकणाजलेकमितुराहतसीकृतविभ्रमाः अभिसंखिलतिस्मयुतस्फ
रत्करतलारतलालसयावधुः ८१ हेमंतवर्णानम समयपवगुणोप्युपपुज्यतेसपरिरे
भरुचिदयितेसियाः स्तनपुगोष्मभरः शिशिरागमेपदकरोदकरोस्तिमरोपतौ ८२ अवि
रलंघनसारचरैरिवस्फुटितपुष्पपरागकंदवकैः करयतिस्सखात्मभितोदिशामनवरो

नवरोदुमहोरुहः ८५ स्थानितदिमुखैर्मरजः सतेमथकराकमलाकरमपजत तजः।
तिकः प्रकृतोपकृतिजनः सपदिनापदिनाममलीमसः ८५ अपचितेषुपरेषुविषण्णता।
सुपगतोक्तसमेष्टहस्यिते तपसिजुंदसितीवदसत्कणत्तथकरालिकरालितमभ्यथा
त ८६ दयितकंदगताविस्तरनवलवंगसमीरहतासियाः हिमकंदैरुदकंदघतो
दयादरशानैरशानैर्जचुतैश्चिताः ८७ प्रियविशुक्तवधुसमयैस्समंशिशिरवाशुभिरेत्यविके
पिताः ऊसमिताततयोवधुमधुरसाधुरसास्थिमधुवताः ८७ अराणितप्रसवांतरविस्
वयतिकरासुदसौरभमाश्रितः अलिरमेमदतपसः फलंनवलवंगलवंगहनेगिरेः ८८
धृतशूष्मपयोधरमंडलीनिविडपीडितवलभवत्तमो तणदयासदृशांसरतोत्सवत्तमत।
यामतपारतिरादये ४० स्रुतिभवाद्यदिशत्पश्चापिनेदधतिदार्यमतीववादिरेमगाट
शामभवत्सद्वलभैरसमहासमहासरतालवलीलता प्रियमदान्मधुनाकृतषट्पदी
रसमहासरतालवलीलता ४१ कोपकणवदयितेतमिहानयेत्त्वमालिंगतानवसमं
दरसाचुतीति ४२ लक्ष्मीवहेतस्तमिहगमित्यदंशरत्नस्थलीविकसितामलकेसरारो

ह वि.

त.

१५

१५

इष्टेषु भूतिरगमललिते सलीलमोषमृषतिरिसतामलके सरागम १५ इति श्रीहरवि
जयेऽनुवर्णने नाम मत्ततीयः सर्गः ३॥ ॐ निर्वाणविवरपरधिरतोपभोगयोग्यांतरो
पवनकल्पलतानि कुंजं रोचिस्सरत्तनिकुरुस्व नितेव भागविश्रांतभास्कररथे मतमा
ललोके १ अभ्याहतादिमकरः स्फुरदह्वताराप्रस्तारतारकिरणोत्करदेतरश्रीः मूलेन
यस्य मथितः सकलौवराशिरत्नमतेन शिखरेण च नाकमार्गः २ आलोडनाय सरदैतगा
णोतसिंधोरोपितसपदि यत्र कवाटपृष्ठं सस्मारकर्मपतिरादिवराहपादपीदीकृतस्वद
तिभूरिभरस्पृष्टने ३ यस्यातिवेलपरिवर्तेविवर्तमानतोयेन्यतानलशिखावलयेवदधे
उग्रां वृषोतिरवलंबननाकमार्गविसृस्तसूर्यपरिवेशविडंबकते ४ वडास्पंदगलित
निर्जरचर्मवारिनिधौ तगंडवदनाकमटस्पृष्टे यस्याकुले सपरुषायितविभ्रमेवमूर्तिः
नितेववलनेतजहारवेतः ५ यस्यासुराशिपयसासममेवमंथपीडामिवाभिपतनेन
विशंकगाटम तद्ग्रीवाकर्मविषमस्यसितान्दसुवीचितिनिर्जरजलानिययः प्रतीये
आकृष्टवेगविगलजुनगेंद्रभोगनिर्माकपट्टपरिवेष्टतयोवराशेः मंथयथायुपशमार्थ

६

१५

मिवाश्रयस्य मंदाकिनी विरमवेष्टितपादमूले ८ कल्पाषयक्षयदियः पृथुमध्यभागा
माराददृश्यततमः शरच्चक्रवालैः लीलाविहृतिपरिमंडलउग्रसिंधुशीतांशुविंबपरि
णावचूलः ८ आभोगनेत्रपरिवर्तनविभ्रमेणमूर्त्यानितेववलनाकुलतांवहंत्या य
स्याशानैरविरलोत्कलिकाकलापपर्याकुलं हृदयमंत्रनिधिर्ममंथ ५ यस्यासिंभिर्म
यतकालविजृंभितायः सीरोदसिंधुरपहस्तितकौस्तुभानि न्यासीचक्रारसरदैत्यहटा
पहारभीमेवरत्नपटलानिगुहागुह्येषु १० शरंभसंजलकरालदयलविदसंवद्धहेमव
ल्यामलसिंधुतोयस सिद्धावरुद्धमणिकंदरगाढरामसरंभचोरदुरिणारिचनाभिरा
मे ११ भाषासमावेशः कलोलभंगवटितप्रतिविंबचक्रमैतिष्ठ्यपृथुनिकर्मकवाट
पृष्टे तंगंविभज्यवज्रपेववपुर्भुमेतमालोडनायजलपेसरदैत्यलोकः १२ युगलकम
यस्मिन्भुमत्यनुविवर्तनविसर्वांतकूर्मादिराजकरजोडुतरत्नघंडैः विस्त्रायताभुजरा
राजफौणरुगाणातालतालतिमिरैस्तरसाधिजग्मे १३ यस्मिन्निषत्पलयमेवच
टासदसविद्युत्करालरसनेततटीर्जलाद्ग्रीः व्यातप्तनेतफणिनोदधिमंथगाढवेददया

ह. वि.
१६

यिषकंदरंभवाताः १५ यस्याचकासतितदीभुविनीलगंडशौलाञ्जलिविलमरविप्रकाशाः
सीरांबुधेमथनसंभृतकालकूटपिंडस्वोद्भुततरेगशातबुदस्ताः १५ च्यातत्सकंधरदरीति
करात्प्रविश्यउभयार्णवोस्थितसुधारसशीकरेशु ग्रंभोभृतःप्रकटपत्रपुटालवालली।
लांदभुक्ततर्पयत्तैडपत्यकास १६ ऊर्वंतियस्यकटकेषुसलेंदनीलरत्नस्यलासुदधि।
मंयत्सुर्गितस्य व्यावृत्तिलोकशिखराप्रविपाद्यमानतारास्यसखलितखंडशाता
नुकारंके १७ देष्ट्याष्टहीतपुरुसंभ्रमभृतपात्रीपर्यस्तकातरतरेतणपातपीतं यच्छंगनि
करजलकृतभिर्देधावपातालपंककलषेवपुरादिकोलः १८ स्यलेंदनीलकटकेप्रति
विंद्यमानमाभातियस्यशालत्सनिरुध्यमध्यम तीरोदकूर्मपतिप्रष्टमिवाचिकोल
वित्यस्तपादशवलीकृतविंडविंदम यस्यांधकारनिज्जरंभभिदोनितस्वसीप्तिप्रभाप्रक
रशारितदिस्विभागात् दृष्ट्यामणीन्नुहविमग्नमनातिशासुसंचारणवदृशमाशुकरो।
तिवासाः २० योवीजयनिवनिषस्मरंशतटेप्रसूत्यास्वरधमराविममशीतरश्मिमम आ
भातिहरगतकंदरंभवातपातधमीवलितवलितवालदतालवृत्तैः २१ ॥ प्रोक्तकराल

१६

ऊरुर्विदशिलानितं ववडास्पदेतणमशीतिमरीचिविवे यस्य निषान्त्वमिमते सदृशत
 मामसूष्यायमानमधिसानुक्तप्रविष्टाः स्पष्टाभिलतरमणीयकृशप्रसूतिरव्यादा
 तस्यनितिकेतकृतापदश्री सानुस्थितिर्जनकरालैजस्वतेवंभासदंकोलपल्लवतयात्रि
 यमेतियस्य नक्तविलग्रंथवलग्रद्वचक्रवालउल्लस्यसौरभरानुमितात्तरयैः अभ्या
 नताऊसमराशिभिरुक्कसद्गिराभांतियस्यकटुकेकलधोतवह्यः २५ संकीर्तितोविकट
 रत्नशिलासूचकवीत्कारतारस्वधरितदिकपुरस्तात् यस्याधिमानुरविकृवरिणोभवे
 तिमोचीकृतस्तवगिरः खलुवालखिल्याः आसन्नभावसमितोपलज्जालनइसोपान
 तीरनलिनीवृत्तनागसूयम् नाकाधिदूतनवनीलतमालवलीवज्जंथकारगहनातनुसा
 नुजंजे पिशाचभाषासमावेशः आवडवासकिफणागणकृतामितापस्कटविकट
 कोटिशिलाशमकृतम् कोदंडमिडमुक्तः समरतमेयमादानदानवपुरीकिलनिर्विभेद
 प्रमम भेतेपुरासरपुरीः परमेसरेणवाणामनीकृततनुः प्रत्यनोत्पभित्तम योयापि
 सुक्तभजनगादिपदीर्घभोगाभ्यावंधंधरिवस्तुनिरुक्तंरामः २६ वापात्मनःशशिकला

ह. वि.

चं.

१७

भरणार्थभागलमादिनाकरसरोजनिविष्टबुद्धेः यस्यैरागाधिपगणेचनाभ्यवाणितत्वं
वुपेक्तिरवनतलायमाना २५ भर्तृस्थितार्थवपुषिष्कटगाटवंधताम्यत्फणींद्रफणाह
त्कृतकातरापि मुष्टिग्रहं गिरिसता। अथ यत्तयस्य भावानुरक्तहृदयः ऊरुतेन किं वा ३
उत्तापितः प्रलयकालविजृम्भमाणसंभकर्कशकृशानुशिखासहसैः निर्वापायनितेव
भुवो विभातियोघापिकंदरसखस्वलितैर्मरुद्भिः ३१ विस्पष्टदंतहचय। मृथुगंडशैलश
भानितोतविकटोन्नतवंशजंजाः यस्याभिरामगणतोदधतिप्रदेशास्तजाटवीरणहिता
गजघृथपाश ३२ यस्यात्यतत्पतिदिनेसविशेषमेवतालं विलंचयितवृमतिशालिष्ठे
गम आयासितारुणकरोवविकृष्णमानप्रैखत्स्वलीनमावरातिरघोविवस्त्रान ३३ य
स्यावकासतिनिर्गलनीरभारभूरिभ्रमडुमरसेचकमेचवकाः अथापिलोकपरिवर्त
दशाक्ष्माणधूमाकुलाश्चण्डहाटदरंधभागाः ३४ लीलाविलोलकलकंदविहंग
केलिकोलादलौकुलजलार्थकुलामलौके कक्कोलकंदलदलीलवलीलवंगमा
लाललामजलमंजलकलकले ३५ भाषावद्वसमावेशः यस्मिन्सलीलमसितो

मत्तगंडशैलनागः करोति विकरालकरावमर्षात् रक्तातपाभिनवमलवभंगमर्कविं
वालवालवल्लयसदिनदुमस्य २६ शुभम योभेकेषेशिवरसक्तिवपमरागरत्नप्रभाप
दलपाटलितेविभर्तिः सादामिनीकपिलकेसरमालभारिलीलातपत्रगगनोत्पलना
ददंडं ३० यस्यप्रभाविपुलकारदितैस्तनायेः स्थाच्याविभिर्वलिशुलैः कृतमध्यशोभैः
लक्ष्मींशुबंधिसनतामणिमंदितैभिः साधुस्थितिस्त्रमनिभिः कटकांतरेषु ३८ पाश्चात्प्रभा
गमवलोकयतांशशोकविंवस्यलक्ष्ममल्लस्यतयापरीतम् तत्संगसंगिस्कताकसि
कत्वमेतितंगेषुयस्यशिवरेषुकृतास्पदानां ३९ प्रातिमचेतसमवृत्तरसावतर्षसच्चा
षकांतरचितस्थितिकेसरौचैः उत्तंसनीलनलितैस्त्रिवयोविभर्तिलक्ष्मींनितेववल्लयैस्स
पलाशावकैः यस्यापांतगातेनिशासनयतः श्यामाश्रमरधिमक्कटासंतानैः शिशिरतिषः
पुत्रकिनीपत्रप्रियंमंडले चकेरत्नतदेषुकाननश्रवः दृडाशशोकप्रभा संकोचप्रविलु
प्रपंकजवनकायाभ्रमन्धुर्जटिः ४१ इति श्रीहरविजयेमहाकाव्येचतुर्थः सर्गः ४
तेप्रेतिविस्तारितलोचनोयशैलेचरेसावरमीक्षमाणः शैलादिनाविस्मितमानसेनश

ह. वि.
पं
१८

शोकचूडामणिरित्यसूत्रे १ पञ्चससारससारस्तलितश्रीपीतवाससारससारः अतलससा
रससारः स्तैप्रकर्षमद्रिः परं ससारससारः २ आवडतां डवशिखंडिशिखंडसारचामीकर
व्रततिमंडपमंडनोद्रिः पद्मैषभातिकृतमेचरवानुकारफांकारताररवनिर्जरवलरीकः
अस्पतितिल्लतनकानतासादितभंगुरश्रीः हरत्याहवेधुरतालतालीरतालतालीभृति
यत्रभृगाः ५ स्फुटमीषपरैरलेच्यधाम्नोदधतोडस्तरवारितामजसुम हरिसैत्यसहस्र
मंदभाजस्सभटस्येवनदृश्यतेस्पष्टं ५ आभात्यसौगजतयासमरेखवाप्यसारंभकैया
नकमेषुसर्देनयागः च्योतर्मदार्द्रकटयाकटकांतरेषुसारंभयानकतमेषुयागः ६ स्फु
रदतिमेषमंडलरुचाशानकैरसिकतिलोतमायवमितद्यैषगिरिः कटकसरः श्रियारुचि
रयासमतसिदिवभुवेवतालिपतिकस्यमतः ७ भवतिनास्यमरुत्पल्लयागमेसकलभंगु
रवेगतयासकृत किमिह्नप्रमदायवनेश्रियासकलभंगुरवेगतयासकृत ८ प्रेयांस
मर्कमुपकंदगतंविकासिपद्यातनकटकवर्त्मनिपंकलिन्याः वागादिवालिविरुतैस्सर
केलिगर्भमत्रानिशोकिमपिकोमलमालपंति ९ अत्रस्मिन्पंतलद्विदलनप्रामाभिखे

तिफलचेति अस्तावकेणवतलिनवनक्कायोधतेविभुरमरभुवि १० प्रतिलोमविलो।
मार्थपादः इहविबुधगजस्यकर्णतालस्वलनसमीरविधतकुंभधोतोः वहतिमदनदी
परागरत्नारतपृष्ठभित्तिरिवश्रियांपराधो अभ्येत्येकाननमिदंहरतिदिरेफासजात
पततितयानतयासिचेतः शक्तोनिजंजगदनेष्टमिदंमर्कस्सजातपततितयानत
मांसिचेतः स्फुरितादिराजकटकेविकटस्फुटजंजराजिनमसंरभसात् अभिवीर्यके
नरमतेभिमतेजगतांभवंतमिवशैलपतिं तालीलतालीललितावतंसंसारवसार
वहितांइजेभौ मत्तालिमत्तालितदांविभर्तिसानूपसानूपदितोपशेभाः १५ रत्नोप
लस्वलनजर्जरिताच्छवीविश्रज्जाणिताररवसुरितदिशिहरात् अघैषनिर्जरजलानिपि
वेत्यमंदमप्रदुमार्ताइवतिरमकरःकरायैः विटपिततिरमुषानानाफलैरतिशयनसिता
सकृच्छ्रीमतः १६ सविशेषकांतसलिकालसकृद्विस्फुटपटलासदादृशांदर्शनमत्त
टवर्तित्वाविरुकोपशेभित्तंश्रियमेतवदनेवस्रभवः १७ प्रीतिंनकस्यजुरुतेकटके।
विनिद्रितापिंक्षमेचकतमानगौरीचनागतारात् ध्यानावनिंदयितोश्रुवितासराति

ह. वि.
पं.
१५
११

तापिंक्षुमेचकतमानवेतागतारात १८ अभिमनजनसंगमेन्नातनामनुकृतकोमलसी
रपाणिपमाः इहमनसिजविभ्रमाविभोतिस्करतरलंगलताभिरामरूपाः १९ पश्यता
यसुरसमसेपदोऊंजराजितसमुंजपावनैः २० लिप्ताः प्रियापहृतपीननितेवविंववासे
गताकरतलेनविरुणतालः रत्नप्रदीपश्चनीरसरोजकर्णश्रोत्रभातिमधुकनचवणा
पकाये २१ तर्कयेतीप्रियामातसारंजनंऊर्वीतरागिणामनसारंजनम् अत्ररौतन्मली
हेमतालीलयाः संहतिपत्रिणांहेमतालीलया २२ तनताभिमखप्रियेदधत्सस्त
तंसजचनावलम्बिशांयाः अवधूतनिशाकरप्रकाशाइहवर्षाइवयोषितोविभाति २३
विभ्रत्यमूलतदधुवोमणिचक्रमुच्चैरत्रस्तुतास्तवकरेणउकरालिताभ्यः वलीभिरेवपुर
तोमकरंददृष्टिरत्रस्तुतास्तवकरेणउकरालितेभ्यः २४ माधूत्सजासतसमीषामितिशं
कामेकस्यानांवत्सलतयादधदधिः नातारत्नाभींशुवितातवपदेशाद्वत्सजाणीवदि
शतेषमणीनाम् वृत्तिस्सरोजैर्नविनोदकानांशिलीमुखौचस्सविनोदकानां अत्राप्रि
तातत्पऊरंगताभिर्दिवौकसांभातिऊरंगताभिः २५ अस्यानिशंकटकभूमिनरगी

१५

लर्तवकाकुलस्थितिरथः कृततिग्मरश्मिः आवडकेलिकिलकंचितकामिनीकाथ
 तेतपाकरचितोरजनीवयस्याम् २० व्याग्रेणीनागकुंभाप्रभंगस्यामासक्तासुगुक्ता
 समस्या आभात्यवसीषुचदुप्रयंचेकालीयकारंभरक्तावलीका २८ इहचटलतपा
 विलोचनौचैः स्फुटशितितारकविभ्रमैस्तरण्यः दधतिमधुकरैस्सकोरकांतस्थितिर
 मणीयतरैः प्रियंतलित्यः २५ धतेविषाणगणमेणकुलंकृतार्थसत्रासमानसमद
 भ्रमरालताभिः ३० इहट्टिपयादिवात्तमास्तरवस्यक्तमधोगताविदीन विदधत्सु
 परिस्यितात्तमातलविस्फारितनेत्रचक्रताम् ३१ राजत्सर्वीमणिनिकरेः शुभ्रांतांशु
 तानेकविदशगणावापीनां पीनालक्ष्मीमिहदधतीसाध्यानां ध्यानांभोभिः ततरज
 सांसेव्यासौ ३२ प्रसेलसत्कसमवामनभृंगमुक्तिः वेणीलतंमणितटेषरतिंवितन्त्र
 वल्लीपुरंधिपटलंचटिताभिरामहृताधिदृढकमुपैतिपरामभिख्याम् ३३ रजोभिरस्मि
 जनतादुरंतीवधूसरागानवधूसरागाविभर्तिनोपुष्पततीद्विरैफैरसावनालीटरसाव
 नाली कुंतालीभिषुधमिवगह्मसाघोस्त्रैश्चितशरमंशतसेकीर्णम् अस्मिमानाफ

ह. वि.
पं
२०

लकवलनसंस्कारावलंभेतेदिशिदिशिहरिसैन्यैः ३५ धत्तेमिनीमयमलेः शिखरैः
विभिंदनाकर्षयोगमधुरधमरावर्तियो ३६ स्फुटतकनकावदातरुचयः सहेमतालीय
तिकरगंडकाप्रतिदिशंहरंतिनास्मिन् नावलमनः स्तनदयंसिन्नाततक्रवमोसुचिम
णिमंडलीस्तटभुवस्त्रसदयानः स्थितिलभंतेस्यनद्वरमुक्तिनिरुद्धतापायतयोप
विग्रहाः ३७ अस्मदभारभरमंथरमेवचक्रगंभीरतारारवनर्तितवर्दिणायाम साम्येक
लाकटकवर्त्मविहरभूमौवृद्धिनयाव्रजतिरत्नशिलाकयेव ३८ इहकांतिरुन्निषतका
मलीलासकृत्तगचत्तघोरचितकामलीलासकृत् क्रियतेतरोरतिरचनरागायताम
धुपेनचपनिशमनुत्तरागायता ४० विकटकटकभित्तिभागवताः तितिभृदसाववका
मलाभसूत्याः दिशाश्चशरणागताविभर्तिविदशवधः मणिकंदरोदरस्याः ४१ मं
दाकिमीजलरयैहरितासरसमंभोजरागमसकृत्तपितसुहेनम् पश्यैषसाचवन
वर्त्मनिविभृदद्विरेभोजरागमसकृत्तपितसुहेले ४२ चटितार्जनवाणावकांवालां
जतताश्चर्यकरीतवेवसायाम कटकसितिमेघनाथपतेचतसखायकिरातताभिरा

मो रमणीयतयावियोगिनोप्रथमानेगविकारतापदे असमाप्यनकामिनीप्रियोप्रथ
 मानेगविकारतापदे ४४ उन्नसुषप्रविगलन्मकरंददानविंदोर्मनोभवजयद्विरदस्यं
 कात पमाकरस्यनवज्जडमलदंतकोशालमंहिरेफवलयेतनतेवलसीम ४५ इदं
 गनाकाप्रमदं प्रियस्यनाथायसंभरसंदधाना चेतस्थिताकल्पलतानिर्जनेहेलामता
 खरतामलादे इह नितं वधुवोभुवनातिगांस्थितिमुपेयुषितारचनतिषः कुमुदिनीह
 दयंगमविभ्रमादधतिचंद्रमसारचित्तांश्रियं ४६ गीतैः प्रत्यतिपुरस्तवपद्यमिश्रकेली
 करालवलयवालितालिसद्भिः व्यामवतोस्पदीर्घविकटैर्मणिशिखरशतैर्द्वयमशेषमे
 उल्लासकलं सरसिरुद्धभुवः अस्तमितावकाशचटनाकटकभवसमावसरदेवदेवेशवरी
 भजतिशिखरिणः ४७ एतिसिद्धमिष्टुनंरसवतामत्रमर्मणितमोहनमारात ५० निर्धूत
 दीर्घतरवालयधिवामरौचलसीधृतो नक्ततराजगृहासलीले जीरेतितिर्करजलैस्सकरै
 णवोचनागानगेसकलधोतकरालजंभाः ५१ भ्रमणाकुलास्परददभ्रमणाविहिता
 नभोप्रवतयोविहिताः नलसंतिसंप्रतिमहानलसंसकलाः प्रियैर्ललितहासकलाः

ह. वि.

पे
३५

२१

वटितविकटममचक्रेचनपदवीरुधितायसिद्धसाध्याः नृत्यातीरासरवधुजनपतितमिनेन।
ग्रामरागमतयासविकारहस्ताः। स्थितिमिहयधुधुर्ययत्तमाणांमणिशिखरेकटकेचा-
सिद्धसाध्याः श्लाघ्येवलंतिनजनास्योस्मिनग्रामरागमतयासविकारहस्तः ५५ एतत्प
श्याम्यादिपतेः संगमदूतप्रेमोदेकैकिंपुरुषैस्सेवितमारात शोभोत्कषेधात्तभिरद्याहतेर
पैवतेवीणानाद्यमिवातेकविधैर्यत ५५ सरागमपुतापुताप्रतिसमासमाप्तमदपादपा
श्रितखगान्स्फुरन्मणिविभा विभातिसकलाकलापरदिताहितास्पवतटी विभ्राण
मर्धविनिमीलिततारकसमुत्सारितातनुतमस्फुटदृष्टतन्म अस्यप्रभातमिवसंयमशा
लियच्चसानूरूपाममुनिमंडलमेतददेः वार्धकलीणशक्तिगीतौतापसस्तापसीदत्तमा
लंबतेनयाचते अत्रपश्यतितिसंततानाप्रतस्तापसीदत्तमालम्बतेनयाचते ५८ स्थायित्वे
कचनभज्यत्यसौनुगेस्मिन्संचारीभवतिकवित्पुनस्सारागः आरोह्येकविदवरोहपिकवि
अप्रदेयोसरागश्चित्रवर्णितेशोभः ५५ सिंहःकरादतिभिरचनर्दतिनांस्महेलालसाभिर
पित्तलतोधिपंकम नोतीयतेमहिषसंहतिभिर्दिवापिहेलालसासिनपिनतलतोधिपं

२१

कं ६० गजदर्शसुपाश्रितकोपसीदधतेहस्ततलस्यमेवसिंहाः स्फुटमत्रयशस्तदीयजं
भतितिलनामलमौक्तिकापदेशात् ६१ मधुलिहामिधुदुष्परसेलतानवसुधामधुरा
सुसुमेतरा विविधरत्नचितास्तदमानवानवसुधामधुरासुसुमेतराम ६२ गंडुषशीथ
समकालनिपीतनारीतिः स्यात्सौरभविशेषकृताधिवासान् ग्रामोदसौरभमिवोद्दि
रतोभिभूतापुष्पांतरानिहविलोकेनेकसौराद्यात् ६३ मदच्छटामोदसंगंधिताशम
हानिशांताविहसंतितागाः मिथेस्रपुष्पैर्नमनोत्तलत्नीमहानिशांताविहसंतितागाः
मधुमदविवशावधुगिरौसौरसकलशीभरतांततांवहंत्वाः इहकपटपुरंधिवेशलत्नी
पतिकरपमधुवेवभातिभर्ताः व्याप्यस्थितः कलककुटभुवांतरितमाभातिकर्कशशिलो
क्षितयासदृताः प्रीतिंभवानिवदृशंयोजटयातरोयमाभातिकर्कशशिलोक्षितयास
दृताः ६६ मदविपाटलकांतिरसावितकुलकलाकलिताखिलदिश्वरम् अलैततिय
मुताजलवेणिकामिवरसादिहर्षतिलंगलीः ६७ अत्रविभातिजलग्रहहेतोक्ताव
नवप्रसरोनमदधे अस्मिन्निवधुंरसयस्यपिकांतः कांचनवप्रसरोनमदधे ६८ विंवागता

ह वि.
पं
२२
२२

मलरुविग्रहचक्रवालकल्पाधितस्फुरितनीलशिलानितेवः आलक्ष्यपांडुरस्यषट्क
चर्मरचर्मसंवीतमध्यश्वनक्रमयेविभाति ६५ असौचनततीनदीर्घनमितातदीर्घन।
मिताजहातिनभसः स्थितिजलरुहामहासरसिकामहासरसिकाद्यभावातइतः ७.
ग्रहष्टपूर्वाग्रपिखिवरौचैः रलंकृताकांचनमेवालाभिः यत्तेवरोपग्रमदाश्वसावधि
ष्टिताः कंचुकिभिर्ग्रहोर्वीः ७१ लक्ष्मीरम्यसकलातिशयेसुरेशसाराससारसरसास
रसौरसंसत यमेज्जिनीषुचविराजितमग्रवर्त्मसारससारसरसासरसौरसंसत ७२
ऊरुमैकतवासनासमंतरपिनिद्रतसुपेयिवद्विरस्मित प्रतिसंज्ञगणाभिरामद्वयैः
नववौषट्पदशोभिभिस्समीरेः ७३ गतिक्रमोमत्रुविभर्तिस्रक्वामनुत्तरोमंथरता
भिरामतो श्रियंरगीभिः प्रतनोतियः पुरामनुत्तरोमंथरताभिरामतो त्साभर्तिस्रक
टकोविकटस्सपीलपीलीकुलस्सद्विसेत्प्रतावमर्दः लक्ष्मींविकासचदत्तोद्यद
स्तनाताधिकामचरसागधराजितश्रीः ७४ इहवृद्धमुदोक्तितनभमरीमवग्रकुलतांस
रसामधुना स्थितिवंधमिवैषरवैष्मसरानवग्रकुलतांसरसामधुना ७५ अविरलवनमा

लपवविभुत्पकटसदारवितेसरेशलसीं हलधरश्चतंगताललत्साहरतिमतःस्कटलो
 गलीयशोभः ५५ व्याप्यस्थितेत्रशिखरेनवरत्नभाभिरभंशरासनसहायतयाग्रहस्तैः ५६
 द्विर्गगानाजतयाविजहेकिरातैरभंशरासनसहायतयाग्रहस्तैः ५७ अविपनरागसुप
 पनसौष्टुवेस्कटवर्णपाटवमनेकमार्गगम् अतिपेशलसरमिहालिमेउलेत्रियमेति
 गेयमिवजातिसंशये व्याप्ययःस्थितिमगात्सरितायः साननासिकतयाभ्रमरीणाम्
 शिंजितस्यसहरत्ययमदिसाननासिकतयाभ्रमरीणां ८० अस्यातितंगशिखरोन्नमितं
 विहरपाताऊलतमिवविभ्रदधित्यकायाम प्रेखदिहूरजमणिप्रकरप्रकाशाव्याजानि
 तंवतटमंवरमाललंवे ८१ समदःकटकारविंदिनीनांतवसंकेसररेणनामनादः रवि
 तंदधदंगरांगमेकोमवसंकेसररेणनामनादः ८२ कथयतीर्थमिवात्रमधुप्रतेश्रुतिरम
 केरससंजलशिंजिता मधुकरीमकरंदरसामवप्रमुदितानुवनेरचितस्थितिः ८३ पुगल
 केनाशिष्यतेऊसमिताभिरधित्यकाभिः कोशातकीरसहितामलकीचकाभिः ८४
 शिलाविशालीमुखमंडलीभिः कोशातकीरसहितामलकीचकाभिः ८५ भ्रमतकमला

ह. वि.

पं.

२३

२३

कमलाकरेष्ठलभोमधुपेकान्दतयाह्यदिप्रगादम श्रियमेतिशिलीमखस्यसूत्सःसरना
राचश्चैषपक्षमंडः तदृहनिचितैरजोभिरदिःकपिशकृतिस्तवकेतदंतरीति नहरति
दायितोदधत्सवेतःकपिशकृतिस्तवकेतदंतरीति ८६ अस्याधिसानुपरभागमवामवे
तिश्यामतिषोत्करथमन्नभुजस्तदाभिः वातावधूतसुरपादपलेवमानलेवीपरागति
ऊरुवपिशांगताभिः ८७ सिद्धदंभातितरांमोहनलीलासुखापारेचारुतमप्रावदरी
षु पश्यस्यस्यैषविततिर्नायविधत्तेसुखापारेचारुतमप्रावदरीषु ८८ हरतिकटकका
ननेषुवेतोचनरुचिचित्रशिखंडमंडलांकाम मधुकरऊलनीलदृष्टिहारिव्रततिमि
रांरजनीमिवैषविधत्त ८९ प्राप्तित्रकानतभुवातितिभृत्यभिख्याकासारतासरसभा
सितयातदधे लस्येष्टतर्वासूत्रेषुभीक्षाऊर्वमानांसंयमेतेषुतेषु यत्तेतेतेयोगिना
मंकभाजामत्ययेतेषुस्यसिद्धेर्विशेषाः येषुवात्सरयिकोचनाचलेतेहितीव्रकटक
वतीहिते प्रेमवधुरिहसुभुवांस्थिताहेमतार्यचटुचर्यतामहो ९० न्यासांशिताविरं
चिताचितमध्यमाल्यगांधारवेधुरतरस्थितिमधवेकः वैकारमध्यममहूरगतस्तवैष

२३

नोऽनुवाच वमिह क्लममेति गायन ५ अयेतसे भावनया वितातां रति क्रिया भावतया ।
 चितानो इदं कान्ता समयोजनानां सर्वतत्समयोजनानां ५५ मधुपिवत्पसितहवि
 शारितस्तव करोचित सौरभ संगतः ५५ सीमंतिनी विकचवण्यकभाभिरत्र हेमायेमा
 नपरशुभमरावलीकम् नयेसते प्रियतमस्य सरोवलोका हेमायमानपरशुभमराव
 लीकं ५६ नयेरननेन कथमदलिताया यामहासमुद्रागारात् उदिताञ्जगददलि
 ताया यामहासमुद्रागारात् ५७ विदमेति कसमान्मधुव्रताः स्वाङ्गोतिरमणीयता ।
 नवा ५८ कामिना तिलकमवनतां ग्याता लिकेरचयता सकलापे प्रीतिरुत्सकयती
 हवफुल्लमालिकेरचयति सकलापे ५९ इदमेराविवसखदामहीतकामानवासना
 केशानां चरतिचरसैफलातामहीतकामानवासनां केशानां १० सौहित्यमत्र ऊरुते
 मकरंदवर्षे रुष्मापलाशकलिकारणातामलीनां कीडत्यसौ हरिचमूषमलैर्दधद्भि
 रुष्मापलाशकलिकारणातामलीनाम् ११ पुष्पा मोदैस्तु रतिरतिरत्र द्याणी । नानाकां
 तैरलिपततयापारैः आभात्यादिनिमतिशाखा श्रीसन्नाताकां तैरलिपततयापारैः

ह. वि.

पे.

२५

२५

अध्यासते संजुसमायत्नमहिरेफमालेविषहेतयोगम कोविप्रपुक्तोत्रमधुश्रियारादिरेफ
मालेविषहेतयोगं १३ वलीभिर्मरस्यजसमैर्नयदेवसेतमासेवितानतलताससमान
ताभिः स्त्रीभिस्तदावतिप्रनायनहेचननमासेवितानतलताससमानताभिः १४ श्रिय
सिद्धकाननमेतिचरुद्धतारणितापयोगतामसमेको त्यजतिकमलामलिततिरुद्धत
रुणितपयोगतामसमेको १५ कृतास्पदानिशाऊनिसंहतिर्गिरादिहारान्वितरतिरेऊ
रेशवः स्फुरेत्यमीस्मरणभुवोमनः श्रियेविहारान्वितरतिरेऊरेषवः १६ प्रेम्णालिभिर्दुम
लतागहनेभ्यश्चमध्यासितेननवसेतमसावनित्यः पुष्पात्करेणशायततादधदाचका
स्तिमध्यासितेननवसेतमसावनित्यः पुष्पात्करेणश वसेतः विपितेषुपीतकमलोद
रसुवत्प्रराशिरीषदलसंगतोषिता १७ दिशतितात्ररतिप्रतिमलिकाविशदमातसदा
मदनायकम् रतिशृङ्खलविभातिसचंदनंविशदमानसदामदनायकम् इहरमणीक
लकोमलरामारमदनात्तरात्तनादससारा करतिविभ्रममविरतयातारसहावभावहा
सरताया १८ मंदारकाननतलेषिद्धकानमानफीणासतारमणयोगसितामहेला लक्ष्म

तदाश्चकिमिवातिशयेनदाद्यंहीणामतारमणयोगमितासहेला ११५ तरंगिनीयावशाते
पुयांतीरसजलाभंगसितावकास्ति वयस्यतेष्टेभवनेनतभूरसजलाभंगमितावकास्ति
स्थितमेत्यनिजंजभुवःसस्नेहेसैरिभेनवारसदृशेपरसरसीपुवसदितैस्सस्नेहेसैरिभेनवा
रसदृशे ११२ स्तवकात्रजह्यात्पनिज्ञानमितस्तानमसोसलांगलीनो तदितंदयदंबुदोष
मुष्पिनमितस्तानमसोसलांगलीनो ११५ रत्नांशुभिस्सकलयन्त्रपुष्यार्थमिंदोरभ्यर्णव
तिसमष्टरतयाश्रितोयम् ११५ अमनाहृतमानसादुतमधिकैलासःशायतेसरसदितेन
मन्मथंविरेदिभूरुहांदिशेंदावृषीष्टमकरंदवानलम् लांगलीनवरजोवरंभवान्यावृषी
ष्टमकरंदवानलम् ११० इतिदयदिवतालिमहाचोषेरसकृदनुत्तरतांविषदृकटंकः सि
यमिदसखयतचनोवियोगेरसकृदनुत्तरतांविषदृकटंकः ११८ पुगलकं वि भूतदीप्ति
यमसौउपयातिपुष्पैरामोदशालिभिरपांसभावताराः रत्नविषाचकजभस्यगयन्तय
गरामोदशालिभिरपांसलभावताराः ११५ सुभूरत्रप्रियतमलाभेनूनस्यानादातानच
ननादानास्या अस्पर्शमेजनयतितोषेनानासाध्यासापातापिकपितायासाध्यासा ११५

ह. वि.
प.
२५

वियोगतोचक्रियतेसशीकरैरनुत्तमानुस्सुनितेवभारया सियात्रसामेवचटानताजलैर
नुत्तमानुस्सुनितेवभारया १२१ मन्दर्शनेत्यथयतीहजनेविप्रक्तमभ्रांतरागमलिपनगा
मंडलीनां रत्नांशुसंहतिरसंदधतेसमूर्तिमभ्रांतरागमलिपनगमंडलीनां १२२ ग्रीष्मः
प्रावृषाकरवट्टेहितमूर्तिमतीपयस्सेततारसिकतोपलसजनतापदम केतकीवि
पितमुत्कलिकास्तनुतेतरांसेततारसिकतोपलसजनतापदम १२३ त्माधुदसोविमर्ति
कटकप्रियमस्तमवाहेमससारसारवसधामाधिकमलितितं ओत्रपथतपतिमधुरा
सुदमिहदधतोहेमससारवसधामाधिकमधिकमलितितोवीक्ष्यसीदतिवधूदयितेपि
मातार्जनाभिदासरसिकौमदमत्रसेतौ कोतौजलयतसरतावमदात्तानाविलासरसि
कौसुदमत्रसेतौ १२४ यदपिरहयितुंमष्टरकेकारवशमनीयततेनबंधरागमस्थित
मलियोधितास्मरसेजनस्यविदधानयामधुलिहानवततमालतीरसिकतामदधसि
तसह्यारवपुषा सशिशिरमारुतातचसरितिषेद्यतश्यंतरतो नसदृशानवर्तीतमाला
तीरसिकतामदधसितयासह्यारवपुषा १२५ त्वातीरमस्यसरसीतटवर्त्तपीनमीतीति

पारविहजुसमेवनेनतधूरवशमनीयततेनबंधरागम १२५

नंसतिसतीववनावृतस्य २२६ त्ममेतकश्चिदधिकोभुनिकाननेचमीनातितेसतिसतीव
 वनावृतस्य कटहनरतिकेलिसंपदामरलमतनुतरागमेप्रदितः स्थितिमधिकमवाप्य
 हैमनीमरलमतनुतरागमेप्रदितः श्रियमेतिकाननतलेविदलत्कलिकातरागमले
 गतया इहसेवितंमगदृशाविदलत्कलिकातरागमलेगतया १३ लक्ष्मीसुरेशकल
 धेनगिरेतदानिसानूतितानितानिहसितिस्मरसादवद्भिः प्रेमामरैर्धुवतिषुश्रितथा
 श्रिवीत्यसानूतिताहसतिस्मरसादवद्भिः चाणालेपेविदधतिऊदस्यास्मितामोदास्तेध
 वलयतःकांतारं वदोत्सक्येनवसरतेरुष्टाकानामोदास्तेधवलयतःकांतारं १३३ ऊंदे
 दधत्यवतिरस्यहरत्यपीशरुडासराशिशिरसारमणीयसीतः १३३ अविस्ससारेसमद
 तयत्तनाशिंजपादानवताकरामे अविस्ससारेसमदतयत्तनाशिंजपादानवताकरामे
 ससद्वकम शिशिररससराराविविर्मर्मराराददममततराराजिजित्सरारा ससववस
 सराराममधधराराततललददराराससतत्तरारा आवलिः आत्मानमीशदधतीव
 नभूः प्रियतमायातिऊंदमकरंदवतीप्रताप प्रामेवसौश्वमिदात्मवतांविधृतमायाति

१३५

त्स

ह. वि.
पं.
२६
२६

कुंदमकरंदवतीवताप ३६ तिलकं राजतितटीयमभिहतदानवरामातिपातिसारावन
दा राजताचपृथमविरतिदानवसेरामातिपातिसारावनदा नतहततिरवतिसावस-
स्मिन्नवशाफलाचवतसदाननागे भ्रमतिचपुलितेषुहेमपालीतवशाफलाचवतसदा
ननागे ३५ भर्तृविंसारिशिखरेत्रिदिवान्किंचिद्विहनापरागकपिशालिविलतापिकालीः
हृतदुर्मैर्मद्यतितितिरस्यभंगद्वनापरागकपिशालिविलतापिकालीः वारिशालिना
सवातिवासनालिशास्त्रिासारिभाविनीलिमाभ्रमालिनीविभाविनी सालतालका
नतासुनानकालतालसाराजिताश्रियापराउरापयाश्रिताजिरा ४० प्रातिलोमानलोम
चतुष्पदः सवपुष्पमुत्करहाटकमस्तततिनिशासनागतालीसवनम् समदनवशाक-
लितातनुरसधवनागोत्करंजराजितसत्त्वम् १५१ सवपुष्पमुत्करहाटकमस्तततिनिशा
सनागतालीसवनम् समदनवशाकलितातनुरसधवनागोत्करंजराजितसत्त्वम् १५२
महायमकम् प्रात्मानमीशसविभर्तिमविवर्धमानदामोदराजितमयंवितयानवध्यम्
गीर्वाणचक्रमधितिश्रुतिसावरंसदामोदराजितमयंवितानवध्यम् १५३ ॥ १

२६

विशेषकं मधुकरसवलातांहरमुक्कंदमानास्त्ववकितवज्जलेभ्यःसाधुनाकाननानां स्पृ
 ह्यतिहरचेतविप्रयोगेनतत्प्रस्तवकितवज्जलेभ्यस्साधुनाकाननानां इतिवादतिसर्वा
 नतैत्यकांतैसकलभराशिरसाक्षतालमालम् गिरिमसुमवलोक्यपीवरोर्वास्तकलभरा
 शिरसाक्षतालमालं १५५ पुगलकं पतेनमज्यसलिलेकरिणाःकराग्रान्तं वयंतिरय
 तोहरहस्तवेष्टान वीक्ष्यप्रसीदतिमनोरममर्धभाजोवत्तंवयेतिरयतोहरहस्तवेष्टान
 तटभुविसकृदियमपजनजलताविहरतिमदविषदनवरतरसा किमिवहिनस्त्वदयाम
 तिरुचिरमणाविहरतिमदविषदनवरतरसा १५७ स्थितिमिहविधतीमजनाताडुरं
 तडरिताः पद्मारिणिगिरौविगतजराभयातनुरसातिसारननयासराजतागवि त्रिदिव
 तलेपिमानसलभामनोरथशिरैःतैः विरादधिगतेरिपुवनदाहिसाहससयात्रियामस
 हसाहिदानवपुरि १५८ लक्ष्मीरिहामलगिरेकलपेताहर्म्येसाधुनितानवरतारमणीषु
 कांतैः लीलारहस्यधिगताचण्णानखेदैस्ताधुनितातिवरतारमणीषुकांतैः १५९ सरति
 मलयवात्मानान्धैर्यवधूनांविधुतपनसमालेसादरं सज्जयंती इहमुनिजनतासौतेजसा

१५६

द. वि
षे.
२३

२७

भातिमुक्तिविधुतपनसमालेसादरेसजयंती १५ स्वेदांवःशीकरांदेस्फुरदमलतला
जायरेत्तापलेस्मिन्नशैःकांताललादेरविरलकलतालांकितेकिन्नरीणां गीतेवासोविध
तेविरहितवतितामंडलीदेह्यष्टिं चेतोहारीदमुश्चैरविरलकलतालांकितेकिन्नरीणां
इति श्रीहरविजयेमहाकावेपर्वतवर्णनो नाम पंचमः सर्गः ५ तमशोधकासरति।
कारविस्रवाताः कृतपूर्वमेवमभिराडमातसे अतवोभिलस्यतिजलसविग्रहाः शरणं
ययुः शतमखेतचोदिताः १ चतसौरभानुरातभृगसंहतीरुपधीकृताविविधप्रप्यमंजरीः
दधतः करैः क्षितिनिविष्टजानवोवितिवेदितासवितियेतनेदिना २ अणिपत्यचैनमा
मथकांचतावतिस्खलतोत्तन्नपुपमुक्तशालराः अविहरदेशानिभेजिरेतदनुत्तया।
मणिशिलासतातिते ३ अथतानुवाचदशानां अतिर्करस्यपितोष्टपलवमिदंजगत्पतिः
नवनीरभारभरमंथरांबुदस्तनितातिडंवरगभीरयागिरा ४ किमकांड्यवजगतांवि
पर्ययादिवशूत्यतासपगतास्यश्रुमिणाः कथयंतिवोहृदयशिल्याडः खितामथुतास
खलवयपवदसराः भुजगैर्दभोगपरिपीवरस्फुरत्कलशातिभासरभजेमरुत्पतो ५

१५१

२३

स्थितपवकेनजगतासपसवेप्रविदित्सुतादितिसुतेनर्ज्मिते ६ उदितंविकासिविंदकोम
 लासनादनचपत्तशालितः भवनाज्जकोशमकृशोशिलीमवाश्वयमेवननुपांतमी
 चराः ७ दुहिणस्यकायमिवसर्गगोचरेस्फुटचित्रवृत्तिकमवद्विरदुतम विषदंभवद्वि
 रभितन्यतेतरामभितःपुराणकविनाकृतयशः ८ स्थिरवसथांनुधीरनिःस्वनादिति
 किंचिदादिपुरुषेभिर्गीर्यगो अविमुख्यशेषसकलत्वेमंडलतण्टट्टिपातपरिवेधितः
 शनैः कृणितानुबंधमुखराननभ्रमदुमरोपपुक्तमधुसौरभप्रियम् दशानांशुकेसरक
 रालितांपुरोतिजमुष्मसेपदमिवोतीरनिरन स्मरवांधवसयकरेतडस्थितजलनाभि
 चातवितिहृणितेतणः शशालक्ष्मशेखरतृतीयचक्षुषितणमाश्रिताशयश्वाभ्यसूय
 या अवणाप्रलभनवचूतमंजरीमकरंदशीकरकणसृदागतैः मधुरित्यभाषतमधुवा
 तैः पुरोक्रियमाणवाक्यश्चमंजरीशंजितैः ११ चक्रलकम् अथितिष्टतेहृदयपद्मविष्ट
 रुंभुवनत्रयं व्यवहृदेकसाक्षिणः प्रतिव्यपायपरिष्कृत्यसंविदः किमवाप्ति यत्तविदि
 तंतवेशितः १२ तवसंविदादिसहसंचतस्रयंजगतिप्रतीतमनचंतथायथा स्थितिमाप्र

ह. वि.
घ
२८

षोऽस्य सकलातिशयायिनीमपरं न किं विदपितारतस्य भावः १५ सहसिद्धिनिष्पत्तिचसंवि
दर्शितो न च ताम्रपैतिपरपारदृष्टनः तव नाथ शब्दसमयागता कवित्सकलार्थसंउल्लमा
तत्र वेदिता अविशेषवृत्तिरहिमतिषोयथा सकलेषु वस्तुषु विभाविज्जेभिते तव नाथ
निष्पत्तिच निर्मिलीसमस्थितिरस्तमोदतिमिरामतिस्तथा १६ प्रतिपन्नसर्वगतवस्तु
विस्तरस्तदपीशाष्टस्युतयुतेतनः ऊरुतेधनाऊशलसंग्रहेपरं मधुरामिथस्तदभि
भाषणाक्षणाः प्रकृतेः पृथग्विकृतिस्त्यतां गतः प्रतिषिद्धवस्तुगतयमनिश्चितः पुरुष
स्तमेव किल पंचविंशकाः स्फुटवृत्तिकाव्यवचनैर्निर्गम्यमे १८ प्रथितप्रपंचारसभावव
र्जितः कविदेव किं विदपिकर्तृमत्तमः अवपुर्गतः करणवृत्तिस्त्यतो प्रकृतेरोदनसदृ
शासिकासकः १९ कथयंति नाथ दशाहेतुसंश्रयव्यवधूतविसवविशुद्धचेतसः तव सा
ख्यवृत्तमतमेदवर्तितः कृतिनोतिवृत्तिकिल तत्पदं पदं २० दयतीह कर्मफलभोगवर्ति
ते सकलार्थतत्त्वविदिषु विशेषतां त्वयि शब्दमीश्वरश्रुतिव्यवस्थितं कथयंत्यनन्यविषये
मनीषिणः २१ दृढबंधकोटिपरिमर्शकवित्तं न कदाचिदन्यशामितामिव कवित् विडरी

चरत्तमनचेतवान्वययतिरेकशून्यमवदातदृष्टयः २२ भवनातिपेकजभवः सिद्धतत्तल
 पसेइतांकितगतस्ययः पुरा उदभून्मावादिषुचपेवलत्तणः सकलक्रियासुवितियोगभा
 रभवात् २३ अतयः परेदं परममामनेतियेवक्रवक्रपादपिचयोभिधीयते अधिगम्ययेसु
 नरुदेतिनेजनः प्रणवस्तथैवभगवन्सवाचकः २४ दयतोद्ययावदययर्मशून्यतां सर
 नायकेकगुरुतासुपेयुषः उपवर्ततेयइदन्ववक्षिदेतवशर्वचर्वितस्मरास्मरः क्वचित् २
 क्रिययाक्रमादवयवैश्चसंख्ययानिजलत्तणाचयइवोपलस्यते शमनादिमपुनितयेस
 माययास्मरकालकालयसिकालमेवतत् २५ सुगलकम अवितर्कमस्थितविचार
 गोचरेसखवेदनाफितमनसितान्वयम अभिगम्यशंकरसमाधिमिच्छयतवजातनै
 वभजतैनमांशुमान् २६ शितिशक्तिरूपविपरीतभावणत्पक्षकौतौपुरस्कृत्यविरागभाव
 ने विरुणाडितामपिविवेकदर्शनस्थितिमीशसंयमितविरागभावनमनस्तवेच्छया २७
 तपनाधिकेविविधलस्यमंडलेकृतसंयमासिदिशताद्योगितः भवनाधिधामसा
 भवेत्तविसृतप्रतिभातचित्रभवदात्तसंविदः २८ अतिपेत्तषोत्रयसमंविदादिकेस्थिति

५

ह. वि.
घं.
२५
२५

संमुखोक्तनिरोधवर्त्मणां भवयोगिनामुदयतेतवेच्छयानदिकोदिभूमिधिषणानसम
धा ३. मनसोतिरर्गलपरिसवात्सनेनिउपसवस्थितिनिबंधनान्तराणं रसनादिधामस
रसाधिगोचराभवदात्मिकासिदशनायसंविदः २५ अतिमेतषांत्रयसमंविदादिके।
स्थितिसंमुख कलेधोतलताण्डुतिप्रतीतिमाप्रुषस्मानलवशाशितेसवर्णकः कथि
तः किलौपतिषधश्चपंचधासखवेदनादिमयतामुपेयितः २२ स्फुटद्विक्रियादिनिधना।
वसानताप्रतिपमपंचविधभक्तिः सौष्टवं इहोणनमासवक्रवर्त्मगायताजगतिमेवगुण
गौरणीयसे २३ स्थितिमीयवत्सुनियतिश्रुतकमसरमंडलागमसुस्थितांधुवं अपरो
तकादिषुविविक्तवस्तुषुचनमितमेवदशाशाहलतणः २४ सकलाधिकारविनिश्च
त्तहेतुतागतवंतितांमयपरोमावस्थितिः हरमद्रकानिगदनातिगायतिप्रकृतिवुधुत्स
रसुरेषतावकी २५ गतमीशाशाधतिकारमिहेतुताममृतेभवंतमिवसोमपायिनः
हरसंस्तरवतनिमित्तमुत्तमंडहतेगदनिहितसादितादराः २६ वक्रमेदसखगुरुयोग
धारणाक्षमतात्वितस्थिरसखासतस्थिते भवतिप्रसन्नमनसिप्रवर्ततेकृतितः किलाष्ट

विधमैश्वरं वले ३५ द्विविधेऽस्य तस्य कृतिभिः श्रुतिक्रमा उपपन्नसौष्टवगुणा किल स्वैः
 भवदात्मिकैव महती स पश्चिन्ता स्फुटवोषमधुरा सरस्वती प्रथिताः परापरदृशः पुरा
 विदः कथयेति विष्णुतेन तिनेति यतः सकलैर्विना कृतमुपाधिसाधनैः परमंतदेव
 तव तत्त्वमद्भुतम् ३६ प्रणावादि रप्यय विरामतांदधत्फणिनातिरूपितपदार्थसमकः
 भगवत्तधीत इहयेः किलागमः पदमासुवंति ननु ते पितावकम् ४० वजसीशापादर
 हितोऽद्दीरता प्रतिपद्यमेकरविना कृतोपि सन् अवलोकयस्यतयनेऽप्यकर्णिकः
 सकलेश्चोपाधितववेत्तिवेत्तिव ४१ इति ताथ सर्वजगतां विलक्षणं वपुरद्भुताति
 शयशालिविभ्रतं अभिपश्यतः किल भवेत्तमव्ययं कृशस्य संविदा विलातिवर्तते ४२
 पुगलकम् शशिमेदले जलतरंगसंदतिप्रतिविंविते हरजलाशये यथा इमपल्लवो
 दवसितोतरप्रयस्तपतातपो निपतितः क्षितौ यथा ४४ गगनैः स्थितमल्लखलादिषु
 स्फुटमेक एव सकलाद्भुतस्थितिः प्रतिपद्यते वरु विधतमाश्रयप्रतिसंक्रमादविह
 तास्तथा भवात् पुगलकं हरिरेकचेष्ट इति यतः देशकासि वतर्वरु क्रियतया व्यवस्थिता

:

ह. वि.
घं
३०
३०

सकलात्मनस्तवमदाविभूतितोदयतोविवर्तश्च संस्थितोपरः अपि ताथविधितिमणिं नि
रीतणस्तमनेगुलिययितिवोधितस्तया प्रति संवति स्मतमकरंदोपिसन्यरिपूजयत्पर
मतस्तदुतम ५६ वक्रवृत्तपवदयदेकवृत्ततांस्थिरधर्मतामुपगतोपिगतः नभसिस्थि
तोप्यततिवृत्तभूमिकस्तविधास्पदोपिभजसेविद्वरात् ५७ चिदचित्परोप्यसदसत्पर
स्थितिवक्रवृत्तपादपयवैविनाकृतः ५८ शिथिरसदसकरमंडलोदरे शिथिनिस्थितो
दयदृष्टमसंपदम उभयात्मकोनिरभयात्मकोयवागहनस्तमित्यमलमडुतायसे ५
तिलकं अधिरोपितेनतथतात्मनापिवाप्रथितेनरूपविभवेनकेनचित् भगवन्महोवात
किलासिडुर्गदः क्वचनापियन्त्रकृतिताभ्युपेयसे ५९ नगतिस्तवास्तसरताथगतिर्नव
दिर्नचांतरवैसंसेवाचित् व्यवभासश्चतुस्तथतावलंबनः प्रतिभासिताननुगृहीतचे
तसः ५९ अविभागापवसकलार्थसंहतेर्नगतिप्रकाशकतयावस्थितः पदवाक्ययोस्त
मुपकारकारतामभिधेयवस्तनिसविलसरेगतः परिकल्पतेदयदेकवृत्ततामपिकर्तृकर्मकर
णादिवर्तता तमनादिकालकृतयासविधयावक्रधाविभज्यपरिगृह्यसेजनैः सकलार्थवि

श्रुतयाविवर्ततेयदिनादिमध्यनिधने किलातरं

प्रतियेति तत्तुव जगति वंथने शिव शब्दतत्त्वमवित्तस्य रेवः प्रः असमाप्तवित्तवविकल्पगोच
 रौ व्यवहारपद्वति परस्य राश्रयो परतः स्थिता तदवधे स्वासुतो विनिवृत्तमीशजग
 तोस्य धीधनी ५५ जगतावलितपरावरोभयव्यतिवृत्तत्रयगहनो विसंस्थलो विस
 भागतामपनिषत्पराश्रितः प्रतिभासते भवभयात्तकस्य वित्तव्यतिरिक्तवृत्तिरगुणो
 ण स्थितिः सुरताय तत्त्वकृतितां वसंश्रितः स्फुटमधनः षडवधिस्थिते भवन्ति सभागत
 मयसभागतांगतः अपि बुद्धिगोचरमतीत्यसंस्थितः प्रणवारवांत विनिविष्टदृष्टिभिः
 किमपि प्रतीपितविपर्ययग्रहैरनुपाधिरूपकरणानिद्रूपसे ५६ दधतो विलंघितत
 रीयवृत्तितां कृतजीवजीवननिरामयस्थितेः भवतोपवर्गदमताहतात्मनः पदमासुवे
 ति कृतिनः स्रष्टृणाया ५७ व्यवधूतकल्पनगभीरवृत्तितां दधते इरतमनपायमद्भुतम्
 प्रतिपद्यमंडलवत्तृष्टयं जवातकृतिनो भवंतमविशतनाहृतं ६० भवदीरितेन मनसाभि
 हृत्यते सुरताय विग्रहशिखीशिखाकुलः ससमीरमीरयतिपंचलतणस्थितिहेतमी
 शवपुषः शरीरिणो ६१ अधिरुह्यति प्रतिचचित्तसारयिंदशभेदवाह्यकरणाश्रयं रथम्

ह वि.
ष.
३१

विषमेषु नीलगलवसमीक्षणभवदिक्रयाचविनिवर्ततेषुता ६२ सकलाधिदैवतगणस्य
तस्युषःश्रवणाधिदामसगुरुःशरीरिणां हृदयासरेतिरवलंबनस्थितिक्वतिभिस्तमेवम
गवसपास्यमे निवितेरजःप्रभृतिभिर्विदांतरेसकलानियोगमुपयांतिनोयथा अनुमं
लातिभगवैस्तवेक्यानिरूपस्रवस्यभवतःसखादिभिः हृदयारविंददलकोटरोदरस्य
टहंभमाणपरिवर्तविभ्रमः जगतोगतःप्रततमांतरात्मनां ऊरुषेगतेस्त्वयतद्वयाश्र
यः ६५ श्रियसंसयेदधतिसामुदीधितौतरणेस्वयीमयतिरामयात्मनः प्रतिभामदग
हतोवभाससेतमण्यज्जंषिमंडले ६६ स्फुटमेकपवविविधाव्यतोदधइरिमूर्तिराश्रि
तष्टयविधश्रियः जगतींदेनतयनदायनादिकेविदधतमेवतपपभींशुमान् ६७ स
कलानुतन्नवपुषोपरस्परप्रतिबंधिनीतनुधुतांविदंडवत् उपलभ्यतेविदशानाथ
योगतोतिरूपस्रवाभवउपाधिकास्थितिः ६८ प्रणितीषतामनुजिह्वतयाकृती
जगतःपरस्परविवादविसृताः धिषणाधियःकिलमनःपुराविदोभवदात्मिकावि
विश्वरीचदेवताः ६९ प्रविवेशायास्तपित्तमोदविस्रवाविविश्वश्रयोसकलवेद्यवेदिका

३१

अपवर्गमार्गनिविर्गलक्षिता तव विद्यैति शिवताम एतस्या जगतामनादितस्थेषा
 जनकतत्त्वजननोक्तिस्थितेः तव नाथस्यपि गुणादिसंभवेतद्विसंभवत्यभिज्ञता
 प्रियस्तुतिः ३१ जनतैर्द्रियातिगविशुद्धगोचर्यणकादिव्यगतकार्यदर्शनात् चट
 ऊंभकारवदकारकात्मनस्तवकारणात्मनो यते बुधेः ३२ निजयेव निष्प्रतिचक्ष्य
 येष्वायवहारिणोति निरवग्रहात्मनः भुवनाधिनाथ भवतः प्रवर्तते विदवित्स्व
 भावमिह भावमंडल ३५ अवग्रहणागाटिमिरात्मरीचिभिर्गुणपद्विचेतनवितः प्रथ
 विधाः जलतः कणाश्च विभो विभावसो भवतः पदार्थनिविहा विनिर्ययुः ३६ तव सा
 दुतातिशयैव भवस्थितेरपि नाथशास्त्रिकतामुपेयुषः क्रमयोगपथचटना वि
 रोधितं सकलार्थसंपादितविभ्रतिक्रियाः तमधिष्ठिता विकलशक्तिमंडलः सकल
 सृजसिपासिहंसिच स्थिरपंचमंत्रमयविग्रहस्थितिर्जननद्वयेन भगवन्विता कृतः
 त्वमिह भवत्यवनितां गुहागता प्रकृतिश्च वल्वजवडपिता ततः जगद्व्याप्यमितरे
 तराश्रियाः तिमिताश्चरजगुणवद्गुणास्थिताः यणकादिपुक्तेमदशेषगोचरं कृतवति

ह वि.
घ.
३२
३२

वित्रमिहकार्यमंडले अतिदृष्टमटकलसकलार्थवेदिताविभूतावितस्तमचमीयमेवोपेः
विभूतपयाविकलवस्तुसमिधिः प्रभूतपयावसकलार्थकारकः तमर्पाशक्तिकलयो
द्विधात्मतांगतयाविभावितवराचरस्थितिः ८८ अविपन्नशक्तिगुणगुंफितस्फुरत्स्फु
टविग्रहाक्षभवनप्रसूनपा नकराचनकविदवाप्यतप्रभोः प्रसरोपचातचटनातवो
कया मधुकोशसंफुटवदारुतास्थितिगदनागुहागुंक्षितस्त्रयाकृता स्थितिभेदमेति
नकदाविडम्बकैरनघंयथाविभवमंजरात्मता सकलसमावकरणेतथेहितं तवतायस
वमिहभावमंडले ८९ अपरेपुनस्तकलशक्तिसंग्रहप्रयितात्मनः प्रकृतितत्त्वतायया
त धिषणादिकार्यपटले प्रवर्तते तदभिन्नरूपमिति संप्रचलते ८५ निजकार्यचक्र
चटने सचेतने प्रतिपद्यते किमिव वस्तुकार्त्तता कथयंत्यतः प्रभवहेतुमीश्वरं भविताम
वंतमिहचिक्त्रियात्मकम् प्रलयेपि सर्वजगतामविस्तृतस्फुटसंविदविंशविलसवैभवः
स्फुटस्फूर्णनामश्वरश्मिसंहतेरणसंपदतमसिनायकारणं जगदेकैरणमकारणात्मकं
विभुमद्ययंगुणदशाविनाकृतं कथयंति नाथपुरुषं सधर्मतांगतमीश्वरस्य भवतः किलापरे

८८
३१

प्रकृतीषोभयचिदादिवेष्टितप्रथितप्रपंचरहितानुपादिकं अपरप्रसादितयनिधि
 तेषुनसितयात्मकंसमुदयप्रवृत्तते ८६ अतमेतिताविकलकारणान्तरंभवितासुखं
 तिभाविजन्मकेवले अपरेपवर्गादतिसर्गवादिनः शिखिपिक्कसंस्थितिवदातविस्रवाः
 प्रलयोदययतिकरातुपसृतंशुचिशब्दतत्त्वमपरेपुनर्विडः परिणामरूपमिदयस्यदृश्य
 तेभवभावमंडलमिदंचराचरे ४२ समयांतरेपचटमानकल्पनोत्रयवास्वस्तविष
 याविमर्द्दनः अपरेविचारदधियोजगत्स्थितिसुरतायसंविदसुखेतिकेवलम ४२३
 भयात्मकग्रहविविक्तचेतसाव्यवलेयसाध्यामिकदर्शानस्थितिं स्थिरतत्त्वनिश्चयाधि
 योभिमत्त्वतेकृतकृत्यतांतवशणोतरेजितः ४३ अणुमाकुरैदियकमेवविस्रवादभि
 मानमीश्वरतदास्यदांविडः नवदिःशरीरपरिणामतोएवपिक्कचतापिविज्ञमिहजा
 त्वलस्यते इतिनिश्चिताःकृतधियोपरेयप्रस्तवशासनतत्त्वविभुताविपर्यये ४४ अवल
 समोद्गाहनास्त्वदिक्क्याभरावतभवंतमवदातदर्शनाः वक्रयात्मतत्त्वमपरेप्रवृत्तते
 कणभक्तजैमिनिदिगंवरादयः ४५ अपरेसलक्षणविलक्षणताप्रथितानवस्थम

५०

ह. वि.

घ.

३३

३३

वृजोद्वयः भवतोस्तितामनुदयादिहेतुभिर्भगवत्प्रकृततामिकाशयः ५० प्रतिप
नभितपरिकल्पकारणप्रतिभाजवेनवविरामभावताः शिवमार्गमध्यसमुत्तकेचन
सुतचेतसाभवदनुग्रहोत्तिताः भगवत्प्रकृतपरोमुखेसतिप्रतिपद्यमार्गमपितेडा
सदं अधिगच्छतिक्वचित्तुर्नेकिंचनस्थिरयंचपर्वणविपर्ययेस्थिताः अपियत्नतोधि
गततत्तमंडलप्रकृतिप्रतानगहनादिकोत्तरां भवदागमास्तवहिक्कृतः ५० मात्पर
मेतिपाशावमतावसारताम अविहरणमोदगहनाः किलेतरांमलितात्मभिः पशुम
तप्रदीपकैः भवदागमानधिगमादसंशयंतमसेवसम्यष्टविरोडसंपदः प्रकृतिनचे
तयतपवकिंचितविदशाधिपुरुषोष्पदासिता तदनुग्रहंस्थितचेततक्रियः पुरुषेतमे
वकिलभुक्तिमुक्तिदः अपिधर्मलेशसमताविरेवनादष्टयत्तपवपुरुषेशयोस्थिताः भवदाग
मास्तवहिक्कृताः परेकृतिनोमवेतिनविवेकमंतरं द्विविधोदशाद्विजुरंभउच्चकैः शिवशास
नेतरमतप्रकाशकः जगतः परापरपल्लेकहेतुतां प्रतिपद्यतेभवभवत्प्रणालकः हरिगोपक
प्रहृदिमांशुभास्करप्रकृतप्रकाशसरणीचतष्टयी सरनाथसंविदिहसंपवर्ततेतदनुग्रहोपहि

ततारतस्यभाक १५ ३३

अकथं तमविपर्ययागमात्सुटमाधिवोसश्चयोगवर्त्मना नभवंतिकेचनभवहुणां जि
 ताः पुनराजवेज्जवज्जघोविवेकिनः १०६ गगनामनेकतमातितिस्थितिस्तकलादिद
 विपुरात्मवैभवं विमलैः स्वशक्तिकिरणैः प्रसेदिवानुदमीमिलत्तमएउसंदतेतताम
 वितिशक्तितामविकलयार्थवित्तयासकलार्थकारकतयाचकारितां अएउमंडलस्य
 भवतामुष्टरुताक्रियतेसुरेशसदृशात्मनः भवतोषयात्सदसदात्मनः पुरातिरि
 याययात्किलेनितादद्रूपतां दधयीशाशासमनयेसदाशिवोववुयेयतत्तमाविलंतदा
 श्रियं १०७ कमणोप्यतेतमावरुदमंडलस्थिरसम्प्रदायगतवस्तुविस्तरे निरिषोभ्यभा
 षतचतुर्भिराननैर्वक्रमेदमंत्रगहनंतदद्भुतम् १०८ सदलं विकासिगणमेकरोत्करेस्फु
 टयर्मनालममलात्मतांदधत् मधुवर्षिताशभवदाननादवेत्सुटषट्पदार्थमिदृशा
 स्वपंकजं १०९ सकलार्थवादतिजशक्तितांसतैः सहकारिसंहितविशेषवृत्तिभिः प्रशि
 तात्तैरेर्जगतिविद्यत्रयतोऽवगर्भिताविकलवोमयंगतैः कृतसाधकाभ्युदयमंत्रमंडल
 प्रकृतिस्फुटाष्टविधवर्गविग्रहा विविभेदतत्त्वपरितिष्ठितस्थितिस्तवशक्तिरानतभवा

१३

ह. वि.
३५

हिमात्काः ११३ भवदानताभ्युदितमात्कात्तरयथितामवेतभवमंत्रविग्रहाः निरपेक्षता
मुपगतापिमक्तयेभवभोगदास्तविपरीतवृत्तयः भुवमूर्तिवर्तिपदमारुरुक्षतामार्थेरादि
णीतिस्त्रिलवस्तपदतिः भगवन्व्याप्यभवतैवयोगितांतिजशक्तिमितिचटितावलंब
अपिवालकोदिशातभागविग्रहः षडुपाधिकामपिविधायपदति स्थितपकएवभगवन्।
होभवात्विददातिचेतसितकस्यविससयम् ११६ भवदीरितः सुदमनंतएवहिप्रथमंग्रहो
गणामतीमघत्तमत असितेदादिसमितासितेजगदसथावसातसितिनाथप्रभुम् ११७
सुरनाथयाजगतिजदात्मिकः शिवशक्तयोविदधतिक्रियाः क्रमात् तवताभिरेतज
गदेतदिक्क्यातिरवीष्टतत्सकलमंत्रनायकाः ११८ कमलासनप्रभृतयः सुराधि
पाः भवदीरितात्रिदशानाथसंजनाः त्रिविधस्थितेभुवनसंहतेः क्रमादुदयस्थिति।
प्रलयहेतुतांगताः ११९ भवदिक्क्यैवविनिरोधवर्तितांपरतेत्रतांचजगतामुपे
ष्वाम स्थितिरत्नादिक्विधायनक्रवित्तचलेतिनाथकिलमंत्रनायकाः १२०
तवमूर्तितांमुपगताः सुरेशयेप्रथितः कृष्णणष्टषदसम्भव ॥ ॥

नाथः

उपपाद्यतेभ्यश्चपावनीकमात्सकलोगसौष्टवपुताकिलत्रयी २१ करणात्मतामुपगते
नसर्वतःकृतिवर्त्मनायश्चैवमन्यते सहसिद्धमेवतमुषंतिस्वरयस्तवधर्ममीषनिरुपस
वस्थितिः २२ भवदिद्वयाकरणावर्तिनः सावमासतेवरदवकवर्तिनः स्फुटसर्वकामि
कगुहाविलांतरप्रतिवद्विचित्रभुवनवपाश्रयः भवताकदाचिदनधिष्ठितात्मनांप्रकृ
तिस्रभावपरमाणुकर्मणां दृष्टेविचेतनतयोदितापरैः शपथैरपि क्वचननैवकर्तता
कलयाकिलोदलितचेतनस्थितिः प्रतिपाद्यमानविषयश्चविषया दृष्टरागरजितमता
भवत्ययंभवचिद्वयाप्रकृतिभोगभागाः २३ विविधेनकंचुकमलेनद्रुषितामाह
नोपभोगऊहराभिधातितः अपकृष्यमुद्गलगणानगुहाविलादवदांततांनयसिहर
मिक्ता २४ अविषात्मनोविषयशिष्यमंडलीमभिलाषुकांश्चिरमपोषावस्थितान्
तदनुद्गुहोद्गुथितपाशसंचयात्तपश्चक्ष्ममोचयसिपंचधर्मणः प्रतिबुध्यतेविषयव
र्तिवस्तुमश्चितिशक्तिदृष्टस्वलितदृष्टराणावी दितयात्मतामुपगतादृतस्थितिस्तक
लांप्रबोधयतितांततावकी २५ अभिपद्यतेयवस्थितः पुरुषोऽपरेषदृष्टपायद्रूपया।

२२४

रभिविधोः

ह. वि.
प. ३५
३५

परतोतोभक्तममलात्मगोचरात्तवनायशक्तिकलयानियोजितः विद्वेष्टोत्प्रेषण
रमार्यसंस्थितिं स्याद्यतपि स्फुरितरूपसेवया न समाययातवतया विद्वेष्टतेन यियस्य
भाववितिवेधनेयतः ३. माखवेदनास्ततरेगिणीजलैरभिषिच्यमातवप्रसवेक्या
वितिद्वितिमम्यवतपवसर्वतोभवचेतनत्वमसवायिनोमतः ३. प्रतियतयाक्तविभवाः
प्रसादिनाभवताविरादनुष्टुहीतविद्वेषः उपपत्तिथामसनतेष्टुतेष्टुमीभगवन्भवेतिफ
लभोगिनोएवः त्वयिनाथधर्मजदलत्वमीपुषिसुवतिप्रकाशंमतिशंगुहाशये स्फु
टशक्तिसाक्तिकृतसंस्कृतिः क्रमादणविंदुरेतिशुचिमौक्तिकात्ततां उपसंख्यताम्यवि
षयानुपसृतस्तिमिरांतरात्मकेरणोचितस्थितिः मतिमात्मवंतमवलोक्यकेवलं स
कलार्थदृग्भवतितदुदङ्गते ३५ स्फुटिलेशतोपिभववेधनकिदः स्फुटताप्रवृत्तिमि
वनायकालिको व्यपणोत्तमात्मपरमाणुसंश्रयांतवशक्तिरेवमलवासनांतमो परि
स्फुटिकालिकमवाप्यहेमतांतयथैतिताप्रमिहताप्रतांप्रतः विसलीकृतंमदणतत्तमि
क्ष्यातवनायनक्षेतितायासवासनो प्रकृतिः प्रमान्यणवत्समीत्रयः सरताथपचटस्तव

३५

३५

अपकर्षसितमुपरिस्थितोदोहेकरणप्रपंचरहितोऽममृते १२० इयमेतरेणवहिरंगरूप
 तोदधतीकलापरिणतिर्दिधास्थिता अनुबंधश्रुतिरनुलोमवर्तिनीप्रतिलोमतः पुनर
 पोस्यतेतया १२१ अपदत्रयस्यगुणालिङ्गभूततामुपजग्मवः कृतस्यदस्वरस्थितेः व्य
 लीनसांप्रतभविष्यदर्शनाविषयोऽगरीषभवतितदाश्रयात् १२२ रविदीधितिद्यति
 करादिमेयथाप्रकटीभवेतिभवचाक्षणाः तवसन्निधेरनववृत्तयस्तथाविषदीभ
 वेतिषुरुषयपाश्रयः ४० विकलोपिसत्सकलशक्तिसंतयादसहायपवपुरुषोतिर्गु
 मे अपवर्गमार्गमुपगच्छतीशयज्ञवतिप्रसेदुषितताकिलाहुते १४१ असतस्क्रयोगा
 तिसंवितत्रैर्यदवाप्यतेकिलनिरंजनेपदे निरुपस्रवाविदधात्मनास्थितिंभवनांत
 रीयकमनुग्रहस्यात् स्रुटयोगधर्मजतितदनुग्रहात्कशलेतिजेपरगतेतथात्मनि
 अणुचेतसोऽतिकरात्रवेक्ष्याविषयांतरेषुवतनोतिसंविदे १४३ अभिमानकार्यमि
 तियन्नकथ्यतेनविभर्तिशब्दगुणातोयदद्ये नवयत्रविस्तरतितास्काराणोरातिरस्ति
 यत्रतनमसतःकचित् ४५ यदनादृतिस्त्रिदशकार्मकांकिताविचरति यत्रनपयोदपे

ह. वि.

घ.

३६

३६

क्तयः अवलोक्यतत्र न भवति स्थितकृतितो भवन्तमपवर्गस्य यः ५५ उपसंख्यतात्मा
विभवस्तया प्रमाणात् कृतयतो जितमवाभवक्रमः स्थितिसानिर्वाणितपदार्थपंचकस्य
दृशात्मेतितवपत्सरदुतम् अणमंडलीमनुजिह्वतितविभोस्तरणोरिवाकलघतां प्र
भागता शिवशक्तिरीशभवतः प्रवर्तते द्विविधा परापरविभेदवर्तिनी भवतो भवो
द्वयमवाभवस्थितेः प्रतिपन्नमुद्गलविभक्तवैभवात् अधिगम्यपकृते कवितितो चतर
र्थगोचरगतिर्भवोत्पन्नः ५८ अविभेदपक्षकिल धर्मधर्मिणोऽप्यगस्तिवृत्तिरिहनापि
वृत्तिमान् तदभावमेव भवचेतसोपरेकथयेतियोगमविरुद्धवर्तिनः सति चैवमभ्य
पगते विभक्तिभारतव सर्वपववितिरुद्धचेतनः स्फुटमप्रयत्नमिह सप्रसज्यते भवदि
क्षयात् विमलस्सुक्तिमाक दिविधात्मना भवदवग्रहेण ये विषयीकृता वृषगते कि
लाकलाः तवत्तुल्यतां दधतिते शुद्धां जनवृत्तिवृत्तिजन्मगतितो नद्याणावः वसुधादिषु
त्रिदिशयानिवर्तितां परमेष्ठितिष्टमजितोत्तरोत्तरे स्थितमीश्वरत्वमणिमादियदिभो भव
दिक्षया तत्र तदहो विज्जोभिते १५० उपजग्मुषा सकलरूपधर्मतां भवता समर्थितविदात्मवैभवं

३६

CC-0 Dharmartha Trust J&K. An eGangotri-Vaidika Bharata Initiative

ह. वि.

ष.

३७

मसंबंधविषये सकलकलांपुरुषयोः किलोत्तरे ऊयालोधिगम्यनियमादिसुच्यते मलि
नत्वमीषुषिययानदर्पणप्रतिविंबमस्फुटतया विभायते सरनाथचेतसिमलौघविस्र
तेनियमान्विसर्गविसलस्तथाभवात् सकलाधिकारनिजशक्तिमंडलस्फुटविग्रहा
तिभवनाधिकोत्पत्तिं भवबंधमंधतमसस्यतन्वतः प्रतिहेसिहेसतिविरीससम्यदः ।
प्रतिभागताष्टविदसंविदविषः प्रविलंब्यवर्तसरनाथषड्विधं समये स्थितास्तवति
रेननेपदं प्रविशंति शांतमनसिनः दयतेतिरावरुणचित्सूत्रपतांधवमप्रतर्क्यमस
तेगुहाशयम् स्थिरगोणागादतिकगाहमौलताप्रतिपत्रभिन्नतिजशक्तिविग्रहम्
सकलकलाविरहितेसवोजितेतिरुपसुवेवदिरुपसुवस्थितिं स्थितमधनः षड्व
येडपर्यतोवृत्तिवृत्तशांतमनचेष्टिवंपरम् प्रतिभान्वयातिगममेयतादिकस्फुट
र्मशुक्तमसपात्यतांगतम् अणमादिदेवममणंचसर्वतोमुखपूर्वपाणिचरणोत्त
णंविभुम् १६० तिरुपसुवस्थिततिजोऽंगदीपितस्थिरपुंववक्त्रमयविग्रहेऽग्रहे
सकलप्रमाणविषयातिगस्थितिप्रतिपतिस्त्यगाहतांगतम् ॥ ६

६३

३३

प्रतिपद्यशंकरभवेतमयं सखडः खमोहपरिलीनचेतसः वृत्तिवृत्ततंतमयबंधनाष्ट
 कोभगवान्भवानिवभवत्याः स्यादम १६५ कलकम् विवृतेजगत्कवलनेकत्सया
 तवताप्रसखमंडलेतये श्रियमेतिलमशतपत्रपाटलेस्फुरदर्कविंवमिवदक्षिणास्य
 दं १७ पृष्ठजटवेधभुजगाधिपस्फुरदर्कविंवमिवदक्षिणास्यदं तफणचक्रवालमणि
 शिमेरेजितः शिरसिस्थितः श्रियमसौततोतितेधृतसां पुरागुडववालचंद्रमाः १८ भ
 वतोवतेसशशिरशिममंडलक्षुरितं विराजितिललाटलोचने स्मरभस्मशरविता
 मिवश्रियंदधताकृतास्यदमपुग्मरोचिषा १९ जलितानलेतचटिताचुततिषाष्ट
 शुहेतिसरापरांभसा विशिखेतदेहवपुरापुरत्रयंतपनेनमन्तथमयोर्धवर्तिना २०
 तवनाथनूतनचुनासितोरगप्रथिताविभातिविकटाजटावली परिवर्तनाकुललल
 टलोचनजलदमिधुमवलयेनपिंगला २१ प्रतिपद्यक्कसारजनीमयेवपुर्गिरिकल्प
 केवतवतोभजतिताणं स्रुटाकालकूटविषधूसरप्रभापटलक्षलेतपृष्ठकंदमंडलम
 दहनेपुरांतितिरथस्यचक्रतांगमितेत्वयाशशिरशिममंडले प्रतिवडलत्समलिमो

ह. वि.
३८

दरकविस्फटनाभिरंधमिवनाथलस्यते १२६ वक्रशेषावतीतगणनेषुविष्टपप्रलयागमे
सुसुभ्नाथसंभृतम् ग्रहचक्रवालममलंकरोति ते स्फटिकात्तसूत्रवल्लयप्रयोजनम् ।
स्फटिकालकूटविषकूटकंधराकृतनीरभारग्रुवारिदध्रमः उपदेशलाभरभसादि ।
वायतस्तवनाथस्त्यतिऊमारचंद्रकी १२७ करणांगहारविधिभिस्तस्मिन्विस्तारैस्तकला
सुशोकरनिरासस्त्यता क्रियते तया च कृतिरात्मनो विभोस्तचराचरं जगदवाप्य ।
तस्यैव प्रतिपन्नगोत्रवदनः कृतस्थितिः पितृसमन्वितमनिशंसमाह्वये भगवन् ।
नादिरजस्त्यपि स्फटेश्वरुषः पुरातन इति प्रगीयसे १२८ तव पादपद्मवत्पद्मोदय
प्रतिविंवितैरपिलघूकृतात्मभिः अधिगम्यते हरसुहृत्तमानतैस्तकलातिशायि सुर
दैत्यमंडलैः ५५ ससुरासुरस्यजगतः शरण्यतां भवतो गतस्य चरणो वृजदयम जनता
न संत्यवनतापि ऊत्र विद्मवमाश्रयसि शिवे वनैत्यथः दितितोयमारुतकृष्णभा
वमद्गतास्तं शयनमानसर्तये भवते सति धनि विकल्पगोचरव्यतिहततृपपरमा ।
त्मने नमः सुधियोपि नाथ सति शङ्खगोचरास्त्यनस्थिति विदधती ह कल्पताः प्रणले

३३

३८

अतिहरवृत्तिरपियेन दृश्यसेन हि दृश्यमेति कगतोपियेन वा प्रतिज्जंभते सरप्ररोरन
 ग्रहः सविपर्यस्तवकेतहेत ८५ अथवास्ततावदिदमद्भुतास्पदंतवचेष्टितं प्रति
 चक्षुष्यसंविद्यं ह्यणयमिधायमतसिधयाश्रितः शरणं भवंतमजमद्ययंवयम्
 सखमेकदास्थितवतो हि साचलेस्मितभिनवक्रपरिहासपेशलं गिरिकल्पयानि
 भृतमेति दृष्टतः करपंकजस्थगितिमुक्तचक्षुषा ८७ सहसाविलोचनकृतं पुरा
 रुषं पुराणपुरुषात्तदुत्थितं तयकालकालरजनीस्वलोक्तुसतिमिरौचवीजमिव
 नाथश्रुक्रमः १८८ पुरालोकं कृतयातदांथकउतिस्फुटार्थयासजगत्रयप्रथितपा
 थसंज्ञया तनयार्थिनेदितिसुताय दुष्परं वरतेतपोत्रसमयेददेतया अधिगम्य वृ
 द्धिमथ तस्य संदिरे समतेरमाकपरिवृत्तिलालितः उपचक्रमेधतमसद्विद्योन्मत्त
 चरितं सुदुष्परमनर्गलंतपः १८९ चिरकालसंभृतसताप्रसेदुषः तपसामलवनय
 नः स्वयंभुवः प्रतिमलतारहितदेवदानवेजगतां प्रभुत्वमनुपायमासदत्त दलित
 अकारनिकरं मरीचिभिस्तदरस्यले स्थितिमवाप्य वैलवं स्फुरदर्कमंडलमिवास्त

८६

ह. वि.

ष.

३५

सावनिव्रजतिस्सचक्रमपिनिष्पतापताम् तेनोर्जितेनविजितस्यद्वेरेमर्षचर्मांबुशी
करकणावलिःराह्वेषु वक्रंसमार्जविकटश्रुतीविभंगाक्यामलीसममिवाविर
लेगलेती १५३ सोस्माकमीशकरदीकृतलोकपाललक्ष्मीसमाजलितशेखरशास
नश्रीः वंदिप्रदेयधितकेतनकानताप्रतिपानुबंधपुगपार्षितिवधहेतोः तस्याम
कालमिहयत्कृततमस्यगायातपषद्विरेषसलोकपालाः संसारसागरमपिसु
दमुनितीर्थीरेकःसुवस्त्रमतगः किमतीतिडः। एवम् १५५ इतिवचनमुदीर्यावांमवी
तत्रहंसीस्थितवतिकृतसर्वाभागमानातदानीम् सपतिगणपतीनांकोपली।
लाप्रवृत्तिकेरतलमलनेतत्तएरत्नादिकासीत् १५६ इतिश्रीमहाकविराजा
नकरत्नाकरविरच्यतेहरविजयेमहाकावेभगवत्स्तुतिवर्णनोतामषष्टः।
सर्गः ६ ॥ कुरकुडामथकराभिहतांसकूटमुलासितश्रुतिदंतविचटि
तोष्टम् तेषामनेकविधघोरविकारवेष्टमातामसृष्टिसदसिस्तुवितंतदा
सीत् १ वित्तस्त्यादभरकंपितकुट्टिमाप्रमाचदृनाविचटितामलमौलिवंधं।

३५

कोपसभांशविशतांगदकोटिलमविसुस्तकोमलङ्गूलदशंसरारे २ वत्तस्यलीग
एयतेऊपितस्यहारखेदोक्लदङ्गुलमौक्तिकयेक्तिराधात द्वाविदुतांकशरणा
गतशत्रुलत्सीसेदारविडविसरकुरितेवशेषाभां कायेकिरमिततितासरदिग्धि
भागामाविर्भवभूऊटिभंगतयानकेन वक्त्रेणकालमसलसकलारिकोलसंद
ररात्रिचटनासिवकर्तमैह्यत ५ संरंभगुरुगर्भगुरुमन्सनाश्चकारकेकारभैरव
रवंपुथिवीरभद्रः जंभाविकासिविकटाननकंधरार्थभागांतरालऊदरप्रतिशब्द
दीर्घं तदामरोषभरतिर्भरभैरवीयभीयंत्राणोरहितऊंकृतनादसांद्राः अंसस्यल
मिहृतेतारवाभटातांसंधिकयेचिह्मिदन्नदिवस्यथियोः ६ वित्तेयपाणिकम
लेतरुषावित्त्रयविषन्मिसांद्रमकरंदविलीनभृंगं करसज्जरतरसागतशत्रुलत्सी
लीलाविचातरभसादिवमेघनीलः ७ सूरकडःकरतलेनललाटपट्टमापाटले
मलयतसपदिसिमूर्तः शालस्यतोपरिरतीयविलोचनस्यभूमंजरीवनवधूम
शयत्यतंती निह्नीभवद्गुऊटिपाटलरागदृष्टितिर्यदिवर्तवदनंदसितोशुगौरः

ह. वि.
स.
ध.
५०

शौयोष्माणप्रथितसारनिरर्गलेनमस्मीभवतिवर्तिविभुजशिवितालुलोके १ व
क्रेदपदशानदेशभयादिवांशुकम्पाकुलादरदलस्थितिवज्रमुष्टिः दोर्देउमाहतक
रेणसुरारिभेगंसेरंभरागविकसत्पलकप्रबंधः सासानिलानतमखस्पकराभि
चातभिजावतिप्रकटरंधपथप्रविष्टाः पातालैलगरभतलिनीमनलस्यचक्ररुडू
तशेषफणपांडुरपुंडरीकां उत्तंसपुष्पनवकेसरसांधधूलिपिंगेकृतोमधुमदेन
पपातभृंगः १२ रोषारुणीकृतदृष्टानदृक्वरस्यकंकारधूमपटलींमखरंधभागा
न दैत्याधिराजकवलीकरणादरेणकृत्यामिवैततजनसाहसोत्पतंती १३ कंटाव
लेविमकरंदरसानिपानविसेभमंथरविलीनशिलीसखौघे दसासिंशायजला
शयकंजरस्यभातिस्रष्टोत्तलश्वोत्पलधामनिहोः निर्यतलोचसलिलौचकृता
भिषेकेमेकेसहायमनचंयुधिमन्यमानः वाहुडुमेकरतलेनपराममर्षउर्ध्वमूर्ति
रथकर्षितसर्वलोकाः १५ प्रोत्तललाटकषणात्पितसांधधूमलेखावधंगकृतलान
कबंधमोक्षम तिमांशुविंवससदशीभयंकैकमूर्तिस्समूर्तिरददर्शितकर्षितश्रीः

अन्त्यात्पगादमलनेतरराजधूमवतिच्छटाकरप्रदादियउत्पतंती ईष्विनिद्रदलमंडलशे।
 इरीककोशोदराडुमरपंक्तिरिवाभिकस्य कोथेसरस्यचकिरीटकपालपंक्तिरूपेक्षणातल
 शिखापटलावमर्षात संहारभाजकरतापितशैलकृदाटांकारताररवमवेस्फुटइतमां
 रो १८ निःशेषसाकलितशेषशरीरनालमाह्वानमानविकटाभ्रपलाशषंडं चंडेचरस्यसरु
 घोभवतारविंदससोसनिःस्रसिततापवशेनमझौ १९ सुसेदशोकरमकेपततालकेत
 राताप्रतात्तलभीषणजंभवजः संकल्पनिर्जितप्रस्थितिवैरिलत्मीगाढापट्टरुनरसा
 उत्ततीवमसुः २० तिर्यग्विवर्तितसखस्यललापकेतोः हासखटाधवलभास्मनभाक्तिवित्रः
 वाऊर्जयद्विन्दहस्तश्वारराजपीनांसकूटविकटोन्नतकुंभपीटः २१ सस्येदिरेसदसिच
 र्मसलानिसांद्रसिंधुरताप्रमखरागरुचःप्रकोपात संदेहितेंडकिरणोऊरगोपभारते
 दाऊलोत्तमितपीवरदीर्घदोला शेषेणकुंवितकरालफणासहस्रविसंसीनीततिरभा।
 रितरांकयंचित कुंडेसमुरपतिकेतनमंभुजालैर्नवादशापिकऊभाःपरिदीपयेतः स
 हाखासरमिवातनुडनिरीतहपंविलोचनसहस्ररुचोचचक्रः २४ त्रसंगदारुणशिला

ह. वि
स.
ध.

शकलोत्पसांद्रधूलिक्कटापटलकुंजमपेकचर्चा येवातकौपविकृतिः कृतमंडलेवससेदशी
करकणोकरमौक्तिकासीत २५ दिंडेः सुलिंगकालिकानिकराकणद्विरन्योन्यपाणिमलि
नोपितधूमदिग्धेः नक्षोषिधूर्जटिसदः कथमप्यथैवसंवादितोविदधतः पुरुषातपातेः २
विषंदमानचनचर्मकाणावकीर्णसक्कासिजंजमविलेपनमग्निधामः विभ्रांततारकवि
षट्कटपातकौभशैलापिराजकटकप्रियमापवतः निष्पिष्टहारविधुतोऽतधूलिप्रेत
भस्मक्कटाभिरुहणक्कविलोचनश्रीः त्नामंडलेनरश्वाकुलयाचकारडुर्वीरकोपविकृ
तिसदसिचिष्टुर्वी २६ भासत्पाणामणिकणोज्ज्वलवक्रिष्टुर्णकल्माषतासरतरान्सख
रंध्रभागात् वात्मीककूटकुहराडुरगाश्वाक्रिकेतोर्तिरीयरथकुंजकृतधूमदंशः आ
मदंकस्यसरवैरिविमर्दिनोपिदिककामिनीगुरुनवागुरुपत्रलेखा हुकारधूमपटलीभ
वनारविंदकोपोदरभ्रमरपंक्तिरदत्तशोभां २७ क्रोधावपिष्टशशधृक्किरणक्कटाक्कहारा
वलीविललितावशिवावधूलिः संरंभविधुमसदशासविह्वंभमाणलत्मीकपोलतरलोध
रजक्कटासीत ॥ ३॥

ध.

ज्योतिष्मतः शिखिशिखानि ऊरुवपिगानि स्तोत्रकटभुजटिमयं करत्तिट् संभोभरस्थिरत्
 डिङ्गणमेघशोभवक्त्रे विलोक्य मभया विभयां वभूते ३२ तारस्य तारतरङ्गं कृतिरोषगर्भा
 वित्यस्य तोमिकपिशोऽष्टमाश्रुतिर्यक तन्नापयोगगालितातत्रपत्रमंगदेमांगदोम्
 शिखरोभुजदंश्यासीत् ३३ तिः शेषमेककवलप्रहसोष्टवोष्टस्योरिव विभुवतंसरुषा
 जिघत्सो ज्ज्भाविकासिपेटवदने विकरालजिह्मालोक्य संसदिविजकलरस्यलोकाः
 तिः शंकुं कृतकृषाणकणाविकीर्णविल्लीर्णताप्रतलतालविज्जंभमाणं संध्यापिशोक
 सरुणां सुशिखावमर्षशोणग्रहं नभश्चोर्जितवक्रमासीत् ३४ ज्ज्भाविकासिखामनि
 सुखस्यताम्रनिष्ठाकरालविकटस्फुटदंतमालम् रेजे मरीषमिव निर्गतहैतिवज्जिह्वे
 तिपंक्तिप्रतिष्ठयवलोदरराजगर्भम् ३५ दीर्घैर्वितिष्ठसति विरकितीप्रसूतविसृष्टपा
 टलट्टिशिविशिखे समन्यो आसन्नमेव भुवनप्रलयावतारमावद्वेपथुरमन्यतरोजलो
 कः ३६ केसुरवक्रदलनोक्कलितेन्दनीलखंडवलीकरतलाभिहतोसभिन्नेः कालस्य
 टिमिलो वरुहोयकारगंधाकुलभ्रमरसंहतिविभ्रमाधृत ३७ संचूर्णितो गदकरालक

ह. वि.
स.
धर

राहतोसकृदोस्यनिष्ठुरविरावविष्टरिताशो आक्रोधिबोधितसरासरचक्रवालसंहारउ
धरपराक्रममेतकेन ३५ चंसननस्यकरताउनावस्मानकेप्ररत्नकाणकोणकाणःकृति
अतदैत्यातयाधिकसरोषकृतांतदंतसेचदृभैरवरवानकृतिचकार ध. आचातभय
विकटव्रणकंधरोसकृदोक्लक्षिणिलतोगददोप्रवेडः स्तोत्रिवप्रतिकृतिःप्रचकोप
कोपकंपाकलोत्सलकपीतकपोलभित्तिः ५८ चक्रायुधेसपदिचक्रदिवोसससकृदाव
मर्दमंदितोर्मिकपाणियुग्मे संहारभास्करइरीत्युगवतिरीत्यनोसस्मरुस्ममपिजातभि
यःसरोचाः चक्रोदिसिदितिसताहवमाहलेवहासालसदृशानदीधितिचक्रवालःवंग
हितप्रलयपैशुनरंभमानायाकोइतद्रूपकसमाश्वनीलवसुः संरंभिणशिवितमस्यप्र
रःप्रकीर्णांकंकारवक्रिकाणसंततिमंडुमेकतु कीडाशुकःशिविभवःपरिपाकताप्रपिंडी
रपिंगकणाशंकुविशुग्निचेताः पिंगेतणस्फुरदकंल्लमरीचिवल्कडल्कानिदाहभयविल्व
तामवासे भूमंगिषेजितमदतललाटपहमाकृदिकृदिसुतलंचरणतनेदी उत्तानवक्रकृदराशि
तयादृहासहासतिषाकलुषयाविभरोवभूवे प्रेक्षितनिर्गलरसातलगर्भनिर्घटिंडप्रभायवलशे

षशीरलक्ष्मीः ५६ धर

रोमां विहरितविकंपिकपोलभागमुद्धर्तमानपुटतारविपाटलात्तम वक्रं विदष्टविक
 टौष्टविकृष्टतासमुद्रुविभंगमधुतारुणामत्रकेतः ५० संप्राप्यसंहतनमाहवगाटरग
 मुहंभितस्तपदिरोषइवैषसाक्षात् पातालगङ्गरगभीररवावमर्दपार्त्तिप्रहारविधुरा
 सचकंपडुर्वी पर्यंतभागकसत्सुलकंवभारहेतित्राणंसधतयर्मजलंजयंतः तोकाव
 सिष्टनलतीरविदूढवालशष्पाऊरुद्रसदृशपशुरः स्थलेन ५१ व्यावृत्तिवेगविशारारु
 कसालहारतारावकीर्णमणिऊर्ध्वमष्टभागः विसंसितोत्तगणशारितभूमिपी
 ठसंहारमारुतविलाससमावलासीत् ५० सामर्षद्वर्षभरपार्षदपार्त्तिपाणिनी
 लाभिचातविधुराधरणीरराण पातालतालतिससधुमनागभीरुगर्भप्रगल्भवि
 तिपाततचोरघोष ५१ केष्टरचकतिकरैस्त्रिदशाधिपानांसंसावमर्दपतितैमणिऊर्ध्व
 मोर्वी रेजेसुरंदरकरेदितवज्रपातविक्रितपसतिपुटैरिवधूधराणां ५२ दैत्यप्रतापशि
 खिशान्तिमिवलणेतकर्तंविषदूढल्लाटतटस्थलीभ्यः तेचर्मशीकरकणप्रकरात्स
 लीलमाह्वयकर्कशरुषस्रकरुकराद्यैः ३५ जंभाविकासचटताविकटैरपांगपर्यंत

ह. वि.
स.
ध.

निर्यदतनञ्चलनस्फालिगैः वक्रैर्गणाधिपतयः सरुषः तणोनदिकचक्रमत्रसिषेतवकर
लदंष्ट्रैः ५५ तेषां विवर्तनभरेण परस्परसंस्कृतावचट्टचट्टमादलितांगदानां संप्रसिरे
विकटऊहिमसीमिरुगावंधास्सरोषकरपेषभिषेवद्वाराः ५५ लीलावलोकिनकरा
लकृपाणपट्टपर्याकुलोत्पलककंचुकलोकपाले निष्प्रक्रमप्रचक्रमेकपिलैः कपोल
भागेकपालिसदसीतिगणाधिनाथैः प्रत्यासीदत्पार्चदद्यासहेलातिप्रत्माभृत्कट
टांकरचोराः गौरीभर्तः क्षिप्रसत्त्वासमासादधेकल्याणायवेलातकारम विस्पष्टम
ष्टिकरसंघटपिष्टद्वारमक्ताफलोडुतपरागविपांडुरायैः मेचावसानदिवसैरिवनाक
सद्भिरस्तोककोपपरचितस्थितिभिर्वभूवे श्रुत्यान्यपाणिमलिनस्तपमरागरत्नोर्मिको
द्रुतपरागकोणश्चकार ब्राह्मीजगत्कपिशताबिलदिकप्रभाववेलेवफलकमलाक
रधूलिपुंजैः ५५ क्रोधाद्गताकृमकृपाणपिावासहस्रतिर्यासभासरितदृत्तकटाक्षमो
सैः अताकृतिः तणामदीपजगत्रयोंकदंडैरिवविदशसंभ्रमसाक्षिपद्भिः ६० चक्रं सरा
हितवसूगलचक्रवालकैदाभिलाषरभसाद्भुमपांचकार चंडीकरालसरलांगुलिको

ध.

कोदिभागलश्रेकरेश्रवणसुरमिवाजिलक्ष्म्याः ६८ दलितमसरचक्रः कोपसंभगभंकर
 कमलविदभंवेसुवीतत्रदधे विकलितमकरंदं पमरो गौर्मिकाप्रतितिविधुतपिशंग
 द्यायधूलिजलेन ६२ भुजुटिजुटिलातधुविभुमयाजचेवचदुलमधुपवेणीवेधसाध
 ततामं सुखमखिलविपतदोदसांभलस्मीकरकिसलयलीलापंकजभद्रकाली
 इत्यंहारोदहनविकलितारमक्ताफलौवाज्योतिस्त्रकाक्रमणशवलाङ्कर्वतीदिग्वि
 भागान् सोवैलेवत्तभितविषमारत्तराशेस्तदानीं स्थाणोर्गर्भद्वणपतिशतोहो
 लजालालभासीत ६५ इतिराजानकरत्ताकरविरचितेहरविजयेमहाकाव्येसभा
 दोभवर्णननामसप्तमः सर्गः १ ॥ इत्यंगणाधिपतिकोपकृपाएउशांतिहेतोर्वि
 डमणिहारगुणालतागुणेश्र संवत्सरांकरकिरीटकालचक्रखड्गशृणातवषतःश्र
 चिवारिवर्ष १ आलंबमौक्तिकपरिस्फुरदंशुजालमोत्सनातपक्षुरिणपांडुरितांतरेसु
 पीतारिपतशशिभुयशःस्विवासियष्टिष्वनेकभटापाणितलेस्थितासु २ माणि
 क्यकर्मकसमर्दनवेनुविवशेभाधरंकरतलाग्रविवर्तताभिः आलानितस्यभुजक

६३

ह. वि.

स.

धध

५५

ल्यतरोविधातपिडेंदिशोनिवपराक्रमजंजरस्य ३ पर्यंकबंधचटनाविकटेनकालका।
यतिषाविषधरेणपरेणमूर्तिः पर्यंतवर्तिदलितोजनधूलिपुंजमङ्गायसिंधुपरिव।
सितिमंडलश्रीः आकृष्यकालससलोससलोसलीलसमांसलांसशिखरस्वलउतरी
यः वाकांतिरगीलसदाहरदधुनादमाशंकतांडवितघंडखनीलकटम ५ पंचभिः ऊ।
लकं येषामवस्तुप्रथितः विषयः किलार्थलाभपरस्परकृतः परमातृतिः दूरयती
तिनिविलात्त्वलतात्तिकल्पाशास्त्रयस्थितिमशंकरमूर्तिमापत् ६ येनासकृतप्र
लयकालनिशावतारपारव्रतांडवतिरंगलंडवरेण उत्तिमंवरमिवापरमूटमांधरागं
विनिर्गलदरुदिपचर्मवधे ७ यस्याधसिंधुसलिलोमिचटासमीरपर्यातमूलपरिवर्तिकि
रीठचक्रं छेदाभिपुक्तकरजाग्रमिवैतिलत्सीमयापिमूर्भिपरमेष्ठिविरः कपालं ८ यस्यादि
राजसतयारतिमंडनेषुविन्यस्तथावकरसः करजसलीलं हेलाविल्लननलिनासनवज्रना
लविष्यदिसाईरुधिराद्रंइवाललोके ९ संध्यासयस्यतयनामिशिखासदसुसीमंतिमानति
मिरेसरवर्तयते पर्यंतवर्तिसलिलस्वरदौर्ववक्रिहेतिप्रकाशकपिशोदरसिंधुलीनो १० यस्या

धलोचनमनन्धित

धध

धूमराशिमध्यास्तपतदनपेक्षितरेणलत्मा अतस्मपवचदनःस्वलुङ्गुतमोगोगा।
 जलोत्तणशमानगुणतराविः यस्यबलो। अतसुरापुरदाहकालेहेलार्थोद्वसमा।
 भिसंहितसामिवाणं वाणासनेसरलसंगभुजगचानभासहतीयनयनधुञ्जटीकरा
 लम् लोलाकिरातवपुषोददृशोशरीरद्वयाचयस्परभसेनवतेचरौचैः अतर्निशुदग
 लगोचरकालकूटप्रभापरिणतेरिवसेचकश्रीः १३ सक्तेपिकारणकिरातवपुषुदशे
 नेत्रप्रभारुणितमौक्तिकदारलेखम् यस्यादिराजइहिताभिसखीवभारगुंजाफल।
 प्रगुपशूढमिवस्तनाग्रम् साधुर्यमत्ततगुणंदधतंरसस्यसंतोभिताखिलसुरासरचक्र
 वालं अतस्ममेवमकरधजसूर्यचत्वसूर्यचत्वरौर्वाक्षेतलस्तपदियस्यविभोरधातीत
 तस्मपतेपिकमलप्रभवोयदीयमायाकटाटपटपाटलपाटवेन असित्यभोत्रिभुवना
 स्यतिकारलेशसंभावनापिऊरुतेपरतोनुतापम् १६ एकादशभिःऊलकम् अस्याव
 हेकश्चक्षुलमिदंमहेतशाखातलकथनडुस्थितसागरांभः विभुजगत्कवलनोत्पि
 तकालरात्रिकोपोत्कटधुञ्जटिभंगभयंकरत्वं १७ एतत्करास्यदसरालशिखाकराल

ह. वि.
स.
धय

शाखोतरालतरलानलविस्फालिगाः पतस्यसुचतिजगत्तयकालवक्त्रिवीजाकटाश्वा
दिशोदशशारयंती १८ पश्यत्सभीतिविधुरेविबुधाधिपेषुतीतगाप्रकोटिकरजककचेन
कोपात अस्पातमांगमरविंदसदोपमंदसकिंघतः सदसिकः प्रतिबंधकोभूत १९ दंष्ट्रा
करालसखरन्दरकोटिभागहेलाविदारितगजाः सरचोरमूर्तिः पंचाननमनचंसरसि
हृष्यद्वयशशांककलिकासटयाविभर्ति अस्पस्थिताशिरसिशोखरचंद्रविंदसंपत्कशी
ततरतंगतरेगभंगा उदामधामरवशेषितसमसिंधौसंशोषमेतिनजगत्यलयेपिंगा
अस्पत्येघलिकलोचनतीव्रवक्त्रितापस्फटात्कनककर्पूरदपणाये विस्पष्टमदितनया
वदन्तविलोकायमासनांडमखिलेसफलीचकार २० संवर्तकालररजनीशुविज्जंभमाणम
स्यालिसेकरुचिस्फुरदेतदास्यं विषंविषात्प्रलयमेतितदंकारवीजायमाणमभितोदि
शिदक्षिणास्यां हरीयवैषविषयीकृतसमलोकडः खानलप्रभावभावविकारश्चत्यः
आत्माशेषमहदादिविषेधनिष्ठविशोदयस्थितिविताशदशैकहेतुः लक्ष्मीममूरितम
पत्रयप्रवदेतनाथस्यसंप्रतिवलेरिवशार्गपाणिः पश्यत्सदानवभवेष्टहमासियासिचक्रं

शुपिंजरितपीवर

धय

वाङ्मदः २५ युगलकं त्वद्विषो विद्यमानदृष्टस्थिसंधिवंधोश्चमपरिवृष्टानरुम्
 दरीदः कालस्य किं ससलतामयुना विधायतामो विभर्ति युधितत्पुरुषार्थतत्तम
 पर्यंतवर्तिजलराशितरंगभांगदीनां सुकरचितचंचलचौरविद्रुम त्नामंडलेकर
 दृष्टीतसमेरुदंडोलीलातपत्रमिव किं सहसोदरामि २० दिक् सन्दरीरुपदिहानमहा
 तिभाभिरक्काकुचंदनरसैरिवसां यशोभिः पश्यंतु संप्रतिमदादृष्टपालिंयातपर्यस्त
 हेमगिरिभग्नसराविचक्रं २५ एकोभजससरसचंदनपंकदिग्धकर्तुं तमो विरहिणीर्म
 सदक्षिणायत कल्पाकुलामलयवारिरिवाततायितारीलतागलितवाष्पकणोच
 पुष्पाः चिककवालरभसग्रहाणग्रगल्भदैत्यां प्रकारनिकरववधानमग्राम् भास्वानि
 वांशुदिवसञ्च विरुडरामिजिलोप्रियं रुधिरपाटलमंडलाग्रः ३० स्वेदद्वटाद्रंकरपृष्ठ
 करालहारधूलिक्कदूरुचिरचंदनपंकचर्चाः नेष्टतिशेषसुविरान्मरुतो मसारिवेदी
 करावधुतचामरमंडलोत्थाः ३५ कं पाकुलीभवदनेकपलोकपाती कपालदलनोत्त
 लकंकपोले एकोपिकोपकपिलेदधुडत्तपाणपाणिक्कणामिकरुणादृष्टोणारिवचं

२६

३२

ह. वि.

धर

५६

गांभीर्यशालिष्वरणां वरुहाकरेषु मुक्तागुणान्भवति किं करलग्नमन्यत येकाभिलाभसल
माश्वदैत्यराजसेनावृषांकसमवेतयतो विषद्वम संरंभिणाममविधृततमालघंडका
यासदातववृथवतीषु संखे तिसिंशयष्टिषु तिदाचरुचेरिवासते जौधनास्फुरत
तिग्मतप्रकाशाम् ३८ विभ्रतभीत्यामतिशायिहिमौकमार्यं शाक्तानकंदकृते।
लितिमेव सोढुम् विस्मायिनीचविदधातनिशातखड्गधारापथेन पदमस्वलिते
नलक्ष्मीः २५ दारिद्रियोसमभुजागलदंडपथनिस्यंदतां नयतु संप्रतिसंप्रहारे
श्रुत्यात्ममातृचटनार्चतनुकवाटपट्टाविहभयोवदृश्यवतीनिवेशौ लीलावराहश्च
निर्वेरीपीवरांसकूटस्फुरत्यविकटंगदपथवाहुः पथस्तकांचतगिरिः तपयन्निपता
मज्जंभतांसमनवांबुदमेदकश्रीः ३० श्रुत्यात्मसत्सत्सरडरद्वहवाहुदंडदयोदयोदर।
सरासरकृष्णमाणाम लक्ष्मीमपेंद्रसैरमंदरशैलमूर्तिमेकः करोमि सरपंचरस
तिवद्धाम् २० सख्यं यशोतिवद्धमाहवतंत्रिलोकीलीलात्सदर्शमविरेणविशेष।
तोमे संग्रामधामनिहतातमेषवाहुदंडदयोदयोदताहितचितारजसैवहस्ताः ३१

धर

शक्रोत्तमप्रहमभीतामप्यहंचकर्तुमहादिमवतासमयेमहस्वी भानुःतयेविपरि
 हरयतीउमाशुविद्यायतांचनयतिप्रसभंप्रभाते प्रभोदराजिमलिनातनुकालकूट
 लेखेवमन्त्रपरिपोस्तमवर्तिसीमा कंदप्रहंसमरवर्त्मनिपूर्वदेवतायस्यसम्यतिक
 रोत्तममासियष्टिः ५१ तेकूटशाल्मलिविषदूटकंदकौचतीत्ताग्रनिष्ठुरतिकर्तन
 कंदकायः तालोकिताप्रभुवपतिरितीवनायन्त्यंतसंभृतमुदःसमरेकबंधाः ५२
 आयोपनेश्रवणातालविधृतजंभसिंधुरभूलिपरिपादलितांसदांभः मुंचतशोणित
 मिवप्रतिपत्तचक्रसेताविनायापिष्णुनागजगंडमोक्षाः तस्याधुनैवपिषिताशानले
 भलमृहेलोलसद्विकटकंकमुलैःशरीरात् आकृष्टशस्त्राकलौकशालाकमकुसा
 नाथलममिवतायशकेतचक्रम ५५ किंवा मयाभुवनकाततसीमदाहदवाभूयोरि
 पुचसूचमरीरुगेंद्राः तिष्ठंतमीदितिजराजसमिजयश्रीकेशप्रह्लात्सककरास्तवद्वे
 वयोधाः खर्वीकृताद्रजलनिर्भरवारिगर्भगंभीरभैरवरवोल्नवारणासु निर्वर्त
 तांसमरनिर्वरवीरमद्रुर्कारतावरदवैरिवदृष्टिनीषु शाहजमोगशकलीकृतसुचा।

ह. वि.
स.
ध.

मानरत्नां वसेकसज्जमारतरादभीक्ष्णो विष्णुलवालवलयात्मशिलीमवौचसंग्रामका
ननतलेचिरमुलसेती आश्रितश्चरभजपावपमिडगौरकायं यशः कसमराशिसपा
दधाना विस्तारिणीफलभद्रप्रसवेकहेतुर्लसीलतासपादिद्विमुपैतितूनं शुभम
तेजसिनः ससचिताः स्फुरमेकमेव धर्यावलंबनमिहे जलयेतिकार्यं संहारकालम
विशेषरुचातितीव्रमुसतिषोदिनमिवोदयउर्तिरीत्याः ५. आकर्णनाऊलचनधनि
मोदमंदमंदाकिनीपलितमंदरराजदंसे आकोपकंपितसरासरचक्रवालमुक्तेतिका
लमसलेवचनं चरंसीत ५. सवचनऊरुविंदयंजितोद्गमधामवतिकरगुरुभासा
श्चितरत्नस्तदासीत सदसिगाणयतीनास्त्वचितांतविवक्षास्फुरदधरप्रदानांवक्र
विन्यस्तदृष्टिः ५. अथसकलतदीयो जंविवाक्यप्रपंचप्रवाणपुलकितांगोवीरलोक।
अवाल तपनतरललीलानिश्चयास्फालितांगां स्फुटितरुचिररत्नकायकेष्टरुवाकः ५८
इति श्रीहरविजये महाकाव्ये कालमसलखाहतिवर्णनो नाम सर्गः ८ इति स्थिते वास।
सदीर्यदैत्यसंग्रामकार्यैः करसेगजैरे स्फुरद्विवत्तावलितोत्सकृतः प्रभाभयः शोतमिस्वभावे

५८

५९

यस्योद्भूतानि विद्विषतस्समूलघातेन तीयोपजनेन तीतिः अलवपुयोत्सवसंपदेन प्रज्ञा
परिस्यंदगुरुर्जगादे २ सविभ्रमोलासितखड्गवह्नीवनांधकाराद्यतदिमुत्वेष्टु पक्काकि
नैवभ्रमतासलीलंतयेनभीतिर्दृष्टशरणेषु ३ अगादसत्तास्यदतांगतेन सत्यतदोषा
इदयेन यस्य विस्तीर्णशालेशवलोपितयेपिनसाम्यमाकाशमुपाजगाम ४ अवी
त्यलत्तीं विकचारविंदेसरसतीयस्यकृतप्रतिष्ठां तत्स्थयेवातनुसौकुमार्यं पर्य
स्तशोभं मुखमधुवास यस्याभियोगेषु रज्जोसिनीकविमर्दजातातिदिशः प्रसस्तः नि
स्त्रावकाशेषवसूर्यकीर्तिसंचारयोग्यामिवकर्तुमुर्वीम योवाक्रमत्सर्जितवैरिहृद
विमर्दनाचोद्भूतमाह्वेषु सदैववद्धास्यदराजलत्तींस्पर्शादिवोक्तंरक्तिवभारः
येताभयंतिर्जयनप्रमूर्तेविद्वेषिणः सेशुगमर्भिंदता हरादृहासुक्कविदित्तरंधिप्रदा
सुकंचारुपशोपृहीतम् प्राकर्णीकृष्टातनुचापसक्तानियेतिवांसोयुधियस्यवाणाः
विक्रितजीवानिशरासनातिवष्टेषिवारातिजनस्यचक्रः ५ प्रकाशिताशेषदिशेत्त
लोषुकालांजनेमत्सरिकामिनीनां चिरंयशसंद्रकपांधकारभारोप्येषादिवसस्यम

हू वि.
श्र.
५८

श्रु १. आभाषमाणस्य गभीरगौरवदंतप्रभातस्य सखितदानीं विभूषयामासवितिष्ठते
तीज्योत्सेवविंबपरिष्ठाणमिंदोः ॥ दशाभिः कुलकं अलतवाभ्युन्नतधैर्यवृत्ते संरंभिता
मेतद्वेषेपिकार्ये संभाष्यते किंकलविंकपत्तरवाभिवातेतज्जुसादिकेपः ॥ १३ ॥
ष्टिचक्रीकृतकार्मकस्य समाधिमप्येसदनस्य दीप्तातारेव संरंभवतस्तृतीया विपत्त
करीयस्य ववेधदृष्टिः विभर्तिगुर्वीजगतोधुरेयः सर्गस्थितिप्रत्यवहारकार्ये अस्मि
त्यारण्येपिसुरासुराणां स्थिते त्रयोदशतकिमाकुलत्वे ॥ १४ ॥ पुगं मत्तेतिमीलनयनारवि
दमेतद्विभोः पंचमसस्य वक्त्रे जगदिता देवन किं विदत्यडेयात्मनः चित्तयतीडे मौलेः
विभातिहारागरत्नषंडैरेषस्य यस्तसुरासुरौचः सर्गावतारप्रतिमुख्यमावैजीवैरा
द्यपि विमुक्तकंदः विभर्ति तारायणमूर्तिरेष सर्वांगसंधिप्रसृताः स्रवंतीः इतीव वद्ध
भुजदिस्ररंगैश्चकारकेशप्रदमस्य गंगाः ॥ १५ ॥ तनोति भागांतरकेशलग्नीमृतनिर्म
क्तजलौचमुक्तम कपालमालाकुहरोदरेषु सुरापगता कतलात्पतेती अंभोधरणा
मलमर्धभागनिषत्तारायणवक्त्रविंब ललाटवेदीशिलिसांध्रमच्छायापरास्सृष्टिवैतिल

स्त्रीम् १५

५८

सांदीभवत्कटकालकृतक्यायानुविद्धाजनमेवकप्रीः श्रव्यजितानुएतभागसंधिःकं
 दान्तरस्यकविरुलसंती २० विरस्यलभंसिपुरसवंतीनिषेवणाभागतहंसलीलां शरी
 रभागांतरपाणिपमवदप्रतिष्टोचतिपांचजन्यः २२ स्थितिंविधत्तेमभयाकथंविद्वत्तः
 स्यलार्थेधितिमीलिताते विलंविहारोविगफुत्कतातिजालातडिद्विस्फलितेषुलत्सीः
 संप्रेरितार्थस्यचवत्संतःशरीरभागेतजगत्सशब्दे संपादयदीधितिचक्रवालंतक्तमा
 गकृत्तिकौस्तभस्य टंकादजोस्युतिमंडलोत्पस्फुल्लिगसंतानश्वाभिरामः हारोरगा
 णांफणरत्नषेडस्तस्यवधत्तेपरिवारलीलां प्रताप्यतेतद्वितिगूढताभीहृदप्रतिष्टोचुज
 कोशचक्रः पीठसमत्कारमिवाज्जयोनेकृतिप्रतिष्टोदधिवीचभंगैः २५ त्रयोपिलोकाःप्र
 तिपत्तमैकमहंतिरनयोरतीव विवत्तयोदेतितिगूढसंधिभागावलीलां वित्तयस्यलत्सीः
 इत्येषमिष्टीकृतकैटभारिशरीरभागाविभुताविशेषं व्यनक्तिलोकवित्तयेषषमत्तस
 साधारणातामुपेतं २० दशभिर्जलकम ग्रासीकृतानेतफणाप्रकांडैः जालाकपालैः
 स्फुरितंक्रशानोः विस्रजमारजसितारविंदसहस्रहोमैरिववाडवस्य २८ जालावलीभिः

ह वि.
न.
५५
५९

कलधोतशैलशिलामताभिः कृततापयोमैः गभीररंधोदरसतिविष्टकुलादिक्रुदं स्फुरितेप
रिआ विहीयमानासुहिमस्थलीषु तषारशैलस्पवनातिदग्धं टांकारतागरवरोदहेति
भवत्यवामः प्रसरः कथंचित् ३० निर्वापाणं रत्नतलांशुतोयै ज्वालावलीनामिव संविधित
स्तन दहत्यमंदं सुरशाखिनोपि धूमकटा संशयित दिरेकाम जटानि कुजास्पदमिंडमौले
स्तव्याय येव सूरितं कपालं ज्वालाकपालांतरसतिवद्धं विनिर्दहत्युत्तमरीविविवम ३१
शाशांकविंशप्रथमावतानधूमकटाविभ्रमलत्तलेखे विष्णुदिसांदास्तवदुःखयथा
राजतिस्त्रिष्यति विस्नुतार्विः ३३ ताराकुलं सांद्रशिखासहस्रताप्रातपापादितपिंगसा
रात् दहत्यलंशारितदिग्गविभागस्फुलिंगमंदोदविनिर्कृतं सत् ५३ मांजिष्टरागारुणा
शामरौचविडं विभिर्भीतमरुदिहतैः शिखाशतैस्तत्तणपार्थलमैः दहत्यमंदप्रसरस
रेंद्रं चतुर्ष्वेव स्यात्तनुकर्णिकायकरालययंत विचूर्णितार्विः भस्मीकरोति सणादीप्र
रूपयत्नकृदं विष्टुरमुं उरीकं ३६ इति कुमाह्रसमयं विलोके मते केशां प्रलयागमेषु
उद्धलनाविभ्रमभूतिचर्चासम्पादनेनोपचचारवर्णिः ३७ ॥ दशभिः कुलकम

५५

रसातलेगाढनिवेशितांघ्रिः किंचिद्भरावेधुरकंधरागः समौष्टवंष्टष्टुटं विभर्तिकर्मसमौ
 रोपितमंदरादिः अन्योत्पवच्छांगुलिचक्रवालदोर्दंडमध्येधमतोसरारेः शैलस्यतस्यास्यवि
 चट्टनेनप्रकीर्णरत्नाभरणौर्विशीर्णं ३५ विभातिमंदानितदंददृष्टविह्वलमाणास्यगिरेः
 संधार्द्राः विह्वलमानप्रतिमाकलेनतरंगभंगाश्चमथ्यमानाः ४ आशीर्विधाकर्षणागा
 दकाषकृषीभवत्सधपरिच्युताभिः शैलस्यनिष्ठांतरवर्तितीभिनिर्तंवपवोपवितःशिला
 मिः ४१ दैत्येन्द्रनिष्पीडितकंदपीठफलत्पाणमंडलफुल्लतोम्यैः तयार्कविंवैरिषवीविचक्र
 मापीयतेभोगिपतेः स्फालिगैः सरासराकर्षणाद्युणमानमंथाचलाचातविशीर्यमाणा
 तरंगपेक्तिः शारणार्थिणोवष्टुक्तातिवेगेनदिशश्चतस्रः ४३ उत्तस्युषींतयोनिधेःसलत्सी
 वेतोविकल्पैः परिरिस्तनारात् आलिंघ्यतेमंदरपवगाढभुजोपपीडेगरुडभुजेन ४४ वैकुं
 ढदोर्दंडदृष्टोपगृहदिवेपतेमंदरशैलमूर्तिः कौशेयसंकाशतितंबभित्तिविसंसमानाम
 लतिर्करांमः तण्णदधातास्तलाभगर्मविसंभसंभावतविप्रलभमसंवादितदत्तश
 णाभ्युदेतिसराधिपानोदयितापरिस्त ४६ उत्तिष्ठतिप्रांसगवप्रवालवह्नीनिर्जुतशशि।

ह वि.
न.
य.
50

तामहुतं लेखामलाधुर्जटिहठकोटितिर्वामयोग्यामिवकुर्वतीदोः माणिक्यपुष्पाश्च
यलमतारीकचाप्रसंक्रांतमिवारुणत्वे प्रवालवलीवलयेषुविभक्तलीलमुतिष्ठतिपा
रिजातः तोयोच्चसद्विक्रमरेणभंगोमहूर्तलग्नस्वरवारणस्य आलानलीतोमतशा
तकुंभस्तंभतसागच्छातिमंदरादिः निर्दलमानोभिषजेवकिंचित्स्यातातरेद्यौर्ध्वकृताशने
न उच्चैश्चवायुतद्व्यासद्वयसस्वेगमुतिष्ठतिवीचिसंध्यात् शुशोभकगौरादपिउग्रसिंधो
रभ्युदयतश्यामरुचिर्विधौचः ग्रामीकृतकंदपुतोस्पदंयत्नेप्रभाभिर्दिदीवरधामलीलाम
वत्तदंशमिः कुलकम चकीभवत्संजलमस्तरश्मेरिंदोश्चपत्तेष्टयुरंध्रमध्यं प्राप्ततदै-
त्येद्विनाशवहउत्पातशोसीवभयंकरत्वे रथप्रतिष्ठासमरीचतापपरिहृतावेदमयात
रंगाः मुकुर्वलद्दीवविहृतिलालपार्श्वक्रमात्कूवरिणांवहंति यत्र चकीकृतोस्तोशशि
खाकृशान्वहेतिप्रताताहितपाककष्टा सशैलकीलावसधारयत्तमायादितागाटमुपे
तिदार्ढ्यं व्रजतनस्येनपुरार्कमार्गरुत्सयावृद्धिमलंतिरुडः द्रुपंतरेणांवरवर्त्मभूयोरुण
द्विविद्याचलवंशकेतः मध्यंसमष्टिग्रहसौष्टवंचवशीकृतंवासुकिभोगकामैः ॥ १

मथेसुसुष्टिप्रदसौष्टवेचवृषीकृतेवासुकिभोगकामैः दधनभातोभयकृदकोटिःको
दंडदेडैतिशैलः गिरींदवापाटनिगाटवंपनिपीटनाहंपुरकंदपीटः करोतितालः
स्यसिताकरेणदाहक्रियायाश्चवृषभां ५० क्रमेणदैत्यंद्रविपतिपतिहेतोस्तेतिम
देहेतिजमाययैव जनार्दनोमार्गतासुपैतिपुरेवलोकेशुतिरर्गलौजाः ५८ शरीक
तस्याशतपवशौरेः शिलीभवत्पाहिततीवदाहः दिधत्तमाणासुखकृवालवालांज
नस्यानुकृषाणराशिः आकृष्टतिः शेषकृलादिकृदनिष्पदतत्तयकालरंदः महास
रीणांरुदयैकरोतिकंपेमरुत्संखपतत्रपंक्तेः ६० इत्येषपवप्रणवः प्रतोदैविरेच्यसार
यसनाथमेकः रथाग्रमास्थायसमेरुकेतंपुरत्रयींभस्मसयाचकार ६१ दशभिःक
लकम अभ्युदतामर्षडरीत्यमूर्तिजलत्करालातलहेतिपिंगं समलसंतीधुजुदित
तीयंदाहायतीव्रदतीवचत्तः ६२ सोषावलप्रस्यवपुषदप्रजाताजटातलस्यविलो
चनाग्रेः प्रशांतिहेतोर्विसंभ्रमेणनिर्यातिचर्मोदकशीकरौचाः ६३ ललाटपद्मेतण
तारकौचासंध्याचताविद्यदिवोत्पतंती संभावितादृष्टिनिमीलनेतनवेदितंपिंगरु

ह. वि.
न.
५१

नल

चोमलाविः ६५ उर्येस्यकामेनयनामिनेत्येकोयः प्रसादश्चतथाजहंमे अंगेषुला।
वणसुधाहृदेषुयथासलेभेपदमंगतार्ता ६५ चककलकं संधांतदेवासुरसमलो
कदाहोपशांतार्थमिवांबुतायाः वीचिकृदाचटनचोरचोषमन्योत्पसद्भामरयाचटते
उर्येत्तणामिभुपितोस्मिमारात्तंदीभवत्तसमरीचिविवम अम्योत्पसंसक्तससदवारि
तरंगभंगैरिवलंछ्यमानम किमेतदित्याकुलताविवर्तनिपीडितस्यवचतर्मुलेन
नक्तकृदाभासनपेकजस्यगलत्पमंदंमकरंददृष्टिः इत्यस्यकालोपिविलंछितात्ता
संभ्रुतितःकोपकृताशतेन वभारदावाट्टसमानपरिचलत्तेकरशैललीलां ६५
संवर्तमेचक्कविकालकृदक्कायाकुलेनभुवनप्रलयागमेषु आभात्ययंकवलिता।
खिलसमलोकपातालरंधतममेवतिरुद्धकंदः १० भासकिरीटमकरेमणिपत्रभं
गक्कायापिचंगिततलांगलिपादपुगमम अस्पसुरमवमपूवशिलाकुलेतप्रज्ञाप्र
काशमिवभातिदिशात्सुरेभ्यः १५ संदेहमोहविरतिर्गहनेषुकृत्यवस्तुषोढतसमा।
सपितोमतीतां अस्यामलाः किलधियोविचरंतियेनतासामपसंपरिचित्रविशेषतिष्ठः १२

५१

प्रज्ञातिरेकवचनोविशदावभासमालोचमानमविलेखितकार्यतत्त्वम् प्रस्तातितिष्ठ
 तिचसक्तविशेषजातमुद्गुष्माणमिवकर्णकचारुगंधम् मंत्रेणपंचविधासुपजग्मु
 घानीतिप्रपंचरचनावित्तिगीषुपुंसां आसंस्तिकमज्जयाभुवनत्रयापितिर्विद्यतेहिम
 रुतेवशरीरयात्रा ७५ संरेभमित्यमपह्नायनिद्रपयंतसंप्रसनेनकृतनीतिप्रथप्रका
 शाः कार्यंभवंतमिदमजितसोदमायाः प्रेतावतांजगति तत्तयदस्ति साधम् ७५ आ
 कर्णवाचमिति तस्यगणाधितायस्तस्यः परस्परनिषेवतदृष्टयस्ते लीलाविवृतिशिधि
 लीभवदद्रिक्कटपीतांसपीटलटितामलरत्नद्वारं ७६ इति श्रीहरविजये महाकाव्ये प्र
 भासयनयप्रकाशनं नाम नवमः सर्गः ५ तस्मिप्रतापतपनातपपवयस्यसंकोति
 तारिकलकीर्तिकुमुदतीकः दृढंजगत्रयसरस्यनयदिकासलत्नींविपांडुरयशःशत
 पत्रघंडम् १ उद्धवासिशेषफणपांडुरपुंडरीकघंडोपसेवतधियैवरसांतलांतः कौंचा
 द्विजंजविवरोत्पितहंसमूथमार्गानुसाररभसादिवदिंशुलेषु २ विस्पष्टगौरकरसूत्र
 सधामष्टखरेखास्पृष्टात्तशकलसहयेवताके यस्यांतिशायवलपत्तवलेनकीर्तिहं

ह. वि.
५२

सीसविभ्रममितिभ्रमतित्रिलोको ३७ गलकं गंडस्थले समतियस्य विपत्तभंगरागे
सपीतप्रलकंवभासे लक्ष्म्याविचंचितमिवाधिशयानयांसकृदोपधातविकटोन्न
तवाक्रशय्यो पर्यंतभागाविशारारुतरंगभंगसिंधुसवाभुजगराजफणासमेदस
प्रेतनरावंसमतीवलमासभूरिवेदाकलाचलतिदिग्विजयायस्मिन् ५ येनप्रकी
र्णकगणाः सरजंजरेणभभाः मृगांकथवलापतिपत्तलक्ष्म्याः तिष्ठन्तिकोदिमुव
तिर्गतसूक्ष्मसूत्रजालाशृणालवल्यायंकनित्याः यस्यान्तददिरदजंभविभेदभे
दमुक्तमासक्तभौक्तिकशिखावकीर्णः दीराकृतीरिवसमोचप्रधिप्रतापवक्त्रावरी
धनसमेधितपाग्निवद्गः ७ यस्मिन्समस्तलतिवोदुमिवांतरितेनिर्धृतधूलिधरणीव
लयंद्वितीयं भास्यपितांसितिभृतांधवलातपत्रलंडस्त्रलेनपृथुशेषफणासहस्रसम
सृष्टिष्टमध्यचदितास्यदपमरागपीढोज्ज्वलासमरहारलतांदधानः आंदोलनायर
चितास्यगितांतरितविस्तारिवाक्रवतदेवतयोवदोला विभ्रदिकासिप्रटतारकट
ष्टिचूर्णागंडस्थलेशशिसितस्मितयोभिवक्रम आधुयकोपशिथिलीकृतभोगिवंधा

नूतंशिवोचलितपिंगजटाकलापे १॥१

५२

दंतप्रभायवलभाससनेकसार्गवृत्तिमनोहरपदोज्ज्वलवर्णहंसं गांभीर्यसिंधुचटितो
 गिरिसुतगारजक्रुभगीरयसुतामिवगर्भः पकादशभिःकुलकं वाक्प्रभासयय
 दित्यसदातमार्थतेनाभिधातमथनादमपिप्रवृत्तः सर्वानुभावमहिमासमत्वात्तिल
 स्पशाद्यायतेकृतिमख्यदतीवतेनः १२ वाक्वचस्विजनड्वचमित्यमेतदद्यापलंत
 परःकरवाभिदद्यात् स्यात्किंचदेवसमणिर्ननुषातकौंभनिष्ठीविताजगतिरस्यग
 ताप्रतापं येषांनिसर्गविमलतमुपादधातानार्थान्यकाशयतिदीपशिलेववुडिः को
 धांधकारगद्गोप्रविज्जंभमाणेतैधीभवेतितनसत्स्वपिलोचनेषु १५ विभ्राणयाविम
 लतामधिकंभियैवमोह्यपोदतिविशारदिमानवासः दिक्चक्रवालवित्तिरोधिवि
 ज्जंभमाणमंदंतमस्तिरयतिप्रभयैवभावः १५ चंदोदयेपिजलधित्तिमित्तमेतिवि
 सुलतापिपरिमंचतिचंचलत्वे तिग्मांशुमंडलमपिप्रसतेनराक्रुः प्रज्ञावतानयश्ह
 प्रवितन्यमाने १६ त्रैविष्यवृद्धरचितंनयवर्त्मशासदातस्युषःस्थिरविपक्षजितोविजेतः
 लक्ष्मीर्नमुंचतिकदाचनचंचलापिदीपारुचिर्दिनपतेरिवमंडलाग्रम् १७ शंकेसमाप्य

ह. वि.
द.
५३

मरुतां हृदयेषु पूर्वमीशानदेशपरमाणजलावशेषं गंभीरतां जलधिषु स्थिरतां नगेषु।
विस्तीर्णतां च नभसि स्थिताय वेधाः प्रेक्षावतोऽपि हि तौ पयिकप्रयोगस्त्यानभीता
मथि ऊर्वतपवतीक्षाः चक्षुषातोऽपि चरणेष्ववधानवंध्यान्विधेति कंदकशिलातिशि
ताप्रवश्यं कालाधिसाधनसूवेति तस्यैव सिद्धिमभ्यर्णतानयति निष्ठातिचां जिगीषोः।
तन्निधेयेत्तस्मिन् मानयशासनेषु दोर्दंडर्पाभसो विनिपातहेतुः २० पातालमंदिरनिवा
सदृशं धकारसंसर्गजिल्लितदृशोत्तिज्जाधिनाथः धाराकृशानुजटिले प्रधियस्वचक्र
खल्लोऽंशुमंडलमिवेदितमप्यशक्त्याः संग्राममूर्धनि विप्रूरयित्वेन येन यत्नादपि स्फुर
मपायतपंचजत्याः निःश्वासनरुदयास्यदसमलोकसंस्थानरुद्धविकटाननरंध्रमा।
र्गः वक्रास्तोऽंशुविनिवेशितपंचजत्याशं खार्पितोऽकटिलतामिव यस्य विभ्रतचेतो निःसा।
र्गसरलेरिषु वंचनैककार्यप्रपंचरचनाचतुरतमापत २३ यस्य बलोकतसुधाहरणा
भियोगे लीलापुरं प्रिवप्रुषः ऊचकं भुगममवतः स्थलीसरमसोत्पितशूदनाभिन्नदारा।
विंदमुज्जलद्वयशोभिदैत्याः यतीक्ष्णकोटिकरजततिर्भमाणलजाकुलाकुलवधूरिवदृष्टि

भर्तः प्रनर्नदितिजाधियतेरतिष्ठदावद्दहाससरचक्रविलोकिताश्रीः २५ देष्टाशाशो
 ककलिकाशकलैकदेशकोणोद्भूतामभिसमीत्यवभूवयःत्मां द्रोणादरीविवरु
 णितसप्तलोकलीलावराहरदनादरसंभृतश्रीः यस्यातिमंघरगतेवलिवचनार्थ
 मागच्छतस्तनुरदृश्यतमासमांभाः संकोचितावयवसंकटसंधिरोमकृपांतरो
 क्वलितसिंपुजलेवदेत्याः आक्रमतस्त्रिभुवनंवलिराजलत्नीनवासनायनवविभ्र
 समंडितश्रीः आधाययस्यसरसिद्धवभूकपोलभागेषुपादनलदीधितिमंजरीभिः
 उत्खायतेदनवताउपनीतएवयेनद्रुमेभवनकानतभूमिभागं आलोच्यताप
 नवतांसिततद्वितिद्रुष्येविकासितदृशादयितातनेश्रीः २६ यः प्राणवलवक्र
 लस्थितिमधुनीलमंतर्निष्ठमपरंविभराचकार तत्कालरुदयास्पदसिंधुकन्यागा
 द्योपशूटनरसादिववाङ्मयमम ३ अद्यापिपेशावभूतागमितस्ययेनशात्यायतेशि
 रसिकालियपन्नगस्य वित्यस्तपादभरभमसुदेशमानमंतःस्फुरत्पुष्पाणामणि
 चक्रवाले अश्रयतावरहसोप्रतिपन्नगोपवेशस्ययसरभसाद्भुजसंदरीभिः गीतध

२८

ह वि.
द.
५५
५५

गीतधनिःचसितकंपितशूढनापिदृढाज्जकेसरपरामकषायकंठः ३२ वतःस्यलेचटित
सतिधिरूदशूढगंगावतंसहृदयाद्रिशिलाविशाले सायस्यषोडशानितंबवतीसहस्र
गाढोपशूढनरसेतनिपीडिताश्रीः ३३ सोनेकनाकिनिकुंडं वपुरंधिलोकवक्रामहा
सचटनारविविवचक्रः कालकुमेणहृदिरपरिभंगशौंडोदंडं दृढममनसोदितिजाजुचा
न ३४ वतर्दशभिः कुलकम् कार्येषुकालमसलान्नगुणववस्यामभ्येतितिष्ठतिचिरंत
रसापिलत्मीः साकुलकंचरणमंबुजघंडगंडसंचारलग्नमकरंदमिवोदहंती न्यायेत
वेतदिवैहतावडपसुवेपिकुर्वतियजगतिस्थितिभंगमार्याः मर्यादयाः विरहिताप्रल
यागमेपिकेवाच्यतांजलधयोभुवनेनयाताः ३६ विस्तीर्णतावयवलेपालवोपिता
वदस्यालकारिरूदयस्यनकारिकष्टम् श्यामायतेस्वरमितीवशूढीतचित्तमेतत्तवाकु
सितधूमशिखावलीढम् ३७ उद्यमदर्पतिकषात्कारिणोविहायविष्णुदिदानतिर्जरयो
तगंडान् दृष्टेकरंगकशिषाः करकालचक्रमस्तुपातयित्तमिच्छुसिनासिसिंहः ३८
तेनोज्जितांगणपतेरभसोयमस्तनीतिप्रपंचलचुकोविजिगीषुवाचः कार्यांतरेष्वनुगम

अतिरेकदृष्टसारेषु सारपरवो विस्रवन्ते २५ उल्लासमानकटिलभुजकटिप्रबंधवद्भयका
 रगहनैः उसखिंडविंवे व्यक्तित्वतवगुणादिपरोषपषकस्यास्यदेविमलशासुदृशान
 ऊर्यात् ४० आवडसंभ्रमसरासरचक्रवालदृष्टास्यययपितमः पटलासितश्रीः अथा
 हतातवगणाधियारवद्भयद्विरेषारेणेषु भवतत्तयकालरात्रिः संभ्रमोद्भरभसप्रति
 शून्यमिच्छासिसप्रतितयापितयानुसारम् कार्यपिकर्तमभुनार्यविपर्ययेपिसिद्धेभ
 वेत्तकचनयनेनवाच्यतावः अत्युत्तंजलभृतस्तनतोतिहेतेकिंविक्त्रमेणवितिपा
 तफलैतऊर्यात् पर्यस्तदानजलऊर्जरऊमपीठऊहाककोटिकरणजककचो
 पिसिद्धः ४३ संहारकालशिखिनोजलपीधारयाभ्रखंडः शिखाहतिमिवज्वलित
 स्पकर्तं कं पप्रहाररभसप्रतिषेधैरौद्यमीशस्तवप्रमताथगिरायवासात् तिः सौख्यं
 खकशालप्रतिपत्तपत्तमन्नन्वानिवनतिष्ठंतिमेतिशुष्मी गौर्वानिमेकमपितिष्ट
 तिकिंसुहृतेसुह्रीचिमंडलसभसमयन्ययोधि ४५ शूलीविकीर्णशिखिपूलमिदं
 विह्वल्यशार्गवसंगरसखेषुपाणिः चक्रीकृताकृततनुयनस्तसंभवांचदोदंडमम

ह. वि.
द.
५५

न सो दलयेत दैत्यान् पीतोत्तमां सशिखरस्य रणोडराशिहेलाविलोडततिरर्गलमंदरादेः
दोस्तः परिभ्रमणमंडलितः कृपाणपट्टो विभर्तितववासकिमोगलीलां त्वामंतरेणार
नकातनसीमिकस्य पीनोत्ततदिरदकुंभकुचाभिचातैः यमानितायकरवाललतावि
कासलत्मीयशः ऊरवकडुमचक्रवालं गंभीरतांदधततावकपवधैर्यमास्यावबंधपह
दयेत्रविशालसत्ते पातालबंधमपहायकृतप्रतिष्ठमत्प्रकिंजलनिधेरवतैधायतेभः
किंतववीमिपरलोकजिगीषयेत्यमभ्युक्तिः अथममोपयिकं विमोदात्त दंडेगणा
धिपतवक्रमयोगभाजिनैवाश्रमांतरावमस्तिसिद्धिः ५० लोकासुसारसरलेनयवा
र्त्मतावदेतन्मयेदृशामितिष्वदिष्टतेवः देवः दैत्यभाश्रममतः परमेशवेतिगौरीयति
जगदपह्लवसिंधुसत्तेः ५१ इतिरत्नलितरत्नसुखिवृत्तार्थकारकिंदमनुगततीतिभार
तीतस्यवक्रांत शशाभृतश्चविवासेदिकां निष्पतती सविहितकुसुदौचोराजलोकोभ्य
नेदत् ५२ इति श्रीहरविजये महाकाव्येवङ्किगर्भतीतिसंदर्भोत्तामदशमः सर्गः ॥ अथा
स्यवाचमिति तोविकटाहहासफोणकुटाकुरितदकुटमभिदंष्ट्रः वृत्तोभासिंधुरिवसेसदिकस

कूटरेखाकरालविकटधुञ्जयीविहंगाः ६ संवर्तवारिदचटाविकटाभिरामनीलका
यांधकारकलुषीकृतदिग्विभागा ग्रामंगितींधुञ्जदिसत्कटकोपवक्रिवेणीलतामि
ववबंधसकालरात्रेः व्यावृत्तिरोमं इलितरोमलतालवालचक्रायमानविकरालकणा
दिकोपात् सस्यदिरेसदसिचर्मजलानितस्यतत्वेतिरत्नकवचश्रियमाश्रुदेहे कोप
स्तयास्पवद्वधेधुञ्जयीविभंगलेखातरंगितरललाटतटाननाग्रः भर्त्ययानधिगतो
इतशासनोपिसंहर्तमाश्रुधुवनेत्रितयेसपेक्षत ५ तस्यमृतः करतलेतकरालसे
सकूटरुषातलमष्टावशिखाः त्रिशंखाः कुङ्कटोरभुजपंजनसंज्यमानडुर्वार
विक्रमस्फेदसटाविलासं डौचित्पशालिपुरुषोवचनेविवतोतस्यादृतांसशिखर
स्पविवृत्तिलीला सनायिकेवसदसिप्रतिपत्तपीठमंदारराजकुदिलोन्नतेमितांवि
तभूः ह्यसुंडीकसिवतस्यसुरैस्सुरोषपादाभिः चातकृतबंधपथेतपृथ्याः पाताल
ऊदिकूटरेमणिरश्मिरागपिंगेयलोकिष्टपुशेषफणासदृसम् ७ विभ्रत्ससारभ
भराकुलितदिरेफमालंमणितवकर्णशिखावतंसं संसोपपीतभुजतल्पनिविष्ट

ह वि.
प.
५६
५६

येवलक्षणापितेतिजक रादिकचारविंदं उत्सर्पदपजलधिस्फुरदृमिसंगसंचदृतातव
चोषनिभारवशीः स्त्रीलाविवृततिजदेहभरावरुणारत्नासनशिथिलसंधिरिदेवभा
षे ५ पुगलकं सत्यगिरातवविभूषितपवनीतिमागोतिसर्गगद्दनेपिगणेंद्रगुर्वाः एकै
वसाजलनिधेरुधियायचंद्रलेखामसस्रुतयाशितिकंदत्तदम् ॥ उत्पद्यतेजगतिको
पिसंप्रकपवयस्योक्तिषुस्फुरितसर्वमनोरसार्थः अत्यसकल्पविटपीमणिमंजरीप्रति
तामणिः तवकतासपयातियस्य ॥ दोभंमयाव्रजतिजातमयाथतत्तगर्भापरात्तवग
णाधिपमात्रवाणी पंकत्वमेतितमधुस्थितिकारणंयामामैवसंभृतगुणाऊसमस्य
धूलिः आकारदारुणातयापिसमलितस्यवाक्यं विलक्षणमभिसुतितक्त्तपम आ
स्तभूलमिवशाल्लिपादपस्यसंश्रयमाणमुपयास्यतिहास्यतांवः हेलापरिभ्रमण
इलितेनयस्यनीलनिषारिदलनादसितारणेषु वज्रेणमत्तथरियोरिवतिर्मलादवा
सकृत्विचक्रेभुवनेषुकीर्तिः सज्जोतिरिंगणगणेष्विववज्रमष्टिचातोक्लविकवकं
कटवन्तिलेशैः यस्यार्जिदुर्दिनसर्वेषुकृपाणामेवधाराजहारिपुपंकजकोपलक्ष्मी

१५
५६

यस्याञ्कीर्तिवक्त्रलावलिगततायिसेनावध्वजसुवैस्तलितैस्सलीले नित्येविकास
मसक्तवराञ्जरीभृगोदृषसेकविसरैरणकाननेषु तस्यापिनामसम्भवस्सकलार्थशा
खतत्वावगाहनगभीरमभिप्रगल्भम् आकर्णवाक्यसमरानयमार्गशालिशोकेभ्यः
वेतिसविशेषरणाभिलाषाः चक्रलके उद्दामदानववद्वयवतीसमेकसंमर्दयोग्य
मपरंतितिपीठपृष्ठं निर्म्यत्पमानमिवपश्यद्दरिसरोषरत्नांगदप्रकरपेशपराग
भुजैः १८ संरंभगर्भगुरुमत्सज्जषसिलोकोक्तेर्वेति सांप्रतसमीपसुलायुधस्य चासा
विद्युर्णनविसंस्तुतिस्मरश्चिन्मविवाहितानियतदेशादिनत्रयामाम् भीतिंतनो
तिविकटभ्रुकटीविलासवेतलविषडुमलतांकललाटसानुः क्रोधेचरलितिधरः प्र
तिपत्तकोपकल्पावसानपवनादिततीव्रकंपः संवर्तमेचमलिनद्वयविरप्रकंपको
पस्पृङ्गकृतिज्जताशानधूमवर्ति आभात्यसुष्यकवलीकृतकालदेहकायेववक्रज
हारादभिनिष्पतंती २१ भ्रमंगमेषविदधातियथायथाचसंरंभपाटलविलोचना
तांविदत्ते निष्पिष्टहारलतपाणिप्रदोयथाचप्राक्ष्यवश्यमचिरेणतथासराणां

ह. वि.
पृ.
५३
५७

रोमानवेधदितपीडितदंतपट्टसंघट्टवक्त्रिमिवतर्पयतिविश्वले उत्कोदितिष्टुरविद
ष्टनिदौष्टष्टविष्णुदिसांद्रुधिराकृतिभिः पुरस्तात् २३ कालीमयीमलमलीमस
मांसलार्चिरुद्रासदामकरवालकरालवाङ्गः उग्रादन्तांप्रलयकालनवाधकायस
क्वायकालियलयायसनेवधत्ते स्तंभरेमातनमसंविकटाविषाणदंउप्रभाऊमुद
खंडविपांडुरश्रीः मंदाकिनीवगुरुवसंगरवडकल्पमेषाविडंतिमुखेततयप्रयत्ना
त्तलजानतानततयारणशौंडर्पकंइयनडुमभुजेत्रविभाव्यतेसौ माणिक्यऊहि
ममष्टावजलंविषाणलीतामृणालशंकलेतपिवैनिवैतत वाक्यंतवैतदितिश्चक्र
वधःसलीलेमासिमनीतिगाहनेसदसींडमौलेः पश्याधनातिविमलस्यगृहापिवक्त्र
क्वायागणाधिपमलीमसतांविवर्ति २४ एकीभविष्यतिरणकरवालचातमीतिप्रण
स्यदसरेषरदर्शिनोक्तैः हासांशुभिःतवयशाःतवकायमानमाणालतांसुशिशांसुम
रीचिसुभे प्रत्यर्थिनोमरुतरोडुतकेदरस्यशक्तिंदधहलितभूधरसारगर्वी कीर्तिमणालयव
लासदसुडरामिदतार्गलांगणपतेरिवकार्तिकेयः किंकालखेजनकरैर्ममलंभमाणवाताभिभिसुविदष्टुडरंतशैलः
तान्देवदग्धवपुषोरणमंतरेण

नष्टात्मवः प्रथममेवनवेत्यर्कोपात् ३० अथाहृतप्रसरतांभुवनत्रयेपिप्राप्ताभुवर्त्तपरि
 पूरयित्तंताणातः प्रत्यप्रपत्रमकरासरनायजकुकन्येवसिंधुसलिलेषुयिवाणपंक्तिः
 आपांडुरीभवत्तवः प्रतिपत्तपत्तसारीजनस्यवदनंपतिविप्रयोगे उःत्वातिदग्धहृदये
 धतभस्मभूलिपुंजैरिवाभिहतमुक्कसितयुरत्तैः संग्रामरंगभुविचारुतरंगशोभासंद
 र्भयेत्यतिरसादिषतोपिसारात् समर्त्तकीवविदधातकृपाणधारालमेतशौर्यविभ
 वेतपदंजयश्रीः आलस्यतांतितितलेदृढवज्रमष्टिष्विष्टिष्टकंजरचटोततकंभसक्तैः
 मुक्ताफलैः स्फुरितदीधितिपत्तापेक्तिशैर्यदुमस्तवकविभ्रमसातिपद्भिः ३४ संरंभा
 विभ्रमभृतांयुधिमसुगर्ममज्जतचर्मजलशीकरविंडुष्टी सर्वललाटकटकाभवताम
 रातिसीमंतिनीजलविलोचनवाण्यद्वैः ३५ आयोधनेगजचटाविकटास्यकूटकंभस्य
 लस्वलितवक्त्रवडत्कतिर्वः अंतर्दधातमभ्रंजयश्रावृतारकोलाहलेनभसिवेचरा
 संदतीतां ३६ संचटविस्फुटरसस्फटितव्रणात्यरक्ताकृटाचिररुचागजगंडमेचाः मु
 चंतदातजलवृष्टिसमानसम्पत्तेत्रंविधातमधुनासरवैरिचक्रं ३७ अतौणितौणिकविकी

३१

ह वि.
प.
५८

एविकर्णचातरुणामराविकर्णमदीर्णसत्ते तर्णवितीर्णभयमस्तरणंतिदाचसंशी
र्णजीर्णतरुवोपार्णवतायमाने ३८ निष्पिष्टलोचनपुगंदटवज्रमृष्टिपिष्टास्थिकुटशिर
संविदधेसराविं वज्राभिचातदलितातत्रकोटिकुटविप्रस्तरत्तशकलांजनशैलकल्पम
प्राणक्रियासमभिदारेमहप्रकर्षपर्यंतवर्तिनसपोद्गतशैलसंगान् संहारमारुतश्च
समंतलणमिसंग्रामसीमितरसासरशत्रुशैलान् ५० संभ्रांतविभ्रमवतीकरपुंडरीकधत्ता
विपांडुररुचोममचामरौचाः उत्पतयेतिवतशोकजराभिवारिहेलानिकारकलषीकृत
चित्तवृत्तिः तीव्रात्मनोचलयताकरवज्रमृष्टिचातेतदानवकुलाचलचक्रवालम व्यापा
रितायुधिभटैः कृपाणाकृपाणामहाभवंतिसमनूनसमीपूरस्तात् आरोपितोपिसकलासर
संप्रहारमारोपरायतमविष्यतिमेववाहौ संहारकोवपुषः खगकेतनस्पदंष्ट्रायुभागरवर
त्तवतीनिवेशाः ५३ इदामऊर्जरपुटोत्ततऊर्भपीटमत्रोदितानवकलासविवसणाद् तानायि
कामिवज्रयथ्रियमाभिमुखमेकोनयामिनयनैर्विषयैकवृत्तिः लकीमखंडनवप्रणभूमिरेतना ।
नाभ्यनांशुककृतासरदारणांसौ अस्मैवदेहहरिणाहरितादिमादिसावस्यलीवस्रवेशकरीराशिः

३५

५८

कैलासशैलमिववाङ्मवलेतलोकसुत्तलयेतसदितेवङ्गदोषमेकः तीव्रार्तितादसु
 रचरणोनानादनिष्पीयसम्यतितवानकरोमिलीलां संग्रामवर्त्मनिभयानकतां गतो
 नवकेणनाथदयतापिसदर्शनत्वं राक्षारक्षारिहरिणाश्रयदातृमांगमासेस्तदादिति
 सुताः ऊसमेकशैलाः ४७ एतेन किं न कवलीकृतसूर्यचंद्रविंवेतराङ्गशिरसास्फुरतांत
 रिस्ते चामुंडया किमिति मुंडमखंडमेत उद्धृत्य मांसमधुना धृत्य तेन पाणौ वृद्धेवलौ वलव
 तामधुसूदनेन भित्ते हिरण्यकशिपौ च सकाचताते हरेष्यपास्तमधुना भुजदंडद्वयक
 दूविशेषाधनमुखंदनजाह्नवेवः तदा उवाच दनमंत्रमणौ चितीत्यमोवातलः कथमिवाधि
 वसेडरार्चिः तस्यास्य दं कवलितालिलवाहिनीचतिगमतिषः ऊपितवीरकृतोतवज्रं ५०
 तेजसितामुपगतेपि रुडः प्रकृताकार्ये क्वचित्तखलु गणपतपवननम मध्ये किलाकृति
 भजामतनुप्रकाशमिच्छंति पंचतपसस्तपनंच वंदे ५१ उद्धृतमंतकरिकुवरिराजपति
 उस्संचरत्तमुपजग्मुषि संगराये कृतारिकेटचनशोणितपंकिलापिति सिंशयधिरस
 नैव भटस्य पाणौ तेजोविकासिदयतः करवक्रवाललीलाश्रुतीतकज्जमः अचिमुंडला

५०

ह. वि.
प.
५५
५९

स्य भानोर्दिनस्थितिरिवापरिवृत्तिश्चैव सैव्यात्ममेव भजति स्थिति रस्य लक्ष्मीः ५३ ज्ञात्वा
वितानपरिपांडुरुचो न जातकोर्तेर्जने भवति भाजनतां विजिह्वः चेद्वत्तमेति कुटिलो वैज
यंत्वा प्रत्यग्रकं टक शिखा जटिलोतिवेशः ५४ धूक्कोपमानपदवी सपजग्मुषापितिः सा
रतामुपरातेन जज्ञात्सहृतेः कोडेत्यथादिहरिणेन पदं यदस्य वेदस्य पश्यत फले तदनुष्ण
ताभ्याः तज्जाडिमेभृतिविज्जंभितमेव तस्य तेजसि शास्त्रसदृशं विदधाति नासौ निष्कौकरंड
रसकृत्तपतावधुतक्वाथोपदेति निशियत्यतिकारश्चैव ५५ आजन्तानोपि च पलानियमे
मतत्र लक्ष्मीकथेन निवसीदरविंदखंडे तिष्ठंतियस्य परिणामश्चावखंडकोशस्थि
ते गुणगुणास्सकृदेवदंडे शांतिनयात्परथापरविप्रकारपोसर्जगत्यतव संभृतिरेष
तावत् तिग्मायतापशामणायकपाभिमेव धाराजलात्पविरलेन पतंतियावत् आपा
रसीन्निरवितस्थितिरत्यके पितृके पितेजसि परिस्फुरति स्फुटश्रीः दीदीपि संवति शिखां
भुवतांधकारनिर्वा मनाय किमुतावसरे प्रवीरः अत्येषु सत्त्वपितिसर्गवितिर्मलेशमते महाज
नधरोक्तिचिदहंति एकस्सकंवरुदभूदिमलोचुराशौर्यः स्यते सधु रिपुर्मखमारुतेन ६

५५

तिरमतिषः परिमिताविलमानपवतेजः प्रभाषितजगत्स्थितिमत्रविंवे तेजस्विनः पुन
 रपर्यवसानमेवममेतदत्र हृदयेति वसन्तमहं ६१ भ्रमंगमाशुदिशातो लण्डूतरोषवृत्त
 मत्तोणस्यरागमपपारयितासहिस्त्रो वामभ्रुवामतनुमानपरिग्रहेणचेतोडतोत्पभिसु
 विंस्फुरितोधरोपि ६२ विस्तारशालिनिहृदिप्रथिमातमाप्यलोकस्रयः किलवसेति
 रषायांगपाणोः समाभिधीरहृदयेसविकासमेवतिष्ठंतेतेस्फुटमितिस्मसमैषतर्कः ६
 ३
 आजन्ततोप्यक्तपूर्वतयापरेषांसाधारणातरदितां प्ररुषप्रकोडः प्रत्यप्रतारकगणो
 तिजपौरुषस्यक्कायांविमुंचतितिशोरवशीतरश्मिः ६४ कार्यंभवेत्क्वचनकिंचिदनी
 यसापिस्थलैरलेनतभृतामुपयोगवेधैः त्माभृतटेषवरमस्तत्त्रोणालपादि किंगंडशै
 लनिकरैः पृथुगंडकलैः ६५ निहृतदीधितिशिखादलितांधकारराशिर्वरंमणिरसौत
 वरप्यनर्चः दोहीभृतांकनकवर्मनिकिंचकृत्यसंश्रियाविरहितैर्ननुगंडशैलैः लू
 ताकृतोवरमसौजगतीहतेतरारुहताकमधिरोहितिकीटकोयम् अस्ताचलस्पशि
 रसोन्नतिशालिनाकिमालंबनंततरेणपततोदिवोयत् ६७ तंगात्सतास्तशिलरस्यसंधे

ह वि.

पू.

60

वभानोनीलेविनेनालेविनेभवतियत्समयेप्रपित्साः स्नायस्सतामरसनापिलगुणोपिदैत
भीत्यायमेत्पतिरालसंवे आसावितसितितलावडवाभिनेवसादस्यतांजलनियेवरमेभा
सांश्रीः शाक्तानोयनतिकृतवपुषः प्रमार्ष्टुः संकोत्थितस्पर्शानोपिकलंकलेशम ६५ कुं
गताभिरवटास्यदपादपस्यशाखाशिखाभिरलमानतीशालिनीभिः स्नायामधोगति
मपिस्खलतांकदाविदालंबकारणमवैसिजटावलीनां १० भ्रमंगसारचयतिष्टुरोष
वृत्तमद्वर्तयेत्तण्णपटौदशदत्तवासः द्दारांलिनीह्रियरिपिंडमिथः करायप्रमंजद्वितिति
तलेपदुपार्तिचातैः ११ आस्फालयोसशिखरंशिखरानुकारिगर्जाभ्रनादसखरस्थितिभि
र्द्विधैर्धं इत्यंब्रथादिफलमत्तस्मीहिमानमेतत्तसंमृतिविभातिसदस्मरारेः १२ पुमलम्
तभ्रविभंगरचनावदनेरुचांसदेशाद्वतिर्नदशानक्कददेशयोगः कोथानभावचटनेनसत्त
येग्नभस्मीकरोतिभुवनानिचउत्सादार्विः १३ हेलावरोपितकुलाचलचक्रवाललोकाप
वर्तनसमर्थभुजः कस्ये संरंभपषचविसंवददाननेडविंवयुतिः क्वभवतांदितिजाहवेषु
संतेपपषगदितोवचनप्रपंचसंचोदनेनकिमिवोर्निततेजसांवः दैत्येइगमरसमीकनियो

६

येगमेववाङ्मार्थमत्रममकिंविबुधामनुधे ७५ विचटितगुरुपर्वोत्तेधमत्तमिषन्ने दह
तदितिजवंशोकोपङ्कारवर्कः पुनरपिगुरुहृतेसांपुरीरत्नमातावधिवसतपुरेवस्य
यमानासुरौघैः ७६ इतिश्रीरत्नाकरविरविरचितेद्वरविजयेमहाकाव्येप्रसिद्धेभट्ट
वर्णनेनामैकादशःसर्गः ॥ इत्यस्यिरारातिविरोधतिश्रुयामुदीर्यवाचंविरतेगणाधि
पे स्मितकटावर्धतिहारदीधितिसतोदृहासोषवलदिवत्तया १ आरातिमत्तद्विप
ङ्गममंडलीविपाटनोत्पामलमौक्तिकावलिः कृपाणालभाः विद्यारयस्यसातदक्य
जलबुधुधश्रियाः २ व्यतीतिवोसोषविलेच्यद्रुपतामनेकसेखादधतोतपायनतां हरे
णकल्पाश्चयेनकल्पतामयेषुषातायिषतः दिषत्तयं ३ दधत्पभीतांधवलानिभूयसी
दिगंतरवाप्यनिरर्गलश्रियं ४ रणेषुनिर्जितवलानिविदिषांयशांसियेतप्रययांव
भूविरे ५ दधत्सदाशोणितपांड्रुषांड्रतांकृताभियोगोवज्रलक्ष्मपाटने वधूवयस्याता
नदंतमंडलः तपायकौलेयकरात्सोद्विषां ५ संवंधुरामोदमनोरमाश्रियांस्वारक्करा
रौपुधियौधिकोदधत् निराससेन्यतरसासुरद्विषामिषीकतलेशरदीवमारुतः ६

ह. वि.
प.
६५

यथाः सवृत्तस्थितियेन निर्मले समदृढदर्शनमंडलश्रिये पुरंधितिः चासममीरणादते
मलीमसकायमकारिविदिषां ७ रणानिलस्माकलषीकृतं जवात्कसोजितसमम।
हायपवदः अरातिलोकं मथितं सदस्यधाचकारदंडादृतमप्यगोरसे ८ श्रियेदधाने
चतुरश्रताश्रियामनीकपत्पद्विरथदिपाऊले विपक्षमाविश्रितसंधिविग्रहेतथापित
ष्टापदमेवयोभ्यधात् ९ विकासयत्कीर्तिं ऊमदतीं तृणादिलोचनानंदकरः कलास्परे
सत्रूपभावेप्यपराजयत्सतोदधन्मगां कं विप्रानष्टियागौः १० अनेकपद्मादितमंग
राजिते श्रियेदधाने विकटो समुज्जलो वभारसद्रागिसचारुतारकं प्रकोष्ठयोयं सदृशे।
रिवदयं उपेयुषो नूतनदत्ततां तृणाक्षयातिलेनेव विपक्षतांगता त्माभूतायेन नतिः
प्रसर्पिता प्रकंपिता समवधात्तराजिता ११ करेण चक्रंदैय उज्जलेन यः पुरंदरस्याप्यभि
मानमासिते रणजिरे स्वर्गमिवातनोदलादपादिजाते पुरुषोत्तमो यथा १२ अलकम्
अपक्रमारे भविज्मिताधिकप्रकोपनिष्ठतशिरः स्यात्सदं यथा प्रदेशे विनिवेशने कया
करेण माणिक्यकिरीटसन्निपत् १५ उरस्यलीविस्फारदशमगर्भस्फुरत्प्रभामंडलहारिविग्रहः

६५

दधुत्रिमार्गासलिलायगादनाप्रसक्तचेवालसरद्विपश्रियो १५ स्फुरजयश्रीमणिमा
 गंभजिकाविषद्वकटस्तंभभुजःसविभ्रमः विवेष्टमानोरगभीरुभीषणोवितर्कजिह्वा
 तितमुत्तिपधुवम १६ सभारतीवांसयकल्पपादपस्फुरत्यभानोजलरत्नमंजरीं तिना
 यनिर्यदशनांशुकेसरोसभंगनायाशुविकर्णशरतां चक्रलकं विभुद्वर्णोजलसंद
 तिप्रसादगाभीर्यविशेषशालिनी मनोरमानससुखं सरसतीवसंदरापीटमिव
 भूषयत गिरानयाप्रसूतमीदृशोतवार्यकार्यंवरुमत्यतेतकः स्फालवल्लीऊसमेत
 तोतितत्करेतिलत्सीरपियनिकेतने वचोत्रसर्वस्यमनोरमंभवादभ्यधातर्तकपववि
 स्मयः यतोभवंत्येवविवेकशालिनांविपश्चिताश्रानिजनेनवाक्यता १० अतस्तयात्
 जिंतसत्तशालिनस्समस्तभद्रेपिवचस्पदीरिते समावकाशेतिनवक्तमित्येवंध्रुवेत
 याप्याश्रितकार्यगौरवः अयंजडोस्मात्कुतएवनीतिसवचोभ्युदेतीतिनकल्पनात्तमा
 किमस्मनोत्यंतमलीमसात्मनःसर्वामदस्सगणंनजायते ११ सत्तार्थतत्तप्रतिष्ठा
 तिहेततांमतिऊतस्तेस्तिमिरावर्षणिनी प्रभासमानागणनाद्यदृश्यतेरत्नदीपस्य

न

ह वि.
दी.
६२

शिवासकजला अभीक्ष्णमेतः सरमात्यतंदितः सवृत्तितोविधतिनीतिशालिनः चित
त्वतीसंसदिहूर्चकेसरडमाः फलान्येववचोसिस्तरयः २५ समीक्षसम्पकभुविकृत्यव
यः प्रतीततेदेशवत्तादिसाधने भवेतितस्यानपचारचारवक्रियाः विशेषाः नविपाक
नीरमाः २५ अखंडितात्सर्जितवीर्यसंपदोतिराकरिषोस्तरसापुथिदिवः प्रसादो
षानुपवातसंस्थितंनतीतित्वल्यंतमसस्त्रिसाधने २६ प्रपुक्तसंसारगुरुगीरीयसी
व्रजत्ववस्येवप्रतीतिता भजात्पपावर्जिततैलसेकयानदिप्रदीपोदशायावनस्थि
ति २७ मलीमसाचारनिरंगलस्थितिरखंडमन्यन्मालिनेप्रकल्पते तमाचनेवेषमति
तिष्ठतोतिशं व्रजत्वषोषेजगदंधकारिता सरदिषांतिह्रमदेनपौरुषेनचप्रशंसा
तनुमस्तथात्मनः निरूपयामोतयवर्त्मकेवलंयथाभिलाषास्तपरस्पृहतयः २८
सभूमिलाभंशुभवतिरेवयाममोरमंमंडलकार्यमस्वलत अशेषमुन्मीलयतित
माभूतांविचित्ररूपाननुनीतिभूसिका ३० यथाखिलद्रव्यगतांशिकित्सकाविवंच
तेपंचरसाधिकारुंधाः तथैवमंत्रांशयतांशपेषुषः सनोतिभाजोवयवांजिगीषयः

३१
६२

अपार्थतादोषयरीतक्रमसंशयसंधिविहीनतांगता नदोषकालाविरोधिपेडितैः
प्रशंस्यते कार्यससाधुकायवत् ३२ विभर्तिपारिप्लवतामदन्तस्तदहर्मिसंसर्गक
पामिवोपिता अथैमिलत्मीनेयवर्तनागतास्थिरनिवभातिमेत्येमदेत्यः अमन्ता
रुधांतिकदर्थितोदधिविलसदेवासुरमतेर्थसंभ्रमः सचेतसः कस्यतवलभोर्जनेनयः प्र
कारोपरपववाश्रितः तनीतिशास्त्रोपनिषत्संपंचपास्थितिं जहात्येषपरः पुमानिव
प्रदीपतोदामविपर्ययग्रहेतिवृत्तौ संवत्सरेणोत्थिभिः ३५ विभज्यमानावक्रुधार्थको
विदैः संशयग्रंथिरमंथरात्मभिः मृणालवलीवगुणात्विहाय किं वतति नीतिर्ज्ञे
मं करोडुता उपायशून्यः सारवः क्षिताविवक्रियाविशेषाद्यभिचारिणः फले तपव
त्तंतितियमेतभूभृताफलेतिकल्पद्रुमवत्तयाश्रयः स्थिरसपायाप्रकटारसंचयेदधदि
हृडाक्रमकालनीमितां प्रवर्तितं मेडलताभिवंधनेन कार्यचक्रं कचनावशीर्यतां व्य
पेतितां वाक्रवलेजिगीषतः मनीतिमाक्रांतजगत्रयां भुवां स्थास्यदंचक्रमिवाश्रमं उली
विवसतो मेरुतटीविवर्तिनः उपायसोपातपरस्परामिमां यथाक्रमेणोधिरुरुत्तराश्रि

द वि.
६३

६३

ताः सन्तु नमुञ्चैपदपवनीतिमात्कृतप्रविष्टेनचिराद्यभाष्यते धः नरेन्द्रलक्ष्मीरुति
तैरुपक्रमेक्रमेणतैस्तैर्गुरुभिः प्रसादिता नयात्सदर्शेगुणदोषदर्शितस्फटावधाना
व्यवलंबतामियं धः प्रकाशपवप्रविलसदर्शितोत्ततः क्षणाद्भूकइयांधविस्रवे नजा
तकालंमतिउर्विधोज्जोविभर्तिसामर्थ्यमुदत्कमीलितं विह्वलतांमंडलसंधिवि
प्रद्वयपात्रयाः कार्यगतेरनेकशः क्रियाविचारानुभवेतिधीमतामनुक्रममापक्रम
योगवित्तयाः धः विमूढमूलस्यनयावसारिणस्सपेक्षकदंडोपचयस्यभूयतेः ऊ
शेषायस्यापचितेवकर्णिकाविभर्तिलक्ष्मीः परिणामपीनतां विचोत्ततोर्थेतिज
मंडलाश्रयंगुणावपायांचत्पस्यशक्तयः नदेशकालानयधारणक्रमात्समस्तति
स्मारुपयांतिवृंहणं सदक्दादीकृतगंडमंडलीतिलीतभृंगदिपमूयचारिणः नि
सज्जतोच्चारिणितीवतेजसः सटाविलंपंतिकषाद्वेरेरपि अतीतकालस्यतद्वज्जंभि
तंतपस्यमासेकरिणोपिउर्जयः निदाचकालेसखलांगनाशुनामपिभजत्तेवनिका
यतांयतः समद्वद्वज्जतपत्सभूमिभूदिभेददत्तामिवशक्तिमायताम् ॥

६३

मृत्पूरकेतवदनैरिवाधिकं विभातिषड्भिर्नयविस्तरो गणैः ५८ विभात्यमाना मतसंधिः
 संश्रयाः ७१ गणाः परिष्कारमणिस्फुटन्निषः तदद्भुतं यदिष्येपिणाश्रियेप्रसाधयेत्प्रवि
 मृष्टविग्रहः ततास्पदासारगुरुस्थिरात्मसावसेवदिक्कंजरेषुविग्रहेष्वसौ नद्वात्प्रपाये।
 पुचतर्धनस्थितिं दृढीकृतानीति तमाधरैः ५९ उपेयसिद्धांभवतांमतिस्थिराप्रवर्तते।
 चेदनुपायसाधना श्रवैसिषाङ्गएवविचारगोचरैः कृतं ततस्संप्रतिनीतिषासनम्
 तमाभवंतः तयसूर्यतेजसोजगत्रयस्थितिसर्गसंहतिः विधत्तमेकाकिनपवली
 लयानमूर्तिभेदाश्चकिंसयंभुवः जिगीषतांमंडलसंधिविग्रहव्यापाश्रयाकार्यविद्वा
 यवः नपुडसंभरसातथापित्ततमाः परमार्क्षुसिंहासभिजयः श्रवैमिदैत्यान्तमरेषु
 उर्जयान्भुजांश्वोदिगजहस्तवीरान् श्रुतांश्चपुक्तेनयएवसंकटेमलस्रवोसेतत्रिवो
 तितीर्षतां ५५ किमस्त्यतस्संस्तवाद्यविस्तुतेयदभ्यपायेषुपरेषुसत्सपि दिषत्सच
 चाभवतिमपीदृशीप्रचंडैडैकरसाविज्जंभते ५५ उपायपवेतिचदंडपयोतननीतिदृ
 षैरवलंबनीकृतः तथापिकार्येनगुरुपुपक्षितंनपुक्तहयोभवतामनुक्रमः ५६ निरु

५९

द वि.
दा.
६५
६५

द्वं प्रसरस्यथीभवज्जइप्रवेशस्थिरसंधिमस्तिताः अकार्यसिंघोरिहतायंतिकेह
वाइवोमैः कृतितसकणंकाः ५० दहंत्यकल्पप्रलयेषुभानवोजगंतिवेलांशययो-
तिसागराः नतादृशोसौममयोस्तियत्रवास्थितिंविभ्यंदतिरुषामवाहृणाः अवैमिव
नैनचभर्ताराज्याविनासमर्थास्मरिपोविनिग्रहाः जगत्परिहावयितेनवीचयःत
मास्तटस्यस्यकदाचिदंबुधैः प्रवर्तमानोप्रतिपत्तमर्दयत्रिधाविभिनासतपवश्च
लिनः हितायशक्तिंकृतविष्टपत्रयस्थितिंपुरारेवितनामनिप्राणं ६० अयंप्रभुकर्म
सदैवमानुषप्रभेदरूपेषुविलंब्यातांदधत् अचिंतनीयोतयत्तत्तचित्तकैर्मनीषिभि
देवमितिस्सकथ्यते निगीषतोदोडुमदपविश्रमाधियाचषाडुण्यविचारगोचराः न
यांत्तपायप्रतिपत्तयेदृढाः परांमवेस्मिन्फलभाग्यतांकचित् यदानुगण्यभजते
जगत्सोतदातदातायतिषुस्फाटनराणो क्रियाविशेषास्सकलाप्रवर्तिताविपर्य
येणापिदिसिद्धिहेतवः प्रतीयमानाः प्रकटैः दृश्यन्तैर्विरुद्धरूपारवकस्यविस्मयम्
इहैवनिःस्वासगमागमक्रियाप्रबंधभेदेनचराचरात्मति ॥ व्रजतभीक्षाप्रतिबंध

६५

६५

वृत्तितामशेषविषोदयसेवितिक्रमः अमुष्यगर्भीकृतसागरोदरप्रतिष्ठशेषोरगायवा
 शायिनः सरद्विषोनाभिसरोजकर्णिकाविटेकपीठस्समभूषतर्मुखः ६६ अमीक्षाम
 ह्याभिरमुष्यवर्तिभिर्विमोरविष्टभ्यजगंतितस्थुषः भिनत्तिर्मथेयमथ्याणवृंहणोस्त
 तितथाकार्मणमाश्रवंधतम् स्थिरप्रवानुस्रवविस्रवोकितातिजेततिष्ठत्यणवस्तदा
 त्मनि इरेतमायीयविभर्तिभेदिनीयथास्पशक्तिविज्जेमति ६७ अमुष्यतन्नात्यलिला
 निशेषुषीनिशेषुषीप्रस्ततकार्यनिर्णयम् विधातमर्हत्यमलीमसाधनासुयाकिमा
 ह्योगुरुमोहविल्लता ६८ अस्मादवाप्यभुवनैकगुरोरनुज्ञामज्ञानसंतमसविभेदभातोः
 कार्येउमारगुरुणिप्रतिपत्तिमेकामर्हीत्यकर्तमनवस्थिततिःशयांधाः ७० संरंभणाः
 किमितिनीतिपथविदायलीलाविगाटगुरुकीर्तितरेणिणीकाः तंभेरमाश्वतनूः
 करपिष्टहारधुलिक्कटाभिरधनाकलुषीकुरुष्वे लोकःप्रसादपरसःक्वचिदर्थसिद्धिमा
 मोतिनूतमिहमत्यपिताभ्युपाये आलोकयत्यपिनिमीलितलोचनःकिमादर्शमं
 उलतलेविमलेपिवक्त्रम् ७१ प्रसूयतेयदभिधीयवचोभिरस्तमादोधकारनिकरे
 विरुकार्यतत्तेभंगंतदाशुमतिउर्विधइंडुकुटकूटाभिकूटकलितांगलिभिस्संदेति

ह वि
द्वा.
६५
६५

वंध्यात्मनामिदं तरेदं कलासं च चर्चा निरूपयितुमाशुतथातमावाः आसीकरोति तय
आश्रयिशाचप्यतिः शंकमर्कशशिनावधुनापितावत प्राप्तिशुद्धिमधिकोपरिणामरूप
वंध्याश्रितप्रकृतिभोगानिररीलते उर्वीधरस्यदिति शक्तिरिवापचारश्रुमाभवत्यनिशा
मप्रतिसंक्रमणीः ३५ तस्मान्निर्गतेतपरात्मपरावलावलेककार्यक्रमोपयिकशक्तिश्रेणे
दयातां कर्तेतथात्रभवतां तममाह्वयेयेतानुतापशिखितावपरिसवधे ३६
दालात्तालाचवमवस्थितिलाभशून्यं संवादितोतयतिहरमिषीकतूलमाकाशपवहियरि
भ्रमणाकुलंवः तीतोततीतामनिशोमउनामउशासंसाधयेतिपरमोपयिकेनतज्ञाणा
सूर्योपलंदितयतिज्वलयतभीतांइउमचंद्रमणिसादयतिसधाप्ता इतिमीरेसमदीयेन
यानुगोविरतिमेषुषिपार्षदनायिके अवहृताथशरीरतयासदःकलकलाकुलसाधुवेषा
भवत वाक्यंतवांभुवगभीरवंतदीयमाकारिपार्षदपतेस्मभयातदाती संलुप्याश्रुल
वलीलतयेवतत्रसंभावितानुफलादययाविभूते ८० आवडविस्मयविधूतितमूर्यभा
गहेलापलदिकटरत्नवतंसयैगैः तदाक्यमस्यसरसेदतयः शशंसरुद्गीर्णमोहति
मिरावकारैरथैः ॥ ८१ ॥ इति श्रीमैहरविजयेमहाकाव्ये द्वादशाः सर्गाः ॥ १२ ॥

६५

इत्यदृष्टासवचनादयत्तं भूमाणासंभ्रमभीषणातरङ्गकृटीविभंगे चंडेष्टरेणतिजदेहभरा
 वशीर्णमाणिक्यपीठतिविडाश्रयसंधिवैलैः तिह्यदसंगरभसुस्यकरेणवाहोकेष्टरशो
 णिमणिदीधितिधातुदिग्यं ऊंभस्यातेकरिपतेरिवतीव्रमसुरास्यालयत्सपुरुषधनि
 मेसपीठे २ कार्वाणवीकरचुटोत्तलनादनल्पकोपस्यपिंतिदिगंतरसुत्पतंती उल्के
 वतस्यसकलासरचक्रवालसर्वप्रणाशपिपुनाशुभेभुभार्चिः ३ तस्याप्रवर्तिभिरल
 त्यततीव्रकोपसंभ्रमविभ्रमभृतस्सरचक्रवालैः आकृष्टपाशातलनादयतीविपत्तपतप्रि
 याकटिलतासरसंसदिशुः ४ तिर्यग्विवर्तनवलदिकटांसकटहेलाविमर्दरभसोत्पित
 धूमलेखे कंटदधत्यकृतिनिष्ठुरकालकूटकूटासितक्वाविमिवेंडकलाकिरीटः ५ के
 पुरशोणिसकरीमनिचक्रवालतिर्यत्प्रभारुणितमौक्तिककणीष्टराः तीरोदसिंधुरिवगो
 ररुचिः प्रवालवह्नीप्रभावलयलंचितफेनचक्रः ६ तिष्ठंयभूर्जेदिसदस्यभिलंचितौष्टवा
 लप्रवालविटपांऊरकोटिभागे कोपातलाकृतिइधरधेयसिंधुफेनसटापटलविभ्रममा
 दृष्टासे ७ आकोपकम्पितशिरासहसोत्तिहासराष्ट्रमानश्चमानिमनास्तितित्तो वाको

ह.
वि.
उद.
६६
६६

जगादगणनायजुतिप्रगल्भमत्सर्जितेरणनयातरतत्वेदी ८ चक्रलकं प्रज्ञानमामिध
वनेषुविचित्ररूपामायांगिरंचसकलयवहारहेते वक्रंयदाश्रयवशेनममापिधैर्यमुक्तेत्वया।
पिगाणनायकनीतिगर्भं ९ मार्गत्रयेष्वविदितप्रसरामनोज्ञाशब्दश्रुतिश्रुतियावुगतो
चितश्रीः जज्ञोरिवाश्रुतनयाचटमानकर्णधाराममोहरतिकस्यसतांनवाणो १० समप्रवो
इवदनर्गलमुत्तिष्ठंतियासधृताससधियामपिधीविकल्पः चोतंतिताकिमपितत्सधुह्यय।
रूपमगिरःश्रवणहारिगभीरवंधः ११ कार्यंसनिश्चितमुपेक्षितोदसत्रचर्चासमीतिनि
पुणःपरिणामरम्यं बीजेषजापतिरवाप्यतदर्थमस्ययस्माददस्समदधूत्कमलासतांउ १२
आद्यांविकासघटनांवचसेषुर्षत्वमाविभुतादशानदीर्घीतिपत्तलत्तीम् शंसास्पदत्वमु
यजगिमिथसोस्यकल्पशाखीवरत्नजसमस्तवकेमनूने १३ वाक्यंतवश्रवणहारिविनिर्गतेय
देतद्गणाधिपसुखानतदस्तिचित्रम् आह्लादहेतुमनिशंतजगत्रयस्यसद्विष्यतेकथमिवा।
स्तमिंडुविंबात १४ मन्येविधातमवपात्रसरस्तीतिलीलाशूहीतविकचारुणापुंडरीकम्
संस्कारकार्यवचप्रेजितसमलोकजिह्वावितानमिवहस्ततलंवहेती १५ उक्तेत्वयापिपरि

निश्चितनीतिगर्भमित्येविकल्पशतसंज्ञलतामवामे वृक्षयमेवहिमयासविशेषमात्रनैवा
 स्ति किंचिदनपाश्रिततारतम्यं १६ दोर्दंडदंष्ट्रभसप्रतिवद्धतिमत्साहसुत्सस्त्रजघामज
 तांचनीतिं न्यत्तेणकार्यगहनेविषमीकरोतिपुंसामुपायकलनाघनमारुतौचः १७ ब्रह्मा
 षुदीरयतमाससमेकदर्पाद्देदंजरद्वणमुखातिचयांतलेनः दानेमतंगजचटावितरंत
 मंदहृतीकृतेयुधिमयादितिजेषुदंडः १८ तेमंदवीर्यगतयःस्फुटमत्येवमासादिमेशरपरा
 क्रममासतेये येतप्रसहदलयंतिविपक्षचक्रमाक्रम्यतेजगतिखड्गविषाणकल्पाः १९
 एकोणोणोणशतादपितावदेषसाम्प्रत्यनन्यसदृशाः किमिवात्रषड्विः येनैडसंदरयशःप
 पटलातपत्रदंडतमेतितवपीवरपषवाङ्गः २० एषाविडंवितभुजंगमोभगकाशकाशर्षो
 कमध्यविषमस्थितिमंदरादिः एकैवयत्रगृहहस्तगताविभातिशक्तिश्चतुर्भिस्त्रिभि
 वापराभिः २१ प्रोत्थिक्त्वावेडिभरशाभिवपुक्कलिंदकन्यारुदप्रियमगाधतयादधात सि
 क्तेरणेदलयितेप्रचलाकिकेतरक्तायकालियमिवाहितमच्युतश्रीः २२ संग्रामवासभव
 नेनियतंनिषस्पातिः संशयंविदधतिशीतिपक्षलक्ष्मीम् अमेदिकांचरणयोकरिजंभपीठ

ह.
वि.
त्रो.
६७

पीनो न तस्तन कृतास्पदयोः समर्थाः २२ आरोप्यते भटजनेन शरासतायकोटिं समीकभुवि
यो गुणवंधपाशः आकृष्यते न तरसा तरलतमासा संयम्यते दृढतरं प्रतिपत्तलत्मीः २३ ते
जस्विनो तनुविधेयमियत्तिनष्टि उष्टात्मतां यदनयेति तद्देशकालः दैवानुभाववशात् न
वगोचरोऽपि किं श्रीफलं कथयता पर्यानुभुंक्ते २४ देशो न सोऽस्ति न कृतस्थितिरेष यत्र का
लं विभो प्रणदतस्तदपेक्षया किं मिथ्या विकल्पजनिता विवताशविज्ञानिज्ञ किमेव मधुना
श्रितशंकमाधे २५ तीर्णोऽपि ह्यरमवलंबत एव तूतं मया हतां जगत्कार्यधरां महतीं किं लो
चनोत्सवविधायकलावशेषरूपोऽपि शीतकिरणः कुरुते न राविं २६ अंभो निधिं प्रलयका
लवलंबितात्ममर्यादमस्तमयति श्रमसुस्तरश्मिं आलोक्य धीरमतसो हृदये न तूतमुच्चै
ह संति विपदि स्थितैर्यत्र २७ उत्प्रेक्ष्य तूतमभयोऽपि भयेति सर्गभीरुर्नितां तमुपराकृति
विष्कवत् पंचत्वमेति नितरोऽसचिकित्सितोद्दिशं काविषयतिकरेण विमूर्द्धितस्मत् २८ वि
स्तीर्णतादिगगतोद्दिधुभुतां यस्मैः समंकटमनाः स्फुटमन्य एव येन व्यथायिमहतां हृदयो
पुनामपर्यंतं दृष्टितदसावपरोऽस्ति वेधा ३० जंभापरीतवदनाः ससितानुबंधभाजः प्रकंपिव

पुष्पोरुणरुत्तनेत्राः रोषज्वराकुलधियाः समदाकृपाणधाराजलेसमभिलष्यथफेनकस्मा
त ३१ कोधानलस्यहृदयंभ्रजतेभ्रवस्रदेतच्छदादशनकोटिविलेगनातो स्कंधश्चनिर्मयक
राभिद्वतेभटावः स्वाधीनगोचरतयैवदिशंतिहासे ३२ हेलानिरस्तपवनागुरुसम्प्रहाररी
टाः सदास्तरभटाः पटतांवहंती उच्चैरदिसापदिशीतलतांकरोतिफूलेववक्त्रविस्तृताम् ।
जघांदिघांवः ३३ संवादितामजहतोदलिताद्रिकटकल्पतयप्रस्तवैरुसमीरणाताम् ।
कस्मिन्निरर्गलभुजार्गलवैरुदर्यनिष्पिष्टदानवभटानवकास्यसेव्ये ३४ केतयशांसिसमरा
पाणिपुप्रगल्भमिंडप्रभाधवलभासिहृतसृहाणो चेतोऽनेतिभवतामनुतापहेतुकस्मा
त्यरेणकृतपृषनमानभंगः ३५ संहारकालशिखितीवतरोपिमत्सरुतेसल्लनिफलपव
सपृषजातः किन्नाशतीवभवतोकिरणच्छटाभिरेतेहसंतिमणिज्जटिमसीमिहाराः ३६ सखे
स्रष्टुतमजुरागिहृदिद्वयस्यलीलाशृहीतमधुनापियशः प्रकाशे चासातिलामलिनयंतिना
वाहुदेउदर्यप्रियोललितविभ्रमदर्पणोवः ३७ शौर्यप्रियानहिदरिद्रियसंपुरोषुपारंगताः
स्यगाधियानमार्गसिंधोः किमेकिमत्रभवतांयदलीकशौर्यशौरीयशाववतिकावदशांस

ह. वि.
त्रा.
६८
६४

दधे ३५ उत्कृष्टलितलितिभृतांसहसासहेलेसकंधतांचदयतायपेरितानां विस्तीर्णमस्य
रमिवप्रलयानिलानांसेग्रामवर्त्मभवतांदिविहारमार्गः ३५ संविदितिजगतिकेतयथाशु
द्युयमाशाकरींदकरपीवरवाहुदंशः लीलावरुणादृढसंधिचतुर्मुखोऽखंडद्वयेविपरिवर्त
यितेसमर्थाः ४० उत्कृष्टलितामरभुवांसंकटेषुशक्र्येनवःकलयितेरुदयेपरेषां अभ्युदितति
तिभृतांप्रलयागमेषुतिष्ठेपमेवगगनेहिसमीरणानां ४१ आकर्ण्यडुर्विषहमप्यविशेषका
रमित्येनयांतरितनामभयोपश्रुतः हस्ताभिःचातकृतरेधपथैःपृथिव्याजिज्ञीयार्किंतसह
सातलमप्रविष्टाः ४२ इदाविरंभुवनकावनचक्रवालमूलेविषांडुरयशःस्त्रवकोज्ज्वलीः
कस्मात्करोतिभवतामदनानुमोहमेघाततायिविषपादपकीर्तिवह्नी ४३ दैत्यप्रतापतप
नातपपषतापमभ्युदतामरवधूवदनेंडकीर्ति कस्मान्नवःप्रकुरुतेवित्तिकोचतैडःरार्म
वृटापवलकीर्तिजसुदंतीकः ४४ मंदीकरोतिभवतामसरप्रतीपवन्निःतणाद्रवनमंदिर
कोटरस्यो कीर्तिनिरंगलतरेणविशेषाणाशुदीप्रप्रभामिवभुजेगमदृष्टिपातः संकल्प
घरणाडुर्ललितःसणेनवाचात्रकालसुसलस्यविहरितानः मंदाकिनीप्रथितपुण्यपुणां

विदायरत्नाकरेकश्चरयितेहमोत्तमः ५६ सम्पश्यतोत्तरमिहासिमतां विसारिसत्त्वं
वलादधिकमित्यपिमेवितर्कः सिंहेनिपातयतिचेडचपेटयैवष्टष्टेनहृदहतिजंजर
मष्टपादः ५७ गेभीरशिंजितरवश्चवणोत्तभीतिजशपत्करंगककुलस्यकरालमूर्तेः
लाभोक्तिकः कदिनजंजरवक्त्रवालकुंभस्यलीविदलतादपरोरुगारेः ५८ शब्दांतरा
णिबलसंतिष्ठथविधानियैद्याममेवजगदद्यतिकीर्णरूपैः दातामुशेषयतियः क
रिणांश्रुतोपिकोप्यत्पवहृणिणाधिपतेस्मतादः ५९ हेलाविनिर्जितवपुः स्फुटशौर्य
लक्ष्मीः लीलानिकेतविकटोत्ततचंद्रशालो विलारिणोऽसुभटवंशहिमाद्रिगंगाकीर्ति
तयांतरिणवर्त्तनितीर्थकाकाः अशमहारिपरिणामगुणाकदाविदाजन्मनोविरम
ममसादशाभूत् किंतीरमाजलष्टपञ्जलयेरुपैतिशुक्ताफलत्वमिदृशक्तिपुटांतरेषु ५९
संश्रामलाभरभसेनभट्टैस्मलीलमास्यालिताम्बजयजंजरकुंभभागाः नाकौकसांवि
गलिताश्चविपत्तवक्त्रसीमंतिनीस्तनतदास्पदतारहारः ५२ तिसिंशयातदलितद्विप
जंभपीदतिशुक्लमौक्तिकगणप्रकरावकीर्णं संश्रामवासभवनेभिमताजिगीषोस्ती

ह. वि.
त्रो.
६५
११

तौ शिलीशुखनैर्वशमेतिलत्तोः ५३ प्रसपरत्नकिरणकुरिणामरामसंभोधिनीलम।
भितोथिवसतभीत्तां वत्तस्यलंमधुरिपोरिवतीत्तावर्त्तयेद्वेपरिस्रवतयारहितादिताश्रीः
संवादिनीनियतमस्मसुरारिदेहेकायेतिचंचलतयारहितात्रलत्तीः शंकेषारङ्गगननी
लरुचौक्याणपट्टेनुरक्तहृदयारण्यत्यतिष्ठो ५५ उत्पन्नघटचरणचारणचक्रवाल
गीतस्ततांस्तवक्रशेषयकोर्षीशयायां वीरानुरागरभसेनवमत्तभीत्तांशंकेसलीला
मसिपप्रवनेपिलत्तीः ५६ दोर्दंडनिर्जितरिपोर्जगतिप्रसंगलभेषुनास्तिविभवेषुकदा
चिदास्या तेजस्विनःकरजलरितेभजंभकूटस्यमौक्तिकगणेषुहरेरिवार्याः ५७ व्या
घातविस्रतमहोविभुरंतवैतदस्यानसंभ्रमतिरस्कृतयेर्यबंधाः दृश्येयदेवमधुनाभुज।
शालिनोपिग्रासीकृताविषमनीतिपिशाचिकाभिः ५८ उत्तिष्ठतासरपतेशारकोडयो
डुक्कायानिसंप्रतियशांसिहृतस्यसंखे धोतांजनासुमलितसुततत्परेधिगंडस्यला।
निचमलीसमतां व्रजेत ५५ दैत्याधिराजसकरालयलोडनायसंरंभिणामयिजया।
स्तलाभहेतोः शरोपयंतविबुधाभरमीशातावदयैवसेदरसिवातनुकर्मपृष्टे ६० ॥

श्राव्यस्सपवकलुषो भुवनेषु यस्मात्तस्यायवंदिमहिमा सरकार्यहेतोः श्रंभोधिमेकचुल
केतविवर्तमानवैकुण्ठकर्मचफरेण यपावरास्यः ६८ हेतोः कृतोऽस्य सदृशाऽधितागरीय
कार्येति सर्गपुरवः स्फुटमारभते उत्पायकिंतकलुषादपि सिंधुनायमुद्देदिमालमपिव
द्गवानरास्यः ६९ त्नामंडले सकलमेव सरत्तराशि विस्तारिनेमिव लयेरणवडकस्यः
चकीकरोतिसमदः श्रवणानुकुष्टमाचीलतेन धनुषासममेव नूनम् ६३ वडास्यदादि
तिजनायकचक्रवालपंकोदरे वरुणोद्विद्यतामिदानीम् नाकश्रियापरिभवात्तत्र
झिदादृशांतीक्ष्णयाधवलकीर्तिरुणालवली ६४ संहारसिंधुमिव काचनशैलकूट
भागोऽस्तरत्तराणि दीधितिर्निरीत्यां श्रस्यैवदानवकुलप्रलयायतावदारोपयासिधु
विदुतधनुमाची ६५ विलिष्यदाकुलनिरगलगंडशैलवकाभिघातविधुरीकृततिल
भासः कोदंडदंडचटिनामृष्टुचारुकीर्तिरायोयनार्थमवनेमिविविनेमिशैलान् ६६ वा
णसनायविकटाटनिगाटबंधसंभावितार्तिरिव संयुगसूत्रिमौर्ची आस्फालितानद
तमेव वडवानलस्य हेतिस्त्रयोदधितरेण हतेवतारं ६७ कोदंडकोटिमधिरोहयतिस्सवा

ह. वि.

त्रो.

२०

70

ऊशालीमसीकभुवियांननुसैवमौर्वी लत्मीसमागमनकीर्तिवितिगीमैवविस्पष्टपड।
तिविलाससमुमुष्यधते ६८ कंकारमेवधनुषः श्रवणांतवष्टमौर्वीप्रगाटपरिमंडिलेन
स्यसंख्ये ओंकारमततमवैमिविपक्षपक्षलत्मीसलीलदृढकर्षणमूलमत्र ६९ एक
समागमनपडतिमेवमौर्वी। कीर्तिश्रियोभटजनस्यकिधावमाने नूनंपरस्परकटोरक
चाभिघातविक्षिप्तद्वारधवलामखिलांविधात ७० उदामदर्पनिकषप्रतिपक्षसम्यङ्गत्ता
दनेनकृतविग्रहवलशोकाः स्नाताश्चकीर्तिसलिलैः सरभीकरोतितूनंयशःपरिम
लेनपराक्रमाद्याः ७१ चेतोहरेणहरकंदरुचाप्रकामप्रणामकतमनिर्णोदधतागरी
यः आत्मानमाश्रयसमभटसमरेषुनातिनिर्दिष्टाप्रकरोजलेनकृताभिषेकः ७२ नि।
कंदकीसंप्रतितायविद्यमेतत्पसीदवृषकेतनदेहवृजो ग्रासीकरोतवल्लिनाजलिता
कृपाणसिंदीसुतोहितयशश्चशिमंडलेयः ७३ भस्मावदातरुदयोविनिपत्तदित्तवे
रांधकारकलमाप्रमवाधिनाथाः भिन्देत्तदातवचमेमभुनादहासच्छेदाश्चप्रलयका
लनिर्णोत्तरारेः ७४ संग्रामभूमिरभुनाधुवनाधिनाथद्वंदावनस्थितिरिवास्तसरासरा

एणं विस्मृष्टपीतवसोतादरतातिगाटरक्तोर्गुनोचितशिवाभिमतवजश्रीः ७५ कंकाल
संजलमशोकितकाकपेकसेकेतयामरणवर्त्मशशोकमौलेः टेकारिकामेकविदेकप
टेकमस्तटेकांकसेकटविशाक्तटककेदेवः ७६ निस्सिंशलूनविकटास्थिकटोरकंठपी
टाविंधशिरसेषुधिदैततायम् अभुंकशाभशफरस्वलितार्कविंवमस्तावतीधमिव
पश्यतजीवलोकः ७७ कार्यावितर्कचटनानकटाविद्व्यमायेधनावतरणेवतको
विचारः आनंदश्चमसमरारिजलेसुरेशकुर्वेस्मितानुगमबंधमयसमाधिः ७८ किंवि
त्यतेत्यदपिउर्वल्लोकवित्तमेघोजगन्मधुरमेगलगीतिगर्भे भास्वत्करालकरवाल
विलूनपीतपीलूनतश्रवणमंडलतालवृंतम् ७९ आनंदनिर्भरनमस्वरचक्रमत्तप
ष्ठापकारनिपतत्सुपावलीके सेनावमर्ददलित्तावतिधूलधूपधूमकटाचवलितालि
लदिग्विभागं ८० प्रेक्षद्वादलितजंजरकर्णशृंगधूलिक्कटापटलधूर्णककंदमांकम्
अभ्यापतत्सभटमन्मथकृष्णमाणकेदंडनिर्गतशराशतिलमधैर्यं ८१ संग्रामवास
गृहस्वकितदंतिदेतापर्यंकमतलकमंडलगंडमितिः शालिंगनातिरभसेनजयत्रियो

ह वि.
वेद.
२१
७

योयमयैवतावदधितिष्टतराजलोकः ८२ चक्रलके अथावस्कंधलीलादलितकिलपरि
स्येदावर्णीकृतोर्वी संरंभोभमनास्थानमितभरनमत्कंधरामंदिरास्ताम शेषापिस्फार
फुलत्सुदृष्टुलफणाफुल्लतामिस्फालिं गस्फूर्जन्सन्देशसंदेहितविकटशिखामे
इलीरत्नखंडः ॥ इति श्रीहरविजये महाकाव्ये त्रयोदश सर्गः १३ ॥ इत्युक्तवतितत्रभा
रतीमूर्त्तिषत्सितकपोलमंडलः वक्तमारभत संसदिकमात्रघटासइति निष्ठुरम्
शक्तिरखलितसारसौष्टवोत्साधरोदलनउर्धरांदधत स्नामितामपिगतोगरीयसीमंत
कारितनयोतयोभवत् २ उर्वरप्रसरतामुपेयिवातप्रतिष्ठभुवनांतरेषुयः और्ववक्त्रिरिति
हेतुमंडलीसंततत्तपितवाहिनीपतिः ३ यस्यउर्गतविपत्तसंदरीमंडलेतविभरांवभू
विरे रोदनारुणितलोचनोत्पलव्यायजंजमविलेपताः कृताः ४ भासतोप्यविहितो
करस्थितिर्दिग्मुखेष्वधिकमाशुर्ज्वतः यस्यमंडलमलेचमुषकैराहवीयमगमत्तचक्रा
चित् यासहतिविमलस्थितिर्मयोरत्नदर्पणश्वाधिकोश्रियम् ६ यस्यचारुगुणमौक्ति
कोत्कराजितैरेकरपांडुरक्वविः हारयश्चिरिवकोर्तिमुषकैर्मंडलतसगमत्परादिशाम् ७

यस्य च प्रसूतया निरर्गले कैटभद्विषड्वोनतिश्रितः विष्टपत्रयमले च्यतां जसा हरमस्वलि
तया यशःश्रिया ८ चेददीधिति विषाणुना यशः पुष्पसम्भृतिभरेण भूरिणा लेखिता भु
वनाकान्तोदरे यस्य ते सुराखिला हरिलता ९ स्थयसी भुवनमंदिरस्य दिग्भिन्निभा गरवि
तां चितस्थितिः चारुटेकचटनावभौतरो यस्य कीर्तिमणिमालभंजिका १० तस्य तत्रव
दतो वचस्तदा निर्गता दशानरा रिममंडली जाह्नवी शशिपांडुरेकतां प्रापशंभुर्गलकोति
सिंधुता ११ दशभिः कुलकं कुडकालससलादिकीर्तितं संप्रहारनयगोदरं वचः कुर्जि
तं वमभ्रं वसुश्रवान् वक्तमत्यधिकमुत्सहेतकः कोविदारचितशेषा भड्मकैरत्र सनिहित
कंधरे द्रोणाकाकश्च निष्ठुरं सदाकान्ते किमपि रौमलजितः १३ सुश्रवानपि गणाधि
पोदिते वाक्यमेतदहमत्तमो भुवे श्रावरे धरातके किंकुजिताः किं विरौति पुरुषं नमो ज
लि १४ तत्तथापि जडतामुरोयतः शत्रुतोयि प्रथिविभृता मया नीतिवर्त्तरभसादितो
दिते श्रावमहं यमलीमसे वचः न ऊहो वसर एष सांप्रते गाढमंधतमसे नृणां मसौ द
श्यतां गणापते मया दृशा कार्यमेतदभिसेकटे स्थिते १५ तीक्ष्णतामविहता दधानया

ह वि.

वे द.

७२

७२

भेदपाटवज्ञाप्रविधिषो साधयेत्तमलयाधियोभताकृत्यपतमववासिधारया १०
यस्यतामिसदसाभ्युदीरितेसंभमजरपरिगृहाऊला विभ्रतिस्मविभ्रतमाननैष्ठापितौ
ष्टपटतावलःसरा १८ सप्रतापमतितीव्रतान्विताकाययैवसरराजमंडले यस्मका
रपरिहीनमोजसाभासविंविमिवसिंहिकासुतः १५ ग्राममंदमद्यस्यतापितेयःक
रस्थितिमुपागतंकमात् आत्मदर्शमिवविधिषोविधान्तंउल्लेखविलोकनत्तमम्
संप्रगोषुशशिशुभ्रमुष्कैस्साधुशष्टमुखरीकृतासुरं यस्मशालमिवकैटभदिषःसन्म
धोकरतलाश्रयेयशः २१ तादृशेषिसुरवैरिणीदृशंस्यष्टमग्रदणमेवविभ्रताम् इतकिं
नभवतांविभाषतेधैर्यमेतउतजाग्रदभितम् २२ पंचभिःऊलकै साध्यवस्तुषुनसाम्
मपूर्वकंसादतेगाललशाम्यतेवयैः विभ्रतोभवतिधीरकोपतामाननंप्रथममुत्ति
ष्ठस्मिन्ते २३ कृत्यवस्तुनिपुणंप्रसादयविस्रवोदयदशाविनाकृतम् विदिभेदगह
नैरवस्थितेतस्मसंकलतपंचभक्तिके २४ कार्यतंत्रमाखिलेविविचिन्तासाधनांरावच
नामुदाह्यतेः दृश्यतेपुरतएवसंविणोवादिनामिवविपर्ययेजयः सोहविस्रतदृशं

२१

प्रवर्तितस्वेदविंडवलकोजरोत्तरो विदिषांहरतमेत्रपवः त्वेउमाप्यमिवदर्पविभ्रमे
 दर्शितावयवपेपैचकक्रमात्तत्कृतव्रतविनेयविभ्रमाः उर्जयोर्जितविपत्तिर्जयेवाक
 संचितधियः प्रपञ्जते २० साधयद्भिरभिरुणामीक्षितेशासुहेतुभिरिवत्रिलाक्षिभिः ज्ञे
 भित्तेजगतिर्यैरनर्गलैर्वैरिभिः प्रतिदिशोदिवौकसां २० विस्फुरन्मणिकरालमर्थतां
 विभ्रतासतनुमेचकतिषां २५ पुरालके आरिराययिषणावृषधर्जेयेनतीव्रतपसि।
 स्थितात्मनां ग्रंथकारश्चशीतरोविषाधूमराशिरक्षयः पुरायये ३० संप्रगेषुलतजी
 विभुंजिवाजीनयद्विभुवेपियेविद्यया सोमस्तप्रतिनिधितमेयिवाचिंत्यप्लवधुनेद
 नोपिवः ३१ पुरालके आशुतेषुलदयेषुषेसुषीसंधिमानमधुनापुपाकृतः इतदी
 पकेशिवोलक्ष्यतेरभसद्युर्णनाकला ३२ संकटेषुधिकमेवधीमतांविस्फुरंतिमनुमंत्र
 शक्तयः व्याप्तवत्सतिमिरेषुदिज्ञाननुत्तिषदहिमदीधितितिषः ३३ मृयमाहवरसे
 त्र्यवस्थितास्तप्रभावमपिवीर्यमत्रवः चिन्तिताननुविपाकईदृशोक्तपवकतियतोभव
 द्गुणः अथपायफलसाधनास्पदंत्साधुतांचिरमनुकितक्रमैः मंडलेजगदिवर्तिभिः स्फ

ह वि.
वेदे

७३

७३

टेषद्विरेवपरिवर्तितेगणैः ३५ चंचलत्वविरसाविसंवदत्वाचयानुगुणवृत्तितांगणैः ३६ च
चेलते मूढमार्गभसासुतासुतंनप्रियोपिवरुमन्वतेपतीन ३६ संप्रतिप्रगुणरूपसु
क्षसत्संप्रहारभसामनोरथः नीतिवर्तविषमीकरोतिवः लणमेतदभितोमहाजनैः
क्रादहेतुरतिशोरणेषुवाययपिक्वचनभीमदर्शनैः नोजितामजलमेवमोचकैः की।
तिवन्दनलतासिमोगिभिः ३८ यद्यपीडकरकोमलत्वविः कीर्तिमप्रतिमरूपतांगता
कातरस्यगणताथहारिणीनाकलोकललनेवउर्लभा ३९ मंदसारुतसलीलचट्टता
मंजरकणितधारतांगताः संप्रगार्थमिवयद्यपीद्वोचोदयेतिकरवालषयः ४०
आहतस्तनुतटारिसंदरीकंदितेनजयशब्दघोषणाः संप्रहारधरणीतलोपितैरेणभि
मपदवांसपांसवः ४१ खड्गकृतभटकंदमंडलैर्निर्मलाश्मणिहारयष्टयः गंडमारुत
रथपवर्तिभिः शुभपत्तपवनैः प्रकीर्णकाः ४२ वातमूर्ध्निभटाननामृजानागवह्निद
लरागसंपदः वडसस्मदेशिवोपशूदनैर्गाढभीरुपरिरंभविभ्रमाः ४३ शोकदीनरु
धितासुविंडभिक्लादवाष्पजलशीकरोत्कराः प्रेतसैनिकजनारुकारवैस्संप्रहारजा

यउंउभिसनाः ५५ छायायाशक्रनिमंडलोक्तधातुप्रधारणाविउम्वनक्रमाः फेरवानत
 गतांउमंडलीमौक्तिकोत्तरकरैः सितोद्गमाः ५६ संप्रगप्रमदौतलकटाकणैमोहना
 विरलवारिविंदवः हेतिभित्तमटदेहमंडलीशोणितेनहरिवंदनद्रवाः ५७ संस्थितास
 वनवारिसंवयैरुक्तालद्विरभिषेकविश्रुषः ५८ खदैत्यपरिदेवितात्तरैः मंडमंगलमदंग
 तिः स्वनाः सम्यहारसखदीर्घनिद्रयाप्रसृषसमरवोधविभ्रमाः वैरिवंदितिगडैः सतिः
 स्वनैः सारवानिजपुरंधितूपराः ५९ संप्रगेषुदतवंधसंहतेततथापितवचौर्यचालिनः
 आस्थितस्यतरसाजयप्रियंवदतययधिभुवनदृषिताः ५० द्वादशभिज्जलकमयाप्रधा
 निसलभानिसंतिवः पीवराभटजनस्यवाहवः कार्यमोहतिमितावमेदिनीउल्लेभात्
 मतिदीपिकाटणाम् ५१ दैव्यैशैलगुणतीतिश्रुंखलाबंधसंयतपदामर्गले स्वेयसींधि
 धदतीहपेरिताः स्त्रीतिसृगतरलाटपप्रियम् ५२ सांख्ययोगपरितिष्ठितात्मताज्ञातस
 त्पुरुषांतरोदधत् तूतमेतिनिविकारविसवाक्लेशलेशचदनां विवेकभाक् ५३ सु
 सतेयइहकृतवस्तुनिज्योतिरसितितनयात्मकंदधत् श्रीतेमा ग्रंथरूपकृदरेपरिष्ठा

हृ वि.
चंद
७४
३५

टंटीप्रदीपकर पतत्पसौ ५५ विद्विषत्पातलितोरुविक्रमेविक्रमेतिसहसाननीतिसा
न कोउसंशयितपन्नगेकरं वामत्तरविविरेविनित्तियेत येउप्रक्तिगदणप्रमाणतांसाम
मेदकृतसौष्ट्वांदयत औतसाभाममिवातिवर्तितंकः तमेतनयशास्त्रसंग्रहम् ५६ संरेभ
प्रशाममुपैतवोत्रहेलानिष्पिष्टसुटकटकोक्तरत्नवंदः मास्मेतत्सरसरवैरिणांविरोध
त्रैलोक्यसकलमकोरुभंशरोभत नंदतनंदनवनावनिर्वीथिकासलीनालिहयशवली
कृतसृष्टिकास साधंसरासुरगणाकदलीदलोपदोकंदलीवलितपीवरकंदभागाः
पुष्पवर्षसमरप्रमदासुदावमुचंतशांतसरदैत्यविरोधरुषाः मेदारथामविगलत्ताक
रंदविंडमंदोदोहृयनमत्समदाहिरेफाः ५५ उडुपलमंडलंभवंतमाशुचिरविनियत
दिनकरखंडचंद्रसुलीतिविस्तृतं तडित दिशिदिशामातृभंजलरथः पिशुनितसमराः
प्रसरविकीर्णरत्नपटलीशवलतडभुवः ६ ॥ इति श्रीराजानकरत्नाकंदविरचिते ह
विजये महाकाव्ये चतुर्दशः सर्गः ॥ ५५ ॥ इति संस्तुतसंश्रुगाभियोगे सदसिधोऽपि पयोऽसुवी
वतस्मिन् अभिगर्जतिसाधुवाचके काकलोकलाहलनीलकंदचके १ चलिते समरात्

वामकालप्रमदोत्कलविलोत्तनारविंदे प्रलयानलदामधुनिरीत्यनिषसंभावितपौरु
 षंभदावे २ कथमेतद्यपायचित्ताभरयोगांचितमूर्धिश्रुत्यदृष्टौस्थितवत्परवतीति।
 गर्भस्फटनिश्रांततदृष्टभुगवतः ३ मुकुलीकृतिदृष्टिफुल्लगेडं परिवाह्याशिशिरामुखेद
 धाने जडमैदविडे रिमंडलश्रीडिंडेवरस्ये - - - ४ परदेशमुपेत्ययस्याभीत्यानवमे
 ज्वरकमंडलीसनाथे चरणांबुरुहं विपत्तलोकः स्मरतिस्मयसनातरः प्ररेधे ५ गमनादि
 वमंशरत्नमुच्चैः परिपांडुतमिवाक्षगंडभागात् कृशाताभृशमादधेशमध्यादिवयस्या
 रितितंविनीवपुर्भिः ६ परिहृतिपरीतहारिवर्णसरमभ्युज्जितसेधियोगमुच्चैः रिश्र
 चक्रमनूष्मतांदधानेसपदिश्राकृतमेवजते ७ युधियेवविवल्नातासलीलेकरिकंभा
 गलदश्चमौक्तिकौचाः करवालसहायवाहुनासीस्तनभारैस्सहचकिरेरिष्टणाम् ८
 स्फटपत्तपरिश्रहेणयास्यदधत्याषाहवसूभ्यपदातिलम् तयकालनभसतेवशालास्त
 रसापिततयेनविहिषंतः ९ युधिवल्नातियत्रतिग्मतेजः प्रतिपत्तास्तमयः प्रदोषावहे
 दितिजाभनवीर्यसंपदोश्चैरदरिद्राशिशुरद्रिसारदेहः १० श्रियमेतिचयस्यावह्ययष्टिर्वि

ह वि.
पे द.
७५
३५

कटापांडुरदत्तमंडलांकाः ३३ पांडुनिजोऽपिंगानिर्यतिमिरवातविधुसरोरगश्रीः ११ प्र
थयेतजपादपालितस्य स्फुटके सरसदाररश्मिभरण कदलीदलसन्निवेशमुच्चैरिव उ
र्ध्वपरकमद्विपस्य भुवनप्रलयातलसिलोकीदहनायेव शिखावलीविकीर्णाः सद
धत्परिपिंगलाज्जटालीयुक्तसंभविधूलितोत्तमांगः १२ गुरुकार्यविचरणावितर्कसुप्त
उद्वतभुजादृशादधानः प्रमथाधिपतेर्निराकरिष्यः गिरमौर्जित्यवतीविसृज्य किंचित
दशनामुमिषेणानेदिशेनशुविनाद ततीरकाशशोभा अपष्टकलेकदोषरस्यामि
तिनिश्चितसरस्वतींससर्ज १५ स्फुरिताधातरागधालिस्फुरितादंतमरीचयोऽस्य शुभ्राः
शुविमानसनिर्जराभिरामांश्रियो मासोऽरोधविनिष्पतेयः ६ हरसंसदितस्य चाभिधि
त्सोगिरिमुच्चैरनभिसुतार्थगुवीम कज्जमसमवसयतिवैतादशानां शत्करमिंडुरश्मिगो
रे ७ अनपेक्षभवांश्चोपरोयल्लुचुवागमितमभिव्यक्तिसादक अपराधतितत्रतनमे
षातदानार्थावत्तुकार्यनिष्पतेव १८ प्रतिपादयित्वेयदन्यतार्थानकुशलतेन मनोयव
तीमे सकलः सगुणस्य वाग्मितायास्तततेतेषु नरात्मरूपनिष्ठाः १५ निजशक्तिपरित्त

प्रसरे.

येनलोकोभयमेवव्यवलेवतांनयाखे सृष्टरोवपराक्रमस्तसिचैवटतेचोद्गमदर्पदर्पणे
वः २० रिपुणाद्यवरोपितेषुधात्रः परिस्थावयवार्थसंज्ञकेषु सकलेषुकृतेषुनाकसत्स
प्रसवेद्रीपदवृत्तिजीवितेषु अमरीजनकाणामरलीलाद्यवत्समामलरत्नपवलेषु सरा
शाखिकदेवकेषुहरंहृतापास्पदतामुपागतेषु दितिजापरुतामरींद्रवंदेरतमातिवसु
पेयिवद्वयत्स विकसन्मणिषुष्यतेवचकंचिदशाकीउलताशृङ्गांतरेषु २३ स्फटिलत्स
गवात्समार्गनिर्यत्नवकालाप्रस्थमसारमध्यं विदधत्स्विवमंडलंहिमांशोरपनीतेषुवि
मानमंडलेषु २४ विलिमानसराविचक्रकांताऊचकाशमीरकपिंजरीकृतासु व्यवरोपित
रत्नपंकजासुत्रिदशेयानरतारविंदिनीषु २५ करलांगलनिर्दयावक्त्रप्रकटारावविप
तवाहिनीके हलिनीवहितीहिमांशुषुशुद्धिषदग्धोदधिजन्मनिदिपेदे २६ उरुडःखतरा
सुवडकाष्टारुदितैस्तुनविपालकेतपास २७ जगदप्रतिमलदर्पकंदूरभसंभितभुजेभुजि
ष्यभावं नयतिप्रसभंप्रसारितेजःसंप्रतिदेवराजशशौः २८ प्रतिवडजलाशरंडमौलौष
रलोकेसममेवलोकपालैः गमयत्यपिवासरात्कथंचिदयितालिंगतसंगलाभिलाषात् २

ह. वि.
पे. द.
७६
७६

अधुनापि किमास्य ते जयश्रीरभसाकर्षणवदनिस्त्रयानो अनुतास्यन्ति मानसे भटानो किमु
पायातरचित्तानां तरायैः ३० दशाभिः कुलकम् अतपेति तत्कालयापनानां भुजदंडं दृशि
लाविषट्कदांमे शुगपनिवसंति सत्त्वभाजो मसि संश्रामजयप्रियो भटानो ३१ कृतमेव
हि मे त्रचित्तयावत्समरस्यानिषतश्रिताश्रिताश्रयाणोः कवले ऊरुते यदस्ति भीतिर्ग्रह
कलोलोऽप्येव चंद्रसूर्यौ ३२ युधिदैत्यपतौ विजृम्भमाणेः वयमासिस्मादियन्निरस्तयत्वा
प्रभुशान्तलाभशून्यतायाः परिणामकदुकोस्तदारुणायम् ३३ पितृशामकिताशुवृ
णपेशां विनिमेषांतरतः सरादितानां इति चंद्रकिरीटादेस्तुज्जोत्तदनुयोगदत्तादिना
जयश्रीः ३४ दुतमित्यमतर्किते गतेऽपि द्विविधा कालमवेति शो विधौं डाः समुयाव्यस्य
स्थिते रणे नरणे तस्मिन् श्रोत्रसमवर्तिसंज्ञमत्यत रणसूर्यनिदैत्यराजलक्ष्म्यादिदरिद्रा
मर्थकोसौ मतिर्नृत्तं यदने मे कृताः प्रकृपतां वो अकृदी भंगितरंगिताललाटाः ३५
अपजङ्गविरेययाशुजक्रोः तनयायाः पतिताः दिवोजलौघाः सकला सरवेशनाशो
हेतोस्तव से कैवजदास्तनायमुक्ताः रणसूर्यनिप्रियप्रिये भटौ वेदमासिष्ववतिशु।

धुलोकनार्याः सरनाथभवंतद्वनवितामदताकृतविद्यातवद्वमर्काः ३८ कवचानिपि
 नेद्विवांसपतेसमरायप्रमथास्तचोरवर्जाः सयकालचनाचनौचकंचादिंदयतव्योम
 जवाहिलेचयेतः ३९ गणानाथभवंतमुत्सकतापरिपिष्टंरविश्रयंजयश्रीः पुलको
 द्दमकर्कशांविभर्तिः भवमायोधनमूर्ध्निदेहयष्टिं ४० स्थिरनिश्चितवैरमानसेनप्रभुताम
 प्यधिजग्मुषात्रिलोकां दिवतामलिनात्मकेनशोभोतिमिरेणेवनमस्ततोस्तिसेधिः
 भजतेदिनसायतांससाश्रासकलोचितयामवात्यभुत्ते नियतेविबुधेषुवद्वैराग्रपित
 त्मेउलवर्तिनोतभेदाः ४१ नतदस्तिजगद्वयेपिरत्नेनकृतंतेनयसत्सक्तिलादो भव
 तांतडपप्रधानसाध्यांस्थितिमेवांतदितिवांतमेवमन्ये ४२ इतिदंडश्वाहशिष्यमाणस
 कलासंतवद्वितीचरातः स्फटज्जडनविभ्रमामयोमीसरनारीजनसंगसेवरीणाम्
 अथवाकिमुमीभिरिडमौलीश्रुद्धीभिनल्लाटभिक्षिरास्तां सणमेकमपिब्रजेतचारि
 प्रमदातांस्मरणीययिताविलासाः ४५ शिखितापविलीनमेरुशृंगकृतकांतस्वरनि
 र्जरद्वेष प्रविलंबितसीमसमविंधुप्रवमानावनिपीटमेडलेषु ४६ परिश्रुजिततारकश्रा

४१

ह वि.
पे द.

७७

सता-

सर्पत्ववनाचूर्णितसमविष्टेषु गुरुगलितसुरिताखिलाशाखसंस्तकमेवमंडलेषु
भुवनप्रलयेषुसोमसूर्यः जलनानेकमरुद्गणादिषंतः पृथुवक्रगभीरतालुमूलेवक्रथा
विषरुजोमयास्पृष्टः ४८ अविपन्नविभावसूचितत्वंदयउदीपितमेतकेतवत्तः श्रि।
यमापदप्रव्याचित्रभेदस्फुटसंगाररसप्रबंधकल्पे ४९ दिष्टतामयतिष्ठतायमेकोभु
वनोपस्रवधापिनांबधेचित समपत्पतमेदृशानिकारस्तदयंताकसदांसदैवतेभ्यः ५०
वक्रथाकिसृतेरितेतनायतुड्येतावसरेणदैत्यलोकाः सकलानपुनः प्ररोदहेतोः
सृतिशेषानमरात्विधास्यतेसौ ५१ उपपुक्तमणालसूत्रगर्भस्थितिरत्रादितभीति
तोमरुत्तान अपतिद्रयतीतिपक्षपातादिवयस्यांउज्ज्वलमुत्तरिभः ५२ नमुविप्रम
दास्यस्यस्मिरप्रष्ठाद्भमशोभितांदधानाः कलिशाग्निशिखाहताइवैतेतयप्रविंथमपल
वाः प्ररोहम् ५३ अवधीरितद्योरवज्रवक्त्रेनसुवेर्निष्पृक्तदपीदमूलम् गमितं सपदि
क्विदंमयेतिमसुवेतीवज्रदासयस्यफेनः ५४ पुनरप्येवविदनालसूत्रस्थितिमासाद्यम
दानवेदभीतेः कशिमतिशयेनशोकदीनांसाविकासदतांपुरैतिशक्रः ५५ शिखि

४७

प्रलयंक्रमेणानीतेदिघतायोधनसूभितदधूनाम् सभविष्णुतिदाहसक्रियायैस्फुटमेवा
 न्यमयोवियोगवक्त्रिः ५६ प्रयतेनिधुतेप्रभंजतोपिप्रसभंदातवमंडलेनीतः सरनाथ
 पुरावरोधनारीगुरुतिःचासमयःप्रवर्ततेसौ ५७ दितिजास्तृक्कृष्णतापशुक्लःपुनर
 प्यास्पतिधुतमात्मलाभं गुरुडःस्वमरावरोधनसीक्तवदसुसुतनिर्जरैःप्रवेताः ५८ वि
 तिहृत्पयमंवदैत्ययोधानरकदारकवाटसंप्रदालीः दलयेतिपुरापरेतचक्रप्रसभाकर्ष
 णहर्षवदहासाः इतिशामरमस्तसैवतावसरकोर्णइमरप्रणादचंडस रणसिंधुतरंगा
 वाहुर्दशरिषुलत्मीहरणोभटाः क्रमांताम् ६० रथजंजरवाणिपतिसेत्यप्रथमोदित्तरसा
 तलोदरेवः विदधङ्गरणप्रभूमिताम्यत्फणफुत्कानलधूमधूमगभंस संतिममेदिह
 उर्थस्यैयदपांडुदेतिवारिनिधिकमितशैलचक्राः नायोतियावदसुराधिपतिद्युजि
 न्यस्तावत्समंतदभिषेणनमिंडमौलेः ६१ आक्रांतिभुग्भुजगैदफणाप्रपीरपारिस्रवा
 सितितलाष्टतनास्मरारेः प्रस्थाप्यतांरुधुवीदितनाथवर्त्मकल्यावसानजलयेरिव
 वीविपंक्तिः ६३ उदृतदानवजलेप्रलयेत्सचायदेवोयदैवगलितःएतनासहसैः त

ह. वि.
पे. दे.
७८
७४

द्रुमचस्रतया विवृतो यवक्रमभ्येति धावति तदैव प्रोक्ष्य सत्यः ६४ हेला निरस्त हरिहे।
तिवित् न केटपीटस्रारिष्टतनातिजहंभसुसैः प्रामोतसाम्प्रतरविग्रहतामुपोटसिंही
सताचक्रतरदितचंद्रसूर्यः ६५ त्वदंतदत्तपरिचस्रसराभिचातनिर्धृतकांचनपरागपिशो
गितांगाः वप्राभिचातचदितः करिणो विरुगणकल्पद्रुमौ च विषमानितजानिमेरोः ६६ आ
वासितस्य शिशिरांशुभृतोपि मेरुमंदाकिनी फलजलविनिमज्जनेषु ऊर्वतसैनिकवधुज।
नतासुखेडलावण्यकांतिजितकांचनपमशोभां ६७ उत्पातापवतूनसकलदितिसता
ग्रामसंरंभधावत्स्रयाधृतकल्यानलकपिशिशिखाविधुसोत्काकलापाः शोभेत्तुहेल
रत्नाकरसलिलरयायमातभीराद्विरंधधानैसंग्रामगोहीमुदितसुतवधुचक्रसंचारिकांवः
इति श्री महाकविराजानकरत्नकेटविरचिते हरविजये महाकावेन लिखेण नयाभिषेण
वर्णितो नाम पंचदशः सर्गः १५ तस्मिन्नुदीर्यवचने जितमेव गर्जमावर्जितो जितभटं विर
ताशिखिंदी स्फूर्जत्सभाभवनमिति पुटोपपूटपर्जन्यधीरनिनदप्रतिनादसांभे १ वैकल्या
कस्तु उदंशु विचित्ररत्नदासाभिरामतनुरिंडमौलौ कदाहौः तिर्यगिषस्रकलिप्रायुध

निर्योतथातकपिशीकृतनिर्जरादिलीलांदयवचनमित्यमुदाजहार ३ तिलकम् विद्या।
 धियोययनचाद्विषतो जिघांसरत्नजितवचनमाहनविस्मयेस्ततः लोकादि यत्तरावि।
 लानप्रगाविर्विरुपंरुदीयतितत्रकिमुदुतस्यात् ४ सारंतयापिगदतस्तदसिपदीतम
 दीःस्यय्यमपुनावचसोसमस्तात् अंभोजपत्तरजसोमकरंडुविंडुमाहमरादपिकिमा
 ददतेनभृगाः ५ राभीकृतविभुवनेदरवर्तिविषतिस्तोत्रवांमयकृतास्पदवर्णादेहा का
 प्यदुतेयमतचापरमेस्वरस्यशक्तिस्यताप्रतिमुत्तुविमानवानो यस्याप्रसादवशातो
 विनिशेषुषावः कार्यार्थतत्त्वमतचंस्थितिशेषुषीयम् वक्तुंनिसर्गमलिनामपिवाच
 मित्यमुच्चैप्रवर्तयतिसंसदिचंद्रमौलेः आस्यंतनर्गलमितस्ततपवसोहपंकाप्रतात
 तलिनाशशिमौलिनाथीः स्पष्टेकृतेव्रजतनीतिपथेप्रसादमेवाशरत्नमयवंधइवा
 पृगावः ६ व्यापारितातयपथेनजगत्पभीतांभावाभजेतिस्मडुवापिकदुक्रियतम्
 प्रस्तौतिमंत्रकृतसंस्कृतमवेणवीणारवोपिविषमस्यविशस्यताशो सत्कृत्यसाध
 नविविक्तनयानुसारविज्ञायमानमतसः समयतयेतः प्राज्यसमीकरभसोहृदयेन

ह. वि.
पं. द.
७८
७९

मेक्षितसंशेरसकथमिवासाशिलादुतिस्पात १० संहारभावविवरत्ननिधिप्रतापरिकीकृ
तामलयशःसलिलेयपकः चजेहरिप्रकदितातनुमीनकर्मविश्वं विलमखंडितमंडलायाः ।
आकर्णतांउवितकीर्तिलतालवालकोदंडमंडलभुजेनननोत्तमांगाः येनोकिताप्रथिवया
मृडनाविजितयार्थार्थमापुरसराः प्रथितस्यनामः १२ संग्रामउत्थजलथेः स्फुटकालकृ
दलेत्वायमानकरवालकरालमध्यात येभ्युत्पिताऊमदगौररुचिचकारसंकीर्तिचद्रक
लिकांशवणावतंसे १३ यस्मादभारजलदक्षविनानिशातपत्रेणसंग्रामखेसिनापि
दोस्तः सहायकेविदधतास्फुटमत्रुपिष्टपिष्टाततायिकरिजंभभुवार्जितश्रीः १४ सोप्यं
धकस्तकलदानवचक्रवालभास्किरीटकषणऊणितांघिपीटः देलावरोपितनिरर्ग
लवैरिवंशवाऊडुमोत्रभवतामभियोज्यपते १५ पंचभिःऊलकम येदानवाधिपतयो
मृदितामृदेशुशागांयुधेनकथमप्यपरस्सतेभ्यः येनेतरःशामुपैतितलो जलेनभस्मीक
रोत्पविलमेवतदौर्ध्ववक्रिः १६ नैकत्रशक्तिविरतिः क्वचिदस्ति सर्वभावाक्रियासंपरिति
ष्टिततारतम्याः आकल्पमोर्वदहनेननिपीयमानसंभायिमेकचुलकेनपपावगस्त्यः १७

१

१५

निर्मितयान्निजयितस्वरलोकपाललोकाद्वैत्यानसौ सकलदिक्प्रभुतामनैषीत प्रत्ये
कमाजिभुवितेपि चट्टसारास्सर्वाभिसाररभसेनसुरैरजेयः १८ यत्राभियोगदिविदेवजा
लमालोकसैनिकधुतावनिलेखाः सस्मारलग्नाशिमौलिशिलीमुखामिसेधतितत्रिषु
रभमशिखावलीनां १९ दधेरणेषुकनकांगदवंधनिर्यदंशुकटापटलविष्कुरितासियष्टिः दो
स्तापियस्यभुवनतयदसयत्तशैर्यातिरेकनिकषोपलपट्टिकाश्रीः २० अथेत्ययत्रचरणानति
भाजिगाढमानग्रहारिषुचमः प्रतिपत्तिमूढाः ग्रामाधिकतितिरचेष्टितनैवकिंविदास्मावित
तितितलेपरमसुमौजीत २१ प्रत्यग्रमौक्तिकशिलाशवलात्पवाणवेलातटात्पविरलेवज
धाविभिन्ना कीर्तिःशाशांककलिकाधवलातरंगलेखेवडग्गजलयेः प्रियमापयस्य २२ स
त्रास्सकंपतरलाजुरुतेविपक्षसीमंतिनीः सृतिगतौपिसकालिकेतः यस्याक्कमौक्तिकनिभेः
नवदंतिमिंधवेलावनानिफलितामिवकीर्तिवलीम् २३ यस्यप्रयाणसमयेषुचमूविमर्दनि
दावितावनितलोपितधूलिदिग्धाः श्यामीवभूवरहितोन्नतवंशदाहलग्नप्रतापशिविध
मचित्ताश्वाशा आलग्नभग्नकरदंजुरयात्तसिंहमूर्तौनवाभ्रश्चगर्जतिशार्ङ्गपाणौ यस्या

द. वि.
घो.
८.
४०

स्थिताभिनवरत्नशिलाकेवलत्मीरुरःस्थलविह्वरभुवाविदये ३५ संग्रामकानतलेवचि
काययस्यचाश्रुतिकीर्तिजसमानिरिषुमुवात्त विस्पष्टहेतिपरिचदृनतारचोषेमाणि
कान्तपुरकलकणिताजयश्रीः यं प्रस्थितं समनुगंतमिवाविवाविपत्तलत्मींसंघंवरपतित
रसाविवेलः उदामनागकटकाधुराणीभुतोपिसेनावमदं परिकल्पितभूमिपीठः ३६ शाको
हिरण्यकणिशोस्तनपास्तजेतुमायोधनेकश्चमिवत्तणतांधुनानः केसूरत्नरुविवंदनमा
लिकांकपीनोभतायजयतोराणावाहुदंडः ३७ यंचभिःकलकम यस्मिन्परिस्पृशितसीमि
हरमैरावणास्पमदसूक्तकपोलमाः शंकेषिलीमुखगणाः कणिताच्चलेनशौर्यातिरो
कमवगाढरुजोर्निर्दिष्टः ३८ दिक्चक्रवालवदितस्वलितप्रतापतीवातपकरादिवमं
दिवमंदिरेषु वंदीकृतोर्जितविपक्षनितंविनीनांशपासायितं सपदियस्यमुखेऽविवैः ३९ ये
मांचकंदकिततांजडिमाचुबंधमुद्देयसुसमतिलोदनतासदाये यस्यततापिष्टतनाप्रथिता
यकस्यसन्दर्शनादधृतसंभ्रमलोलदृष्टिः येनावकीर्णमुखरागशराभिहेतितिग्मतिषाविद
दिरेदधितायमानः सुहालिकानलतलोत्पितसांध्रमधुमधुमिलबंधरवतारुचिराः इवाशाः

यति.

३२

१५

श्रौतस्समंत्रैवकस्यनशांतिहेतरायोधनेप्रतिरयस्तिमिरासतः स्यात् शोकेनयस्यसलि
 लांतकरोतिमंदसंचारिणीरिषुवधुर्निजदृष्टिरेव ३३ पंचभिः कुलकम् यस्याभिषेणतरस
 प्रथनास्यपीनदस्तांगलांतरविनिर्गतश्रीकरोचैः मार्जंतिमत्तजयनागच्चटारिषाणांदि
 रिभितिलग्रमिवकीर्तिसधोपलेपम् ३४ सस्यकनंदकतयानिशामन्वितस्ययस्याहवेषुजहु
 षोप्रियमाशुदीप्ताम् शौरेस्समप्रजगतामिवसंतयेषुकृतौमतास्थितिरलततशात्रवानो
 वोदेत्तमाधवलमस्ययमः प्रवादमेकानधूरिति विवित्पमयस्यधात्रा श्रोतृत्तानिभेननभ
 सिस्फुटशेषभोगक्वाक्लादवनितालुनिचट्यभान्ति ३५ लीनदिरेफविधुतामरपुष्पक
 र्णस्योत्थितोनधिगतप्रसरोपिहारात् यस्याशुकेसररत्नोत्तिकरसकारनाकादिपस्यकलष
 त्वमभीक्षा मत्तां ३६ शक्यः कथमशतउंडुभिराहवेषुर्जतंसुरैर्दलितसंधिविनिर्गताभिः
 यस्यप्रतापदहनोपशिखावलीभिः शंकेर्वह्निज्वलितमेवदिवस्सुथियोः ३७ पंचभिः कु
 लकम् अन्येषुषां विरचितं जलिवंधसुर्वीहस्तादयां धसुनसापरिरक्षितासून येनोपता
 पशमनैकरसेखड्गधाराजलैः शममनीयतशात्रवानां ३८ आस्यननेकशतपत्रपराविराशि

ह. वि.
घो.
८१
४१

मेवास्पदाहवसरोधुविराजहंसः योहेलपाचिरमखंडयदृष्टशुक्लपत्नोरिष्टार्थकलकीर्तिम्
एालवली ३८ पस्पंदिरेशित्विणोत्रिपयांसिहरमाकाशवर्त्मपरिपलुविरेनवेलम् पुष्को
ट--वनितलेवलचक्रवालमंदेनयस्पहरन्तइवप्रयाणे ३९ पातालगर्भचदितास्पदा
भोगिभोगवेलजटाविचटनादितपातशोकः तृष्णार्कचंद्रफलदंतरदिरलतायसेशीर्यमा
णविकटोबुदपत्रवृंदः तेनावरुणकरकेसरपद्मशोभनतत्ररत्नकुसुमस्तवकोजलश्रीः
पकेनकादमनासुजंजरेणानोन्मूल्यतेनधुवनत्रयकल्पवृक्षः ४० पुगलकगर्भपंचभिः
जलकम् उत्खातशातकरवालकरालवाजुरुत्तुपमत्तजयजंजरजंभकृतात् मूर्ती
रियोरुचिरधोतडूलशुक्लाजगद्कीर्तिशिवयोशुधिवैजयंतीम् ४१ यस्याततायिज
नताश्चरणप्रणामवेलस्यखेदजितितंपरिपांडुरत्नम् वज्रेभोगोपयितमाजलिताभवंतिसे
वांजलिस्थगितदीर्घललाटपट्टाः ४२ पार्श्वप्रहारचटनारभसावदीर्णशाल्यायमान
विकटास्थिशिलावकीर्णं यस्यामराधिपगजोविभर्तिदानपंककटाकलषकांतिकपोर
लमूलम् ४३ यस्यप्रतापदधेहनोयवलेतिनायविद्यायितामरियशःप्रविजंभमानम्

उल्लेखितार्णवतदस्सहसासहस्ररश्मेः प्रकाशश्चरीतमरीचिविवे ॥ ५० ॥ शक्तोगवात् "कर
 वानुबंधमायोधनेषुरदितातनुजालमार्गं यत्रारिभीतितमसानपदं यथायिविस्पष्टपांडुर
 यशःशशिचंद्रकाशे ॥ ५१ ॥ येचभिः कुलकं सत्कर्णिकाकणकपीटापटदिरौचनिर्मुक्तसेवि
 तदलंहरिनाभिपद्मे उत्वाययः करतलेन मुरारिराजलत्पावते सकपदेविति दातमैच्छत
 संग्राममार्गमरुभूमिषुतिरमरश्मिरश्मिच्छटावदित ॥ ५२ ॥ मरीचिकास्र व्यापामुपोदज
 रदातिदृष्टोश्मवैरिचक्रंतयस्ययदवापकिमुद्रुतंतत ॥ ५३ ॥ दोर्दंडर्पदलनाकुलिततमाम्
 मायोधनेषुरभसात्प्रविज्जंभमाने उत्सृष्टिकोंकमिवयोविदधौ निवृत्तपुञ्जोदतप्रहरणोप्रति
 पत्तमेकः ॥ ५४ ॥ यस्मिंसमुञ्जलतिरुक्ततवक्रिसांभ्रधूमच्छटारुणितकोंतिकलापमुञ्जैः
 शेषः फणामणिगणोपरिणामिपिंडवर्ज्रकोमलमधतविगाढवेदः तं संप्रगायधुविभा
 वयभाव ॥ ५५ ॥ सुत्स्नमत्सरमयंगणनाथभावं उमिद्रतांसमनसामसहस्रतराणोशौर्योम
 योर्विविज्जंभितमाश्रयस्य ॥ ५६ ॥ येचभिः कुलकं तिःश्रेणिमूर्जितविपलशमं विधायकीर्ति
 दिदृत्तरिवदितकृतप्रतिष्ठां यस्यारुरोहशशिभ्रमयशः प्रकाशसौधानंतताग्रशित्वरेभुजवी

ह. वि.
घो.
८२
४२

यलत्तोः ५५ त्माथियस्यशिविलीकृततागनायविस्तारिभोगनिगडसरत्नवित्तं सत तदे
लसि... शिवेति तिपीट्टसिमान्नृषीभिरभितः कजभस्ममूभिः ५५ यस्या... पुन
लाभिचातलीलाविवर्णरुधिरौजमलीमसेष विक्लितदानसलिलेषपितत्कलंकशंकाज
लैः विरमलीयतचंचरीकैः ५६ तिंचिपतापवड्वासाववक्लिहेतिसंसृष्टउत्तरउरंतविपत्त
सिंघे हेलाविडेवितहरिकइवोसहेतमेतेविलंचितजगचितयेप्रजंगम यस्याततायिदयि
तातयनो... विरराजवद्वाः पीनांसकूटविकटोमतवाज्जदंडनिर्यत्पताप
शिविमागीश्वाहवेष ५८ आस्कंधलमवलवंहिमभूरिभारनमीकृतेविधुरितस्थितिदि
ग्गजेद्रे शेषेणयस्यधरणीवलयेकथंचिडत्तिमज्जंचितफणातिकरेणवधे ५९ आपीनम
मजयज्जंजरज्जंभवीनपिष्टकटाक्षुरिततोयतरंगाता... यत्सैनिकैर्दृष्टशिरजलयेस्तदे
षुगर्भीकृतैर्वदहर्तैश्चवारिवाहाः ६० यस्यप्रयाणसमयेषुवशीकृतानां वैलास्यवेदजनि
तेपरिपोडुरते निद्रुयतेसपदिपादनवांशुजाललेपेनशंखअचिनावदनेषरीणां ६१ संदप्र
तापचटनेमतितिरममासिपर्यमशेषाणितरसारुणमंडलाये द्वायादमेणरणवर्त्मगतेनते

नहरायतोन्नतिभृतासविशेषमूहे ६१ पंचभिः कुलकं द्युहंससारचयतेनयसतिकौच।
 मास्फालये ॥ माशुविमुचवाणान् भित्तिरणात्करिकदात्मलयाचवारानावेरिवो
 समितियोरिगणोद्यमद्वात ६२ मायाप्रपंचविवशीकृतविग्रहेणयेनावलोकयतपचरा
 शोकगौरं विस्मायितसिदशदानवमंडलस्यदैत्यादिणामृतमिवापशेषपज्ज ६३ यस्या।
 भिसातिभुवनेषुसमासवित्रसंभारभित्तिपुरुषामलिनीभवंतः उन्मीलनावसरश्चमृदश
 ससिद्धोदयुर्दिवातिशमिवप्रियमयवस्थां ६४ नाभातिकोमलकपोलतलार्पितैकहस्ता
 पुत्नीनयमद्यावशिखावकीर्णं यस्यातताविशुवतेतवयौवनेपिविभ्राजराभिर्वैधवलता।
 मिवकीर्णमूले ६६ शक्यः कथं सरणावर्तमितिभूमकेतरुत्तोदुमन्यसभटैः दृढमूलबंधः
 उलासकीर्तिधवलांचितवैजयेतीवडाखिलासरतरोत्ततवाद्गदंडः पंचभिः कुलकम् ६७
 लत्मीलतासकृतपोवलिदानवस्यपर्यङ्कुसत्सुमनसंफलबंधरुच्यं विप्राणानामल
 जलस्रुटवद्भयष्टिभानिरर्गलनिपातविरुणामूलाम् ६८ शीतांशुशुभ्रुविलंचयतो
 जगंतियस्यात्मनासहयशोवलिवंधहेतोः पादारमकरंदरसायमातमंदाकिनीसलि

द. वि.
षो.
८३
४३

लघोतमिवोदनेसीत । ६५ विक्लिनदैयपतिरिहुरकंदपीठविषमशेषाणितमलीमसे
शातधारे प्रत्यदंकचनपरिषेकलभपंककटोकमिवयस्यविभातिचक्रम १० प्रोत्तनक
त्वप्रकरदीधितिपत्तपंक्तिरक्तोज्जलीदलज्जलेविराजयस्य विष्ठाकृतेरतनुपाणिस
रोजप्रममुत्तंभितार्कशशिमंडलबीजकोशम यस्याचकासतिततैरोप्रतिपन्नविद्यरूप
स्यदीर्घसरलावक्रतामवासाः निःशेषषोडशातितंववतीसहस्र " गृहनरसार
ववाक्रदंडाः यस्याधिवातिनिधिर्विवृतशेषभोगशायानिरंगलविवर्तनविभ्रमश्रीः
हेलावनिर्दिष्टशेषाणितपंकगर्भहरावमममभुकैटभदिंदिभासीत १२ कृत्कारपा
वकशिखानिकरोदिधत्तराकांतकालेयफणानिज्जैवमुक्तः निर्वापितस्सपदियस्य
शिखंडमूलविषेदमातप्रउनाजलनिर्जरौद्यैः १५ यस्ययलोकितातवांबुदनीलकांति
रुत्तालकेशिवदनावटसीमिवाहः विभ्रदिसारिवइवामखरंभलप्रवेलानिलावधुतमि
धुतरंगलीलाम १५ विभ्रत्तकैटभरिषुः स्फुटकोलसिंहरूपामवापनवनभूमिमिववा
वस्यां येभ्यस्सचातरकतामसराधिराजलत्मींशुखेतणपरोपरमादधयः १६ नवमिः

ऊलकम् किंकीर्तितैर्वज्रभिरञ्जकतात्मभिस्त्रैरन्यैश्च सारमिदमेवननुब्रुवेवः शंसन्तिती।
तिरुदयेसुधियस्तदेतदालोच्यतेस्वपरपत्तवलावलंयत ॥ वक्रास्तोशुकिरणाद्
तमप्यभीक्ष्णमुन्निद्रमेवनयावदामा ॥ ततस्तकश्चिडययात्वसमीरमाशुसन्देशदान
चतरोदितिजस्यहतः भिमेतराप्रकृतिमंडलकार्यतत्त्वबोधेयतः प्रणीथिमेवरियोस्तमा
ऊः ॥ तेनोदितेपिमथुरं सरलोकनोपकार्यमार्यास्तनोस्वरपतिः प्रतियत्स्यतेचेत्
सर्वक्रियासुभवतांतदवस्यएवदंडस्ततः समुपपादितमद्यवस्यः ८० इतिनयगुणगर्भं
कीर्तितंवोमयेतेनमसदितिसुतेभ्यः काचिदस्त्यत्रभीतिः विभ्रयसमधुनास्तेकार्यदोला
धिबूढः किमपरमितितत्कातीतमार्गंनविद्यः ८१ इत्यादोलितरत्नऊंडलशिखानिष्ट
ष्टुगंडस्यलोवाक्यं किंवीतिपथावुसारिरभसाउक्ताविरेसीदसौ शंसान्ताधितितमका।
लसुसलंहत्येनियोऽपदिपः श्रुतीवंदिजनाभ्युदीरितजयज्योत्कारमोज्जीत्सभाम् ८२
इतिराजानकरत्नकंदविरचितेदरविजयेमहाकाव्येहतसंप्रेषणानिद्रपणानामघोडशः
सर्गः १६ ॥ तत्रस्थप्यद्यदिवसार्थशोखशब्देरामाभितदनुसारास्सविभ्रमाभिः तस्मैतेतत्

हवि
सद
८५
४५

ऊसमानिमंदरादेर्निजमर्मदितधियः कृतानुयात्रा १ तेनानारसेफलपानसंगमनवा
वल्गात्कपिक २ लममात्रलंगं कल्पांतोपितपवनाभिवातसाक्षिवाहतिकरचंडगंड
शैलम् ३ प्रभाम्पत्सरप्रदीर्घिकोदगादद्यासक्तद्विपकरशोकोरतिताकंम् ऊंजोत
फलितसुरेन्द्रमादलीलावित्रस्यस्रमरचमूरचक्रवाले ३ तदेहतदकलधोतकल्पवली
स्तेभामस्तिमिततडिदिलासमेवम् संभुक्तविदशवधुविशीर्णभूषारत्नांशुकुरितशुभ
वृहाभिति ४ स्यात्ताशमशतिफलदक्षतिर्करांभोनिर्धृतविदशवधुरतांतवेदम् प्रभा
स्पद्रविरयवाजिवक्रनिर्यत्फेनौचस्तवकितरत्नसानुमैऊंजम् स्वच्छांभकटकसरस्त
टांतकृत्तत्कादंवीदलितसणालकांडगंडम् दावानियतिकरदसमानभूरिप्रत्यगुरु
मवलोकरेमिरेते ५ पंचभिः कलकम् लावण्यपुषितशरतिशाकराण्यप्रयमानां
इवपरिपश्यतांमखाति तस्मिन्संशतयायदन्वितातांपादानामविरलरागातासासी
विधाणांविशुलकबंधतांजयेत्योर्निशेषंभुवनमदीर्णकंबुताच प्रत्यशेसलकरवालि
कास्तुराण्यस्तनातारुचिरतरंगदोपशाभाम् ८ श्रंगतामसमरतांतताभिरामोवि

वि

१५

भूतः प्रियमसिरोपिचातभाजाम् भूयोस्यवनमनुनायकानुयातास्तास्मेनारवजस्रमा
 युधस्यवेतः ५ युगलकम् यातीनां विजितविनिद्रयंकजानां पादानां कुमुदवनानि संस
 देन संजीरकणितविमृष्टमातद्देसयाजेनानुगममिव बाधुर्वधूनां ६ कोतानां कुचक
 लशर्ययाययो हेतुं गतेष्ववदधदातनैडलत्तीं ताम्राहेति तमिवैतैस्तथास्तथामैविस्ता
 रंति तिमवतस्तैरिति तैः ७ विस्रस्तो सिदशापुरंधिरुत्तरीये पश्यंतीं दयितनखतनैस्त
 नायेव स्वलानवदितचित्तवृत्तियां तैः प्रेमाहो क्वचिदपि ते ततेषां यम आलोकाप्रिय
 तमपुं विचक्रवाकीचक्रांकसुरदरविंददंभः ८ शोत्सक्या किल ज्वनालसा प्रियाणां
 कंठांतप्रणिहितोर्लंतं ययुस्ताः न्यसंती सपदि पदानिततपदेशे संदावक्त्राककरालि
 तानि पश्चात् संचेले दयिततमस्य वर्त्तनैका प्रेमाहो विविधविधिप्रपंचदत्तम् ९ कस्या
 चिह्नलितगतागतेषु पांत्वाः संसक्तं भुजलतया विचयमानः चक्रंधासलभनितं वपात
 शंकासंमोहादिवमणिमेखलापः १० मयैवैव पथि पुरुषे कदर्थनाभूत्यादानां मितिद
 ययेव कोमलानो सखाया किं सलयसंस्तरः ११ श्रुतादादेनेरुणमणिनूपुरैर्वधूनाम् १२

ह. वि.
स. द.
८५
४५

काम्येत्पाः प्रतिपद्यमाश्रुवोजितायासाद्यामवशिखितपिक्कलालगैभः कस्याचिद्विम
सकपोलविवतश्रीरुतेसस्तवकपदेप्रकीर्णकोभूत १० अस्यास्यादयितकरावलेवपाणे
स्तत्पर्णादितप्रलकावुवेधभाजः गच्छेत्पाः पथिविवकासवक्रशोभातीवीचस्यथितति
तवविववासा १८ सर्पेत्पकिसलयपाणितामुहूर्तिं शिष्योतीतदगहनेभिवेष्टाहरात
श्यामायास्तनुममिसीतमध्यभागे कस्याश्चित्पकटजतदलीववलो १९ गच्छेत्पस्तनुस
गजालपादमुद्रास्यासातामुदधिपुरंधिसैकतानां सदर्थः सरसनखत्तावहलैस्तत्पते
विकटकटीरकैः शशंसः २० उत्तारस्थिति विकरालनीलजंघयाकोशांशुलितगपाद
निर्विशेषम संस्थातेतनुतारनालपत्रमप्रेतारीभिः प्रथितिपत्तमैततौरुधूकम २१
तान्शोभाधिगतपरस्यरोपमानेओजातिसनुकरपादमुदहंत्यः सदर्थस्थितिमपिप
त्सर्पेत्किमुहूर्त्यजक्रांतदवसताप्रपेदे आह्लादेषि शिरतरावमशीरुयाः कुर्वेत्पेधिक
मपिरिसवप्रकाशाः ऊर्वयः स्फुरदनगावलेविविवाविबोष्टाविवभुर्ध्वविश्रुतमाः
पर्याप्तसरपदनालसक्रियोसैगधर्वस्थितिरथयौवनेनतेन आतिमप्रियतमाचेतसा

तदानीं प्रयेषु स्फुटतामवधौ तावधावयोगं २५ आभासस्त्किरणकरालरत्नहारप्रत्यो
दयदलकास्पतामभित्तां वेदग्रीष्मवतिचनेष्वयुष्मकोचीकायावान्दविणपतेरिवा
ललमे उगातकुचपुगलेष्वयागनातां विस्तारविकटकटीरकस्थलेषु मध्येषु कशिपद
शांसशोसलोकोभावेषु स्थितिरुचिताजनस्यशोसा प्रामाणां मवलतयानि सहतेभ्रष्टा
नोनतवलिभावलमतायाः तत्तंगैकवकलशैरभारितासां महत्तैरपि चतरश्चताश्रया
श्रीः विस्पष्टदृष्टमगुणाभिरामरूपैसां स्थानैस्थितिभिरनूनलक्षणैः रामाणां कर
णगणैरिवांगदोनाज्जुप्रियमयमैपत्तिकैर्नदाराः सुंगारस्थितिरमणीयतमंगमंभा
पारतनरसनाय २६ रमोद्वरयचतरेकलां कितश्रीः प्रत्यशामतनुतनादिकेवशोभाम् २५
विभ्रत्यासमकरकेतनप्रियोमैः प्रत्यशामपरदलप्रवालवलीम मारीस्पृहरिणाट्टशाजने
हरंताः लावापंजलनिधिवेलयैव ३० संस्पृष्टमरणादलेनपद्मलातास्तैस्तैस्तवकश
तैः रेशोकहृताः लेपेयः पथिविकसलताकुलोभ्रन्मार्गस्याकश्चनभाजनेविभूतेः ३१
नन्वस्मिन्नतगुणासमेति कुंजेविश्रम्ययनयतावदधलेदम् इत्यरादकृतनवोशुको

द. वि.
सं. द.
८६
४६

चलाप्रयासात्तावततिरिवायनोरुमणाः ३२ अन्तस्याश्रुजसनेवभारपञ्चादायो।
त्याःस्फुटमधिकंसगौरवत्ते पश्यंतां प्रतिश्रुतौ सरागमेनोयत्कांतः चिरमनुपालयो
चकार ३३ अन्तीयेमपुकरमंडलेन तावत्संसर्पन्नुपवनमारुतः सुगंधिः यावत्सीपा
रिमलगा ३४ नलेभेकोनायं त्यजति पदे विशेषलाभात् ३५ प्रस्तावेन वमधनास
नाटकस्य स्थितौ तर्गहनलतातिरस्करिणाः प्रारब्धापरश्रुतनतक्तेन कुजस्यैणस्य
तिमहरत्यचोदनेव ३५ विभ्राणवसनमिवांतरापि हृतमासोदस्थितिकर्णिकाभिरामे
गाणिकं सविकटहारतांदयतत्सामर्तस्फुटमनुकाननं रेचरेजे ३६ निवीणस्थितिम
परैवर्तितैलमुषैरव्याप्तं नम्रुडमरुद्विधुयमानम् तेषातस्तनमिवचीपकावलोक्त्तस्यैणो
तद्विगुणरताभिलाषतापे ३७ विभ्राणकणकमयेनुवीजकोषव्याजेनान्ननचषकजुषो
षयित्या उत्तिमस्तरलदलागुलियलोकिण्यामाभिः करइवभास्करस्यपद्मः ३८ गच्छ
तः पश्चिचटितानि कुंजदेशविश्रान्ता ऊचनपरस्परं पुवानः सौहार्दं विदधुरयेत्राणि
णां विसंभसरुदिकलेननुप्रधानम् ३९ वामभूसखमधिरासुगंधिमेकव्यासंगस्फुटवज्र

ने

लडुमप्रसूनस भृंगालीवरणविधृतपत्तमालापयस्तस्तवकयरागपारिभदे ध० तदे
ह्यनवलवलीलवंगप्रप्यप्रपयातनतरसौभिरामं दिक्ककस्फुरदनुवेधिगंधफुलनोर
रस्तवकमधुप्रसंगिभृंगम् ध१ सक्तायंविपिनमनुप्रविश्यपाद्यंयासक्तप्रियकरलग्न
पाणिपमः प्रप्योतनवमकरंदपानलीलाविसंभातिशयसखोपलज्जितिदैः ध२ ये
तिष्ठधमरजलैकतेजुरुसेवलीनां प्रवतिजनस्तदानतातां कस्यार्थानभवतिगौरवाया
लोकस्तेपन्नाभिमतफलसमाश्रितोवा ध३ चक्रलकम् आवदकमिहिरिकम्यमा
नमालासारामाभिगमसमाजलातदानीं लेकेवस्फुटशुकसारणावनेवीवधाजेव
नरुचिरात्तमानुविज्ञाः ध४ आकर्षन्मधुरसशीकरान्वतेभ्यः शफालीकसमकुषायगे
धगर्भः श्रानेदंमरुदतोतनतनूदरीणांकः श्रेयातधिकगुणतमाप्यनस्यात एकापिप्र
सवशरः सकेनसहोतानात्माकिसुगुणतातिगोचरोयः तद्विनेरुदिवरितार्थपवकामो
मानिन्यातनुतरभूदधिर्यतापः वासेयः ऊसभभूतस्रजंदवह्वाग्रैष्यस्रप्रतिगिरिपाटा
लाः प्रफुलाः श्रन्तोत्येवप्रवतिजनसमानभंगप्रागल्पेयतिजदसस्तारामिवारात् ध५ ।

ह. वि.
से. द.
८७
९७

रामाणानवनवमलिकाविलासप्रत्ययप्रसवतिभक्ततेतदानीं प्रारंभेपरिणतिमापमा।
नयेयंसूत्रीषेसकलमिवायकुंदप्रथम प्रत्ययोंकररचितत्रियेवनालीविभाणोविटपित
तिसपविनाशाम अभ्यर्णाशिरदिवनिमगातदोर्वीमानंदंयतनुतमत्तकप्रमितीनाम्
उत्सृज्यप्रविकचवृत्तयष्टिसुस्रैस्तसांधाप्रपिविभ्रमुद्विरेफाः कांतास्येचसितसंगंधिति
प्रकर्षात्तैवांतालुचुनिपदेभवंतिथीराः संस्थानंदउपरिद्विदत्रयस्यत्रेतामिस्थितिसट
शान्तिंविनीभिः तत्संस्थापवनवशात्तुंगनायाः कंडूलः करश्चपलवोद्यलोकि ५२
विभाणोरधिकप्रणतसंगनानां हस्तायैः प्रसभमकारिकानांपलवानां प्रत्युपोजलति
जशेभयासरागैः भग्नानांमपिपुनरुक्तपवभंगः मूलस्यप्रियनखमंडनस्यवाहोरुत्ते
पात्यतिपुवतिविहृतयेत्याः आदित्सोदुमविटपाप्रिवर्तिप्रथंप्रथ्यतेप्यभृतफलत्वमेव
भीरो ५४ श्रियेत्पाविटपाप्रियाप्रयाप्रसूनयादित्सासरभसस्तैवेतसस्तुरुणाः अ
ग्रामप्रसवफलोदयोपिशाखीसंपत्तिफलभरशालिनीमवाय ५५ शाखाप्रस्थितिऊह
मंतरोगिर्जृत्तर्यत्पीनस्तनविनताशशाकनात् तत्रासीदतगुरुणाविलूयदत्तेप्रत्यक्षे

ध५

प्रतिपुवतेस्समुज्जतासौ ५५ विभ्राणोरसभरशालितामभीतोरगश्रीसमुदयशोभिभि
 स्तदानीं दिवसीकरजपरितैस्तुश्राणोत्तराण्यसफलमभारिपल्लवौघैः भग्नानामगा
 णिततहिपतिदोषैः वलीनांमधुऊसमेषपायिभृंगैः पुक्तानांतरतनयामलीमसानो
 तस्वास्याकचिदतिरिच्यतेनवोपम ५७ ऊर्वाणोष्ट्रुनिवभृन्तवविंवेविसस्तंवनम
 मास्तुडनिवीते विस्पष्टामवरहसंप्रियस्यतात्पान्दव्यांजीतिपुवनलालसोस्करंतीम् ५८
 भूतेपात्रगतनिजंजदतदृष्टेराकूतेसपदितिषोसुखीप्रियस्य तच्चत्तमविशतकावि
 दिंगितज्ञानोकार्येकचनभवंतिदीर्घसूत्राः निःस्वसैरविलरसैरभेर्विकृष्टःश्यामयाः
 करकमलेतसंधमंसाः वधामाभिसुखममाततोपिभृंगःपर्यामंनखलमलीमसस्पदाधि
 कांतानांकरकमलैरनौकदातांलुमेप्रसभसयेत्यपल्लवेष धूतानामुपवनवादिभिस
 मीरैः किंचिद्वेदनुसनस्कताविरासीत् व्याविशामधकरभूम्यारामभ्यासीमधिक
 मशोकपादपस्य सुखंतीसपदिमनांसिसानिनीनांमाताप्रकविरभिलंवितीववली ६१
 नीलाञ्जवणवतंसतांतरुण्ययज्ञतीविकचमनीयतांनतेसत आत्मानंविमलकपोल

ह. वि.
संद.

८८

९९

दर्पणस्येतच्छोभातिशयपरीतमैतत्तैव ६३ नत्रेयान्सममधिकप्रियाविशेषाप्रकाशप्रण
तरितीवपीवरोर्वाः उत्तमोत्तममवनस्यधूमताः प्रस्तावीस्तवमिवचंचरीकशाहैः आता
मासितयवलैः प्रसूनवृत्तौः स्याद्योभिः कृतवसतिस्थितेतदानीं व्यातस्येकारणधवावनर
स्यलीपुस्तलाभैश्चिरमविसंस्तुलैः सुलश्रीः ६५ पर्यस्तसुतिपरिपाटलतमस्तोः ऊ
वाणंमतसिमनोरमवलीकम् मानित्योरजरवचतविप्रविष्टेसंरेभेस्फुरदधरापर्यस्य
न ६६ ऊवाणामधितरुसग्रहेपिपुष्पेहस्तायेसपदिपुवास्यंप्रवित्तः रेभोत्रमरुदधने
कप्रक्तिभेदैः प्रेमाद्देरवितयत्तमीहतेचकलम ६७ नैकत्रप्रवसितयामहेमतत्वीता
उंकेष्यकृतवधूः प्रमाधिताभ्यां अन्यत्रप्रियकरकृष्टलंवपालीवित्यस्तंभगोयथाभ्यमि
त्रं अम्यस्यास्तरभिः सखानिस्त्रावकृष्टावकेनोः पृथुपरिवेशचक्रमेवधम भुंगानांततिर
करोत्यतत्रवातयाधृतस्तवकवतेसधूलिजालैः ६८ उमिद्वक्तेदमुपधातपुष्पसारादानी
तंदयितमेनमेनकाश्रीः विर्धोकांचितविनिहंवितातमांगवामोत्रभिः सुखमग्रहीत्सप
त्याः व्यात्यामादयितमेनकापितात्मः प्रतायामपिसमनस्यमर्षहेतोः सारंभस्फुररुदस

रुणतणश्रीतच्चित्रेयवसमनस्कतांप्रयेदे ७१ विप्राम्यत्कचयुगलोरसिप्रियस्यसेरात्या
 मृडचरणपद्मनिर्विष्टा आदायस्खलनपदं विलालदृष्टिः कंठांतप्राणहितवाहुकंदली
 का ७२ संरेभोतमितनितोततांतमन्याभूयोपिस्थितमयिजगुषीकसंचित आमोदाय
 एतमपुञ्जतांतनभ्ररतंसंचिरसिवबंधवंधुरश्रीः कस्यासिदयिततमेवभूवचेतः अप्यास्ते
 हृदयकृत्रिमप्रियाणांकांतानामतिमत्सरोहतेनगः ७५ संवाधाविरहितवलभात
 दार्तीगायेतीरणरणकात्पंचमैका निर्लसंजसमपरिग्रहायसभूस्तन्देशंसंचिरम
 विभ्रमस्करायम स्पष्टाति वविकृतिप्रपंचशोभीसंगारकृतिपिञ्चनोविपत्तवासः
 सग्रीवानिरुपमरेवकोज्ज्वलेभरेभोवादयितविलोकनेनहावः ७७ रामाण्डुमविटपा
 यजन्तपुष्पव्यादिसारभसवशात्सवेपथुभाः हारौचैप्रविगलितेपयोदरेभ्योनाह
 नैस्सहगुणिनोविराययोगः ७८ नेपथ्येससृणमनोरमेकतास्याशृंगारार्चितरस
 णालितांवहेती कांतस्यप्रसदमदारत्तलीलारंभोदरतनुतकैशकीवहृतिः ७९
 संफलनवनवपुष्पशेखरांकेनिःशोकंमधुपपुष्पीभिरंतराले कांतानांचितरससंचि

ह वि.
सेद.
८९
४९

तेनचेतोराभाभिर्मदकीलकिंचितेनजडे ८० विभाणो ... सखतामनोरमश्रीयांती
नोवनभुविमत्तकासिनीनो माशरीकलविडतिसराश्रियतंसंशासायतनुतमार्जवी
वशोभो ८१ प्राप्तापारहसिमनोरमेतयोगेराभायाः प्रमदभरोप्यमीतणांभः पत्रा
लीस्यपदिदधावगंधभिन्नावधेयोज्जगतिभवेज्जडातकेषां अक्षस्मावतशातमत्युता
तवेयसास्यीसुभगविनिर्ममेविधात्रा निःशोकंविदधतपवगोत्रभेदेवज्जस्तेवज्जा
तिवसतिवाचियंत्रपाणौ ८३ इत्यारादभिपुधुषीपुनस्सपत्नीनोमैवावनतशिराय
वानवधन वाष्पांभःसुतनयनोविज्जंभिन्नांतः संतापामपुवतिव्यधात्तदासाम् ८४
पुगलकम् वीत्यारादतभुविभूतशाखिवलीवलांतींऊसमष्टपद्महस्तभलीम् निर्मा
नापुवतिरभूदतेविधेयानौत्सकांव्रजतिदिरस्यदर्शनात्कः ८५ उत्तंगडुमऊसमग्रहा
भिलाषाडत्तानीकृतवदनश्रियोवतंसः ससंसेपुवतिज्जनस्यकारणमूलादारोढोविनिप
ततीतिनात्रचित्रम् कांतायाऊसमरजोविलोचनस्येयन्येयान्वदनसमीरणोर्तिरस्यत
तेनैवप्रतिपुवतेस्समीपभाजः कालेष्वपुगलमनायिहरमत्तो ८७ उत्तिमाऊसमजि

हृत्तयातदानींतत्वेग्यासडपलपत्रमंडनश्रीः आक्रम्यदुजलतिकाति सौकुमार्यात्सह
नैरपि त्वत्वेदमेतिकामित विभ्राणस्फुटतरशुक्लवर्णगेयस्यानीयेतिरूपमवक्रशोभा
विक्रितिवपुषिविलोकावलभायाः प्राणेशोविपुलविलोचनोत्सवोभूत ८५ आवयस
जमभिजविपर्ययेणश्यामायादयतिववैमनस्यभाजः वैलक्ष्ण्यगमपरिपांडुरातनोमेति
संदस्थितिरकरोकरं कशंकम ८६ सगच्छेसहृदिसवेपथुत्वमापसेदामः सुतपुलको
करोत्करासीत् आधातंसतवरियेषचावहित्यं प्रेमाहोयवतिषुमौग्यडविदग्धम ८७
उत्तरज्यास्फुटतरवर्णशोभसाराभिदग्धेयवतिजनोयकार्णिकारम आदित्सस्तरभित
यालवंगमनैराकारादपिगणपतिवलभत्वम ८८ आस्यद्विधनमकरंदश्रीधपातया
संगप्रसुदितमानसैस्तदानीम संरंभादलिप्रवतिवितन्यमानोतसीभितववलभाक्
शंसे ८९ सौगण्यादविरलकोति सौकुमार्यात्तदकैरथविजितसरोजपेडाः भृंगौचैः क
चिदपिनाय्यवर्त्मताराद्व्यंतेनवलपरैर्विशेषनिष्ठाः विभ्रतः प्रकृतिमनोरमाकृ
तितंतामाल्यग्रयतविकल्पशिल्पदत्तः प्राणेशानयसविशेषमेवजफः साधीयोद

ह. वि

सेद.

५०

रतिगुणान्तरेणः ५५ अतएव विरलविलेपनश्रियास्ताविश्रत्योरुचिरतरंगवर्तना
भिः सङ्गमसलिलतटावविश्रमितीरालोकाभिमतजनः प्रयोषतोषं गच्छन्तिप्रकृति
र्मनोरमाकदाचित्कालेनस्पृष्टमसतागुणोनयोराम निःश्वासससतपरस्परभिरा
मांसोरोभ्येयदुचितमापिकर्णिकारैः ५७ प्रेयस्यानिविडनितेवविंवशेभामादित्स
ऊसममयींविधायकांचीम यामारात्सरसमनपुवोपतित्येसेसगीत्यतियुवतेकृता
पराधः ५८ प्रामास्तत्सरणसेराषपाटलास्मेसस्मरानननलिनस्तयाववंधे प्रायेण
त्यननुगुणेविधावुपैतिधातोर्थःपरिणतिमन्यथैवपुंसो ५९ निःश्वासावधुतपयोध
राविहाराव्यापारादनमुविमस्त्वेषेतदानीम सेदोभःकणनिकरेप्रमेचसुभूषेपप्रली
पवनहतेवपुष्पवर्धम ६० प्रमणामावितपुटतासरलकेशपाविश्राणानिपतितता
रकाभिरामा अत्यस्याविपितविहारविश्रमेणश्रान्तायादयिततमेजहारदृष्टिः ६१ श्रान्ता
यागिरितटकाननेसगत्याः प्रेत्यतंदयिततमस्यजग्मिवांसः सिभ्यंतावधुरवल्लभविंड
वित्राः प्रोत्तंगस्तनतटवर्तिनोनशांकः ६२ प्रामायाः किसलयपाणिनोपकंदकस्या

शिल्पकसमस्तोरामजज्ञिः शालीवदुतमलिविलम्बकपोलेनिर्योताश्रमसलिलेनपञ्चवर्ली
 सर्वतमेनौप्रथितमनोरमश्रियोद्भवमिद्रस्तवकाश्रमोपयाविशेषे भुंगेभ्योभृशतरसा
 स्वदेतवह्योभावानांभवतिऊतःप्रकर्षदृष्ट्या आकृष्योशुकमलेननवाटवधास्तटस्थिः
 प्रकटजलहलस्यभर्तः विस्मयं व्रततिरदर्शयन्सुखेडुंभयानांभवतियतस्ततोर्थसिद्धिः
 पात्रत्वंमनसितलामकस्यपातातर्तितंऊसमविहारकातेताटकाते विस्केभस्थिः
 तिविषदप्रवेशमार्गनिर्जग्सकंमलदृशोयकाननाकाम १६ स्तुष्टेस्तगतिमवीथिः
 कंमदंकवायोदंतदनविहस्यतिस्महांग्याः श्रुत्यातःस्फुटदशरूपकव्यवस्थंमतादेः
 र्मणिताटकानंतरमण्यः १७ विधाणंदिशिदिशिरामकांकलीलानातातानगतवि
 शालतालशोभा संदर्यकथमपितदनेजहस्तारम्यासुकइवहिसत्यजाःपदार्थाः १८
 प्रेयोभिस्सममवगासकानतोर्वीदेहार्थस्थितिरिवशूलिशैलप्रगाः रामाभिर्नरुचिरा
 सैकताभिरामानलोकिविदशतरंगिनीविहारात् कृज्जतींमधुकरमंडलींप्रस्तादालो
 क्यस्तवकितकोविदारलीलाम श्रौत्वाहयिततमेतकापिसार्धप्रस्तावंयतवतकोवि

ह. वि.
स. दं
५१
१

दारलीलां ११ भातिस्तवल्लभकरयथितेति तेव विंवावले विरशना गुणदौमपुष्पं चारुभ्र
वः प्रचुरसौरभलोभलीनशिंजानिहारिमधुपावलि किंकिणीकम् १११ उन्नेसभागजव
वंधुरकंधरायकांचीगणास्पदविचित्रवितिद्विपुष्पाः रेजः कुशेशायदृशः कुसुमापुष्पस्य
सग्रीष्मकेतरचितारहृहेतिचालाः ११२ अथविपिनविहारस्तंतिजन्माननेउग्रहग
णपरिवारसेदविंद्रमानाम् प्रियमिवपरिमार्ष्टुंघाससौगंधलभ्यन्मधुकरजलपते
वीज्यमातासलीलम् कलोलानिललोलदोलतललश्यामीकरांभोरुहोरत्नसौदपरा
गसैकतभवंमंजुंसरसंदिनीं प्रेयोभिस्तममुषसत्कवभरत्नाम्यनितेवस्वलीलीला
मंथरवंडचारुचरणत्पासाततांग्येयपुः ११५ इति श्रीराजानकरत्नाकरविरचितेह
रविजये महाकाव्ये कुसुमाशायवर्णने नाम समादशः सर्गः १॥ ऊर्वनंगत्कांति
मर्कप्रकाशे गच्छंतीभिर्गच्छंतीभिर्मत्सुर्नेवांगताभिः फुललीलां भोजमेवादिनेत्रच्छा
यापातैः खंडेषो यवपायि १ आशासाविसृज्यलावण्यकांतिज्योत्स्नापूरापङ्कतामप्य
शेषं कृत्राणुसैर्यमातावितासांदसैः पांडूयत्नमीयंतदंडैः २ तिर्यग्ज्योत्स्नापांडुभा

साहतेन कवेण तारा जतिस्म जंती वज्रेंदोस्त्वनमंडलायेण वेवमुक्ता दामोदामतारा
गणेत ३ रम्याभोगे मौरतामृदहृदिः प्रोटमंदोर्विवशाभामवामै क्वचक्ष्मायातानि सी
मंतिनीतां वज्रैश्चाराश्चारुनेत्राभिरामैः ४ वंदीयस्तेनाकतारीजनस्य क्वचक्ष्मायामंडले
रीयवद्भिः तद्वज्रेंद्रग्राममर्धायतीर्णैराकीर्णैर्वीसेंदिकीयोरिवासीत ५ मार्गीरुताध
लयोधसरसमासांकाकुलस्सखलावण्यकांतैः वल्योधत्वत्वाततर्नातितीवसीवसी
णामारादहृरीचामरौचान् कांचीनंदैस्सुलविंवेनितेवैस्संवाधतेवर्त्मनः कुर्वतीभिः
मंदंजस्तेपैथांकलेखातिषस्रस्रुर्जत्कंदर्पासिभारादिवाभिः प्रत्यमानांदेमपदांगदे
सुस्त्रीणां भागे यमरागोपलानो प्रभ्रष्टोपिच्छाययानिहृतसनापव्यक्तिं यावकीयोर
मौचः अग्रेयांतं काननालोकनेच्छाद्यप्रज्ञातं वीतिनो नोमयेति व्याजादायदलभं पीव
राभ्यां साहत्यारात्कापिष्टृष्टेस्तनाभ्यां ६ गच्छंतीनां नृपरकाणकृष्टादेसश्रेण्याधुष्टम
प्रेसरंत्यः गंडभोगैरप्यहसांतमास्वत्पांडुकायादासभावेन तासाम् ७ स्पष्टाजीवितेशं
विभ्रयप्रत्यासत्तेमत्सनायेव जंतीम् आलीवारुदं प्रशैथिल्यदेतोकांचीकाचित्यादपाति।

ह. वि
श्रे. द.
१२

०२

मयौत्सीत ११ सीमंतिन्यासं सरेत्यासलीलेवर्त्मन्या रातीततंगसुनाये प्रालंवेतक्किन
सूत्रेण योते योग्यः पातस्सर्वथा निर्गुणात् १२ यापादातारुजलश्रीरमीषामेभोजा।
नासाकृतोभ्येतिमर्या मंजीरौचोमेनुताशिनितेन प्रीत्येत्येवद्याजहाराय देसान १३
लक्ष्म्याधारैर्भेगुरापांगभुंगशोणिक्कायाशारिताशावकाशैः अघ्रायद्विर्विभ्रमांभोजघंडैः
रंभोद्वेदरापिमार्गविकासः १४ उल्लेखाय स्पष्टतां वृलवलीजालाशेषात्केसरान्मातुमा
गीत हंसव्रातासेवितसर्णपमच्छाया मासुस्यदिनीमिंडवक्राः १५ शांतेऽशसत्सजला
भांतिषयोप्राणोलेकेवीविभेगंप्रगल्भाम प्रत्यासीदत्पुकरावर्तकौचोशामांकल्पा।
पायवेलाविलासे १६ निद्रासुदारेचितसर्णपमांपमच्छायाशीतलसुखतोयम तो
योद्गच्छद्वीविवितिसदेसां देसश्रीणीशारितोद्गावतीराम १७ तिलकं संसर्पंत्यभेऊमे
न्यादिरोधः सीमंतिन्यानिर्जितान्नीत्यगत्या वलादीचितोभिभिजंतदंभोसक्तस्यते।
नैव देसानिरस्यत १८ आयंतीनां निर्मलांभः कलौचयाजालतसुखसुक्ताफलाद्यम
सत्कारायेवाग्नितीपत्रपात्रं मंदाकित्यासरूपेसंदरीणो १९ काचितीरात्संगसेस्यासिस

तत्सर्वांगीतसङ्कलावणकोतिः अभ्योत्सुक्यप्रेरितेनानुरागादस्ययायालिंगितोवां
 भमासीत् १० स्पर्शानां गान्धाशुनिर्वापयेत्सङ्कलाया लोकनेत्राभिरामाः रामास्ता
 स्मिन्नित्यथैवैर्यनीलेद्योस्त्रीवानुमंगंशुभासेतिपेत्तः तीरोत्संगातंगतामादधानाडु
 प्रपतीनांमाशुसीमंतितीनाम् अंभोजायेतिर्करिण्यगुरुतासांपीतेपीवरैः प्रोमित
 वैः ११ आस्यन्मालाविभ्रयत्केशदस्तात्रुद्यंतारस्फारद्वारावलीका प्रावर्तिष्ठाकृति
 मंभोजलक्ष्मीरंधूतमोजनारंभलीला प्रायेतीतांतीरहंसीनिस्तासांजिणेमेखलाभि
 -भिः आक्रम्यंतर्मत्सरेणैवसिंधोमृकावस्थास्तावथात्तम्यदंभः १२ वदुर्ज्ञासारत्न
 सोपातपटतोभोहृद्वल्लोकलोलमंभः आलंघ्यैकावातरत्नातरहस्तेपीडागादंत
 त्सपत्न्याश्चवेतः १५ शीतालतादपितिच्छुतिमंजुकाविनोयंचित्तनाथानुरोधात् १
 रोधस्त्रीमोनिम्नगायाजगादेकित्तयेमृगाकार्यतेरत्नलोकः सासूयांतःकाविदंगीत्य
 कारीगात्रालग्रवल्लभस्यांगरागं क्रीडद्याज्याङ्गकांभः प्रहारेहन्ताष्टिससैरवजां
 भुजश्रीः १० मंदोगीभिस्ताललीलालेलातेभिरामेहस्तांभोजैराहतेभस्यमर्षम् भूतर्तका

हृ. वि.
श्रु. द.
१३
१३

वलितव्याजन्त्यव्यातेपेणप्रेयसोजक्ररागत २८ सप्रसंगमिंडवारप्रसूनसमैदग्योविध
तीसंदरीणाम् वलादीचिवारिसवोर्मिभ्रास्यन्तीनानेपिचलस्तदेवः विष्टवृत्तिकैतके
नेवतासामांगीशोभामंगनानामपश्यत सित्तांभोभिःकापिहरात्सपत्नीनांमयाहं
दाहसंवेगमापत शान्तिभेजेनुत्तितापीतरसांसंज्ञाक्रवाकीर्तितांवल्लभेन ३० स्त्री
वत्साणस्फालनोत्पानदंतः पातंयमेष्टुर्मयध्वद्रुपदानो किंजल्कालीनोदधुकिंवि
धतासहृदैर्यासंगतोत्पजलौघाः ३१ संताप्रेयानीयिवानंभसो पश्यंतींतेरोषवृत्ता
सपत्न्यां आशिषेधमेरवक्रसियंतत्ताफलंसातत्प्रसादस्यमेते सादृश्यंयैकल्यतेस्त्री
सखातोफलांभोजेसोसमीचीनवोधाः इत्यालोच्यवांतरातद्विद्योभ्रदीचिवातःस्फ्रीत
फेनप्रितश्रीः दृशदेवस्त्रीसखोपमौलत्सीयुयत्संप्राप्ताश्रयमेतावदस्त ह्रीहेतोवोभ्यर्ण
तीतीवभुंगैराशिंजतैरभिपीयंतपद्माः वीत्वभ्रष्टंकर्णशरीकृतंसस्त्रीलावण्यः कुलली
लाशविंदम् मंदाकिन्योकीर्णमर्णःकनौचैः सोदयतेनेवपमंयरोदीत ३५ उत्तंसादा
वुत्पलासंगनानांधात्यासंस्थान्मिजालानितस्यां श्रंभोवृटसं तथैवस्यात्साथ

कोवंधमूलोजलानां आरोपितात्मगतैषाद्यकर्णं नूनेनेत्रकाययाधः करोति इत्येभोजैः
 वीचिदसैस्तनूजसेदेनैवापादरत्नभ्यदभः ३६ संसर्गेणावासमंभोतिभूमिकर्णावृताम्
 तलात्पंगनानां उद्धृद्धिर्नमंणोवोर्मिदसैस्तनूजसेदेनैवापादरत्नभ्यदभः ३७ रोमांचाली
 संचिताकंपमूर्चीः शीतव्याजासीत्कृतंवाधितोयं काचित्प्रेयः कामरागात्पमयेप्रत्ययादा
 स्पष्टमङ्गोष्टसाखाः ३८ वीचितोभाविर्भावत्संधमत्वात्कोतंकाचिससजेजातसखाः प्राये
 णोत्प्रेयसेविक्रियापिपाडुभूताकल्पतेकोमलानां रोधोदंससानुलत्सींयजेस्यष्टयः सी
 मेखलानांनिनादः विस्त्रितोसौसज्जलौचैवितीवसोतसित्पांफेनहासोद्यतेने ४० कलो
 लौचैर्चंद्रितस्येडगौरीदंसव्रातस्येवदेहकविश्रीः भृष्टरेजेकामिनीनांऊचायतोभोहता
 ... नफालिःस्फुरंती ४१ लोलेनोसैःपाटलावृत्तभासीदीर्घैणार्मिवातसंपिंडितेनवे
 णीद्रंशेनाप्यतेसांगनायापातालोत्पद्यालभोगानुकारः ४२ रोमांचांचविधुतेशीततोय
 स्पर्शेनैवप्रेयसाभ्येत्यहरात् व्याभुतीभितिर्जितोत्तदासंपर्षष्टेजिद्यंजितप्रेमसुभूः ४३
 आदायैकायमनालाग्रसूत्रंरुमैरंभः क्रीडयाग्रेविकीर्णैः मुक्ताजालैकर्तसैदिष्टद्वारंकस्या

ह. वि

५४

११

स्याद्वाभौ ग्यभाजो विवेकः कीडमंदात्सुधुवोरत्तकं वा भंमस्याच्चाकोटिरस्ति ह्कांतिः
प्रभशोतीतो यराशेयस्तानागमर्षादिङ्गलेखेवरेजे ५५ पत्सश्रेणीपत्रेण भाभिरामप्रेत
ह्रीत्वालेखितापोगुणैः ताभिर्मन्त्रादृष्टिवाणास्तदानीं निस्सारंगोचकिरेकाननोर्वमि
सार्धेस्त्रीणां वल्लभैर्मज्जतीनां मुहुतत्वाद्वाज्यमानास्तनायैः रोधोहंसवातमासस्तरेणानि
स्सामर्थ्यं शक्तताहोजडानां व्यातलावापस्तंतिर्भरताहर्मिवातेगाटमापीयधूयः
प्रभुदेमशूरां मानैरिवासांसेतोभाविर्भाविफेनकलेन सक्कवायविवितेचंडभावंवि
धोकिन्त्याफलरीतारविंदे सेवार्थीवालत्ततोपांतवर्तिप्रत्याहर्तंकांतिसर्वस्यमत्ताः ५६
लज्जाताभीमंडलांतं प्रवेशः ऊर्वंलीलास्फालनेस्त्रीतनेषु कलोलौचो ... निवात्मन
यासीरोम्नारोषाडङ्गरीधूयरोधः धेतिपत्तो रंजनेवीविभंगौ नैसर्गिकाद्वा निरासीन्नु
लत्प्या येतारज्यत्सतमयपेतेतस्याभावाजायतेतिप्रसंगः प्रत्यासत्तेवीविभंगेमुहूर्त
विवायाताकाप्यकारिष्टधृष्टं तत्कीर्णाभिस्पाटिकास्तंभभित्तौ स्पष्टाकाराप्रतिकेव
स्फुरंती लेखासीतामैविशतीमध्यभाजः सुधूरत्याकामकेदारधूमिः प्राप्यापिष्टं प्रयसाह

२५८

सप्तममतिमैरंभः शीकरैस्सिक्तसूतिः च्योतत्यादालक्तकुंभस्तरेगव्यासंगेतावडरागां
 चिवकाः रोधोलेखावर्तिनो धातं राष्ट्रां स्तासामं पराजदसाइवासन कलो लौचाभ्या
 दतेभ्यस्तदातीतज्ञात्रेभ्यसेवेदनेन नीतं लावण्यमृतेन वेगौरीक्षायामासीदंबुमरि
 रथफेनम् विसृजेत्सत्कौतकेनाग्रभांतिवलोलाग्रः कामिनीकेशदस्तः विस्तारितं
 वीचिजालेन नीतः पद्मातीवाजीगणानिर्कुरिण्यः व्यापसीक्ष्णपेरितेनोबुसारात्सि
 ताकावित्ययसानप्रतीपे प्रागल्भ्येष्टादतेन बोढाज्जोवैयासंदेतिलजादधानाम ५३
 स्थूलोद्धासार्तिभरं वादयंती गाढोक्तम्योश्चैस्तरांदत्तवीणां शीतांतानुप्राप्तकामान्
 रात्रभेजेरोमांचावित्तंगीनतभूः ५४ सद्यः प्रवत्यत्सपोभाभिरामैनेत्रैसीणोदित्तकां
 तिकिरद्भिः फलनीरोबुरुहैस्ससवंत्याः संकर्षेण व्यावहारेवतेने अस्यार्थिष्टोभोरुद्वेय
 तरुणपातदानीं फेनव्रातैर्वीडयेवोत्तिष्ठद्भिः ५५ अधाजिष्टपेरितोमूर्ध्निभर्तस्सीमंति
 न्यासज्जनारंभनाये कंपोद्रेकानिगलतोयशेषफेनवातः पांडुपुष्पांजलश्रीः ५६ वि
 क्षिप्तानां तारहारवलीनां लभैरंभः शीकरैरुत्पतद्भिः प्रत्याजंज्ञे श्रीपुरंधिस्तनेषुस

ह वि.
अ. द.
२५

१५

सकैर्योदसं पदेकस्य न स्यात् मुद्रात्तर्माभ्रमन्यानि वीरो कर्णे तं गा इत्यलं तं
भसीति ज्ञीतेनेव कापि संविं त्यवी तितो भाज मे कर्ण एरो त्यलेन क्वायां विभ
दासरेप्यतत श्री आतो दया गम्य त्रयो न रा होः निदा तं कं पं क जाना म ऊर्व न्या
योतिष्ठा पूर्व पवान नेडः ६५ वज्र क्वाया निर्जिता स्मो जशो भरो षेणे व सी ज
न स्य तणा नि अं भ म्म के वी वि धो तां ज ना ति स त्प्री तै वि प्र को रो ष रा तौ ६५
हार प्रे व त्ता र म ता फ लौ च न्या त्ता जा जे ल या ज तो ति र्भ र ता त अ स्य दृष्टे वा
क्वा ला व ण्य दृष्टिं पी नो गाः सुंदरी णां स्त नौ चाः अ त्य सी दृ द्वा हि थो तां ग रा ग
स्य दृष्टे व त्पा णी जां द त तां के क्वा दो द र्या क्वा द ये ती ऊ वा प्रे सा मू य तं पे त्ता पा
ली च कार ६० तिः घा सा तां सौ र भा दा परि त्त तौ लं वौ न्वा र यं त्यः करा यैः
वा लो ल त्यः का वि दे रे ष ते व जी जी डाली ला क र्म क से प दृ ति म् ६८ ॥

प्रत्योसन्नोकांविदंभोजनालैरालोक्यैवेयसाहस्यमानो विश्रुत्यावक्रमा
रुक्कोपाताश्रकायेविद्यथेनादतापि संग्रथ्यादाकांचनाभोजमातोया
मादोदारागभाजोरमन्याः शोषवक्रैसातिकारानलस्यजालेवात्सलीदृशो
विस्फुरंती २० किंपमौमौलीतभंगोंगनायाकिंवाहसौसेंदनीलेभिर्को
कः संक्रांतोकांतयोत्तिष्ठमुत्संशेषोत्तः पाणिमालोक्यहरात् २१
प्रेतनाराडपितोवीचिभंगोरध्यातृदः शीकरौचस्तनाग्रम गंडाभोगंचेवि
तिस्मांगनायाकस्यातोमैस्यातलाभोगणाय भूयार्थैवश्रेयसेनत्वभि
त्याकोर्थीमीभिर्वितयेतेवतासो ओष्ठादलेणयावकंकजलौचंतयोतिये
वेदनंचस्तनाग्रात् वीक्ष्यभृष्टकर्णपूरीकृतंमलीलावत्पाफुल्ललीलारवि
दे वित्रेयत्मेनापदेधेतितोषावृत्तारंभीवाञ्जसूर्मौचकस्ये २५ सीमंतिता

ह. वि
श्रं द.
८६
१६

निष्पतेतीमूर्खेदोषातेलावण्यस्तस्येववृष्टिः निर्भितेसत्केरवेवीचिभंगैर्वीदा
दारादादरादातताग्रं ७५ रुगणनिद्रांभोजषण्णस्तदातीमंदाकित्याःतोभमा
पादमेयंतीः सानुस्वारैर्निस्सन्नैर्भृगवक्रंसेभुम्येवधाम्यदयेन्यषेयीत् ७६ वी
चित्राताभ्याहृतःकुंडलाग्रस्यष्टाचातकातरमंरसण्याः असंसिष्टसाप्रयात्
कर्णपूरःपातेत्येनोकेजलौचौस्सदृताः ७७ यापयीसेयोषितांवंदनामःश्रा
लेयोचैनाभियत्यसवंत्पां नेत्राण्यारात्सवरक्तारविंदकायासाम्पात्याटला
त्याललेवे ७८ प्रथष्टसाकर्णपूरस्तदातींधामात्सीयेसिंधुतोयाविलश्रीः
भूयोताभ्यारोप्यतेस्सांगताभिःप्रत्यापतिर्भृशभाजंउरापो लीलांभोजात्सप
त्समृत्तिःपिशांगीतोतत्वंग्यामन्मयंतादिदीपत वेदोत्तसस्येवनेत्रात्तीयादमिज
लाभ्युत्थिताविस्फुरंती ८० वीचितोभाउजिहानंमूर्ध्निर्विवोष्टीतांवोडुपंचक्रनाले

१६

40
पेतिष्टारादकचंदानसारिज्यातिश्चकंकायसकंप्रवौचाः । दारप्रामास्य
ष्टुंजाफलसककायैः शोभांजंजमांभोः पिशगैः तापदित्योपत्रपा।
लीवसातालीलासकः शावरीणां वधनां निर्जित्यापि काययालोचना
नांमंभोजौचंतस्यषीस्तातदानीं मूढोवोजः पंकजादीरबावडंलग्नादे
रूढरूपाप्रतीतिः अक्तनेत्रकाययाजायमानेतज्जावेषादृष्टिमार्गंजि।
दासंत मंदाकिन्यामादृतंवीचिभंगैरसंदिष्टेन्दीवरंसंदरीणामवीचि
तोभाउत्पितैः फेतपुंजोविषाद्यामंवायतश्चापि विवः सीमंतित्यात्य
स्पमानोमूढतंशोभांभेजेपांडुचंद्रांतकस्य ८५ प्रभृष्टानामंशुकानांत
दानोफेतवातैवीचिभंगैकटोत्थैः लभैरारासीजनस्यस्तनेषुप्राप्यस्या
न्यादेशसंबंधलक्ष्मीम प्राप्तमिष्ट्यामुक्तिशयित्यभाभिर्वैणीदंडैर्द्रुमि
मानंदधानैः क्षेपाक्षेपायस्तपादारविंदावातवातप्रैखधूमिप्रतानां ८७

द. वि.

श्रे. द.

१७

१७

स्यलाभोगैः कृष्णमातामित्तं वै तोयस्योत्तस्तास्तनैश्चातिवंगैः कृष्णकाम्य
न्मध्यदो कंदलीकासस्यारादहभातालिलिङ्गुः ८८ शुगलकं विवौष्टी
नांविभ्रमाहारिणोत्पद्गागत्पोत्पासकुहस्तारविंदाः निर्यांतीनांजाफुवीरं
गधमेः पिंडीकंधानर्तकीनामिवासन ८९ भातिस्मकांतिमिवकापिरसा
दिदृत्तगविष्णुतेगुणचतष्टयेमानतेडुम निर्यातपत्ररदनाक्कपोल
भागभित्तिद्वयप्रतिसितोत्पलमुद्धदंतीम् ९० कलोलदोलनदलत्कल
कारविंदपद्मावलीललितसांद्रपरागपिंगम सीणांपयःप्रतिकरैरभि
बुधमानमेतः कृतास्यमपिरंजयतिस्मचेतः ९१ तासां कुचस्यलविमर्द
विजर्जरांबवीचिक्कटाशिशिरशीकरविंडकीर्ण स्पर्शादलत्पतकुशे
शयिनीपलाशागर्भेविशीर्णतवमौक्तिकद्वारपंक्तिः ९२ प्रत्यग्रम
जनरसांद्रतयागुहृणिललाटभित्तिलटितात्पल

२७

कानितासाम् ग्राज्ञातमुत्पलमिवमलगंडभिर्निविस्त्रायतेविकचकोमलपत्रमीषः १६ श्रुतःप्रवि
द्युमकरंदरसेपिपासुर्नारीरुचस्पनवगौरहोचंघ्रिपातैः निद्रालकांचनऊवेशयशः।
किचेताःश्लिष्टमूर्ध्निधुकोरमुखमुल्लिलेख १७ लावणकोतिसलिलस्रुतमा।
पलस्मीमालत्पकांतकरणसतराजिनार्यः नासंवपुललितविभ्रमवीजमुष्टि।
भाकुष्टसीरमिवकामकुषीवलेन १८ सिंधोरयोभयकराग्रनिपीततोयभारां
इजंतलकलापमनोहराभिः निर्योतकजलजलोच्चकदर्शिताच्छालावणकोति
परिपोडुरगंडभाभिः १९ प्रेखन्नखंशुनिरुस्रनितंयमानतोयोत्करकृतिकरस्या।
गितस्तनीभिः गाफोच्छसजचनलग्नजलच्छटान्यत...शुकाहितगूथीहरणक्रमा
भिः २० वीविच्छटापटलपंकिलरत्नपटुसोपानपटतिपरिःखलनाऊलाभिः त
कालसंभ्रमनिलीनमनोत्तदन्नदस्तावलवमुदतारिनितसिनीभिःतिलकम् २१ जय
नफलकास्फालक्षभ्यन्नरंगततेक्रमात्रिदशसरितोरत्नसौदस्थलीपुलिनश्रियाः न्यवा
सितसितान्युदर्याथसियोवसानानिभाजलथरऊलानीवस्रस्त्राश्चरदिवसश्रियः २२

ह.
वि. प.
वि.
१८
१४

इति श्रीराजानकरत्नकंदविरचिते हरविजये महाकाव्ये जलक्रीडावर्णनो नामाष्टादशः
सर्गः १८ ॥ ओं हृष्टोच्छुसक्तिरणकेसरसूर्यविंबविस्तीर्णकर्णिकमथो दिनसारविंद
स्मिष्टाष्टदिग्दलकपालपुष्पावतारवह्नायकारमधुपावलिसेचुकोच १ अस्मादिगो
चरचरंरुरुचेचिरायगोरोचनारुचिमरीचिविरोचनस्य विंबेदिनांतपवनाहतपु।
उरीकपर्यस्तपद्मरजसेवविलेख्यमानम् २ सिंयौऊसंभऊससस्तवकाभिराममा
जिल्लकांतितपनःप्रतिविंबितं सत् सम्पश्यतिस्मनिजमंडलमस्तकूटसंघटभग्न
रथकांचनचक्रशंके ३ प्राप्तेक्रमादलनपुंजितदिग्विभागवित्तिमदीमिऊसमा
सुपितायतित्वम् अस्मादिमूर्धनिबवंथसरोजवंथवंधकशेखरमथोदिवसानथि
श्रीः ४ अस्मावलंबविरविंबितयोदयादिहृडोन्मिषत्सकलवंदतयाचसायम् संथा
मुल्लन्नहरवायगृहीतकांस्तालहृयेवसमलक्षतनाकलत्मीः ५ प्रत्यग्ररागचटने
उकलाकिरीटशैलाथिराजस्तयोरिवगाढसंपत् संथाहिताथदिवसस्तपयोशरीर
भागद्वयाविरलवृत्तिरजंभतश्रीः ६ संथाप्रवृत्तिरुथिरारुणसान्प्रथातधूलिच्छटा

कपिशितामरदिग्विभागा अथं वराणि गिरिपेक्तिरिव न्यपमदत्ता पतत्कुलिश
 तादिनश्रीः ७ प्रेक्षत्कुलायकलने उखपत्रचक्रकोलाहलाकलविशंकटदिस्र।
 नाग्राः तिग्मांशुपातविशदाकृतिहरदृशस्त्रायापयोथिनिशमंवरपादपोभूत
 प्राप्तेस्तुल्यशिराखरस्थितिस्समभासिलोकावसारसरलत्वजघोनलिन्याः संस्था
 ससंभ्रममवेदिषतेवसायमाताम् - - - - करंजलिजालवेधाः ८ संस्थातपा
 रुणितपार्श्वतटावलं विविधैकदेशजलदः क्षणमस्तुल्यशैलः वज्रब्रह्माण्डगल
 त्ततजेति तार्थविच्छिन्नविस्मयपतत्रश्वावभासे १० अभ्युषः परिणतिं सम
 यक्रमेण सायं नभस्सरसिवासरपंकजस्य स्वस्नांशुपद्मरविमंडलवीजको।
 शचक्रं वभारपरिहृत्सरपीवरतम् ११ त्वंगवकाशरचितिस्थितिमातपस्पशे।
 घसमुत्सुकतयेवदिदृक्षमाणाः तत्केयराश्वसरोजभुवोवभूवरुत्रस्रकोरक
 करालितपुंडरीकाः १२ आकृष्टमाणमिव पश्चिमदिग्विभागवद्वास्पदद्विरददी।
 र्यकरार्गलेन तारास्रुवदुदकरालनभ - - - - करं तावजंतपनविं वमलंबतारं १३

८

ह.
वि. प.
वि.
५५
११

पर्यस्तमस्तगिरिमात्रनिशोभसंध्यारागरागणच्छविसहस्रमरीचिविविधं कंदर्पकोपि।
तद्हरस्फुरितानलाविंशुर्ध्वसितारकतिरोदितभेदमासीत् १४ आविर्भवन्तिमिरसं।
वलनानुविद्धसंध्यांशुधूसरविषाटलमुसथास्रः भातिस्मनिःस्रसितश्मशिलाव।
कीर्णविस्तीर्णशेषफलरत्नविडंविविधम् १५ शुक्रावरस्तिमिरतस्करतस्मानला।
स्तीमलीमसरुचिप्रकटोपघातः अक्रायवासरहितस्फटलोदितश्रीकुसुंशुक्ल
गिरिकाननमभ्यविसृत् १६ सिंहसराजिषुचनंस्फुरदन्तवर्णवेदेषुलक्ष्ममथिमेदि।
रभिर्तिचित्रम् भातिस्मनिर्जितजरङ्गकचोणशोणरागोल्बणच्छविरवेःकरचक्रवा
लम् १७ शुभासताम्बरतलदिवसानसानरागरागणच्छविविधंभयदेवसियोः भंगा।
भियुक्तमधुकैटभहस्तशतवक्राभनाभिनलिनोदरधूलिपिंगं १८ आसृष्टवस्मपदिवं
इकिणोनिवासयष्टिं भारनमिताप्रभागां संध्यातपोनयतिकर्तुंरतोसकंदमुहासितस्फुरि
तचंद्रवालैः १९ तत्तारङ्गमकरं स्फुरदुस्मरश्मिविंवाशनैःसरिदिवस्फट।
पत्रिनादा अस्तावनीप्रशिखरात्रिपपातपंककुरुणातपजलाजलयोदिनश्रीः २०

विष्णुयतामभजतक्षणदावतारसांश्रीभवन्तिमिरधुसरितारुणश्रीः धूमच्छताभिह
तविडुमदेउषंडसंवादितांदिनकरस्पदयत्करोचः ११ तंगत्मासदृशमप्यवज
क्रुषोस्तशैलस्पतस्यनियनं व्रजतप्रतिष्ठा आलंवितास्वरतलात्प्रतताकरोचैः सिं।
यौनयः सहसहस्ररुचान्पमत १२ तेजः प्रकर्षपरिहानिमुपेयिवांसमारात्प्रदो।
षतमसाभिबुधूषमाणाम् अभोनियोतपनमन्यपतदिनश्रीरेकात्मतांविदयतामि
वमेवयुक्तम् १३ आरूढमार्दवमुपांउयिलं वमानविंवः क्रमेणनिपतंयविरंतरिक्ता।
त उल्लासितत्सलिलतंगतरंगभंगमंसर्गजातजडिमेववभारतेजः १४ विसंसमा।
नकपिलांशुशिखासहस्रविष्मन्दितांद्रुथिरस्कृतिस्कृतिसूर्यविंवम् छिन्नंजवाज
लनियोनिपपातकालखड्गेनविस्फुरतिमक्रइवोन्नमंगं १५ गौरीवगौरकरशेखरकंठ
पीठवद्वास्पदातनुविशच्छविलंचितश्रीः शमीवभूवजलयौकलयौतकाशपिंगच्छ
विस्लिमिरसंवलितायसंधाः १६ अतर्विवत्तरिवभानुमतोरथासपथिस्फुरत्सलिलमैरि
भरोषट्टा सासानिलैस्पदिजर्जरयोचकारसिंथोर्जलंविधुतफेनिलवीचिचक्रम् १७

ह.
वि. प.
वि.
१००

तश्चित्तिपेवतरतामथिसिंधुपमवेयोरवाष्पुखतयास्यगितेक्षणश्रीः सेवारमादिव।
तरंगसमीरणेनकर्णप्रकीर्णकशिखानिकरोहरीणाम् १८ प्रेयांसमर्कमिवदृष्टिपा।
यद्यतीतमंतविकल्परविताकृतिमीहमानः प्रेमाविलोकयितमःखलितेनचक्र
रभोजनेत्रविनिमीलनमंत्रुजिन्यः १९ एषामावतारसमयेनसलीमसुत्वमासेद्वघा।
स्यगतिगममरीविशेविः सहोदकांतमणिनेवतदान्वकारकालायसप्रसभमाचक्रि
षेपुरस्तात् १० तावत्कमेणदयितार्कवियोगजन्मदाहात्वरव्यथितदिग्वनिताःकरास्ते
ह्यामंडलीविगलितंजनवाघतोयलेशोत्करैरिवतमःशकलैःपुष्टरे ११ क्रांतेदिवा
करकरालकराभिषंगाच्छायासशिष्रियभवोतिमिरंतक्षणम् लीलानिषसविनि।
मीलितलोचनार्थरोमकमकरमसूरचमूरचक्रं १२ छायापथैस्तिमिरसंवलनाचुव।
हनिर्वासदीर्घविकटैःक्षितिपीठदृष्टम् शरीरभूवपतितेतरणोकस्त्रिकन्याविवे।
एनविभिन्नजलौघकल्पः १३ मंदानिलाहृतितरंगितकेसराग्ररक्तारविंदमकरंदस।
पीतिलगाः भग्नेरुनिध्रमरसंरुतयःप्रसस्करेणविशानिमिरपतिमसूयमानाः १४

आस्ताद्विपार्यमुपजगमपितिगमभासिजानीतशीतकिरणोभुदितोनवेति चारा३
 वायरजनीस्तिमिरप्रयुक्ताश्चरुस्त्रिरेचरणभूमिषुचंचुरीकाः ११ प्राप्तेस्तुशैलशिख
 रंतरुणाववहसान्यानुवहतमसोप्यभवहनाताः संचारिषट्चरणचक्रगृहीतदा।
 नगंडूषगंडुगुरुगंथगजंथकारः १२ भास्वच्छविभुवनवेश्मगतःशशामयावत्पते।
 गपवनादिवसप्रदीपः तावक्ततोषुदभवन्नयनोपचातदहंमषीमलमलीमस।
 वंथकारम् १३ नक्तंनिपेतविडुषारविपक्षभासिषूरैरिवासमसमीकरणप्रगल्भैः
 यौर्लोहजालमलिनैस्तरसातमोभिरातुस्त्रिरेदिशिदिशिस्तिमितानुवंचैः १४
 देशांतरप्रवसनप्रवणोष्परश्मिचितानुवंचवशजैल्यनुषोनलिन्पाः आसीत्रिको
 शभरजिल्लितपक्षमालमामीलितभ्रमरतारकमःजनेत्र १५ आलप्रनैशजला
 विडुथनोथकारजालेनकजलरुचाजनलोचनानां रूपावलोकनमुखप्रसभाचहा
 रिकिंवापुभंप्रभवतोमलिनात्मनःस्पात् १६ आक्रांततारकनिरगलज्जंभमाणता
 रावतीतिमिरविस्त्रवोधाः अक्लेविषुर्धुनरूपनिरूपणोयसमीलिताश्चटशःसकला

ह.
वि.प.
वि.
११
१०१

जनानाम् ४१ भायांक्रमेण सकलामयकाननानां सूर्योऽशुशेषशवलांससतो नयद्विः संहारमे
चमलिनैरतिमेउरात्वमासायसम्पृथिरेककभस्तमोभिः ४२ व्यक्तोपकारमपुनास्यगितासु
दित्तप्रेयो गृहे सुखमलसतमेवेयामः यस्मिन्नुवह रुचिरेरभिसारिकाभिः प्रेम्णातमसि।
रंतितीवशिरोभिरुहे ४३ दंष्ट्राकगलपुषुपोत्रतलावलप्रकासारपंककलषास्सलिला
उरस्यः प्रसार्थचंद्रचकलावहलांथकारकूटाश्वायवरस्तकरेष्टनाथाः ४४ श्रावहृपम
मुकुलांजलियाचितोमासुत्सृज्यसंप्रतिगतः कथमंशुमाली अतर्निरुहमधुपकणितै
रितीवस्वप्रायतेस्मनलिनीतिशिलद्यनिश्च ४५ विसृल्लकेसरविभावितबीजकोशम्।
लक्ष्म्याप्रविरलांतरपांडुपुत्रं कुच्छेणवहमुकुलं सरलोरुदीर्घनालं करालमभवज्ज
रद्वारविंदम् ४६ श्लिष्टदलाप्रचटिततणदोदविंडविष्णंदकदंसितकेसरधूलिजा।
लं गंभीरकृत्तिकृत्तरक्रममुत्पमानसौगंध्यवेधमरविंदवनेविददौ ४७ श्यामासुखेश
शिकरैश्चलितानतावदीघत्पसारितपलाशपुटं हिरेकैः इत्येजसानविचकासनसंबु।
कोचपर्याकुलं कमुदकाननचक्रवालम् ४८ इत्येजसानविचकासा शीतोष्णपादपरि

मर्शद्वृणामिवाप्यलक्ष्मीर्मुचशकलैर्कलशाकरांकम् ४८ प्रेवत्करालपरिपोडपा
लाशपेक्षिसंधानराजिशवलीकृतदृष्टभागम् भातिस्मदृष्टमुकलाननरंध्रपीतस्यो
स्त्राविनिर्गमनमार्गमिवारविंद ५० कृच्छ्रेणमीलनमवापविशीर्णजीर्णपौर्णिकुर
श्रयविलंबितपक्षमालम् विस्तारधूसरहरिच्छविबीजकोशचक्रपुराणकमलक
मलाकरांके ५१ शतःसमागमसुखानुभावंविधायचेतसनीयतनिशारमसनेको।
कैः कृच्छ्रादियोगचकितैस्तदिनं विलंबितः तेषु खंभवति साधुस्त्वेन उः खम् ५२ अ
युन्मिषद्विकटकृद्मलपुंडरीकगर्भोपरुद्धमधुपक्वणितानुवंथैः अंतर्मुखः खलित।
द्यौषमिवेंडुपादभग्रातपक्कममशेरतपंकजिन्याः ५३ तावन्निरगीलमुदैदमन्नात्म
मूर्तिकल्माषिताम्बरतलग्रहचक्रवालम् सूर्येन्दुमंडलसमुद्रकवाटकोशविश्लेषकीर्ण
नवरत्नकणानुकारि ५४ भास्वत्रिशोथवनपुष्पकदेवकेन नाकावुराशिजलबुधुदजा
लकेन ब्रह्मांडशुक्तिपुटमौक्तिकमंडलेन भूषानिषेडनिकरेण परासयामीत् ५५ नी।
हारगौरशिथिलाश्रमरीचिराशिनिभिन्नैशनिविरीमतमः प्रबंधम् शालक्षतस्फुरि

ह.
वि.प.
वि.
१२
१०२

ततारकचक्रवालचारीकृतं तितविभ्रममंतरितम् १५ लक्ष्मीदयंतिशवलीकृतदिग्वि
भागरश्मिच्छटापटलभिन्नतमोस्यमंदम् ज्योतीषिरात्रिरतिमोसलतासस्ततरत्नानिकल्प
तरुवल्लिरिवोलसंती १६ उत्पन्नहर्मशिराणिनिवासयष्टिकोटिप्रतिष्ठचरणैर्दृष्टकेकि
सार्थैः उद्भूतचेद्वकवितानवितन्यमानच्छायाश्लेखवद्वेषेचनसंयकारं १७ कालोयुरु।
प्रकरक्लिप्तविचित्रपत्रभंगोपयोधरतटेकवरीशुलीनम् सूर्यानसुत्पलदृशंशितिर
त्तशारभूषास्पदेषुतिमिरेविदधाविवेदोः ६० तोणीनिरोकजदरेषुविशंकटेषुनैशंत
मःस्तिमिततामभितस्तथापत् विस्पष्टमैहिषतयल्लपंकमोहसुग्याययामहिषसंह।
नयोवगाढम् ६१ संघातपञ्चरणपिंगमरुद्धिधृतविस्मयिकैमरशिखैर्यनमधभाभि
सुप्तोर्थितैर्विगलितैरुनिपुंडरीकैरेकैरज्जंभितभसादपरैर्निदधे ६२ विलोणा
दंतपरिचस्तरदेषुराशि सीमंत्यमानतिमिरेषुसदांबुपातम् लीनंकटेषुक
तदष्टिविघातलुष्टिष्टशिलीमुखगोर्वनकुंजरारणम् ६३ निष्पातक
तजलकरालशिखैर्णिखणैः रुसंगद्युतिमभिगम्यनिकेतनानाम् ॥

स्नेहात्रवेथिभिरदीपिदिनावसानसंभार्यकैरिवसरागकरैः प्रदीपै ६४ नेत्रैरिवो।
 जनपरागकणावकीर्णतूलीविनिर्गमनसर्गनिवहरेखैः वातायनैरगुरुभू।
 पधूमलेखानिर्वीणालिसशिखरेर्विवभुर्गृहाणि ६५ निर्भिद्यमानमपिजालग
 वात्समार्गनिर्यत्प्रदीपकचिराजिभिरंथकारे सांहीवभूवभुवनोदरदहमानका
 लागुह्यचनधूमशिखावलीभिः ६६ शिविशिखचितेपुरांतलमेस्मररिपुचापर
 वार्करश्मिचक्रे असुरकुलमिवाथचक्रनाम्राहृदयमदह्यतविप्रयोगदीनाम्
 प्रथममथिपरित्रिच्छिन्ननिःशेषमूलतदनुशिखरष्टंगव्यंगिरागात्रवेथम् सुतम
 यचनवीर्यारत्नराशिं विविक्तस्तराणिरपचित्तश्रीरातपंसंजहार ६७ इति श्रीरा
 जानकरत्नकंदविरचिते हरविजये महाकाव्ये दिनांतवर्णिनो नामैकेन विंशः सर्गः
 लत्मीदधावुदयशैलतिरोहिते तंडुद्राद्यिष्टदीपितिशिखात्रुजमंजरीका गोरच्छवि
 स्मरपतेरथदिकक्रमेण नीलप्रभंतिमिरकंचुकमुत्तिपंती १ उत्पित्सतिस्मदिव
 मब्धिसरोवगाहप्रसोक्तमूर्तिमिरशेवलवल्लरीका वेलाविकीर्णमणिशुक्तिशत।

२५

ह.
वि. विं
श.
१३
१०३

छलेनपोतेरिवव्यवृत्ताशशिमुर्तिहंसी १ गर्भीकृतौर्वविषमानलता।
पदाहमूर्त्त्यनुबंधशमनोपकृतेनतेनतत्कालतालतरुतंगतरोर्मिणेंडुरा।
न्यायहरमिवसस्पृहमधिनारात् २ विभ्रत्सलत्सजलयेस्तलभागलग्नपंक
छटांकमिवविवमनुसरश्मिः शमाकलितनयाजलबुद्धास्तारागणस्तवकि।
तेवियदारुहत्तत् ४ विच्छातयामकृतयोममभर्तुरिंदोरेशुच्छटाभिरुदयान्त्र।
वध्यविवम् पशामिभात्रमुदयोपतितंमद्विष्टंगेष्टितीवनवचेष्टिकयाथिरोहि
तावनिरस्तुतकलेशयषंडकांतिनिसंदतारकनिशामुखवर्तिनैदोः विस्फुपाट
लिसशैलशिखात्रिबुंविसंध्यामुयाविसरवर्षिलिलेहिविवम् ९ आलिसतामरसका
ननवक्रवालभाभिः क्रमाडदयशैलतरोहितश्रीः इतिनिशातिमिरमंडलवाध्यमान
माशिशसजगदिवोन्वमुसैदशूखैः ७ भातिस्मपत्न्यकटिलोदयशैलपृगभागास्प।
दाभिनवकंकमपंकगोरी अभ्यापतन्मदनकूवरिवक्रशोणमाणिक्यनेमिशकलाकृ।
तिरिंडलेखा ८ रेजेतरासुदयशैलशिखाग्रमूललग्नप्रभप्रतिमिराकटिलाकलेंदोः

रक्तारुणानमुचिकेदविवर्तमानफेनच्छदावलयविभ्रममावहन्ती १ विष्णुलला
 त्पशवलीकृतमथ्यभागविंवावतामथिपतिदेयदोषधीनाम् विष्णुनिदानजला
 शीकरशारितात्रमातंगकर्णशिखराकृतिराविरामीत् १० अस्मर्गविभ्रमभृति।
 स्तिसितैथकारराशोदिशःस्यगयतिस्फुरपेकपीने उमिष्टुष्टुमितकुंकुमकोश
 गौरमालक्ष्यतेःसकनकाडमिवेडविंवम् ११ अक्तावधूलकलशोदरमिंडविंव।
 मावद्वरागमुथयादिगतंविराजं सैवादिनिर्गतविरेचविभिन्नमथ्यवैकुण्ठनाभिना
 लिनोत्थितबीजकोशं १२ आवह्वरागमचकाडदयादिमूर्ध्निनैसर्गिकीयवलता
 मपहायविंव निर्धूतकेसरपरागविलेख्यमाननिद्राविमुक्तमुदच्छदगौरमिंदोः
 वेतोहरस्फुरितकेसरदन्तहासमुद्गीसिताःकुमुदिनीभिरथिप्रदोषे रेज्जकदर्थ
 नभयादरविंददृढकात्याश्रिताश्चनवोदितवेदपादाः १४ विष्णुविभ्रमुदया
 द्विविदंकेसंघेदजर्जरउपैवसरंधुमिंदोःविंवक्रमेणविगलत्रवसाथ्यरागरक्तस्र
 वंनभसिपांडुरतामयासीत् १५ निद्राविमुक्तनवतिंडकपांडुभामिविंवप्रमस्रव

१३

ह.
वि. वि
श.
१०४

विनाकनदीहिमांशुः छायाश्रियेदरिणलक्ष्ममयीवभारनिर्याकलिंदतनयाजलवीणिका
श्रीः १६ प्रमथलक्ष्ममलिनोदरकांतिविंबमिंडुर्वभारनवकुंददलावदातम् वसोदसी
वटफयेनकपश्चिमार्यप्रेतखराग्रशिखोलिखितव्रणांकम् १७ लक्ष्मच्छलोपहित
पीवरपंकपिंडकल्माषमध्यमतनुप्रतिविंबमिंदोः लक्ष्मीदयावयिजलचरिमानफा।
रिद्वपंक्रमात्सरमिकालकुलालचक्रम् १८ कल्माषितंशशकलंकलवेनमध्यभागेन।
भारपरिपोंडुर्मिंडुविंबं विप्रसृतेवकगजाजिनपलवाग्रचंद्रावतंससुविभक्तसि
तांसलीलाम् १९ भातिसमयचटितास्पदकालकूटमच्छायलोच्छनरुचिःपरिणारि
विंबः तीरोवराशिरिवमंदरशैलमूललीलाविदुतिपरिमंडलितशशांकः २० विस्प
ष्टचिह्नमवकाउदयादिलप्रमालेखभित्तिफलकस्मरदेवतायाः तद्विभ्रमाहितम्।
षीमलपंकवर्तिविस्पस्तपत्रमकरांकमिवेडुविंबम् २१ अश्रानितानिलविलोलित
सांध्यरागपिङ्गीकृताश्रिखरतणालव्यसंस्थाम् सीतांशुविवमुरगाशननीयमान
माणिक्यभामरस्रथाकलशाभिरामं २२ प्रत्यग्रपतचटनेननिशावताररामेषुणा

सपदिवासरकौंचकंजे निंदारितेसुटमधुसूदनसूदासनिर्गच्छतिस्पर्शशिदी
थितिहसपेक्तिः ११ और्वीप्रिहेतिपरिमर्शविलीलमपभागेनुसिंधुजटराउदि।
तस्मलत्मा कर्पूरचूर्णरुचिरारुमरीचिउर्वेनिर्योतचिक्कमरुचःकटिनेतराचिः १
अत्रिद्रुंदयवलपृष्ठचक्रवालपुष्पोत्तराशुवनकाननमीषिरेजे श्यामालताहरि।
एलस्ममिषेणचंद्रविंबालवालवलयानिष्पतंत्री ११ संवादमेष्पतिसमागुरुपे।
कदिग्धपत्रावलीशवलगंडपुरंध्रिवक्त्रैः कल्पाधितंकिमसुनापिनविंवमेतउत्पे
ह्यलाच्छनमितीववभारचंद्रः १५ आश्रितशीतरुचिनासकलेनजातिसामान्यम
र्थितवतानयनान्महर्षेः आनंदभारमरमंथरतावधायितत्यत्तपातरभसादिव
लोचनानां १७ शिंजारवंसपदिमंत्रमदीरयंदेनकंसुखेविद्युदमानपलाशयत्रम्
मर.....सथकरवातरमोपभोगमत्याविशक्तसमगर्भपृष्ठहिरेफाः १८ आपोडु।
दीथितिशिखानिकरावकीर्णविस्तीर्णविंवपरिणाहतयाहिमांसः उन्मूलिता
स्वरसरिजललग्नपमनालावकीर्णस्वरकंजरविभ्रमोभूत् १९ तीरोदवीचि।

ह. वि. वि. मा. ११५ १०५
 यवलैर्जिनविंबभाभिरप्राणिताभ्रमरौः किरणैः शशोकः संकोचनाभयमिवार्थयि
 तंसरोजषंडस्य कोमलमृणालशतैर्विलम्बैः १० लावण्यकोतिपरिसृष्टकलेकले।
 त्वामप्राप्तपत्ररचनासुविलासिनीनाम् ह्यायागतेनवमधूकविषांडगसुगंडस्थली।
 अथिकमहितदिंडुविंबम् ११ ज्योत्स्नातपारनिकरस्य गितातरितदिंडुलः शिशि
 रकालश्वास्तंभः प्रालिंगनामशिथिलानिदिशंद्दिवाणामक्लेशयत्रवक्रशेषय
 षंडकोतिम् १२ भिताविषांजनमिवाशुदृशोविद्यातहेतुनिशातिमिरहृदमनिंय
 ह्यैः मंदानितच्छदपुटानिकरैर्मंदमिंदोरखिंदतकूलान्मरविंदिनीनाम् १३ सै
 रीयकस्तवकरीलमथांथकारमुत्सृज्यभोगमलिनाम्बरनिर्विशेषम् सै
 विद्युराशुक कलयौतगौरमिंडुप्रभापटलकल्पलताङ्गु
 लम् १४ अशुद्धतेशशिनिशंखदलावदातप्रंखन्मयखलचित्तास्वरदि।
 गिवभागे तापिच्छनीलमभवद्विवराचुरारिवैभावरेविगलदम्भश्वाव्यकार
 म् १५ भौनरसत्रिविवशार्तिमिरेणसार्थमक्रायसेगतिमवाप्यर्थमुहतीभिः

चंद्रोदयेऽमुदकुत्तिगतास्तदीयंगर्भद्विषःसखसमाविषतद्विरेफाः १६ शिश्रोष्ठभिः
 स्तनुविकासदलत्पलाशःकोष्ठाःशनेःऽमुदिनीर्नभसिभ्रमद्विः चंद्रोऽमुजर्जरितशे
 षचनानुबन्धनैशंयकारसहशैरतसिद्धिरेफैः १७ लोकांतराप्रयिणिचर्मदृष्टौक्र।
 मेणयैरुत्थितैर्भुवनमूर्णववेतमोभिः तानीतुरेवविचकारकरोकरेणसाधारणत
 रहितामहतांरिशक्तिः १८ रिताशनैश्चितिमिवत्वचमंथकारस्त्रायंनिशोऽपटलसु
 टिकात्तसूत्रा गौरीवभ्रूवरुविरागुरुपेकपत्रसस्त्रायलक्ष्मशशिमंडलगंडभिर्तिः
 स्पर्शात्सर्वविदयतीरभिर्मंदरागमंगानिमन्मथवतामिवसुंदरीभिः जङ्गादि।
 रेऽमुदिनीविपिनानिगाढमालिङ्गितानिशशिमंडलदीयितिभिः ४० तत्सारित
 स्पतरणोःकिरणच्छटाभिरिंदोःकरैश्चतमसोभिहतस्पनक्तम् विस्पष्टचारुरचनाः
 सुरसुंदरीणामालंबनत्वमगमन्निवकेशहस्ताः ४१ भिन्दुंयानिवहवाहिभिरे।
 यकारसंश्रुत्करैरुदजिहीतवशीतरश्मिः संकोचतुःखमहरश्चक्रमुदतीनामेतःप
 रायंघटनेनहिविघ्ननिघ्नाः ४२ आलंजितादलितशेखविपांडुराभिरिंदोःप्रभाभि

१५

ह.
वि. वि.
श.
१५
१०६

रथकैरवपमघंशः उन्निहवहदलकंगलनीतनीलदीनहिरेफपटलाःपरितोवभूव
सौथेषुशीतकिरणस्रकाच्छताभिराणोरुगभिरभितःप्रतिफेलषीभिः पर्यस्तसांश्च
जतार्यतमःप्रवहमंथंजगत्पुनरयुज्यतवत्तषारात् ४४ आदायदग्धवहलागुरु
पद्मपंककपोलफलकेषुसुरंगनानाम् पुत्रंगुलीरिवरसात्प्रतयाविथितो रिंदोरी
वात्तविवरेषुकारानिपेतः ४५ लक्ष्मीर्दधुस्त्रिशिरश्चिरुवेगवात्तनिर्गहनिर्यदा
मितागुरुधूमवाराः पर्यस्तसुंदरविष्णीतदुग्धसिंयुवीचिच्छटाश्वपरिस्तुतकाल
कृताः ४६ स्वस्तोयकारवसनारजनीपुरद्भिर्मालिंगतिप्रियस्रथाकृतिदिक्कृतीभिः
हरेर्मणालशकलामलतन्मस्रवहासच्छटाचितमुखीभिरिवापसस्त्रे संकोचजि
स्त्रितकृशेशयलोकधौतकौशेयकोमलशशांकुरुचोवकाशः रेजर्दिशामथिनि।
पंविशदप्रकाशाश्वोपशरदेशमितायकारः ४७ सार्वक्रमेणकुरुमोयकुरुमहां
तीभिरुच्छासलाभविशदस्थितिहरदृश्याः प्राप्ताविकासमचकासिषुरैंदवीभिरे
सुच्छताभिरवहतनिशायकाराः ४८ लीलानिधीतभरमूर्च्छितकैरवीयघंडच्छदच्छ।

४३

विग्विद्धुरिताम्वरश्रीः इंदोर्दयावथवलः कलकंदकंदकालावकारकलषः ऊरु
 भः करौघाः ४५ प्रत्यग्रपीतनवकैरवघंडलत्नीलावणकांतिभिरिवातनुपोडि
 माभिः कीर्णादिशोदलितमत्तसमात्रुवहमिंदोरदीपिशतदीथितिदीपिकाभिः
 दिक्तेदरीचनपयोधरभारतारहाराः स्रथास्रुतिकरालमणिप्रणालाः भित्वा
 शनैस्तिमिरमज्जनपुंजनीलमानेज्जरिंडुकिरणजगदंजसारात् ५१ पौरंदरी।
 दिशमुपोखविलुभंगसंपत्तणजिगमिषत्पथुनाप्रतीचीम् अत्यः प्रसादय
 तिनिर्जितपुंडरीकशोभाग्रपादपतनैः ककुभः सलीलम् ५२ नैशानिलाहतिप
 रस्परचंदमानसंफुल्लकैरवतयालिकुलप्रणादैः उक्तेतिहस्ततलताउनयेवा
 नक्तंनक्तंचरश्चिरमहासिक्तमुदतीभिः ५४ युगलम् इंदीरनीरकलकंदकि।
 तावकीर्णपर्णावबुर्दलितपंकणकुंमलाग्राः शीतानिशीथमरुतोनिभ्यतहिरे
 फशेफालिकाऊसुमनिभैरगंधवाहाः ५५ भातिस्ममारुतनिर्धृतपलाशरंथप्रवे
 शशिशिरांशुमरीचिशारम् छायांविनेशुधिरवौदयतीतदृणोसंवीतवित्रमृगचर्म

५१

हविः
विंशः
१७

पदेवभूमिः ५६ प्रमगुफेनयवलानभसिप्रसक्तदलेचिनोडुनिकराःशिशिरोशुभासःत
दाश्मरत्नसिकताकणचक्रवालमंदाकिनीजलतरंगचटायमानाः ५७ प्रेक्षकदोरश
नपत्रपलाशमूलापोडुकपाकरमरीविविलेचिताद्यो उन्नमनाकुलजगत्तयकाल
कोलदंष्ट्राप्रकाशयवलानिनिविभ्रमाभूत् ५८ भातिस्संवलितनारकचक्रवालचंद्रा
नपफुरणपोडुरमंतविदम् विभ्रज्जरत्नरत्नजिह्मगदीर्घभोगमक्रसुरदिकटकंचु
कपहलीलाम् ५९ निर्वोताजारनरुणकृविनारकौचकल्माषितेननभसाविभ्रगंव
भूवे निःशेषशोषितजललवपंकगर्भदृश्यावरुणविसर्कंदजलाशयग्रीः ६० जि
ह्मीकृताब्जनयनेषसिन्नातुबन्धुकम्पाकुलस्थितिर्विपांडुरतांदयमा संकोचमाप
जरयेवकृतावमर्शसिन्धुविषाकमलकाननचक्रवालम् चंद्रप्रभासकलितोसलि
लानिरिक्तनालंससर्पकमलेनिशिचक्रवाकी आविभ्रतीहविनपद्मननूरुहैक
पादास्थिनोर्मलविहरकांतशंकाम् ६१ आम्नाविनावननलेनवचंद्रिकामुशरेति
मग्नमथकैरवचक्रवालम् तनारलग्नमिवमंदसमीरयानपाविलवीसनपला

शभुजेयराजन् ६२ वैकुण्ठशोखयवलाञ्छविभेदकुंटासोकेन्दकेरवकरालकरोत्क
 रेनुःश्यामेतिरात्रिरगमत्सुदमर्घ्यमपयायनात्तननमःपरिपोदुरशीः ६३ प
 र्याप्रज्जंभणभरस्फुटनानुवेधिपत्रांगुलीनिकरकेरवारुहस्ता उत्तिमषट्पदचुटा
 म्बुखरोमराजिरेडुविलोक्यसहसाकुमुदिमयासीन् ६४ इन्दोःकरैरतनकोसमसौ
 कुमार्थाभाभिन्दनोभुवइवेष्टभिराहताभिः उज्जीर्णगन्धकुमुदाननमूढनैशच
 मोदविनुभिरञ्जभिःकुमुदनीभिः ६५ श्योतत्स्वथाशिशिरतिर्कुंरशीकरान्दवंदोशु
 राशिपरिस्फुटकरालकोशः पद्माकराः सपदिसंघुक्कुचुर्निशीयशीनादिनाइवद
 लाम्बरसंघुनोगाः ६६ प्रेयःसमागमसुखात्सपुरन्ध्रिनिर्यदानेदवाष्पकाणीकाशि
 शिरोनभस्वान् बन्धकमाथिगतनानवनारतससौगन्धकोन्धघनसौरभसेपदा
 सीन् ६७ निःशेषमेवस्वरभिन्नवकोशबन्धमावादिनक्षयमरुन्ममसैषमौखीन् ३
 न्यभिधेवकमलंकलयांचकारसेकोचसंकटविशंकटकुत्पलत्वम् ६८ सृष्टानया
 दिनकराणुभिराह्निवह्निगोर्भरपिक्वचनचक्रसरम्बुजिनः मन्त्रुस्तरांशशिकरैरपि

हविः
विंशः
१०८

१०८

नाः स्वयं द्वैरक्षमवामवनिमावतपयनेत्राः ॥ पानं सरोजदलसंघटपीडितो विमीर्षो
वशादिवकुशोशयिनीवबन्धविष्णुस्वारिविसराः परितो निनाय यश्चन्द्रकोतदृशदो
पितृदान्दभावम् ॥ ११ संकोचश्च सरसकारि सरोजघंडमग्रेयदस्य शशीनापरिपीड्य
दैः नैनस्फुरद्विकटभेसरदंतपंक्तिनोषादिवानिविषदं कुमुदं जहास ॥ १२ संघटन
ममशारेण करैरवापनिद्रासनीकुसुदिनी शशीनावस्थाः इकारिणीववुथेकु
मुदोदरास्यकृजन्मधुवनकुलकाणि नानुबन्धैः ॥ १३ प्रेयां सुमालिविरहव्यसना
नुबन्धमूर्च्छानिमीलितसरोजदृशो नलिमाः त्वस्ताः सलीलमभवत्तपरीडनापि
विदाः यकोमलमरीचिस्तृणालदंजाः ॥ १४ कल्लोलपीवरपयोधरहृष्टभागमा
कृष्णवीचिवलिभंगिभुवं च चन्द्राः आवर्तनाभिनिहिताग्रकरश्चकाररक्ता
जिनीं मुखनिमीलितपद्मनेत्राम् ॥ १५ कल्लोलपीवरपयोधरहृष्टभागमाकृष्ण
वीचिवलिभंगिभुवं च चन्द्राः आवर्तनाभिनिहिताग्रकरश्चकाररक्ता जिनीं मु
खनिमीलितपद्मनेत्राम् ॥ १६ पञ्चसुसत्सरलकेसरकांजनात्यर्तरावचक्रपरिश्रितकृत्तिरं

ईषदिभिन्नसुकलाननमिनुभाभिरादन्नकैरवमनेगनिखंगलीलाम् ७८ जोस्त्रामयेय
 दम्भप्रभमेवमुक्तसंभः पपातकुमुदकुदशुक्रिकोशे नत्सूललग्नरजनीजलविंडुजा
 लेवाजेनमौक्तिककणोत्तमभिप्रयेदे ७९ उद्भिन्नकंदकभरात्मलकानवन्धपयाकु
 लाकुमुदिनीमुदिनप्रदोषे धनारविनुरुचिचन्दकरप्रणोचवकीभवत्कुमुदचारुकु
 चावकाशे ८० पर्याप्रनिर्मलकरेणकरैः स्रधानैः संभावितानिनदिसृक्तनिनापिने
 त्रम् निमेजलानिनिषीनिर्विशितामगस्रः कार्येकुविज्रवतिकसाविदेवशाक्तिः ८१
 आस्कन्दहनमदयंसदयस्रमन्दमानन्दयेनुवदनामदनाविहताः कुरंतमः किर
 करैरुकरुकोरकागुभंगंवकैरवकुलसकरालकानैः ८२ चंचुप्रचुम्बनविक्वंचिनके
 सरास्रसंवारयांचितदलास्रवचंचरीकान् ऊन्दावर्दस्रविदलहलदीर्घदंडूरोदि
 नास्रमुदितास्रकुमुदनीषु ८३ संयेद्विपत्रपटलंपटुमुंडरीकसंडेसमंडयदिशः स्र
 टमंडलश्रीः संक्षोभयोहलनदोहदलीलदोलकहोलकएकलिलंसलिलैश्च
 सिन्धोः ८४ सन्धुक्षयः सरसवन्धुशरप्रबंधसन्धानवन्धुरसनाधियनुर्थनानम्

हवि
विंशः

१०५

१०९

थेयंविधुनयवधुविवर्धमानमौनदुरंविधुखंयुविरोधिनीषु ८५ पारीप्रमाणवध
पानपरस्परसुकर्षरपांसुषुटलीभिरिवप्रभाभिः इमाधरकशिरोरविरोरवने
दुरवैकवर्धजनलोचनवक्रबालः ८५ पंचभिःकुलम्। पानालोचनस्रविमिवह
नाशेषभोगप्रकाशः कंदक्कायामिवपुपनेरदुहासोभिनीलम् विदिष्या
रान्नभसितमसामण्डलींरत्नराशेद्वन्द्वोलासः शशभृत्तमलश्रीशुकामां वका
रां ६। इति श्रीराजानकरत्नाकरविरचिते हारविजयोमहाकाव्ये चंद्रोदयवर्ण
नो नाम विंशः सर्गः २० ॐ स्थितौ धौ सौ धौ ब्रतचंद्रशालिकानले विभुकल्पप्र
महाचर्मसंस्तरे इति प्रियापंकगतामभाषनदपाकरसोत्थितमेतुलोचनान् वि
भोतितन्वंगीतदीयनारकद्विवावलीकोदरसत्समं उल। २ विधित्स्वनाकेलिमि
वोदयप्रितानिजप्रभाकुं कुमवाममुष्टिभिः पराहृतं पक्ष्मलमेगलत्सणानिमी
लयमखुजनेत्रमाङ्गिनी ३ सुदं परामेकपरासुखात्मनः स्थिता विभूतिविमल
सजायते स्थितां जगद्यापनयादितामसं ननागितिः शेषितमेनदिउना य म

सौशशोकः ऊरुनेसमुन्नताः ऊमृदतीना ऊमृदस्तमावलीः निजप्रभाहारलता
 विभूषिणाः घडेविकालाः वरुपाविभंगिनीः ५ विगाफनोयः प्रतिमाकुलादसो
 नवोरुणावेगसिनोनुवेदमाः मधुसूदाशीकरवारिवर्धिभिः ऊमृदतीकैरवहस्त
 संपुटेः ६ दधममूनीलितपंकजैलणाः क्षणादवश्यायकणैः करालिनाः
 ऊशोशयिमोदयितार्कभावनासमृक्कलैस्वेदजलाइवप्रियम् । ७ निशाकुमा
 बिम्बमुखिमुखेनपाटलप्रभासवंमन्नमसौ ऊमृदती अपाटतोन्नानिनकैरिवा
 ननाविरंनतहःपेवतीवसस्पृहम् ८ विदार्यदंष्ट्रांऊरकोमलविधानिशान्यका
 राद्रिकुलेखलेखया विभ्रन्निशावादिवराहविभ्रमंसदानलसोदहनेनवेदमाः
 अनेननेष्टर्णकपोलभिन्निनाकएववक्त्रेणकुशोदरिस्मयः विभर्तिलक्ष्मीप्रति
 मासमास्थिते निशाकरसेदशमेवमंडलम् ९ मणालिनीदोः स्पृशतः करैः कु
 थाविवर्तयेतीव ऊशोषयाननम् १० स्फुटं पतंती शशिचंद्रिकासुथो निशागमे
 पीयमशुक्रिसंपुटेः ऊतोन्नताभ्योमृदमृक्कवारिणोपि पांडुमृक्ताफलसंभवो

दवि.
पवि.

११

११०

मया १२ निशाकरेकसेरधुलि कुं ऊमसुटापिशंकाग्रकरेविशेषकम् विथित्सनी
वसुधभृंगमंडलीकृवास्थिनैकैरवकाननप्रिया १३ ऊमसुहतीकैरवदसमसु
सहलांगुलीकेप्रियमेतिविभ्रती अवाप्तपार्श्वस्थितभृंगमंडलीकृतावनडासी
नकसुविभ्रमम् १४ अथित्तपेलक्षितकामिनीमतोमतोभवसदापितः शिली
मुखान् नदीयपत्तावलिसंभृताइवक्रमेणशीताः प्रसरंतिमारुताः १५ शि
लीसखेशोत्तरसौरभास्वतैर्भ्रमद्विरेभ्योपरिवहमंडलम् प्रियंविकीर्षद्विरिवा
भिसारिकाः स्वकानवेशमस्थगीताः प्रयांस्रः १६ अथायिसंकोचविह्वरनु
नाकिमित्तसौखाद्वरसापिपामिनी इतीवतंतिन्दतिषट्पदस्रनैः सदानुक्कुलेहिज
नोनुरमते १७ ऊमसुहतीनांप्रतिविमितांजलेविजिल्लीविप्रतिपाशमथ्यगाम्
अदः सुखमंडलशोखपत्रतांविभर्तिसप्रोणिष्टगोकमंडलम् १८ मणालिनीनां
निविडीकृतारुणसुदंगुलीदंतरचारुकोटिभिः पितृवनेमोरुहपादमंडलैर्द्विरेफ
मालामणिनूपावलिः ऊमसुहतीभिर्मकरंदकुंऊमसुटापिशंगामुविहरितोदरः १९

नमः समुद्रोदरफेनसंहरतिर्नगेन्दनागाधियभूनिचर्चना निशीथिनीकल्मनोशुका
लिका निशाकरस्मश्रियमेति चेदिका २१ इति स्मरोद्दीपिनिचंदशोखरेर्विभुर्विद्वत्तस
मयेस्वसंनिभे हिमादिकन्मामभिधायसादरं ससांध्यवेलाविधिनमरोभवत्। अवंद
नानादिनमानसस्तनस्तत्वं ससंस्थामरबिन्धुजन्मनः सरारिनाभीरुदपयविष्टर
प्रकीलरेणुक्रूरणादिवारुणाम् २२ अथाहुनोष्टोत्तरलब्धनिर्गमैजयक्रियायांद
शान्तोऽमुमेडलैः वभोशिरश्चिदपयप्रवेशिभिसरः सर्वेत्पादवधूर्जटिर्जलैः २३
नदग्रनासाग्रनिविष्टवत्तयः पिशांगयद्वावलिमेलनक्रमात् सरोवनारेखसि
वासवद्विसललाटपट्टं विदधो विलोचनम् २४ निबद्धपद्मासनपादयेकजम्भा
टारुणोज्ञानतलप्रवर्तिनैः विलुप्तमानातनकंदमंडलप्रभांत्यकारकविरंशु
राशिभिः २५ अवाप्तनाभियनिघंगविस्फुटास्रभारुणोज्ञानकरांशुजहयः स्थि
रोसपीठः सममाधिगोचरंविरायदधोकिमपीन्दुशेखरः २६ युगलकम्। वान्ती
नसंस्थानिगयंकजासनमपाप्रयांभोरुद्वीजनिर्मितम् निजाक्षस्त्रेनिजमु

द्वि.
पर्वि
॥

इयाजयत्करोन्तरेणाब्रुवां अवर्तयत् २८ विलोकयन्ती गिरिराजकनका तथा
शनेथाननिमीलितेक्षणम् बभारसं ध्याउपरागपाटला मिबोन्दिषोकोपकथा
यिनादृशम् २९ सममुनिः सासुसमीरणोष्मभिः कदक्यमानाऽरुणधूसराथ
रा दिरेफपालां किनमुग्यपलववसेनलक्ष्मीमथ सायदुस्यत् ३० समाप्ता
थाविधिरीचरोपिता विलोककोपात्परिदुमनस्यधीम् रसात्प्रगर्भेर्बहुसां
रक्रमैः प्रसादयामास विरेणसस्मिनः मधूपतीने जययानिशाकरप्रभावने
सेसमयत्तयातनः विनिद्रकल्पदुममुष्यसेभवे क्रमादमुपाययनेस्मसस्मिनः
कपोलभागेन सदा रुणविद्यानहारवेनः शशिरोत्तरम् विपाकपिंगेन फले
नविभ्रतीलनेवरक्ताथरपलवाप्रियम् ३१ तथा विपुक्कैलकोककामिनी वि
लोकयेत्ता भवना त्रिनीगताम् अयाकृतां किनविप्रयागया शरीरभागास्थि
निमिज्जेशावरः ३२ तथा समसौयिथियोगभोतिमात्रवैरायज्ञाननुमासिमीसे
नि प्रकर्षतः प्रमेगुणसनास्मिन्नवलभसक्रियनेयदीप्तिम् ३५ कथं न सं

३८

धानुनिषुप्रयोस्तोकरेणमेमत्तरावित्रमेजलिः शिरःस्वरंगाजलशीकरसुटाव
 धारशीलापिनमानयसति ३६ इति प्रियस्मात्त शरीरसेस्थितोत्तराविकल्पाकलमा
 नसामती बभूवनत्संश्रयकानरापुनर्निगण्यतेप्रेमणिदोषहृषणम् ३७ युगल
 कम्रविमुक्तपार्श्वसभुजंगशेखरस्फुरस्फुराफूक्तनकानरैरिव किरीटचंद्रसम
 रीचिमंडलैः पिशोगमूटात्तरपेजिमेः स्थिते ३८ विधनदोयजनभागविस्तार
 न्नवांकेविखोपममणिपिंगलम् नित्तीनभागानरमिप्रमूर्धगेविभातिवक्षदयद
 र्शनारकम् ३९ निवेशितसोत्तरसीविचक्ष्वोनिमीलिमारालकरालपद्मणः वि
 धीयतेभावनयेवनत्तराप्रियाननोडौभोरुदृदर्शनोत्सवः ४० ललाटेलेखाबलि
 भंगमुष्णकैस्समासजंमात्तरवर्त्मनिः क्वया मनोरथारूढरत्नराक्रिया सविभ्र
 मोत्तेपदशानिवेद्यमे ४१ अयोगभागेरभसादयाप्रितलीलामभ्यासावशेनसार
 ग्रहसुकोत्ताननखेदसकुरंकथेविदेवोक्तनयापिवर्जने ४२ प्रसक्ततामूलकले
 कथसराप्रियंदयरमथलेखयासुटेवमूनिदिनयसपेशलाविभागसीसोसरला

हवि.
पवि.
॥२

विरच्यते ५३ स्तनसरोमांचभरावत्तस्मिन् शरीरभागे विशनो नुमीयते विलोचनेमी
लिप्यस्मत्तेषु देमनोरसस्पर्शसुखोदयोत्सव ५४ निषङ्गगेहाधनिवेशविभ्रमेकशब्द
योगं प्रतिबद्धकोपया सभेगुरभूलनयेवकेवलं बलिस्तुलात्मथभुवाद्यवस्थितम् ५५
मनोरमोत्तविनिवेशनिर्दुत्तेरवाप्रविस्सारगुणोदयोधिकम् निनम्भभागे मणीमेखला
गुणोभरेण विस्त्रिगुणः पत्तमयः ५६ त्रिभिः यस्यावलराजकमया शरीरभागे कृत
सन्निवेशया जगत्सु सौभाग्ये गुणैरनमोर्ग्यजीयता शेषनिनमिनीजनः ५७ दश
भिः कुलम् एकत्रयत्रयगमयी सजलाभनीलस्त्रायोकदीरकनेदेकनसन्निवेशा व्या
वर्तिकेठकुहारासदकालकूटनोयाशयस्कृतिविलाससथनेकांची ५८ शोभावभा
पिनात्यकारममत्ररत्नरशनामधुरं वरणं नीलावण्यकोतिससी पुलितायमानवि
स्सारशालिजवनस्यलहंसपंक्तिः ५९ ग्रथहृशीतकिरणभरणस्यकोतिकल्मासमाप
मृगवर्मविषममानम् विभ्रकिरीटशशिदर्शनबद्धरागतागृतागतसिनेतरयस्म

५९ निसर्गसूक्ष्मसुविचारमन्त्रविचित्रकोवीगुणरत्नरश्मिभिः विलम्बमन्त्र
सम्यक् रागमासीद्वदः शारुतरंगितेवभौ ५० परस्परप्रमविदुर्मन्त्रेनयोश्चिरा
ययोगोक्तशरीरभागयोः दयोतलौकटिकशिञ्जितकुलादिनीवगौरीवरण
स्तदाशिवम् ५१ नमस्तस्मिन्मन्त्रभराननभूमिपीठनिधिहरत्तशिरसेवत्तकृपा
माम् भस्मावदानशनिशेषश्वेतुमौलेर्भोगीवभौकटकिन्नसुरणाग्रलतः ५२
सेवागतामृतकवाप्रतिबिम्बगर्भवत्तस्यलार्धमभ्युन्नतमिदुमौलः श्रुतः प्रवे
शायरिमंडललक्ष्माणागौरीपयोधरमिवाङ्कितयापरीतम्। संख्यादिनोत्सववि
कासमदीनकोवीदामाभिराममनिशो विकटान्तवक्त्रम् लक्ष्मीमनुन्नमहिमो
सुकर्म्मलोकिने सदाविष्णुकाराशिवयोगपरित्वभिन्नम् ५३ ग्रन्थो मन्त्रायस
खानुभवानुबन्धुनिः सन्दमीलितविलोचनवीरदां नीचेष्टानयो रुद्रभवत्त
विभिन्नविन्नमन्या नपर्यवसितावनिबद्धवाचः ५४ इतिरसयोषयुक्तामदनु
ष्कितवृत्तिगणप्यप्रयप्रथितसुभांगलक्ष्णमष्टवेकृतिप्रणवात्मनाद

हवि.
हावि.
॥३
॥३

दन् कविरिवनाटकं चाटितसंथिविथायशशांकशोखरः शीखरिस्तनार्थमर्थवपुषिप्रम
दानितमानसोभवन् ५६ इत्यंभूयोवियोगज्वरविरसदशोपलवच्छेदहेतोस्फटप्रेमा
नुबन्धस्थितवतिदयित्वादेहरत्नेनमिश्रे हर्षोक्कषात्रिपेत्तर्वपुषिपुररिपोरेकलस
स्तदानीमाश्रयोहृत्तनाराः प्रविकसितपुटादृष्टयः पार्श्वदानाम् ५७ इति श्रीराजानकर
त्नाकरविरचितेहरविजयोमहाकाव्येगौरीचरदेहार्थवर्णनोनामैकविंशः २१ गे३
त्यर्थदेहरवितस्थितिसुत्रमंगगंगाभ्यसूयनपरांगीरिशासगौरीम् नाथोनिगम्यस
रितामयचंद्रधामसंमूर्च्छितः कथंइवत्तमिनस्तदासीत् १ उत्सुमहरमनवबुज्ज
षाष्टगोकमेकादिवाभयदवीमवगाहमानम् स्वस्थानपदपरिवृत्तिजयामुद्धर्तमे
भोयित्नास्तिस्तिनशांतजलेनतस्थे २ नावद्विथायजलथिस्तिमितामवस्थामुन्मीलि
तानुकुतलोचनरत्नसुक्तिः श्रोतस्मृथात्ताशीशिरोशुकरावमर्षाविष्पीष्टश्लेषवि
षमूर्च्छइवोदतिष्ठत् ३ तारापद्येसपदिशिप्रियिषुसलीलमर्थेनयोजयितुमिषु
रिवास्तनोशोः उल्लासिवीविफलकप्रतिबिंबितोसदस्तससर्जपयसोपतिरेजसा

र्थम् ५ मन्त्रप्रमीनमकरप्रकारावबूलकलोलकेतुगजवाजिसमाकुलेसन् अमोर्थवद्विम
 ज्जलयेरमेदसास्कन्दानरभसादिवतोयसैमम् ५ अंतर्गतौर्ध्वविषवद्विशिखाभितप्ता
 रत्नोज्ज्वलाः शितिरुचोवदुलः पयोथौ कलौललौ भोगिपतयः परिरष्टशीतसंस्कार्यव
 द्दकरचंदनशाखिवृंदाः ६ अभ्युत्थितेनरभसोर्थनरंगबाहुसंस्कारादिनाम्बरतलदि
 तिपीठपृष्ठे अस्त्रसिरत्ननिधनानथिजग्मुषात्रसिन्धुपगहनमुखसंशुचेवह्वरात् ७
 अन्नः स्फुरादिकटविडुमदंडनिर्यस्यानविद्धसुदयेः शारदभ्रभासः श्वर्तमंडल
 सराजनमुक्तानिद्ररत्नांबुजंमथुरिपोरिवनाभिचक्रम् ८ मथ्यादिरूढसकलप्रतिमा
 गतेज्ज्विम्बस्फुरादिकटरत्नाविटंकपीठः अद्याम्बराणीराचिताजलदेवताभिर्मौलेव
 राजनिनरांस्मनरंगलेखा ९ क्रीनारगौरिरुचिभिर्मकराकरसतारागणैराधिजलेप्र
 तिमानिषसैः वज्रनरंगभुजदंडदृष्टोपरूढमोत्तानिदाद्यजलशीकरविंडलक्ष्मीः
 कायागताविकलनूतनचंदविम्बाविसष्टवक्रचटनंतुभित्तससिंथोः मुक्ताम्बरानि
 पानिनिस्मविनीलकांतिदैमाथिपसभुजदृढमिवोर्मिजालम् ११ चक्रैर्द्विगामरनदी

११

ह.वि.
ह.वि.
११४

शुविहारगौरकल्लोलपीवरपयोधरपृष्ठभाजः वीशीकरैर्जलनिधिः फणिक्कृत्माग्नि
धूमसुदासितनवागुरुयत्रवलीः पारिलवोर्ध्वबलिताननुरत्नकम्बुमावर्तचक्रकरव
र्त्तनवीचिवाङ्गः वेलंगनाविलोलीतांजननीलनागवेलीलताश्चिरमनर्नयनेसिन्धुः
यक्रंरसातलमुखेक्षणमुदहंतीतिशेषनेत्रज्जमुदोत्सवहेतुमिडुम् द्रष्टुंजरुदलवशा
दिवनागलोकलक्ष्मीमुदासजलराशीजलोत्तरीयम् १५ वेलानिलाद्गतिविजर्जरित
ससिन्धोः प्रमगरत्नजसमस्तवकाममंदम् कल्लोत्तकस्यननुकाननमंडलानिभ
स्मीचकारवडुवामखसंज्ञयाग्निः १५ प्रेक्ष्यमवालवलयागुणमिन्दुमौलिपर्यस्तलग्निवि
शिखाग्निशिखासहस्रम् सिन्धोः पुरत्रयमिवस्फुरदैन्दनीलसंभायनोर्मिनभसस्सलिलं
न्यपस्तन १६ वैसानिकामखधूर्गगनेनरंगैः क्षिप्रसरागमवलोकपयोमनुष्यः श्रथो
र्ध्वद्वितदलाभविजम्भमानशेणकाश्वापुजलधौदयतिः सखम्पाम् १७ क्षिप्रस्तयोद्धुम्
दयेस्तरलैस्तरंगैर्भंगैस्त्वामद्विमानगणैः विचेरुः शालोकसस्पृहसमीषुयथास्वरस्त्री
सांयात्रिकायुनिमसेसनवाकयाम्नः गंभीरुतस्फुरितविडुमत्ताम्रतोयतालनिरेमुरुदयेविहृता

१३

नाल्लरमंडलमवात्ममसौर्यनायह्लावचादिवनिशाकरचंदिकास्वः १९ अश्रंकशेः सु
 टमलैजलथिसरंगभंगेषुशीतकिरणसबभारविमैः श्यामांगनाजनकुनास्पदवारु
 रत्नवाजायिनासिन्धिलालाचिन्महम्मलीलीम् २० प्राप्तेविद्वद्विससुद्धौस्फटेफनहाससिं
 धुप्रभायवलकंचुकपूर्णपात्रम् बेलोगनाफणभन्नातरसापजद्रानिलप्रबालाविक
 रोगुलिकोदिकृष्टम् २१ आलोक्यनोदुतपरस्परसंप्रहारकंदूयनाकुलभुजैमवराग
 लक्ष्मीः संसक्तशोखशकलात्मरुवीविभंगलब्धाथरेषथिपयोथिपयोमनुष्यैः २२ अ
 नुदुतप्रवररत्ननियानकुम्भगंभीगर्भनिकरैरिवसिंधुरात् आवर्तमंडलशमैः प्रस
 भापविद्वपयंतिवन्तिभुजगायसमृत्तलौहैः २३ कश्मीरकेसरपरागरुचिर्वालोकि
 लोकेनशीतकिरणसनिशामुखेयत्त उद्वागमानमिवनीवनियेरुदग्धवीविस्तृताभि
 रभवसरिणंदुविम्बम् २४ अश्रंकपद्मभित्सिन्युत्तरंगयौना --- मृगांकवपुषोविरलेग
 सैलजिः फलानिकैरवकुलानिकलंकविन्युत्तंदैरिवालिवलयैस्सुबलीबभूवः २५ वा
 लौलवक्रमुददेस्तटशैलसानुनिव्वीथात्तरंजितसावभासे प्रातः समुत्तिष्ठदन्तकरान

हरि-
दावि-
(१५)

पंकमभद्रकषंशीखरनालमिवाश्मथास्तः २६ हेलाविदारिततटाचलदैमवप्रवक्षः
स्थूलप्रकटशुक्तिनखोर्मिदलः सिंधुन्तसिंहवमारविराववृत्तिरुद्धतवाउवकृशानशि
खासदोभूत् २७ भातिस्मगर्भगिरिकांचनकूटाकोटिनिर्यन्मयूखनिऊरुम्बकरम्पमाण
म् पायाशयात्तमधुसूदनाभिपत्रपर्यल्लकेसरसदृसमिवाभुसिन्धुः २८ विभ्राजिरेजल
नियेभुजगोत्रसागमाणीकाखंडकिरणसुरितास्तदानीम् नीरेषुलग्नवडवापिशि
खास्तरंगभंगाः परायनयलायणनामिवाग्नाः २९ सिन्दोरुदीप्तिमिविषिचंद्रकोटिवि
ष्ममिवारिभिवाहितवृद्धियोगाः आस्फातनेननटशैलशिलानलेषुसस्फायिनेस्तु
रितरत्नरुचस्तरंगः ३० मोगीन्द्रभोगविनिषस्तनोस्तदानीं प्रसन्नमेव भुजगाशनके
तनस्प भस्मीवकारमकराकरमोर्थवद्विशक्रानरादित्तमिहापदिकोपिकिवित् ३१ ल
क्ष्मस्तलभ्रमरमंडलशारनारभासाशशिप्रतिमयोत्थितयावकाशे पर्यंतचूर्णितत
रंगपलाशजालतालूरनामरसकर्णिकायार्णवग्रीः ३२ ज्वालाजटालवडवाभुखव
क्षिसान्द्रधूमाभिघातच्छटनमथितेविवेक्षाम् मुक्ताफलासुकणसंदानिमुत्तमसर्जविस्त्रा

विभिर्जलनिधिर्मणिपुक्तिनेत्रैः ३३ प्रमगुशोणिमणिदीधितिचक्रवालागंदूषशीथुवि
 सराः पुलिनानिसस्रः आप्रोफनीरवनकेसरशाखिविंदुसेकक्रियार्थशीवसिन्धुनरंग
 लेखा ३४ ऊर्जः प्रवालविटपोऊरकोटिभागलग्नाविलोलवडवानलधूमदिग्धाः शं
 खः करालजलवीविषुतामनाललीलारविनुमकुलप्रियमसुथाम्नः ३५ चक्रस्थि
 नानभसिर्कर्मजटीरकसकिदीविताः फणिफणापरिराशिरागः सौदामिनीशव
 लितामुददं दमोदविद्राणदंसवि सरं तटमर्मभंगः ३६ स्थूलसुलिंगातिकराकुरा
 रागपुष्पचारीकृताषवनवेगविनममानाः लक्ष्मींदधुर्जलनियेवनवाग्निधूमलो
 खसुदोकसरितामिवदीर्घवेसुः ३७ काकोलकंठरुविभिर्विकसत्करालुवत्तोकशी
 करकणैः सदृशीभवाद्भिः प्रेखांलितैर्दिविनिजुक्कविनेनरंगभंगैर्भुजंगयनयः सभि
 नससिन्धोः ३८ विलारिभिः स्फुरितरत्नमरीचिरागधानकृटाशवलिनेस्तरसानरं
 गैः प्रेखाद्भिरस्वप्नमत्तरदमुराशिरुक्कायसाप्पशिखैरेविविंथशोलाः ३९ वीवि
 विद्युदं नविकीर्णविलोलपुक्तिमुक्तापुभिर्मकरकेतुमवापलक्ष्मीम् संवारवर्त्मभि

हवि
दावि
१६

॥६

नवोत्थितसशीतद्विषः प्रमथनाद्यथाम्नः ५० अभ्याहृतानिवविशूर्णितमंदरादिः सा
नुच्युतैर्निशीतकोटिराश्मकूटैः उष्णसलस्रुथिरस्फुलितामरागच्छेदो कषाजलनि
थौददतिः सकेद्वान् ५१ व्यातीनुषीभिरभितः स्फुटफेनहासलदंसीराजजलथिः सरि
दंगनाभिः पश्चाज्जपेसपविहासविविक्तयेव कल्लोलपाणीपिहिताननुशुक्रितेनः ५२
मन्दीकृतसशीलितो जटरास्पदस्य तोयातिपातवशातः पृथुवीविहसैः तत्रेजना
र्थमिवतीरवनाकवालुनालीसवूर्णनिकरे विचकस्यसिन्धुः ५३ उज्ज्वलमिताविर
लवेपथवोथिजग्मुरासज्जमानविकवौकलिकानुबन्धाः अभ्युलसन्मकरकेतवशा
रामिद्यातक्रोडीकृतास्तदुवोभृशमाकुलतम ५४ यस्मोदयाधिगमएवकुलादि
तुंगभंगीणतैश्चैयमवापविशेषगुर्वीम् तस्याप्रमार्द्धमिवविस्वकलंकमिन्दोरम्भोद
वत्सजलथिस्ररसाजगासु ५५ चंद्रावदानरुचयो जलयोर्विरेचुरुज्ज्वलभितदिशिदिशि
स्फुटफेनपाल्याः प्रोत्पन्नरगभुजगाथिपदीर्घभोगीनिर्मुक्तकंबुककलापपुलाकशो
भाः ५६ सेंदोभमादयतमुद्धतवीचिवापमौर्वीनिरंगलुशरस्थितिमौर्ववह्नेः गौरीप

गौरीपतेरिव विलोचनमूर्धसंस्थमोखां चकार मुकरधमसिद्धमर्चिः ५० उद्धामवाडवकु
शाण्णशीलासदसुतानुवज्जुशमनार्थमिवोर्मिहस्तैः नीलानदीभिरुवज्जुषकेतनस
फेनश्रुटारुविरवेदतपंकचया ५१ अमुत्सतत्सरभसंस्वरचक्रपीतशेषोदरस्यसदिरा
व्यनिर्घगहेतोः मुक्ताम्बरं निपततिः सतरंगजालमुज्जम्भमाणमुदमोहमिवाम्बुया
म्नः ५२ निःशेषलोकनयनोत्सवहेतुमेकंमालोकावन्दमिवसंभृतगाढतोषः ग्रंभो
निधिर्गालितमौक्तिकवाष्पविंजसोदहवारपुविशुक्तिविलोचनोभूत् ५३ सिन्धोश्चा
कासतिनरोस्समाणिप्रकांडरारमिच्छटाविसरविष्फुरितास्तदानीम् हर्तुंरसानलन
सोसिग्रहीतदीप्रदीपाश्चप्रतिदिशंश्चित्रीशिहस्ताः ५४ नारायणैवतुरपानसमी
रवेगधूतानयोदपतदमुदधिबीविपेक्तिः नन्मथवर्तिभिरलाभियथामुहूर्तसा
राहुहेस्तारलुबुधुयदंदलन्मीः ५५ कल्लोलपेक्तिभिरथोरगरूकताग्रीधमश्रुटा
शबलिनाभिरपातिर्नागात् विम्बतुषारकिरणसदथुपीभिरालग्रनङ्गनमाला
भिरिवाम्बुराशोः ५६ गौरीश्रीदाहमनपेक्षरसानुबन्धभाजोभवादिविषयीः ककुमा

हवि.
दाविं
१०

॥१॥

सुविभ्यः सित्युष्णकारनरसासरितः परावीः स्निग्धेयिजातनजरुस्यभवमपेक्षा ५४
श्रुतः स्थण्डिलकणमंडलकृतोत्थानिः स्वासयातवशातोत्तरसरत्तरागाः सित्योर
बुद्धिस्तथोत्तरदिशः शशांकेयामावमर्शजनिताम्भरसातरेगाः ५५ सेंद्रोभसाग
नवतः प्रसरत्तरंगभेगोत्थितक्रमविशोकटमसुराशेः तालूरमंडलमद्वज्जला
लवक्रनिर्वर्तमानपरिणादिशरावलीलाम् ५६ वेलापर्यस्तज्जतिप्रकरविगलितः
स्थूलसुक्ताफलाच्छज्योत्स्नालोकोपलिप्तगृहमणिशवलद्योमवीचीविलगाः
नस्यसित्योत्तरंगः क्षणसुतनुशिवाशोवरोथानलार्चिस्तापस्योवप्रशोमैशि
रशशथरसशतर्षादिवोर्ध्वम् ५७ वितन्वेतोल्हमीसविरलदरीदत्तचटनोसुरद
लस्यारुविरतटवलीवनभवः विरेजः कलोलः क्षितिभूतइवमालवसतिवि
दायोतिष्ठतः क्षमितजलजालस्यजलथेः ५८ संध्यावृत्तावबन्धदूतरयशिथि
लग्नेयिनिर्बक्रमथेस्थाणोर्थेयागसारादजिनामिवभुविसंसमानेविरेजे वज्र
साकलांतः प्रितशीविकवकोवनादिमकोवीनिहृतातीषुवंशमतिकरशवलका

यमम्भो मुराशेः ५१ युतनटगिरिथानुब्रातधूलिछटाभिस्फुरितपुष्पसुखानां सिंथुगजाना
 म्। दुतमकृतशिरःस्वस्वस्तनक्षत्रमालाश्रियसततुतरेंगादिप्रवत्तावलीभि ६० दिवा
 तीरेष्वनर्गोऽपितशशिरुवसेवयोस्तान्मणीनां तपोमूलान्कूलेकूलेसरसफणभृ
 तोमेडलेपादयानाम् हुतसूफानिपेतुर्जलथिजलरयास्तान्गणवाडवाग्नौकेवान
 प्रासुवंतिव्यसनमुपगतोविक्रियोजाग्रहेतुः ६१ आथायोर्यानलकवलितंशोखद्व
 र्णनदानीम्माकर्षतस्तदवनभुवोनागवल्लीदलौचान् भगानेकक्रसुकशकल
 ग्रन्थयोवीशिभेगांस्तामूलस्यस्थितिःसविकलांवक्रवक्षेर्विवेच्यम् ६२ प्राप्ताकामस्य
 भिक्षोयदुदयसमयाःखवेलाविज्जंभासेभारोद्वासिताम्भःकलगिरिशिवरप्रो
 णितेगैस्तरंगैः तस्याशक्ताः प्रमादंमलमस्तनरुचोनक्तसेकोऽप्यितस्वस्थानेधूमा
 यमानेऽदय - सदयौसिन्धुयोर्यानलार्थिः ६३ संभोगोद्दामलीलारसरभसदस
 दक्रवन्दःपुरन्धीः ऊर्वाणस्यापराधस्मृतिविमलवथियोवलभेषुसमानः केदप्ये
 वकेतंसमकरसुदयिर्वीष्टिदंडंजलौचदोभाविर्भावोयस्फुटजयज रावर

हवि
दावि
॥८

॥४

मंयुदासे दध प्रतिकर्तुमंगवात्तद्यदिताविकासिऊमुदप्रियेविदयतः सुटनरसैन्दवा
नरहितागृहीतविकटकुमाद्रिशिखराः पुनरपिसेतुरेभसाद्वलीमखगणाश्वापुकिर
णाः सकलमद्युत्तममतिर्योविकीर्णनवरत्नशारपुलिनम् ६५ शनिश्रीहरविजयेमहाका
येसमुद्रोद्भासवर्णनेनामहाविंशः सर्गः २२ जे३मस्युयोशशथरौदयलज्जुनोयमुद्भासिमी
विभुजसेभृतन्दनशोभे आसन्नवल्लभजनागमनः पुरेक्षिलोकः प्रसाधनविधाववधानसा
थान् १ प्रेक्षन्नखंखलिनवन्दमरीवियोषलक्ष्मीं पुरेक्षिचरणाविभरोवभूवुः प्रेयः सुतावि
विननेषपरायवत्सुस्ते प्रसादमिवसेभृतमुददत्तः २ आविष्कृतानि शयानि भिररागसेप
दासादिनानि निविरीसनिनम्बविम्बः स्थानेवभारस्वरकामवतीजनसर्वेदानकः पुलक
वत्यमनोहरवम् ३ विमलयावकरसारुणसोदरागभास्वन्नवैकवरणं गुलिपेकिराभा
न्भीरोरोयो कविटपि प्रसवप्रकृतशालोरुमन्मथाशीलीमखपंचकश्रीः ५ रामाजनेन
निविडेकलयोनकांक्षीवद्वाशिलानलविशालानिनम्बविभे उद्भिन्नकोमलमनोरसरोमव
हीरत्नालवालबलयसविशालासमासन् ५ वद्वास्तनामभवतीवनिनम्बविभेपुराभवति

नेरनएवमोक्षः साभून्मथैवसावराविरुनैरिनीवकोयीसुवाववरणाभरणेरणीमीम् ६ म
 थोस्थिताशिथिलवन्धुनभागपादपद्माग्रपानिकलयोनकरालकोच्चाः शोभोवभाररविता
 चित्तहेमवप्रवक्राक्षरंऊसमकेतपुरीवकाचिनः ७ कोयीगुणैर्विरविताजयनेषुलक्ष्मीः
 लज्जास्थितिःस्तननटेषुचरन्तद्वारैः नोभूधितावयसिनीवनितान्निनीनोकार्थ्यनिरगल
 मथार्यनमथभागेः ८ लावण्यकान्तिजलयोवलवल्लीभिरक्षयपुष्पवरकाननपद्मि
 नीभिः शोभोपुरंक्रिजनताविभरोचकारद्वाराश्मगर्भकशिखाकिरस्सदाभिः ९ नारावली
 यतिरनस्रजवदयान्नरालम्बिनीभृशमशोभनहारयाष्टिः अभ्रन्मिषन्नवक्रशेषयोको
 शयुग्मभिन्नानताभिमलनेवविलासवत्पाः १० द्वारसमथगतइन्दुमणिर्दृगोक्पादा
 वमर्षगलितैः सहशोभलौघैः मूकेवकाररशनागुणसान्द्रनेनेमथस्थितामपिदय
 न्नरलोचनश्चै ॥ वेनोदरकुचयुगेमणिद्वारयाष्टिमथस्फुरंदकरनांशुविलोचिताद्यम्
 लीलागृहीतनवशेवलवल्लीकचंबुप्रकोकयुगविभ्रमसंविनोर्वाः ११ कृष्णेण्य
 त्रिविडसंबालिनोगुलीकामसांबुजेतरकरीरितमप्यनखन् प्रयसनीपुष्पिपुवाग

हवि.
३. वि.
११९
११९

लनिस्मयउष्टमेक्षणेनवलयेनदरालकेषयाः १३ प्रमिकमेवनिविवेशिनदृश्यपंखभा
गाभिरामनखकोटिशिलीमखाभिः तूणीरयाष्टिभिरिवाभियनेस्मरसलीलाप्रसारित
पुरन्धिकसंगुलीभिः १४ प्राप्नसमासिकुनमंडनदेहयष्टिर्चालनाकिसललयेनलनास
लीलमराष्ट्रनिजोष्टरुचकेविनिवेशयंत्रीकाष्टिद्यथजलदयेलदयेष्टरस १५ आद्यात्मना
दशानकोटिकुनक्षतेनसंप्राप्यशब्दनमखानुभवंनचानीमरागः ऊशेशयहृणमथरेषुना
गवल्लीचलेनयदभारिकिमडुनेनन १६ ताम्बूलनागरुधिराथरमथभागरैवाजहारस्य
दयंदरिणेक्षणायाः उक्तष्टयापकषकेनकुषाणयाष्टिथारानिपानकुनसक्तनजब्रणश्रीः
भानिः सकावनतिरस्कृतविम्बकोतिंदनसुदोन्मिषितदीधितिमंडलश्रीः श्रुतः प्रविष्टभरसं
भूतपृष्ठावाणनारावगर्भमकरंदमिवोद्विरेत्री १७ लावण्यकोतिरसलासलिनान्नसाभूद्गीमा
सखीनिविलिलेखनपत्रलेखामश्लेषायंसुतरसंप्रतिमागनेनुविम्बप्रभाधिकनरेतरणी
कपोले १८ गंडस्थलेनऊचऊडालपाणुशोभामभूदसन्निलकपत्रलनाभिरामम
कायानिषसहविणोक्तमथनपृष्ठाकोदंडकाननमिवोन्नतमंगनायाः :: :: :: १-

१७

सावर्ण्यनिहृतविषोऽरमंडलसंगेऽस्थलीधुविनधाररुचोपरसाः मृष्टाभिलसवप्रवा
 मृगनाभिपत्रपत्रावलीसविरजमनलस्रणैव २१ विभ्रमराजदसिनागुरुपंकदिग्यपत्रा
 वलीविरचनाशबलेकपोलम् आलोलकेंडलाशीत्वारुणरत्नदीपनिष्पन्नकज्जलविलि
 प्रमिबोद्धितभ्रः २२ भातिः सपद्युषितकेसरपुष्पपांडुगेऽस्थलीविरवितागुरुपत्रलेखा
 वासभ्रवोरजनभिन्निविलग्नकालवल्लीविलाससममानगुणंवहंती २३ तिर्यक्तानन
 हिमांशुकपालद्वस्तशावानां शुभरसान्दतरप्रकाशम् सभूरराजनविलासिनिकर्ण
 पाशोमाणिककेंडलमुदेशनिवेशयंती २४ लावण्यकांतिविसरामृतवांक्षयेवविभ्रत्सया
 निकरनिर्भरतासंपीडः कायस्फुलेननिपपानवधूकपोलेसंनोषवान्भवतिकोगुणं
 गेषु २५ संशिक्षितोललितविभ्रमवेष्टितानिपारिलवदणगतानिमृगंगनायाः ३ मा
 दरादिवशुविप्रतिमास्फुलेनस्वच्छेकपोलफलकेप्रतिमानिषस्यः २६ लावण्यकांतिसा
 लिलस्कृतियोत्तलकलेखः कपोलफलकेप्रतिमानिषस्यः श्रद्धासमेवविभ्रमौद्वरिणेन
 मुक्तमथस्यतोः अवणपाशभयादिवेंडुः २७ श्यामीकुनेनिपततानवरोग्ररेणभस्मोक्त
 रेणपरिमार्जनवांक्षयारान् कंदर्यदर्यणश्वेंडकराः पुरंथिगेभ्यलेकमलकांतिमेषो

हविः
विं. ३
(२०)
120

नियेउः २८ आलो क्यते वनपयोथरष्टभागविम्बगताश्रवणकोवनकुंडलैकाः सज्जीकृ
नप्रकटवक्रचनष्टयोकसंवारिपुष्पशरकम्बलिवाहकश्रीः २९ एकापिनहुनिरुपल
वचंद्रविम्बविस्तारशालिपुविदीयितिशेखपत्राम् विभृमराजदपरोत्तरुणीविटंकता
उंकसंश्रितनलोप्रवणाग्यपालीम् ३० स्थलेन्दनीलदरदेतरमथभागमुक्ताफलप्राधि
नविभ्रमकर्णशरा शोभाबभाररमणीनिभृतद्विरेफकल्माषितसुवककोमलकल्पव
ल्याः ३१ कोनिप्रकर्षमनमेक्षपरात्मनत्वेदनेप्रगल्भनश्दंजलसंगमेषु इत्यंरुषेवरुरुथेति
नसन्निवेशभूमिर्दृशायनदृशः प्रवणोमलस ३२ पारिस्रवसुरिततारकचक्रवालनीलो
मलसुदतरविचिदीर्घिकायाम् विसष्टसंजनरजस्रटयाद्विरेफपेक्षोवपत्तमलदृशोदृ
शिसन्निपेते ३३ भूलेखयाकुटिलपद्मदृशः शलाकामल्लोजनाधिकविलीनरुचा
अरोधि कर्णाश्रितोमलशालत्तमकरंधयानलोभादिवोपगतयामधुपायिपेक्ष्या ३४ चक्र
ललाटभुवमिंजमुखीजनसकस्पर्शकानिलकविंदुर्मन्दशोभाम् पंचारिपुष्पशरकं
जपाशचक्रमुजानिवेशश्चकदंसधुसरश्रीः ३५ लोलायमानचट्टलनिलकंललाट
पटंललामललितेप्रियमदृक्ती एकीभवत्सुरशरासनशीतराशमिविंशकिनामनच

कारदिवेन न भूः ३८ नैशान्यकारनिकरेण महाविरुद्धमेकलैत्रसाधयदिसत्रिविशेन तेनः बद्धासदाम्
गहृशः शाशिलेखानदासादयेत्सदृशात्तोकचदस्तभूमिः ३९ उद्धतधूलिमकरंदकणादमुक्तानिद्रस्मर
हलनपुंजितवारुपुष्पाः उत्सृष्टैर्ज्योत्स्नाः कवरीषुगात्रवन्थाः पुरंधिभिरिवात्मनवारुशेषाः ४० गतं
प्रयानिकमथोरभसेन केशं संस्पर्शमनिकरं कवरोरवस्ताः शीतोष्णदीधिनिशिवातलिनं विरेज रुमा
दयत्पइवशावर्मन्यकारम् ४१ लावण्यकांतिकलुषीकरणयतासामालेजनेन रचितापरसंगरागः
स्यैर्यजगामदयिताशमभावनो र्यज्जर्माचितेषु न विरादपि विग्रहेषु ४२ लक्ष्मीकृतं स्मृतिभुवाविभवं वका
रशाभोवपुसरसकुंजमकट्टिमोकम् निर्मलपुष्पशरकेसरसोदधूलिसंपातपिंगितमिवाधिकमंगनायाः ४३
विमलसुभूषणशानानिसुधेवदेहकांतिः ऊरोशयदृशाकलुषीकृतेयम् वारुभ्रवः प्रनिमित्तोऽष्टकपोल
भिन्निभागे गभस्तिभिरितीव जहास चतुः ४४ यत्कोगरागचनसौरभवद्वोऽक्षव्यावर्तनाकुलशिलीम
खचक्रवालाम् उर्वारसारशरपातभयेन लोहवर्मानरा लघटिने वरराजकाचित् ४५ जडुन्मनांसि सर
लोन्वतवारुनासावंशाः पयोथस्मदंगभूजस्तरुण्याः दोलायमानमणि कुंडलकोसनालासंगीत
भूमयइवः सरलासकस्य ४६ चंगारिणी धृतमदोज्ज्वलकालयोतकक्षाकलापकरपुष्करवारुशोभाभा
तिः सकामकरिणीवपिनद्धहारनदात्रपालकचक्रं भजदावरोक्तः आह्लादहेतुनिरवद्यशरीरयष्टिलाव

हवि
३ वि
१२१
१२१

एषकांनिकलुषीकरणेननासनम् आसीत्प्रशयदृशंसयथार्थनेवपर्यस्तभास्वररुचामपिभूषणाना
म् ५६ प्रेयो जनागमनभावनयामयेताः स्वकेष्टनेसेवससागदद्वेदविम्बे भूषाविशेषरचनासदस
द्विवेकमूलैवकाविदवलोकयतिः स्वक्रम ५७ विप्रसाधनपरिग्रहशोभिवक्रमालोकादर्पणत
लेमङ्गरुष्टसंमः सत्ताभिसेयिमभिवल्लभयामबद्धरागाययावनदितापिविदग्धहृती ५८ एषाग
नैवनिस्सीसनिनमविम्बभावेणपद्मलेदृशः क्रियतेनविज्ञः योमाश्रीवदयितानिर्वमेणदृष्टेरणे
जगामरादिनुंलबुविप्रवृत्तिः ५९ श्रोत्राभिराममुपकल्प्यरसांदृष्टेभ्येषुवोदयितवारिथरस
शब्दम् रम्भाभ्युपयुनविदूरभुवश्चनार्थासुर्युष्टसमलकरत्नकलाथरश्रीः ५० प्रेयोसमीक्षि
तुमयेनएतारकसहरादयांगपदवीमभियावनोष्माः आनन्दवाष्पजलविन्दुनिभेनसा
न्दाः सेदामुशीकरकणाश्वसन्निपेतुः ५१ काविदिकल्प्यरविताकृतिविज्ञनायगाफोपग्रह
नरसस्कृतिचर्मलेशैः लावण्यकांतिजलसज्जनलग्नविडुद्वंदामिवाभनतनुंस्फुटरोमह
र्षाम् ५२ भीतावभूरभिसुखिनशाशाकभर्तुरुदीक्षितेयदविरोक्तयाकथंविन् एषाग
नसवदनेष्यसिनाहनेष्यपश्यन्पह्यनतदस्फुटमात्मदर्श ५३ काविदिभूसरितकानिम
दन्नदन्नंः वासिकाथरमणिं विरयमभीष्टे निः स्यासमारुतपरस्परयास्परया ५४

नवंधिरोषांधकारकुलपीकृतयेवभिने ५५ ग्रामास्सभीतिरसितागुरुयेकपत्रभंगामवे
 सतप्रंधिजनसकांतः श्रंतयेलीकचकितसुरणानुवंधिमानामिधूमकलुषामिवगं
 उलेशां लीलापिमृग्यवदनेचशायामिहेतोवाच्यसुयानखलुमिप्रियमेवकिंचित्
 स्पृष्टागमिप्रियतमेसदृशानवाप्यसंभोविद्वत्तमभिधातमुदादितीव ५६ कांतेप्रणे
 मुषिकृतागसितद्वंसपुष्पाधिवाससरसौभोविभभोतरुण्याः भ्राम्यन्मधुव्रतगणा
 स्वरणारविंदपाद्यैर्महत्तमसितोपलनूपुरश्रीः ५७ संसक्तकजलकरेणविलोचनोवृष्ट
 रसवंप्रसरमुत्तजतामरागम हस्तीकृतकृशतनोरभवत्प्रियेणमानांधकारश्चरत्
 पभोगविद्यः ५८ कृष्णायतानमितपाद्यनितेववुसिवेणीलताननगताविपताकपा
 णिः मीरीकृतभ्रुवितिमीलितलोचनायकाचित्पुःस्वरसात्कसितर्ज्जरेभे ५९ अ
 न्यःपुनस्सरभसोर्धविविक्तभासद्रतानकर्कटकस्थितिवाक्ययष्टिः उत्तिममूलजटिली
 कृतकुंचितभ्रुलेखातरंगिकतरालललाटपट्टा ६० प्रेवनितेवतटवुंसिकरालकालवे
 णोलतोममितपीतपयोधरश्रीः दीर्घीभवतव्रतगतरत्नपाद्यभागाविभर्तिवलनेवपुष्प

ह वि.
दा. वि.
१२२

अकार ६१ प्रगल्भं तासामपोगपदवीयतिरिक्तनीलतारसिधोललितवीतितविभ्रमेषु
आवृत्तिपीतभरतिगतकजलौचधूलिकुट्टयश्वदेशादधतिस्मलत्मीं ६२ आसांप्रदोषसम
येस्फरदिंदनीलकोशाभिरामशितिकंदकमंडलाभिः दिप्तिस्मविभ्रममपायपताव
भूतमानांधकारमरविंददृशां प्रवातः तासांदृशस्तरलतालकचक्रवालपत्तकटांश
शवलीकृतगंडभागाः आवितिषुप्रियसनांसिकषावहतलीलावशीकरणाविभ्रमव
र्तयस्ताः प्रियतममवलोकयाप्राप्याउत्पतंत्यास्सरभसमपरस्याः पादमूलेसलीले
त्यपतदद्यकराशदकरत्नसादर्शः शशधरश्चवक्रकायसानिर्जितश्रीः ॥ ६१ ॥ इति
श्रीराज्ञानकरत्नाकरविरचितेहरविजयेमहाकाव्येप्रसाधनवर्णनोतामत्रयोविंशः स
र्गः २३ इतिरात्रिमुखेसमं प्रियैर्घटमातासुचकोरदृष्टिषु अपराप्रियविप्रयोगतोभृश
मासेडरुपसुतांदृशां । स्मरकार्मुकयष्टिविभ्रमं कुटिलाचांदमसीकलावहत दध
तिस्मतदीरिताशराः श्वतस्यास्तदभीषवो यथा नतदातमसो भवत क्वचित्शशिथा
प्रश्नविशेषदर्शनम् अकरोत्सतनोर्यदंधतां विरमस्याविरहे विज्जेभितम् ३

अथतद्विमानसकृवाह्यदयात्याश्रददाहमारुतः ५ कश्चेतिविपदितीह्नोप्रतिपत्तिकूलत
 मदीषवानपि सदृशोविरहेस्त ... पयद्वरुणितां प्रतिविचितवलभाकृतौगुरु
 मूर्च्छातिमिरैस्मरयते अपिचेतसिधुसरेकतेषसितैर्दयणैवत्तदापरा ६ ऊसमैर्निजवधना
 दिवप्रसभंमारुतदतिणमारुताहते न्यपतन्निजसन्निवेशतस्सऊमारंकुटिलेभुवामनः
 मदनस्यशारासनश्रियामपरास्यामिवकर्तमिकृता विसन्ततततिस्तनौस्थितामरुताभू
 यतवामचक्षुषः प्रतिपन्नसमागमंश्रियोअमसंवेगवशादिवायते हृदयेषसितिस्सनिर्म
 रेशुचिंताभरभारपीडितं ७ विजहीदिशुचेषुरातवद्यपयातेषुवियोगमंज्वरः क्षणमात्र
 सिद्धिष्यपोहितंयमनंधीरतयादिशक्यते विरकालवर्तंसितोत्पलस्पृहयासंवरुतैःपरि
 भ्रमन् इतिधीरयतिस्सकामपिश्रवणोपातमुपैतिषट्पदाः ११ सुगलकम् इहवलमवि
 प्रयोगतःप्रविश जितशंकसाधयः व्यधितंवणितंशरेः स्मरोविहृतद्वारमितीवतन्मनः ।
 अविलसपरस्यरास्थितैदयितप्रेमविमर्षविस्तारैः कृततीर्थश्वाभूतिस्तनोरवतारंऊरुतेस्म
 मानसे १२ असमामविकल्पसंजलस्मरसंकल्पतिवड्मायया अतिदैर्घ्यभूतेवसध्रुवस्सस्ये

द वि.
व वि
१२३

भावतयांनवलभां तच्चकार्ष्यदशान्ततचुवेमदनोत्पाचशरासनाटतिं स्रक्तेमारमनसस्रउत्मा
रविश्रद्धाविररामापद्येणाधिरोपयन कृतवन्दनपंकचर्चनामपरातापहृतांयपुत्तणान् पु
रुषोषकृशोसरोजिनीमिवसग्रीवकभंगवासराः १६ स्रुटसौरभसंपदागतेमधुःपातिः
स्रसितानिलेस्तनोः पञ्चरेवतरुष्मविसृताः सखमेवाधिकः खसाधमे निशितैरशरीरमार्गः
लौहदयस्पतितिमोषः तण्णत शशिचंद्रकयान्वितध्रुवः परुषंताररजकटायिते १७ विरहा
नलतापविस्रवययेवाश्रयपलायनोभावे अपराहृदयंतपाणिताग्रुचिंतानिहितेततारुथत
अपिनर्मदनस्तथाशरीरैसदृशाशितशरसमुत्सकम नपुनःप्रतिसंददौयद्यातदभिज्ञांशविना
कृतेधनः २० तदभूमिरिवापरावभोमकरांकेनविहृदिमोषा निशिखोचनश्रुतिसंपुटच्युत
वाष्पेदकमौक्तिका २१ अपनिद्रमभूकपांडुरासदृशेष्टदृश्यतगंडलीलया गमितास्रजलस
वैरिवकृशमाकीर्णतयातिनिम्नतां सरभिस्रसितानिलागताकृतसूक्तासनपायनोपराम
अतयन्मशमाकुलात्मतासरगास्रंदनकंदलीमिव २२ भवनोनतचंद्रशालिकाशयनेदीर्घ
वियोगभीतितः प्रथमंप्रियकंदवर्तिनीनिशितिद्रामभजत्तणानयाम २५ ॥

२२

प्रपरेतितमाहितस्य दमादयिते स्वमवितीर्णदर्शने वततामपि संस्तयत्तदोद्दकार्यगते
विचित्रिता शुगलके अवलतमुपेयुषीतया विरहेकाच्यदताम्यदत्सका विनिमीलितप
त्सपीडितेकथमप्यसृजलयथासवत् २६ प्रतिमां पतितो सखीवतां श्रुतापोपशामायस
ध्रुवं व्यधितांतरूपागतां द्रुतां शशिकांतो पलमलभंजिका शशिनोजलधेरुदीपुषाग
ततद्गर्भविषाग्निनवेता उपगूढशिवा मरीचयोचनमूर्त्ता कुलितां निशिष्युः वि
वाचनसारसंहतिनिदितास्त्रिगुणसखीजनौ स्तनौ सदृशा सुकंदर्याताभ्यां कलितगोउतला
दिवक्त्रविः २७ स्मरतापभरेण विभ्रमानपरिष्ठातिमवापुरद्वते सदृशा स्तरूपलवाइदृशि
तपुष्पाभरणा जलश्रियः करमर्पितमाननोदयो स्मरन्तं भासमपि धातलीलया गलि
तां जनधसरेवधुः सरेवधुः ससितैः पुष्पमिवातनूष्पभिः विनिमीलितान् जनधसरेवधुः स
सितैः पुष्पमिवातनूष्पभिः विनिमीलितान् लोचनान् भजादयती केदकितांतनुतवे नलि
नीवशाशांकरिमभिर्द्वुतमस्त्रायतकाचिउत्सका विरहानल ततनुटंकारश्चोपशु
श्रवे शायनीकृतफुलपंकजस्य दपत्सास्यदसदृपदारवाः दयिताशमनीभिभाविनीस्य

ह. वि.
चं वि.
(२५)
१२५

तिमालोकासंभृतैः विद्येपुलकास्तनौसकदभ्यासइवांचितभ्रुवः ३५ व्यजनीकृतपमिनी
दलस्खलितैर्हरमिवातिलैर्वपुः समुपोदलितरुगोदृशास्सविशेषमदनानलोदहत ललि
तालकवलरीकतांदधतापाणितलैर्निषेडया अयराख्यदनालपंत्यपिस्मरसंतापदशा।
मुखेडना ३६ शशिभृत्सणिहारयष्टयोतशमायोत्पलचक्षुषोभवत् स्मरसंज्ञरशोषितो
कुलघस्यविष्णुदितवारिविंदवः ३७ विरहेमगशावचक्षुषामलेपुगांतप्रलयेविजृम्भिते
नवपंकजकोमलेययावदिमापातविवर्णातांवपुः ३८ दयितेचिरयमनुक्रमादियचा
स्कंधतिचंद्रमंडले भृशमुत्कलिकामुद्गमउद्गहरमनोरथः सियाः ३९ जग्रादतूनमत
घारमरीचिविवमध्यप्रवेशपुनरुक्तिवचोत्पमौल्ये ययुक्तविप्रतरुणीजनदेहदाहमिं
द्रः सृष्टान्करशिलावलिभिश्चकार ४० आश्रमेतदरसंमकरंदविंडुमंदोदवर्षिभिरपि
प्रसवात्मकैर्यत् वामभ्रुवांतिरहविस्रतचेतनानां संशोष्यतेतत्तरहोविशिलैः प
तद्भिः ४१ दिग्धाविलौडनेश्वोदधिविलोडनविभ्रमोत्पलक्षकलोक्कलितहालद
लक्कदाभिः मूर्कोद्यधुश्चशभृतकिरणासुधांबुविष्णुदिनोपिविरहातरसंदरीणां ४२

वृष्टिर्नवां रसमयी विकिरत्यमंदमातंकदायिनिशशांकचनेवनोर्वाः स्थलासुविंडकणामो
 क्तिपेक्तिराविरासीतिरायतविलोचनशुक्तिगर्भात् ५१ अत्यादृशस्यपरथैवजनस्यत्वे
 भावस्थितिभवतिविस्तृतचित्तवृत्तिः नकुंकरस्याकिरणाः सभयायचंद्राप्रयोवियोगविधुरा
 स्तरुणीरधातः वितिसवेहलहलवाकलताकराज्जरत्तांगुलीदरमरीचिमधुकुंटाभिः
 नास्मेविभागमिवपंकजसंस्तरस्यसंतापशुक्रमकरंदकणस्यचक्रः ५५ मारुतनिःश्वा
 समारुतपराहतपुंडरीकपर्यंकपिंगलकणापदेशात् रेजेवियोगशिखिभीतिपलाया
 मानगौरात्मदेहपरमाणुगणवकाचित ५६ प्रस्तासुजाज्ञशयनात्मणिऊटिमस्यरक्त
 रविंदमुखलघ्ननखौंशुलेखा तद्भुवदंसशिञ्जुचंचुविकृष्यमाणसूत्रास्थालकलिके
 वतनोरभासीत् ५७ तत्प्राशशांकशकलेश्रुतिविंवृतंसदकेकपोलफलकोविदधारलक्ष्मीं
 चेतोतिममतिशितसरवाणशाल्यनिषेणानिहितकंकमावायमाते शय्येकृतैककर
 पंकजसनिषसमकोकपोलफलकेविदधारकाचित सिंधुततसरकृपाणुशिखाशत
 सरोदंरुषेवशशिनःप्रतिमावकाशं ५८ इत्थं विसस्थलदशासदृशावधुरिधुदयोहसि

ह वि.
ये वि
१२५
५२५

तरलतिथोप्रदोषे उज्ज्वलमानरमाणप्रथमानुरागमानप्रवासविधुरस्थितिविश्रलम्भाः ५।
इतिराज्ञानकविरत्नाकरविरचितेहरतिजयेमहाकाव्येविरहवर्णनोनामचतुर्विंशः सर्गः
इत्यंशोक्तपददर्शनेनविज्जम्भमाणसंवरसंदरीणां समंभ्रमेकाग्रततामवस्थामभ्येत्य
हृत्स्वरूपदोविवचः १ धृतारविंदकंदसौकुमार्येहस्तचपुष्पास्तरणोचतस्याः विपांडुरते।
दधतीतितांतंकपोलमितिअतनुअतस्यै २ सौगंध्यकृष्टैः चसितानिलानांतदृषदाह
हितगाढोद्वैदः विपासमातामभ्रपैर्भ्रमद्भिः पतंतितस्यानयनोवधाराः ३ चंद्रोदयारंभ
विज्जम्भितेनयथायितस्यामकरधनेन वेलातदोर्वाश्चनेत्रशुक्तिमुक्तासर्विडस्फुटमौक्ति
कत्तम ४ दोर्कंदलीनिर्जितसौकुमार्येमणालमस्यातिहितेसखीभिः करोतिवाहंसवि
शेषमेवतत्सत्सरेणोवशरीरयष्टेः ५ आविश्रुतीचंदनपंकलेखोललाटमितिप्रियमेति
तस्याः आविर्भवसंदकलेवडग्यसिंधुर्मिलेलाविरहातिपांडोः ऊचद्वयंसंप्रतिसाविभ
र्तिद्यासागतालिप्रतिविंवगर्भे उल्लोखवाष्पासुकणप्रतातलोषेणशरत्तमिवप्रयात
म् ७ संप्रमसौसंचतिवाणवर्षमावडकोपावमनोभवेपि प्रजागारेणारुणितेविभ

२५

ति विलोचने पद्मपलाशदीर्घे ८ अनेकसे कल्पविकल्पागांठो दशावहंता विद्वत्त्वमे
 व संप्रेषिजाग्रद्विरितचतस्याः सखस्यडः एव सच देतरेकः ९ विद्युज्यतासो भवता च य
 स्मिन्त ए सखिदे विवशा सखीमे सदग्यवेद्यस्मरे वधरेको दिधत्तरे वा मुदियायवेदः १०
 त्रया विनमावसरो न तो ग्या प्रशारे प्रशरीरं कृशतां नयद्भिः भिनर्तितस्या निशतैरनेगः क्षते
 स्वमेवेतसिगांठगुर्वी ११ विनिष्पततः शलभाः प्रदीपशिखामिवाभ्युज्ज्वलचारुकांतिम्
 अकम्पयन्दग्यदशाप्रयोतां स्मरेषवस्संभृतपद्मशोभाः १२ अंतर्वियोगज्वलनोष्णताप
 परीयमाणैरिव जातहृत्सैः निपीयते मुग्धदृशो दराग्रसो भगानिः श्रुसितप्रबंधैः १३ नि
 शासु विमलसु मरीचिदेडमृणालनालेन शरीरयष्टौ तवारभासापि निपीयमानलावण्य
 तो येव विभाव्यते सौ १४ लावण्यलक्ष्म्या मणिपारिदायै रूपा मृतांशोः परिवेशचक्रम
 नभातिसाकल्यकशल्पविद्धा मृणालवल्ली बलये वदंती १५ ऊतदलेने वज्रचक्षुस्य
 मध्येव काशाधिगमायतन्वी सखीकरमस्तमृणालनालसूत्रैः परीते हृदये विभर्ति १६
 रूपे वदंती रदतिस्मरूनां याचिते हृत्तिं शुभलक्षणान्वा अवैमितत्यादतलस्य मेव जघनं

हृ. विज. पेवि १२६ १२६

माविष्कृतचारुशोभाम् १० ननिष्ठुरतेहृदयेवियोगेनसौकुमार्येचविभर्तितस्याः विभिद्य
मानेस्मरमार्गणैर्यत्रदाप्यमाप्नोतिनशीर्यतेवा १८ निशागमेमदिरत्नभित्तिश्रुत्या
गतेनोदृतयासखिमे अनामयप्रश्नविधित्सयेवनिशेव्यतेसौशिशिरत्तिषारात् १९ उ
पोढरागैःप्रतिबद्धखेदमालोकमार्गदयितानयद्भिः गृहीतचित्तैःक्रियतेकृशोण्याः
सखीजननस्यानुकृतिर्विकल्पैः २० स्मृतास्वधारापतनानुबन्धप्रसृष्टसंजातभयेवतन्याः
गंडार्पितेसंप्रतिपाणायघ्नेनभातिलयागुरुपत्रवल्ली २१ विदूयतेसानिपतद्विगीफक
ल्माषिताभिर्नवमंजरीभिः स्मरेष्वभिर्धूर्जटिलोचनाग्रिशिखावदग्याभिरेवेक्षिताभिः
संयुक्ताण्येवकषावचूलनाडिन्यमेनोग्रवियोगवक्त्रैः न्यस्ताशरीरेविसदंडखंडनाडौ
नतधूसरलाविभर्तिः २२ तद्विप्रयोगानलदाहतघ्नस्नानीकृतोभोरुद्दिणीपलाशे २
अश्लुत्रपाताकुचकुंभपृष्ठेतस्याश्लुमित्यसुकणाःपतेति २४ कृतेनसाकेतशिखाग्रलग्न
मिवानुरागान्मकरंस्मरस्य निशासलस्मोद्धृतातुषारमरीचिनादग्यशरीरयष्टिः २५ ललाटे
पट्टावरचंद्रलोखालावण्यभ्रत्वाकरफेनराजि ललाटिकांचंदनपंकदिग्यंकंदर्पलीलाकंदलोविभ

२२

ति २५

युगलम् सचंदनास्तद्वदये सखीभिर्मृदुर्विधीयंतशमायदस्ताः विनिर्गलत्सपुनर्वांशुतो
 यथाराप्रणालीसरलो गुलीकाः २८ निशासतस्याः प्रतिविंबमिंदोरलस्यतस्यासकपालभा
 गे लल्लोद्वेते यनीकृतैकदस्तांगुलिप्रणामकिणायमानम् २९ संताप्यमानाविरदानले
 नशशोकलेखारुचिरासखीनाम् तस्यास्तनःस्वेदजलझुलेन विलीयमानेवतनोतिविद
 म् २५ विभाव्यतेमौक्तिकद्वारयष्टावियोगवक्त्रेः प्रशमायसुभुः निजप्रभाचंदनवारिवर्षः
 सख्येवसंसिक्तकृशंगलेखा ३० विनिद्रनीलोत्पलपुंडरीकमृणालवलीवलयावितोसा ३
 धत्तेदशामस्तुजलावकीर्णमुद्यानवापीमिवमन्मथस्य ३१ विकल्पजालाकूलितेतदीयंचे
 तःपरिभ्राम्यतिनिर्व्वयस्याम् विनिघातन्मन्मथमार्गणौचयतत्रवातेरिवनुग्रमानम् ३२
 धृतोष्मभिःश्वासममोरयातैर्निद्रग्यमेवोष्टदलेतयाद्य नदस्यतेयावदलंशरीरमुपैतितार
 तावटपासमानम् ३३ विडिबितापूर्वविनिद्रपद्मविचुंबनालग्नमृगंकविंवम् नभातिविं
 तादितशून्यदृष्टिकरारविंदेवचनेतदीयम् ३४ मृणालिनीचंदनपंकदिग्यललाटिकाकेत
 कशोभिवक्त्रः प्रसन्नलावण्यजलावण्डुपयोधराश्रीरिवशारदीमाम् ३५ विंवायमानाथररा

६२.
विज.
पेवि

(१०)

(१२)

गलत्मीकदर्थनाखेदभयादिवाङ्माम् असुसुतिजर्जरतांनयद्भिः श्वासानिलैर्दत्तजवाग्रा
कम्पा ३८ निगर्हिमानातनुविप्रयोगकृशानुसंतापदमेवदूरम् रुतेनभुंगैः कृतशोषपुष्प
शायामधुस्येदविबुद्धवेदैः ३० विभर्तिविवागतचेद्विवसंस्पर्शशीतोततयेवनक्तम् गंडस्य
लीमृत्युलकामनेककेदर्थसंकल्पवशात्ततभुः ३८ चकालकम् मूर्खानुवेधश्चसिताप्रलाप
प्रजागरोक्तं पवित्रं भणानि फलान्यवाप्तानितयासुखार्थमात्मापिणत्वयिनासकृत्वा ३९
वार्धोद्गरोमृणालैश्चितमपिशयनेयिक्लिमम्भोरुहैर्वाकर्षुरंदूरपवतपितदिमशिलार
शर्कराभिः किमाभिः मिथ्यामैवातिखेदं भजति गुरुतरः कोपिदाहज्वरोऽस्याऽत्यायोऽयं
तदात्याः सभगपरिगदन्त्यं वृष्टसुतात्याः ४० तदेहियावन्नभजत्यवाच्योदशोसखेमे
तवविप्रयोगात् संवारिकायावयसेतिदूरमत्साहितस्मत्वरमत्यकाश्चित् ४१ उपार
स्पमानोशिशिरोपचारव्यग्रात्मनातत्रसखीजनेन निकेतनांतःकदलीगृहस्य
गर्भेनिषसांदायितासपश्यत् ४२ शायीकृतंगंडतलस्यवाष्पधारोजनप्रणाम
लितेकराग्रम् जृम्भापिधानेवदनस्पदं तं श्वासेरिवसुष्टमपादधानाम् ४३ ॥ १

ऊचद्वयेनामलमौक्तिकोऽश्रुतोवदंतीश्रुतिकोत्रनेन अंतर्वियोगानलतीव्रतापविली-
 यमानामिवद्वारयष्टिम् ५५ शरीरकृतैरेभिरनम्यजन्माभिन्नचित्तांसिवियोगिनीना-
 म् इतीवपुष्पाएष्यकारभूमौशशेषयंतीश्रुसितोऽस्रवातैः ५५ यौतांजनैरस्तुकोऽप-
 तद्विरालस्यमाणोत्तरपंक्तिशोभैः अनेगसंदेशविधित्सयेवकल्माषयंतीश्रुसितोऽस्रवातैः
 चेदोदयेनादितवृद्धियोगाविकीर्णमक्ताफलवूर्णराशिम वेलाभिवाक्रान्तनवप्रवालाद-
 शोवदंतीमकरधजस्य ५० अंतःपतन्ममयपुष्पवाणपतानिलेनेवकृताभिबृद्धीन् वि-
 केंपितोत्तंगपयोधराश्रुतिःश्वासदंडान्मरुत्कृत्तुजेतीम् ५८ संगंधिनिःश्वाससमात्यत-
 द्भिरुद्वेषदाहादितगाढवेदैः नसेवमानेनचमुच्यमानेशलीमुखैराननमुद्वहंती ५९
 अत्युल्लासवाष्पोवुकणप्रतानविदाहतीत्येवविकेंपमानम् विंवाधरेनिःश्वासितानुबंध-
 नितोत्तपारिस्तवमुद्वहतीम् ५० मक्ताफलत्वेनिजकर्णश्रुतिपातेनवाष्पोवुकर्णैरिवा-
 प्रैः सलीलसन्नानितवक्रवेदोसितेज्जमालाशयनेनिषसाम् ५१ संगंधिनिःश्वासरेसेन
 लीनेतद्वेषदाहोपिपुरोभ्रमेतम् विनिष्पतद्भिर्दृशानांश्रुतोयैर्निर्वापयंतीमिवपिंगशृणुम्

५८

५२

हृ.
विज.
पवि

१२८

१२४

सखीलतायेकजटालशय्याविभूतधूलीकपिलैस्सदेशे निःश्वासवातैर्हृदयस्थगाढरा
गोपलिमैरिवभूतयेतीम् ५१ स्तनस्रजासार्धमवाप्रशेषामकंगलेतीनयनोवुपुदैः ।
दग्धमहालीजनवित्तवृत्तावियोगसंतापदशानवैधैः ५४ सभूलताघटपदमालयो
ष्टदलाभिरामाश्रियमुदहंता अवाप्रवक्ताश्रिययारविंदकांत्याप्रदीपविजितेडविंम
पयोधराग्रप्रतिफाललीलासमष्टुसप्रंदनचूर्णदिग्धैः अत्युल्लदीचैः श्रुसितानवैधैरु
त्तेपनिर्द्वादकदर्थितासाम् ५६ मौस्मोद्गमनिःश्रुसितेनसार्धवियोगदःखादसवोभि
तप्ताः इतीवसेवितयताश्रुवाष्पस्तमेनसंभ्रम्यनिरुद्धकंठम् ५७ समुदहंतीकृशताते
निषगेडस्थलीचूर्णैर्निमंदवोगान् आवेगसम्फुल्लपुटाग्रनासामार्गागतोलोचनवा
रिविंदन् ५८ चित्रानुबडस्फुटशून्यदृष्टिकगर्षितातामकपोलभागाम् सुखिदधानां
विनिर्ज्वितधूलेखापरिषक्तललाटलेखम् ५९ नासापयेनोपगतानिरुणामुक्ताफल
तोदपरागशीताम् अंतर्वियोगानलतापतस्सावशादिवास्तुमुतिमापवतीं ६० उपेक्षिता
विभ्रमघट्यदौचैः पर्यस्तदेर्दंडसृणालदंडं स्मरदिपसंबुजिनीमिवातिनिशातनाराचविषाणभशं

५५

६१

ऊलकम् संभ्रम्यकंदकितगात्रलतामलीलमावेद्यमानदयितांगमनाकथञ्चित् आने
 दवाष्पजलविंदुगुह्यकृताग्रपत्नोदसीमिलदयो नयनद्वयंसा ६२ श्वासानिलोष्मगुरु
 दाहविभ्रसरसनिर्वापणं सपदि कर्तुमिवाधरस्य शीतान्ममोचमुद्गरसुकणान्विलेवि
 पातानसौकृदिलपत्माशिखाग्रलग्नम् ६३ तस्यास्तदाकुरिचंदनवारिपंकचर्चाततामि
 वविभ्रसरतोप्रमार्ष्टुम् स्वेदांभसिस्सुतेसमंत्रमितप्रद्वेषरोमाञ्चिराजिनिममज्जशरीरयष्टिः
 किंकार्यमत्रभवतादयितागमेपिसंतापशोषितरसेनशरीरयष्टौ तन्वाइतीवचनचंदन
 पंकलेपोरोमांचराजिभिरनुयतनिर्गताभिः ६४ प्रेयस्यपेयुषिसंभ्रममसुवारिधम्रत्ता
 षोःपरिममार्जसखोत्सकासौ विसृष्टमेवपुनरंजनपंकदिग्धपर्यंततारुदितमाहृतयो
 स्मातस्याः ६५ रोमाञ्चभिन्नवचंदनपंकचर्चभृशपत्नृणालशकलेविवलज्जलार्द्रम् विस्र
 त्तद्वारमुपजग्मसिमाप्रियेयसार्धंममोचदशयांबुपपत्रशय्याम् ६६ विष्णुधमानविर
 द्वावलतापशुक्लसूत्रातदादयितागानिगुह्यनेन मुक्ताफलाभ्यमरद्वारलतोममोचचर्मो
 दविंदुपटलानितनुश्चतन्वाम् ६७ मथ्यस्यानवभृतोदयितादलव्यस्पर्शतमुन्नतिवशाद्

दर.
विज.
षवि.
१२९

तमावयोभूत चक्रीकृतौ तद्वपुःपुद्गवशादितीव्रतन्वाः स्तनौ सपदिवासनतामयताम् ६५
रोमांचपीनतनुतां दधतोः क्रमेण संप्राप्तयोस्तकणयो रथकातरत्वम् आलिंगनेन चि
रसंभृतविप्रयोगतप्ताखिलांगचटनासदृष्टावभूव ७० इत्येदृतीमथुरवचनाकर्णना
दागतानां प्राच्याः कालो विपुलपुलकाले कृतिः कोणपूर्वाः घृणामासीदतनुविरहो
यस्य वक्तो तकोतागाढाश्लेषश्च भ्रमरगलताररत्नो कक्षराः ७१ इति श्रीहरविजये
महाकाव्ये दृती संकलनामपंचविंशः सर्गः २५ ॥ इत्यागताः कलितचंद्रकलाप्र
काशकर्पूरवाससरभीमनकुलवृत्तीः प्रेमा मृतान्द्रमनसो दयितामधुनि नोलाय
विंदशवलानिवधूरपीयन् ८ तद्गीवराजतवरावरवीमलीलदंसी सनाथशुचिशक्ति
शतैकदेशा आपानभूमिरमरादितरंगिणीवलस्मीतदातनुतकोचनवालकाभिः १
इंदोः कलाश्चविकासवतीः पृथक्क्रमभागतानि पतिताः कथमप्यथोर्व्याम् शुक्तिर्जना
मणिमयीर्जगृहविभूतरोषाणि पावयिषवो यमधुनियोषाः ३ तासामदृष्टवरपार्वणावेद
मुक्तनिशरविंदचटनासदृशान्तरमात्राः लीलागृहीतमधुसूरपिशागरत्नकोशकण्ठप्रियमथ

अथोच्यते

किं कार्यमत्र भवता विजहीहि वापमित्यथा दिवस्तैर्मदनं दिरेफाः रंगतरंगतरलोत्पल
 गर्भरत्नपारीविकीलसहकारमद्विचेताः ५ प्रत्यग्रशोणिसर्गशुक्रितलेनशीथुधारो
 वभूकरकतोमथुराभिरामाम् जगद्गपाटलयलाशमुखेनवालसूर्योपराजिमिवपंक
 जिनीपतंतीम् ६ उत्तिष्ठमानकनकार्थरवीविकीर्णमैरेयेरचकरयाकुलरत्नकोशैः
 स्त्रीणां विकासिनवतामरसाभिरामकूपैरतासिसुकुमारतयाकरोगैः ७ संपाद्यतेभृ
 शमनेनसमावतंसम्प्रायेतिरत्नकरकोत्रिपतनुमण्यः व्यावृत्तिभिश्चकमध्यजष
 कारशीथुःप्रदक्षिणमिवतणमत्पलम् ८ अस्याजितोपिनिरवद्यमुखेवनातेतिष्टसुरो
 नकिमपत्रपसेसद्वेषः इत्यलेकलरवैरिवकुंचकारभृंगस्सशीथुचषकप्रतिविंबवेद्रे
 पीतःकलेकवपुषस्सदृशीथुनायमिंदुर्मनोमलिनयिष्यतिमातवाष्ट्राम् इत्येप्रपेव
 चतरस्तरुणःपिवंतीमृग्यंकरेणपरिहासरसोवशैतीत् ९ शोभावभारमकरंदरसा
 यमानमैरेयगर्भमणिकोस्यकरालकोशम् वासभ्रवांप्रकृतितामुतलाभिरामदीर्घो
 लीदलकुलेकरपुंडरीकम् ॥ आलक्ष्यलक्ष्मलिनोप्रतिमागतस्पमूर्तिंतसारसद्वसःप

हरि
विज
घवि
१३

130

विमार्ष्टुमिष्टुः काचित्करो गुलितरंगितशीथुपूरमायास्यतिस्सचषकेपरमार्थसुम्या १२
विमस्तशीतैलरजस्सर - सुहृदमिंदीवराणिचषकेषुसलीलमूर्धम् आलोषतभ्रमरण
तमरुद्धिभूतपत्मावलीललितधूलिलक्ष्मिनितासम् १३ विस्तारशालिमथुरावितपद्मशे
भमभा भृगःपौविकचमत्पलमाननेनदृष्टाप्रनर्मथु
निर्विवितमहेनार्याः १४ निःश्वासवातयुतशीथुतरेगरेगितस्योप्रमारितविलोलदलेत
रुण्याः तत्सौरभातिशयवासनमात्ममूर्तेरादातमत्पलमिवासरभाजनाये १५ तत्स
त्रिथिगुपितशोभतयामयात्रकष्टेवतेसपरभागकचिर्नलडा इत्यभयादिवशिलीमुख
शिमितेननीलोत्पलचषकविंवितमदिवधाः १६ नारीविनिःश्रुसितभूतमधूर्मिपूरया
रिसवःप्रपतितःप्रतिमापदेशात् आत्मानमिंदुरसकृत्यरिहृत्तिरत्तपर्यासयावदिवलु
ग्रमलेविशुद्धैः १७ अस्याभिथाप्रदणवद्धरुषोविभर्तिपारीविलसदसितद्युतिभिस्तार्याः
आलावितेवविवभौपतिविंवर्तिशीथुद्रवीकृतमृगोक - श्रुदाभिः १८ आवर्जि
तेसपदियत्रतरेगभंगदोलादिरोद्धरभसात् सद मो द ने सी त् ॥

निःशेषिते मथुनितत्र शुचेव जातसंकोचमुत्पलमथो मुखतामयासीत् ॥ विस्पष्टलक्ष्मणा
 मशीधुतरंगरत्नपाणीतलप्रतिसितेशशिनिप्रियायाः गंडस्थले च विकचोत्पलकर्णपूरक
 ल्लाघिभासि विभेदेव जनसदृष्टिः २० प्राप्तावधूतकमलश्रुविचंद्रमूर्तिपादावमार्गसु
 भगश्रवकालवाले लक्ष्मीमशोकविटपीवविकासितामुवीविष्णुटाकिसलयोविदधार
 शीधुः २१ आलेगिताग्रमृतरश्मिभजे प्रतिमितेन तस्यारभासा ग्रीत्याविका
 सिनवनीलसरोजचक्षुःसौंदर्यमंजिनितयेव सरावभूत २२ किंचिन्निषीयचषकोत्तर
 लायतात्पालजौहृवुवनमुखःपरिशेषितस्नान शीधुर्मदेवसरभिश्चसितावधूतपर्यु
 श्रुसत्सरलवीचिभुवोननर्त २३ निःशेषितेशमथुनिस्फटिकाश्रुश्रुक्तिगभीडदेयत
 प्रतिश्रुविप्रतिसापदेशात् संवादितारकनवोत्पलशोभिनेत्रिनेत्रोदरादिवत्तसार
 करेणभूयः २४ सीमंतिनीवटनपंकजदीयमातगंडूषशीधुनिरहृदयालवाले २५
 घास्रवाणवकुलःकसितवर्भाप्युश्रुसन्मकुलदृष्टिमनोहरतम् २५ नालद्वयार्क
 मणिभाजनमथमंयत्सावर्णितःस्फटमलंप्रतिमंडविंबम् अल्पिण्याणमिवसोत्पल

हर.
विज.
सन्धि.

(३)

131

सिंधुवारपुष्पावते सकृच्चित्तमथुनाविरासीत् २८ वीत्यस्फुरत्सरससीधुनिरत्नशुक्तिगर्भं
तिलस्यहरिणंप्रतिविंबमिंदोः आलीयतेस्ममथुपोमथुपानलोभलीनालेजालशवल
स्तवकाभिर्शकी २९ भातिस्फुरत्तवचकेशाशितोनिघसमीघत्रिपीतपरिशेषितशीधु
गर्भं तद्द्विच्योतवनिताथरविंबलग्रतां बलकलिकमिवस्फुटलत्तमविंबम् ३० आव
र्जितस्ममथुनोरुणरत्नशुक्तिगर्भेशुजालधृतिकोचनकर्करीभिः पूरोन्वमीयतमावानि
लक्ष्मणमानविस्तारितश्चूदनवोत्पलदर्शनेन ३१ कोषोदरप्रतिमितः शशभृत्सुरेधिहार
सोऽशुविष्णुरितपांडुरमथविंबः निर्मृष्टलाञ्छनमलः श्रियमाससादसोर्दययासदिरये
वतरंगहस्तेः ३२ सौगन्ध्यामापमथुरत्नकरालकोशविन्यस्तमत्पलवतेसविकासशरम्
प्रत्यग्रलग्रसदृकारकृताधिवासमश्रुसमिन्नमुतवासदृशः पिवेत्पाः ३३ आविर्भवन्नाद
नदोद्ददजृम्भमाणनिःश्यासमारुतविकंपिपयोधरश्रीः विश्रसकापिकपिशोपिवतिस्सवे
द्विवावतेसकृत्समस्तवकेतनभूः ३४ सूर्यतिरंजुशतयारुणरागसोदमिंदुरंजितमोखा
निरपेक्षवृत्तिः वामध्रुवोपरिणामत्रय वयैर्यवप्राभिवातमकरोन्मदगंयहस्ती ३५ १

द्वाभ्यागतस्फुरितचंद्रकलातमालपत्राभिराममसितोत्कलचारुनेत्रम् काचिन्म
 दाश्रियश्चाननमण्डिकासिखीविभुरत्नचषकं विवभौवदंती ३५ निःश्वासयुततर
 लोत्पलयोपलस्यविस्तारयादयितपीतविमृक्तप्याभ्या शोभावभारमथुपाटल
 याश्चुरत्नशक्यावधूर्ललिततारकयादृशाच ३५ निःशेषितामवमपिप्रतिमा
 गतेन्दुविंवादितामिवदधदुरुतातदानीम् आविर्भवन्मदविलोलदृशःकराग्रा
 दमेसतस्फटिकभाजनमस्फटोक्तिः ३६ वामभुवामतनूनूतनपद्मरागखंडास्य
 दार्कमणिभाजननिर्विशेषम् भातिस्मरूढमदिरामदगाढरागगंडस्थलप्रति
 स्थितं शिरोशुविंम ३७ निःश्वासमारुतद्वतप्रतिमानिषस्मसंचारिषद्वुरणावि
 त्रकविंडशोरैः शोभाकशेशयदृशोविभरोवभूवरुज्जुभमानमदपलिवितैः क
 पोलैः ३८ आचूर्णमाननतपलदृशोमदेनसंचादितांतदनुगीतवियेदधानाः अ
 त्तराकपोलफलकेधरपल्लवेवविस्थानशोभितगुणविवकासरागः ३९ गंडा
 स्थलीकपिशापानपरम्पराभिराचूढरागमदतामुरुचिस्तरुण्याः आश्रितिचैवन

हं.
विज्
सर्वि
१३२

कृतोत्सववलभौष्टोत्रलगापरिणामवशादिवामीत् ५० विवाथरोचितरुचाम
धुनातदायपीतनयेत्सलदृशोष्णकपोलभागे आसीन्मदःप्रकटितारुणारागण
वकार्यहिकारणमद्ववतीतिसयेम् ५१ यस्यामितावदधुनामदरागताम्रःपुस्ता
तिकोप्रियमयेललनाननेदुः इत्यदिकासिमृदमीमिलदाश्रुतकोशःसकोतकर
वोत्पलमन्तिशोभम् ५२ संवादिषद्वुराणतारकपत्तपेक्षिलत्मीयरोयवलिमानमि
वोद्गिरंतीम् तन्यादृशमदमदोमुक्तीचकारवालातपःकुमुदिनीमिवगाढरागः
प्रेयोविलोकनरसाद्विचकासपीतशीयोःशनैर्मदभरान्मदिरेक्षणायाः पत्माश्रल
ग्रनवकजलधूलिजालभारानिगौरववशादिवनेत्रयुग्मम् ५५ शोभोवभारपरिणी
मविश्रुकोतदत्तव्रणःसपदिपीतसुरासवायाः चारुभुवश्चकविंवितचंद्रविं
वमध्यावलग्रमलसिंदुमिवाथरोष्ठः ५५ प्राप्तममन्मयाशिलीमुखतार
मभीक्ष्णमत्तगश्चविभ्रमवतांकरपुंडरीकम् संधानकारणवशादि
वपत्तपुङ्खभागाग्रकोटिपरमशी विलो ल मा सी त ५६ ॥

५३

अभुलसत्कनककुंडलयमरागधामारुणीकृतकपोलतलेसुविंदौ व्यक्तिंजगामननिते
 ववतीजनस्यत्रूढोपिसांद्रमदिरामदिताप्ररागः ५० अतोणर्वभूवयदरालकरालपा
 त्मलत्मीभूतोमदमदेनविपाटलतम् आरुतवत्पभिमतेप्रतिपत्तवर्तिनाम्नान्वबु
 द्यततेदेवरुषातराणाः ५८ उत्तंसयंकजविकासिविलासमोषमेघोनयेत्यतमधुनः
 ऊरुतेमयूखैः इत्येकषेवमदरागभरःपुरेधिगंडस्यलप्रतिमितेशाशिनैव्यरोत्सीत् ५९
 अस्याभिधानपरुषेववसिप्रियेणकापीरितेसपदिसुऊमुदासमसुः स्थूलासुविंदुप
 दलैरिवधाव्यमानराशेकपोलतलमिंदमितेवभार ५० आश्रुदगाढमदिरामदसोदरा
 गमादत्ततामुरुचितलेतराणाः प्रातःसमुन्मिषदनूरुविकीर्णधामनिर्धाव्यमानशिः
 शिविवविडेवकत्वम् ५१ रामाजनस्यमधुपानपरम्पराभिरश्लोकपोलफलकेमदरागल
 त्नीम् उद्भिन्नवालऊटिलोणुलिवक्रवालसेवादिनूतननखततिराविरासीत् ५२ का
 चित्तपारमदिसःप्रतिमानिषससयःभवेतिमणिऊट्टिमसीम्निविवम् पीतासवाश्लु
 मणिकोशधियासलीलमादित्सरुन्मदतयानदसीमावीभिः ५३ अस्याकरोबुरुहव

हर.
विज.
घवि.
१२२

133

तिनिपीतश्रीधोविलीर्णरत्नचषकेस्मृतिविप्रमोषात् उज्ज्वलमाणमदचूर्णीतनेत्र
मात्मवर्जैः डमुष्णमणीदर्पणश्च पश्यत् ५५ मन्नातदाभिनवपलवपाटलाभिरन्या
परायगणमक्रममंगुलीभिः स्मेराननस्यपुरतोगणयंचकारभर्तृर्मदसवलित
मन्मथमन्यरोक्तिः ५५ सखापुरोविद्युतमुन्नतपद्मकोशहस्ताकणोगुलिदलाग्र
कृतेप्रतिष्ठम् आशंकतेस्मविगलत्यरिपीतशेषमैरेयधारमपराऊरुविंदकोशम्
रक्तारविंददलकोमलहस्तकांतिपिंगीकृतामथुयुतेतिविशंकमाना पीतासवा
मपिमङ्गः शुचिरत्नशुक्तिमन्याप्रियेणसमदानदसेर्पयेती ५७ चूर्णीः दृशोरभस
पीतपरिस्तुतोपिदूरातिरोदविकसन्नदमन्यराणाम् वामभुवामभिभरुः श्रवका
न्यथेविदिंदीवराहितगारिमाइवाग्रहस्ता ५८ गंडस्थलीमृगादृशोमथुपानली
लाविसंभसंभृतमदारुणातांतथापत् तद्भूययाश्रवणवर्तिपरीतमृद्वरक्ताञ्जको
ति
५५ विशिष्टैर्भदमदिगमदतासुरागोगंडावयोमुखपृ
थग्नतपसराग रत्नोपलोत्तलसमृद्धकवाटशोभाम् ६० व्यक्तितगममदिगभरेणक्षे

५६

रत्नाभिथाग्रहणजोदयितेनरोषः निष्ठुवतारक - भिन्यवेदिसृष्टेषुनर्मृगदृशोद्दये
 विशादः ६१ पीतस्तुषारकिरणोमधुनैवसार्थमंतःप्रविश्यचषकंप्रतिविंववर्त्ती माना
 यकारमभिमानवतीजननस्यनूनेविभेदयदसौप्रससादसस्यः ६२ आरूढरागतमन
 मयकंपभूतसंपुल्लशोत्तरशिखागलितैर्नतांग्याः उत्तंगपीवरज्जचप्रतिमानिषसःप्रे
 यानिवाशुसमभावातपुष्पवर्षः ६३ क्षीणात्मनाप्रतिनिशोशशिनःक्रमेणसंभृतकोर
 तिमिवविष्णुसृजानिदिग्याम् विभृत्यराजतमदेनपुरेधिगंडभिन्निःस्फुरन्निबुलपल्लवर्ष
 तलश्रीः ६४ रेजुस्त्रियोमधुसदारुणगंडभिन्निलशावतंसितविकसिशरीषपुष्पाः ।
 आरूढपाकफलभोगचरवर्त्तिसुग्यकोराभिरन्विगुणानवदाडिमीभिः ६५ आविर्भवन्म
 दनविभ्रमशुभ्रद्वारश्लेष्टाशवःशशिरचामभिनिष्पततः भोतिःसशीधुसमकालनिपी
 ततत्पारीतलप्रतिमितैडुकलाभिरामः ६६ निःशेषतासवलचुंप्रतिविंववर्त्तिशीतांशु
 मंडलकृतातिभरामिवैका हस्ताश्रयोगुरुममत्यतरत्नशक्तिराविर्भवन्मधुसदालमंद
 हयष्टिः ६७ उद्दाममानदतिचातरतारतस्यभेदान्वयिमधुपानपरस्परभिः हस्ताश्र

६२.
विन.
पवि.
(२४)
१३५

ये स्फुटिकभाजनसंविताद्याश्चेतश्चानिर्भरमनायितरो प्रसादम् ६८ दृष्टं च लोकादपि
तोलाणमसुवेशालीलाविधुतशिरसोदिगागतेविकासम् उत्प्रेरणाहितनिजास्यद
भंगभीतेवकर्णकुसुमेसदृशश्चक्रे ६९ आविर्भवन्मनसिहरनिरस्पमानमानोयका
रविशदोमदनःपिवेत्ताः साखातमीयितवकोरदृशोविभर्तिविस्तारितश्चुदनवोत्प
लदर्शनेन ७० प्राणावतेसितमनोहरगंधपुष्पलीनद्विरेफनवद्वयमथुप्रसंगम् ।
ष्णामालताश्चदधुर्देशानांशुपत्सरस्यःसितस्तवकविभ्रमपल्लवतम् ७१ प्रत्यक्षमम
पुवतेःसुकरोपनीतमैरेयगर्भवसकस्तकणीमपीष्यन् यत्रायकमदमवापयथाग
तेनपीतेन ७२ समयवतीमथुनातथासौ ७३ अक्षोणविकारमुपपादयतावसादमेगेषु
वोत्पलकपेक्षिषुभूयतोऽश्रैः व्यक्तीतरीकृतगिरादितभूतनेनतन्यामदेनमदनेन
... व्यभेति ७४ वेचद्वयमदमदेनविपाटलसमाधत्तमंयरिततारकमायतात्ताः ग
धाकुलभ्रमरपक्षधुतावतेसनीलामपत्सरनसेवकृताभिवातम् ७५ नालीयतेस्म
सुरभिश्चसितेवतेसनीलोत्पलेनचषकेनचमाल्यपुष्पे तासांविकासिमदरामदसा

दूनिर्घटमोदसम्पदुपनीतिरतिर्दिरेफाः ३५ आलोकपवदयितस्यवभूववडकेपात
 नुर्मृगदृशःपुलकोपरुडा श्रंतःस्थशीथुसमकालनिपीतकांसविवागतेद्रुता
 शीतविजृम्भिकेव ३६ मानावलेषभरसंभृतमण्यपादनाविधाप्रियतमानुन
 यववस्यम् विस्तारितेहृदिनितेववतीजनेननिर्मजतिस्ममधुपूरश्वाशुधैयम्
 निर्दृष्टपानलबुकानिमनोसिज्ज्वलजामपास्यविदयत्सरताभिलाषम् आलिंग
 नाशशिथिलानिदिशेन्द्रियाणामाविर्भवन्वक्रमतोमदविभ्रमोभूत ३७ लीलारवि
 द्युतपद्मशिखापरागपिङ्गीकृतागलितमानरुजोनिरीयुः श्वासामक्रममधुसदा
 रुणिताश्वाभिभर्जस्मरप्रणवतापिपुनाःप्रबंधेः ३८ तत्साहितासकलशीथु

३३

लंविंतहीः श्रीलीजनेधनपसंरुतवाक्यशेषान्भते
 अकारसविशेषकृतदलतम् ६० मानोयकारमवधूयशुवौप्रसादवेद्रेधिरोदतिम
 नोवरमबुजास्याः उज्ज्वलमानसरसोत्कलिकासहस्रैरवाहतामकरकेतरवापहृडे
 म् ६१ निर्दृष्टमानलबुतोहृदयान्वापराविर्भवन्मधुर्मदंचितविभ्रमाणाम् उद्भिन्न

हर.
विज.
घवि
१३५

पीतपुलकैर्विदितावसादमेगेषुनर्मृगदृशागुरुभिर्वभूवे ६३ जग्राहवक्रकमलेहृदये
चरागोदृष्टिस्तनुश्चपरिमंथरतोप्रपेदे चसवालकोमलपदंगमनेवचश्चवेतसुये
युधिपदेसरसंदरीणाम् ६४ तावत्सलीलमनुपसृतरागगर्भमयेजगेयुवतिरुत्त
ललोचनानाम् आश्रावितश्रुतिविभेदकृतव्यवस्यहारिसरग्रथितसारणावलकीकैः
आपादयन्नयनपद्मनिमीलनानिभावानवंबधवशातोदयितायमानः वेणुकयाचि
दधराग्रनिपीडनेनविस्पष्टमक्रियत ॥ रागगर्भः ६५ अंकेनिवेश्यचतुरंगुलि
पल्लवाग्रसंचारवारुयतिपाणिलयप्रपंचाम् आस्फालयन्करतलादिविभेदधातु
वायप्रपंचरुचिरामपराविपंचीम् ६६ भुविभ्रमानुमितगाढतरावधानममावि
लोलमणिकुंडलदृष्टगंडम् गायेत्पुवादयदनेकविकल्पकलकोणावद्यदुनऊल
कृणोतांचकूचीम् ६७ अमानिवेशहृदयेविनिपीडितैकपीनस्तनामपदिभावनयेव
सारे आश्रावय ॥ लुण्ठकृणोतामलांबुवीणांकिणोकसकुमारतरंगुलिश्रीः ६८ तासाम
मंदमदमेयरमेजकंदकंदस्तसवलितलोलपदप्रबंधे शोदेषिषुकरवगेयविधिवेभार
महाराजितमनोहरविभ्रमतम्

६५

६५

अव्यक्तवर्णमभवत्तुरणीजनस्ययत्कंदवर्तिमदमंथरगीतशेषम् आधित्सभिस्तदा
 नुसंधिमिवातिमंजनिःश्वासमारुतहृतैरलिभिःशिथिले ५० इत्येवित्तुमिततरोमधु
 पानगोष्ठीवंधान्क्रमात्सरतनाटकपूर्वरंगः उदामकामकमनीयगुणाभिरामरा
 माविरामरमणाकुलकामिलोकः ५१ तदाभिलषेत्यसकृत्प्रिया ननात्रिपातमव्या
 दृतिकापिषायनम् निशंतकालावधिजागरसादियेषष्टष्टनतकापिषायनम्
 भाववेषानिमीलितेक्षणयुगं संपूरितेवेणभिर्धुःकृतसौष्टवंरसभरादावपि
 गीतंपुनः प्रेमस्त्रिगुणमपाययंतरतयेस्तास्तयमाणा इवप्रस्तांगश्रयसंधिरत्नरश
 नाथामस्वनैःकामिनः ५२ इति श्रीहरविजयेमहाकाव्येपानगोष्ठीवर्णनं नाम षड्विं
 शः सर्गः २६ ॥ अतिरतिरभसादलोकनिद्वारभसविद्युर्गीतलोचनोवुजाभिः शयन
 तलमशिप्रियत्वभूभिःसदमदमनमधमेन्यरायुवानः १ प्रियेणवासस्यपनीयमाने
 मांदंतिकांताश्रवणोत्पलेन अशिप्रियत्पूर्वमितीवदीपस्तद्धेडभिर्निप्रतिमापदेश
 त २ आरुष्यमाणमथपुष्पशरासनेन संरभ्यकामिरुदयानिविभिस्तारात ली

५२

द्व. विज्ञ. स. १३६ १३६

नद्विरेफऊचफोततिचित्तहारिटाङ्कारनादसुखरस्थितिवापमासीत् १ विंदतएवहृद
यानापिसंदधानाः पुष्पाअपिद्रुहिसमारभ्यतोपियोगे चेतोभवः सुखपुरेधिखत्तचि
कासपेत्तः शराः ऊसमकार्मिकचक्रमुक्ताः ५ दयितमपहृतोवरोवरोवीकनकशिला
विपुलेनितेवविंम मदनकरिविषाणवातरंधप्रतिमऊऊंदरंसेंदरंवभासे ५ चेतो
भवोभवनदर्विषदानितोतमातिप्रशीघ्रगमनाश्वचित्तवृत्तेः यैर्यपतेतमरुतेववि
धूनयंतोवाणापुरेधिहृदयेपुरयात्रिपेत्तः ६ पीनोरुमूलरभसापनीतवासोविलोले
तणामीसमाणम् जवानरोषात्किलपीवरीणऊचहृयेनोरसिकापिकोतम् ७ उष्ण
सिपीनजवनेनिवरीसमूर्वोर्गाफेनितेवफलकेचनचर्मवारो तन्वाः ऊऊंदरयुगे
धिलेचकर्मचंडातकंकथमपिधियपाणिपद्माः ८ फ्रीमंघराविधृतवेपथुनाकरेण
कर्णेत्पलेदयितर्मयानितेववासाः चित्तेपदीपहतयेपरितत्यतेनतद्वाहसंभ्रमवशा
दिवतेनियेते ९ अचिरतिरतिविभ्रमोजन्तुभेषुमजलशीकरविंदपुष्पशोभी ऊ
रवकविदपीवपीवरस्त्रीस्तनकलषाहतिभिर्विदग्धशून्याम् १० ॥ ॥

अलिङ्गितायादयितेनतन्याःस्पर्शसमाभूद्यवधानलेदः तद्वत्सीतीवसमुज्जः
 नत्राजचदयसोपरिहारयष्टिः ॥ कृतोदरक्रमविभाववलीविभंगमुनेवितेन
 तपयोधरतालपत्रम् निर्मृष्टचित्रककपोलललाटलेखमहाङ्गकंचुकमदति
 पदंवितभूः ॥ कृष्णात्तनोःसचनचर्मजलांगयष्टिगाढावसक्तमथकंचुकसत
 तिर्येताः लावण्यकांतिरमलाधिकमुंदिमौलगौरसमथभविचारुवलित्रयम् ॥
 वपुषिदयितसंचतोयेऽस्मरमुखराज्यइवाभिषिच्यमाने प्रथमतरसवापिवंधनेभ्य
 स्तरलदृशामश्वीविभिर्विमोतः ॥ ५ ॥ राजदृष्टायरथतदस्तविनिर्गताःकंचुरया
 यतास्याः निर्मृष्टतकाममनोसमंदंविलाससेदीरइवस्मरस्य ॥ ५ ॥ रागोदचाटुचत
 रस्यविमुक्तनीविमावड्वेपयुतयादयितस्मदस्तम् शब्दुशशाकनकरस्मतेनार
 भीष्टुसिद्धिधुवांतरलताशिथिलाविधत्ते ॥ ५ ॥ प्रेयःकरोदुयितकंचुकलत्पमाणकि
 वागतासवनकास्यदरत्नदीपः विमलकोरकितवणकपुंडरीकंसंवादिताङ्ग
 चतटःसतनोर्वभार ॥ ७ ॥ शतसवेपीनतयापिषुक्तौचक्रीकृतौकांतविगाहमाने

हरि
विज
सद
(३७)

137

पयोधरौ मन्मथकोस्य ताललीला मूर्ध्नि सतनोरधाताम् ॥ ७ ॥ अवणकुवलयस्य
भयं निधुवनकेलिविमर्दशीर्णमासीत् मिथुनद्वितिविरुणसहिबेयं फलकमि
वासमसायकामियेनोः ॥ ८ ॥ सलीलनिर्भूतकरारविंदसीत्कारसंयुतितमन्मथा
याः जगद्दिविवाधरमूढगाढरागं रमण्याद्दयं चकांतः ॥ ९ ॥ प्रसूहितेक्षणसुर
त्वानुभवोत्सुककलोलितोतरिततारकमतिवधाः तां वृलपंकरसरंजितको
दिमागरेखेभवद्वदितयस्मचुचुं वकांतः ॥ १० ॥ यस्माच्चितेभवतियत्तद्ववाचमेवत
स्नानतिक्रमरहक्रियतेविदग्धैः योनौष्टपलवमखंडयदायतात्याः प्रेयांचुचुंभन
यतं चरतोत्सवेषु ॥ ११ ॥ ऊसमशरकरवालस्रूपः सरतपदेनपदेशाशितितोपि
अनवसितविकासविभ्रमशीस्तरलदृशं रसभावमकरोभूत् ॥ १२ ॥ उपोढरागेनयु
नारविंदोविडेवतिप्रेयसिकंबुकण्ठ्याः विवाधराष्ट्रासकृताभिद्याततन्मत्सरेण
वमूर्ध्नि कंये ॥ १३ ॥ सीत्कारकालमलमर्धवचोविदग्धैश्चानुवेयिमणितेललितविला
सा रंगसंग्रहमनोहरतापियेनपुष्पायुधैः कथमहोसमभवेदनेगः ॥ १४ ॥ व्यक्तं नकार्यं कतः

हरि
विज
सद

सेवर्थतेपिभवतिक्वचनव्यपेक्षाः आविर्भवतिरसां वितविभ्रमाभिः सीमिषदा
 शुविजहेसदृजापिलजा २५ यदयभातमादधातितृत्तादिशतिशयश्चको
 तलस्यनिद्राम् किमपितदमृतं सकोपिचंद्रोवदनमयः श्रियमाततानन्याः २७
 निःश्वासवातैरथरस्यतन्याः पीतो रसस्तद्विरहेषु नातम् किं पाससीतिक्वणि
 तैषुवानेमुत्तंसलग्नोभापितेवभृगः २८ आलिंगितिप्रियतमेविनिमग्नद्वारस्रजा
 पदांकितपयोधरपीठगाढम् आश्लादितावयवमश्रुसितं विवेदरोमांचकंचु
 कमपिच्यवयिं व्यरोत्यः २९ लज्जावशात्पिदयतीदयिसव्यपास्तवीनोशुकं ऊचा
 युगं करपंकजाभ्याम् विवागतेमपदितत्ररसेनकांतमंतः प्रवेशयितमैश्रुदि
 वांचितभूः ३० मिशुनरतपरसराप्रहारैर्ललितदलेमकरंददृष्टिमोक्षीत सर
 सवकुलदामशीथुस्वतिमिवसस्रवधूसुखात्रिपीताम् ३१ उन्नतितस्यावदुनेया
 देणपरिस्फुरन्मानवतीमुल्लेखोः प्रियेणविवाधरमानसंगात्रिपीतश्रीसीदिवको
 परागः ३२ उद्दामरागभसाभिमतावरुणवंधाशनैर्निधुवनेपतितापिशय्याम्

हरि
विज
सर्व
१३८

138

शोभां वभारसदृशो मकरावचुलपंथकपट्टरचनाकलयोतकां वी १५ पर्यामितो
नियुवने कलकंदवर्तिशुश्रुषमाणश्चक्रुर्नितमद्यवस्थाम् तस्मीव भूवशयने रम
णीजनस्य कां वी गुणः कृणोत रोचितरत्नचंदः १५ किमपि कलमुदाहरन्नतभूत्रे
युवनकेलिषु यत्रिषेधवाक्यम् केमितरगमयद्विधितदस्याः प्रभवति वस्तुषु वा
मप्यवकामः १५ अशितिते प्रातिभत्तामवापसुशीलिते विस्मृत रूपमासीत् रतो
थिरोदत्तमरांगनानो न वामकामानुगुणं न जज्ञे १६ सरेभभाजिदयिते धरचुं वना
यमानात्मकं कृतिमुखं परिवर्तयेत्साः पृष्ठागतोपरि कुचैस्सवभौतरुण्यवीणी
लतामथुपपंक्तिस्त्रिवंजस्य १७ अंवत्सुयोद्धरसविभ्रममानने डमुन्नानितो दृढक
चग्रहणेन कोते तत्सार्यमानश्च निःशुसितानिलेन मानः क्षणात्रिरगसद्दृष्ट्या
तुरंगेः १८ शयनमनुगतं विलूनहारयुतनवमौक्तिकमडलैस्तुरुण्याः मदनशि
खिविलीनगंडूभिर्निप्रतिसितचंद्रसुधाकणैरिवासीत् १९ सशोत्सवेनादितगाढ
रागावभारकाचिद्दहारेव कंठे निःसंदतासापपुनस्थितोतः प्रेमासृतोद्रेहदिवलभस्य

५१

आलिंगितासम्भसंदयितेन एष्टविमलसोदनाखपेक्षियुजातदानीम् गाढीचकारता
 दुरःस्यलसन्निवेशवकीभवत्कुचयुगापरिरेभसेका ५१ आचूर्णीनाकुलिततारकलो
 चनायाः केषाकुलोत्पलकपीनतनोः प्रियस्य आलिंगनमथुमेदशिथिलीचकारगा
 ढेपुनर्मृगदृशोविट्पावनंगः ५२ गलितसरसज्जंजमोगरागाधूमजलशीकरवि
 दवस्तारणाः हृदयनिहितगाढरागरक्ताश्वरतविभ्रमनिर्गताविरेजः ५३ प्रेयोन
 खोदत्ततिभिर्नतोग्णाः परिस्फुरत्कोचनकाषगौरी व्यराजतोद्भिन्नमनोत्तरागवीजा
 ऊरौवेवशरीर्यष्टिः ५४ लीलावतीशकलितागुरुपंकपत्रभंगप्रसादनकरालना
 खततांकाम् गंडस्यलीस्यगितरत्नवतेसकोतिलावण्यसंभृतिभरस्फुटितामिवोदे
 प्रेयोनखततपदानिकपोलभिन्निभागेषुताम्रकुटिलानिनिंतेविनीनाम् भांतिस्मवे
 भृतिहरेत्तणवक्रिहेतिसिंधुत्यमाणवदेनेड ५५ यत्नलत्नीम् ५६ प्रियतमपरिचुवने
 नभीरोः स्फुटमथरोपिसनीवितामवापत् अविरतरतविभ्रमाभिलाषात्कथमपि सं
 स्फुरणामवाभवेत्सः ५७ विधाण्यासरलतंकरणप्रपंचनानाविकल्पकृतिनोव

हर
विज.
सर्व
१२५
१३१

दनेनयूनः संसर्गमाप्यमथुरं चकारो रतेषु चारुभुवामकरकेतनवेशनाद्या ५८ आरु
ष्टुवेवनविकल्पपटीयसोपि विवाधरं कसितरोष्टदलांतरालात् वातर्यचारुमदनं
वदनं बुबुवकाप्यात्मनोः ऊशलतो किल दर्शयंती ५९ अथरुविकवालधृतदस्त
द्वलयंपुरःप्रंथेः वदनविजितकोतिदः लभिन्नस्थितिर्हृदयं स्फुरदिंदु विवशाभाम् ५
कंठेभवद्वलभवाङ्गपाशनिपीडने जीवितलाभहेतुः विखंडनेचाथरपलवसकचप्र
हस्रोत्सनएवतासाम् ५१ किं वणि केशमृदुवाङ्गमयेन तस्य पाशत्रयेण सुदृशामिह
मीनकेतोः एकोपि संयमयितं प्रतिवदशक्तिरस्याभवत्कचनरागवतोनपुंसः ५२ उ
त्फुल्लवेलफलहारिविदग्धहावसंमूर्च्छितो वितमनोभवभावहृयाः चारुभुवो निधु
वनावसरेप्रस ५३ तस्मिन् रागरभसोलसिताविलासः ५४ ऊचकलशतदेषुकामिनीनां
दयितनखततराजयोविरेजः रतरभसविलूनकंठमालाद्युतऊटिलारुणकेसराभि
रामाः ५५ आविष्टतानरीलरागसंपदमंदनिःश्वासतरंग्यमाणम् ससर्पयंत्याथरप
लवाग्रमग्रादितन्याहृदयं प्रियस्य ५५ आवडरागसरतश्चमवारिविंदुनिर्योतशेष

रुचिराग्ररूपत्रलेखाम् सभुर्विलग्रमदनासकृष्णदाहकालीकृतामिववभारकपो
लपालीम् ५८ ऐतितचर्मसलिलस्रवलेखमाणकालाग्ररूपकरपत्रलतायुवानः
स्रज्जाः कपोलसरसीरवतीर्णपुष्पकोदंडकेतमकराश्वकामिनीनाम् ५९ श्रियमा
दधतपीवरैः स्तनाग्रैः सरसनखत्ततराजिभिस्तकृष्णैः अविचरितपत्रसंस्थिवैद्यैश्च
तमुज्ज्वलैर्नलिनीरिवोबुद्धिभ्याः ५८ जिह्मारुणापत्तललोचनानावभुर्नखाग्रतत
यस्तनेषु प्रसूनवाणासनरत्नवोणांतरीकलाविभ्रममाप्तिपेत्ता ५९ भातिस्मनि।
द्वयतिश्रमवारिविंदुद्वंदावकीर्णपरिपोडुरगंडभागम् लावण्यसिंदुसलिलोस्थित
लक्ष्मणविस्तारिवुद्धयमिवाननमंगनायाः ६० वामभुवोविधुवनकृमचर्मवारि
विंदुकरव्यतिकरोष्णलिताविरेजे गंभीरनाभिसरसीसरकेतयष्टिकोटितिष्ठपृष्ठ
मंदिरसंदरशीः ६१ अनलमिवविसोढुमंगनायास्तनुपदविद्युतिडः खमंगरागः
अकृतकवतदेरतिश्रमांभः स्रवगलितोनखराजिषुप्रवेशम् ६२ निर्भिद्यदेहेस्मर
मार्गणेषुमनःप्रविष्टेयुरताभियोगे तदंशमार्गेरिवकामिनीनोस्तनाविरेजः करज

६२
विज-
सवि

(४०)

ततोचैः ६३ अभुतसुसलकप्रभरातिभारगुर्वीविशोऽहमसदेवतनमुमोच आवि
भवतिरसाशिशिलप्रयत्नलीलालसादयितवत्सिमंहतोत्थः ६४ सद्योत्तररसम
नोत्तविशेषवृत्तिशिलाप्रपंचरहितं किमपि स्ववेद्यम् चारुध्रुवः प्रतिवधौ सरतेतदा
शुपुष्पायुधस्य हृदयं यदविंदमासीत् ६५ अवणशेषैरविच्युतं तरुणाः शशियव
लेनवर्केतकीपलाशम् अभुतमकरकेतकेतदंडसखलितविमृग्यरुषावचूललीला
म् ६६ विलूनहारोज्ज्वलशोखरश्रीरुपोऽहमवाविंदः रतावमर्दः सरसंदरी
णोमासिप्रकोपावकृतिर्जम्भे ६७ लावाण्यकांतिमम सृगनाभिपंकपत्रावली
विलिखिताश्लुकपोलभितौ श्यामीकरोतिकिमितोवदथावचर्मवारिष्णुटादयि
तभावनजातरुणा ६८ गंभीरनाभिसरसीसदृशो गरागपिगेरसूयतरतिश्रम
वारिशेषैः आलस्यवृक्कषडंघ्रिकुचारविंदविष्णुदिसोदमकरंदरसायमानैः ६९
दयितनखविलेखनं वधूनां विशदममूरपदेशशिशुतो कम् अभुतमदनकानन
सललीस्तनशि ७० कचप्रहोज्ञानितवक्रपंकजेवुवुवि

प्रेयसि... ननत्ततोषा... विभ्रमस्फुटीभवत्स्येदनसंदरोधरः ५१ यौता
 गराग... शुभवारिलेशापोषेनियेतविहृदिस्मरमार्गणोचे तद्रेथमार्ग
 विगलनमकरंदविहृद्विष्टयोमृगदृशंसरतेनिरीयुः ५२ यैरथागामिनितरां प्र
 थमेसमागिराखपवनवकोमलरागवेषो तेविभ्रमाःसपदिप्रप्रथितरेषुसंभ्र
 तितःसरसःसुदृशोद्वितीये ५३ समदमदनसाश्वमत्रपास्ताकिमपिरसांतरा
 मंतराविशोभः विभ्रमपदुत्पचेतसोपिचित्रंदयिततसानुपचेरुंरेवितासाः ५४
 सुखाववेधाद्विनिमीलितेतेमरुःप्रियाननालोकनकातरेमरुः अवापतंमथ
 रतां विलोचनेनिमीलनोन्मूलनविभ्रमैस्तनोः ५५ विभ्राणयाश्रुतिमनोरमा
 तामभीक्षां प्रेयानसेचनकदर्शनयातदानीम् आतिप्ररागिहृदयोहरिणीदृ
 शाथरत्नसवेमदनमंजुकथागिरासीत् ५६ आयातपवयदभूत्सालमात्मवर्ति
 तेनार्तरेतमितरत्रविवर्धमानम् संपुत्ततामसतरंकसितवैभूवचित्रप्रपंचच
 तुरतमहोस्सरस ५७ भवतवपरिहृत्यनासतन्याःस्थितमयिशायमलीकमान

हर.
विज.
सद.
१५६

विद्यात् हृदयमभिमतेनुरागवृत्तेरतिमूलमेव पुनर्वभूवतस्याः ७८ शिषेणा।
हर्तेदयितोगलनयुष्मदाकाणकेमरदामपातितम् नमुंसतेपिसचर्मशीर
करंतदंगसंस्पर्शमुत्वादिवाभवत् ७९ तत्कालसंभूतरसातिशयाद्वरमव्या
हृतप्रसरतोमृदुशोदधद्भिः चंद्रःकरैरभिमूलतमृणानिनायपुष्पायुथस्त
हृदयान्मभिगत्युषंकैः ८० तस्यातिविस्मयविधायविचेष्टितंतदुत्थायचं
चुलतरान्ननसोपनंगः स्वेर्यदयत्सनिशितैरिषुभिर्भिनत्तिपोषैरपिस्म
हृदयानियदाशुयूनाम् ८१ अथरभुविनितंविनीजनस्यप्रियतमचंबनदेश
विंडमालाः दधुरभिनवतोपलक्ष्यतामुष्णविस्रमगाःसररागवीजशोभासु
उपेयुषीणामुपदेशशून्यतारतेथिरोदयथिकेनतभुवाम् असृततासोप्रति
वेभवतंगणोनयेनशूनोहृदयानिनाहरन् ८२ प्रेक्षितलनातरलिता
भातिस्सपत्न्याशित्वरस्वलितद्विरेफक
ल्लाघितारतिशुद्धोदरकुटिमौर्वी तत्कालवडरभससरकृष्णमाणा ॥

कोदंडदंडगलितैरिवरत्नपुष्पैः ८५ अविरलकृतसमोपकारलीनेभ्रमरकुलेरतिवेश्म
नित्यराजत स्मरशरद्वतिजर्जरीकृतसक्तववमिवोक्तितमायसंभटीभिः ८६ म-
ध्यस्थानवभृशोद्यतेतवातिदीर्घागुलीस्तलनमस्तनितेवविज्ञेः इत्यभिधायेर
णितैरिववल्लभस्यपाणिःपुरेधिरशानामणिकिंकिणीभिः ८७ कौतूहलाविरत
हारिरसोपगुणकलोलितःसरविकल्परतप्रपंचा श्रीमंथरत्नमपदायविधाति
मानमासेदुषासतनुरन्यमयीवर्जते ८८ शयनगतविनिद्धकौतूहलाविरपरि
हापितमप्रपंचरागम् अभ्यतस्तुभगत्पतांनिशायाःसपदिसुखादपिपञ्चमार्थ-
मासाम् ८९ उदीरयंतीकिमपिस्खलत्यदंतदाभिषुक्तादयितेनकामिनी अशि-
तितालेवितपाटवानकिंसुशितितेनप्रकटतमानयत् ९० सस्रंभवभारविपरी-
तरतप्रमोदुविधौतशेषरुविरागुरूपत्रलेखम् दोलायमानमणिकुंडलकोटिका
शलीलाकिणांकितमिवप्रमदाकपोलम् ९१ तन्याःप्रवृत्तपुरुषायितविभ्रमा
याश्चष्टरात्परेपकथमत्रकोची इत्यभ्यादिवमनोहरशिजितेनपर्याकुले

हरि
विज
सवि
१५२

रतिषु नृपुणारिहार्यम् ॥ अभूतवदनमूर्च्छकांति संपत्सरतविपर्ययवि
भुमेतराणां स्फुटकवलनरागराद्रुशेकानियतदयोमुखचंद्रविंशोः
भाम् १५ विपरीतरताभियोगलशोस्त्रियमालोक्यविलजितेवदूरम्
प्रमशीकरविंदुधावमानाविजद्वौपत्रलताकपोलभित्तिम् १५ अ
न्यात्मनोश्चरणभूषणार्थिजितेन प्रत्याहताचरणयोर्नवयावकश्रीः रा
मेनपीडनभुवाद्दिविणेत्तणयायौतापिचर्मसलिलैस्तदानोम् १६ स
रभसपरीतकांतदत्तज्ञतिपरिजातभियेवविंवितेन प्रबुरमदविपा
टलातरुणसपदिजदेशशिनाकपोलभित्तिः १७ सम्पादिताभिन
वविभ्रममंडनानिप्रयो नखत्ततपदानितनस्रुण्याः मुक्ताफलार्चक
सुमेरिवनिष्पतझिरानर्चचर्मजलशीकरविंदुवृद्धे १८ अग्रादिरागि
हृदयेदयितस्येनयश्चास्यवस्तुनिरपेक्षतयामनोत्तम् चारुभुवःकिं
मपितत्सरतेषुवाग्यमतसमेवरमणीयमथाविरासीत् १९ शिरोय

दृष्टिरभितः सतनोरपंगपर्यस्ततारकमयूखजलझुटालीः प्रत्यग्रको
तदशनत्ततगाष्ठीडा निर्वीपणार्थमिवकोमलगंडभिन्नेः १० निदि
तनखपदेऊशायभागेकरकमलेनविकम्पितानतभ्रूः प्रियकरमभि
नाभिकापिकोपात्तिलकलकोमलानिरासे ११ वामभुवःशयनपट्ट
विवर्तनेनकांतस्यचित्तमृगवेधनवागुरासीत् विस्तारिमूलशिथिला
श्रितदर्शिलेशपर्यंतभागविषमोष्णसिताथवेणी १२ पर्यंकपट्टमला
नासविशेषमापदैर्घ्ययडत्पलदृशौल्ललितः शिखिंडः तस्यामुनाफला
मवाप्यतनुर्नितेवविंवाश्रुंवनमुत्वार्षितमद्वितीयम् १३ स्वस्थानाद
शलदपित्तणेनतत्तद्विसम्भातिशयंमनोज्ञमाचक्षिः यन्नासांरुदय
मशृण्वतान्वरागिप्रेयोभित्तदभवदद्भुतंतदानीम् १४ निद्राविहायश

हृ. विज. सवि
१४३

नकैः परिपीतशीतवातायनस्य वषकाश्रयशीथशेषः मत्तोधिकं प्रम
जलसुतदेहयष्टिरष्टिन्ननीरसरताभिरतो वासीत् १०५ सद्यक्तमाप
दमरत्वमसौ पुरंधि विंवाथरास्पदसुधारमपानमङ्गम् -- णीभवन्ति
धुवनोत्सवसम्पदेन येनानि मेघनयनतमवापियूना १०६ दधत्कान्ति
नासावनुभवति किंलण्डनदशो निपीतस्सत्रागं प्रकटयति नोवाकि
मधिकं किमनिन्मस्यैको न भवति तरोहेतरतनोः सथासूतिश्चन्द्रः
किमथरदलनोत्पलदृशाम् १०७ ततवाण्डनार्दितपुरंधि विधूतद्वारद्वस्त
प्रकोष्ठगालितोनवरत्नकम्बुः कन्दपीलासकतिरस्कृतिणी विचूर्णिमाणा
कवंचकरकस्यवभारशोभाम् १०८ रोमां वकंदकितकं पिकपोलभिन्निरसोत्प
सेवलिततारकलोचनश्रीः रागावसानलुलितामिषु नस्पृष्टिरेव निस्तिमि
तकालकलाविरासीत् १०९ निविडनवनरोदकादयुग्मातरालविवर्तिततारकेतणश्रीः

दृष्टतरणीरिम्भविभ्रमासीत्कमलदृशंसुतरोवसानलीला ११
लावण्यकांतिविरसामृतधाव्यमानरस्योगदर्शनऊतद्दलिना
वतीर्णो कांतेनवाससिवधूःसरत्नवमानवैलक्ष्यहासदशानांशु
पटंततान १११ श्रेयाःकराकलितपीननितम्बविम्बवासावधूःक
रतलास्यगितोरुमूला हारेणचंद्ररुचिमौक्तिकदत्तपाक्तिनिर्यत
प्रभाविषादशोभमहास्यतेव ११२ लीलाविलासकिलकिंचितर
हावहारिद्वेलाभिरामसुकुमारमदप्रगल्भः रागादपर्यवसितोऽह
मितिप्रियांस्तुष्टुन्दानुवृत्तिनिपुणोरमयांबभूवः ११३ रत्नसवेशि

हर.
विज.
सवि
१५५

थिलतारभसेनपूर्वसत्सारितानुचितधार्षपपरिग्रहत्वात् लज्जातदेतकृत
संभ्रमविभ्रमश्रीराविर्वभूवसृष्टशोविनयाग्रहती ११४ चेतोहराविदथ
नीवप्रपःप्रयत्नशैथिल्यमाशुविदितस्मृतिविप्रमोघा किमन्नताकिम
यवासृष्टशोव्ययत्तनिद्राविजिह्वितविद्युर्णीतलोचनतम ११५ इति
मिथुनसदमेरुतपर्यंकभानिल्लमपरगतनिद्रेमानिशापर्यणंसी
त मङ्गरुपशमवेलामारुतश्वासवातैः शशिनिपतनकालश्लानि
मावेदयन्ती ११६ ॥ इति श्रीराजानकरत्नाकरविरचितेद्दरवि
जयेमहाकाव्येसम्मोगवर्णिनोनामसप्तविंशःसर्गः २७ ॥ ॐ
ॐ तत्सद्दोमश्रीरामायनमो नमःरमापतेजगत्प्राणायोम् ॥ ॐ

ॐ श्रीगणेशायनमः ॥ ॐ अथतपनभयात्रिशोगनायाः शशाधरमेरुतरपेणस्तसानौ
उषसिनिपतितेनवोदुपेतिस्तरमणिश्चेत्त्वलात्यतः प्रसस्ते । अभिमतजनभावि
प्रयोगज्वरविधुराविरथेयरावैः स्त्रीः अकृतद्वयशून्यतानुपेतरवसितवत्तणराह
तोस्तरंगः २ दयिततमभुजोपधानुलीलामुखविनिष्ठाणतनुर्निसर्गमुग्धा नखल
किलविभावरीगतेतिस्तणविनिमीलितहृदिरेवतस्यो ३ सपदिविगलितप्रभेदुवर्ज
शिथिलगतिः स्मरसंगिनोत्रियामा तनुतिमिरनिरुद्धतारकशौरथरतयेनवभूवया
नयामा ४ अलसनिवलयेनदेहयष्टेः सतनुतनुस्तवभंगमेतिभंगः इतिकलरणिनेनके
बुपेति सहशमिवातिदयोविजेभमाणो ५ हृदतरपरिरंभविभ्रमेणप्रियद्वयेद्वये
तरानतभः इततरमिवभाविप्रयोगतनुधनसंश्रमयांचकारकाचित् ६ बभुरतनु
दृशातथानुपूर्वसतिलकपत्रलताः कपोलभागः प्रतियुवतिवित्तकातिहृष्टः प्रियर
शानोकदृशेयथाप्रभाते ७ उदयगिरितदेतिरोहितस्यस्फुटमिवमार्तमशेषमेरुमू
धे विरलिततमसः कराः अिनोशेडुतमुरहासतहासितारविद्याः ८ अथिगगनतले

हरि-
विज-
श्र-
१४५
१५५

रिस्फुरंती कमिशितकौशिकरिंमुखावभासे दिनकररथबंध -- नभोगि चसितकृष्णान्।
शिखावलीवसेया ॥ उदयशिखरिसंगमुस्सरश्मिः प्रचरतराविधुतापदस्तदाती सरभ
समभजत्रिणावसानेसयदिदिशास्तभीशावश्वदीर्घः १० दधतिदृढतमेतमोसिमोसीम
लनमलीमसभासिमोसलत्वम् उषसिचकरिरेविभाकरस्यप्रलयविभावसुभासुरैः
करायैः ११ प्रतिकजभमदोगलेतिसंथाकपिशितभासिजलानितारकाणं ---- दधर
भुवनारविदकोषद्युतमधुचीकरविंदुहृदलीलाम् १२ दिवसगणपतेर्दृगोक्तेखायव
लमृणाल --- करस्य श्रियमभिसुखमायचीनपिष्टप्रकरकरालरजद्वेवसेया १३
गगनसज्जसुतप्रभाभिरुद्यन्नवशवलत्रयनाभिरुस्सरश्मिः उषसिदहशिरेवकामिनी
भिः सरसिविवर्तितकंदरंयुवानः १४ प्रतिदिशामुदुरत्तराशयोषस्तिमिनतमोभिदुरा
न्विषः प्रणस्तः दिनकरकिरणैस्समुन्निषद्भिः सयदिज्वैकटकैरिवानुविद्धाः १५ स्फुर
रितबहुलसोपरागवद्भौमतिमिरधुमशिखेंबरांबरीशे उषसिविरलभज्यमानलाजा
श्रियमुदुसंहतयःक्षणवितेनुः १६ मदविगलितलजयायुवत्यादयितस्तोवरयास्मिन।

व्यपास्तः इति यवनविद्युर्णितः प्रभाते प्रमदवशादिनिन्दत्यतिस्मदीयः १० स्फुरदमलरु
 चिः प्रभातवेलादिशिदिशि संदधनी प्रबोधज्जंभो प्रसरचतनुसौरभाभिरामा श्रियममला
 मरविंदनीवदधे १८ दिशिदिशिमकरंदपानलोभातुतमुपरिभूमरैः परिभूमद्भिः न्या
 थिषतकुसुमानितानवीयेकरपरिमर्चमिवाभितो निरोद्धं १९ अथिषिषयिषमाणमप्यथ
 तभमरकुलेन लिनीतयेत्यहरात् तणसमयमलप्यतावकाशंतरणिरुचो नयथा ।
 सुतोविभेतम् २० दलितकमलकुंमलाभिरामस्फुटतरसौरभवासिनो नभस्वान् सा
 लितमभिसरत्सरोरुहणारुदयमिवोक्तलिकाकुलंचकार २१ व्यरुचदयसरोजिनीम
 नोत्तस्थितिचतरभमरासहेमपदा स्फुरितविषादशोभनालयघासनतमसेयुतहस्त
 संहतिश्रीः २२ रणिकिरणदंडवहनाभिचिचदितसंतमसत्वचोस्वरस्य स्फुरदरुणकरा
 नपच्छलेन दानजमिव प्रतिबद्धसाविरासीत् २३ दधुरुषसि विनिद्रपुंडरीक्षप्रकरपरा
 गपिप्रंगितांतरिताः अविरतनमंदनानकांताकुचकरजतनिनिहेतिसमीरः २४ दिन
 करकरचाततादिने सद्रजनिजलासुपरिसुतेनरानी कुमुदनयनमाशुकैरविण्णाः प्रव

हं
वि.
श्र.
(४६)

लरुजेवकनविधेयमीलन २५ उदयतिहरिदिमुखागुणवः सरसविशेषकविंडमंडलोके
स्तिमितनमनमालघंडनीलैरनमितमासमितैस्त्वमीतमोभिः २६ कमविचटितशार्वरंध
कारस्फुटतरजटविशंकनतरानो दिशिदिशिरहशेंबुराशिमथात्वरितमिवोत्तररद्विचक्र
वाले २७ अनुकृतभुजगेंद्रशायामुखविनिषेणमुरारिनाभिचक्रे श्रियमुषसिसरस्सरपंस
पेन्मपुकरकम्पितपुंडरीकसापत् २८ दिनकरकिरणप्रवालवल्लीवल्लयभूतः स्फुरितोड
पानशेभात् भुवनपुलिनसीम्निभास्वरश्रीदिवसमणिः प्रससारकालसिंधोः २९ कुमुदा
सुषसिसंजवत्सखेटः कमलयोविकसत्प्रसवेताः उभयरसविसंस्थुलोरसायुर्मपु
मपुस्तुतिनिर्भरैलिलेह ३० उदयगिरिशिखागवाक्षभूमौभुवनविलोकनकौर्तकासकं
मुखमिवदिवसुश्रियोविरेजेधननवकुंजमलेयमर्कविवम् ३१ अथविशरहिमोशुरशिम
भिन्नस्फुटदलसंधिविमुक्तवह्मभेगं उषसिजमुदकाननायमानंकमलवनेविभरोचका
रलक्ष्मी ३२ रुडमरुदवधूतपद्मपाली भरविगलन्मकरंदपंकिलेषु मधुमदविवशैः कुश
शयौनोदलिशिखरेषुशिलीमुखैश्चखे ३३ प्रविचटितलाररिप्रभातेमुखरशिलीमुख

मंखवक्रवाले नकमलपुटभेदनेनवक्रेदिवसकरः स्थितिधामचारुलक्ष्माः ३५ स्फुट
 मथिगतसस्ममाभेवंतः शिशिनिलिलेविषमाणधूमविबे उवसिमरुसमीरवहसमा
 नाविशदमवेपिषताशुकैरविणाः ३५ विकसितमवलोकायुंरीकं विरचितसंहतिसस
 देनतावत् मधुरमधुपिपासयापनद्भिर्भमरकुलैर्मधुवेपनत्रयेतिः ३६ तरनिलरयकेपि
 केसराग्रस्वलितरजःस्थगितेक्षणातयावत् दृष्टशुरपिसदेशावतितमेस्त्वयनिकान
 रतेप्सितार्थसिद्धिं ३७ कमलमुज्ज्वलयंजोरदरेषुप्रतिहतरोषविभूतकेसराणां प्रतिदि
 शामुदज्जंभनप्रणदोमधुकरकैसरिणांविनिद्रितानो ३८ तिततलप्रायनोयितस्यपेक
 स्रवमलिनंकरदस्थलेकरेणः मधुकरनिकरोजहावसाड्यनिकरतो नहि किंचिदस्ति
 सेव्यं ३९ नवयवयवमानवाप्तिवेदान्तरशिखारैः खुरथौरणील्लिखितः जङ्गरथपरि
 वचकोपनीतं विकटकडुंगरमाशुचासमञ्चाः ४० इततरमवतीर्यवामयष्टेभुजगभुजः
 प्रतिमागतैः शखैः विविधमणिमयीरिवाशुवक्ररूपतिग्रहंगनरत्नकुहिमोवीः ४१
 अविरसदननासिकाभिगमस्फुटनरतारविशवसंचितभुः अविरतिविहरावताम्वहः

रु-
वि-
श्र-
१४०

स्फुरति नु नोन्नत केद केधराग्रः ५२ रविकरपरिमर्शवड निदेत उदर संकट ये त्रिना हिरेफाः
विद्युदित दल समुदते न ये सुभं रचलितानि जविग्रह प्रणेदेः ५३ कमरुदमपियथा तणा विनि
दे सपदिन दुन सवनानु कूलमासीत् ननु विपदि विषाद उगेतानो किमिव हि दुल्लोरम
लिमोहनानो ५४ युग्मे दुन मयमवमोदय त्पयास्यः छचपटलोदय ये त्रणोरविर्वः इति
कलराणि तैरिवो बुजाना मुपरिदरन्म युपानवाच भेगः ५५ दलित सकल लणा वैरोपकारः
कृतपर भाग गुणो सरो रुहिणाः कमल मनय डंड खल मर्कः स्फुट दल मंडल सङ्क्रिया शुरी
स्या ५६ दिशि दिशि विहगास्त नृसमेता दनल मपत्त नो यपचीयमानः उषसि जिगिमि
षा कुलास्त दानी दयित वियोग दशावधुश्च देहः ५७ क्षपित नरुण खेजरी टकेट स्फुट न
रविं दुमली ससंधकारः श्रियमभूत नरो सहस्र शिमस्त्रिभवन मंडल पुंडरीक विंबः ५८
शशि थर मणि माल भंजिकाभि भवन विटंक सटंक टंकिताभिः दिन कर किरण हता
भिरिंदौ विनय निते शुशुबे शुचेव सयः ५९ अकृत कमरुदिनी विकास सागर हनत मस्क
ममीलितारविंदे नभसि विगतित प्रभं हिमं शोः पयसि च विंब मभिन्न रूपमासीत् ५०

स्फुटदलमणिशुक्तिगर्भपीतस्फुरदरुणानपशीपुशीकरौचाः सदविवशाश्चप्रभातवानव्य
 निकरतः कमलाकरश्चकंये ५१ त्वरितमधिसरोजिनिब्रजेतीमधुपततिः कुमुदाकराश्चका
 शोदिवसकरभयात्पलायमानानिभिरपरिसवभूसरेवरात्रिः ५२ विकटभुजगसंखलाव
 नद्वंसपदिरथस्रवमयेमाथिदृढः ग्रहमणिनिचयेजिह्वत्तरायस्फुटश्चपोतवर्णिनभस्स
 मुद्रे ५३ प्राकृतिभिरथिशिष्येवनोवीस्फुटमदनानलदाहनापयोगो स्थितिमुपदधती
 मनोरथैश्चित्रिदशावधजनतोषसिब्रजेती ५४ दुतगनसपरत्रवासनेयीदुतमपवाचपुनः प्र
 भातकाले कथश्चरविमलमेतिनेयोरवननमिंडुमुखेचिरंभार ५५ दिनकरमुदितंनिरी
 त्यवेदः स्फुरितनदंशुशिखावमर्शभोक्तो स्फुटहरिणानिभेनरात्रिसंके दधदिवसेभम
 तोस्तशैलमत्पेन ५६ त्रिभुवन्नविपिनेकदोरभास्वत्किरणकुटारनिपातत्नमूर्तैः स्फुट
 मलमधुपोनिशालतायारजनिकरस्तवकः क्रमेणमेलौ ५७ दयितनमपमुंविभूयतेजोर
 दिनकरसापरिभूर्निष्ठाकरंमे इतिविरचितकुत्सलोजलिशीस्तमतिश्चवेवकुमुदनीय
 धावे ५८ मधुकरपटलीमधुस्रहाधामुपरिक्तदेशयिनीपरिभेमेतीम् अरचयडुषसिप्रि

हे.
वि.
शु.
(५८)

यस्यभानोः ऊवलयवेदनमालिकामिवारात् ५९ विशदमधुसारणानुबेधकण्डलिसंरुति
वलकीनिनादैः जनितसखामिवत्पावसाने ऊमुरवनेप्रतिपन्ननिद्रमासीत् ६० सर
सिजसुऊलस्पयासंभूमेमधुकरपंक्तिरुपातमध्यभागा हरिमणिसमुद्रकस्यकृत्सा
श्रियसभनप्रकटेवसंथिराजिः ६१ रथिनिशिमवनेरसरययात्कपिचिनिदिग्वलय
नमेवकाशात् नयननरुचिभिः प्रसारिरेतेवतमलिनस्पदिभूयसीविभूतिः ६२
तपितरजनिरागतोपरत्रप्रकटितरागतलजसेकरैर्मो स्पृशसियरधुनाजहीहिक
स्पृत्वमितिदिनत्रयवृत्तंनोस्मरंती ६३ विरलविषमसंस्थपत्रमेजं वलरलियत्तवहस
चारुक्त्वा भ्रमरविरुतिभिर्जेगारसेष्वातपनमितीवसरोजिनीसरोष ६४ युगलक
शरदिवदिवसावतारलीलासकलसुकाशनयाश्रियात्वितासौ तननिमिरमलानिना
यहरंसरितईवाशुदिशः प्रसादलक्ष्मी ६५ प्रकृतिशुचिनयापरावमर्षं सपरिविसोढा
मिवात्तमाभिरारात् स्पृशतिदिनकरैकरैः सरागंदिशिदिशिसंजुचितंऊमृद्वतीभिः ६६
ग्रहणकिरणदंडं चत्पमानस्फुटनिमिरौचविशानिशाभैजेगो ग्रहणमंडितानराती

विगलितचंद्रमरीचिकां बुकासीत् ६० दिवसविरतिवृत्तनापराधस्तनिसरुषोवसि
विंविनोवुजिन्यः न्यपतदनुनिनीषयेवभास्वानरुणदलांगुलियमपादिमूले ६८ नि
पततिशशिमेरुलेहाहाकिंनभसिनदृश्यतएवतारकोचः ऊमुदवनमितीवर्गभंवर
इभमररवैरथययदेवतारात् ६९ स्फुरदरुणाशिखाभिरामयोश्चैरुषसिविकासि
नयमयांशुमाली त्रिदशपतिपुरीवसंदिदीपेविषदमरीचिनयाश्रियोत्सत्ताः ७० कु
तकनकरसः कुराभिरामस्फुरदरुणांशुशिखावरुणांमूलैः प्रतिदिशरथचेसवलेत
मोभिः गीगनजलाशयकासरायमानैः ७१ ग्रहमणिप्रावलेनभस्समुद्रं सपदिलिलेच
यिषुर्निदाचरश्मिः दिशिरिषिविचकारदैर्घ्यभाजः स्वन्नरसादिवह्रर्मंशुवाहून् ७२
दिवसकरकराहूतेतदानीमदशानपंक्तिक्कतावभासहासं अमथुसदक्कतामथतुतास
त्रिषमरविदमुखिऊशेप्रयित्याः ७३ उषसिचननराथकारभस्सवानिकरमाज्जननिर्म
लेकरागैः प्रकृतदिवसदपंणविलोकः सपदिविलोकनयोग्यमोशुमाली ७४ ऊमुद
वनमलेअयोज्यलक्ष्यामुदसजहादनिखेदवानुत्कः प्रलयमुपजगामतारकोचः स

ह.
वि.
श्र.
२५९

पदि विधौ विपुलत्वमभ्युपेते ७५ स्फुरदरुणपलाशनालविभ्रजवचनसौरभतामुपोढ
निद्रं कमलमुखमज्जंभुनाभिरामं स्फुटनरकेसरदनमंबुजिनयः ७६ गुरुकलहरनाल
सः स्त्रियोः चैः कनमकगंदरसस्मृतातलिन्या दिशिदिशिगुरुनलीलैवभ्रमरचरा
टाकुलितामिथस्तदासीत् ७७ मधुलिहिमकरंदपानलोभादिकसितताम्रदलाग्रभा
गतये दिनकृतिकमलेक्षणतलिन्यारचितकटाक्षमिवोदवाहलक्ष्मी ७८ हयसमय
समीरणभिज्ञातत्तुभितमिवाथमहासमुद्रमथ्यं श्रभवडुषसिजिह्वमानकांतिः फु
टनरलक्ष्ममलसगोकविंबं ७९ उदयशिखरिसंगवेदिकायोनवरुथिरारुणकांतिभा
नुविंबं अनुकृतदिवसप्रवेधलक्ष्मी प्रसवविषंकटगर्भशय्यमासीत् ८० नवविनिहि
तचीनपिष्टचर्वाः स्फुरितविशेषकविंडुभानुविंबं अनुकृतदिवसप्रवेधलक्ष्मी प्रसववि
शंकटगर्भशय्यमासीत् ८१ नवविनिहितचीनपिष्टचर्वास्फुरितविशेषकविंडुभा
नुविंबं मुखमभतनिरस्कृतैडकांतिः फुरदरविंदविलोचनं दिनश्रीः ८२ उषसिविगा
लितान्धकारपंकसवशावलेचनवत्सहरमासीत् मधुरनराणिताययोगनारंकमलवने

मधुपायिनोचपंक्तिः ८४ अतिरलशिखिगर्भभानवीयः फुरितमरीचिवितानपायमा
ने दिनमभजनसवेनोत्तिष्ठोचेवसनमिवक्रमशोतिनिर्मलत्वे ८५ दिशिदिशिदिवसे
स्वरस्यपायः स्थितिमिवपंकजिनीरसेनचित्तः नवकिमलयपाटलान्तिरेजेकमलक
राग्रपुटान्सारयेत् ८६ गुरुविरहश्चाकुशोशयित्वाशु कितश्चक्षणचोबुवाष्यविहन्
विपुलदलविलोचनोत्तरालाडुषसिकरैरहिमोशुरुत्तमार्जे ८७ श्रियमद्यतदिवाकरः
प्रभातेगजश्वाभिन्नकरालथातरोपाः स्फुरदरुणकराभिघातभग्नप्रचुरतमालसदृचि
ताननुश्रीः ८८ दिशिदिशिजपतानर्वाकैरग्निमः क्षुरणविपाटलदंतमालसाम्ये श्रिय
मनुचितगाढनागवलीदलकूनरागमिवब्रतोप्यवापत् ८९ उदयगिरिगतेसहस्रर
श्मोनवकपिशादिवसावनारलक्ष्मीः स्फुरितमरसनालिकाभिरामस्थितिचषकानु
चकारणानगोष्ठी ९० प्रकटकुलिशयत्तुचक्रभास्यत्परवलभीहितमन्नवारणकादि
शिदिशिदृष्टोनिशोनपंक्तिः समरविसर्पभुवंविदेवयेत् ९१ असृडमसृडखानिशा
तमस्तद्यतिकरदोषमलीससत्त्वमात्माः स्फुरदरुणरुचारुषेवहरेदिवसकरेणनिरा

ह.
वि.
श्र.
१५.
१५०

सिरेदशाशः ५२ उदयगिरिमिवोदितोविवस्वान्विकरिषुः किरणैर्निष्पेयकारं स्फुरद-
रुणमभिः करैरकाषीः रवदहनैरिवरुहसर्वैरिक्कं ५३ ग्रहपटलमशेषमूषुषीभिर्देना-
करदीपितिभिः कृताभिघाते निमिरमपतरंनरित्तमागंत ऊवल्यहंरमिवाश्रितैरि-
ण्यः ५४ तिनियरननयेवहरिताशाग्रहतनिरगंलडुंभुभिः प्रणादैः शियमभृतनिशा-
वसानलीलानवसहरागसमः मदेवहंती ५५ विद्यदितनैमिरौद्यदिरिवभागः प्रकटम-
भस्पभवन्निशावसानेस्फुटदलनसनाश्रयमवेडाः सपदिहिमेतरदीपितश्चनेषां ५६
दिशिदिशानिशिसेभृतंकराग्रैः निमिरमनगंलमयेमाववेडात् तणमपिमहनेनहि-
प्रगल्भाक्चिदहितस्पुः स्थितिसहस्री ५७ स्फुरदविरलकेसरगंलांकप्रकटपत्ता-
शकवाटपमगेहा मधुपशावलसन्निवेशपट्यादिशिदिशिप्रियरेप्रियंनलिन्याः
रयितसतिरुषाविलोकयंत्याः सरसविपक्षनावतताकिनां श्रभवदरुणनादिगीतव-
नूनेनिवसतिचित्तभुवः प्रतापवद्भिः ५८ प्रसदगलितनारकांशुणारीकृतरुचिरोदरवा-
यविंडुभंग्याश्रभिसरनिरसांज्ञनांविधित्सुंनमपरापरनेत्रमंडलीव १०० विकसनरभ

सेनस्य शेषशेषसरमिवाभिमनस्यादात्मनः शेषसरितनरोरसानिभारः स्फुटतर
 मंथरितापियत्सपेक्षः १ सरभसमपितारकः कथंचित्जननिनयावरपांगवत्सरी
 चै सरनिसपदिनत्प्रभापुरस्ताश्चिरमपितावदिवात्तमाविसोढे २ इतिरयितवित्त
 कनाभिलाषः फुरणष्टभभवदात्मनस्तुरुणाः स्मरशरनरा लाकनेर्जंभेनय
 नयुगस्यसरागविभुमात्रीः ३ चक्रलकं शुनियथजवतारतयनादेतरालहृणा
 मलसंवितासलक्ष्मी यडुक्तलमिवनेत्रयुगममामोदनवसक्तसबलक्षिताभिरामे ४
 प्रसरभरभतः कपोलभागात्कमलहृशोगरुपंकपत्रभेगाः व्यगलदननुवाद्यपान
 भिन्नोननुमलिनपुञ्जतः चिरं व्यवस्थाः ५ प्रथममननरागसम्पदेनोचरसमनुजि
 तसर्वेदुपशोभो उषसिरुचमवाप्यसाधुमैत्रीनखलनराजस्यधुर्नचक्रवाकः ६ थ
 वलविसलनारसेनकोकः प्रविकटचंचुपुटोद्यताश्रुत्वाद कुपइवचशिनोवियोग
 हेनोगंगनतलात्पतितः कथंचित् ७ सरसि विकटचंचुकोटितग्रासरभस्यहतिरु
 पेत्तचक्रवाक्याः रुदइवविरहहृथाचलाकाविसकलिकाविवकर्षचक्रवाकः ८ च

ह.
वि.
श्र.
१५८

151

बुधखेदितमृगादिबकषसूत्रनालेमृगालवकलांलणराप्रियस्यककोनिलीनमहि।
मांशुभयानदीयरेप्रेदकेषुकरचक्रमिवकुपेदोः ५ विस्वस्तपत्रपुढकेसरकोटिरष्टययंत
भागविकटोन्नतकाणिकाशः ३ः ह्यसभप्रहरितः ह्यवयोर्कराप्रिमजालैरजंभिषतपं
कनकोशदेरः १० दिक्काचिनीपरिसरास्पदनामपादः ऊर्वेत्तिकासिषुरुचिनलिनी।
षुहेसाः प्रापीवरोदुपतिविबमृगालदंडंखंशश्चकषशनकेः करसूत्रनाले ११ आभा।
तिभोतिनसितोनसितार्थदेहवडस्थिरक्रमविधृतपतत्रियेतिः ३ः कृणवनाता
रनिवासयसिकोटेः शिखीविधुरयतिहरानराः स्त्रीः १२ अभुयिताशयनतस्तरिने
यियासिसंपोदिनोः ह्यसितनीविनिनेबविबंसपश्यनोबविनिमोतिनहसिभतरे।
केद्रियाकिलपयानचकोरचतः १३ ओणीनर्देनरशनाकरनतनाकसंजानगाछरु
निवारुहशार्थंबेयेभूषापरागरुणितत्परयेक्तिरेवतसिंस्तकाचनशिलाविकटेन
रासीन १४ आकृष्यपाणिं कसलेनचकाणपालीसेकेनवहभविलोकननिशुलातं
तस्थोपुरेधिरपरेणनलव्यसंथिमाणिक्यऊंउलमितिप्रविष्टायेती १५ दारिस्थि

नाविनिहनेककवाटपटरुद्धीचेविग्रहनयागिरिकल्पकात्रीः प्रेयोससैतनवधुःस्ति
 मिनैकतारणारेणयांतमपरानतपत्सणात्ता १६ स्तनपरिसरभागेहरमावर्तमानाः
 श्रिततनमणिमथेकिंचिदेवसबलेनः ववरननुनिनेवाभोगरुद्धावधुना निधुवनरस
 खिदःछेदनःप्राह्णवाताः १७ विद्यदितदलमुद्रा बेथसौगंधिकात निविडपुटज
 दीरक्रोधाकाराविमुक्तैः उदयगतसनावी वारुवदिदिरेफै स्तरुणमरुणरत्नःछा
 यमुष्मांशुविबं १८ प्रेवन्तिगार्कथामःछुरणकपिशितःद्योतदच्छिन्नमैशःशुलाबो
 विंडुहंदाहितमथुरमथुस्पंदसंदेहमुगैः संरंवारथकोलाहलमुखरमुखैःपत्ररंध्रप्रवे
 शप्रामानेदैर्विरेज्जर्मथुकरनिकरैःसूरिताःपद्मषंडाः १९ ऊर्वाणोरत्नधीनांशशथर
 पतनोपसवीनेवनवी तोयावस्थांक्रमेणप्रकटितकजभः संभ्रतांभोरुहासाः नत्वे
 नःखिखराणोस्तरुणस्तरनमस्तोमसंपिंडितेसत्प्रत्यग्रहानलाहारसरुचिररुचोद्द
 रसुखाःप्रसुसुः २० इति श्रीहरविजयेमहाकाव्येप्रसूषवर्णनोनामाष्टाविंशोऽं
 गः २८ इतिस्फुरत्तिसलययाटलाविंशिः फुटोदयेसवितरसौखण्यायिका अविःख

ह.
वि.
प्र.
१५२

लत्सालिलनवेधयागिरागरीयसोगरुमुपतस्युरीचरं १ विमुच्यतोशयनतलेदिवाकरः
करोत्करैचिरालिनविडुमारुणैः करोत्यसावुरयमफीभूतः क्रमात्परिस्फुरत्स्फुटमिवप
मरागतो २ क्रमादिमास्तवभवनेषुभानुमत्प्रभाहनास्तदुपलसालभंजिकाः सृष्टमि
षट्हनकरोत्करः छलानुमच्छिदः सुवनइवार्यमाभंकान् ३ अयंक्षणादयितनमेनभा
ननासमागमस्तवभवतीतिशंसितं स्फुरत्यदस्तरालिनमौषमानिलैः ऊशेशयंनयत
मिवोबुजप्रियः ४ विवस्वतोविचकरुषः क्षपातमः स्फुटजयाऊसमविपाटलास्त्रिषाः ५
विभोत्यमूर्धनभसिसुवर्णगौरिकः छराइवासितमणिपट्टऊहिमे ५ अिनोदयेहतातिमिगे
त्करेजनादडुर्द्वेषोदिनकृतिवहसंभमाः खवर्त्तनोमुमुचिषिणीतरोविषिच्युतः पदान्न
भवतिगौरवास्यदे ६ ततस्तनीरुदयगतायमाश्रमनामहस्करेकरनिकरैः स्पृशत्यदः पि
शंगितेगगनतलेविभाव्यतेतदुर्थयारहनरुवेवसंथया ७ दिनश्रियोसुखमरुणरुण
प्रभापिशंगितः फटचनमेघराजिकं विराजितिप्रतिनवऊंऊमः छराकृततिघंदयदिव
पत्नमेजरी ८ अयारसेत्यहताशीतदीपितिप्रभामिवाहिमकरधामसम्पदं निमीति

तान्तरनृतरनारकाधुना विभावरीविशतिमहीध्रगद्वरे ५ निनाययद्विरुहविज्जंभणा
ऊलोविभावरीकथमप्यसाभुपागता विलोकितादयितनमातथासुदंतनोतिनोर।
जनिवियोगपात्रिणः १० यथाशचीपियतिषुरस्तपर्वतेनवांशसक्तिरणविरुगणवेदि
काः करोत्यहोश्रपिनिजसम्पदः सुदं द्विषद्गताविषदीथिकं सुखोदये ११ युगलकं ।
स्मरानुरप्रियतमपाणिजततीर्निचागमेनवनिहितामगीदृशो नयत्रसावधिकम।
नेज्जगगतोनवानयो नियतनिगंडमंडले १२ विकासिभिर्दिशिदिशिगर्भरस्ववन्मधु
गुहणथियेवसत्वरं सरोरुहैदंलपदलः ऊलोमिथः प्रसार्यतेरुणमणिशुक्तिमेतने ।
तनोत्यसौनवऊशकोटिरष्टया विभावरीजलकणमालयास्थली रसायुषामुपरि
भरेणव्रणेतो विपोडुरः ऊ विऊसुमोद्गमभ्रमे १४ यनैरिवाननृतरचंद्रकः ऊलः फु
टासरायुधशतशोभिभिर्दिशः धुनैरसौ विदधतिपिच्छमंडलैशिखेदिनोरजनिपयः॥
परिस्रुताः १५ अथितपेयवलकपोलमंडलः फुटोदितप्रतिमनयामगीदृशो नदा
हितामिवपरिपोडुरो अयेदयत्यमीर्तुं भवनप्रदीपकाः १६ उपेयुषीकमलरजोहृते ।

ह.
वि.
प.
१५३

दणो नवीतनेरयशरणाद्वयः प्रियो सुविशिष्टा उपनतमप्यसंशये ब्रजस्य हो विधिदत्तस्य
हरतो १० विभावरी विरतिदत्तस्य दुर्भेः कृतव्ययं स्वतन्मव कर्णका सिभिः पुनस्त
गंत एषा यिनै निमोत्य तो विलोचने रतर सजागरुण १८ प्रभातजे विरहपरिस्व
वधुरचित्तयेत्यनुनयमग्रहीत्रया यियासिने सुदुर्दिनसानद्वयते ऊनो यवा सखमनु
दकंदारिणो १९ ननिहितानुरजनी विलुप्यतो तरागमे पुनरसिमा कथाश्चिरं इति
स्ववन्नयनजले प्रियोदिनो गसंप्रति श्रययति कापिनो मनः २० निशीथिनी व्यपग
मडेडुभिर्वनै विनिर्जता मपि सहसा तुपागता यियासुरप्यभिमतकंदो चरेन का
मिनी श्रययति बाहुपंजरं २१ वियोगजो शुचमसै ह्वयो हिते निकेतनै रुषसि निरु
धने पुना श्रपाहतप्रकटकुवाटसम्पुटस्फुटारवैगं मनमिवांचितभुवः २२ अदः क
मादिकटनिनेव काननडुमानरदणिवटिते दिवापतत् विराजति स्फुटविहंगो उमेड
तश्चियेदधद्वदुलमस्तभूभृतः २३ दिगंगनानवकलथौ तमेव तानभस्तलोदधि
वडवानलतिवः निशान्तमः दिनिवज्रकोटयो विभोत्यमस्तूरुणरुचो नवोद्गताः २४

विभक्त्यसौ स्युत्तरमंडलोरसा विभावरीहृदयरिरं ववित्रमैः शशाः कुलः क्षिप्रिरकरा
 स्तउन्नतस्तनामितागुरुनवपत्रमेजरी २५ सुटोदयः पुनरपिबंधविस्वंपुरातवव्यप
 नयनितयाकरः प्रतीत्यतो नरवचिरत्रमाकृथामनागपक्षपितगुरुस्थियेषुचं २६ हत
 प्रभेशशिनिगतेस्तगहरे विहायतत्त्वपुरवतीणमेवरात् इतिक्लणमधुमिषेणलाहने
 ऊमहतीमिवत्वत्पीरयत्पथः २७ युगलके मधुसूहानिभूतनिष्पीनषट्पदंऊपोश
 येद्वदयमिवारविंदिनी विभक्त्यसौतयनवियोगसंज्वरज्वलः क्षिप्रानाशिखिदाहध
 सरे २८ अचंद्रिकामलयपेकचर्चना अनापैराकागणपरिमेखलागुणः दिगंगनाः शा
 शिविधुराः इवाधुनादेयत्यमूर्त्तलिततमः कचोस्थिये २९ शाशित्विषेत्वरितमिवोदरा
 अयोरिरत्तसृदिनकररश्मिविस्वात् असावितः कृतनिवरीससंघुटे ऊमहतीरचय
 नियत्तमीलने ३० पयोतटंप्रियतमयाससंमधुप्रतिहपंचैदलशयनेषुशोनयः रसा
 युषः शाशिवरतस्यसौप्रनेसमंजसंसहऊमुदेनबंधने ३१ तथास्वपंमधुरसयानसा
 तता विचेतनः सरसिजऊदिकोटरे यथाक्रमादविदितबंधनद्वयः शिलीमुखः सु

ह.
वि.
प.
१५४
१५५

दमधुना विबुध्यते ३२ दथद्वयुर्विकसितकेन कोरजो विद्विषिते ऊमदवना द्विनिर्गते वि
पोरुंरतडरवर्तिचंद्रिकाः छटाशतस्त्रयितमिवालिमंडले ३३ अिनोदयारुणकरदृष्ट
ऊंटेना विचेंदिते दिशि दिशि धामभास्वरं गलत्पदः सवितुरिवास्त्यपर्वतभ्रमापितः फ
दवपुषः क्षमायतेः ३४ समुमिषतराणां कराभिधानभीपरिसुने शशिनिमरेशशः छ
लात् सहस्थिते इव सरनाथनप्यतो विरोधिता विपदपरस्परं क्षतः ३५ स्फुटतमोचि
वचिनोऽङ्गारतामुपागते फलकश्चोबरेधुना अिनोदयापरगिरिविस्तराबुभोऽङ्गोदरेन
नृतश्चेंडुभास्करो ३६ सुणालिनीदलभिडरेयथायथा समुमिषत्यहिसमरीचिमंडले
निरस्तुतावतसमराशिमंडलेन यानथोत्रमदिवलक्ष्यते नभः ३७ अथः च्युते समवपुषो
धमित्यपि क्षपाभताभ्रममभि वीक्ष्य विभ्रता जलाशयप्रतिमितमस्त्यपर्वते निवृत्तलान
दिवदिवोवतीर्यते ३८ ततो धुना गिरिगुरुचातचेंदना विद्वर्णिताणां वनलदेवतेवने म
नोरमामलिनिति मिश्रितो अिये विभ्रत्यभवभवतारविदिनी ३९ सरागतो कऊभिगतः
शतक्रानः क्रमादमं निगमिषसि प्रवेतसः सहा समित्यलिजलहं कृतैरिव प्रभाकरं या

तिनाथयमिनी ४० शिलीमुखः सरसिजपद्मपेशले विलंबिते निगडमिवापे वि
 व्युते दधत्तपुष्पतिकरलप्रमंघ्रिणा विसर्पति त्वरितमयो छबेयनः ४१ आहर्षिते चि
 रमनिमेषदर्शने क्लमादिवस्तुनवनवाष्पशीकरं सरोजिनीरजनिपयः परिस्र
 ते विभक्त्यसौ विकसितमञ्जलोचने ४२ शिलीमुखा विपुतपतत्रमारुताप्रसारि
 तैरुषसि सुगंधयेत्यसी दिशो धुना निजतनुलप्रविस्फुटः कृशे शयोत्करमकरं
 दर्शयैः ४३ सराः श्रियाः शफरुकशोभिर्नो बुजात्सविभ्रमभ्रमरचटा विवस्वता
 इतो धुना शितमणियष्टिमंडली विटं विकाकरनिकरेण कृष्यते ४४ मनोरमस्मि
 तहसिते परिस्रवत्रिणा जलस्फुटरुदितोत्पलेक्षणं इतो धुना शितकिलकिं वि
 तामिव प्रभाकरोरसयति नाथयमिनी ४५ भुजा लता सशियिलकं रवर्निनीरतो
 त्सकादयितनमस्य ऊर्वती विज्ज्वले किल विनिमग्नपीवरस्तनद्वयानडरसिमनु
 कामिनी ४६ रतोत्सवप्रमदविशेषपीवरे परामुयात्कथमिव नेत्रमेखला नितेव
 इत्यभिदधुडुक्कैः शुक्लसहासतामुषसिकरोति सुभ्रवः ४७ नलाचवेवलन।

हं
वि.
पं.
१५५

विलासविभ्रमेविलोकिनेकचनमयेदृशतनोः कलारवैःवरतिनिनस्पमंडलेनियो ।
जितामभुरमिनीवमेखलो ४८ निशीथिनीसमसतिवायकामिना व्रजत्यसावुषा
सिमुद्रः स्वलेनपि नडुत्सकागलितधुनिःप्रतिहाणे निरीक्षतेविवलितकंधरं व ।
धः ४९ समुत्थितः शयनतलात्तमारजः छराहतोभयपृथया संविग्रहः दयत्सव
दानवमथुरागतः श्रियं सतंगजोपरश्चलत्सणाग्रजः ५० नभस्वतामुदवसतोदरो
र्थितः सुगंधिरोविदधतिवासरेणवः यतंत्यविग्रहयतयोदिवाकरप्रभाहतादिशि
दिशिवासरेणवः ५१ सरोजिनीययसिहृदीवबिंबिते श्रितंतदानहिमकरंदधार
या नयालयः स्फुरितऊशेशयोर्थयानतोषितानहिमकरंदधारया ५२ पृष्ठावि
लासविशिखासखविप्रकीर्णहृद्योयकारजसमप्रवणालिपंक्तिः श्रभ्येत्यबंधुजन
नेवनिशोथकारमर्काशुभिन्नमनुशेचितितारनाथैः ५३ सत्कर्णिकाकनकविष्ट
रसत्रिविष्टमूर्तिनिजेकमलकेसरयानसंगात् रोलेवचक्रमपरिभ्रमणानुबंधि
यारिसुवत्तमिवशितयतीशतत्समीः ५४ भातिद्विरेफजलमुंफितनैद्रुक्तारविंथम
नेत्रे

रंदमपीनिलमे अथषुण्णशतमुखेनसृणालसूत्रगर्भेविलोचनसहस्रमिवव्यासं
 लोकांतरंजिगमिषोः शशिनः प्रवेष्टभानुप्रतापविधुराश्विरमस्तुलः नारावरोच
 नवधूः शिरसाविभर्तितंगात्मनांसमुचिरंध्रुवमेतदेव ५६ चेत्तोयुनोतिसहस्रंन
 नुतारनाद निष्टोवियोगविधुरंरणिनेनशोखः वृक्षप्रकाशयतएववह्निर्विशुद्धिमंत्येन
 वक्रद्वरयाद्वतकस्पशोतिः ५७ कर्णोक्तशेषयहृणामुपशत्यवर्तिप्रेयोवियोगवि
 षसञ्चरकान्तराणो कौचस्यसंप्रतिगिराशनिथारयेवसर्मः छिदाकरकरायितमाय
 नेत्य ५८ आश्रमपूर्वमुपगूढवनः प्रियस्यवाष्पाबुधस्रविहिताननुलोपनायाः च
 क्रीकृतौमदनलासककास्पृताललोलास्तनौस्रगहृणः क्षणमीशपतः ५९ प्रसु
 ग्रंशजनिनृचयशूर्मलीलमवोजकोमलकरांगुलिकोटिभागैः विंवाथरामधुरसी
 क्तनिसंस्पृशन्त्यः कान्ताः प्रयान्तिरयितान्तिकरोधुनेताः ६० भुविभ्रमसंविदथतोव
 द्भूयैवनेतमास्फालिनाविकलनिःस्वनवृत्तकीकाः गायन्तिकित्रपुरंश्रिगणाः शा
 शाकमौलोविभानसुमयेतवभिन्नघटजं ६१ भ्रमणविधुतयसैः पीतमाकाशएव।

हं
वि.
प.
१५६

प्रतिकर्तुमसकं द्योतकं दमाराद्विरेकैः रत्नपटलविकासः श्रुतविंबावुजोर्थो विकरतिमक
रंदोदरमुच्चैस्समीरः ६२ इति गिरमुपकार्यप्रेयसीवाङ्मयं यतिकरकृतयत्नावापकव्य
क्रिचिदं असकलशिशिमौलिः कंदयोदरधानः सरभियारिमलोकं हेमययंकसौः कत
इति श्रीहरविजये महाकाव्ये भगवत्प्रबोधनं नाम कोनविंशः सर्गः २५ इत्यं सराग
शशभत्पारिभोगलीलां विः छिन्नरात्रिरशनामणि किंकिणीभिः नतत्र संततिषु संद
धनीषु साम्यमस्तादिमानुपरवीयारिपुंजितासु १ विष्णुं रमानमपुरीकरलोभलीनभं
गावलीचरणबंधुरकेसरेषु यथाकरेषु विकसत्सु शनैर्निद्राद्यथामांशुभिन्नरत्नमंडल
संधिवंधे २ प्रातस्तनानितुविकंपितपुंडरीकयत्माग्रकोटिचटते सलिलाश्रयेषु ।
निद्राविमुक्तिवलितावयवायविहृतस्मीवधूपरिमलश्रियिधूलिवक्त्रे ३ शैलास्तिव
नस्फुटयतिस्फुटसर्वभावयत्तिक्रमेण दिवसे सखरागशोभां अभ्यर्च्य कालमुसुला
चुरणोत्सगांकवृद्धामणोरुदयतद्भवथामवीथी ४ चकलकं तेन यलोकिदिवस
त्यतताग्रवेति विस्पष्टतत्सपरिणहिमगोकविंबं उत्रिउज्जंदरलयोऽरमंडविबर्मा

ध्यासमानमिव कालियपन्नगेन ५ संपश्यन्ति स्म सततं तस्मिन् स्फुरणानुबन्धमादीर्घमभ्यु-
 शकलं स्थितिमंतरिते ३ः ह्यास नैलक्ष्यरुथिरारुणकान्तिकं दः छेदं महाकवसिवांभसि
 यंकलीनं ६ अन्योन्यसंवलनवेहितयलवाग्रविशेषनिर्दलितकेतशिखोशुकोद्याः ।
 उमूलिमानशिखरः खलदर्वचंद्ररत्नप्रभाखचिनकोचननोरणाद्याः ७ अभ्याहताविश्रा-
 शरुर्जवमारुतेन तस्याशुदितसरसिद्धविमानुसंघः बाणाग्निदीपितपुरत्रयनायमान
 नानाविधायवविभ्रममूर्द्धिवांसः ८ युगलकं केशेषु तस्य कृतसत्रिथयो मुहूर्तं कंसा
 नतायिनश्चोन्ननीलभासः ९ स्त्रीष्वरत्नकिरणद्विगुणायमानसौरामिनीवल्लयिनो-
 नलरालभूवः १० तस्यार्थितस्य सहसावनवत्ससीस्त्रिधनेस्सकर्णशिखरं प्रियमुखा-
 वस्थां ३ स्त्रीष्वभिन्नद्वयस्तनयित्तलप्रसौरामिनीविकटहाटकमंजरीकं १० पिंगो
 वलोचनकृष्णशिखासहस्रमस्यान्वकारिमुखमंडलमंतरिते मंदीकृतोत्सकरमंड-
 लभासरोधुनेत्राग्नितापकृतशेषभिषेवगंगा ११ तस्य प्रतीयमगमद्गमनानिलेन
 विक्षिप्यमाणसलिलाक्षणमंतरिते मंदीकृतोत्सकरमंडलभासरोधुनेत्राग्नितापक

ह.
वि.
वि.
१५०
१५७

नशेषभियेवगंगा १२ विस्तेसिमोत्तरशानेगलदिंडुगौरगंगादुगलमकरोत्सदिवस्तदानी
विस्तीर्णमेवरनितेवमनेबुदेडु विवाननोबुरुहचुवनवहचुसः १३ जङ्गेमनोस्पसुमाहन
सूर्यमाणरेधेहिमाद्रिनटकीचकचक्रवालैः गंभीरतारमधुरक्वणितैर्नयद्विरुक्ताणिनोत्तर
णिक्कवरवाजियेकिं १४ पैतिष्ठविस्फुरितकांचकल्पवलीविस्तारियत्तमशिवरसुदचक्र
वालै कैलासशैलमसकृत्सजगत्त्रयैकलक्ष्म्याः स्थितं धवलविभ्रमपुंडरीके १५ केनाव
लीधवलचामरचक्रवालभूषाभिरामजवनास्थिरसमवाहो भागीरथीरथपुरामिवचमेर
प्रेमवीक्ष्यैकपिंगलगिरौसमुदाववंदे १६ ननेस्वलनस्वलत्वतामखराकरालकैलास
कूटविकटोर्मिचटासहस्रा संक्रान्तकैटभनिसूदनयादयमप्रेतत्रलच्छ विरवेत्यनजङ्ग
कन्या १७ सजत्कुवेरनरुणीगलितावनंसहासाभिरामनटमार्गमसावपश्यत् विस्त्वा
रिमानससरस्तिलैर्मिभंगययस्तकेसरपरागपिण्णगितांभः अस्त्रोदमेतनमदेवपुरा
धियारलाह्यारुणीकृतशिलानरतीरलेखे १८ आराधनप्रणवकासरदेव्यवशाकंटप्र
सादनधियेवविलम्बमानाः चंद्रायदीयमणिकंदरमंदिराद्यविस्तारितोदणगताः प्रवि

चेदाः २० स्थलेन नीलमणिस्तेरुवोद्यनस्य कल्पावितावितुदिरिगंतरमुंमिषंती भू
यस्तरोतराणि मार्गैरुत्सयाशुमुक्ताशिखाश्च ददर्श समेकलादेः युगलकं लीला
निमग्नशरीरं कुचकुंभपीठ संतोभजर्जरितवीशिचटासहस्रं रेवाससोसरलवज्र
लज्जालज्जबुस्तंभप्रसायिततरामवलोकारेमे २२ कंदग्रहप्रणयिनादृष्टोद्यतेन वि
धिश्रियोमणिशिखोज्ज्वलमेखलायाः रेवायगोबुष्टपुपीननितंबविंबविस्रस्तमंवर
मिवातनुपादलये २३ संवीतनीरवनद्रुतमातषंडलोतानिलाकलितनीलज
नोशुकश्रीः नेनव्यलोकिवरुणलयवटभाग्रलीलाभिसारणथियेवकलंदकन्या
सेवाविचक्षणनयेवदवाप्रिदग्धकालागुरुप्रवुरभूमशिखाकदंबैः कुर्वन्तमैक्षन्तमहे
द्रमसावनत्यक्त्युमोशुकतनीस्तरभोस्तराणां २५ विस्पष्टकेनयवलाविरा
लोमिभंगनिःसंगसंगतययःसवरोधसंसः लंगरुलिनीसरितमाकलयोचकार नत्पा
दगोचरगतामिवसौरभेयी २६ वीक्ष्यायुतेसितविकासिलवंगपुष्पमालाः ससस्यगि
रिकाननप्रणविवीथीः रेमेतरोस्तरमतेगजगंडकावलीलावरुणसरलोन्नततालव

ह.
वि.
वि.
२५८
१५८

शः २० उत्पलनीरतरुषंडलतासखीभिः संप्रथमाननिजपुष्पभरावनेसः श्राविभ
नीभमरनीलभैयैः रुचः सर्वाचिवेणीलतास्तदनुभीसरयीसपश्यत २८ उल्लासिणी
करकरालफणसहस्रकलोलनागकुलसंकुलमध्यभागं वीणास्फुरतिमिरताति
गभीरनालमूलोरसातलभुवः सहस्रीददर्श २५ आममकुंतलवधकुचकुंभभारहार
प्रभाद्विगुणितच्छविफेनस्यसो गोदावरीचरणचंचुचुकोरचक्रचंचुग्रचंचितविलोलज
लामपश्यत् ३० तस्योपयुक्ततटकानननालिकेरचक्रैर्लोकलप्रकरशीकरगर्भतो
याः श्रान्तायिनः कटकवत्समुपारियात्यशैलस्यचक्ररूपशोभसखान्निवासो ३१ मी
नावलीसरभसस्मृतिचंद्रितोवुवीवीविलोलविरुवज्जरनीकरालं कावेरलक्ष्यतज
लेदयतीचतेननिःशोकरं कुकुलसंकुलकलकलः ३२ श्राविभवंतस्मितमनोहर
गंडभिर्तिभागः चमूचरपुरीध्रिगणः सलीले चर्मण्वतीपुलिनवत्सनिहारिहारीतक
द्विविरुतायितकर्णश्रासोत् ३३ श्रावासितस्यतदवत्सनिनस्यतालवधंडप्रकोउदल
ताडवनमगल्भाः सिंघातरंगमरुतोनुचारोगनानापीनस्तनचितिरुजं सरतेषुजङ्गः ३४

संगादिकानननलस्य निवेश लक्ष्मी मङ्गेरमावाधिकस्तवतोभिर्नन्दत् पादावनौकतिवि
 देवदिनानिवृद्ध संस्थानिशीवतमसा द्युतदृष्टिरासीत् ३५ गच्छद्विशोकदमसौकट
 के सवेलशैलस्य कोचनशिलाशकलावकीर्ण वेलाविलोत्तवेरुणालयवीचिभंग
 पर्यस्तवारुवक्रषाणामिवैतनारात् ३६ तेनयलोक्तकपोलनलायमान विस्मृष्ट
 माकलवलीफलकंदलाब्जा प्राणानलेपिनवचंदनघंडगंधा स्यामलामलयपर्व
 तकाननश्रीः ३७ लक्ष्मीभूतस्त्रिभुवनाक्रमणप्रगल्भा सर्वोन्नतेमलयभूमिभू
 तोभूसिंधु पुण्यस्थितं सुररिपोरिवयादमूलभागेथितोमभिनन्दसनाप्रयणी ३८
 पर्यस्तस्त्रकिरणोक्तुरतैरेतरेषुवेलातदेषुकृतसैत्रिकसन्निवेशः श्रेष्ठो नियं सनि
 रवणयड्डलसद्गिरुतेविनोदुपथमूर्मिचटासहस्रैः ३९ तन्नालीलीलनलवंजुलना
 लिकेरतां वृलवह्निवलयार्थलकलकः ४० आश्चर्ययामदथनेसततप्रसन्नमयप्रस
 न्नमुपयादितशोभसेभः ४० विस्रंसमानसलिलामलनीविवंधमास्फालयत्तसति
 काममिवोर्मिहस्रैः आवहृत्तवल्लयोः जलकाचिदासवेलांगनापुलिनपीननिर्नववि

ह.
वि.
वि.

१५५
१५९

वं ४१ उत्संगसंगिविलसतुटिनीपुरंध्रिलीलापेणारभसयेवनिवेशयेनं आवर्तचक्र
चषकेषुनरंगहस्तव्याकृष्टनीरनरुपुष्पभरावतसान् ४१ प्रेखत्कपालशकलामल
शोखशुक्तिसाक्षादिनांवरचनासिनावीचिवाङ्गे और्वाग्रिपिंगलशिखाविकरालकेशो
मुत्सृज्यभैरवमिवासकृदारमते ४२ लक्ष्मीसुराविमलकौस्तभयारिजातचंद्रासना
यहरणस्थितयाशुचेव हेमाद्रिकुटविकटाविधिविनिर्गम्यतेमात्मानमौर्वदहनेविनिपात
येनं ४४ गंभीरगर्भचटिनास्पदकालकूटशोषाग्रिदाहशमनार्थमिवक्षयासु ज्यो
त्स्नासंयोजिकटमौक्तिकचंतपंक्तिशेभाथरैविहृतमुक्तिमुखैःपिबेते ४५ प्रेखत्प्रवा
लकिरणःछुरितेवहंतमावर्तचक्रपरिवर्तगंभीरमेभः संवादिकौस्तभमम्रावशिखा
वकीर्णदैत्यायुधव्रणकरालमुरारिवक्षः ४६ शैलाभिघातशकलीक्षतमप्यखेटमाकृ
ष्टरत्नमपिरत्ननिधित्वमामं लक्ष्मीसरग्यदशमप्यसमौर्ववह्निदाफाऊलंचिरगताम
पिनोत्सृजेते ४७ वज्राभिघातभयकातरनोयत्नीनमाहेंदनीलमणिशैलशतेप्रका
शगर्भाथकारमिवशेषकणसहस्रमाणिक्यरश्मिगलहस्तितमुद्गिरते ४८ प्रेखा

करालमणिरश्मिप्रिताभिनन्दकलोत्कंतपटलस्थगिनांतरिते उदामवाजिग
 न्नसाधनमभ्युपेत्यगृह्णन्तुमाशुविजिगीषुमिवाविलाशाः ५५ वेत्तोगिनाभिरभि
 तोपुनवीचितालहृत्तानैलाकुलितकेनडगूलयहे नाभ्योदिशंतमसकृजलवेगा
 नुन्नारत्नावलीरविरलाः स्फुरदिंडुगौरीः ५० उद्यायहरमसकृत्सरनाथमुक्तवज्रा
 भिद्यानकलनाचरणगतानां क्षोणीभूतामनिशामप्यक्तोभयानां सर्वासरित्ता
 भयनैहेतुमिवेक्षमाणे ५१ दिग्भ्यः क्रमादविरतोत्कलिकानुबन्धमभ्येयुषीः सरभ
 सेसरितः सरागः विस्पष्टदुग्धजलकप्रविज्जंभमाणचेतोहरस्थितियोरिष्टजमान
 मारात् ५२ ज्योत्स्नातपेविकटवीचिद्युतासहस्रमथ्यास्पदंसपदिदुग्धधियाविवे
 कं श्रावोद्धतामरभसेनटराजहंससूयेनबंधुरगलेननिषेद्यमाने ५३ विस्फूर्ज
 दौर्वशिखिकालनियीयमानमालोक्यमंकमुकमायुरिवाभितोभः प्रामंकिमाहि
 रमनोभजमानमाशुमत्कृचकेसरचनोतटकाननोवी ५४ और्वगिहेतिशानमक
 शाणतायसुनानमप्यतिगभीरनयानुयाने सन्नागमप्यनवसन्नगिरिप्रकोटमिड

ह.
वि.
वि.
१६.

160

प्रभोः फितमपि स्फुरिचंद्रिकायां ५५ दिक्कवातरभसोपगतप्रविष्टामास्वाडनिर्जरा
वतीजलसंस्वेपि श्रुभः श्रियाविरमयाप्रकृतेरिवौचवद्भारवैरभिरथानममुत्पन्नत्वं ५६
गांभीर्यशालिमणिरागविशंगमंभस्तत्राणनन्यभुजगाथियभोगशायो नामाश्रिते वि
कटक्रुदियुटस्यलोकमभ्युदहनमधिकेहरिमेवसारं ५७ उत्तिमयंचकणमंडलभो
गिरुस्तमभंकषोत्वाणमुविग्रसमानमंभः वेत्तानिलाहतिविद्येदितवीविद्योषैस्संन
जैयंतमिवसंतनमोर्ववद्वि ५८ आवर्तमंडलज्जंरवदृशोभकलोत्तपीवरनितं
वतरोत्तरेषु पर्यस्तशक्तिनयनेगच्छदः छद्धारिरत्नप्रभानिवसनेषुसरिद्वध्नो ५९
सत्तागमदितनमिष्टनमुत्पवाल्मुद्रागमाज्जलमलेचनतामवामे सश्रीफलस्पृह
तरत्सुवगेवनौचमुत्तालमुच्चसरसत्त्वज्वषेवहने ६० उत्तासिभिः प्रतिदिशेविक
रोमिभंगैवात्ताष्टमीशशथरप्रतिविबगर्भैः उत्तमहेमचरितोपरिकल्पयेतमायान
पंक्तिमिवतोयतरंगमाणं ६१ संसक्तविंदुपटलानविलसशुक्तिमत्स्यश्रियोम
करदत्तकबंधशोभान् वीचीक्रमेणदहताभिषजेवशचमस्थानमुक्तिमभितोवउवा

प्रिनारात् ६२ सिंहविणोडुरुचिस्फुटकेनहासहरावगाढरसनिर्भरमायमेतीः।
 यश्येतमादरवशादिवनिर्विशेषमावर्तचक्रनयनेर्मधुरंकलद्भिः ६३ विःच्छादकोशु
 मणिविःछुरिताःछिवीशि विच्छेदशीकरसमीरतरंग्यमानः बलीकुंमाभिमुखमुंम।
 दनाश्वानकेयाःकरालिनतरोपवनावहन्ते ६४ उद्भिन्नरत्नकिरणारुणधानवर्तिप्रै
 त्वस्फुणंगलिभुजंगमभोगहस्तं नोषादिवानयिगतप्रसरंवलेतीः सौत्केटमूर्ति।
 फलकेषुनदीलिलेवंते ६५ उद्भासिभिर्दिशिदिशिस्फुरकुंमरीचिमाणिक्यरश्मि
 शबलोर्मिच्छटासहस्रैः विस्तारिभिर्भवनमंडलमंडपस्यवेदुर्यऊरुवनामिवसे।
 दधाने ६६ फलजपाऊसमपाटलरागरस्यैः कल्याणिना विलदिष्टमणिभिःपु
 रद्भिः बलानिलोद्भूतिविलोलाशिवाशतस्यस्थलैः स्फुलिंगानिकरेरिववाडवाग्रेः
 श्रावतंचक्रमुदरास्पदं प्रनाभिपर्यंतवृत्तिनमणिप्रकरांशुशारे विभाणमच्युत।
 मिवांचितशालवशेभमंभोदमेवकरुचोन्नतवीचिदोक्षा ६८ बलानिलोद्भूतशि।
 स्पविरंकहेतिवर्तिः छटाभिरनलस्यनियेनवीभिः श्राविभूतेपिपुनिताश्वकति

ह.
वि.
वि.
१६
१४

भागवदप्रतिष्ठागिरिसाननिधानभूमीः कुलके यस्याधिकेदयनिनिर्मलनीरमथा।
विंवागताजलभक्तोभक्तपंकनीलाः कृतिप्रविष्टकमदस्यसितसुदलपानातरंथ
गतकेदसराशिलीलो ७० वेलाविलासविशारुतरंगराशियासिस्वीकृतनिमि
ब्रह्मस्यपत्न्याः यस्मिंजरैनेननिरचायिषतोदरादिकृदभूमंविदधतोभूमतातटोयो
वेलापुरांधिरभियोगयदुप्रयंचामुक्तेवचंचलनरेः श्रियमूर्तिहस्तैः यस्यप्रवालमणि
शाभिरनेदधंतः छेद्यप्रकारसदृशैः स्फुटविंडुमालैः ७१ देवासुरभूमितमंदरशै
लमूललोलाविलोरुनविलोलजलोर्थितस्य मार्गेरसेननुरगाधियनेरिवारादा।
भानियत्रवडवासुखमौलमाणाः ७२ आद्योगवामाधियनिस्तिमिरदयाद्यैर्यस्थि
तिजलदमार्गतलावलंबी सञ्चद्रिकंशिशिररश्मिरिवास्सविवमंबोविभर्तिहरि।
णच्युषिनेययकः ७४ योश्रावलप्रबहलोर्मिकयाचिराय ऊर्वाणयारुचिरसैकनया
यवस्थो लक्ष्मीसभोगिवल्योजलसम्पदैतिशैलाधिराजसुतयेवशाशोकमौलिः ७५
आयागतार्त्तपनिविंबविधानपिंडलीलाप्रसारितविसारितरंगहस्तः धनैस्सयः स्फु

रितविदुमनासवागनात्तरसन्स्थितिरिभाषियते सुभिक्षो ७६ प्रत्यग्रविदुमविनानम
 रीचिगाढ रागोर्मिलां छिनतयारजनीषभीक्ष्णं यस्यान्नानुगतलक्ष्मणचित्तावृत्तिरा
 भानिचेशकिरणोत्सितस्यवेला ७७ भिंयंस्तमोभुवनवासगृहेकनैकदेशोस्थितिर्य
 मथितिष्ठतिनिष्ठराचिः विस्तारियात्रमिवनिर्मलनोयनैलक्षणैश्चरे विदथदौर्ध्वशिखि
 प्रदीपः ७८ लक्ष्म्याकुलीरचितयाश्चिनपकएव प्राप्नोति यः समहिमानमलंघ्यथा
 मायेयैरिवसितियतिः स्थितिमेतन्मंदयानालवासिभिरनैकविधैश्चसत्तैः ७९ यत्नेन
 लाशययतिः स्थितिरंभसंस्माराधिकस्तिमिनतामरसंययकः यस्याश्चिनेनपुलि
 नोचितयाश्चियाचवीचिव्रजेनहरिणाचचिरंभवलो ८० कुलकं उत्तंघ्रवर्षगिरि
 वीचिमतीचनानि नानाविधान्ययतदीक्षणावदुतोषः हरारित्तावृतमसावविपन्नमे
 रुःच्छायांविदुंविनहिमाद्रिमसावपश्यत् ८१ यत्नेसमुद्रपरिखावलयावलोकययंत
 वत्सपरिमंडलभूषतिष्ठः यः कर्मसुखसुखकयेरसन्निविष्टरुक्मोशुविः छुरितमंदरा
 शैलशोभो ८२ विस्तारिणांलिङ्गुरुविंदे शिला निनेवभागोयिनेवहनियः करचक्र

रु.
वि.
वि.
१६२

बाले स्केरावर्धेणविलग्रमहाविहारविस्मिष्टकेसरसदानिऊरेवशोभो ८३ येनप्रसा-
थितमिलाहनमाचकास्तिरत्नप्रभाशवलकोचनसानुनोभैः यमासनेनचविनिद्रया-
लाशचक्रमुत्पन्निययैकेजमनुकितकर्णिकोंके ८४ यस्मिन्निभातिशिशिरोमुकला-
मणालवलीसनाथययुषुष्वरभूमिरवोक स्तवेहिरामयश्चतणचोधकारछाया-
करेणरतिनीलरुचिर्निवहा ८५ विस्तारितार्कमणियत्नवनिर्यदप्रियोनाप्रिषोच-
शचिकल्पलुताडुगलैः विष्णोदिसांद्रजलविंडुकोंडुकांतिवलीविसंदक्ततडुर्नि-
मूलभागैः ८६ बहास्पदक्षणाविनिद्रुतवद्वितीवयातानुमेयरिवसाथियमेउलाभिः
शाखास्पदाभिररुणाश्रमवितर्दिकारिस्तेदशितलयनिशामुखसोपरागैः ८७ वज्रो-
ऊरहितगतक्रतुवायचक्रमुक्ताफलस्तवकमंजरमंजरीकैः रत्नोशपिंजरनखेजना-
खेजरीटमंजरीरमंजरुतशिंजलनानिऊंजैः ८८ स्पलीदनीलशकलययितालवा-
लमध्यप्रभाजनितसेकजलौचणोंकैः श्रमंकषायविटयास्पदशानकोभऊंभीकला-
नुमितशेवथिसन्निवेशैः ८९ तस्यानुवेलमलिवलभवेलिनाग्रवलीविलोत्तमणिय

ववल्हरीकैः येतिष्ठकल्पनरुभिः कलिलामनस्य संकल्पसाधनफलैर्मणिमेखितो।
सः १० नवभिः कुलकैः गच्छं क्रमादथ विलंबितरत्नयामदोलायिरोहतरलीकृतता
रकौचे अभ्युमिषे मरकतोष्णिशिखायमानलप्रार्कशकवरितरंगसटावलीकैः ११
स्नेहसखलज्ज एकाणारणिताभिरामघोषानुबेधिसुरसिद्धविमानवेदं आस्मिष्टनार
कमगोलिवितानतरित्त संदेहितेन्दुशकलस्फुरदर्थवेदं १२ निर्धूतवामरशिखा।
शतवीजितार्कमुद्धायिनाकमणिगोपुनोरणैः सः आनंदितालिविगलेमकरंदविं
डुमंदाररामकृतवेदनमालमायत १३ तस्य श्यामायमानस्य गितदिनकरा काल
संकाशकायज्जायापीतानया शानतनिमित्तहृष्टोरत्नसानस्य लीषु प्रत्यासन्नवि
यासामुखसरलथियः सत्वरत्नविभूषा वित्यासंप्रत्यवापुस्मररभसरससायमान
स्तरणः १४ इति श्रीहरविजये महाकाव्ये मार्गविभागवर्णने नाम त्रिंशः सर्गः
नारायणात्महृदयस्तु गरिष्ठकार्यः हृष्टेषु रंदरगिरेरचितप्रतिष्ठाः माणिक्यगोपु
रमनीत्यसमाससादमार्गवसादरहितस्त्रिदिवोयकंदं १ एषो नत्सया शिशिरशो

ह.
वि.
प.
१६३
१६३

करणादिताभमप्रासरदिरदगृहकतभिन्नवीचिं नत्पीवरायतकराहतरुर्गोफारिहैसार
विंदमकरंदविमिश्रतोयो २ लीलानिमग्नकमलासनवाहहंससंदेहिताः छजल।
शीकरफेनपिंडो उत्तारलग्नहरिदचरयाश्चबंधभोगीद्रगाछपरिपीतनरंगवातां ३
विस्तारिणः परिसरोस्फुटहाटकेशमंत्राभियोगकृतसिद्धिनरेंद्रकल्या आविभतीस
कलशैलविलाभिरामसीमंतिनीजनमनोरमगाछशोभान् ४ संवादिभारतक
शंदपतीसलममत्स्यावराननुरसस्यविगटमंभः प्रेखितेनेनहरतांवतोधिकंच।
थोनांवरंतयइवोर्मिगणेनगंगां ५ स्नानावतीणथवलग्रहचक्रवालसंदेहिते।
डुरुचिबुडुदविंडुहरो उच्चैःशवाखुरपुटाहतरत्नपटसोपानपंक्तिमवलोक्यमु
दाववंदे ६ कुलकं अभ्युमिषंकनकपटमरीचिपिंगमुत्खातरत्नविसमंददहंस
माले मंदाकिनीतटमवेक्ष्यसनीलकंठ मूर्ध्नीस्मरद्वनकपालशिखामणोदोः ७ स
प्रेखितप्रवणतालसमीरवेगपर्यस्तकोचनलनास्पदरत्नपुष्पे संदानितंमहत्तिक
त्यनरावपश्यदैरावणंसकलनागकुलावनेसे ८ गंडस्थलेनवमदानमुचिप्रकृष्ट

शोभेमहाहवविमर्शहासराणे बद्धास्पदोमधुलिहोमयुकणोनालचोलानलेनललि।
तोयरलीदधाने ९ हरवयोळमलशीनमरीचिविंभगौरच्छविप्रवणचामरचारुभूषे।
आलप्रभंगविकचोन्नलयातिनानसेदंजरीकमिववक्रनलेदधाने १० आञ्जानमन्यक
रिमंडलदानगंधमूर्ध्नीकनप्रवरपीवरहस्तदंडे आलीळविडुमवनप्रभयेवभिन्नमार्त
सकांतिमयुतालनलेवहंतं ११ चंद्रप्रभापटलगौरशरीरकांतिसावर्ण्यनिद्रुतमयि
प्रकटंवहंतं आमंथरप्रवणतालकताभिचंद्रदोलानुबंधनरलेशुचिकर्णशोखे १२
लीरोरसिंधुजटात्मसमयितेन शोखिनकर्णशिल्वरप्रयिणसलीले गंडस्थलेदध
नमुत्रनमिंडुनेवसोदर्यतांघनरसेनविशुभ्यमाने १३ हेलायुतिव्यतिकराहितगंडरा
नयंकच्छटाशवलितोत्तरकुंडयोऽ विस्पष्टलोच्चनकलंकशशोकविंबखंडद्वयप्रति
कृतीप्रवणोदधाने १४ सेवर्तकाभरसितानुविधायकंदगर्जाच्छलेनचिरसंभनम
द्गिरंने विस्तीर्णकर्णकुहरोत्तरमार्गलव्यकुक्षिप्रवेशमिवसागरसंययोषे १५ लीळा
वलीळजलमंथरमेघखंडमुत्तिममंवरनलेसरत्नप्रकांडे हस्तार्गलेदधनमिंडुकरावरा

ह.
वि.
प.
१६५
शात.

नमुनेविततिनितलोरागभोगशोभे १९ गंडस्थलीविगलिताननुदानयानलोभागतैरविरलेभ
मरैभमद्भिः यातालगभसहवासरसेनगाढमालिग्यमानमिवसेतममप्रबंधैः २० आवद्धदेहभर
काचनभूमिपीठशोणाणमरश्मिकपिशोत्रिपदीविलासैः संथाश्रयाटलितनिरममरीचिविवसे
वादिपादतलमेउलमुद्धरने १८ निर्वासितस्परिपुणासहदेवसंगैर्भर्तुस्सविस्तरनिवासथियेव
भूयः कर्णप्रकीर्णकरियोउरपद्मपंकितलेणपंकुरुहनालगुणान्वहने १५ विभाणमंऊश
मशंकितैर्कुंभयानेमरुतन्त्यराज्यमिवासनस्थं आवद्धशोभमभितः शुचिनारदेनतेगेसरधि
मरमेवसुमेरुसष्टे २० तन्त्रवग्रहकनेहणदावतारतागयथोन्यइवयोनिमनोहरत्वं साम्ये
विभातसमयस्यविभर्तिवालसंथाहिताननुरुचिः स्फुरपुष्करश्रीः २१ संगारिणीपृथुकटा
हृतयाचयस्यलक्ष्मिप्रिताननुरजितरत्नकट्या श्रयोपनायनितलोविवभात्यश्रुत्पासा
दानकवलस्थितिभिर्हिरेकैः २२ पर्यस्यतस्सकलसञ्चरितानुकारिविस्पष्टमजनवशीक
रणंकरोभः यस्यापुरीमिवविभर्तिकयोल्भिर्निरच्छिन्नदानवरतामभिरामरूपो २३ यः कुंजा
जितवपुः कटकानुसारिद्र्योरुजसमहिमाहितयाकृतश्रीः सच्छारिवंशरचितस्थितिना।

करोथिनीहारैशालश्चचारुविभक्तिषु २४ व्यापारिताननुकरेणरणगलेषुदयोद
 चानिषतयेनविपत्तनागः कल्यानुबंथिरचनारुचिरेणहस्तिमलेनगौरवपुष्पाशसि
 तेनशिलां २५ विंध्याचलोन्नतिस्तयापरिपीतदानसिंहमिणश्रवणतालपुतेनगुर्वी
 केभोधिनीननवधातुरजश्रुयेनलक्ष्मीमगस्त्यमुनिनेवचयः स्मयते २६ गीर्वाणवैरिह
 ननासमरेषुयश्रुशौर्यातिरेकभरनुतुमदोजिनश्रीः यत्नेनपोछकरस्थितिमस्य
 पुष्टनारीमिवाविलरुचिमधुपायपंक्ति २७ शैलाधिराजश्चयः सविकासमंदनानाव
 लानुगतनागविदारितः विष्टिरिदानजलनिर्जरगंडशैलशोभीविभक्त्यभिक्रमभ
 करीत्यभिला २८ प्रेमास्पदात्रसुरजस्थितिरयपायलक्ष्मीपरिश्रुहृदविप्रचलाकि
 शोभः योभ्यागमेषुहृतडंडभिरेत्यभद्रकालीविलाससपरस्थितिसेंहिकीयः २९
 नागाधियोदपरस्वलितशेषभोगाशयोस्थितिमुहृदगुरुहमोयः नन्वनिनिद्रा
 ऊमुरश्रियमप्यभीक्ष्णैरावनेयुधिविराजतिसप्रतीकः ३० देहनिषोवररुचा
 भुवनानियश्रुव्यापारिपुः छलनयायुधिरोचमानः यस्यत्रिविष्टयसदासतिवत्
 भसिविस्पष्टदिंदिमरुतास्थितिमेतिलक्ष्मी ३१ ययोमदानवपुष्पादनवेसिनेन

ह.
वि.
प.
१६५
१६५

सादृश्यमाश्रितवताप्यनयेनलीला यस्यावियन्नयन्वाश्रुतिवर्त्मसेव लक्ष्मीरभा।
रिचरितेनगुरोर्गजानो ३२ तंगंवयुःसकलहास्तिकभंगवद्द कल्पाकनास्तिक।
श्चस्फुटसाधनश्रीः विस्तारिचक्रमिवराशिमयंविभक्तिं योनेकथामकरजंभकरा
लशोभे ३३ षट्विंशत्याकुलके आनीलरत्नकमलीकलयौनयंक पिङ्गीक
तांभसिमनाकसरित्प्रवाहे आमज्जतोमणिमृणाललतासनाथ चंचुर्ददर्शस
लिलेश्वरवाहहंसान् ३४ संशमभमवद्भलासुतशक्तिलम्बयंटासनाथप्रथु।
योवरकंटभागे ऐतिह्यकासरमसौसमवर्तिनोथमंराकिनीसरसकांचनकरे
मोगं ३५ तस्यानुकूलकलहंसकलायकेलिकोलाहलाकुलितकूलजलोत्त
रास सौरीसौ लीलाचसालसविसाधससारसास सारासरत्नसरसीषुससारह।
ष्टिः ३६ विश्वास्यनिस्मनलिनीतटवर्त्मवीचिपर्यल्लशोकरकाणहनहंसप्रथं।
आसायनिर्मलितमौक्तिकद्वारेणसेसक्तसांद्रसिकनाशिशिरीकृतंसः ३७ मंदा

किनीनटनरोः सददर्शमंदवानाभिद्यानवलिनेननवांशुकेन येरावतीयदशनव्र॥
 एषदबंधमावेयुरेविदधतीमिवकल्पवली ३८ दोलायमानमणिऊंइलचारुनको
 चीकलायचरणभरणभिरामाः विस्लेष्टभेदमवलोकयतिस्मकल्पवलीस्मनाक।
 ललनाशुसुवांगोरीः ३९ विस्तीर्णकोचनलतागृहजंभमानमंभोगदेवमिथुनं।
 मुमुदेविलोका सिद्धो गनाकरविलसन्नवप्रवालमंदारवृक्षमथनंदनकाननेसः ४०
 संचारिहंसमिथुनोचितचारुपादमुदंकरत्नसिकताचिनतीरलेखाः यशपत्रसौतडु
 पकंदनिविष्टहेमवायीविनिद्रकमलाश्विरमभ्यनंदन ४१ ऐतिष्टसत्रिदशकानना
 संगिरंगदयेऊरंगकुलमाकुलितानरिहं रत्नप्रभावरितसूक्ष्मशरीरयत्नताराम्
 गम्यविदधत्यरिवारलीला ४२ माणिक्यपलवममृखशिखावल्लभच्छायावितानमि
 थिनद्रसयारिजातं सच्छायमेवचददर्शिनभः पुरंधिहस्तांभुजावुचिनकोमलरत्नपुष्पं
 विस्तारवातिविलसंमणियलवाग्रनिर्मलदृक् किरणप्रकरः छलेन रत्नालवालवल

ह.
वि.
प.
१६६

यांतरवर्तिपीतमभुङ्क्षंतमतिभूरिभरादिवोभः ४४ नांकोगनारुणतलंगुलिवक्रवाल
संदेहिनाभिन्नवपलवणाणितूनैः शुभुमिषरभिरपितत्समकालमेव लक्ष्मीवहंतमय
रायरत्नपुष्पैः ४५ तिलकं इत्युत्तरोत्तरविशेषविलोकनेच्छा विस्मरतामुपगतः प्रा।
शिमौलिहृतः रत्नप्रभाद्यचितकोचननोरणाग्रवर्तीमुहूर्तमभवत्सुरुहृतपर्याः ४६
यस्योविभक्तिमणिमंदिरमिंदनीलमाणिक्यमालवलयोत्तरसन्निविष्टे विस्तारचालिमा
पुस्तदनवाङ्मदं मंदीरमथगतमंदरशैललीला ४७ यस्यास्फुरंमरकतारुणरत्नहर्म्य
भिर्निप्रभापटलसेवलितावहंति चंद्रोशवः करवकडुमपुष्पतालहतप्रियंहरितपाट
लनामवासाः ४८ वैद्युद्यपटवटितार्थरिभिर्निष्ठासहस्रदपाहतमुखैरिवहृष्यमानैः।
द्वारैर्विभक्तिपिहितैरपियत्रलक्ष्मीमभंकषाप्रतिदिशोमणिहर्म्यपंक्तिः ४९ प्रतिक्र
भमयत्नपूर्वसारोपवनकल्पलतांशुकानियस्यो सुरभयनिगवाक्षमार्गनिर्यत्सचुरत
रागरुधूमसौरभश्रीः ५० यस्याविभक्तिनिशिचंद्रकगवष्टष्टद्वारैर्दुकोत्तरलक्ष्म्या
मंगनानो आवह्वविंदुपटलाननवेदविंबनिर्यत्सुथाशिशिरनिर्फेरशोभमंभः ५० य

त्रेंदनीलवत्तभीविवराभिनिर्घदशुष्कटापटलस्रस्रानुबंधां यन्नेतरामननुमत्सरसै
 हिकेयनिष्पीतमुक्तमलिनामिवकोतिमिंदुः ५१ यत्रदयतिसुरयुवनयः स्थियेभास्वा
 दसितमणिभवनसंगटो वृद्धासलिलभरजलदमेरुलयेखदचिररुचिरविभ्रमाः ५२
 क्रांतिरतांनजनितोश्चययंनियत्रमाणिक्यमंदरगवाक्षयप्रविष्टाः श्रभणवर्तिसुरनि
 कंरिणीतुरंगभंगानुसारशिशिगमरुतोगनानां ५३ यस्यानभश्चरगणेनविहरदे
 शसंस्थानसात्वलयंकलयौतदित्यं श्रालत्पनभ्रमदत्तानशिवाकृष्णालेखानु
 वद्धमयुवककरालशेभो ५४ यस्याभूत्यानुज्जितोनीलकंदश्चायारम्योभोगिनाथैरश्
 न्यः यन्नेशोभोदेहलीनोऽग्रहौद्यैः द्वाभक्तन्यामुन्नतामेवशेभुः ५५ दिघीकृतमिव
 विलोचनयोर्युगेनसंपिंडितामिवकपोलज्वल्यलीषु विलारितामिवनिनंबनटेविभ
 निलावणकोतिसरलाजनिताचयस्यां ५६ चंद्रोदयेभवनचंद्रमणिप्रणालविष्टेदमा
 नजलनिर्जरसिक्तमूलैः यस्यांशिशूयवनयादयचंद्रवालैरालिङ्ग्यनेप्रनिदिशंसकल
 त्तुलसीः ५७ रामाभिरामश्चविदूरजाश्रमप्रासादराशिनिशियत्रथास्त्राहनप्रसर्पे

ह.
वि.
इ.
१६७
१६७

गह्वयचिह्ननेजेविमारीचवलसुकास्ति ५८ ज्योत्स्नाच्छटाथवलकेतनवैजयंतीव्याजेन
निर्मितविचित्रपुरातरोथे यार्दिमुखेनशाशिरीथिनियोडुमूर्तमातृह्यनेयशश्वाविरले
किरंती ५५ निविडुमपिनिबद्धानूरुणारत्नहर्मस्थलचटितशिखिदिवातकेकारवार्ती
विवलितफणिचक्रं यस्यमार्गागतस्यस्त्रययतिरथबंधेभासतोभोगयेक्तिः ६० इति
श्रीहरविजयेमहाकाव्येसर्गवर्णनेनामेकविंशः सर्गः ३१

अथनामविशालीलमणिमंदिरसंजलासु विष्णुभूमिमिवयुक्तगंग्रौलोगाणाथियः १ पद्म
 रागमयाहालप्रकाशेनप्रणीयसा गगनांबोधिरभौववद्विनारचितत्रियम् २ विचित्रस्या
 नकोपेताः सुकुमारंगवर्तनाः नभेचित्रेचरयतीमातिमहदयः स्त्रियाः ३ पौरैस्मराशेष
 भोगभारिभर्वैर्जुहविभ्रमं विभ्रद्विराहिताभित्वासमुद्रग्रहकास्पदैः ४ रयतीमध्यमग्राम
 मूर्च्छनाप्रक्रियामिव सकलोपनतोदारपौरवीरवितात्रियम् ५ प्रवालपाणिभिर्वह्नीः
 पाणिपद्मैश्चयोषिताः पद्माननैश्चनलिनीविभ्रतीमुपशोभिताः ६ तत्पलोपातुमनो
 हरनरतिषं मानंगहृष्टवैशोवीमिवविस्मृतदीर्घिकाम् ७ विभ्रद्विर्गैर्यवैरगधीमुपकैरह
 तास्पदैः तालातचरिताभित्वाः काननैरुपशोभिताम् ८ ससुहृन्तिलकोहृत्तच्छाया
 गरुत्तनीमिवगिरिचसास्तोद्गारंरयतीरधुवीस्त्रियाः ९ अंतर्गुह्यान्महामात्रैः यतजुह
 शताकुलान् निशंतारयतीमर्कंकृतानुकलवतिषः १० अहृष्टनिग्रहस्थानोप्रौढवा
 रविदामिव सदाचार्याहितच्छायांयतुलीलाविडंबिनी ११ भिन्नंलयमिवत्रेधातुतमप्यवि
 लेखितं वलिभंगेदधानाभिः कृतशोभापुरंधिभिः १२ दशानंदुप्रभालोकैः सुच्छमानमनि

ह. वि.
दावि
१६८

168

कैरैः मदनैस्त्वकोद्भेदैः स्त्रीणां हासैर्विराजितम् १३ नक्तं नक्षत्रमालाभिः कृतपूर्वविभू-
षणैः शुक्तिरीताकुलैर्हर्म्यगजैर्विभूद्भिर्विराजितम् १४ सत्काचनपरीतायाः सहस्रीहृष्टिहा-
रिणी निकषोपलसलेखामदभोविभूतीश्रियम् १५ शुभप्रस्तावनायाद्योप्रख्यातोरान-
नायको नानार्थप्रकृतिश्चाद्यानाटकप्रक्रियामिव १६ व्यासाकृतयुगस्यासुस्थितिभोगि-
भिरुदतैः रथसंस्थामिवोष्मशोरयावत्तिविराजितम् १७ अनामगोत्रस्वलनामवियत्ता-
मिवस्त्रियेगुरुप्रकृतिविस्तारोवीणावाद्यविधामिव १८ कुलके मोदचंद्रपताकत्वेदयता-
स्तेनवीक्षिताः तस्यासंयुताहस्ता इव देवग्रहाः पुरः १९ व्यलोकिविस्मयवता शुभमध्यम-
दर्शनाः सीमंतिनीजनस्तेनदधन्माथमिकश्रिये २० सकोजनोज्वलत्तस्योविस्फुरन्मा-
णिवंधनाः श्लेकारावलीर्वाङ्मलताश्चैतत्सुभुवा २१ प्रामाण्यलसनायत्वेतेनतत्रग्रहाव-
ली पटलोपहतच्छायारमयेतीववीक्षिता २२ तेनैतत्सुधापोडुच्छायामर्मानमालयान-
गयादयतीसाम्येक्रीडाकमलिनीपुरः २३ महानप्यनहंकारप्रसूतिरवालोकिनः तारको-
प्यमनाविभूतोकोनक्षिगतः श्रिये २४ विरग्यमंडलीसाराङ्गोहीवन्धमनोरमाम् सरा-

कृतिचनोयेता सह तिसव्यलोकयत् २५ तेनांगनाजनस्तस्यामनयेति न भूषणः स्व
 पशेभयाक्रान्तः प्राकृष्टस्तइवेति नः २६ जहर्षसामान्यगुणद्वयसंयोगमुस्थिता नोकण
 वनसिंहान्तप्रक्रियामिववीक्ष्य सः २७ संक्रान्तयांजनच्छायादेहप्रतिमयाय सः प्रविशन्स्फु
 टिकागारानैदं शीलानिवाकरोत् २८ असर्वदर्शनाजनकनृहलवलहशः दितिजालविस्
 हान्यकर्मेव्यानिरवर्तयन् २९ तत्परितानश्चेनचेनसाहितकोर्तकाः प्रप्रच्छुमैरलीहंदै
 कोयमित्यसुरामिथः ३० अथैविज्ञायमानत्वादस्यस्याभिनिवेदिता ससृण्वत्रात्तनोभि
 ल्या राजमार्गानलेचयेत् ३१ मुक्ताप्रवालवैदूर्यप्रायरत्नपरिष्कृताः जहौ निषयावीचीस्त
 सिंधुवेलाविहंगिनी ३२ ग्रामवानयदैत्येन्द्र सिंहद्वारं विभूतिमत् त्रैलोक्यसन्निवेशस्य प्र
 त्पादेशमवस्थिते ३३ सनागयत्तदैनेयवस्वादित्यमरुद्गणं अनेकाश्चर्यमंदोहे विचित्र
 यमिवस्थिते ३४ नानासुरगणकीर्णपुरीदपणभूतले अट्टस्यारसंसारप्रतिविंबमिवो
 त्थिते ३५ निलके विकसिकिंशुकच्छायाद्वनारिवविभावसोः तत्तल्लापद्वयान्यत्रशुका
 नैतनसहयः ३६ चंद्रोशुगौरसत्पद्मवालाभारात्प्रचेनसः रदर्शवाहहंसोश्चामरंशुह

ह.
वि.
डा.
१६५

169

तानसौ ३० चतुर्दिकस्फुटिकागारप्रभादीरपरिसुने ददर्शवोचैः अवसमुत्तिष्ठन्तमिवोदधेः
३८ त्रैलोक्यलक्ष्म्यास्तदयः तीलादोतामिवाग्रतः विलोत्तमुक्ताप्रासेवव्याजेनैतन्नोरणं
ददर्शनोरणमुक्ताश्रीसिंहसदावलीः उत्पानेन्दुकलादैवप्रलयाशंसिनीरिव ४० अदृष्ट
पारययैतानपेणीयकरानसौ ददर्शविविधात्रातोदिम्बभागानिवागतान् ४१ उत्त्वानशो
षमाणिककंदिकाशून्यकंथगान् रभसालिंगितस्वः स्त्रीस्तनवासाविलोरसः ४२ भर्तुः प्र
सारलब्धानिदेवयानानिसत्वरं निर्गत्यारोहन्तोदैवराजपुत्रान्ददर्शसः ४३ युगलकं अथा
थिभूमवित्पस्तकरानुभिरादगन्त्यवेद्यनहारगतः सभर्त्रेप्रतिहर्त्रेभिः ४४ अवत्ताचिरा
संबोधमुक्तयेत्तिनितद्विग निर्दिश्यमानमार्गस्थेस्तदैव्येन्द्रसदोविशान् ४५ भास्वत्माणि
शिरोदैवभोगिमंडलसंकुले नदेहमलिनः छायातिमिरसवसरिते ४६ वैदूर्यकुहिम
छायात्रलनिभंरसेसुव प्रविष्टः क्षणमैतिष्ठपातालमिवतत्सदः ४७ युग्मे नवसिंहास
नासीनोत्तमालप्रणमलतिष्ठे स्फुरदंष्ट्राननोमूर्तिकौशिकीशिवविभ्रते ४८ ऊरुतास्य
दरत्नांशुबालानपविलंचिते विभाणमनिगमेपिरोषारुणमिवानने ४९ चामराधननय

शुकरपंकजयानिशो निषेद्यमानमभितसैलोकविजयश्रिया ५० विभाणंशोणमा
 णिकाभूषोऽशुःक्षुरितेवपुः श्रुणोतवज्रसंघातवह्निशेषमिवकुचित्र ५१ जयकुंजरनतत्त
 मालाममलमौक्तिके दधनं विकटाहारत्नोपीनेनवत्तसा ५२ दिनेगदानविष्णुंरक्तनपा
 त्नाङ्गरश्रियः विभतेभुवनाभोगवनतालनरंभुजान् ५३ केयूरसितरत्नोशुनलदाराश्रुवि
 भते वज्रानलशिखादाहशोतिहेतोर्विस्तृताः ५४ उरस्थलेनिषेणायार्देतपर्येकविभ
 से विभतेदिगाजापीशादभंगेसरश्रियः ५५ ददर्शोदकसावहमप्यंकनकसंखलैः निने
 वपरिवृत्ताकेरपिमरेखामिवाचले ५६ नवभिःकुलके त्रैलोक्यश्रीकरेणोत्तमालनीभूदो
 दुमे विलोकोषत्रतशिराविनयात्प्रणनाससः ५७ अथवाह्नेप्रसायीरादिनागकरपीवरे इ
 तस्त्यसुरेन्द्रेणनिर्दिष्टेस्वयमेतिके ५८ हेमपीठमसौचित्तरत्नजालपरिष्कृते अथास्तले
 कसेवर्तमेद्योमेरुमिवोन्नते ५९ युग्मे अवलंबितसत्कारेनमुवाचोपकासरः दंतज्योत्स्नाच्छ
 लोनारियशःपीतमिवोद्गिरन् ६० गौरीविग्रहसंघानसमादितनिहेतमेः गणेशकुशलेक
 श्रिदद्याहतिपिनाकिनः ६१ चिरेणवतकेनापिहेतुनास्सतिगोचरे आगच्छामवयेप्रोभोयेन

हं.
वि.
दा.
१०

हत्वाद्यसर्जयेत् ६२ जलक्षोपगूढस्य पुराजितमरुत्तनः नमसोगेषु संजातलाहृणाः
पुलकोद्गताः ६३ निर्व्याजप्रीतिपिबुनः शशिषोखरशासनान् इयुषित्वयिसौहार्दरस
स्येदिन्याहृणाः ६४ युगलके इमेवज्जकणाहर्षस्फुरदणसखार्थिताः रोमोद्योजमका
कंशयसंगेष्वधिकयंत्रिमे समलोकाधियत्येनननयोत्रनिमागतः यथाविह्वलसद्भावभव
संभावितवये ६५ कर्तव्येनत्रपश्यामिह्वलकृत्योपिभूजंति यश्चेतसिनिधायत्वोप्राहि
णोदस्मदंनिके ६६ नदादेशायसेदेशमिदुमौलेविंवर्तितं कुड्मालेदरात्पस्मान्नो नो
रासिमेयतः ६७ इत्युक्तेनेनदेतांशुपुष्पितांधुरपलवः श्रवामावसरोवक्तेहनइत्युपचक्र
मे ६८ कल्याणीगिरिमुत्सृष्टेविरलापवजायते सत्पारेवाविलिखितेचित्रकर्मविधोय
था ७० यदेवमादराख्येबहुमानास्पदेतया कियतेऊशालप्रश्नस्तेनायऊशालीविभुः।
यशोशुभासुरः श्रयाकृतदोगंतविस्रवः विभात्यनर्घः संसारसागरैकसणिभंगान् ७२
सारंभनेपिसननेविस्रष्टपरिवेष्टने नवजानेद्विषश्चक्रेचक्रं गेयामिवापदं ७३ त्वयानैया
यिकेनेवसत्यताश्रयशालिना हेतौविदधनायत्नेपरपक्षो निराकृतः ७४ उपर्येवतवस्थं

स्वशरशुद्धोऽयं यशः छत्रमिवाभातिः छत्रे यश इवोऽजले ७५ वैदग्ध्यं विभयुः शैलानि
 स्मीमितमरुत्ततः वज्रानलशिखानालसृष्टयताः कथं नुते ७६ स्फुरन्त्यथिनदं सिंधोर्यामु।
 क्राकिरणः छदा सावः संकोचिता रिस्त्रीमुखाधिकी निर्वंदिका सुष्यत्परींद्रतायले निर्वीय
 यतिचेतरान् राहात्मकत्वमथिके वद्धे रैकार्तिके पुनः ७७ कुरोयिमादं वोयेतावा माचारे पिर
 क्षिणः पाये पिशुद्धमतया स्नाहणा भुवि डलभाः ७८ अनेकजन्यशोभिते भर्ता लेकनविग्र
 हः त्वमूहितामुक्तकराससंगोपिजयत्रिये ७९ दशमनुगुणोदगधानाथारेतापयत्यले नसे
 हेतययत्पुष्पैर्वेष्टादीयो यो भवान् ८० अजेसा गोचरं नीने गुणगौरवतोथिके अगाधमपिड
 ग्धाधिं सुरासुरविलोडिते ८१ कथं शशपराधीनद्विद्वयनयानिशो साहशेन वडुगोदसि
 धुनायशमो भवेत् ८२ विरला स्नाहशो लोके दोर्दंडरत्नतिष्ठः निर्दग्धाशेषभुवनाः किये
 नोर्वाद्भियः तये ८३ स्वः छे विं वितनिः शेषनीति संग्रहसुस्थिते त्वमेव मानसं थत्से प्रज्ञाविभ
 मर्येण ८४ दोर्दंडरत्नोदामसंशामारातिमंडलः नविभवे गुणोत्तमो गर्वमत्यासुरैरेव
 न् ८५ गुणस्तवगिरां नाथो वक्तिने नाथवाप्यले सिंधोस्तदेषु सिकता कणांगणयितानि

हं
वि.
हं
१२

171

स्तिकः ८७ इति संसदिवक्तुर्मेचितं यत्कीयते न वाक् क्वाकाव्यविकल्पानो गुणानो च न वाच
थिः ८८ इत्यं प्रतापसंयतिपराक्रान्तमहीभूतः न कुल्येत्सादनं युक्तं न वशीकारवेरिव ८९ एव
माह विभुर्मान्यजगत्सर्गस्थितिक्रमे नियुज्यदुहिणो येंद्रावोदामीत्यस्मिनिर्द्वेनः ९० सरा
सरचमूर्वंशसंतानस्थितिगसरत्न कश्यपोमानसस्यतिपमतां परमेष्ठिनः ९१ सत्त्व्यात्मभु
वोनत्तो चित्तसर्गचिकीर्षया उपायानात्मनो योग्याविधि वदत कन्यकाः ९२ द्रुमदित्यदिति
द्यासादुदभूवस्तनः क्रमात् रानवाश्चैव दैत्याश्च देवाश्च बलशालिनः ९३ प्रातिकूलिकतां
सत्त्वामिथस्तैषां स्वयेभुवा वासाः पानात्तमूले च समे रौच्यमभजत ९४ प्रणोतराण संरेभं स
धर्मावस्थितप्रजे तेन निःशेषमेवासीत् तैलोक्यमनुयसवं ९५ अथ दुर्वारदोदं उदयं केदू प्र
नारिताः प्राः छिन्नहासदेवानो हिरण्यतमहासरः ९६ सज्ज्ये सुरशार्ङ्गा मिषतो कोदुमू
तिना त्रैलोक्यो यस्य वारहा बहु कर्षणशौरिणा ९७ नित्येव मरुतां पत्सु निहत्या सुरमंडलं
त्रैलोक्यश्रीः पुनर्लीलाचामरव्यग्रहस्ततो ९८ याते काले यदुर्वारदयं केदू निदुर्वारः हिरण्य
कशिपुर्जिह्वास्तामेव पुनराः छिनत् ९९ न हृदोददरद्वज्रपादादनलकर्कशं न सिंहमूर्ति

नैवैरैर्नैवरागैर्नैवदैनः ॥००॥ इत्यमन्योश्च जगतो विप्रकर्तुं न हासुरान् अनयदीपच।
 काग्निज्वालायेन ययं त्राणं ॥०१॥ ज्योत्स्ना चंद्रक मेणौ वदीयते वृद्धिमेति च शूराणां तुरणो की
 निर्गंतान विनिवर्तते २ तदहं त्यधुना प्राग्द विग्रहयारिग्रहाः रसातला निगोसेन संविभा
 गं महासुराः ३ पुरेव लोक पातानां दैत्यानां च निरत्यया अना विष्कृत संरंभा स्थितिरस्त
 यथा यथं ४ धामात्यन्त सुषामित्यं प्रेक्षा निज निजा क सत्त्वा विष्कृत विसंभाः परस्परं
 हाममाः ५ गामतिवयि यानां तं विदिवं च पुरेदरे ससुरा सुरा कस्यैव लोकस्यास्त्वनाम
 ये ६ निवर्तते निरोधे पियुवयोरधुना मिथः श्रयहास्तित निःशेषवैरं प्रेमविवर्धंतां ७ अति
 संघर्षितः सिंधु मेदारा चलयोः पुरा प्राक्काल कृत संभारः यश्चादस्त न मुत्थित ८ इति।
 स्थिते समुत्सृष्ट विग्रहं करसः पितेः मरुदुतां स समन्ये सखे मवत वत्तमं ९ यस्य हारं
 तात्या सभा सुरा केन सह तिः व्यावर्तमानान मुवेः कटिने कटमः छिनत् १० यस्यायापि
 रथत्येनेव ज्ञविः छिन्नयत्तनीः साभ्राः पाशं भुवो बद्धवणपटा इवाद्रयः ११ यस्यातवज्जदह
 न ज्वाला ज्वाला मिवाः ज्वलं चकार नीरसं पैत्य नारी हृदय मंडलं १२ तं रोदं उमरो दामदैत्य

रु.
वि.
दा.

१०२

१७९

दानवसूदनं वज्रोद्भासिकरं को वा मित्रं न वदु मम्यते ॥ चक्रलकं सुरैस्सहामराजीरु
कल्पवलीशृङ्गेषुवः श्रृणानगोष्ठीबंधेनबंधुप्रीतिविवर्धनो ॥ सदाननिर्करेष्टाराज्जंडौ
लेषुदंतिनो अनायससुखितावेनियनेतुशिलीमुखाः ॥ अवासनरकसंगमनुभूवत्स
हासरः कुरामिपत्रसंपात निरगलकदर्थेनां ॥ सुरदित्यसुरदैत्यकन्यकानां सरभस
मासुतिकैलिलालयांभः भवतुक्चनटेनिनेवविबः खलनविजनेरमेवरायगायाः ॥ ७
इत्यभुदीयगिरमुज्जलदंतरत्ननिर्यत्प्रभापवलितां विरामहतः नस्योतडुनरविशेषः
परीप्सियाचदैत्याधिपस्यवरनेविनिधायहसिं ॥ इति श्रीहरविजये महाकाव्ये हनव्या
हारौ नाम द्वाविंशः सर्गः ॥ ३२ ॥ दैत्याधिपः सुततडुक्वचः प्रपेवसासूयमानसतथासि
तस्मिन् श्रीः प्रस्तावसंतिकमदोभगुनेदनस्पवतंदिरेशमपुरोडनयाभुवैव ॥ अभ्यंमि
षः कनकसंखलचक्रवालरश्मिः छटापटलविः छुरिनांदधानः कालीकलितंदननया
मिवदेहकोनिमुल्लासिकालियफणमणिगंगाभिर्गो ॥ २ ॥ युगलकं तश्चादितः सदृशान
प्रभयासुरगरीनद्रीन्सगांक इवचंद्रिकयाविलंबं हरेशशंकचकलाभरणस्ववाका मि

त्वं विस्मयानकैरुपशानावभाषे ३ आसंनवंतिदनुर्जेंद्रचरीरकांतिकल्पाधिताननुर
 दृश्यतनस्यगौरी स्वःछात्मनाः फुटनरव्रतपीतकृतिभागस्थधूमयटलेवसभातला
 स्थैः ५ इवीरवीर्यकररीकृतविषयस्यसायस्ययप्रयतिसुखचरणप्रयात्रीः धनेन
 निप्रणवदुर्जयलोकपाली किरीटमणिरयंणमंडलीषु ५ आभातियस्यनयिताखि
 लदियताग्रचंद्रानयमलयशः स्वकोज्वलश्रीः शौर्यदुमोभवनकाननसीधरातिसी
 मंतिनीजननराहकमूलबंधः ६ प्रोक्तकालकिरणप्रचयादयस्यहस्तारविंदचरि
 ताकरवालवली बडप्रतिष्ठनदराजसताः करान्नलोभायतद्वमरपंक्तिरिवाविवाधे ७
 सेभस्ययेप्रणमतोमणिपादयोद निचैषणदिवललाटनलस्थलीभ्यः दैत्यदुहंग
 रुणिसत्ययिनाभिमानवीजेत्युदेयतपुनर्भुङ्कटीलताभिः ८ व्यासीभवत्यनुदिनैरि
 पुमेरुलस्ययस्याहवीविचरतोनिशनासिपाणेः आकांतदिग्वलयसैनिकचक्रवाल
 निर्धनभूतलयरागहतेवकीर्तिः ९ यनेद्यलोकिषतसंयतिवृत्तशालीलानिरस्त
 कृतिशाशिखिविलसाः बाहुडमेषुरुचिरोगदयमरागरत्नप्रभाभमविसंभम

ह.
वि.
३.
१०३

173

माहवेषु १० हेतानि निर्जित हरेर्न पुरोभिधान मस्यास्ति ते त्रगाण विट खड्गं कशकः ३
त्येनिसर्गंतरत्नप्रमयसवेगसेसनडुल्लिततासवचंवचः किं ११ समभिः कुलकं प्रा
दशिंतासुरविनाशविभीषिकेण माधुर्यसेभमविशेषजवापियश्चात् संदेशदानव
चसाशावलेननत्रचेतः कृतं किमपिनः प्रतियतिमूढं १२ दुर्लभ्यसारचटनासुरनाद
वीषुस्थाणविवाशुविवशोविनियत्ययस्मिन् चक्रभुपेयुषिविवर्तिनाभाजिभेगंशा
गायुषोविचटमानमतोरयोभूत् १३ अन्यस्मयषभुजवज्रहृदाभिजातनिष्पिष्टशात्र
वकुलाचलवक्रवालः येनैजितोयुधिष्ठिरास्मृदनातिनस्त्रायाथाथ्यमापुरमराः प्रथित
स्यनाम्नः १४ युगलकं अस्मारिवंशारहनानुगुणप्रतापः ह्यैकदेशलवलेणमसुरय
षन् थासाधियोजगतिययभविष्यदेशनतस्पटंकविनिजुह नवहि नोदाः १५ वज्रय
यास्मिनविकासिकयोत्तभिनिधनेनवक्रिचयथाः फुटमेवकिंचित् मन्योभविष्यति
शासुरचक्रवालदावानलः स्फुरितहेतिशिखासहस्रः १६ हरेस्तनावरयवैषसरेल
ह्रीसस्यानगेषापिसहस्रहरिर्नलया यत्रैः रपिदितिरुहः प्रनिबद्धहतिरासारयत्यव

निमुसकगतयः किं १० अथासितोयुरमिसोमसरोत्रनेन संविभनः प्रथितमानप
 रिशरत्वे नद्रेययेतिरनुसूनुभटास्यनैगल्भामेनेकिमकंकिरणायपिलेचयेतः
 ह्यायाविभंगकलषः कियतेयदिदुरुस्मिन्विषानुदिवसंप्रतिकारशून्यः निर्दश्यते
 जलनिधिवेरुवाग्निनाचतज्जाग्रजंभितमवैमित्तयोविंगसं १५ कामंभवेतिशत
 शोजगतीहकुल्यास्तल्यानुभावबलनाक्ततएवनेषां आलिङ्ग्यतेतदतिरिक्तगणो
 दयश्रीयेत्संपदातरपिवाच्यपदेजज्ञानो २० कालक्रमादधिगतोदयमेकतोपिबीजो
 कुरात्सपरियातमथोमुखितं बलीकुलायकिमसूयतिमूलमूर्ध्वावकाशरचित
 स्थितयेतदृणं २१ यातालमंदिरतलेकिमिवात्रकृत्यमत्यैवतीतगणनैः फणिनां
 शिरोभिः श्लाघ्यंतदैकमपिशेषफणासहस्रमुर्वीविभनियरशेषगिरीदमुर्वी २२
 विष्णुदशोतरुविनिर्जरवारियोतरिकालहस्रगणनाननुसंतिशैलाः क्षायीदृथा
 राणसहाः कनिचित्तूनमव्याहतस्थितिकुलव्यपदेशयोग्याः २३ दैत्याधिपः सित
 मुखोविससर्जमेनेमावर्तितोदययायुधिजीवतोयान् इच्छयावदरमानलनाल

ह.
वि.
३.
१२५

१७५

वासमहेतिनेकिससराः किमथासुरेन्द्रः २५ इत्युच्यते विदशवैरिगुणवमशंगभेविध
नितशिरास्त्रिपुरारिहतः तेषाभिमानगिरिनिर्जरजो कृतेनवाकेनप्ररितसभाग्रह
मित्यवोचत् २५ किंकर्ष्यतेवलवतीभवितव्यतात्रशेषं सभातलमिदं ननुजायिष
स्य यस्यासिवत्सरसहस्रनिपीतगाढसंशयकारितमतिगंरुतामुपास्थाः २६ सा
भूत्परस्परविरोधिसुरासुरौचसंमर्दुस्थितमिदं नगरप्यशेषं उक्तंमयेति यदनुनि
तकृत्यवस्तुनदातिशेनभवतापरथागृहीतं २७ सर्वत्रवस्तुवितथाप्रतिभासमेव।
निःसंशयंभवतिविस्मयमंदहृष्टेः मेदाकिनीसलिलमिदंमरीचिगौरमत्स्यनेहत
जमित्यनिशेषिणाचैः २८ अभ्युद्वहंयवलतामपिप्रोत्तरश्मिप्रभाभाथरासहितपा
तगतःसुरारेः अत्यंतवक्त्रहृदयोरणरागसेवशंसदिराजसिनशोखश्चत्वमिथं २९
निद्यानपित्तवतपवगुणानुभावबंधानपित्तपित्तपवविमूढहृत्तेः दुःस्वामिनस्त
नुभूतामतिदैत्यभाजोभावानुहतिरसिकामनुजीवितोथिक ३० संप्रत्यसीवथं
जनस्यनचित्तुहनिमाद्वादयंतिभवतोभिहृतप्रकाशाः अद्यापिऊर्ध्वदिऊर्ध्वरास्पदपी

तक्षमश्यामीकृता इव भृगू हवाचिवर्हिः प्रकाशं कृतिप्रविष्टविषसेहतिरुतमोग
रत्नप्रकाशमिगूढपदोविमूढाः ३२ व्यर्थसमाश्रयवशादिह न त्वत्पशून्योपितस्य
कृतिना भजते जना ये चासानिलः सरलतामुपयाति वेणोः शोखोदरे कटिलता पुन
रस्य सिद्धा ३३ यस्यानताय हृदयानि नृदन्ति भेदनिः सा सवानमुखरीकृतं रंभमार्गः
संक्रान्ति कृत्ति कृद्गरास्पदसमसिंधु संवेदयोरनरयोष इवाश्रयावः ३४ प्रेविकरांग
लिशिखायि विवृतिवेगवाताहता जलभ्रतः कज्जभासुखेषु चक्रस्य यस्य किरणैः ॥
छुरिता करालधारा निहन्ति दिनखंडरुचो निपतेः ३५ लीलाहरेरभ्यतयस्य करोरकोप
ङ्गेकारपायकशिखावदनात् स्वलेनी निःसासभ्रन हृदयास्पदगूढनाभिपद्मैः ॥
कृसक्तपिशाके सरभ्रलिलीला ३६ यस्यास्थिते करह नस्तनपृष्ठसीमसीमंतिनीरु
दैतशब्दकृतानुबद्धैः श्यापिपलवेन सरितपंचनन्यशोखस्य नैरिव सहासुरगेहगर्भैः
नस्यापि यः णिसुरयौवतचक्रपद्मविस्पृष्टहासचटनाचनराकं विवं द्रष्टासि कैटभा
रिपोरसुरेकं दपीदेषु चक्रमचिरात्परिवर्तमानं ३८ पंचभिः कुलकं नामोत्तयस्य

ह.
वि.
३.
१५
१७५

युधिदानवहेतिद्यातम्ः छोथकारपटलं सरयेवकाशे शासीकृतोरगसहस्रफलप्रतिष्ठा
णाकरपिमभिरिवप्रविलुप्यमाने ३५ उः छासिकोचनपतत्रसमीरेवग विसं सितेनभ
सिशीतमरीचिविवं येनोदखंड इति निर्दुषे गलप्रसाक म्पित विभुवनं भमनाहवेषु ५०
अथापिपक्षपवनेभमनीहयस्यातालवत्सनिजवेनविशेरुषः प्राक् वैधव्यविक्रवभ
जंगवधसहस्रसाम्मानवंधगरुनिःससितापदेशात् ५१ प्रत्यग्रसौरभभराकुलित
द्विरेफमालाहटाकृतसुधारसशीकरांदाः विभत्सुधौतकलयौतपतत्रपेकी जंला
वलीरिवसभसशिखाः कृशाणाः ५२ तार्क्ष्यायथिस्वकरत्नपतत्रमुक्तिसस्मानिता
स्फुरदमोचनियानवजः नीलाभकः छविमुषः कुसुतिप्रगल्भानेकः क्षणात्सवलपि
ष्यतिभोगिनोवः ५३ येचभिः कुलके निःशेषलोकपरिवर्तविनोदरत्तरत्तारिह
हनरसागणसेनयैव यास्पतिकामपिदशामसुरानिरुणासंहारमारुतपरस्परये
वशैलः ५४ दिक्स्पंदनीषुसुखारणदानपंकप्रयामीकृतानपजलावविपत्रपक्षाः म
तामहासुरकषाः परिहृष्टकंठः छेदाभवेतिनचिरेणसमुः कुरुसेनः ५५ निसेततावरा

यथाविलसमलोकसंचारवातरज्यवः प्रमथाधिनायाः रोदंर्यंत्रपरिवर्तिरत्नसानुः पा
 नालवासमहमेवकरोपिकिवः ५६ इतिकथयइतिरत्नालापगर्भंगोणंदेहिनितनयप
 तीनांक्रोधसंरभहेतोः करतलरत्नसंभयंक्तिः सभासावसरगिरितटीवोदूनकल्पड
 मासीत् ५७ इति श्रीहरविजयेमहाकाव्ये राजानकरत्नाकरविरचिते भागे वे निभंत्स
 नेनामत्रियस्त्रिंशः सर्गः ३३ क्रोधाद्येनांतिमिरविसुवमेदहृष्टिरावहवेपथुरनिक्रम
 योगवृद्धाः श्रावडमूर्धविधुतिः चसितानुबंधपारिसवाधरदलः शानकैरवितत १ अ
 भ्यापनमृशानसासरचक्रवालहंकारधूमनिकरोदहृष्टोपुस्तान् आलिङ्गिताविलव
 पुत्रनकायेपानययांसंस्तववशादिवधूयितार्कः २ वत्सः स्थलीमनलसंभ्रियमा
 नधूमलेखावलीशर्वालितोऽपि नोऽग्निदेष्टुः शालग्रणीनरयिताऊचऊंभयीदृक्काला
 गरुप्रकरपत्रलतामिवोद्देः ३ संशामदोहदरसस्फुटितैरगजपीनेहिरण्यकपिपेणस्त
 नयस्पवत्तः स्थलास्थिसंगलनियानविरुणावडगाधारगजः कलषितैस्तननैव्रणै
 यैः ४ क्रोधान्मयीनरचिताभुजटीः किरीटमाणिक्यरश्मिकपिशाचमवारिविंडः

हं
वि.
च.
१७६

176

संहारकालरजनीवरराजसोपरागच्छुटारुणितनारकमंडलश्रीः ५ कर्णवनेस।
विकचोत्पलकांनिभिन्नसेरंभयाटलकेपोलनलोपकूटे राकाप्रदोषश्चराद्रपरिस
नेंडु विंबः करेणचनडंडुभिराह्नोश्चैः ६ स्वेदोवुष्णीकरणप्रकरावकीर्णवक्षःस्थ
लीवणदरीकुहरोनिर्जंभः दधेविभिन्नकरिर्जंभश्चारिहस्तविस्त्रस्तमौक्तिकग
हारहृष्टोललीलो ७ सोत्सेकसत्सरथियोनलनारकस्य निष्पेतगहवरसःफु।
दितवणेभ्यःवक्षस्यलीविकटवप्रतलाभिधानभग्रासरद्विरदराजविषाणदेशः ८
सेरंभभासररुचोहरिकेथरस्यवकेणसेभनरुषःसुटहारभासा तज्जीर्णदग्धसा
लिलाणवभस्मधूलिसेनानवाडवमुखानुकृतिर्विदधे ९ आनासहृष्टिकिरणःछु
रिनाःछुचर्मवारिच्छटाकणकणमणिरुलसंती छायाकलिंदतनयाजलमथजा
ललप्राकलेभुजटिकालियमूर्तिरासीत् १० राहोरलक्ष्यतसखेहृदंनयेत्रनि।
ष्यधूममलिनीकृततालमूले दैत्याथियैःकवलितैडुकलंकयंकसंसर्गधूसरमि
वप्रविज्जंभमाणं ११ सिंहीसुतोदशनयहविचंदनोर्थधूमःछुटाभजगनायकभो

गदीचाः ग्रामीकृतास्यशशलक्षभनः कलंकलेखाश्कोगिरदंतरीतोतरिहाः १२ नि
हूतयाकवलितान्मृतथारयेववक्त्रांतरालभुविभूरिभरादुमान्या तस्यातिनिष्ठुररु।
षोविकटादहासभासावभासितसभाभवतंबभासे १३ स्वशोबुक मिमित्तद्वर्णिनता
रहारभूतिः छटाथवलितान्मुरिंडकेतोः विन्यस्तचदनरसेवरराजवेरि लक्ष्मीसमा
गमसमुत्सुकमानसस्य १४ जेभाविकास्यगरुमत्सरडुनिरीक्ष्यमातास्वमाननस
राजतवज्रबाहोः प्रत्यातिकेविकटरेंधनिरुद्धमथमुद्राश्मिमेतलमिवस्फुटमुसथा
म्नः १५ कलान्तकस्यसकलारिक्तलक्षयायधूमः छटामलंयतोयललाटपट्टं पुष्पा
वनेसविगलत्सकरंदविंडयानार्थिनीमधुपयंकिरिवन्ययमत् १६ रोषारुणेक्षणम
रीधिविलेख्यमानजिह्वोक्तभुजदिवज्रशिखस्यवक्त्रं श्रंतविधानलशिखाशानपि
ग्यमानकालोरगाद्रिनशिखरश्चियमाससाद १७ श्रभंमिषः छिन्निशिखापटलं
सबाहु रन्यान्यगाढमलनेनकरद्वयस्य त्वष्टाविटंकतरटेकनिज्जटनोर्थमायत्तव
कचटनार्थमिवार्कतेजः १८ संरेभिणः क्षितिसुतकठोरकोयरागरुणः छविविलो।

ह.
वि.
च.
१००

177

कावयुस्तदानीं दैत्याधिपाः क्षणमशोकिताननयोऽङ्गाढोरुगर्भशयनतनजः छटोत्रे
दोकारयन्तिकटनमः छटमदरकूटभिदुरं व्यथितामिदं छुः कटिमयटसृष्टं गुह्यकौ।
टिहृदं ककटोरं यानैः नष्टाष्टिकटनमच्छटमदहासमदहारकूटभिदुरं व्यथिता।
मिदं छुः चक्रेतिगाढकरपिष्टकरालहारनागवलीविललितानननुवर्णं पूर्णं वज्राव
र्णोद्यमवर्णनकास्पयेवसेरं वगर्भरसः फुरितविगर्भः २५ दामेउलेविभिदिवागुरु
यास्मिन्नानयानेनकोपकलषोषहिरण्यगर्भः चक्रेरसानलमहृष्टचराकं विवसेदध
नाकुलकुलहलिकाद्रवेये २६ विसृष्टजिह्वनरवेष्टितवित्तुहानिरुत्सृष्टसाधुचरि
तप्रनियमिदं छुः कोथाक्षणादविनयैकरसोभिसूयोऽर्चं स्मृतां कमुजटेनवकं जगाहे
वक्षःस्थलीललितहारमृणालदंशः प्रकोषमहिषेणविगायमानः छायाजलोच्च।
कलिलः कलषाकुलश्रीरुद्रामवेयथरथोत्पलपललोभूत् २७ संवर्तकस्यकर
वज्राणिवा निपात पिष्टांगदोसशिखरोर्यितधुमकेतः चामीकरोर्यमपराविभ
रोचकारकेसरविंदमिवसेसदिवाहुदंडः २८ दृष्टोष्टष्टष्टविकटभूकटोकरालना

10

स्नाननस्पकटसम्पुटयेषजन्ता ग्रन्तःस्थशेषफलरनिधानभूमिपीठेपपातशरभस्पक
शानुवर्तिः २५ संहारमारुतधुतप्रलयाग्निहेतितालूरवक्रपरिमंडलचक्षुषोऽष्टैः विं।
ध्यापुराणभयकातरदैत्यहृष्टोचरीरुषधतवनायरुषजगर्ज २६ पाराभिद्यातदलि
नेतिनिबंधमयेनसंधिरभसारिवकालवक्रः चक्रेतिगाढकरसंपुटपिष्टहारनाराव
लीललितभूलिकणावकीर्ण २७ अभुतनामकरतासरसावेष्टनिस्पुःललाट
कटकोत्तमयायशत्रोः श्रानामहृष्टिरतिसत्सरतस्तमालनीलच्छविःकृतनमी
निमिरोतिमायः २८ स्वेदोरविंडुशवलोष्मवलीनमौलिविष्णुमिहेसरसमिश्रान
याललाटे भूभेदराजरजितस्परराजकोयलीलापुरंधिचट्टलानिलकायमाया २९
प्रेवत्रागोशपरिकेटैलितकंटदासउर्दशनःपरिममर्षकरेणकोयात वज्राभिद्यात
विकटव्राणवडसंस्थविःछिन्नहारकणकत्तरकोतिवत् ३० दिक्कक्रवालमनचस्म
रचस्मरेंडमौलीतणस्मरणसंभृतसंभसोड्रे क्रोथाग्निदीप्रतरनारकनारकात्तका
केदितननकथमस्पशनैरथादीन ३१ जंभाविकासिमुखकंदरदृश्यमान जिह्वा

हे.
वि.
च.

१७८

१७८

लताः सपदि विह्वलयेदुगरीन् श्रावर्तगह्वरपरिःफुरितप्रवालवल्लीकगलविश्रियमाप
पुंयुः ३२ वज्रप्रभेण विकटादुरसो विलूयमुक्ताफलस्तवकदासविकीर्णमूर्धं आसा
त्रदेशरचिन्स्थितिशीतुराग्निमतागपुरेधियारिवारविलासमायत् ३३ क्रोधादुत्तमु
ऊटिवेधकवेधवकः छायाधकारविसरप्रसंगयघाने चकः कगलदशानां शुशिलास
हस्तशेभाभ्यतः सपदि केतुमतोदहासाः ३४ वज्रानलोपनलभास्वरचोरहृष्टिया
नैर्दहन्निवजगद्गुरुमत्सरशीः स्मरः सविभ्रममविभ्रमदुद्गतोश्चक्राहितार्कपरि
धिकरयमशाखा ३५ तेन कुथाडुधुषोद्धतमुत्तमोगमुलासिभिः कनकमौलिमरी
चिचकैः हृष्टमुदत्तरविरपिमरिवद्यथायिसेभानवेचरगणादिवसस्यलक्ष्मीः ३६
संभेमुषासुरगणेनविलोकिताथजीमूतकेतुरभिनेदितसंप्रहारः हागत्सलीलस
लनानुराणार्कविंबदुर्दृष्टालोचननिपीतनरातपशीः ३७ मूकोपिभुऊटितरंगितं
ललाटे विभाणः करनलनादितांसकटः संरंभः फुरदरुणेतणजगज्जक्रोधापोवधि
रितसमलोकमुष्टैः ३८ विवर्तिताथरविकसत्कपोलभूविचिंतनाहिनरणात्ताभह

धूलः विकसितोभयपुटफुल्लनारका समर्षणोदृशमनिमेविणीदथौ ३५ विस्रव्या।
 मैः छदवसारितवासवौस विस्रममानवसनः सवसावसेके व्यंसासुरेश्विरमविस्रसा।
 विश्रुतासविस्त्रावनावसिकरः समरे विसंतं ४० प्रह्लादोविकटवितंकदंष्ट्रसाम्यविश्रा
 णाः करतलताडितांसकटः दिग्भिनिप्रतिफलितानटहासभासा संहारेहरइवदत्तसंभ
 मोभूत् ४१ दिक्संदरीः फुटनवोश्चकमिंडुगौरमानंदनिर्भरमिवारियशः पिशासुः व्या।
 दादसंदमषकरंदरकल्पसाम्यमाताम्वनालुशानडुडभिरानुजंभे ४२ पाराचानैशनवच
 क्रम्यतदानीमायातालंहृष्टगभीराननुरंधा सासूयस्यक्रोधवशादिंडुकीरीटेपुष्पाटदत्ता
 रोरवपाताथमिवरात् ४३ सिंहासनरदसहनः सहसोजिहासमुत्साहसाहसरसेन
 सहस्रमायः हेसोसहारिहसितः सहसारिहिंसा सजाहवोयुथिजहर्षनहासवोष्टैः
 संरंभघोरनरुं कृतभूमकेतहेतिः फुलिंगालिकरैरशानिप्रभस्य प्रत्सुषिरेसदसिहारत्त
 नामुहूर्त्तमाताम्वरत्नपुटलेखिवदानवानां ४५ कृतभुवनविनाशाशंककङ्कारगभीः
 सपदिपरुषरोषाविद्युतेः सुविरोणीः मधुकरऊलनीलः छायातल्लारकाग्रजलभूतइ

हं
वि.
च.
१७५
१७५

वविद्युन्निष्पन्नातो जलाग्निः ४६ गीर्वाणराजसुतनासविचित्रवीर्यसारस्तदाहवनिर्गलवि
तवृत्तिः नाचिंतयत ऊरुचस्रिवयोऽसूनु रुच्यार्थवास्त्रचतरोयुधिविप्रवितिः ४७ ऊर्ति।
गिरिगिरिसंस्थानल्पकायो निसायः करऊर्तिशतलेनो फालयंभूतपात्री गुरुतरभरता।
स्पष्टिगजः कंदपीठे ललितविधुरसंस्थारुग्णवंधाचकार ४८ चक्ष्मायिरेदिति भूतः कर
पिष्टहार मुक्ताशलाशकलकर्कशशर्कराभिः श्रम्भाहनाः तयश्वासुरचक्रवाल निःश्वास
दुर्धरसमीरयरसराभिः ४९ संक्षोभविभ्रमविशीर्णविकीर्णहारमुक्ताफलाच्छुकरका।
कणचक्रवालं श्रुभुत्पतदितिसुतस्तनुयित्वचक्रमाक्रान्तकृत्तभुवनवितयेतदासीत् ५०
करनलमथनोर्थे मंथरीभूतभानुप्रभमनलमनात्यज्वालमालाकरालं सकलसमरवं
शंभुगुप्त्यारयन्नतयतराण्डुरीक्षः वृक्षमैकावनातः ५१ विभ्रमुदारतरमानसदृश्यम्
कशौलाक्षसारभसालंघनदुर्धरत्वं मत्तावलीमुखवद्वयवतीवहमादैत्याथिराज्यगुरुमत्त
रविक्रियासीत् ५२ नेषासुरोचिषतर्वाणितयमरागरत्नांगदप्रकरपाटलपूलिदिग्धाः।
स्पष्टाष्टहारदलिताननुसंधिवंधविष्यदिसंप्रहृयिराश्वदिग्विभागाः ५३ कल्याणिना

खरतलाः प्रलयावनारं काकुलीकृतजगत्त्रयदृश्यमानाः उत्काशनाववधिरेष्टवरा
 नकेतसंरंभभास्वरसराहितदृष्टिपानैः ५४ विष्णुं दमानपरिपीतविपत्तखड्गा धारा
 निपातसलिलाश्च दानवानां खेदां वृणीकरमुचो विवभुविशालवक्षः स्थलीषु विकट
 वकंदरौघाः ५५ आसन्नसंयुगनयासुमनीवभूवरुश्चैस्तरांजहसराहसनांसकृदानीं
 रांश्च वृत्तदुर्दृश्यरथासनेभ्योऽस्योरपित्ततमिषो नशप्रोकिरेत्ये ५६ सवस्त्रधृजैर्दृष्ट
 रीस्त्रिरांस्तृणाय विस्पृष्टमत्सरयिषोयुधि मन्थमानाः दैत्याधिपाश्चकमिरेकमलासा
 नां रमुत्सृज्य पादयितुमुत्कटरोषवृत्ताः ५७ तैराङ्गकोपजनिनप्रतिपक्षपक्षसंहारभो
 तिभिरयाकृतयैर्यवेयैः आस्थान्यसौ स्मररियोर्विभरोवकारदुर्धर्षनां यदुपनेरिव दृष्टि
 सैनैः ५८ इत्यं रुषेयं न विनाकृतमप्यधूममूर्धेतलोऽस्मररियो रिव दग्धकामं जज्वा
 लदानवरुदः प्रलयार्कं विवदुर्दंशो रघटितानलनारकं तनू ५९ विरधुरवसरेत्यदैत्य
 चक्रप्रलयपरिस्फुटयैशुनोयितानि सकलभुवनमंडलेषु सज्जभयमनिमित्तशान्तिरा
 रुणानि ६० प्रतिदिनमयवगोदारं धारमंददिनकृतं स्वविवादवैलारं देदीर्घाः प्रतिक्र

हं
वि.
प.
(८.
180

भमकल्पाः तयाग्रे भवनरहने हलास्रवपातायमानाः ६१ तस्य दृक् चटनानि कुं रितशिव
सारविकटास्थि संभवे धूमराणि मिबभानु मेडले त्रयमेतत्तकवधमासुरे ६२ निर्गच्छन्
रजनिकरस्य विवमथा दुत्यात प्रसरवशेन धूमरः वैरग्योक्तवलदामनीलभासः खड्ग
स्य व्यापितविलग्रतमसैः ६३ उत्पातधूममलिनैर्निजकोशचक्रगर्भच्युतैः परिणतिस
मुपेयवद्भिः आकीर्णतामुकमलासनपुंडरीकवीजैरिवोवरतलंग्रहचक्रवालैः ६४ अ
भिमुख्यपतिनाशाशंकयेव प्रदीप्तं विविशुरनलसाशा राहयुक्ता नदानीं स्फुरितविक
टहेतव्यामदिकचक्रवालंगगनमपि भविष्यत्संयुगश्लायमासीत् ६५ तमिन्नविषम
वेलोदामरत्नाकराणि तयतरणि रुचोनाजीगणंस्तानि देत्याः प्रतिकुभमकोटोभासरा
खड्गलक्ष्मीहरणरुभसकंदूचंडोर्दंडवंधाः ६६ इति श्रीहरविजये महाकाव्ये श्रेयकासुरसभा
होभोनामवतस्त्रिंशः सर्गः ३४ इत्यादितत्रिभुवनतयसंभमार्निदिकचक्रवालंगगन
क्षितिगोचरेषु उत्पातविस्मयशनेषु समुद्रवत्सतस्मिन्नतले प्रलयशोसिषु दानवो १ संरं
भगर्भगुरुनिः ससितानिलोत्थ धूमस्रुटाभिरसुराधिपमंडलेषु मेघावलीभिरभिनः स्थ

१३

गयत्सलोकसंवर्तनइदिनसखेष्टिवदिगिभाग २ दहौष्टष्टविकटभुजटीविभे
गमानेगनिवुनशिरःस्मरवैरिहने यशयत्सजिस्ममनलोत्वनहृष्टियातसष्टप्रकी।
एकशिखेदिनिजाथियेषु ३ अंतःप्रकोपदहनोहनहेतिदाहभीतेवकंदविकचो।
त्यलमालिकास वतःस्थलीनिकषण्यंकुषाणधमव्याजात्यलायनपरायणनो।
गतासु ४ अथैवतेस्तुनिधनेसरसीत्यचकलक्षिणातरेनिगदतःक्रमयोगशून्यं मं
नर्जयत्सूरलीकततर्जनीकमिथंगणाथियनिमाहवष्पुर्मंदेषु ५ संरंभगाढवेति।
नोगुलियत्तवाग्रमुद्गीरमुष्टिमपरेषु रुषाभिहर्ते उर्यायदष्टविकटोष्टमवधहनबु।
आशेनैरुपविशत्सुनिजासनेषु ६ अन्येषुपीरललितस्थितिकृत्यवस्तुचिंताप्रवे।
शविवर्णकृतशोमषीकं संरंभशून्यसमराविषुनिलरंगभंगोमिमालिसहशीशि
यमाश्रितेषु ७ प्रेमानुवेथियपरिमाज्जनलग्नराजलक्ष्मीदुर्गलपदपलवविभमाभिः
विभामितेननखदीथितिमंजरीभिराक्रमपादफलकंचरणनहैमे ८ चेतोहास्मि
नविकासिकपोलभिनिभूतेयलोत्तललितानागुलिहसवेष्टे चंद्रांशुगौरशुविकल्प

हं
वि.
च.
१८८

१४१

लताङ्गुलपर्यंकवंधविकटोन्नतपीनवत्तः १५ दैत्याधियोमुखरिनाखिलदिमुखेन वा
कोनदानवचमूपतिकर्णकुलीन् आसुरयप्रलयमेवश्वादिरेधभागोविशेषपरुषा।
तरमित्यवादीन् १० दशाभिःकुलकं किं संप्रतन्तरलहनवशाः प्रयैवैरभिः किला
कुलितसत्त्वधियः स्थदैत्याः संभावनेषाखरिणो नहिमुग्ययन्ति प्रादृश्रु नित्यभितके
सरिकंदरत्वे ११ एतेनहनववसायिविज्जंभमाणसंरंभमेतद्वलोकायमुरारिचक्रं श्री।
केकुलाचलकुलंकलविकपोतपर्यस्तपक्षपवनाहनिवद्धकल्पं १२ यद्वालभावस
लभंशालत्तमौलिहृतोभ्यथाचयमशोकितचित्तवृत्तिः वक्त्रं संपित्तग्रहेनदशेष
मेवश्रोतास्तियत्ररभसेनसमाह्वर्गः १३ त्रैलोकासारगुरुधामसदः किलैतत्रैवश्रम
शानसशिवात्मशिवाशानाढ्यं दैत्याश्मेरियुक्ताचलचक्रवालनिष्पेषकल्पमस्त
नोनगणसंबन्धः १४ दैत्याधिराजविनिपातविभीषिकाभिरभ्येत्यभाययमिहृतदिने।
स्तुतान्यात् नद्याहनेलवुचनावनमुक्तोयथाराभिरेतिनयनः चममौयवद्भिः १५ नि
र्जित्यसंयुगमुखेपुरराजचक्रमप्यात्मसाः जगदकारियदैवदैत्याः कासौनदासमभवत्

१४

कथयेदुमोलिः स्क्रियोयवाक्कचगणाः कचनेयनेदी १९ आयासयत्रमितलतावनता
लहनुवानैर्हसिह्ननखरत्नविश्राहाये लक्ष्मीपुनर्दिनिजराजकुलस्यकालदंड
प्रवंडपरिपीरैरवाङ्मुदंडः २० किंतैर्नननंदनगतैर्दयितानजनस्यगीर्वाणयोरुष
मिवस्वरुचाहसेती आयनबंधसुचितैरयनिद्रत्नपुष्पावनेसरचनाक्रियतेसुरेन्द्रैः १९
युगलके किंवावलोकनऊर्हलिभिस्तिलोका मारुस्यवाङ्मुजितदेवविमानवेधीः
नाभ्याम्यतासरभटैः समराजगंधगंधवेकिंपुरुषगीतविनोद्यमानैः १५ माणिक्यपु
ष्पभरमंथरकल्पवलीलीलाग्रहोदरगतैर्हरहृतदैतैः किंवात्वभूयतविदग्धविलास
दिग्धसुगंधारिवारवनिनारतकेलिलीला २० किंवा नविभ्रमविभूषितदैत्यनारी ह
स्तारविंदपरडललितोग्रहोतः अथावशात्करविस्सकलेकपुनियथायथमेवग्रहवे
दइतिःसवेदः २१ किंवा नविभ्रमविभूषितदैत्यनारी हस्तारविंदपरसन्निहितेकता
केः स्वाधीनवलभनयाप्रतियत्रहारिहासाद्यलोकिषतनोनग्रहोवुजिन्याः २२ पिंग
स्फुरकिरणकेसरिणारिनाशासैरस्यनोकिमुधीक्रियतेसुरेन्द्रैः उत्त्वानशेषफलभ

हं
वि.
वि.
१८२

त्फणचक्रवालमाणिक्यपुष्परवितामयमंगलस्रक् २३ विस्मयसेहतिनिरंगलस
मलोकसुरप्रलेभरमितासुडमेनगर्जाः किंसेनयासपटहत्वमवामुवेति सौदामि।
नीकनकोकणभृताः क्षयोकः २४ प्रातयेयौलतनटकाननदेवताभिरभ्येत्यनोस्रगम
दागुरुकुंजमेन सम्पाद्यते किमवरोधवधजनस्य दैत्याधिपराजपरिविभ्रममंडनश्रीः
दैत्याधिपैयुधिजितस्य स्रणालस्रत्नगर्भस्थितिर्भयवशात्पुनरत्रसाभूत् नोमूर्ति
ताः किममराधिपतीरितीवमरेतिभिर्भवनकाननयंकजिन्याः २५ किंवाविचंदेना
विरुगांस्यप्रांकेतनभीद्रदोबुजजरदिसदंडेखैरैः दैत्यैरपुष्पतसमव्ययस्रत्नहर्म्य
वापीषुनडुहिणधोरणहंसयंकिः २६ विस्मयभंगलवुवायलतापरीतः सश्रीफले
करसिकोहरिराहवाये स्थैर्यविभर्त्तिजनपवविशोकदेषु दैत्याधिपराजकरवाललता
गृहेषु २७ चिन्ताभगाननसुखप्रतिबिंबलघ्नलोकैककुंडलमितेतररत्नखंडे तस्या
चिरेणदयितावहतिस्तनंश्रीविश्रान्तवटचरणचक्रमिवारविंदं २८ लक्ष्म्याभविष्य
निराणभयवडकम्पलोलंगुलियथगर्हीनकरालनाले विस्वसिसोददलमंडल।

लयस्मर्षं उमुक्तं किंकर्तव्यविभ्रममुत्तरीकं ३० प्रत्यग्रमेव रुचिर्विकरात् लोल
 कल्लोलपीवरकराहतपुष्करश्रीः स्वच्छंदमेव चक्रवेसहसाश्रयेन सीरां ऊशेन करि
 णीवकल्लिंदकन्या ३१ संखोजितस्य हलिनोपिमयेततस्य नूनं भ्रमाभरविह्वल
 तयोत्तमो गे श्रंतनिगूढमणिशारोशरस्सहस्रभारातिगौरववशादिवबंधपुरत्वं ३२
 युगलके क्रीडापतत्रिरभसो र्यजिह्वतयारातिमोमयापि विनतातनयस्य तस्य
 प्राशः प्रसारनविलम्भजंगभोगलीलापुरैति शारणंगुलिकोटिलम्बः ३३ कोदंडमं
 इलकटुकणिनेमदीयमायोयने श्रुतवतो हृदयात्सरारेः पेर्यंगमिष्यति निरुद्धश
 रीरभोरुचितस्य भीतिपरिणामवशादिवोद्यैः ३४ कोदंडमंदरगिरिश्च वणोत्तकृष्ट
 मोधीकृता हि चटितोन्नतसहस्रभागाः यस्याद्युतोप्यभिदुस्समरीचिविवेदुर्दृशीभास
 रमुखास्त्रिपुरंष्टवकः ३५ मुंचेति चात्रववधूनयनारविंदमालाः कराहतपयोधरमेत
 लाग्रं अद्यापि दीपितरपुरत्रयनायमानधूमाभिघातचटनादिवयस्य पुष्पं ३६ आ
 लेखितं करजकटशिखाविदहता रागाणां वपुषिवीक्ष्य स्मरेद्वह्निं यमोः फितः शुचि

ह.
वि.
पं.
१८३
१८३

मरीविचयशुकास्तिभीत्येवलत्सहरिणेनकिरीटचंद्रः ३० कुर्धेतलानलमनिधन
मयवेमिथनेमयायुधिहरः सविजीयमानः रोषानुबधमलितालिकपदमिष्टानिष्ट
नधमशवलीकृतविस्फुलिंगं ३१ चक्रलके आकृणितेक्षणमुवस्वकयाणयसि
रेषारणेषुयनितोरसिचंद्रमोलेः हारीकृतोरगफलमणिषाणकोणकाषक्रमेण।
मस्तुणीभवतितण्णाः ३२ पश्यस्यवश्यमशिरेणविस्मसानदोर्देउदयभसस्य
मयारणेषु प्रयामायमानमधिकेक्षणवद्भिभूमः छायाविलंचितमिवाननमिंदुमौ।
लेः ४० आयातजकंरिनजद्रुसताजलौघनिर्दृष्टलोच्छनकलंकइवाः छलेखः ह
स्तेयशोकरइवैतिपुराहरस्यहेलाजयेनममसोपिकिरीटचंद्रः ४१ आयोयनेयिवि।
जितस्यमयास्मरारेरोर्धेतलानलशिखाभिहनेललाटे पाणिः पुरैतिचटनानख।
कोटिरश्मिसंदेहितामलकिरीटशशोकविदुः ४२ पीनोनरालपरिवर्तितसक्त
पाणः छायानुबधबहलः छविकालकृटे कंदेविवर्तितशिरादिवसंभमोनशोला
धिराजतनयेहितमिंदुमौलिः ४३ चक्रीकृतातनुयनुगुणगुंजितेनसंशममूर्ध्निम

मयिरुपतिशैलगुंजान् निज्जेतनस्पद्दयेननुलग्नभीरुचिन्तार्थभागविदितच्युतये
धेवंधे ४४ नियौतकजललवासायिवद्वयोरमृच्छायकारगहनारुदिनेनगौरी न्यस्तो
जनामिवविधास्पतिपत्न्येति सद्युतनारकमेष्टावाशिवावलीभिः ४५ चिन्ताग्रही
तरयिताशिशिलोपरकंदस्यपत्नुभरुः स्थितचित्तवृत्तेः शय्यांतरेसरिदिवेष्यतिभे
गमाशुमावर्तनीरसिकभानुगतास्मरारेः ४६ नारांशरासनगुणकृणितेभयेनसं
स्तंभितश्रवणतालमुदंचितातः आकर्णयंतसमरेसमजन्तमासद्योषोदयानिरभ
सादेवदिग्गजेन्द्रः ४७ ग्रासीकृताखिलजगत्त्रितयः पुरैवसोप्रोथकारमलिनामसुरा
थिनाथः किंभ्रमवर्तिमिवतामपिकालरात्रिमेकः पिबामिभवतामथुनापुरस्तात् ४८
निघ्नत्रवेटखटकामुखहस्तकृष्टमौर्वीनिरगलविनिगीतमार्गणैश्चैः नारेवतीमपि।
खट्वाखुमवैमिसंख्यमार्गीतिशुक्लमलिनः छविरेहयसिं ४९ आरोग्यकिंपुनरपिभ्रम
मुस्मरामि विंबंक्रमेणहरिहेतिविगीषयैकः टंकाभिद्यातविनिक्कटितनन्निशानतेजः
छटाभिरपरचेटयामिचक्रैः ५० माणिक्यकर्मकमिवोसमरीचिविंबमास्फोटिष्याणिक

ह.
वि.
पं.
१८४

मलेनसलीलमेतत् ऊर्वेनरीयाशिखिगर्भमस्यतास्रमात्र फ पाकेमिवकिं हितिपीठसु
खे ५१ शुभाहृतानियतताकरवाल्मेयपाराजलेनगरुसंगरडदिनेषु सुवेतुताचर
धुनाशिरसेभनेनमूष्माणमुन्नतिजघःप्रतिपत्तशैलाः ५२ मुक्ताशिलाचकलकोम
लभामिवाल्भारेस्तुडः खविडुगचमरीवतावत् उद्धायेत्यपत्तिकीचकचक्रवालभ
मेयुनायशसिनिर्जरवेशलक्ष्मीः ५३ गोभीयरोचिनमन्त्रितकैटभारितायानुबंध
विरसत्वमभीक्ष्णमासे नतस्तोकमेवससैन्यमवैमिनावरायोयनोत्रसहमार्गेजलाय
माने ५४ सत्येनिसार्गेसहतांदरयेषुसर्वमिच्छैवनिष्पत्तिचितामनवोवहंती यश्चाडु
पायचटनामकलेषुकृत्यवस्तुषनन्यसहशीमुपयातिसिद्धिं ५५ विस्पष्टमुष्टचटना
मणयोगभाजस्तीक्ष्णकृताभटजनेनकृपाणयदाः कार्यप्रबंधचटनावहितैःसनीति
मार्गाश्चभीरुदयैर्ननसप्रपंचाः ५५ यस्मिन्निसर्गमहतांचरसःप्रकृष्टमारेभमाद्य
मतिशेत्तइहप्रयत्नः तन्तारतस्यभरसेभतिज्जंभमाणसंरंभस्यफलमाद्रियतेविदग्धः
गौर्जित्यमुफितवतोवतवीतशेके कार्यकरिष्यतिचनीतिविष्टवेकावः वंध्यासुनाःशा

शविषाणयनविधायसद्योत्तवश्यमचिरेणमनाकवाणान् ५८ विस्पष्टतुयेन।
 कथोविजहीननीतिकेयासमंथरपराक्रममार्गयेथाः तेषालुभिन्नसुलभाननु।
 धैर्यशैर्यचौरीर्यहार्यहृदयाकुविदेवल्लौ ५९ नूनंमलीमसययोथरमंउला।
 सज्जानासदित्विवविपत्तिनेविनीषु सेशायनेमपुजितेवविदेकरत्नययेकशेष
 वृदिनेनमयापिनिद्रा ६० कृपाणविरतिलगाराविशोभाथरेस्मिन्नभियनतिन।
 मिस्वाधूसरेसहृयाणे विरहविधुवरेनः याचंमुत्पत्यनिद्राकुहिनशिखिरिकन्या।
 चक्रवाकीवभर्तुः ६१ इत्याविभूतरयप्रसरमभिदधत्यंथकेबधमन्यावाल्ल्यातवि
 वलास्फुरदथरपुटशुक्लमेकोवनाहाः रात्रिप्रालंबमालामलकिरणशिखातिके
 रंभःछटाभि विभत्रिवायमाणतनऊलिप्राशिखसेषुमुच्चैरिवोराः ६२ इति
 श्रीहरविजयेमहाकाव्येथकासरव्याहारोनामपंचविंशः सर्गः ३५ ॐविभक्त
 त्तिरतनयामिवचंद्रमौलिलीलाधनत्रिदशानिकेरिणीध्यायान् प्रयामीकृताकंक
 रचक्रकिरीटकूटकोटिस्फुरन्मकरनोमुशिखेनमूर्ध्ना १ दालायमानमणिऊरुल

ह.
वि.
पं.
१८५

कोटिलग्ररत्नोश्चमुजपरयिंचरितावतंसः श्रंसस्थलेनविकटोसतटेभिहृत्यव्यंसासुरंसनि
कटस्थितिरित्यवादीत् २ युगलकं हेदैत्यनाथकिमवलुचितंभमान संरंभ
मित्यभिदधामिविभिन्नयैर्यः निहृत्सुदामवभटेष्टपिसंयुगात्तालाभोसुखेषुदलि
तारिकुलाचलेषु ३ सत्त्ववसन्निहितदिगजगंडभिनिविष्टंदमानमदयंकक
तांक्रोरेषु दैत्येन्द्रबाहुषुरिपुत्तयकालरात्रिमालंबनेतवकरः करवालवह्नी ४ पा
श्चविलोकयसि किंभुकटिंविधायकोणात्सवेयशुकरः कुलिशंजघ्नः तत्कार्यमे
षऊरुतेतवबाहुरेवहेलाविरुगोसकलाहितशैलचक्रः ५ श्रायोथयत्यधिक
मेकतमायिकाचिदत्यायितेभटवत्थवतीवियत्तं ययाप्रिमेतिशाखिनः समिद्रु
इतस्यदग्यंस्फुलिंगकणिकायिसमासजंती ६ मेघासितस्तवभुजोननुमेकला
द्रिः केयूरमेघाशिखरंविकटंविबर्हि निस्त्रिंशयसिरियमत्रविकटसीनिहालाहला
लनलताविदधातिमोहं ७ संत्यंत्वमेवसकलेसरराजचक्रमेकः क्षणादलयितं
समरेसमर्थः भस्मीकरोतुवरुवानलमंतरेण कटोलकांडकलिलेकश्चोवुसिंयोः ८

तेजस्वयानि शितमार्ग एतं कथा नैस्त्वष्टे वणाति न मनर्गल सिद्धयाम्नाः श्रोयितस्य
 समरभ्रममानतायिलोकस्पदी प्रतरसारचिते च चक्रं ५ आकर्णितेन वचसा भवतो
 विभर्मियत्सत्यमुत्तुलकसुरभरासुसृर्नि कोप्येषा ह महिमा जलदास्येन रत्नां ऊर
 प्रसरमेति विदूरभूमिः १० वाक्यं ववीत सुवणाः सदसद्विवेक योग्यो भवानवभवेद्यदि
 तत्र कश्चित् गावाः प्रसूतिमधिगच्छति हेमयस्मात्त्रासौ कश्चिद्वनितस्य निकाषपटः
 प्रताममाल्यविभवायिविवेकयोग्येषां कियंतमपि नैव निरस्यतीह ज्योत्स्ना नयं वदुः
 लयस्य परित्ततापि नात्मानुश्यमस्तोऽशुकला जहाति १२ नैसर्गिको विरसतो दथ
 तोयभीक्ष्णो मासेडुषोपि जडिमानमगाण्यहनेः वाक्यस्य सारगुरुणो गुरुभिः परीक्षा
 मंतः प्रसूतिरुपलारिव कांचनस्य १३ अर्हेति मेव मलिना सदसि यहीत मेनेयत
 त्वमथुनावचसि स्थितेनः देवाधियामथुकराश्च पुष्पभूतिगर्भे कृतव्यतिकरं मकरंद
 लेशे १४ निभियमान हृदयोः कुलिते मुदस्तहस्तस्य पंचभिः रुषोऽनृसिंहमूर्तेः
 रोषादिव प्रतिमि नैर्न खदपणेषु दैत्येन्द्रोणात्तमपीयतयस्य वक्रैः १५ दंष्ट्राग्रहीत

ह.
वि.
स.
१८६
१८६

गरु ससुमभूतयात्री याना लयातपुन रुक्तिभयेन रुद्धम् अंतर्विद्युर्णान विसेस्यु।
लसमलोक मासीद्वराहवपुषः स्वसितेचयस्य १९ ससुक्रकोटिपरिवर्तनसं
थिवेय छेदातिमेषकथयिष्यति दानवानो जीवविदंतुद श्वेतीव पुराविचिंत्य ये
नयथायिमुखमेउलमादशेषः २० संग्राममूर्धनिविष्टरयितेनयेन यत्नाद।
पिस्फुटमपायंतपोचजन्यः निःश्वासनुन्नद्यदयास्पदसमलोक संस्थानरुद्धा
विकराननरंभ्रमार्गः २१ लक्ष्मीकराकलितविभ्रमपुंउरीक लीलाविस्तृष्ट
रणोयुधिष्ठांगयाणिः चिंतापथेनकथमेतिसदैत्यमार्गं संहारतिग्मकरविं
सुदर्शनीवः २२ पंचभिःकुलके निहूननिष्ठुरशिखानलविस्फुलिंगिं।
गीकृतांबरनलाममरांगनेवः कौमोदकीस्मृतियथातस्वलितकथंनुनद्वाङ्म
उचरितारियुगलयोत्का २३ सद्येनकेनरणवर्त्मनिनेदकोपिकेंदः छिदारसभरादिवयोस
राणो कल्माषिनोस्फकिरणोशुकरालरश्मिलेखाः छेदेनऊरुतेन्यकृयाणसर्गे २४ यस्याहवे
षुपरिवर्तजघोमुरारिहस्तागुलीकिमलयाग्रगतस्पृहरं सीमंन्यमानतिमिराः किरणैर्निशा

१५

तथा रावति उ न भिये व दिशः प्रसक्तः २२ दिग्देवता कनकदण्डे विष्णु लिंगः सधन
 यंत जलार्दनदण्डवत्तं थारा कृष्णानुरयियस्य सरारिकंदनादी निररी लगलत्तनजः
 ठाभिः २३ चक्रं क्रमेतयुथितकं श्वास्पोडु मुहूत समगिततत्पटलोयकारं उ त्रिदं
 दलकोमलकीर्तिचंद्रलेखियहे हणसहस्रमरीचिविंबे २४ तिलकं माभूत्यतत्रप
 वनेन कयो लवंधसंधिहिंथा दलितपव दिवस्सुथियोः थाते तियोऽशकलाडु दिनः तले
 नचंडेनरोडुधनडुवरिकोवरोभूत् २५ हेला विलेचितजगत्रितयोभुजंगसंदानितः शानम
 खानुजदेहभारः येनोद्यते वियतिवाजिगणेन हूरमुस्तिविषोरयश्चस्फुरदेकचक्रः २६
 जीकृतेरगसहस्रजिचत्सयेव यदा निलेनयनव ... त्सा मेडले विदलिना चलचक्रवा
 लमेकीभवत्तभितसममहासमुद्रं २७ ब्रह्मा उ मन्यमपियोथिवसत्रिजोड विंशदनिर्ग
 मनमेव विदोचकार दिग्भित्तिसंकटविद्रुणितयत्सयालीमंडकमोडुयनडुः स्थितचित्तवृ
 त्तिः २८ यस्यावतीर्णमधिकारिथिप्रौषावोपिलोलाग्रहीनगजकः छयमंजसारात् ब्रह्मा
 लगदेगृहिणीनरलाहिहृष्टमुक्तं यिना नरजनादेन कर्ममासीत् २९ तार्क्ष्याः सचिन्त्यउ
 दकादिवडुग्यसिंधोरारतुयास्तनरसेसरगमिवंधात् चंच्यग्रदग्धस्युषोषसृणालकोडपा।

ह.
वि.
स.
१८७

१४७

नालगभेनलिनीनटराजहंसाः ३० षट्भिः कुलके आनामदंतरफलांगलिको।
टिभाग विस्पष्टरत्नकरटोशुचाकथंचित् ननिंभिना विकटभोगभुजेनयस्यया
नालनालुतरसावनिराविशोती ३१ क्षामंडलोदरालममहावराहविन्यस्तनि।
ष्टरवरागविलंभमानाः पिंगैः परागपटलैर्नवचीनपिष्टपिष्टानकश्चियमधुर्मण
योयियस्य ३२ कल्पावधावधिययोयियमेकमेववद्वास्पदंमधुरियुःशायनीच।
कार ऊत्तिप्रविष्टभुवनत्रयचित्तवेष्टाव्याहारविभमविलससमाधिनिद्रः ३३
शेषस्मयस्यभुवनप्रलयावतारपर्याप्तोदवयविक्रमस्यमानो दिक्कुंजरोसशि।
वरस्वलितो कथंचिदुर्वीरयः क्षुसितिगाढमुयोछलेदः ३४ भूभंगभीषणसरी
णरुषारणेषुतस्यतमेतकमिवेक्षितमिंदुमौलेः शाखाभिराहितभयेतिरुभिः
विश्रुलं दृग्भिश्चुवक्रमनलोत्पलान्त्रयभागिभिः ३५ पंचभिः कुलके यस्यायलाय
नपरायणतामुपेतमालोकादानवकुलसमरेहसंत्याः भानिस्मदंतमाणेषुर्मिषि
नाहिमात्रसानुस्यात्परिणतेववियोदुरशीः ३६ आकंयितत्रिभुवनोभुजदंडेष्टम
ष्ठादितावरतलोसमराजिरेषु कलांजगदंयनिरंगलन्तरागलीलामिवस्मरि

योविषहेतवन्ती ३० युगलके यस्याधिगंडनलमुक्तकण्ठातालमुदोतानिलाभिह
 तिनिर्मयरुर्गामूलः दोणीभनोयियतिताः सुतरानलोभलीनद्विरेफ निचयश्रिय
 मुद्वहंति ३८ अभुन्नतोसशिखराय - - - - - यस्यैतनेडुकलिकाइवलादिषाणदं
 डाडरस्थलविवर्तितहारफेनाज्योत्स्नाच्छटा - - भित्तिमेंदाकिनीहिमगिरेरिवनिष्प
 तनी ३५ यस्यामलावरसरस्यहिमोशुबिंदवरक्तोबुजंसरसदीयितियत्सलक्ष्मी था
 तेविषाणभिसकांडकरालमूललीलासुरसकरदंडमुहूर्तलमे ४० गंगायनेः समि
 नितस्यविषाणवज्रयातेनदानवकुलावलचक्रवाले संशीर्यमाणविकटास्थिशिल्
 वकीर्णमस्याः दण्डेनलचयिष्यतिभारमुखाः ४१ पंचभिकुलके उत्तिमपीवरनिग
 यतकंथरेण मेघावनीमिवबुधेविषतानुगागात् यः स्मरतेसरभसेसविकारयंच
 माच्छादिनांवरतलेनशिखेदिनोश्चैः ४२ निगमोशुबिंदमणिकर्णकमव्यवस्थमा
 स्तोत्सयाणिकमलेनसलीलमुखां चिक्रीडयः शिशुतयाप्रलयागमेषु सप्रेमया
 प्रयतिविमुग्धरुगांकमौलेः ४३ स्कंदस्यतस्यदिनिजायियदुग्धसिंधुलक्ष्मीसमु

ह.
वि.
स.
१८८

द्वरणमंदरशैलमूर्ति कौंचाहिनिर्देयविमर्दिताश्रिकोटिं प्राक्त्रिससोऽहमसुरेष्टि
हकोपिप्राक्तः ४० निलके प्रेवच्छिखंडभरणोभिवपुर्कलितकन्याहृदश्रियम
गायनयादधाने शक्तेरणेदलयितुं प्रचलाकिकेनरहायकातियमिवाहिनम
मृतश्रीः ४८ आस्थानदानसमये प्राशिखंडमौलेरानस्युषः प्रतिदिनं प्रतिहारा
भूमिं यस्यावलोकनवशाद्दृग्मन्त्रेचपद्मासनप्रभृतयोपिहृष्टाः यनेनी ४९ को
वाविडुं विनजगत्प्रलयाकं विववद्भिस्फुलिंगनिज्जहं वनियीतसिंधुं शूलेशिलाद
ननयस्ययुधिस्तमेतत्तसोऽहं ससंयुगरसभ्रमणानुबेधं ५० युगलकं आक्षेपमा
हवमुखेविधुनोत्तमोगसंचटनिर्देहितमौलिकयात्तखंडं चंडीश्वरस्यनिविडुभ
कुटिप्रचेदंकारुंवरमपिदमनेनमृत्युः ५१ कोथेसरोयिकरवात्तवित्त्रनकेदपी
दंरणेषुसहृदोलहितैः शिरोभिः त्रिमिंकतांनकरिणेविदयद्विधानयिंडैरिवाजिभ
विवीहितमप्यप्राक्ताः ५२ इंदोपिसांद्रुचिचंडकचक्रवात्तत्र्याभिरामयरिणामविलोच
नश्रीः भीत्याशिखीहृतमुखस्यवभूवयस्यचित्तः कथंनभवतांनसवीरभद्रः अन्योपिलोकप

२१

तेभ्योसमास्तिनभयेनचत्तीषुनीतिगर्भेवचोतिदयतोन्नयत्तपातः ५२ प्रज्ञाविक
 ल्पगिरिलोहितकार्यसिंधुसारास्नासुरभटाननुनेनस्तुः उत्सृष्टविग्रहकथाः
 कुरुतप्रयत्नमथेषतासुरभटाननुनेनस्तुः ५३ स्वल्पापचारविधुरोवसरेषुक
 श्विदासोत्पन्नयेयरिणाममवश्यमेव विस्फोटवांकिलज्जशोकरकंटकादि विह्वल
 वत्पविरतेज्जलिकोदयेषु ५४ तेजोविकासिदधुतः स्थिरसंप्रहारकंदूनिर्गलस
 रानिवलेज्जिगीषोः नीतिप्रपंचरहितस्थितियौरुषंहिनाभातियंकजमिवोद्भूतवी
 नकोशो ५५ आयोधनेष्वननुड्यर्थरशोर्यशालिगीर्वाणशक्रमवसंसथमास्मदैत्याः
 येनाद्भुतग्रहणमार्यथियः परेषोनाम्नेनयैर्यमिवशौर्यनिर्गलेषु ५६ प्रज्ञाप्रकर्ष
 विनियोगविशेषसायमिच्छंति कार्यगहनं नहि मोहहेयं आदीपरीयकशिखानि
 ऊरुंबभेद्यत्पंतमोथतमसेनकदाविभिन्नं ५७ केचित्पराक्रमगुणोन्नयेनकेचि
 केचित्तथातदुभयेनविशेषनिष्ठाः अन्येषुनस्तकलतन्निरेतदृतिदैवानुभाववशा
 तः प्रियमाप्नुवंति ५८ अन्याथमन्यफलमेवभवत्यवश्यमारंभजानमविलंमति

ह.
वि.
स.
१८५

१४९

उविधानो कंठ्यनायकरिणेशरभोदिससमारोपयत्यनिशमेतिसनेननाशे ५५ हे
देत्यनाथविनयस्यपरेषुमन्युमन्यायहमिरभसारभटीयमास्तो समान्यतोसदासिह
नमुखेननावदेनेरुगांकशकलाभरणस्पवाक्ये ६० इतिरितिसितसिंधुवा।
करत्तविस्त्रय्यारमदननुमुक्ताकारणैरैविषोऽथैः स्फुटनयगुणतोवाचुंयमानेक
पोलस्थलममलथियेवागाथयैर्योरथानः ६१ इतिश्रीहरविजयेमहाकाव्येकन।
काहनयोयतेयोनामवद्विंशःसर्गः ३६ इथैवचःसरियावभिधायनवत्स्मी।
स्थितेविरथडंमुखमटहासे संरंभगर्भमिति संसदिवज्जवाह्रमुज्जंभिनाजिरसमा
रभनाथवक्त्रे १ यत्कोचनाक्षभवतो नयगर्भमुक्तमिथैवचस्तडशनायदिवक्तमी
हे श्रुतेनदस्यसुववेगुरुणापिसाहगत्योनिसर्गजटथीकिमिवाभिरघात २ आ
कारमात्र मवलंयविभीनकस्यपुष्पविरुंबयतनाममधुकशोभो विष्णुदमंजुम
करंदकणच्छटांइ किंजल्कनायकनयवपुनस्तदीया ३ किंचित्थायसहनतमरा
तिलोकस्तनाभिधाययतिमोप्रतिकूलरूपो व्याघानमत्रनिजयत्परिग्रहस्यपश्यंतियेतदिति

७
२३

वाकोसमेतदनुसारमपिग्रहीतमह्यस्थयमविवेकविकल्पवंध्याः अत्याधिकं म
धुकैर्मकरेडुमेणरादीयतेनिमधुरोनमधुकपुष्पात् ५ आविभक्तोविरमन्ताम
यवाभ्युदेतिमत्तेनगीः कृतयिगोहृदयंगमावः क्षारोबुधेः ऊतश्वासनशीकरोड
सांडप्रभायवलचंद्रकलाप्रसूतिः ६ येमंदरादिमपिवासकिभोगबंधलीलावच।
षण्णकृणीकृतमध्यभागं उत्पाद्ययाणिभिरनाहनसंप्रहारहेलाविरेजरूपपादि
नशक्तिकृत्याः ७ येनेपिजेतुसतनोत्पुलकांसकटदोर्देउखंडितनिरगतयुद्धशैः
हुंकारसंभ्रमवलविदशाधिगजबद्धाभयोजलिपुटायुधिकेनशक्ताः ८ युगतके।
सिंहेसुतस्यसमरेसहसोर्थितस्यशक्ताः कथंचनविलोलहृष्टाः पुरस्तान् स्थातं।
तिसर्गतरलायतवीतशोकमाचल्लहनयदिवः प्रमथसवंगः ९ यस्याप्रिहृणंयरु
धेसरुधोरणेषुदीप्रप्रतापतपनेनपतिविलोको नियतहृष्टमभरखिन्ननयेवखड्गा
धारगृहेचिरमवामवियत्तलक्ष्मीः १० यस्यप्रतापमिवसोऽप्यशक्नुवद्विर्वदेकृतैः
फणिपुरंधिगणैर्बुभूवे वैक्लव्यडुर्वलनयाशिशिलायमानविस्रस्तकोचुकसिन्ता।

ह.
वि.
स.
१८

190

शुचक्रवालेः ११ यस्याहवेषुवहयेभयसंकटेषु निःश्वासमारुतपरस्परयारिषणो भीष्मो
ष्मशुष्मपरिपाकविशेषदग्ध विहेषिवेशशततीव्रतरः प्रतापः १२ उच्चैरनायिषतय।
स्पसमाकुलत्वे विहेषणसदयदारितदोर्द्धमोत्पः श्राकृष्टकीर्तिकुसुमस्तवकैः कृपाण
वलीप्रतापययनैः प्रसरद्गिराणाः १३ दुर्वारवैरिममराधरशूयवाहोरायत्रयस्पर्शचि
रं चरणश्रयात्रीः पाणिननिप्रवण्डनेयलोकपालनिःश्वासधूसरितविभ्रमपुंडरी।
कं १४ किंतस्पयोदुरयशस्तुहिनाचलाभिमुख्येन संख्यसुरभौरयतः सुवाहोः भा।
नोरिवोबुधितनानिगतो विलंग्यतीव्रीभवत्रयिकमेवदिशः प्रतापः १५ षट्भिः कुलकं सं
रंभयाटलहृशः शरदभशुभहासस्पनिः शसितद्वर्णितमेघकाभिः भेमेस्पगाढमिव
दिग्भिरदभवभ्रु विभ्रमभुजुटिसंभृतसंभ्रमाभिः १६ उज्ज्वलमाणमिराभ्रजुटि।
सलीलोमस्यैव संभ्रतरुषोवरनेस्फुरंती उच्चित्रमत्रयदरातिवधूमखानिलेवालकानि
परिधूसरनामनैषीत् १७ प्रालेखयष्टिचटितारुणरत्नखेटप्रेखंमष्टखनिकुरुंभयिशंगगर्भो
यस्याततायकुलशोणितपानगोष्ठीयोग्यामिवसज्जुरुनेकरवातवली अस्मामतेनसमवाकृष्टि

२३

मेवधारानलेनराण्डुदिनडंबरेषु शोतिमुवेननवशोडकलांछिनश्रीः किं नीयतेदिनि
 जनाथननीलकेतः १५ प्रत्युत्फलत्तरगणैर्दृष्टोममायिवत्तः स्थलात्तसरमूर्धिम
 रारिचक्रे अभुजिह्वानमुदयादितिनेवभिर्निभागादिवयटल... मकंविंबं २० प्रया
 मत्वमेतिसहसैवममानतायलोकस्पजंदकलिकाथवलेयशः प्राक् चोतेनिक
 जलपरागमलीमसानियश्चादिलोचनजलानिनिनेविनीनो २१ उद्विन्नपीनपुल
 कांऊरमन्यशास्त्रधारानानिधिगतप्रणयास्तनां द्वे कंदग्रहेसपदियस्यचकार
 चक्रधारथिकाननुरुचिदेयितेवराहोः २२ निष्टननिष्टुरक्तनौशानुशिखासहस्र
 धाराकरालसमरेषुविलोकयत्त आसिप्यनकरतलंमणिकर्णपूरमिच्छासिकर्त
 मधुनारभसेनचक्रे २३ युगलकं संहरहेतुमथिगस्यपुगक्याणधारारणेषुम
 दिगामिवसीरयाणिः नूनंपुरः यतनिवः शिथिलंगयद्विराक्षुर्णमानरुथिरारुण
 लोचनश्रीः २४ चक्रायुथोस्तसुसरेमुसलायुथस्मश्रुलायुथोभवत्वाऊलिषायु
 थोवा चोसैवतानहसनेननिहत्यहेति शून्येनधसरमुत्तच्छवितानयामि २५ किं

ह.
वि.
स.
१९१

१५१

कीर्तिनेन बहूनां सुरनाथतावदायत्र नामरससारसहस्रहासे श्रीकोष्ठाशेषिनसर
स्महशोकरोमितश्चक्रिमिश्रितमहेतवशात्त्वसैन्यं २६ सुवक्त्रमूर्जितधियोयुधिहाम
यं निवैदग्ध्यनिहृतधियो नयमार्गलग्नः दोलाधिरौहविधुरं विहितं प्रकाशं सुत्तत्रमे
वचनदित्यपि च सैभिः संधिः २७ नात्स्योपि संयुगमुखे नियतस्य वश्यं संमुखि चानंदल
नाविधुतो नुमांगः ग्रामीकृतोरगसहस्रविधानुबंधमूर्च्छाथकारचटनादिवसीलिता
हः २८ मंदीकृतोत्सकरमंडलभासुरोच्चैर्जालाजटालशिखिनात्रितयं पुराणं यस्मै
षुनामकलमूर्धंगतेन हरमदंगोचमन्मथवपुः प्रसभेदिदीये २९ तस्याहवेनिनिहते
षुमयानुरागेज्योत्स्नावतीकृतविष्णुखलदुःखदाहा आस्तांजराथवलकेशशिखिवके
नदंशवह्निलामितवामरचक्रवाला ३० युगलकं हृदाशशोक इव निर्मलभासिभि
त्रदिक्कक्रवालतिमिरेयशसितदीये स्पष्टातिरेकमुपरिस्फुरति स्मरारेच्छायैति नून
मसुराधियवासनत्वे ३१ आकंपितत्रिभुवनामरुषोत्तलाटपटं प्रसीदन्नदत्तभुजटि
स्तवेयं वदंथकारगहनारण्यदुर्धरस्य सेनाचसंप्रतिविकेयमरानिचक्रं ३२ आयोपा

२४

मविरितामरशैलकुंजगंजाङ्गणतनुयनुरदनसूनुगर्भे धैर्येविभक्त्येसकलेनकियनि
 रुद्धदेहोहिमाद्रिमुनयाद्दयेनशंभुः ३३ आयोदुपिंदितयशोचनसारङ्गणमण्णः
 रिपूगफलभंगकृताभियोगः आकृस्यतस्यवपुषः प्रसभंभनंमितोवृत्तरागरभसा
 दिवनागवह्नी ३४ कल्पाविनामलजलाज्वलनोललाटनेशनलस्यविरसेभनध
 मलेखो शीतोशुभंउलविनिष्पन्नोहरस्यतलोच्छनः क्वविमिवानुगतोवहंती ३५
 मंदाकिनीव्रजतमूभिर्जनानिकुंजकांकारतारवरुंविरितोवरश्रीः कल्पावसाना
 रभसोयितभास्वरोशुनीवाग्निशाल्यचरणानवशेनशेषे ३६ युगलके चंसाः करि
 ष्यतिरणोमहिषधुजोपिलधावकाशमधुनाकिमप्यसुरेत्याः पादाभिधानदलि
 ताहवशोउदयंकंठारकामरवधानुशयादियासौ ३७ उत्खानदंतमसुलोशरभि
 त्रकुंभविषंणगाछरुथिरोहितकर्णतालो हेरेवमूर्तिमयविद्वभिर्मोविद्वत्त यत्नो
 करोमिनल्लिनीमिववारणेंद्रः ३८ उत्तंगबाहुशिखरस्थगितोतरितमुद्रामना
 गकटकस्थितिमप्रकेये कौचाचलेंद्रमिवमासविरुग्णोयत्तसाद्यविसेचतिपुरान

ह.
वि.
स.
१९२

गुह्यो न शक्तिं ३५ कोदं दंदं मधुना कलयौ तशौ लमाथा यशेषभुजगाथियभेषणज्य
हेला विनिर्जितहरः प्रसभं शरेण समापि हरमधुनैव भिनदितो कान् ४० चंटे चरस्य
विदये सह सो न मांगमावह विस्मय सरा सरचक्रदृष्टः शोर्गा युथोजगदिवाक्रमणो
थपावलीलाभिघातदलितोडकपालबंधं ४१ संग्रामवासरपरिस्फुरितोतिशो।
भिनिर्धृतयावकशिवाकपिलनिषोहे छायाशिलाचननयस्यविवर्तयामि मेरोर्मि
वाकरश्वाप्रतिमप्रभावः ४२ क्रोथेश्वरः कसमयास्यति हं कनाभिधूमच्छटावलिय
त्वं दयदात्मकं टे पर्याप्तकालकवलीकरणप्रगल्भतन्याशरुद्धपरिणामिवाहवा
ग्रे ४३ स्थूलास्थिजंभशिखरः करवालदानलोकां कितः प्रविलसत्करपुष्करश्रीः श
नः क्षाणं ममभुजः प्रतिनागराजलीलादयदलयिते युधिवीरभद्रे ४४ यैराहवेदि।
तिसुतैः समवर्तिनोपि भग्नः प्रतापविभवेन सहैव दंदः स्यात्प्रनंतदलनेव ह्यमा
नयत्रमेघापुरः कश्चिदशंसतवीरभद्रः ४५ संग्रामसीनैमयगर्जेति तारनादमुज्जत्यव
श्यमभिमानमरातिलोकः शत्रुः सकेसरिण एव भयंकरेण येन शक्तेन विपरीभवती भूयः ४६

मन्येनदेववरनेरिषुविप्रोकारोषेणवृषितथियः समरेषुयस्मिन् उद्दिद्यतेनि।
विषमासमवर्तिराजधानीभटस्यभुजटिः प्रतिकारहेतोः ५० दोषालिनोर
णभुविस्फुरणानव्यभाजः क्षणदलयनः सुभटस्यशत्रु संघशयनास्तमु
खानिपरेपरेतनाथेनसाम्पमहमतमयवकर्तुं ५१ संग्रामकाननमूढक
रात्तुपीलुबध्वंमूररचितशोभमरानिसेस्था नैवाथिनिष्ठनिचिरं सुभटस्यवा
यदाकारनादचकिनाहरिणीवल्लभोः ५२ गीर्वाणदैत्यसमेरेषुकैर्विमुक्त
सीत्कारणीकरकरालकणौघेदंतां कुंभोदरस्वलितपुष्करं ध्रुवमार्गं निहृतमौ
क्तिककुंभोयुथिकार्मुकानि आस्फालितक्षभितसागरवारिधीरमौवीरवश्रव
णसंभनसंभ्रमोतः कुर्वन्तेखेटखटकामुखहस्तकृष्टिचक्रौकृतानिककुंभोयु
थिकार्मुकानि ५३ ग्रामीकरोत्तदिवसाथियमेषकर्णपाशोदधत्तनककुंठला
मंडलांकं विच्छिन्नकंठकटकानशयात्सलीलमहंविनाच्छहरिचक्रमिवाद्य
राज्ञः ५४ बाष्पावुशीकरकणौघनिभेनचंद्रबीजच्छटाश्वपुराविकिरत्यमंदं ग्रा

ह.
वि.
स.
१५३

१९३

सीकृते शिषिनि नू मरगा छे विदेने नने च मत्वे स्तु भवनिमित्त मनीव शोकात् ५२ शो
कानुवेय कृतजागरगा छे विदे मने नश्चरेषु च मरुत्स विद्वाणिनेषु योग्यान्वाय य्यसुरप्र
कृतः कृशत्वे संप्रत्युपैत परियीवर नो समीरः ५५ उत्तंगमंगल मने गजपांगमादिनि
संराभंगर नरंग नरंग्यपाणं अंगारि नंगन सरायुध विस्फुलिंगं मुत्संग संगिगग।
नांगन वीरयोयं ५५ सञ्चाय चक्र चतुरच्युत चारु चंच चंद्रावहू लमचिरा इणमस्त
चंद्रं युगलके संस्फोटवर्त्मनि जरायवल त्विषोपिलीला प्रकीर्णक गणा इव थीर
योथाः एते धिदूढर भसास्तव दैत्यनाथ शक्तः प्रभंजन मपीरयिते पुरस्तात् ५७ निरम
प्रताप चटनाभिमुखिष्ठभीर्त्ता मुहं पत्रपटलेषु सगाथिषु न्योत्सेन वपंकजवनेषु
निष्ठाकरस्य कीर्तिः स्वल्पकलत्रा यिष्टगां कर्मोलेः ५८ विद्येदेदान जलकुंजर
कुंभभेद निर्मुक्तमौक्तिक कणश्चमवारि विंडः कृप्यक्तानां नकुटिल भुज्जटी विभंग
भीमाममास्त समरे करवा लिकेयं ५५ सूरप्रयंचर शानो विदधातुशुक्रः शक्ति
स्तनाथ भवतो युधिड निर्वाण संस्थानमस्तु रुचिरत्वविधाय शेषमा लोकयत्य

२८

कलषाहिनीनिकाशाः ६० क्रोधात्तणेनससरासरचक्रवालमंतेजगत्रयमप्यव
 पनेतुमेतत् उल्लिख्यनोरणमुवेकनकालरात्रि संज्ञाकरालकृदिलाकरवालिका।
 भूः ६१ हेलाविलमनरसिंहकठोरकंठपीठस्फुरत्सद्युसराचटितोसकूटः शौर्यो
 षानिषक्कथितहारतनेंडुकांतवारिच्छटाकणकरालितवत्समी ६२ संवादिदो।
 हृदरसाः सुरसेख्यार्थमुच्चैःस्फुरन्तिनवसेसरिदैत्ययोयः नेजसिर्नातिमिरदार
 णनिश्चयेस्ति किंनुक्चिन्निभुवनपिनिसर्गभेदः ६३ युगलकं लोकेत्रवीरजन
 नापरिभोगएवकेयेविभागपरिकल्पनलालसार्वः हेलावरुणीहरिणाहरयोय।
 येषुमध्यासवर्तिननकाननचक्रवाले ६४ येनानिपीडनरसस्फुटनानुबंधिवाष्प
 वुष्णीकरपरिसुतपाटलातः कालोपिकंठवलितोल्बनपाणिलम्पाशः प्रसस्यचक्र
 वेसमरेषुतस्य ६५ संख्यसुरैरसरगजकुलसकीदृगेकीभवंतिनहिकेसरिणाः।
 ऊरंगैः दानांयगंयकरिक्तेभविभागभंगदत्तस्फुरन्नखशिखाशिखराः कदाचित् ६६
 युगलकं सिंहोत्तशत्रयवास्तपतिर्मृगाणोशोसास्पदंतदपिनद्वयमेवमन्ये ता

ह.
वि.
स.
१५४

स्यसुरकरजवज्जशिवाभिधानहेतुनियानितमनंगजजंगमादेः ६७ इत्येवमौक्तिक
कर्णसुरकिरणव्याजीनगंडस्थली चर्चाचंदनचर्चनामिवदधहीरोवलेपश्चियः वाक्य
रत्नशिवाकरालिनशिरः कंयाभिरामंभट्टगरथस्तनिबंधमंथकमदसु कासत्तस्मी
मभूत् ६८ इति श्रीराजानकरत्नाकरविरचितेहरविजयेमहाकाव्येवज्जवाङ्मयविस्फु
र्जितेनामसमविंशस्सर्गः ३० स्थितेषुतस्मिन्नपितृभमाणसंरंभमुद्गीर्यवचःसुरारौ
उवाचहृतःपुनरेववाक्यमोजसिनाडुर्वरपैर्यबंधः १ अतिदीपतिरस्कुतोयकाराप्रति
भास्यदमत्तनोवहंती जयतिव्यवहारहेतुरकेरमतिरेवार्थविनिर्णयेविधात्री २ विश
नष्टनिशेषारीरभाजोकरणाशसमशेषमेवजिह्वा कृतधीरयथोज्ज्वलानुमानाकुरुते
यत्रसरस्वतीप्रतिष्ठो १ भक्तैकभावितमनःप्रभवेत्रिकातकल्याणायत्तथयनेहित
भागिभृत्यः तस्यातनूनमयधीरणमार्यवृत्ताः पश्यन्पश्यन्परिणामसितोपिकेचित् ४
हेतोदधेरस्यववाकारत्नैर्विंशद्विरंतःश्रवणोदरेभ्यःतराचलानामिवकंदरेभ्योनिरस्तमेवा
चनमंथकारं प्रामास्ववर्णचटनंशुभवीजसूतिहेतुरहीतस्वरयानिसहस्रभावान्वाणीमनो

सरः नामनिशंबहंती॥

कंकर्णिकाचनहरेदिहयंकजस्य ८ गंभीरचोरपरिहरितदिग्विभागमस्मिन्पुरःसु
 रतिवारिषुस्वावनारं दैत्याधिनाथमकरोत्कलिकाभटानामन्तुलसंतिशिखि।
 नामिवचंद्रकोट्यः ७ विभिन्नचित्तैः प्रविभज्यमानमेभिर्वचः साधितिसामेतिष्ठाः
 विवेकभाजोविरलाहिलोकेत्यनीतसंख्याननुसंतिमूर्खः ८ प्रायः कृशोरयिगु
 णैर्वद्मानगुर्वीसंभावनाविदधरात्मनिमूढचेतः विभ्रंमनोगुणमहत्त्वपिसाव
 हेतं ह्यास्पृक्षमेवलचुहृतिमुपेतिलोकः ९ हुरव्यपोढचरितानि शयः स्वशंसोक्त
 र्वेति नीचसतयोरसनासहस्रैः स्थाच्यात्मनोगुणगणग्रहणोत्तन्ननेकोदंडदंड
 वभातिगुणोत्तसाधुः १० सत्त्वेष्टसंस्थितिकृताननुनायित्वनेकोदंडदंडइवभातिगु
 णोत्तसाधुः नीचस्तनस्यसरलोत्रतसाधुवृत्तेसंभावनेऊर्णाविवग्रहणोपयोग्याः ११
 यः सज्जनो जगनियश्च सुखैकहृदि वपुलीकवचभिदधहेतो एको गुणानमन
 एवयतः परस्पवर्जितरः किल मनोपिविनिद्रुतेतान् १२ श्रोतव्यहेरमसतोपि।
 गुणां वधीतसाधुवैलस्तनदयनिद्रुवहृतिरास्तां चेतस्समाशंसितियस्य पुनः प्रक

ह.
वि.
श्र.
१५

१५

वययेनगेष्टयिननेषुसकश्चिदेकः १३ आवर्ज्यतेवसरपवहिविचित्रहिनिरत्यंतदक्षिणत।
यासुजनस्यवाग्भिः प्राप्तेमथावविरतेनवधूतयस्त्रिरुत्तास्य... मलयमारुतवेत्तना
भिः १५ वक्रश्चियेवितनुनेनवसिंधुवारपुष्पप्रकोटलवलीवसनःशुचिष्ठीः शूलकरो
निशिरसोविषमंजरीवकर्णीकृताखलजनस्यतवागभीक्ष्णं १५ आविभनःखलक
लावतियत्सपानमृदुतकामजयिनोदृषयानभाजः वाक्यमलीसममपिप्रननोति
कंदशोभामनोविषमिवत्रिणिश्रावायुधस्य १६ गोभीयंणातिहृदयेमहतामगाधयैर्यभ
वत्यनुकृताखिलमागरोभः प्राप्तेनिसर्गलघुसत्त्वसमाश्रयत्वेमयेतुतदधनितुल्यमरु
वरस्य १७ साधारणोरपिगुणैर्वद्भमानसेतिभूयिष्टमेवपुरुषोत्तमचिन्तयतिः लोकोत्त
रैरयिननैरयरस्तथनेदोलायमानमतिरुद्धरकंधरत्वं १८ यस्मिंस्परिस्फुरतिशेषगुण
प्रकाशेनमंदायितेशशभतीवचत्तारकौचः संतोषिणो नगतिसेपिगुणोस्तिनामनेना।
पिचेनसिसदोधिगपत्रयत्वं १९ त्वानिपुमानिवपुमोभजनेसयवसोत्तमकृतो गुणग
णैः प्राशिरंशुशुभैः सोदैवसंप्रतिमणिः प्रथिताकरोति यस्यस्फुरेतिनकरादलितोपकारः २०

२८

शालेवितेपिहिविकासवियौनिरर्थमानावलेपपवनक्षतबुद्धिर्गन्थाः दृतावशेषजस
माकृतयो न लक्ष्मीमासादयेतिपुरुषागणहीनश्रयाः २१ स्वच्छरतावितुगिरोन
भवेतिवस्तुः न त्वस्यशेजगति केचनतासुश्रयाः आत्मस्तुतिस्तुजनसञ्चरितायला
पपायेचनेनविदधीतकथंनमूढाः २२ योग्योहमेवसमयेनगणानसंतिताय
येदसनयवकथंयसाधुः लोकापवादपरिहसरतामवामैर्द्वयेनयवगुणितोननुने
रभीहो २३ येनिर्गुणाः परगुणेषुदृष्टानुगामास्त्रेभ्योनमः सकलसत्तनशेखरे।
भ्यः येषां पुनर्गुणवतामपिसाभ्यसूयंचेतोन्मदीयगुणसम्पदियिक्वलोस्तान् २४
शून्यात्मनस्त्वभवनिर्जगतीहृतस्य पुंसोनिशेपरगुणग्रहणाभियोगे यत्तेनरोसर
सिसंयुगसंकटेच जिह्नेन्द्रियकरतलंचनयः किलोक २५ आश्चर्यदृष्टिद्वयेमहता
महोनुविस्तीर्णानास्त्वकणान्वयिनाकमार्गे आबध्यतेननुभिरप्यविलेगुणैर्यच।
क्रीतदासमनिषेविमलैः परेषां २६ नशामुवंतिसमतामविलेर्मदीयैरेतैर्गुणैः
परगुणैश्चितियांतिनेर्ष्या प्रामाचनैः सहशताधिकताथवैषांजानश्चसाधुरपिमत्स

हं
वि.
श्रु.
१५६

१५६

रमूढचेताः ३० उदाममत्सरविमूढधियोभवेत्तमावापरेमशिनितच्छविवक्त्रशोभाः ३१
द्वित्रयीनपुलकाभरणोभवामियत्सत्यमन्यगणकीर्तनतोहमेकः ३२ शक्योनतोषयि
तमात्मनियः कृतास्यैः संख्यातिगौरपिगुणैर्गुरुतोदयद्भिः स्वल्पैरमौपरगतैः परितुष्य।
नीतिविस्मापिचेष्टितमहोमहतस्तदेतत् २५ व्यक्तेखलोकजनतापिहितात्मनोपि।
निर्मत्सरस्सनतमुन्नमयेतिसाधोः संतोगुणार्चनरसान्ततात्पर्यकमग्नोमणीजल
नियेरिववीचिभेगः ३० आत्माभिमानविग्रहनिग्रचित्तहृत्तेः परस्पनगुणेषुकदाचिरा
स्या श्रमोभिनेदतिननूरयितानवश्यमर्च्यात्मनोजगतिमंगलमौक्तिकाभान् ३१ ऊ
र्वेतिनामबहिरन्यगुणेषुकेचिदत्यंतमत्सरविमूढधियोभ्यसूयो नेषोपुनर्जगतियेह
दद्यान्मभीक्ष्णमावर्जयेतिनिनरोनगुणैर्गुणस्तैः ३२ प्राप्ताः प्रकषेपदवीमस्तोर्मिभेग
शीताः शशीकरुचयोगुरुमत्सरगणो येषांसखोपकरणेनगुणाः परेषोमात्मदुहो।
धिगथमाहंतजन्मनस्तान् ३३ दत्तावहिः परगुणेषुपिसाधुवादसंतुस्तमत्सरविधान
नरसमानाः निर्वातिमूढहृदयः स्वविकल्पशिल्पसंकल्पितेकमपिनेषधिरोषदेष्टे ३४

२५

आद्यस्मएवनिजवंशसुमेरुजंज कल्पदुमः सुचरितानि शयेन यस्य वंध्यागणास्त्रि
 भुवनेपिनसंभवंति शौरैः क्रमाद्वविनिर्गतकीर्तिगंगः ३५ तेजोदरिद्रवसरस्त्रि
 द्विः प्रजाविहेनेन किमोजसा स्यात् किंवारिदेगर्जति दत्तचैयः प्रामोतिनाशे शरभो
 नृतेन ३६ चेद्रप्रभायवत्तचामरचक्रवाललीलाविधूनननिभेनभयाकुलत्वान्
 येषां जगत्त्रयकचग्रहडुर्निवारद्व्याविगजतिजरेवयत्तायमाना ३७ महिषं ममापि
 रणमूभिंसावधीत्सरपक्षपातरभसेनचंद्रिका इति विभनेव समवर्तिनाभये परि
 जिद्धिरेविजिते मृत्युवोपिये ३८ तेपित्रिविष्टयमदो विजिताभवद्विर्यस्यानुभावव
 शतो विजितैरपि प्राक् कालो निरगलतया भुवनत्रये वक्रोत्पहोजयपराजयलील
 यासौ ३९ तिलके कूरस्य कालकरिणो हृच्छरीर्चहस्तपाशास्पनैव ससरासरचक्र
 वाले पर्याप्तिमेतिजगदेकविधानयिंउशीलावकीर्णकवलग्रहविभमेण ४० दैत्या
 थियादिनिजकंद निवर्तमानकेन छटावलयसंस्मरणेन यस्य अद्यापि विभतिवधु
 जनकंदलप्रमुक्ताफलग्रथितहारलतावलीभ्यः ४१ आयोधनेषु निरजीयतसोपि

ह.
वि.
श्र.
१५०

१९७

येन वज्रानलेन पराधरपक्षतलः किंकश्यनेकश्चवाजयनिष्प्रायोस्ति कोरीकृतो जगद
नित्यनया हि सर्वे ४२ युगलके सृष्टी विनाशाद्दिनशोकदीनाः कलोलसेचदरवैदिगं
नान् आकंदशद्यैरिव हरयंति परस्परं सेवलितास्तमुद्राः ४३ शेषस्य कुंचितकालमि
राविना न विस्तारश्च न्यपरिपीवरकंदपीठं प्रस्तोसमंथरविनिःसृजितं विवर्ति विस्मि
सुभारतबुद्धिनिफणासहस्रं ४४ आयोऽयं भारानिषायस्य शौरिकर्मस्य विस्मृतविक्र
णितोद्येः नखोऽङ्गुष्ठाद्यानविचंद्रनोर्ध्वेन दिग्गजेन्द्रा रुजमासुवेति ४५ पातालुतालन
रसेति वनोतवलीश्यामन्निषेकमट्टसृष्टकृतास्पदोयः दोर्दंडलोगलमुखेन निनाय
हृत्सुर्वीकलिंदननयामिव सीरपाणिः ४६ कासो हिरण्यदमहासुरेंद्रः कोशकृति
यं विनिहत्य शौरिः सुरेंद्रलक्ष्म्यामममुजहार पातालमग्नौ सहसा धरित्रीं ४७ ये च भिः
ऊलके उन्नेभिनेव नितले सहसेवभिन्नपातालरंध्रगतसत्तमसः करौघाः शेषोत्तमो
गमणिदीपितिभिः सहोत्तरश्रेमः प्रतापितभुजे गगणावटंते ४८ कल्यादिको
लकलनाऊलितोसलोत्तमुर्वीदिहक्षरिव विस्मयमानचेताः विस्मृतमूलशिथिलान् ॥

३०

एशक्तिरुक्तेयरीभवति कर्मयनिःस्थिराग्निः ५१ दंष्ट्राटनिककचनिर्मलिताल
गदंसेभोयिमयभुविसेचरतस्सलीलो लक्ष्मीभवत्यवनिरायनकेटरंथनिष्पी
ततत्सालिलदृश्यतयापुरस्तात् ५० घोणानिलेनाभिहतायनेतीरसांतलो
तःपुनरेवभूमिः आलेभनेगाढकरग्रहेडुमरीविगौरच्छविमाशुदेष्टो ५१ पो
त्राभिघातदलितचलचक्रवालमुनेवितातनुरसातलतालनःक्ष्मा आभास्य
मुक्तस्युपशेषफणास्मदेवगाढावलंभितनिष्ठाकरचोरदेष्टो ५२ वपुरलघु
विद्युर्णयनिनिघ्नचुरुचुरुचरचोरचोषचोणं विद्यत्यनिसटानिलाभिघा
नैरनचचटाचटनाचैनाचनौचो ५३ योत्रस्थलस्थगितवारिरवत्सरुद्धवि
स्त्रंभसंचरणसौख्यवनिह्यमानाः आमन्यनेन्यभुवनोचरसंप्रवेशमुत्कीर्णकं
दृक्कराश्रियिणःसमीरः ५४ तारागणैरभिमुखेतरसायतद्विरभ्यर्चनेपु
तसटानिलचक्ष्मनैः दिदेवनाकरतलप्रहितैर्वरित्रीमुक्ताफलाग्रनिक
रैरिवयोत्रलघुः ५५ नियोतामलकरवालनीलभासिब्रह्मांडेवसुषिसमद

ह.
वि.
श्र.
१२८

१९४

ममवाने आकाशेदधदवकाशस्त्यतोवसः छायाच्छलतश्वाखिले निलीने ५६ या।
तात्पर्यं तमसैव नवाभलीलमालिगिते दुपलक्ष्य नयापरीतं योत्र स्थलस्थगितभा
नुनिशोपकारे दंष्ट्राद्यनक्तिवपुरुर्थितमंतरिते ५७ इत्युद्धनलितितलस्य हरेर्वरा
हृदयस्य तत्पुत्रश्वांबुरनीलमीले शात्ककर्ममिव कुंदरलावरात दंष्ट्राटनिक्रच।
कोटिविलंबमाने ५८ एकादशभिः कुलके भेदो मुखस्य च नवात्मदश विस्पष्ट
विंबोदयचोरवक्त्रे यथार्थतामेव विरारुपैति पंचाननत्वे करवालचक्रे ५९ जंबावि
कासमुखकेदरनिर्गता च निह्वासमुद्धरति वद्विशिखापिशोमी निःश्वासमारुत
विकंपितगूढनाभिपद्मेच्छुसच्छित्तपाटलपत्रलीले ६० गंभीरतारतरच
चैरभोमद्योष शिहोयदीशारभसादिवनाकमार्गे संवर्तवारिदयटाचटिताभ्युदे
तिसरेभनिवृत्तसटानिलचंद्रनाभिः ६१ निपतति चटविस्फुंगचक्रो विकटमु
खोदरकंदरात्कृष्णानः सरगिरिरिव कीर्णरत्नराशिः प्रलयनिरर्गलमारुतव्य
पास्तः ६२ छायाविदं विततडित्यवयाविभातिरोषारुणादिनिजवत्तसि संपत्ता

३०

ती श्रुतनिर्गुणविवसन्नवनाभिपमगर्भसर्वमधुमदावलितेवहृष्टिः ६३ नि।
 रूतकेसरसदानिलचंद्रमानमिंदोःपुराःपतनिर्मरुतमंतरीक्षान् नीर्लायको
 टिनखदारणसंभ्रमेणलतीक्ष्णसपदिश्रुमिवोयहंतं ६४ आकर्ण्यरुंजितरवे
 नितवारिगर्भसंवर्तकालजलरसनिनानिचोरं श्रेणेषुभीतिभरसंजुचिनानिजे
 पुवांछंतिहरमपिदिकुरिणःप्रवेष्टुं ६५ करकलितकरालचक्रधारापरिणत
 येवनखाग्रिकोटिभागाः विचटितविकटास्थिजववहोविदधतिनीर्लातयापरी।
 यमाणाः ६६ श्रुकोथनाटकश्वोथसनायकस्यनाशकविव्यथितयस्यसुरारि
 र्यं श्राक्रान्तकृत्स्नभुवनःकृगनस्पदैत्यनाथोहिरण्यकशिपुःसहवंधुभिर्वैः ६७ द
 शभिःऊलके सरासुरव्रानकिरीटकोटिरत्नप्रभापाटलितांघ्रिणाखाःखर्वात्मा
 नासांद्ध्यनेस्वमूर्तिःसर्वततोदानयवंशलक्ष्मीः ६८सेयीरिनावयवसंधिगताःकथं
 चिदीषद्विद्वत्पसरितोभिमुखं व्रजेत्यः यातिप्रतीपसतिसंकटकुक्षिरंध्रवह्नास्पदोद
 थितरंगविचंद्रमानाः ६९ श्रावहतोषवलिदानवहस्तजंभादद्यांभसोनिपतितेकर।

पुंरीक श्रेभोजविष्टरकमंरुत्तुश्चरेत्पादोविरुगोन्नगरंरुक्वाटखेटे ७१ निःशेषलोका।
क्रमणार्थितस्य कलिरकन्यासतिलविषोद्यैः प्रणामीभवेत्याशुदिशोमुखा निदैत्योगना
नोचरुणासुरंत्या ७२ शेषोरगेण भवनावसथोर खेटुरुद्धावकाश विरसोत्तसिते द्विप
मे संभावितान्मचरणेन रसोत्तलोरुत्तंभने कथमपि तिलिगविशंती ७३ उत्पस्युषो
लेचयिते नगं निप्रदक्षिणावर्त्तयितुं हि योक्तिः विभानिरत्नांगदविभमेण पादस्य सम
विगणोपि गुल्फे ७४ विलारिवाङ्गकरवद्धमुहूर्त्तसंस्थचेडाके मंरुत्तरुचास्य गितान
रित्ते लक्ष्मीचटिना परचारुणा खचक्रेवमूर्तिरथिकेन रसोत्तसेती ७५ त्रैलोक्यलेच
न निरर्गलदंरुपादद्यानोद्धुसक्तनककर्परविभमेण उत्तंभने मयुवनस्त्रिदशाधि
पत्यलीलानयत्रमिव निर्जरवेशलक्ष्मा ७६ इयं समग्रभुवनाक्रमणेन शोर्गपाणे।
रसौक्कनुगता बलिदानवशीः प्रक्षालितेव शरणेन समं विरिंचिहस्तारविंदकरकार्चजल
छटाभिः ७७ नवभिः कुलके लीलाविधौ भरनिपीडनशेषभोगशायान्नघोमुररियो
रयिनाभियमे येनावुराशितनया हृदयेन साकमाके पिते कर्तताशविचेदनाभिः ७८

उद्गायने जलतरंगचटामरुद्भिरंभो निपावभिहने हरनाभिपद्मे अघापियत्करनलव्य
 परोपनाभिघातोस्सुतिव्यतिकरादिवबद्धकंये ७५ कासौमधुर्ननुगतः सहकैटभेन
 यस्याधिप्ररुषकरोमलनादस्तरिभः व्याप्तंभसिस्फुटदलचिनितास्वकैटः छेदाक
 षाकषनियोश्चसिनेषुवेत्तुः ८० निलके किंकीर्तितैर्बद्धभिरत्रमहासुरैर्द्विंदानु
 जेनरणभूमिषुजघ्निरेये संक्षेपपदितिजाधियमत्सनीपवातौतरायमभिषेणन
 मिंडुमौलेः ८१ विस्पष्टदंडचटनास्फुटमसृमूर्तिसेनापुनाशियितिनव्यवसाय
 वंधा अभ्येत्यभस्मयवत्ताभवतो करोतिकस्यंजरागमदेयोवविज्जंभमाणा ८२ उने
 मिनोऽयतिखंडरुणलखंडकल्माषितानलकृशरकरालवृद्धंकेनछटाशवलितान्
 विरलप्रवालवल्लीनिर्जंजमिवडुग्धमहासमुद्रे ८३ प्रत्ययोसौवेदामलकिरणशि
 खाम्नेषुनिद्रयमानप्रेतः वृशकपालोदरकुहरदरीवर्णनामंदवेगैः शंखहोदावरा
 नैः स्वतनखलखलारावसौख्यभागिभर्मदाकिन्याजलौघैर्ललितगिरिसुताभा
 गयस्मितबंधं ८४ स्वस्तिथोः कपितजटानिर्जंजवेत्तच्छेवात्तामलजलवीचिसिच

ह.
वि.
श्र.
२०

२००

मानैः उवाचो पुलिनगतैः कपालहंसै विभ्राणो विसलनिका मिर्वेडुलेखो ८५ आसाद्य संयु
गसशशिखंडमालिमहायजननेरिनदुर्धरथैर्यवंपाः मुक्ताभिमानलववः ककुभोभजेति सा
यंतरीययशसानचिरेणदैत्याः ८६ वक्रलकं उदंतांभोजघेउम्यनिविडुपुटकोडध
लीकशरक्रीडकंदूकरालमरगजमुचितायोडुदिंरीरयिंशः पिंरीशूराः पुरोवः पुनरपि
लउहावेडलस्त्रीस्तनायेप्रैवक्तलालकांशभवतिसुरसरिमंतकारेउवचीः जंभारं
भाभिरामम्यथसुकुलमुखातल्पतत्मीकपत्तप्रैवहूलीकपिशंगभमरकवलि
नामंदविष्णुंरगभाः क्रीडंतः कल्पवलीकिमलयकलिकाकोमलाः कर्णेश्वर प्रैणालंये
तिहलैस्सरभसमचिरानंदनेनाकनार्याः ८८ तावहाष्पावुश्वरसुननयनयुगस्वर्गता
रीकरायेज्यात्त्रागौरतिषोमीतवसदसिधुनाश्चामराविस्फुरेति यावत्संहारहेला
मिवगाणचसमूमागतांसमलोकी चित्वाकारव्यवस्थाविचरनचतुरामीतसेवेडमोलेः
संप्रत्यवेकोपवह्नीयतेगाजानागेहेनेदिनोयत्रयंतेमेरातोमेगलसगिबभूषांशामोमृथोभ
जेदेहेत्यनाथाः इत्यातिप्रगल्भंरनुननुनपतीरोषइतारुणातोस्तकाललेद्यतेजः प्रसरण
रुभरा हनार्कप्रकाशः पिंशोरत्नोगरातोपुनकपिशरजः कल्पिताचंगरायासंगारायंगरुहिका
यमपिऊपितस्तत्सभोहनगौज्जीत् ९० इति श्रीहरविजयेहनप्रतिगर्जितेनामाष्टाविंशः सर्गः ३८

श्रीगणेशाय नमः ॐ तिष्ठन्मकोचनगिरेरथनाकसिंधुकञ्जोलशीकरकणक्षपिता
सखेदः मज्जन्मर्षभुविषाधदण्डगवोमातृभ्यान्ममशिशोखरगजधानीम् १
तस्मै सभातलगताय कृतप्रणामस्सर्वे त्वेदयदरातिविचेष्टिततत् तस्याज्ञया
यममप्रवणस्पदधोतलीजगज्जयन्तं प्रमथाधिपानाम् २ अभ्येयिवंस्प
यगणधियसाधनातिपातालशैलजलधिनिदिवालयेभ्यः सन्दर्शयन्नमक
लेनुभ्यतोदिदृहोरित्यग्रतः प्रणतमौलिरमाववोचत ३ आलोकयोत्कल
कलानिरणोत्कविन्नवृत्तीतितायगणनाथवलात्मसूनि निश्चेष्टदैत्यहृतनाद
लनोत्सुकानां तस्याचभाववलताभवेतैवयेषाम् ४ विभ्रजटाः कणिशपूकशि
खापिशंगीरकाशयानगरवेगविलोलवत्याः वैकुण्ठनाभिसरसीरुहकेशरात्र
संक्रान्तिभूलिकपिलाशतिदैद्यभाजः ५ एकेनमासमिव दर्शितपर्वसन्धिमा
षाष्ठमाकलयताकरपल्लवेन अत्येनविष्टरसरेरुहविंशतार्थिहेमोपमास्पद
कमंडलुनाविराजत पुंजीकृताश्चपुभवीजमतोदरेण रत्नाक्षरत्रयबलयेन १

हृ. वि. प. क. वि. २०

201

विगजमानः प्रमावलेविशवलेमगचर्मविभ्रदाकाशदेशमिवलग्नमुदंशुतारम् ७
स्वच्छंगलीयकशिखाशिखिरस्यहारिहारोतदेहहरितामसमरीविचक्रः प्रभोनिनी
वनमिवासनपुंडरीकषणानुरप्रसवकारणमुद्धदेताम् ८ वेचास्वयंमविधुतासन
पुंडरीकपद्मचुटाविकटकोटिपरागपिंगः आसन्नदैत्यदललोत्सवविप्रकीर्ण
पिष्टातकाश्वादितः समुपैतिऊर्वन ९ पंचभिः ऊलकं शाङ्गेनदस्यपि विरोपितको
दिलग्नकल्पदयानलशिखोज्ज्वलशिनिनीकम् शोरेः प्रवालवलयप्रभयावलीढ
कलोलमंडलमिवत्तमितस्यसिन्धोः १० वक्षःस्थलाम्बरकुतामदकौस्तभार्कविस्फ
ष्टपाटलमयूखशिखावमृष्टम् नीलोत्पलाकरमिवस्वयमेवमुक्तकोशंसमीकरभसे
नविभर्तिखड्गम् ११ अस्पातसीकुसुमदमरुचः कृपाणायद्वेननिर्मलकरालकरेण
वाङ्गः संज्ञामभूमिषुभयकरतांकलित्दकमाजलोचश्चकालियभोगिनायन १२ श
ताप्रकौस्तभमरीविशिखावलीढयज्ञोर्मखोमुखमखावृतमद्वहेती दैत्येस्यशो
णितरसासवयानगोष्ठीयोम्यामिवास्पसस्तायगदाविधत्ते १३ अस्पापिपाणिरचित

स्थितिमेव लक्ष्मीमीषदि निरुमावकोरककैरवशीः कुन्दनिषादशनचंद्रिकयाव
कोणमूर्तिर्विभर्तिशशिषोखरपांचजस्यः ॥ वक्षःस्थकोस्तभमरीविविलेच्छा
मानमस्याचकास्तिकरपंकजवर्तिचक्रम प्रत्यग्रदं कविनिकुट्टनमुक्तरक्तया
गरुणीकृतमिवादिमरणिमिविम्बम् ॥ देमासुविमुविकटामिशित्वासहसनिष्ट
तधूमवितदिशुखवद्विधूमम् वज्रमुलोमतनयापतिरप्यमुक्तानीलाध्रगर्भमिववि
भ्रदसावुपेतः ५२ हेलाधुतश्रवणतालपलाशकोटिभागाधिच्छुधवललब्धविशोः
खहंसम् आभातिभासरुविदहनोयिरुहसर्धप्रकाशश्चपांडुरपुंडरीकम् ॥ पक्षो
न्ननद्विरदमूलितदानवारिधागत्यकारभरनिद्राभास्कराशुम् यस्याञ्जनाचल
मिवोन्नतगंडशोलमारुह्यसंशुगरमात्मरुदभुपेतः ॥ मेराविवस्फुरितकोचगौरभा
सिसंहारधूमनिकराञ्जनमेवकार्तिः संभेरमेकतपदस्तस्मापरेतिपश्यामरेशाय
मप्यष्टहीतदेवः ॥ ५३ अथपरोहजटिलंभुवनत्रयेकग्रामस्यहविच्युतमधुपिशं
गशोकं वज्रदधद्विकटमादिवगहचोरचोणभिचातदलितावतिरत्युरौदम् २० ति

ह
क
२२
२०२

शेषपश्यन्ननाकरवीरपुष्पशेषामिवेक्षणाहचिंतयदसताम्रम् आरुह्यकासरम्
खिरितदंश्चोददस्तः पुरोस्परभसाडुपयातिस्तसुः ११ संध्यानुवधिगगनंशङ्खलीक
शरच्चान्तरिद्विरिवपश्यविमर्शयन्तः आयांतिकजलमलीममदेहकांतिलमा
नपाप्रसरमीश्वरयात्रयानाः १२ पाशीस्पृशन्स्पृशामिवावुकरस्यपाशमारुह्य
नागमुपगच्छतिसुप्रतीकम् आलोलकर्णशिखरानिलवेगकुष्ठकुंभस्यलःखि
लितमौक्तिकतारहारम् १३ पश्यायनायमवलम्बितशंखपद्ममयेगदादलि
तवैरिवमूर्तमागम् शोभायुधंजववतात्रगरुत्मतेवपद्मप्रभेणकरिणानिकमा
पतेते १४ सिंहाजनातिपरिवारभस्युदासमत्तृष्टनारकतयाचदितात्परस्तु निभि
त्रागन्धगजकुंभतटावसक्तमुक्ताफलैरिवनैवः प्रविभातियेषाम् १५ तत्त्वतिवी
तवसनेषुवपुष्पमौलिमुग्धास्तंशुकलिकारवसेनयेषाम् ज्यात्स्नातपोवरमलं
विमलवक्रांतिसंज्ञानसंशयितभूतिपरागलेखम् १६ अभ्यापतेतितश्मेविकटो
न्नतानिरुद्धः सुरेशफणिकंकणिभिः करग्रैः आस्फाल्यविस्फुरदरातिरुषाति

दं सकृदेस्मैव ककुदातिककुमतां वः २८ तिलकम् दानां सुवृष्टि मभितो विकटैः १
किं ते संवतं दुर्दिनं च ते रिवगंडभागाः विमलपादभारं धुरिता वनी प्रमेते धि ३७ वसवः
करिणो भ्रुपेताः २९ निःशेषचात्रवकुलप्रलयायि प्रमदं शयमान करकुष्टकुपा
णाय दृष्टाः विद्याधराधिपतयः शिविरे विप्रंति पारिप्रवश्रवणकुंडलगंडभागाः ३५
ग्रामज्यमजमपगविशिवात्थनुष्णः दूलांगली लचुविवर्तनता रनादान् एते विप्रंति
शिविरं शिवशेवचे स्ते विषेष्टिनौ चतुर्धिताश्च ससिद्धसाध्याः ३० निष्कृतनाकनगर
प्रतिबंधसिंधौ विम्वोदरे शवलिमानमुपादधाने ह्यायाचयस्य शशलक्ष्मणी विभाति वि
ष्यत्मानयमुना नलति कं रश्रीः ३१ सखेतदिगानपतेरधि रुच्य एष्टमभ्येति दीर्घविक
टैः पृतनांगतानाम् नेत्रोत्करैरमृतवर्षिभिर्गंडु रेष्ठदत्ताज्ञैर्निजकरैरिव दृश्यमानः
युगलकं योज्जीकृतैः फणिगणैरतिगाढवन्धनी शान्तिशीलु तिसमोरतिभेनशी
तान् स्फुल्लानिला निवतिपीयुषं नर्वमद्भि रावद्धवाजिनिखेरचितप्रतिष्ठाः ३२ कल्पा
धिताम्बरतलात्रतपत्सभारतिर्युयमान सितशामरमंडलीकः संकोचवद्धपरिहारधि

३५

ह.
वि.
प. वि.
२३
२०३

यासलीलमात्मीयमानश्चतुष्टयः १५ योगादित्यपरवपुर्नरुद्रप्रतापसं
पत्तिरेवहरितस्त्रविमलपत्रः भानुश्चात्समयविभ्रमत्वतिपणपरिक्रीकृतावणितवा
सववासरीः १५ तिलकम् आशुचरणोल्लामार्गानिकलोलवापवलय
तिविनिर्धरतः समाप्यमीकलकलाकुलितोत्तरिक्षमभ्यागतजलदयः सतरंगिणी
काः १६ लोणोभृतोष्णयुगाताः शिविरनवाधुकारागृहात्कनकभूमिषुविभ्रतस्ते वे
दीकृतंनक्षत्रपितृपतिदृष्टमारवन्नाभकानिवचगर्भगताधिराश्रुत १७ सवर्तवारिद
चुटापिगभीरुचोषचोषानुबन्धवधिरीकृतसमलोकान् अभ्येतिवः समरउन्दुभितो
शिकीर्षुरेखातश्चिराणकोणकृतोचितश्रीः १८ प्रभापतंतिविकसत्कणिवक्रवा
लरत्नोत्करैः किरणपलवितान्तरिक्षाः दिक्षुमिनीविकचपादलपुडरीकसंश्रवो
रगवत्ताविदर्शयन्ति १९ उद्धृतचक्रकरपांडुरचामगैवमोजस्वितादृपदयः कुतवातर
हः आभातिकर्कशवलंसुरराजसैमसखीयसंविततरंचरसत्त्वलीनम् २० सखाल
भूषणतयोन्नतकायमानशोभानितान्तमलगद्भिरामभीका चंद्रीनरेंद्रशिविरदति

१६

निर्विशेषरूपाकरालकरभारभसाड्येति ध। रत्नाक्षसूत्रवलयपरिवर्तयेतीनहउ
 मंडलमिवक्षणादातिगरम ब्राह्मीकरकलितदंडकमंडलश्रीरेखाशिवात्रशिवा
 रेकृतसन्निधिविः ध२ शुभाभ्यसौमश्लमुग्यमृणालकांडकंदावलीकवलनाकुल
 नादधानैः कुंदच्छदच्छविभिरक्षुतदीयगभंडुग्यक्षुदापरिणतेरिववाहदंसै ध३ शुग
 लकम् उज्जानदानवचमृपतिकंठपीठनिष्ठनशोणितमलीममशानतधारम शची
 वदिक्रपनविंवमुदंशुगशिचक्रेदंथसुपनतानेचवेसवीयम् ध४ त्रैयम्बकीकरक
 मेतिविजिह्वकोटिमेषाकिरीटचटितंदपतौडलेखाम भास्वज्जतीयनयनभुक्रुदि
 युदस्तविमस्तभास्मनयगगललाटिकाभा ध५ कामंडयापरुषभस्मपरागपूर्णसा
 कीणमस्थिशकलैस्सकपालावंडं विभ्राणयावपुराधिष्ठितमीचक्षरमेतच्छसशान
 गृहदेवतयेवमेत्यं ध६ चंद्रमवप्रतिकृतिः कुतरगभंगवेतः प्रसादधवलौषुसथा
 पुनीभिः आगच्छतिस्फुरितदिकृशिविरंजवाहृहासहृदाभिरियमुहूलितावरा
 शिः ध७ प्रेक्षन्कपालरशनागणगसभीयचमौवराकितभयंकरमूर्तिरेखा यस्मात्तवै

द.
वि
प
१५

१०५

तिशिविशिवशावदस्तकाणीवतंसकलनाकुलिताननश्री ५० आकस्मिकप्रलयच
स्मरवद्भिहेतिभस्मीकुताखिलकुलाचलनिर्विशेषः शेषानिवध्यधवलैरपिलोकपाल
पालीकपालकपटलैरियमुन्नमंगो ५१ गंगातरेगपतिमृष्टविटंककोटिखट्वांगमंगि
परमेष्ठिजटातिऊज प्रेखत्येतपतिपञ्चविषाणगर्भनिष्पतमस्तभुवनादतटासव
श्रीः शुभास्यरासभसनाथिपतित्रिलोकीसंहारणारभसेनसभीतिमैयम् संरंभभा
स्वरमुखीविसंभंगगौरदत्तोसुरेतिशिविरंतवकालरात्रिः ५२ तिलकम् कालीशकोकि
लकलापरुविह्वलदंष्ट्राकुंरेतिसमरोक्तलिकाऊलैषा निर्दग्धकालकलिकालक
लंककेतरुद्भिन्नरक्तकलिकेवविदूरभूमिः ५३ इतिगिरमुपकल्पोदीरितोनेदिनाये
सकलसमरमेवावक्रवालंमरारिः तिजशिविरतिवेशावासभूमीः प्रणाममस्तथा
विकटकिरीटप्रादितोत्तमंखेन ५४ दिमांसुस्पन्दनास्रडुताबुरदलितेषामवैदूर्य
रत्नहोदह्यायेयसायेमलिनयतिनमःपंकश्रौंथरित्री रुद्रालोकःकुलायग्रहरभम
सत्यत्रिनादानुबंधैरत्योत्पालापसाराद्विदधुरिवनिशियाकुलादिगवयस्याः इति

श्रीहरविजये महाकाव्ये सैयसंभारो नामैकोनचत्वारिंशः सर्गः ॥ श्रीगणेशाय
नमः प्राप्ते प्रभातसमये सशशोकमौलितट्टोपितो विविचमागधस्तनवाग्भिः प्र
भ्यादतानकशतधतिदत्तसंस्तः सेनासरिद्रितमैदतमैयसिंधुम् । तस्यायसंभ्रम
वलक्षणचक्रवालमुवीतलेपिपतिनाफणिमंडलीनाम् सस्रमिमतप्रवणता
लमुदश्रिताक्षमाकर्णितो विधुरितस्थितिदिगानेन्द्रः २ ब्रह्मांडखरतरवारणाव
र्यमाणामूर्तिर्दिगंतरगुरुप्रतिफालदीर्घः पुंजीकृतः दितितलेचनतामयाप्य
विंदुत्सातलमिवातिभोरणाभ्रयः ३ कंणाकुलीकृतसमंभ्रमलोकपालपालीपुत्रं
प्रिहृदयोविभगंचकार प्रस्थानदुनुभिरवः क्षयकालवलाडनालतालकरताल
निनादलीलाम् वक्तुलम् उत्सृज्यसंयुगरसादयतस्पदेरभागाग्रसंधिचटनानि
रयायगौरी उच्चित्रभागगतमस्त्वविभूतभोरुवैक्लव्ययोगमिवमानसमुद्धरंती
उत्रिद्रकर्णाशित्वरादिनपारिजातलीलावतंसगलितैर्मधुशीकरैश्चैः संसिधसा
नमिवकुंकुमपंकपत्रलेखिकितं सुविकपोलतलंवहंती ६ लीलाननेन सकला

ह.
वि
च
१५

१०५

कपलवेन लावण कोतिममलामिव संप्रमादुम् प्रैवत्पिता किमुकुटास्पदचंद्र
शशिधूलिच्छरामलितितल्लविमीहमाताः ७ पकावलीविरचिताकृतमंडलेत्रतंग
त्वमीयुषियरस्परपीडनेन तत्स्यर्थयेवमवलीत्रयतामवामेमुष्टिग्रहेयि शिथिले
दधतीति मध्ये ८ प्रत्यप्रयावकरसस्फुरणारुणाय भास्वन्नखेन किरणप्रकरापदे
शान् संस्थां प्रसादनपरो गलिताभिस्तयमारुखयानतृप्तनामिव धारयंती ९ पंचभि
रुलकं तस्यामुखे सरभसार्पितकानुदृष्टिर्दृष्टाचिरादयशशांककलावतंसः संद
शने पुनयनत्रितये निमेषे दोषोपचातचटनो ज्जितमभ्यंतदत् १० निर्यायतस्त्ववश
सुविशदवाप्तगाढोपग्रहनरसोत्पलकानुबंधः प्रस्थानमंगलविधिविदधेनयायमे
वात्सवप्रवणमादृगलोपनीतः ११ तस्यापि नेद्वराभिमेव त्रितमात्मनैव वत्तः स्थलेग
णचमपतयः कथंचित् कंठप्रभाशवलभासि यिनदुलोहदालोत्तरभ्रमविमुग्य
थियस्तनत्रम् १२ कंठकिनीमलिलनिर्जरमिच्यमानभास्वत्तृतीयनयनानलधूम
दिग्धः तस्याततायिशिरपातभियापिमौलिसंवीतकंकटश्वास्ततरश्मिरासीत् १३

तत्काललोलमुखसिंधुतरंगभंगविस्रस्तबंधुललितेवजटाकलायं उल्लसीधभोगिपति
 रेवबंधतस्यागांठुनः प्रतिदिशं फलामंडलीभिः ॥ ५ ॥ छायात्यकारकलषीकृतपीतकं
 दपीठस्फुरद्भुजगताजकलामणिश्रीः प्रम्यातिसंगरानिवद्धनवेदनीलकंदं विभ्र
 ममथतचकालकूटः ॥ ५ ॥ दंष्ट्राकमलमुखकंदरनिर्यदग्निज्वालावतीरुडपलक्ष्यक
 रालजिह्वम् शीलंरुधारिरुधिरासवपानगोष्ठीसंभलोलविकटोष्टपुटजज्यंभे ॥ ५ ॥ भो
 गीन्द्रभोगकषणप्रतियन्नमध्यकार्षंपुराजलतिथेमथनप्रसंगे तस्यामंदरमिवारि
 यतिश्चकारकोदंडदंडमथिरुधमनाथकोटिम ॥ ५ ॥ संग्रामदोहदरसादितिशीतरश्मि
 मौलौपितडुकवेचवचसाथतस्य प्रसुमरत्नशकलच्छविशारितानिवर्माणिभर्म
 चरितानिगणाःपिनेद्रः ॥ ५ ॥ संवीतलोहमयवत्सवपुर्वभारवभोरुपोष्ठरामेगल
 रत्नमालम् प्रास्ताचलाभिमुखमातिनिवद्धयेकिंनदत्रुचक्रशरवालास्वरवत्सली
 लाम् ॥ ५ ॥ प्रसुमलोहितकरत्नकलांशुशारलीलाश्रकहुवितनुहृदमर्तिरुंशै
 सोदामिनीरुचिरदासमरीचिभिन्नलोलाश्रविभ्रममथनशिलादमर्धः ॥ २० ॥ संहारधूम

य

ह.
वि.
व
२१६
२०६

लिनाकलपौतमात्रभागांतरेनिपतिता रजनीवमेरोः वक्षःस्थलेसरजंरुमपंकभा
निभातिसकालमुमुलस्पटाछाषमाछी २१ अभ्यसिषलदकतोमुशिवासह
समेलन्यमाणायाभागतनत्रवत्या आवडुशेवललवानलिनीलनागवक्रस्य
मूर्तिरुचत्स्फुटपुष्करश्रीः २२ हातोपुतेः कवचमेवकिताचमूर्तिरुदीमिरत्न
चदितोरुशिरस्रबंधा आभादनेकविकटोदयशैलपुंगलनार्कविंबवलयेवयुग
हयायोः २३ उदामसंयुगरसस्फटितघणोत्थारक्तचूटाविकटविडुनिवडुंभ्रम
प्रसमदीप्ततरननयप्ररागमासीदिवातिगरुचेमनमग्निकस्य २४ वक्षःस्थलेहृ
हतिहेतिशताभिवातरुद्रघणास्यस्फुटितस्फुटमन्त्रिवेशम् मेडेसरस्यमुमुभेषुभ
लोदवत्संसावर्तमम्भश्चसानुतदेमहात्रेः २५ उर्वारवैरिवरवारणवीरभद्रवक्षःस्थ
लेविनिहिताविराजमाछी संवर्तमेचमलिनामुरसंप्रहारलक्ष्मीवधुमुखविपुंठ
नजालिकाश्रीः २६ मुभ्रंकषोलसितकेतनवैजयंतीकल्पाधिताम्बरतलाः प्रतिमा
वहंतः रक्षाभिकारनवभूतिमुधोपलेपयोडुविषोरचितसन्निधयः सुरौचैः २७ स्त

भेरमासुखरिताम्वरशंखचंदाडककारवायवलचामरशाशोभाः विस्पृष्टतमा
 गितोरणसत्रिवेशाः मैमैपुधेविदीपरेसरसमययाः २८ युगलकम प्रत्यग्रमो
 क्रिकविधाननिधानकुंभरत्नाकुलानगरविश्रमदस्तदेशः रेजगजाविकटकीचक
 यष्टिकोदिवेल्लदिलोलकदलीविकरालपृष्ठाः २९ कुंभस्यलीनिहितमंगल
 मालिकाप्रविष्टादमानमधुपुंकनिलीनभृगाः लक्ष्मीदधुश्चिखरलग्नदवाग्निधूम
 जालाकुलाः कुलनगाश्वमत्तनागाः ३० उत्कीर्णतालपवनेरितकुंभकटासिद्धरधु
 लियटल्लुहुरिणभिरामं उद्धततामरसेरणपिशंगमनदिक्ककवालमुषसीव
 वभ्रवविषं ३१ लीलावल्लुवलचामरुचक्रवालशारीकृताखिलदिशेयसदस
 संख्याः उत्कीर्णपत्रमकरीशतशातकुंभपयाणपट्टविनिवेशकालपृष्ठाः ३२
 माणिक्यखंडखचितचित्तेमभास्वदायानदीधितिपिशंगितदिग्विभागाः तत्र
 शिखरत्रकणशारितशातकुंभप्रखतवलीनमखणक्तुतिवक्रभागाः ३३ संग्र
 मिकीषुकुलैर्गमितास्तदानीविषीषुमन्दतरमः एततातरेगाः स्वेदोदवितुश

द.
वि.
च

२०

१०

वल्लभवभागवक्रशोभाः सुधोऽमनलग्नकणाश्वासन १८ तिलकम् सानूकतोवि
दधतोपमानश्रुमामंदाप्रपिग्लपितचेरुमरीविवेगाः आकंचितोर्ध्वतुरदेदविभक्त
पादविष्णुसचारुगतयस्तुरगाः प्रससुः १९ भातिममूर्तिरनिलोचविचक्षमा
नमोनिष्ठचामरतयाचतरंगवितानाम् उमेतयोः किलप्रशशिखिनस्तदीयज्वाला
कलापनिशिवेततरंगमाणाम् २० लक्ष्मीदधुर्विपुलकैरंगमनैरभीक्ष्णमंगेश्च
वारुणविभिश्चतरंगप्रभुः पर्याणपदपटलैस्तुरगातिगालभागेश्चरेदमणिशो
भितसन्निवेशैः २१ संग्रामतादककुन्दहलिनोतदानीमुत्थापकेनदधतोमुदमुत्त
मानाम् विस्मृष्टभोऽरुचयोतिविविचित्रपालक्ष्मीदधुर्जवनिकासहितस्तुरगाः २२
विस्तारशालिकृतितिः कृतत्रपवर्णमाविष्टगामिकराग्रविभक्तशोभम् सव्यं
जनक्रममराजतथातयाघलीलांदधानमनुयसुतमस्रसैर्यम् तिर्थतकेसरस
टावलितंविताग्रभागंपतद्भिःभितः एतनातुरगाः चकस्तुरंगदिवितउत्पतनाभियो
गयोग्यामिवत्तणविलनपदैः तुरगैः २३ अश्ववर्णनम् विस्तारवद्वसथाः प्र

तिवदकेतमीतापटोश्चलविवलानशारिताशाः संजाविलोपकरणः समराः
 वुराशिपोतप्रियंसपदिशिप्रियेरेयोवाः ४१ आक्रोतयानवरतेभटनायकेन
 शीत्कारसीत्प्रतिमनोरमतांदधत्वा संदर्शितोरुगुगसंनचनप्रियापितत्राभिषो
 गसमयेरथकर्मराश्रीः ४२ आयोधनतनुगुणवेशपरिग्रहाश्चतेजस्विनस्तदु
 पन्नयश्चाविशसीत् संहारभातवश्वाविललोकमार्गः नाशस्फुरकिरणदंतर
 मेडलाग्राः ४३ शीतोष्णमौलिरपिकेमविचक्रवालयोक्तीकृतादिपतिभोगस
 हस्रभीमं अध्याह्नोहरथमप्रिशिखापिशंगमायोधनानुगुणवेशपरिग्रहश्रीः ४४
 उसीधभोगिफणाफुल्लतवातचातपुंजीकृतत्रिपथगजलवेणिमुभ्रम तस्यो
 स्मवारणमपांयतभागलग्नमाणि कांविडवितोन्नतहेमदंडे ४५ तस्यप्रकीर्णयु
 गलेशशिखिमिशोभिशाहानुवत्पिमणिकवुभुजोत्तरी पार्श्वस्थितेडधुवतःस
 यमभ्ययेत्समंदाकितीमरभंसयमनाचभङ्गा ४६ येनाशुनिधुतसदाभरमस्वराय
 मागेदतानिशितपाणिजमंडलेन नक्तंसेवेषुशशभृत्समभंघपायिविस्वावलंवि

४४

२.
वि.
च
३८

२०८

शशशरणकोदरीकः ४० आकल्पयस्मदशोषविषाणभृंगगंडस्यलास्यपदिरु
ज्जिततारनादम् प्रगेषुभीतिभरसंकुशितानिजेषुकोच्छेतिहरमिवदिकुकारिणः
प्रवेदुम ४८ श्रीकंठशेखरशशांककलाकरायेवेलत्सटापटलधूननवहरोषः
उत्सुत्यदरयित्तमीदृशपववज्रसवीशिनैर्नखमुत्तरपिसारुतेयः ४९ तस्मिंस्तथा
रतिरुक्तुरुखविणोडुभासिमिंदीसतेविदलितोजनमेवकार्त्विः कात्यायनीकृतय
शश्रियमाससादशोलयशैलगतनूतनमेववल्पाः ५० चक्रलकम् शाङ्गुप्रथो
पिभुवनक्षयकालवह्निशंकाकलीकृतपुरासरचक्रवालम् तादृशविभूतकल
धौतपिशंगपक्षमात्मीयदेहभरावर्चितमध्यरोहत ५१ एहेनविग्रहभरेवसदेव
सूनोर्जगद्दानवरणस्पृष्टतसोश्रैः तादृशपिमुंचपुटदृष्टभुजंगमूर्तिभास्व
त्फणामणिरुविछुरणारुणोत्त ५२ दोगाणीवपक्षपवनोत्तशैलजालमुत्तिष्ठ
तःशितनखाग्रविदृष्टमूर्तिः तस्माथिनाकमतनुत्तिभरोचकार शोभोक्षणेचर
णकोदिगताश्रलेखा ५३ विंगानिषेकवलितोरगचक्रवालतिर्यहिषाग्रिपौरणाम

वशादिवासौ विस्तारितो न भसिदे मम यो पतत्र पंक्तिं दधत्सरभसो इयता यरेने ५
उद्गच्छ तो गगनवर्त्मगारुत्मतो यद्गवागा छटछभिन्नरसातलायाः आकृष्टश्रु
वसथाः क्षणविज्ञावेदमातेन रणगिरिसेहतयः कथंचित् ५५ स्थलास्थिगेडशि।
त्वरोज्जितदानवारिधारात्यकारितदिशः सरलोकपालाः विमलशैलगरुपा
दविरुणाभूमिभागाः यथायथमथारुरुङ्गजैश्च ५६ तावत्प्रतीतमनसि प्र।
धनोत्सवाय दर्पाद्विनिर्जितरियो भटशक्रवाले वालाज नोवलवदाकृततां नगा
मतकालसंभ्रमविलालविलोचनश्रीः ५७ संस्तविता अपितमंगलभंगभीरो वि।
शादवशाश्रुपवियस्तदाक्षः निधोतकस्तलविभूमरिता निरीयुर्देदीवरात्मधु।
कराश्ववाष्पलेशाः ५८ आधीयमानमतिसेभ्रमवेपमानविस्रस्तवाङ्मलनयावु
बुधेन गायम् प्रस्थाप्य मंगलविधानमपि प्रवीरः संग्रामरागरभसोलसवित्तवृ
त्तिः ५९ वज्रसूदं दयितया करवाल यष्टिगालोकिता भटजनस्य करप्रतिष्ठा श
ताशतितमधिकं तदपांगभासाधौ तेव तत्क्षणा मराजत विस्फुरंती ६० पत्न्यो रणा

ह.
वि.
च.
२५

२०९

यचलिते गुरुशोकवृत्ते वामवृत्तः सपदिकार्णपदशोत्रजंसाः माणिका कं वरवनौप
तितः करग्राह्यावर्णवेदपरिवेशश्च व्यगजन् ६१ वक्त्रं विलोकयितुमर्हसा
चिरायपत्न्यैवेदितमंगलरोचनोद्भूत दोहयमातल्यदयासविशेषमेव सिद्धा
र्थकात्रचयतिमललाटपद्मे ६२ आलिंग्य गाढमपरापरिदुषितोषवक्त्रं प्रियस
ममरायविनिर्ययासोः उल्लोसतिः ससिततत्तणागाढमुक्तामूलपेकर
समोष्ट्युगंचकार ६३ गुमिसुनोरितिकृतादखेपमादौस्पर्शास्तव्यवधिरित्यपिसा
भ्यसूयन् भावतयाश्रयमनाः परिरंभश्च मैदिष्टवर्मदयितस्यवधुः पितृभुम
इति समरविंदौत्सव्यभाजः प्रवीराः कथमपि दयिताभिर्मुच्यमाना गृहेभ्यः सर
भसमयपूर्यातिर्युष्मोर्नगर्जयत्तरगविमर्दलोभितेरत्तमानौ ६५ इति श्रीहर
विजये महाकाव्ये सैत्यसंरंभो नाम चत्वारिंशः ४० अथ कथमपि तस्याः मेक
ट्टहारसीश्रुतिदशगगाविरिष्टैरंजमात्मीयमानः दुतहरिजयशब्दः स्फूर्तवा
दित्रयोषैर्गिरिकटकतटानां निर्जगामेंडुमौलिः १ प्रथितसुखरं च वचकवाल

६५

धजाग्रथवर्माथरुत्प्रस्थितो म्पत्ताकं स्वयमवहितचेतामंगलं संविधित
 स्मरभममभिदृष्टो वैस्मवीतस्पर्शोत्तम २ नवधवलङ्गुलैः कल्पितासेतिका
 नांशशिकरमितकीर्तिदीप्तिभूभागः हिरदक्षनवलाकाः प्रोक्तसंमस्तदानी
 मलिनवल्लिलोलवैजयंतो विरेजः ३ स्फुटमणिपरिणाहप्रस्फुरत्स्रक्श्रीकुत
 मुपरिनियंत्रादत्तमुत्तिष्ठमानाः उद्यगिरिशिखाग्राहखत्पर्कविस्त्रियमतनु
 मतानीदृष्टिभः कुंजरस्य ४ प्रतिगजमदगंधाञ्जाणाहेलाद्युदस्तः स्फुरदुदरतिवि
 हस्तहरेखोप्रहस्तः श्रियमभृतकरेणोत्ताकसंरोहणाद्युतमिवसुभदानोवद्धो
 पानयक्तिः ५ दिशिदिशिमकरंदंष्ट्ररीकोदरेभ्यः सरभसुमपिपीत्वाहारिमाधु
 र्यमुच्चैः हिरदमतिमदोभस्तिक्लमास्वादयंतो विरमरमतमतवक्त्रमृद्गद्विरेफाः
 प्रतिगजमतिकोपाडावेताकुंजराणां सपदिमुत्पटेनाच्छाद्यवक्राणलीनाम
 अविरलमदतोयापानगोष्ठीतिरामेवद्गणामपित्येदोषहेतुकदाचित् ७ श्रि
 यमतनुतरदाभूतिविमामपाडः सपदिमदजलेनः श्रुततोसमथोर्वीम हिरद

९

ह.
वि.
प
२१
२१०

पतिरनीचैविस्फुरंजंउशैलसिदशनगरगंगास्रोतसो... शैलः दधुरभिनवा
लाक्षारंजितैश्चामरोचैः प्रियमनुकृतवासांरदसः सेनिकानां त्वरणिस्वरनिपातव
द्यमानास्त्रिलोचीजनितशितिशिवौचास्त्रिष्टयाश्वासाः ४ करिहरिस्थपति
जातनिर्भूजशूलियकरजनितकाष्णमत्ववधादधस्तात लघुविदलनभीतिव्याक
लात्माकथंचित्कणानिगरुसहस्रेणार्द्धेणायोथारित्रीम् ५ बलसमदयपेशोतीस
गद्यतिमात्रेस्थितिवतिशिविरायावासभूमीर्दृष्ट्वा प्रथममिवतदातीसौगता.
नोप्रमाणोद्विदकुलमनस्येकस्मनापोथमासीत् ६ सरवलमवल्लोकावासिते
कानतायेशकुनयतरुपक्षारसुतवेगात् डुमविटपशाखायावदनीउप्रतिष्ठा
स्वतनयगतत्सोश्चरुकाकाशपव ७ कृतगरुतरकल्पोदोलनयाकुलायोभ
विविनिमित्तपादेजंगमांद्रीइकलेः प्रतिनिविरुतिवडैः कल्पवृक्षेषुमेताद्विद
पतिभिरायेनविपद्याविलासः ८ हाउतियमितरज्जस्कन्दमंदानितानांस्फुटमद
जलगंशभोगका गंगानां त्वगपतद्वरुणाकानतानौकहेभ्यः सहजमपिवि

मूढाः कोनविश्लेषयन्ति ॥ १४ ॥ कृतचनचनसारोत्तदसौगंधभाजोमणितदकृतः
 वीचितोभमत्सकिनीकाः दुमगहनविलसोकंशुसंतापणीताः शिखीकटक
 भ्रमोर्ध्वात्मधनियः ॥ १५ ॥ स्फुरितविकरगंडसोयद्विरेफाविकसदविरलैलाकंदली
 कानताब्जः तपमणिगहमद्रेः सुल्लेशाकानकोकायुवतिभिरनुयाताः केविरामे
 डुरुवी ॥ १६ ॥ पुथशशधरमौलेः सेतिकाः साधुदेशेदिशिदिशि विचरंतः कल्पितैर्वा
 जिमैसैः प्रतिभयतरलाहं दृश्यमानास्सगोचरेः स्थितिरितिचिरमासन्दर्शिताहो
 दनेष्टः ॥ १७ ॥ सशभमनुविज्ञकेनचित्सादिनोच्चैः स्फुरिततरलताराश्यामलांशुक्षराभि
 वावधिमिवविधांतभीतिपारिप्लवादीहरिणायुवतिरेष्टुत्संभ्रमादात्ममूर्ते ॥ १८ ॥
 ततरमणितस्त्रामादिसेयावमंदात्तनयमनवलोकाकापितत्रैवयातम् पुनरमुनि
 येहं कृष्णारं नागायदमिह न विप्रेतः कस्यहत्साथवास्यात् २० ॥ प्रवणाचदितः
 मौर्वीमंडलीभूतवायव्यतिचतरतरस्त्रीबंधिनालीयमानम् हरिणमनपराधंमा
 गणोमंदभित्वात्वरितमिवविलोचलदितः क्षामविदत्त २१ ॥ दितितलगतपुत्रे

ह.
वि.
प.
३॥

२॥

नेषुणोत्तम्यमानाः स्फुरन्तरालनालः कश्चिदः शीवपव दुतमिववलितानां वल्ल
भानांतदानीं हरिणा शिशुरमनामूर्धमेदिष्टमार्गम् २२ नावल्लजगतिष्मं किंचिदस्ती
दधाप्रायुवतिमनुसंवेतं गर्भभारालसंयत् विकटकुटिलप्लुगाचातपातो न किंचि
दनुभुविहरिणोपि सोऽस्मादत्तमेच्छत २३ विकटगुरुविषाणादभ्रभारण्यवाचि
प्रसभमभिहता नाम तत्र मां गानि पूर्वम् गिरिभुविहरिणा नामाशुपश्चादधुंषिष्क
तरुचिरलज्जनिव्योममार्गात्रियेतः २४ प्रकटविकटप्लुगैः कानने मन्दराद्रेः दध
तश्च निवासशीतियोगाच्छिरोभिः नभासि एष तयूषाद्वरमुत्सृज्यते तदंशानां त्वर
विरुगणालयनारावपुंत्वाः २५ उद्यगतमवलोक्यावत्तयोसेत्यमुच्चैरगाणान्तरुभी
तिर्मुक्तसंवेभमये हरिणापरिवृद्धोऽस्मादत्यथामत्तभाजः कथमपि गुरुधैर्यस्यो
ज्जमोऽस्यापमास्यात् २६ व्यपगतचृणामारात्मन्दरं स्याकवर्तिष्ठेति सुरगणैस्तेमेदीपि
सिंहदिसत्तम् प्रतिककुभमुदस्यमसुमेतस्तदानीं तद्वरवराहः प्रत्यनीकायमानाः
चमरहरिणाहृन्नेवालभारादिपाते रत्नकुततिज्जनारी केशहस्ते दणानिद्र कुविदपि

२३

परिस्रुत्याथावतोसैलिकानोहरिणारभवराहद्दीपिहंतयमासीत् २८ सरभिर्जुस
मभाजोत्रयणोभोदधत्यास्तरलहरिणादृष्टेः कानतोवीरमंडाः सुतइवमगायावि
भ्रमेत्योर्ध्वचंद्रस्फुटकरजनिपातैः पाटयामासागाम २९ शिखरीभुविशिखिरीवा
ल्लवर्हातिभारादलसितगतिगरान्धवितालीयमानाः त्वरिततरमशाक्रोतंजः
तोतष्टमस्माद्विपदिभवतिकाविहोषरूपागुणाश्रीः ३० इतिविहितमगोयैभुक्त
पर्याणपट्टाववलरवतिपीठेसापिभिः कुष्टवल्गाः अमजलकणजालास्त्रिष्ट
जांबूनदोर्वोविधुतचनपरागालिचितांगास्वरंगाः ३१ रयचतरतरंगतोभशीतैम
रुद्धिर्धुतकपिलमटायामैकतैनीकसिंथो अपिजलमवतेरुमंक्तमुत्तोषद्योणाः
त्वरावुरशिखराग्रदासापाठीनचक्राः ३२ विचरितदलमुद्रामं कनौचातिहाय
प्रमदविचुतयत्तस्तोयपुवद्विरेफाः अपिमदजलवित्तरमनुत्वीपुर्वैलास्तवकस
रभिगंधीन्मज्जतांवारणाता ३३ सरसरितिनयावल्लक्ष्यमाणधवेदाः सरभसम
वतैरुर्मज्जनायामरौचाः दुतमसिचततावच्छीकरैरग्रतस्तोकरकलितलवंगा

ह.
वि.
प.
२१२
२१२

मोदयैर्गजैः ३५ द्विदपतिसहस्रैः स्रोतसोतर्तिसप्तसितितरगरुदेहेतस्य
वक्राग्रहसैः त्रिदणमरिदनेकोद्यामगर्भाभितिर्यङ्गणपतिरिवरुगत्सैतिकैग
ल्लोके ३५ कृतगुरुमदगोरभोगभूषंगजानाभ्रमरकुलमपोद्गः शीकराहस्य
मुक्ताः किमपरमयवाष्पादाश्रितानाजनेभ्यः सपदिमदभरात्यर्हमाशेषिते
भ्यः ३६ स्तुतिमुखमनुभूयप्राज्यमिहरेणचुराणकपिशितोर्मिसित्युगर्भागजै
शः दितिभृतश्चपत्तुहेदिनोवज्रपाणेः पुनरभयमवाप्याभ्युज्झितानाविदेजः ३७
मलिलगुरुमदायाविभ्रतेरुणामूलाः खरशिखरविलग्राहेमशोवालवहो विद
शसरितउल्लेखीरमुत्प्रोयचोणाः ससिततरलितोर्मिवातमुत्तेरुखाः ३८ सम
शिथिलितकंठदूतनिःसामवातयातिकरुतमेनाधूलिरुद्धातगलाः तरलसर
लपुच्छेचेरुखाः स्थलीभ्योशरकतमणिमूचीकोमलांलुषांविशन् ३९ विदपतिग
रुपेक्षोत्सेकसंज्ञानलानांस्फुटमिवमलिनानांमाशयेवतेमानाः यदमराणांमेना
रेणयद्वाविलासपतिककुभमसायनिप्रगास्तेवमर्त्याः दितिधरपतिभूमिहस

लंघ्यवेगादपहरिकरिपतिस्मंदनंकल्पितं सत इततरमउवेशीमार्गमभाहता
भ्रंमभमसुदपमद्यामविस्मंस्मारेः ४१ प्रतिककुभमुदस्तात्सामियत्तेनिका
नामगमदयममासितेनसर्वंविहाय अपरमपियदधंहरमुपित्सुतस्योवभव
द्वनिष्टेतेनतिष्ठाप्रतिष्टे ४२ दिशिदिशिपरिमुष्पदानतोयाश्रुतीनांविदश
गजचदानांहरमुत्पेतषीणां दिनकरकरतायोयसुवादाकुलानांमतिनिकट
तेयोश्चैः पुष्पदुःकरांशोत्वाः ४३ एनरुपगतपक्षोकीनतिः शेषशौलस्फटशि
विरशिवांभंस्पन्दमत्तेहमुग्धैः दिशिदिशिगणावृद्धैः पीयतेस्मद्विपानोविकट
करटभित्तिष्टमागत्तदोभः ४४ अतश्चमलिलगर्भः कज्जलश्यामभासोनभसि
जलदलोत्वावेहामानामरुद्धिः क्षणभलनविलोलावारणानांनवांइतिविदनि
गडलीलापादलनावितेनुः ४५ अतुकृतगिरिष्णुगाभोगगंडस्थलाग्रसखदिविक
कटभास्वत्तारनक्षत्रमालाः सुतमदजललोत्वाविमितावारणानांश्रियमतनुतता
गपंक्रिरागत्स्फुरेती ४६ अवणाशीतरभूषावामरात्मास्मदात्तीदिदमविदितविद्यु

ह.
वि.
प.
२३

213

हामसताविषारात जलदकुलमितीवातयतोच्चैः पुरस्ताद्विशिदिशिगतताभिश्चो
दम्पत्कारवातैः ४० करितसुरययामृत्तगर्भस्यलीषुप्रवणधुतिदताभिश्चीनपि
ष्टष्टताभिः हणचटनविलोलानाकनक्षत्रमालाः श्रियमननृतमध्यस्तेतिरे
वाशानाम् ४८ विकटकटककक्षंदाससोदामिनीकंदिरदकुलसभासीदम्प
दासीनसूर्याम् सुरगणपतिसेनारुडनाकावकाशव्यतिकरगरुदेदसस्तमेवौच
कल्पम् ४५ अरुणिमणिकिरीटह्यायायालेद्यमानागलितमदनलाईविचितागे
रभागे शिशीरकिरणलेखालक्ष्यतेस्मद्विपातोतभसिविकटर्भसस्तहेमोर्जुश
शीः अकलितगरुविद्युदामभिः प्रामिताशैनसलिलगरुगर्भैरुन्नमद्विस्मली
ले द्विरदपतिभिरुच्चैस्तस्तेरणकमार्गः प्रतिदिशमवरुगागलोकमक्षतामेचैः
५१ द्वापितयवनवेगैर्व्याधिपंचावभागास्थितुरशित्वगोप्रेरणतालममेव गिरित
विकटोरः प्रेरितासन्नितारेवदुलचरणकोटिमासमष्टैः प्रसमे ५२ नभसितरगसे
संहरसत्कर्णचोरस्फुरितयवमतीशोत्प्लुतीरादधाने हरिणाकुलमिवासीद्विस्फुर

विभ्रान्तवतिकरशवलाभिर्भोजमानंगुडाभिः ५२ नवनपवनभूतेर्वलिताविस्फुर
द्विभसिविवधुरच्छालादिकैश्चामरैश्चैः विकटकशिलाग्रतोभभिन्नाभ्रगर्भस्त्वलि
नवदलश्यास्त्रिष्टुपाश्चैः ५३ रविकरपरिसर्पाद्विस्फुरद्विस्तदातीमपगतच
नयंकलाकमेलीसदसैः सरभसपरिवर्तलक्षणांडुदार्थैः सरश्चफरोचैर्द्युतामा
नैर्भासीत् ५४ विकटशिखरलगाः केतदंशवलीषु स्फुरितविविधरत्नच्छाय
कलावभाजः नवनलधरावेशः केकिपिंवातपञ्चश्रियमदधुरथस्तात्रल्लतासैनिका
नाम् ५५ स्फुरितमणिकिरीटग्रंथिगर्भीतरालप्रतिसितमहिमाशोदंडलद्योमित्रैश्च
प्रतिफलदमलांशुधानमाशामुखेषु स्फुटकतकशिरसाभिन्नरूपतदासीत् ५६
रथतरगावराग्रदधमातासुरस्तात्प्रतिसितमडुवक्राडस्थिताभूलिलेवा श्रियम
ननुतमुक्तावालकायास्तदातीगगसकरसममुश्रवाणादिगंतान् ५७ स्फुरद
ननुतरिकावेल्गमानामरुद्धिर्मधुरविरलनीलश्यामभासोभ्रलेवाः कृतकवलन
लीलारंभलोपाववद्विस्फुरविकटनराविस्मित्युभंगोविलासम् ५८ सपरुषमसित

ह.
वि.
प
२५

२५

संभोपरस्योपरिष्ठात्समस्रुषमभिपतंतं सिंहमालोकशेयाः जगतिविफलमे
वप्रतयाप्युत्तमुच्चैः स्फुटमतनुततेजस्तादृशं सैतिकौचाः ६० प्रथमपतिरया
सीदानतोयां द्रुगं प्रतिमितमणिचित्रा यवेकं दृशाङ्कः विकटशिखरभागालक्ष
दृज्जगिवापदितिथरपतिलीलां विभ्रदध्रे कषत्रीः ६१ श्रियमभ्यतपुरस्तादिदमौले
स्तदातीगणपतिरतिवेगात्स्थितो नाकमार्गं दधपरमिवैदेभोगमुत्सीषभाजाः
परमुमुक्षुममंदोलासनाशारिताध्रे ६२ द्विरदमदनदीमैसमेतत्पुरस्तात्कलषयति
पुरमेवेन्द्रिकागौरिमंभः सचकितमितमार्गां ज्ञीतमेवापसहेत्वगयतिगुरुवेग
द्यस्तयानाकनद्याः ६३ स्फुटमितविमलानोस्वच्छतास्ताच्छायाविसदृशमुपधानं न
त्रदोषायनतम प्रतिमितसमरोच्चा मे निरीय निरीक्ष्य दितितलमपि शीतांभी सुवि
वेकलंकं ६४ इत्येतेनास्मारेजंलथरपदवीहरमुलं चवेगादासीनारत्नसानोस्त
दभुविविविधव्यूहविस्तारभाजः तस्यैव्यतिमात्रेधृतगुरुसमगारंभेदेतेनैवसेतानि
याणापुक्षमुच्चैर्दिशिदिशिविकसश्चित्रवादित्रयोषाः ६५ इति श्रीहरविजयेमहा

कावेसैमप्रस्थानंनमैवत्वारिणः ४१ ज्वलिताभृशंतदभियोगरुषाविविधागुणा
 दितिसुताधिपतेः प्रहृतानकासमरलालमयासदसैनि कैजचटिरेष्टतनाः
 शितवर्त्मभिः करतलप्रहृतैर्धुपिमुष्माणं विदलिताभ्रमः मदसयाकीक
 देषलयः यतितावधुः प्रचुरचूर्णनिभाः २ हयकारिणः समदिपीतविषाभुजगत्रि
 यप्रतिभयादधतः वितभुस्तगमसिचयासमरेहरविभ्रमारुचिरचेद्रुचः ३ भुज
 शालिनां करतलप्रहृतैर्भ्रमणाकुलैरिभिरभ्यहितम् अचुचकिरेसमररत्ननि
 येसालिलभ्रमाः समदिमंडलिनः ४ कृतमूर्च्छनेप्रहृतादिषताकरणीकैरेर
 णगतः शिथिरैः समसिषसत्करिपतिः सभटमहतांस्थितिपरहितप्रवण ५ रु
 धिरारुणैर्नशितखङ्गाहृतानवमौक्तिकैर्द्विरदकुंभतटाः युधिरुदिमेस्मटशविभ्र
 मतांस्फुटिकैर्दशः प्रकटवीजशतैः ६ भटकामिनः प्रतिवचूयवतीरभसाङ्गतः
 समरवासयहे प्रतिगामिताः शितिसेरजदलैर्गलितावधुः सजश्वासिलताः
 ७ सुसुभेतरंगमणिशिरस्वृताधतिशालिनाधतसमुन्नतिना सदृशात्मतामुदय

ह.
वि.
हा.
२५

मातमनःपरिविभ्रतापैशित्वरवतिरवेः ८ उदयश्रितोविकटकुंभभुवोनवमौक्ति
कात्रभसयानुमृतेः सटशश्रियः सुविभिरंशुचयेः श्रुतिमामराः सुशुभिरं
करिणाम् ५ श्रुतिहारिभिः करिकैरसकृतारिपिदिनैः समरभूमिभातलि
पिसंहतेसुभटनामजघः प्रणवैरिवप्रथममालिखितैः ५ युधिधावनः प्रति
रुजाभिमुखेपुनरप्यथाज्ञजयतेस्मरुषः दलिताश्रयः सपदिकेतपटः पतिः
नोमुलेष्टमुखदनाम् ॥ करिमौक्तिकैर्विदलितैः सुविभिः सुभटप्रयाश्र
मरुतशानैः वरणासजेप्रथयितेरणभुः सरयोषितोश्रुतमिवैष्टदमौ १२
सरकुंजराः क्षितितलासुलितैः श्रुतिमाश्रयान्निदधुर्धगतम् कटकात्करैस्फु
टचणालरुचः सपराधैरविकटयषगतैः ९ स्फुरदुश्चकैर्विकचक्रुदरुचिप्रव
णश्रयंगजपतिर्जलजम् शशिमंडलंतरलमन्वकगत्सकटापादेगिरिमहानि
कटे १५ पतितोद्धतैः श्रवणशृंगरुतैस्समरंगतेसुशुभिरंकरिणाम् सटशा
करास्सरलतांदधतः स्फुटमौक्तिकैर्विकटवंशतैः १५ युधिचारीतसुभटरस्यप

गोदधतीवधुः पुलककंठकितम् सारगोरवात्सुरवधुभवाद्भृशद्वैतानिजवि
 मानभुवः १६ क्षितिमेडलेतिशितटात्रयगोगरुमत्सरसिकसमुन्नतिमान् स्थ
 निनेक्षणाधजयदेतमुद्भवंदविग्रहेपरिणतासकरी १७ शाभूरमौदलितवर्त
 नयामणिचहृयादनकरिषुतया सपरिश्रियो व्यरुचदाश्रितयामदृशीश्रियंक
 मलकर्णिकया १८ कृतमूर्च्छनंमनुमतासभटंश्रुयिजीवितोभ्यपगताचततः
 करिमौक्तिकैदशनयंक्तिनिभैर्जहसेभवास्फुटमिवधुवधुः १९ श्रियसुश्रुकेदं
 दलेच्छातमातिजतेजसादापितशत्रुतमाः श्रवणंरितसमपरधूलिकणैः सभटो
 स्फुरद्विषदमेवतदा २० रचितस्थितेश्रविकयांसतेदश्रवणातिज्ञैःपरिवृष्ट
 पुरःवसुधारजः प्रवलभक्तिमतावाकिरत्नगोरभसयेवकरी २१ स्फुरितावभौ
 गगतीलरुचिस्सभटाश्रयाविमलावन्नलता ममगाम्बुधेनवतमालरुचातदले
 खियामदृशतांदधती २२ गजसंहतेदंलयातदशनाप्रचुरंरजश्रिशिमरीचिसितं
 दुतमस्थितंयशश्वाविरलेशवलादिशोव्यथितश्रवणतः २३ मणिरंजिताशा

ह.
वि
ह
१६
२१६

शिकलेवशनैः कुटिलोत्थितासपरसिंधुपतेः श्रियमासदद्भटकगयलता क
रवालिकारुधिरताम्ररुचि १५ रिपुदंतिनाष्टयुविषाणशताभुजशालिनोदल
यतः प्रतिमाः चनमद्येकंविषमिवोद वः प्रचुरंजः प्रधतरत्ननिधेः १५ विदु
धनवात्कुलिशमुष्टिहृतं करिणोरणोरदनदंष्ट्रुगं सभटोकरोन्नवरसप्रतिम
समभिष्टुतस्त्रमपियोधजनेः १६ पुलकंदयोसचनचर्मजलाधतवेपथुमुंज
म्भतव भटमोक्षवेनहितदस्तिनयद्विदयेषागस्त्रमयंललितम् गलितादि
नौशरशिखादलिताक्षतजोदितद्विरदवालधयः नवलादिकैस्सुभिरसदृश
युधिचामरैर्दिनकरंगभुवः १७ रचितास्पदा हितसादितयात्रगासनेसपदिष्
यतले दधतेमुदंरुचिरपानकृतायुधिवध्रमुर्विकृतभूतगाणाः १८ भुजशा
लिनास्फुरद्विप्रधनेस्पागितांतरं सुचिमरीविचयेः समरश्रियः समरचाटुधिया
मणिदर्पणविधृतमन्त्रकोशत १९ युधिकोटभीरुभिविलोक्तदामुदितात्मनः
प्रकृतिरत्नविधाः दलिताश्रियैवकलकेतपदैस्तस्मिन्नेवमर्जुनमिवैवदसौ

३१ परिचादनामृषु विद्यायाश्चात्प्रतिमावभौतिपतिताकरिणः शशदिष्टियेषु
 थियारिभ्रमतसमवर्तिनोतिजरुज्जदयती ३२ कृतपुष्करैः शिवयाशिवयासतदान
 कैर्निपतिनैरवतोरणराक्षसोयुमित्रमाशुचमूर्बद्रविंडोवैः स्थितश्चव्यरुचत ३३
 सुसिभोगिभिः स्फुरितरत्नकरैः कृतगमयसमालिलाप्रनिभैः समरहितौस्फ
 रितभद्रचटाः श्रियमासदद्भुतसन्निधयः ३४ समणित्विषाविकटवापलता
 भटनायकाः प्रसभकृष्टिनताः ग्रहभृत्कलादवलपत्तश्चव्यनयत्कमादतनुमंड
 लताम ३५ चतसुत्पितेषुधिसिषोभिहतेः श्रियमाययोसुभटावद्भुजः सूरयो
 षितां प्रकृतसेवनतेनवमंजतंजुतमिवारचितं ३६ युधिषांक्रमिभटकरप्रहितैर्
 धुरुन्नतः स्फुटोशावेडभैरैः गिरिभिः दण्डमटशतोकरिणः प्रचलाकिभिश्चि
 सिबद्धपदैः ३७ समणित्विषाचटितमेलिकयापतितंभटान्समितिचक्रमयः
 कुटिलश्रियाशाशभृतः कलयाशिविमंडलं सहितमलकोरत ३८ भृशविक्लवा
 सिदणवैरिवधसिदितौकसाविदधतावष्टये प्रचलाधिपदेत्यतेवजवाहुरजस

ह.
वि.
ह.
२१०
२१७

नाशुधिरवेणतदा २५ विकटोर्मयस्ममरविंधुपतेस्ममवर्तिनः स्फुटकरंगलयः शि
यमासदलिकटकुंतलताभुजशालिभिस्मभसंभ्रमिताः ४० नवमौक्तिकैः करि
शिरोचटितैर्गगनच्छविस्सभटावद्गलताः युधिकेचनोदशनरत्नकोणैः शवली
कृताहरिभुजेववभो ४१ हिरदक्षणादसिविल्लनतलास्रतिहारणः करिकणनव
नो भयपुंजितासपद्मपत्रपतिभुजगानिवद्यदलयस्ममरे ४२ भ्रमयुंजवातता
नुकृतलतां निजतेजसा स्फुटमयस्यमेवत दशनोत्सृतः प्रतिगतां सगते सभटे
भटः प्रहितहेतिशते ४३ करिणिस्थितः प्रशरभूतिसितेस्फटिकाचलेद्रविण
नायश्च भ्रमनुष्णगंतदपिधर्ममगात्सभटयोः क्षपितशत्रुगदः ४४ मणिव
त्ससप्रचनवर्त्मगताविवभुभटाः स्फुरितचक्रचयः विमलात्माभिस्सदृशांताद
धतः सलिलामयेः प्रतिशितोस्मकरैः ४५ गलितेनथारदतिनां समरे सतदिभु
वैर्वहलदानजलैः स्फुटतिर्कगननभिर्विशोक्ता गिरीभ्रमसो यथाचटितममुधरे
करिणां मिथोदशनचदनयाविषमाविषासपादिनिष्पतता समराजितेज्वलित

:४६

ऊँतलतः क्षितिभृद्भोषकटदानश्च ४० दुनपातिनस्सजलमेचरुचोषुधि
वाहिताः प्रतिभटत्तयोः निविडौजमः सुसुभिरेन्नरगाः क्षितिवत्माभिस्सह
शांतोदयतः ४८ भुजशास्त्रिनोर्निगामिषोस्त्रिदिवसमश्रियाप्रकृतमंगल
या कलशोरिवप्रतिदिशोनिहतेर्भटमस्तकैः क्षतिभरात्पतितैः रक्षिताम्पद
धतिवारिमुचासमदेहतागजपतौसमुदे श्रियमासदत्तदिवारुणितगला
तास्रजासमितिखड्गलता ५० इत्येविज्ञेभितरुषः कुतरत्तमात्रकपाः परम्प
क्षयावहितैर्मनोभिः गीर्वाणदैत्यपततावद्धयातदानीसडुद्धसंगारसप्रव
णावभूवुः ५१ इतिष्पीहरविजयेमहाकायेदावत्वारिणसर्गः ४२ ओयस्मामर
धर्मधेमदनात्तज्जहावताम सपालेसोषसंग्रामेरिषुसेतांजहावताम सपाली
सोषसंग्रामेरिषुसेतांजहावताम १ संग्रामकान्तोत्रालतालनिसिंशामंडले वि
द्यायरागलोदपादवसारसयद्विषाम २ ततोततीतितोत्रातीतानानाताननूनना
सस्वसोसोसमासासिरिगौगरिरैरित ३ पकाक्षरपादः सारामद्विनिकृता

ह.
वि
वि
१८
२४

विकंठरकुद्रदाकुलाः समंतपंचकोवीववभवरणपडतिः नाचातिपततेनाजौको
तच्छत्रपताकया तस्तेनयादधेभक्तकतच्छत्रपताकया ५ सोपतेदीदधश्चक्राणां श्री
नाभिमेकले एकोपतेकश्चान्नोविचरेत्रेद्व्यतादिभिः ६ भेदेनैभरान्नसिप्रवसायक
दंकया नारोषिसेनयातस्यनवसायकदंकया ७ दैत्यादैमश्वादासदोदेइवल
शायिनः सगसगरश्वामोमंयतिजजुदहाहवे ८ विष्ठाणसमुलेननंमभिनेदति
नोरमाम् ९ प्रमत्तायिप्रसरताधीरेणानावदंतता नैर्गण्यमाशुभजनःपिवेखवि
षाणिनः १० रोगशिवाभिरसनागमितेचकलेवरं अटप्रपतास्थिशेषत्वेगमितेचक
लेवरं ११ वभुःश्रीहृत्तल्वर्जरोसत्रिवेशमनोरमाः तरगाः काननछायाः यथाभव
दवार्णकः १२ अभाविभसात्राकसिधामानवनांतया राणश्रुत्यादधेतस्यासिधामा
नवनांतया १३ पुष्पदंतोपरत्रायभ्रमद्दिङ्गणविभ्रमः दैत्यास्तीमेतयामासमागे
रोमीतिबोद्धतः १४ युधिनिजज्ञयावातिकंतिणोतिस्मयावितः अभयैरैमोसेन
कांतिणोतिस्मयावितः १५ प्रमत्तान्तमोषेकस्तदाताहतलक्षणाः भीषोप्यशांतन

वत्तं विदधारनदङ्गणे ॥ सोभृत्स्वनश्रियाः दोर्कमयूरगसकृत्तया ३४ यामभ
 रायोडुमयूरगसकृत्तया ५ प्रभंजोनीसेनासतदासावच्युतोरो भास्वानपुषि
 चाभासो ॥ त्रसरविद्विषाम सांलासमालिलोलललोलासिमूलसोसतः ली
 लालसललासासोसासोसलालसामल ॥ द्यक्षः यपकस्रसादेमात्रेणानि
 वसुपर्वणः त्साभृत्कटकसंचारीवभंजसरकुंजरः २० सादितातवतीसेनासंशु
 गेरभसादिता सादितायुध्यमानेनतेतारेसहसादिता २१ संदष्टयमके चनसंतम
 सद्वायानीलवज्रवृथिनी तीक्ष्णवर्माभिराकीर्णपातालोर्वावभोगिभिः २२ सा
 राभासुशुभासारातासमतारसा यासानवचनच्छायासामतातततामसा २३ अ
 तुलोमप्रतिलोमपादः सकांतोतिकसिद्धांतप्रक्रियामिवतांजवान् तदाविल
 प्यज्जाकेंद्रमवधीद्वधानतः २४ वभ्रुर्नंदिनारोषादस्फगालोहितादृशः नयस्य
 प्रतिभासागदस्फगालोहितादृशः २५ सतस्यवल्गुतोदेहादमिनापातयच्छिरः दिनास
 यश्वातादेः स्फुरदकंस्पमंडलं २६ वलं विस्मायिषोलादेरुरुधुर्यतयोभंय तेनास्तारि

सां

ह.
वि.
वि.

२१५

११५

व्याः त्वं दृष्टुं रुद्रधृतयोभयं २० मधुकषत्वेदधतः कटकच्छाययावितः विवध
सुभटासममीनोवीरुलपर्वतः २८ विष्णुक्रेपणाताभोनिदानवाचारुरुत्साता की
तिस्नेषामगाद्रयदानवाचारुरुत्साताम् २५ आस्फात्यनिकृतात्तौवीनेत्रीकाश्चापवह
कीः गंधर्वेष्टननादैत्यैस्सार्धं रणरत्नीयथात् ३० तेजोहितसुररीणा मयज्वालाभिधा
वतां स्थितिगोत्तारोयेषामनृज्वालाभिधावतां ३० स्फुटार्धचंद्रमदामवादिणीपातः
संजुलं महेश्वरशिरश्चायं समन्तभारणंगनं ३२ विवेशविष्णुशोवेशाश्शोवशिवशो
शवः शोविष्णवांशिशोवेशाशिवावेशावशीविशो ३३ द्युतः द्युत्करंगुलीवा
तभोगींद्रकृतवेष्टनाम् सशक्तिमसरोभोधिमाविमर्दरविभ्रमां ३४ संग्रामभूमि
करुणामदमतामसायशोनिघ्ननिपुचममदपतामसाहतः ३५ तमभीषुस्तनू
यातिमिरास्यतदिच्छावाः सतारकावश्रयिताः दयकालनिशाश्व ३६ सद्यथादत्ता
शस्तास्सतयोधामहासिना सद्यथादत्ताशस्तास्सतयोधामहासिना समुद्रयमक
गोमृत्रिकामुरजजलवधाश्च कृतान्तनगरीमालवल्लयंचोजितं यतुः दधनेनाययुयु

五

220

二

नादेत्योचानवेत्यसदृशात्मनः ६० सारतारदिसाध्यासामाध्यातादतसाधसा सा
 धसाधर्मधोरामासाधधीतिरतारसा ६१ ससादशाक्षरं यमम् रणसिंधुसमन
 सोतदातीमुत्तितीर्षतां सारित्रासकृत्कृष्टकणोत्तानोरिवाभवत् ६२ वादिता
 तरसाभीमाभीरीणांसकलाततिः सादितातत्रमायामासारीणांसकलाततिः सा
 दितातत्रमायामासारीणांसवलागतिः ६३ गोमूत्रिकाजालवेधः तयाकुनस्पसंया
 मेवजनाभस्यभससात तदातपवतत्रासीदर्यसोतः सरडुहाम् ६४ रयाम् भुवत्स
 स्थानतस्यावरतामदात् अनिर्जितरिपुः सापिनतस्यावरतामदात् ६५ प्रभोध
 ह्ववीत्यारण्येभोचयुधिविभ्रतः वाजितोवाहयाश्रकंकुपाणांश्चोविकाभ
 दाः ६६ तायमानचनच्छायायाच्छानचनमायता नाल्यकप्रतिमास्यासमुत्था
 मातिप्रकल्पना ६७ अनुलोमप्रतिलोमपादः संयुगेतर्गलस्यामपतिताग्रह
 तारकैः युगोत्तोत्पातदेशीयेनसामपतदानवैः ६८ क्षताकर्करुक्रयादधेतदा
 समितिमानवः तद्रूपवीह्यकोनसतदासमितिमानवः ६९ जयश्रीरभसाकृष्टिप्रसा

ह.
वि.
वि.
२२
२३

रितकरोपमैः सखापसखाविदितैतिज्ञतीविद्विषश्चैः ७० यादतागिगणान
समवदातातसंदरान् यातागजसदानंदहरिणासवतासदान् ७१ समंजसब
धोगाढार्थश्लोकाः तथाचातातिरुषावज्जकेतकेतदिवोकसा विकरंत्पारो
दृष्टिचयोल्कापुजविभ्रमाम् मायामूर्तेर्द्विषः संखिसायादीदमितायुधा तत्से
नाचतयाचक्रेसायादीदमितायुधा ७२ दोहदृष्टोद्रेकेणसावज्जचरतोयुधि प्र
मयात्मानवानीकेयारिसवतयामकुत् ७३ साशीसाशासाशिशुसुसासमाशु
शशीशशान् शशासाशामुसेषासमरेषुः शशाशाशिसुः ह्यक्षरः सहसधावि
भयापिस्थितिमात्मानमाहवे तिनयपंचतामेवद्विषंमायाशताकुले ७४ सांसे
ससदांशस्वदेवतागधनायते तेनचकुर्पतिनामदेवतागधनायते ७५ तसंया
मानरिहचवीणीमार्गपरिष्कृत विचित्रमंडलतयाविद्वारतगंध्रियं ७६ राजःय
रिणमंदधेदंतकोचमंदगदं द्विषांयुविद्यथाज्ञारदंतकोशमन्तगदम द्विषांयु
विद्यथाज्ञारदंतं तिरदांशुकरसंयकांस्फुरंतीकरवालिका रुजाप्येकस्यसंयामे

वनरशां प्रियंदधौ ८० जज्ञे सिंह तनु श्रेष्ठसंरुजितरवारिभिः तस्यैसा निसुरा
 श्रकसंरुजितरवारिभिः ८१ कोदंशस्फालनोत्तालखकातरितद्विषः योधास्तस
 रुषत्वेपि विष्णुददतां यशः ८२ वंशीसेतामुक्तपंतीसादिपिष्टासुराद्वे श्रिय
 मोदिष्टतत्त्वज्ञेसादिपिष्टासुराद्वे ८३ शरदंष्ट्राकरालत्वेद्विद्वानवात्रोण नाना
 नीकाननैः किं नृपततामनभृभृतः ८४ भामितानुतिमात्रासुसंमोसेकरतासता नाग
 नाशरसंस्थासुमायाताकुत्रिवाससा ८५ सामवार्तिकुतायासासुस्थाशरसनागनाता
 सुतारकसैसासमुद्रासातिनुशसिभा ८६ प्रतिलोमात्रलोमाभाप्लोकद्वय तत्रस्फुर
 रसैश्चित्रैस्सल्लोकविनिबंधैः अनेकमार्गैर्मंगामेमहाकाव्यायितेभट्टैः ८७ गजिता
 नुमतावारखतामसकायसा सायकासरसारथधरासारनुतानिरा ८८ असंयो-
 गान्नरानेकपाठनंदिकवर्तनः केतनांशुकवीनांकरयसवकुतास
 दे संयामजलपेयैरेतनाम्बरिसंडले ८९ सायासाससंयामसंयामायासस
 ससयत ९० ह्यतरः तयाकामकमाकृष्टनागारंभेसरद्विषा तदवारयदोकार

ह.
वि.
त्रि.
१२१

२२२

सिवेकंकारमाहवे ॥ योनुकुर्वन्मयेवर्थमानंदोमादरंनितः नकेनचिद्विषाभीक्ष्ण
मानंदोमादरंनितः ॥२॥ सत्पातागमात्रोविषादैर्विरसीकृतः बभ्रासगहतागाथेयं
तत्त्वश्वाहवे ॥३॥ नैष्ठुर्येणभूतोशरीसमप्रावासवासवानिभिः नामसत्तारिभिः शास्त्रा
समप्रावासवानिभिः ॥४॥ असोमावोपतस्यथोउर्ध्वप्रमरोदुरः तामभीषुस्तमस्कारक
होलाश्वयेद्विषः ॥५॥ तोहिनामरवित्रासासात्राविरमतांछिता साधसावहतायासंसे
याताहवसाधसा ॥६॥ अनुलोमप्रतिलोमपादः पादाभ्यंतयकंच श्रियंविशीयमानेनच
रितेनधमसो सत्तातिरेकानंशोतिसुरैरस्ययताहवे ॥७॥ जयजायिषुजायुंनिज्यायोयां
ज्ययेज्यया याज्ययायुज्ययेयजयेयायाजयायया ॥८॥ द्युतयः विभ्रतीहेतिसन्तोहन
क्रोचाकलतांद्विषः वेलेवहतनाविषतयोहृत्तस्यतोयथेः ॥९॥ सादयत्याननंतस्यमवा
तिविधुनानया प्रणोमुषामविच्छिन्नमवानि विधुनातया ॥१०॥ परावीनेविधायापुसैसंम
रुमंदम् साजसौजमिकस्यागहृमादस्योदजामयत ॥११॥ सागभाविविभागसागानिता
गगतानिरा भातानितेतेजिताभाविगतेननतेगवि ॥१२॥ सर्वोत्तमभः नतानामनतानोचस

अथ वज्रहारसा नितायौर्जितमेकेशाममेष्टां जीवितं क्षयम् ॥३॥ अहमनवलंते
 षोमदानगजयातया रेजेवीरवृथित्यासदातगजयातया ॥४॥ विश्रुतीसुभदेतोश्रे
 णकल्पस्थितिवाक्यं आलिङ्गनरणेकीर्तिः स्वर्गनारीचतन्त्रण ॥५॥ ताम्रथाविश्रय
 लोलिवंधनाहितवीरपशून् वीरनामन्नपातत्वादसायत्ताकुतादरे ॥६॥ ताम्रहारनरीतीरत
 रुतोरिति रुद्राः तीरितारातिरातोरुत्तरतारातिरुद्रिः ॥७॥ द्युत्तरः वैष्णवीसम
 क्रीडाविहारैकजवस्मया गद्यादेमलोवस्मयिरोसिपुधिभित्ती ॥८॥ द्विषतः सुसै
 मानिपंगवित्रयनेस्मया सावभारप्रियेसलोपरावित्रयनेस्मया ॥९॥ कालरात्रितवे
 नास्त्रपयस्त्रुलपर्वता वपुषाभ्रकषेनायभीतिदसरविद्धिषां ॥१०॥ नाजनेनाजनेन
 जानानाजनेनैजनम् निजानिनेनातिजनेजानानाजनेन ॥११॥ द्युत्तरः प्रमयेसा
 ज्वलच्छूलमाहेषयास्तदाभवत् नभः पुरत्रयलोषशिलितेवपिशगिते ॥१२॥ अदभ्र
 भीतिदेनित्येदतमानल्लसादिति भुमागतगमासादेभीरुतन्त्रमगच्छति ॥१३॥ अर्धभ्रमः
 समरेलक्ष्यभशसकेतमालीनिरगले तस्मिन्नवतितिर्माणविभागोऽवडगमे ॥१४॥ रत्न

ह.
२.
वि.
२२३

तमालां विभ्राणारणश्रीमणिमेखलाम् ब्राह्मीमरणसंरंभविभ्रमाश्रियमासदत्त
॥५॥ तिलकम् अथात्तंसंयुगेष्टोष्टुकेतदंतिनिशांतताम् कुर्वती विशिखैस्तं
सकेतदंतिनिशांततां ॥६॥ अथपुष्पमातैश्चैतानां हृदयाविधा कुतमा
एकतुप्तासीत्सहस्रेणैव चक्षुषा ॥७॥ गीर्वाणजननताभ्येतत्तथावसरतो नताम् द्विषो
वीक्ष्यारण्यीत्यातथावसरतो नतां ॥८॥ विभ्रती रत्नकोदंडपरिवेशविभीषिणो सो
दृष्टारिक्कलोत्पातचंद्रविंबमिवातते ॥९॥ रत्नीलोत्पारत्नालीलीलालैरिरत्नलाः
रोलोत्पारैरालैलीरुहरोरोरीरले ॥१०॥ ह्यत्तः पुगलकम् शिखिदन्तिनपिंचश्री
नम्रवक्त्रेण केकिना उत्तमानत्तलक्षुक्तिः कौमारीरणमासदत्त ॥११॥ विनिर्धूत रवि
योनामोद्गृष्टांशोतरेणना गणसैम्येनमालत्मीमद्गृष्टांशोतरेणना ॥१२॥ विभ्रती
संयुगेत्पातमहोत्कामतनेगदाम् सशोत्पमाकोवीरीवैस्त्रयाः श्रियमासदत्त ॥१३॥
द्विषश्चिः कर्मकौचैस्सारंस्तनतापटं नयंत्परिक्कलं स्येयसारंस्तनतापटम् ॥१४॥
सात्यकादिशास्त्रवाः कुर्वतीरणरेणभिः तामभीयायगर्जेतीयातद्वृषपर्वणः ॥१५॥

नतयासेनयातत्रयातयातुनयातनु नुतयांतस्यालिष्टयातयासेनयेहिता म
 रजबंधः पुगलकं कृतानुबंधाडुत्पण्णमायेयीधारणामिव जगत्कृतमवैलो
 कस्मर्वमेवात्रभस्मात् २० कोरसिंधुततिश्चारुकटकच्छाययाधिकं भिन्नोरैया
 तदोरजेकटकच्छाययाधिकं २६ कृतपुंखोपिसंग्रामेदैत्यलोकोतिरंगलम संपा
 यतमवन्निष्टयाम्पायमपुरीमिव २५ पुगलकं कीर्तिजंतेसमीकेषुनवेवसतया
 तया ३१ युधितयगणस्यवविशुजिह्वाप्रगजंतः प्रतिनादच्छलेनाशाभीताश्ववि
 बुक्रुशः ३२ दधोपियासपत्नेषुययावैरावतेसता विगर्भाः सनमात्रहोययावैरा
 वतंसताम् ३३ तेजस्विमंडलस्यारत्नकुर्वन्नतमंहाहवे शुभ्रकशवपुः श्रीमात्सतदा
 स्तावल्लोभवत् ३४ तेविरेणगतायासासमायापदपातिनी नीतिपाक्षपयामास
 मायातागणरेवितं अनुलोमप्रतिलोमार्थोये ३५ अतारोपितवाणोनवारुणी
 धनुशाक्षयम् निजमंडलसंस्थानवारुणाविराजसा लालितैलीलतालातालीला
 ललिततातता तालोत्तालातिलतलालोलितालुलितालिता द्युतयः ३६ पुगलकम्

ह.
वि.
त्रि
२२४

२२५

विस्मृष्टमंदरमितादैसमेनाक्रमद्वतीः त्रीक्षोरंशुशरत्रातैस्मौरीचसमचक्रचत १८
शातटंकाः प्रसादेनहीयमानारणानिरे शापटंकारनादेनमाभिमातारानिरे ३५
कावीबधः शापसाहवसंभकणोताकृष्टवक्रितम् वायव्याविभगमासनिजमे
उलविभ्रमे ४० विषेहेमेनयामासमहासाशातटंकया रुत्यानयारियोभृगामहमा
शातटंकया ४१ विदेवयंतीसाथेन्दुमंडलामहमीनिशाम सारीप्रयरशुःसेवाप्रि
यंतैनायकीर्यौ ४२ साथेवंद्रशरत्रातैः शरीराणिसरडुहम् चकारानलकामायौव
दनानिचयोचितं ४३ स्वतप्रियाधनयोधैस्सागरीयस्यमायया साजिवायधनैः क्रौंचं
सागरीयस्यमायया ४४ तामभ्युक्तयामेख्यमायावद्धिर्धुताभैरैः सचिरोमणश्चसतादे
सचितप्रलयामसा ४५ भामेद्वारुततननासादिमायादमेविता मामहस्ततयाशात
सागादृतसमिधुता ४६ शास्त्राश्लोकः सहसादितमेनाशातयामेसाहितधुता या
तावित्रस्तगमात्रासभामातदंतमित ४७ एतडक्काश्चातरंगाशरणेणश्लकः युगलकम्
लोलयायिचष्टलोलयेययालायलोलया लायिलोलययालीयललायायिल

यंयये ४८ द्युत्तरः पुगलकम सगहमपुरीदादलप्रमारुतिविभ्रमः द्युजंभत
सगरीरांयादपातिततोरणः ४९ शक्तीवहंतोयशसानवापुयुधिरेचिताः दस
मुश्रासराभीमानवायुयुधिरेचिताः ५० दिवौकसामयोद्यमवेगदंडहताभ्यशम
विनेतुः परुषाभीयोवत्रयिस्त्रसंयुगे ५१ ससमएतनानानाधनानारिसमाहसा स
तर्जनयुणास्फोटवीरयोधनाणामरी ५२ शक्तिवधः दिवोवतोर्णवभुवेनगतल
यकालिका वाराहीमलिनश्चायाप्रभाभानोरतस्तरेत् युधिवक्रंद्विषामाशुनीरंध्रम
मयंवियत् ५३ सादराससरासासासाराससरासा सासराससरासासासासा
ससरासा द्युहरसमुद्रकयमकं यतिलोमानुलोमगोमृत्रिकमरुजस्वस्तिक
ज्ञादिवत्थाः ५४ स्थिरानिरप्यस्थिरानिसाराप्रतिमयारुवा चामेडावडवैरासा
जितारातिमृधेवभौ मुसलवधः रणसरडुहः मैसेतदासमरुतांगणं ५५ कृतोत
वेश्मयद्वौविभ्रमाभिर्महाहवे सरासरगाणजत्रुगंदाभिरितरेतरम् ५६ सेनाय
यस्तनाराचचक्रासागजितासरा गनराजस्यदानोयुविष्णोदिकटकेनरा ५७ रामभिन्न

ह.
वि.
त्रि
२२५
२२५

नभोरंधदिंसखासाखणनिरे रेजेसुसारेसातंदहाश्रियमुपाश्रिता श्लोकांसां
खड्गवंधः ६० शुगलकं आलिंगितायुधिप्राज्यशावेरागतश्रिया गौरीवपुः
धमानासोदयणांस्वामिनाचमः ६१ संयुगेतिसहस्रांशुनवधामर्षतापिभिः
नादीप्यतासुरैस्तत्रनवधामर्षतापिभिः ६२ वह्निज्वालापिशंगोर्ध्वकेशोयातभि
रलिता लंकेवनैलतैरेजेयुधिप्रासकरेदिशां ६३ तद्रणोरेणत्रयेणनामोचित
मसावरं यत्राकृतततोपूरोनामोचितमसावरं ६४ तरोमणिश्रियाशोरिविभ्रसं
युधिविभ्रतः अविपन्नतिरस्कारोरेजिरेगुरवोगजाः ६५ विदिषस्मरेतमसमाया
समयानया ६६ कालापणोभोविभ्राणमयासायशिखंडिनाम् नगैरिवरण
झीनैर्विनेशेदानवाहिभिः ६७ स्फुरत्केडलरत्नौचतदिकिरणकवुरः मेघनीलोद्य
संशमेप्रवृत्कालश्वावभौ ६८ अतालव्यः शरव्यामिश्रवणतांदधौतरणमूधनि
कृतप्रावभटास्तस्यमार्गणश्रविरेजिरे ६९ येनव्यापिसर्गोननाशक्रोधावुं
गतः ७० तीक्ष्णशल्पनखाश्रामिमार्गणगालिभिः क्रमन् युधिगीर्वाणसेनायां

उभंगवपत्रमः ७१ आकृष्टपत्रगोद्वेज्यायस्य सति तानवम् तेनाज्ञोद्विष्ट
 मूर्तिमेज्यायस्य धनितानवे ७२ संखेवलिभुजोतत्रनवायसमपिकिया अभ्यापतेन
 तेवैरिष्टतनानविषेहिरे ७३ संभस्मवभ्रवास्सारवैरिवधेनवः वलितैस्तत्रसुसे
 नासारवैरिवधेनवः ७४ अससौमिमहोभृत्तेवलभरेणमीरिताम् शुक्रतात्मापि
 तंगत्वमथत्राहुतद्विष्टः ७५ तानेतानिललोलेनलीलोलेनलोलेनलोलेन नुत्रात्र
 तानलेनैलीलनानननलेननो ह्यहः ७६ अर्चवेत्रनावसासैरभियोगपरीयसा
 अभानिभ्रुआभीकेनेसनासीसंतिनीद्विष्टः ७७ तिलके अंगास्पावुकुतक्रपाता
 लातस्यसाधुता त्वाचासीदिशुभिन्नपातालातस्यसाधुता ७८ सप्रस्तावेरणेतस्य
 कशयैः प्रतिहारभिः सासंजन्मसटशंयधीयतविषाणिभिः ८० सरस्तीणोद्वि
 शोभग्रकलावतिकलावति निपेतस्तत्रतिमांशुविभामिनिविभामिति ८१ अने
 कमलतंतविभक्तत्रात्रपुगापहते द्विष्टतंसंप्रहारेसावकेकः कमलासनः ८२ वा
 यवीवाश्वाययययुपायययययः योयोवयोययायेवययावययवीयवा ह्यहः

ह.

२

वि
वि

२३६

२२६

मिसेग्रामयिषुस्तेनवृक्षमर्षारिमंडली संगरांगनमुद्गुशस्त्रल्लायान्यकारितम्
८३ याजरायत्रदादत्तोदत्तोदांतपराजया सांजनामगताद्यानिनिष्ठातागमनांज
सा ८४ युगलकं प्रतिलोमानुलोमार्थः विज्रमदाणिकस्मापितृक्रियाप्रतिसंयु
गे ८५ पर्याययोगपद्याभ्यायद्विरोचोस्पनाभवत् ८५ रोगभूत्सृष्टसंचत्तभरयदान
वनायकः ८६ सुहृद्यामासतैवालिबरदानवनायकः ८६ वीरभद्रसंग्रामेयुधमा
नस्पतिभरस मेहनेप्रसरोदैमैः क्षयवायोविवाद्भिः ८७ विदधुस्तत्रसंरंभंश्रु
तापिनिपातिति द्विषतोशुपिमादोपेक्षतवर्तिनिवर्तिनि ८८ दृष्टोयत्रशडीशः
शूलैरणरमोलसः भ्रमयंतलज्जालातासांशोषितासुधि ८९ योहंतंममरेभी
तानयलालसमानसः पश्यत्यरिचमूर्देयंतपालालसमानसः ९० वद्वर्विदिष
रुक्षाग्रपक्ष्मपयंतपाटले तस्यावत्तंडकोदंडवेडोदंडमेडलः ९१ सचकारचमर्ष
हेमतिमानवमायया विसिस्मयेतयाविष्मतिमानवमायया ९२ दयमास्थिति
माशूढभोगिभद्रप्रियाकृता संप्रहारभुवातसमलयापित्यकायितम् ९३ सदित्

यशसालोकानवाणोष्ठासुरंजयन् नचक्राममयेधैर्यादवाणोष्ठासुरंजयन् ॥४॥
 विप्रचित्रेः समीकेयेत्सेसमभापतत्कुपा दधत्मीत्सटक्रिसस्त्रिमूर्तिः परमेष्टि
 ना ॥५॥ मदमेदोडुडुहामदासासोदसुदोददत्त ममारिमदोडुडुमददोदददीदम
 न् ॥६॥ पुगमम् द्यक्षरः प्रह्लादहतनाचकंद्रादैर्षुत्वरयदिशः सतारकगणनो
 श्रैस्सप्रहारेहिमत्विषा ॥७॥ नतोरसादृशांतेनदृशांतेनकलापिना कलापिनातदा
 सेवितदासेवितनोरसा पुगं सदृष्टमके करेपरिजानश्वपथेनेधिकमंडलो निशा
 करसहस्रोष्ट्रेदेसाः क्रोधात्रिजघ्नतः ॥८॥ दैत्यवक्रमभृज्यप्रभावराणामस्थितन
 इरोश्चमंडलंसादप्रभावराणामस्थितन ॥९॥ प्रापयेत्तुपिष्टष्टसंयुगोत्कर्षभैरवैः क
 कुभः प्रावृषीवायत्रिदशासुरमंडलैः ॥१०॥ श्रियंदैत्याधिपाः सैमैः रामदेशसरोचितैः
 द्यद्विस्तृणतोचोश्चैरामदेशसरोचितैः ॥११॥ तरसामलकीनाशश्चमाशरभदानवः
 संप्रामोर्धोवधनायाहिमशैलतटीमिव ॥१२॥ सर्वात्मनारणोतस्मिन्नवतामसमं
 जसा तेनावोदिषतोसेनानवतामसमंजसा ॥१३॥ आमर्दकस्तमभागात्रवोजनम

ह.
वि.
त्रि
२३७

लीसमेः अन्वीयमानोदितिजैः शब्दकलशवांबुदैः १०५ समार्गणागाणोद्भूतमस्तं
भीदस्पतोवताम् संग्रामकारिणः प्राममस्तंभीदस्पतोवतां १०६ पारिस्रवहारे
आनैर्वैजयंत्यस्तुतिर्करः राजकुवरीकेतोमन्दराद्रिरिहारेवे १०७ सोवैन्दतिदि
घातस्मिन्नवाचामंतिकस्थितां प्रामयोधंशिबोचांस्तनवाचामंतिकेस्थितां १०८ पि
षंगजचटारुवीरुचीपरगुरभताः वभारकालमुसुलोरणमूर्धियथान्यतां १०९ ल
लाटेनानुयंस्तंगनामौष्टापदमायताम् मरणोवीमरातीनानामौष्टापदमायतां ११०
ततःकोट्योर्दधेदीर्घैः स्रोतभिर्विमानिनां निस्त्रिंशोर्वाप्तदिक्क्रमयेर्जदेमादवे ॥
उरुत्सहस्रसंग्रामेनवाहिसामकुक्ष्ययन विरामासुरव्यूहंनवाहिसामकुक्ष्ययन विर
रामासुरव्यूहंनवाहिसामकुक्ष्ययन विरामासुरव्यूहंनवाहिसामकुक्ष्ययन विराम
मासुरव्यूहंनवाहिः ॥ कृताट्टहमास्तसैवैविरूपाक्षतयानिताः सत्त्वरुकंदाममथा
स्तदैदंगीसमासद्व ॥ संसारारिस्मसारोद्गमसरिरिसिमारुत ससारोससी
रीरांससिंरामसररस द्युतरः ॥ अगमम् तित्वाज्जोपयोगेननयनानीवविदिषां

निर्जितानामनर्माणयेतस्त्रैणानिचक्रिरे ॥ सपुरेव नरावद्भवाववासुकिराततो
वभारातिसेनाससारवासुकिराततो युगम् ॥ वद्विर्गर्भचसूर्याचसर्वलोका
भिभावती विलोकेसरसीहोभकरेणहरदक्षिणा ॥ हरिणोरिहसाकंसामाया
साविगतागवि विभुनाभुविमारासातंगानविहताहनि ॥ युगं प्रतिलाम्येतस
एवार्थः ॥ लीलानेचितुं वस्तुपतत्रमरुताहवे १० संपुच्छयद्विविधैः प्र
तायाप्रिमिवोद्धते १० शिशुनाशीशिनानंशुनाशोनोतीशोतिशो नाशाननाति
नानाशोनेशानोशानशोनेः ११ युगम् द्युतरः समावाच्यतकेतस्य संप्रहारमदी
तले स्तृष्टाव्यकप्रियेविभ्रुकीशकात्यामिवावभौ १२ सुमेतंजीवितयनेसद्येमज्ज
समालके ज्ञानभर्तादेहाधिसद्येसकसमालके ११ त्रैलोक्यप्रलयोत्पत्तदृशाश्वा
तिरगले युधिकेतमतीहरहापतेतीः सरद्विषा १५ तैश्चातिताशोतीताशीः शिशु
शीतोशुताततः तोत्रेशिताशिताशानैः शतशोत्रताः शितैः युगम् द्युतरः
समवर्तिपुरीवायविशिखावलिशोभिनी अशीर्यताशुतंप्राप्यवन्नवाद्भववृथिनी

ह.

वि.

त्रि.

२२८

२२८

काकाकु

तदाहणेनवीर्यस्य समदः सहितः पदम् रेजे सुतनयस्य स्नात्वा त्रयवेदीक्षरमतः २३
मात्रापहारदनाभ्यां यथेष्टाभ्यां श्लोकद्वये मनोरथे सगरीणं विशिष्टनरुक्कवरं
स्रयचक्रं चकारादौ वज्रवाद्भरुषोत्थितं २४ मयमायामया मासं मायी मम मेयो
यमः येयो मायमियायासु समेयायसयो यथा ह्यक्षरः तस्य वेणीलतातेन सं
ग्रामादयसर्पतः अयशः पदवीवाशदृष्टोष्टवर्तिनी १ तत्र समंदले वेंधे
स्तस्मिंश्चरति तद्भटाः ते कुंते ध्याति तिर्थातेतिदितादिनि २ अलवंधः विशिष्टे
नपुरोषवद्विनेवाशुपेनमः सुविलोमानमायं ते शतिलोमगतिद्विषाम् ३ वि
विधाधिवयेपीवाविधिं वेधाथवावधिः पीधावीवीवपीवधाविवेपीविपुयोवपीत
युगमम् ह्यक्षरः निजचानरणोसेनास्रसौ उश्चवगोवंल अशेषसुरनायोपि वि
उलोमानमादरः १४ यश्चकारद्विषे कृप्यनवक्रामवतां भमः नमोनतिष्टते मायान
वक्रामवतां मतः १५ प्रहारमच्छंयाविश्रद्धाकलत्वं तमत्यतः केतवाहोरणोसै
त्यमपश्चत्रीललोहितम् १६ गरागारोरागोयेवागौरीरागीगुरुगीराम् ॥

गौरागरुगिरीरागोगोरेर्मरुगेगरुक ३० द्युत्तरः सनागराजकटकसगरुहस्तहि
 नोर्ज्वलः तषागद्विरिवाभातियोहिसानीशातास्पदं ३१ योभातिप्रतियत्कुषादत्त
 यत्तानलाभया दृशाचसरुषाधस्तदत्तयत्तानलाभया ३२ वक्त्रालम् ननोदवकु
 लाकीर्णोमहुर्मस्थितिजज्ञां चित्ररथाकुलभेजेकृतांतनगराश्रयं ४० दुर्भयया
 चमस्तस्यमाययावसितोचिषा शोणोद्यग्देकौद्यमाययावसितोचिषा २५१ न
 स्प्योश्चैस्संगरेतस्मिन्नवारिदमनोरथः शरत्कालश्वाभासीदलयन्नमरद्विषः २५२
 सोमासोमःसोमासोमःसोमसोमासोमसोमिमां ससमांसमसीसांससासासासस
 साससः द्युत्तरः २५३ सत्संजलायतामेकपिंगलात्रगतेदधत् सभास्वांसिदशा
 रातीज्जानोलाचवात्रणे ५५ संचरित्सम्परेभंसनातनयशोभितः शौर्यमप्रयय
 त्संखिसनातनयशोभितः ५५ क्षयानिलैरिवोशेषविवर्तनसंदैरुगे सैतिकैस्त
 स्रकाक्षेणसावहेलं विलोकिताः ५६ भोगैरैरिभिर्भाभैरभासीराभेरिभिः रुद्री
 भिरभ्राभाभाभारिभिरुदरुभिः ५७ युगं द्युत्तरः सधीरसुरजोद्दामर्गजाः शीकर

ह.
वि.
वि.
२२५
२२५

वर्द्धिनः गजधारागृहरेजस्तम्भाः श्रुत्याः कलापिभिः २५६ रणे संकुलतांशमे
संजटंकरवारिभिः तद्वपुष्करिणामेविसंजटंकरवारिभिः ५५ दानवानोरुषासै
सैदेत्यानांचयुपुत्ततन सेनयानुगतः संखिसरस्वानिववेत्तया ५० श्रयेयेभयया
यीभ्याभ्रयोयोभीभयोभयं ययाभिभ्रयभ्रयोयंभाभोयीयायभाययन् पुण्येद्यत
२ः ५२ साम्पसेहारवेलेवदलयंतीक्ष्णमाभुनः नासत्यतासुरैस्सेनोवाङ्मणालिभिर
प्लम ५५ यस्पसेनादिशोदैत्यानविभ्रमदशोचिता येनारितारोविदधेनविभ्रमा
दशोचिताः ५५ त्रिविधस्यापिहर्तायमशान्तस्मगरीयसः संग्रामगहनेभास्वास्ते
जमातिरुरुत्तरः ५५ दृशाशोदृशादृशः शशिदंशदृशादिशः दृशीशदृशदृशदृ
उदंशुशशिदः शदी ह्युत्तरः तेनसंजचदेसाधेतसेनापुगयद्वती विवर्तयत्काल
केतः कालवक्रवदमतः ५६ पिदुर्मीर्गणास्तम्पतमीशकोचनोचिताः क्वापु
यानयधुर्वोमितमीशकोचनोचिताः ५७ दधतांशुयतांशुसत्सैमेनप्रतियोगितांशुस
गरवियातेनतस्मनाकतलायिते ५८ शरवृष्टिद्विषः शमासविषेदेततामितः पणाम

लत्वेवथक्तेसविषेहेतुनामिनः ५५ स्फुरंमौर्वीतडिदंरुक्तेरंरुचनावनः ससुषे
कः प्रणादेनराजहंसानविभूमयत् ५० नग्रानगेनान्नाग्निगुनानेनानुगानिनानूनं
नागात्रगेनेनगगनेगोनगानगो ५१ द्युतरः शरैः परयतागमाविभुनाहरिवाहिनीया
स्त्वानारिशास्सर्वास्तरमेत्यसुकेतना ५२ ससारणेससग्रासेसमग्रासेसमारणे सरारि।
णासमानेभासमानेभासरारिणा ५३ निलके ससंगरोगनेभंगपरचीनसनेगनेश्रनेग
केतुनारथसुरमेगलगीतिना ५४ नारिनादीननोदेननिदानोनेननारिनानारिनाने
नननुदेननेनानौदनारिना ५५ युग्मेद्युतरः पादाद्येनयमकेच तेनानाथिप्रतिस्वानः
शरौचैस्तिमिराशिभिः वाहिनीविस्फुरत्कुलकुंजराभिः सुयवणाः ५६ जवानवविनि
घ्नेतेविनिघ्नेतेसभासुरं सभासुरंजयत्राकंजयत्राकंपिविग्रहं ५७ उगमात्मिवाराति
सःछेदक्रमशीर्षके कुर्वत्सत्सुभटोंसंख्यजवाटपतनोयसः ५८ जुजुरेगराजाजिरो।
रुजाजिरुजोरुजन राराजोरुजुजोरुजेरोरुगराजिजन ५९ युग्मेद्युतरः नेत्सनाया
प्रहननैश्चेतोहारिसुरद्विषां रणेनदासीत्कृतिभिः परीनेरत्सन्निव ६० निर्योत्याज्वल

ह.
वि.
वि.
२३

१३०

याहेते स्मभयानकयाश्रितः दिवौकसोद्विपद्गीत्या सभयानकयाश्रितः २०० प्रत्यस्व
शास्त्रसंदोहयोथीयोथाभिनेदितः शिवाविशेषमत्तंगेदशीयत्राहवांमने २०१ हारिहा
राहिरंहोहिराहोहंहोरिहाहरेः हरोहरहरोरोहरोरुहोरुहोरुहोहरी २०२ निलकंठ
हरः नराक्षरबलोपेनंराजभटमंडले युधिष्ठौयीचिन्ताविभ्रः लक्ष्मीहस्मिजलोप
मां २०३ समदानगजामंदीसमदानगजानतः वैरिराजयगामशीसरराजयराजयः
कुलीबंधः २०४ उत्सृज्यसमरंसार्वेमभिमामेनदानवाः प्रसोतोदितभूयस्तादथ
कांचनभूभूतः २०५ इंदोरोरडुंदरडुंदरोदाररदीरदः इंदारिरोरगरुडदरादरदिरेदरीः
युगंमद्यक्षरः २०६ आवासदक्षिणस्थानेतलाटनटवर्तिना विद्विषोस्मादहत्रारा
त्पंदनेनराभसन् २०७ सकैटभारोतत्राजितालसः सवसैनदाबलिभोमार्क
सञ्चायः सकैलासश्वाबभौ २०८ युगलकं अससंजसंबंधोगूढचतुर्थः संवर्त
कचराचोरचयैरोजितगर्गजैः कनेनरानीसंशामीसहसादानवाथियैः ०८ साग
णायदयेत्माचस्थावराविरातिभीः भोतिनारविगवस्थाचत्मायेतपणगमा अलोमप्र

वि.
वि.
२३

युग्मे सरवैरिवमृस्मिन्विधुसाशेषशोभिना लोचनज्वलनेनाराद्वयुवाचविराजितः
 युथियेयायुधीयायोथेयाथेयोथियाथिपुः योपाथीयथयोथेयंथायाथेयोथुथु
 यत् युग्मेष्टरः समार्गमर्गलादंरोजयहारस्पतिद्विषो श्रवामशालभच्छायाशा
 रैश्चक्रेविहायसः ८२ नस्मिंजुर्वनितानैरिनकेंकारोपितापदः यैथौलुहनुषसे
 हेनकेंकारोपितापदः ८३ संप्राहारतलोवीचसभटंसुरविद्विषः निन्नेनतरसा
 योगेभूमिवर्धननोमता ८४ कयाऊकाऊकायातिकाकीकाकोककाकयाऊकैकै
 किकयाकेयोकाकीकाकोककाकया ८५ द्युहरोयुक्तादयमकश्च प्रणतंसविभुःशत्रु
 मुत्ससर्जाऊलारणे हिमवात्रिवसन्नागविहारीरचिनास्थितिः निलकं ८६ सौमोसा
 स्रपियासौसीसोपियासः सपायसुः सपंसासोपियापासीसोपासस्त्वपयौस्रयान
 द्युहरोः सत्पुत्रहृष्टमुष्टिनेदयद्दिमोर्गणासिभिः विभिन्नछिन्नरुक्ताः चकिरेन
 द्रुष्टैर्भटः ८८ कृतकामोथगोर्भर्तासुखकमलासनः भूतिधामपरंभेजेप्रोभुः प्रो
 भुरिवापरः ८९ पुण्यत्रयवाची यत्नेमनोभवाकारंकरेयः शोबेरजिते लोभिनेभुवना

ह.
वि.
वि.
३१

२३१

पाये। वी विमानि वडुर्थ २५० सबसासवसेवाससासावासाससौववन सुवासोसः स
वासीवीवासवः सवसावसौ ह्यहरः ॥ वशुथिनीषुसमरे दैत्यराजतमाभूतो वजाहतिभि
रत्युच्चैः शौर्यसंगाण्यशातयत् तिलके ननूते सुतरो मृत्याकाबंधासमरेचकैः शरश्रेणि
विचकरेकाबंधासमरेचकैः ॥ तदाजिनश्चस्पष्टवजासनरुविहये तमाथरगुरुदैत्य
स्कंदसाराजिगायसः ॥ दधुषीजगनेग्रामेकांचीरवमनायतो यस्यारिस्त्रीदणोनाय
कांचीरवमनायतो ॥ सिसंग्रामयिषुलेनदष्टदंतः छदः क्रथा अभ्यदैत्यागसारंभसं
रंभादशानिप्रभः ॥ युगं शौर्या नलशिखाजाले कौशिकस्य हतादिनि नियतेनेन
निर्हृष्टसारनातायनिर्हृथं ॥ शरबंधः सुकेतोरथसंग्रामेकरालकृदिनभुवः सत
नाभूरिभूरेणभसरायिस्फुरंत्यले ॥ नननानाचनौचननिचानचनोचनाः चना
चनेननाचानिनाचानानुन्ननिन्ननौ ॥ युगं ह्यहरः ललाटतटगोहसिंधुर्जटेनर
नुकर्वती सदानलत्मा शुभेनतकुंजरयदारो ३०० संप्रहारे सपर्यस्तनानाशाखा
द्रुतोहितं व्यथादतनुसंरंभो नानाशाखाद्रुतो हितम् ३०१ कयरीवास।

व्यथारतनसंभो नानाशाखाहुलोहिते ३०१ कयदीवासुरामंदीसहालाहलविभ
 मः नदासंजवटेसार्थसंयाणिः स्वकेतना ३०२ विभह्वपुस्सरकौचविसंसीरतनो
 दये नेनाकारिसरागंसविसंसीरतनोदये ३०३ वराहलीलाचतयाश्रियाहरिरिवा
 श्रितः पुष्पवर्षक्रियानतंसमभाद्यतवेचरेः ३०४ गुरुकर्तकः यस्याभः प्रणनोनेवन
 रकेसरितामयात् विभिन्नदैत्योयश्चैकोनरकेसरितामयात् ३०५ आसुर्यदशनज्यात्
 स्त्रामविशेषवियोगं पंचजन्येनवाध्यानात्रस्तंभानरंरणे ३०६ सकाकाकीकसा
 कीसौकौकसैकोऊकाऊसू सकासूकैसकीसासीसाकंसासासिकोकसत् ३०७
 द्यक्षरः शुक्लतारिकुललोभलंबनायववाहवः इत्यवेत्यव्याधातासौरणे विकदनेसह
 त् ३०८ दोसहृष्टिचदौपीनेनेकेसाहायमोतरणे द्विषोहतमपेतिहकेसहायमा
 नोरणे ३०९ शिरोभिरमणरीणं नाराशुद्धिन्नकेयरेः नियेतवद्विस्तस्याजौधौर्यडु
 मफलायिते ३१० सशिरोदित्तवितेयसशकोष्ठासरतिता - - - - नैवेचितेनाथ
 सशकोष्ठासरतना ३११ व्यापारयंससंभेसनेदकपरदये संग्रामकाननेसेनासु

ह.
वि.
त्रि.
२३२

२३२

शरेः पत्रशोभिनी वलवोवास्तिलीलैस्तलीलावोवलावलिं सुलावलीवोलोत्तवांस्त
वलीवाललोत्तवः अक्षरः ३९१ कोस्तुभोभोरुहृदस्सरसियोत्तकेसरे दधत्तलोत्तवा
सैकरागेणोवविपाटलं ३९४ दिदेवादिविदुदेवादवदेवददिवं वदेवादविदांविद्वदावे
दीदेवदीदिवि अक्षरः ४१॥ ३९५ नत्संग्रामसदस्याराज्ञांथर्वचकलेवरं धृष्टमासायनर
साकाकीवैरस्यमानयत् ३९६ बह्वकत्पोहरिभास्वदाननोदीनतारणे जहावरिचमूर्ता
गदाननोदीनतारणे ३९७ समत्सरोविधायासामास्थानधिकस्यनौ आयुत्ससंयु
गेतारमुतारावधियौहिषो ३९८ भूभावाभावभीभावाबुभौभौवाबुवीभवत् भावीववि।
भवावेवभावेभावैभवेभवत् ३९९ अक्षरः संग्रामस्तस्यताभ्यांचसार्वचसरउर्ध्विनः प
र्यायविजयोत्पुलनेत्रदेवासुरोभवत् ४०० दधत्तौपौरुषच्छायामरुष्टान्तोतदौर्जि।
नौ नौयुधमानौतेनालमरुष्टान्तोतदौर्जिनौ ४०१ तयोर्गुरुनिष्पेयोमधुकैटभयोरि
व पतत्रिकेतनेनृष्टानृष्टावसरसंहतिः ४०२ तद्वदृथवतीकोपाद्विपदंनकरस्मृतो ज
वानासितनात्तूनद्विपदंनकरस्मृतो ४०३ तत्संग्रामेससंरंभास्सरस्त्रीभिर्विलोकि

३२

कितः सनास्वर्गासिनो भूवंसजीवाश्चाभयेभरः ३२४ साभासाससभासाससाभीभास
 ससौमिभत् साभस्सभासुभूभासीसासिभास्ससभासभान् द्यहरः ३२५ अस्थयुता
 सुरैस्संख्येसंचरिस्सुरनर्गले सैवादितस्सणयेयसकृत्तद्विनतोदयत् ३२६ अभष्टसंयु
 गेसिणासपाययतनादरः रतः कृत्संरक्तौचमपाययतनादरः ३२७ दत्तयंष्टननाःश
 त्रोरुषाक्रान्तमनास्थे अवार्यवीर्यानिशयः सोनिरुद्धस्तदाभवत् ३२८ तेनचक्राभि
 चानेन निष्ठातारेर्विनम्रता कृतानानाहवेकृतासाधसेषितसाधसः ३२९ स्थगिता
 काशदिकचक्रस्समहानेः शरैर्द्विषो शिरांसिपीवरच्छेदस्कंदचक्राणजीहरत् ३३०
 अयश्राद्वाभासः कावोकोवीकविः केवके किंवैकोऊवाऊवाक कविकाऊकवोवीका
 वाविकेवाविवेकवत् ३३१ द्यहरः सनिहत्यततोदोभ्योयुधमानावसंभ्रमे चचारप्र
 लयोस्सोशुडुनिरीक्ष्यवसुरणे ३३२ सुसुभेनेनसक्तेनमानिनायमनाकृतौ तत्रहृसिंजनः
 प्रीतिसानिनायमनाकृतौ ३३३ अथव्युष्टानसंस्कारः संस्कारानिवयोभाटो ववायेविबुधा
 दयात्कालानकमहासराः ३३४ निजचानोर्जितैर्वाणैरजस्तमस्विनोत्रिणास्तनसोपस

ह.
वि.
प्र.
२३३

नानुन्नोरजस्तमसितोत्रिणा ३५ समवर्तिपुरद्वारपरिचंसुद्धरेजवान् उद्गीर्यन्... राह
स्तिहस्तीकतेमथाभ्यगात् ३६ अभमप्रसरोदामतरसादीप्रतापभिः सैनिकैः सजगा
नासेतरसादीप्रतापिभिः ३७ शुभाजिनायकेनारेः प्रतिकर्मकृतिस्थितिः वंश्येवद
पतीसेनास्फुटकेतवसांगतो ३८ मावत्तिनिदिष्टान्स्मिन्वाचामेतिकेस्थितो प्रा
मेयोपेशिबोद्याः स्मन्वाचामेतिकेस्थितो ३९ तेजस्विमेष्टलस्यारात्तुर्वेनन्तर्पिमाहवेयुभो
कधेवपुः श्रीमोदतदास्तावलोभवेत् ४० विभ्रतस्मोयुगीमुश्चैरपरेयुरसत्रतो प्राप्ताः प्रमेभः
किंकीर्तेरपरेयुरसत्रतो ४१ कृतान्तनगरीसालवत्तयंचक्रितेधनुः दधनेनाथयुयुधे
ज्वालाजिह्वः समत्सरं ४२ निर्योनकनकः छायाः सच्छादाः श्रीद्ययायिनः तार्क्ष्येण
सदृष्टान्तस्यसायकारेजिरेरणे निरोष्णाः ३४३ बभौतस्यद्विषः सेनानिघ्ननीबधुना
दिभिः सैन्यैः सजनितामर्धनिघ्ननीबधुनादिभिः ३४४ समलोकोपसंहाराहृष्टसा
राः सुरासुरैः समरेयुधमानोसौ नालिङ्ग्यतजयत्रिया ३४५ कऊदीदकहृदो
को कूदकोकाः कदेककः केकादेककिकेहृक ऊककाकादिकेऊऊन ३४६

द्युत्तरः सपुरस्कारमर्त्तणप्रसरेसमरोगने सा... स्वरसरेस्सैन्यं हास्तिकं च खगाधि
 पः ३४० विनिहत्य सदायान चंचुरभमरं जयन् पतत्रच्छाययातीक्ष्णं चंचुरभमरं जय
 न् ३४८ कृतायदानसंग्रामसीमिदोर्दयतो भटः नरात्तनामेव दयत्केवलं स्वरितो भव
 न् स्थिरारियस्यैषेण ऊच शीरवतापिना मर्त्तवह्निना कंद ऊश शीरवतापिना ३५०
 स्फुटावताय संग्रामे येनावालि निरगले वज्रकेतुमसौ दयोर्दयिताननु संभवे ३५१ सकर्मा
 प्पारसं सखिमज्जहाति स्मरत्ततो सजीवं किं द्विषो सैन्यं सज्जहाति स्मरत्तते ३५२ दैत्याधियै
 स्सतीक्ष्णं शुमेचा... हं छमुष्टिभिः निस्त्रुणैर्वाचमानोपिन चक्रे ये स्थिरस्थितिः ३५३ सदावै
 रिव ये नृणां शक्तिं विभज्यं दयौ सेनानां जितैः शरैः सदावै रिव ये नृणां शक्तिं विभज्यं दयौ
 श्रुग्यमके न देवा सरयो धाना हतशेषाभ्युपेयुषां चक्रे हृदियं देनो भीः ऊर्वता सभयो जति
 यदययायी युदोयं देयदायी दियदत्त यदुदाया दयादो दुदयाय दयाददौ द्युत्तरः ३५४
 प्रायोदधामभिस्तस्य सुमनोभिः कृतस्थितिः कवययोग्या सुभेन वशेषारण्यदितिः ३५८
 द्विषोरणोपारमृष्टस्तनतत्तत्रियामया रामस्यैव क्रियाम्यासीत्सतनतत्तत्रियामया ३५९

ह.
वि.
वि.
१३४

भर्तः संप्रतिपत्नीनो स्मरंश्चिरमविक्रवः सायुगोसहसायोद्धेनैवतत्रकुमारकः ३५४
मूढक्रियाकर्मकर्तृकः नैनाह्नानासंग्रामेनवमेवासिनैरसौ क्रव्यकटक्षपादैस्त
नवमेवासिनैरसौ ३५० यथ्यनोयुधिनिद्रोहोगरुडानितभास्वतो मंथरत्वेगनेस्त
त्रकस्यचेतनसिनाः पुरतः ५१ राणभूमिषुदेत्यानोसचमूकामुरंगतो जहारयोरुषः छा
यासचमूकासुरंगतो ३५२ नारकात्पुंससंग्रामेशितशाल्यैः शिलीमुखैः पुनीकृतश्वा
शेषलोकसंवर्तयावकः ३५३ यथाः शय्याशयः शयुः शशीशाचयथायथा ययुष्यायीश
याशोषोयेयोशायायथाययत् ३५४ ह्यक्षरः सकालदमनस्याथयुधिनिघ्नत्वस्थि
नीः दधङ्गवमिवभ्रजेचक्रंभ्रमितनारकं ५५ तंमुरांजुवीनेसंवीनेसंयदमुज्जले नि
जचानवविध्यंते विध्यंतेचजगामसः ५६ सकृष्णारिवोदीयोः प्रभंजनसहायतो
दधः छत्रिंज्वलहेतिदितिजानीककानने ५७ विष्णोदयादीरीयोपिपादादौदददाय
हेदिदीयेयददोयाभिपादयेदुददीदियत् ५८ ह्यक्षरः वणास्थितिमतीमर्थोदधदुशीरभा
स्यरो गिरं चपादयः छायो श्रियश्चुचत्तरचनो ५९ समानानिसमानानिसमयेतिसमेयति

सराहानिसराहानियलानिचयलानिच ३०० आवलिवंधः प्रगल्भवत्तायानानिभुजाद
पारनययत् निलुतागतिकेदोर्थैरत्तांसितनजासवैः ३०१ उत्तरज्यवत्तः शीर्यस्यनपरा
चिकुरंगता द्विषामासीदणस्तस्मिन्नपराचिकुरंगता ३०२ सभिंदंविशिखैस्सेनासपत्ना
कृतवारणैः रणानिरोधीमाविलामसृजोः छलगिरौ ३०३ पीतपलाप्यपातीयेलोला
लापोलियिष्यते पातीयपालपातोपीलीलापीतुलपोलियत् ३०४ छतरः नास्यपर्व
निलयस्तसरत्तशिखरोत्तरं संप्राहाररसाभानपादानोमूलितडुमं ३०५ सद्यथतनयं
दीर्घसूत्रस्तमगमन्यथा नतटीः खेवरास्तकास्तत्तस्तमगमन्यथा ३०६ कनोहसोत्तल
छायायत्तभंगोसुपर्वणः सोकिरुददतोवाणोसयदानवविभ्रमं ३०७ शरीरीणोशरीरा
शीरंशोशोशिरीशुरुक शारैरीणाश्चरैराशश्चरश्चशरारुहः ३०८ छतरः अंगेवृद्धि
गणान्निष्ठाथानवः प्रत्ययैरिव त्रयाभिव्यक्तिसंथीताविवद्वरसुरैः सुराः ३०९ इतिभटभ
ऊटीनांकोपनीयापनीयाकृतिभिरुदसिधारावारिसत्तारिसमा घुघुवतिरनरत्नाभो
गसारागसारादजनिससरसंयत्मासुराणंसुराणा ३१० इतिश्रीहरविजयेमहाकाव्ये

रु-
वि-
च-
रूप
२३५

चित्तयुद्धवर्णनोद्घातनोनामत्रयशुत्वारिणःसर्गः ५३ तेषांक्रियाफलवनोरणमभिं सि
द्धिमावाच्छतासयनिरगलचेष्टितानां उत्तम्युरप्रतिमनस्यतिबंधहेतुभूतोविनायक
गणाश्चसत्तनागाः १ योयंनिहेतुमरिमुत्पतितंविषाणदेउप्रतिष्ठचरणंकरिणः
सखिद्वे श्रानर्चसिद्धजननोत्पलदामचक्रेदीर्घौक्तैःसुखधुश्चकटाक्षमेतैः २ आदी
पिताकुलिशककंशदेउदं संघेहजेनशिखिनोत्पतनाशाली लम्पहृष्टद्विरदं
भतटेनराजदानानिसंहतिरिवांजनशैलसंगे ३ रेजेगजेन्द्रगुरुसंगरवेत्तमानदत्ता
प्रकोशकटकैःतनजोसितैःस्मा अशामकांनशानशोककृष्णामरस्त्रीवेलःछटागति
नकांचनकेतुशैभैः ४ बलात्पवीरविनिपातितखड्गयष्टिधारानिकृतकरनिर्गत
कवर्तिः पातःछटारुणितनिकंरवारिपुरसंचारतन्मिगिर्विभ्रमसापनागा ज्याकृष्टिमे
इतिनकार्मुकमुक्तहेमनाराचराजिविकरात्तशिराःकरीडाःदधेनटांतनितिगमकरोधर
श्मिरेखावकीर्णशिखरोदयशैललीलां ५ आद्यातमन्यकरिमेउलदानगंधमू
र्चीकृताननुकरागलदंउएकः शूरग्रहायनभसोवतरीतमिच्छो ॥ रु

स्तावत्संवनसदादिवादिवाद्याः ७ नृत्तारवारणार्थपुष्पाजिवत्सविंध्यावनीध्रश्च जं
 गमनामुपेनः आदीर्घपुष्करकौत्रवनेषां देउं धोयितप्रचुरणीकरनर्ददांभाः ८ व
 होमणिस्थितिभनः स्फुटविंडुक -- पिंजूसंयिमवलित्रयकंदभागः सन्नत्यल
 दृहदवग्रहनामनालुहयत्ययेचकमपुच्छविदंनवेष्टः ९ असस्ति कुलिकलविकह
 णः संगंधिनिः श्वासविंडुकाणकोलकरागलायाः सस्ति स्थिति विभक्त वि ---
 प्रकृष्टकुंभोत्तसंगस्युसोदसमुद्गयादाः १० सस्ति गंधविंडुनिचिनुच्चवयो विभक्त
 निर्याणदीर्घकरपुष्करवालपुच्छाः श्रावराहजचनाः परयुग्मरोमसो प्रवचानननि
 रायनसूक्ष्मकेष्टाः ११ भ्रमासरद्विरदमुत्पलसमयां हृत्तानि मुक्तक संगंधिपारं मधु
 र्यं संवादितां नयदहर्गणमंजनेन सेनामते गजगणमुमुचुर्दंभः १२ माणिक्य
 दीपिति शिखाकपिशाप्रकाशमायोयने सुभट्टहस्ततलव्यास्तं चक्रे ययानय रि।
 णाहिनिनागकुंभभागे लुण्ठितशिरसी वशीतो शुबिंबं १३ मातंगकाण्यवनाह
 तकुंभकूटसिंहरूपलिकपितस्फुरदभयंक्तिः व्यापार्यमाणकरवालनिकृताकु

रु.
वि.
चे.
२२६

२३६

सिद्धस्य त्वगिव हरमदृश्यतद्यौः १४ अभ्येत्यमत्सरविषाटलुब्धसिखित्वाङ्गुल्का-
लनायुयुधिरेकनमेरुकल्पे दानोवुपानशसितोन्नतदन्तरेऽसंचेत्यावक शिखा
निकराः करीडाः १५ नारायणं गजपतिः सद्युक्तां तालनिधूतकुंभतटगौरिकभ
लिदिग्यैः शारीचकारकरणीकरविंडुद्वंदैः संधारुणैर्नभश्चोद्भगाणैः प्रदोषः १६
नाराचभिन्नकटकटविमुक्तस्त्रलाहारुणश्च वणाचामरभूषणान्यः दधेदरीमुख
विनिर्गनदाववह्निज्वालाकलायविकरांजनशैलशोभो १७ चक्रगैराः श्रवणता
लसमीरधूतकुंभस्य तस्वलिनगौरिकरेण दग्धः सिद्धो गनाकरकुशेशायणीयमा
णमंतरकेसरपरागहताश्वाणाः १८ सौदामिनीभिरेव खंडलनावलीभिरेभो
धरेरिव गजैः स्फुटयंकनीलैः रेजेशिखंडभिरेवोच्छिखिपिच्छभारणभाधरेरि
षुभिर्गजिचनेतृद्वयैः १९ विस्तारिदेतपरिचोत्सुनवीरयोधभास्वत्कराल
लकरवालविलूनमूलः स्तम्भेरमस्पर्णमूर्धनिकालतालवृत्तश्रियं नियतिनो
विदधारकर्णः २० हस्तेन शान्तकरकंपितमुत्तमोगः ससच्छटारुणशिरोरुहयत्नवोके

नाकप्रवेशागरुमेगतरत्नकंभमूर्ध्वीचकारमृतवीरजनस्यनामः २१ उल्लासिवीर।
 करमुक्तविलोतवर्हिशंकुडुमस्फुरितकाननचक्रवालं श्रुत्वादिष्टंगमिवनि।
 घनदर्थचंद्रनक्षत्रमात्मभवत्करिकंभपीठे २२ हस्तार्गलाभिरभितःपरिपीव
 राभिरस्फालितासकृदभूत्सुरकंजराणां यातात्तरंधयनिनेवविधुतधूलिजात्लांथ
 कारपिहिनाखिलदिग्परित्री २३ संभेरमोदशानकोशकरालरश्मिनेत्रीगणेशि
 थिलकंचितपुष्कराशो हस्तार्गलाभमभूत्तूर्यनिनादद्यहन्त्यक्तवधसमरंगनरंग
 वीणो २४ आलक्ष्यमाणविह्वलारुणनालमूलमुत्तंविनोक्तशानिरुद्धकरालकंभंश्रा
 द्वासिषुःप्रतिमत्तगजदानगंधमासीलितेक्ष्णपुगंसुतनागजौघः २५ गंडस्थलैः।
 श्रवणतालविधुनकंभसिंहरथलियरियाटलितंसदाभः मेघाश्वदत्तजमत्तनप
 ददेत्यसेनाविनाशायिषुनेवदृष्टुगंजेद्राः २६ सीमेनिनारिभटमंडलमद्यवारमुक्तस्य
 संश्रितसवर्णगिरेस्तदानीं लक्ष्मीभूतस्समरमूर्ध्विहरेरहारिचेतःक्षणादिवसुदशान।
 धारयारात् २७ भूमेर्दिवश्चस्युक्तसिपुटानदानींनिर्दारितानिश्चितयत्तशरैर्नियेतुःव

ह.
वि.
च.
२२७

लान्परातिकरवालविलयमानाः स्थलाननेत्राश्चकांचनकार्मुककटाः २८ नाना।
शिरोस्त्रविनिपातविरुगांखद्गाधारारजः कलविनोसकरप्रकाशे व्यापारितायु।
धमियेगृहीतदिक्रमात्तत्पतावरमपिप्रपलायमाने २९ आनेनृषांशिशिरदी
धितिधामयोऽसाश्चर्यकर्महनयाप्रसदोद्धतानां संग्रामभूमिरसिपत्रवनाहना
यिनाकोपभोगमुखहेतुरभृद्गतानां ३० सेनामनगेजगणस्यकठोरकुंभभागा
स्पदासुराणामंगलमालिकासु प्रेक्षित्यतत्रमरुतस्तरसानियेनरेकेशिलीमुख।
गणाश्चपरेत्पुदस्यः ३१ छिन्नः कथंचिदधिभूमिगतप्रतिष्ठाः प्रेक्षेमष्टावनिज
रुंबप्रकाशाः आसंदमीकनिकषोपलपटहेमलेखाः सुरौघगजनाकलपौन
कट्याः ३२ तीक्ष्णार्थचेद्रारदारितमाहवाग्रलक्ष्मीपयोधरयुगैकरिक्तंभयुग्मं
उन्नगपीवरमलिमनगरुभीकविभेनशोणारुचिशोणितकुंजमेव ३३ क्लृप्ता
वहलमणिदंडशिखावलमः केतोः पटोर्विगतितः समसीकलक्ष्माः अद्भुतय
टकरवेड्योऽरुतंगपीनकरिक्तंभक्त्यास्पर्शः समतवारणविटककरालशोभासंग्राम
हर्म्यशिखिनोरपतिमतस्मी

शोऊब्रजाः खचितचंद्रकचक्रवालकल्माषितोबुदयथास्सभटैविमुक्ताः ३५ मातृ
 मनेगजसरोषविम्वयमानयोथाछलत्तनजऊऊमयेकचक्राः व्यानेनुरचंचयिषंत्य
 इवादरेणचक्रेषुऊवैरिगणस्परणगनोव्याः ३६ वीक्ष्याग्रनोनियतिनेयुथिनागरा
 जसस्तेवितेसमरमूर्धिरदार्गलाभ्यो आलोतपुष्करपुटोजलिनामशोकसंभावय
 त्रिवगजः सभटैव्यलेकि ३७ आयोदुरश्चवणचामरराजहंससंग्रामसिंधुपुलिन
 द्विरदायिद्रुः वैऊटसय्यनिशयालरनेकचक्रकृतारिचक्रमंडलशिरः त्रियमाप
 योयः ३८ प्रेखत्करालकरपुष्करविंडुजातययंछुसदृशानमंडलचारुशोभाः व्यापा
 रितायुधिभटैद्विषनोवथायवैः सनेगजगणाश्चससेविरेजः ३९ मानेगऊंभयुग
 लेसमवर्तिपादपीठद्वयाकृतिनिशानकृपाणवाहुः उस्त्यकश्चिद्वहिनस्यगुरुप
 हारमूर्च्छाऊलस्यसभटोच्छिनडनमोगे मस्यंयनेषननसेयतिनायिदपीदयेषता
 निहृ-- सुभीति शौर्यानथात्रयिचिनस्युरिताशानायिनाकद्विषोपाणिषतासभि
 रे संख्ये अन्योन्यमाज्जबुधोविषमेषुधैर्यंवेधादिसंखलमदः खलवाचनेषो प्रा

ह.
र.
वि.
३२

वनेनानिरभसेनतिरोहिताके नारायणः सशयथोरणसंप्रहारः योथाः परस्परमया
रपरम्पराकपयाकुलाः यपरपरस्परयामदानी कम्पानुकम्पभयकानरसंपरायया
रायणप्रणयिनस्तरयायरीयुः ४३ नत्पुसवेसयदिमेरुलमध्यभावदस्याद्विचित्र
रणनैः करणैः प्रयैचैः संगमरंगतवियोधजनौगहीनचर्मासियष्टिरिनिरुतसिवा
यतानीत् ४४ संस्कारहानिरहितादयतोविशुद्धिमासादिनश्रुतियथाः स्फुटसं
थियोगः प्राद्याश्वातनुफलाचटितप्रवधाशुक्रमहोदयजुषोविशिखाः प्रयोक्तान् ४५
बलात्सुवाजिषुचलत्सरयेषमंदथावत्सुकेजरकुलेषुसुरायगासीत् निर्धेतनिर्द
लितमेरुनितसुधूलिसांदीभवत्करैन्नकवात्सुककुलकक्षाः ४६ सेनानरंगवि
रकोटिविपात्यमानहेमाचलासितशिलौहतधूलिविष्टा आसंजगत्प्रलयकाल
निष्ठावतारचोरंथकारकलषाश्वदिग्निभागाः ४७ सावर्ण्यनिद्रुनतयादलितै
इनीलधूलिच्छटापिहितदिग्विदिशि त्रिलोका आसप्रवीरकरयंकजसन्निविष्टाः ए
जाः करालमणिमेरुनपुष्टिमेयः सेनाविमर्ददलितानिधुतधूलिजालापकारपिहितोखल
विग्रहाणा

लीनेकटेषु मदसौरभलपमानसेदेहमोहचटनैः करिणोद्विरेकैः ५९ सेनाविमर्देषि
 दलंमणिचक्रवालशृङ्गेयिनैस्सिनसिनेनररक्तपीनैः शैलस्यथाननिकरैरिवना
 कर्माणीमासेदवद्विरुदमेवितरोरजोभिः ५० तस्मिंरजस्तमसिनिगममरीचिविवमा
 स्त्रादिनस्युषिदिशस्सकलाश्चसोद्रे अन्योन्यमौहिषतद्देवितयोरद्योषद्वंद्वहारवानमि
 तवाजिगजाभयौघः ५१ आकाशसिंधुमकरीनगनागदानयंकच्छटावनिवधूत्यल
 मंगलस्त्रक दिक्कासिनीसकलसंगतयारुदीर्घवीणीलतासमरडुदिनमेघरा
 जिः ५२ पिंगप्रभाविकटहेनिहिरंमयाद्विस्केधाग्रिधूमयटलीवियडुत्ययानसेना
 तरेगाखुवज्रशिखाभिघातयिष्टेडुनीलमणिमंडलधूलितेजा ५३ उनिष्ठनिस्त
 रतिनारुणरत्नरेणराशिर्विचित्रमणिघ्राणकणावकीर्णः विंध्यावनीप्रश्ववर्त्मरुस्त
 सरुस्तरश्मेः पुनर्वविधयातशतानुविद्धः ५४ वलानरंगखुरकोटिनियानयिष्टसत्प
 मरागमणिरेणकरालितश्रीः रेजेनरोत्तराविडुमरागदिग्धुगोर्ध्वप्रतिमितः सु
 टिकाश्रमेणः ५५ योमोदयमदयतममरीचिदीप्तिः सावर्ण्यनिद्रुतनयानुपलवि

ह.
वि.
च.
२३९

२३९

तत्रीः संदशेयं जनमयीमिवरुहिमांतवैर्येणनिकरः स्थगिताविलाशाः ५६ दिः
मेरुलेनवविहृरजरत्नराशिरेणत्करैर्नभसिसंतमसीभवद्भिः आचक्रमेतराणिक्ववरचक्र
नेमिषिष्ठनाकपरमाणगणायमानैः ५७ निःश्वासमार्हतसशीरणकोटरस्थसेनान
रंगाखुरपिष्ठमहीरजस्कान् आध्यासिषुः कथमपिचिदशामरारियोपाजडीकृतंरवा
समरायशोखन् ५८ सेवीनकृत्स्नभवनत्रितयोनरालसोडीभवत्तिनिरजः स्थगितप्र
काशाः आह्लासनाधिरणवत्सपरस्परंतेभोगावलीभिरुपललितनामयेयाः ५९ उथा
यशावनिनलाकमलासनोडययंतदशोनकृथंरुलिनेवहरे स्कंधेषकारिमरुताप
दमोचलीमलसोशमालिसहसारजसोदनेन ६० संशिक्षियेविदलितानासितरत्न
हेमयंदयिताननुरजः पटलावगाढैः धृस्वीभवद्भिरभिरोधवलातयत्रषंडैरुपसृतनिशा
करमेरुलत्री छत्रैर्यथात्यशितशाल्यशराभिघातरुर्गणाभिरामकलपोतमयोश्चरंदैः आयोध
नावनिनलोदतपृष्ठलप्रभूलीवितानगुरुभारभरादिवोष्ठैः श्रोतभगरयमयङ्कृतवासरश्रीः शो
तिपुगनयतिदानजलसवोमो ३२ योवरेणरजसाकरिकर्णरंभ्रडगैश्चनागतमिवाभिविशिंत्यति
त्य ६२

३५

संग्रामवर्त्मनिरजः पटलावकीर्णो निर्दग्धवेषापरिवर्त्तनश्च न्यचक्रं कृच्छ्रेण कृत्वा विरुज्जले
 यमदाख्यं शालिनैवेन्द्रियैरिव मनश्च कृत्वा तुरंगैः ६५ आकं पिता वनि निरगं लवै च।
 यात निस्पंदस्त् किन विवृकट पार्श्वे चंदैः अन्योन्यमप्यनवत्वे कारजोपकारे हस्ता
 वमशं चटितैर्युयुपे गजेन्द्रैः ६५ प्रलयाभ्रमलीममोदधानः श्रियमायो यनवत्सो।
 निन्यरोत्सीत् आनतुर्गुरुसैन्यरेण राशिग्रहकटोलश्चोत्तराग्निमिविवं ६६ सि।
 केन सज्जकट निर्गनभूरिथान पाराप्रवाहकृतवन्दिमभिस्तदानीं सैन्योन्यशा।
 सिरजसांतरसोद्धतेन गंभीरजंजरकरो जितवारिवर्षैः ६७ अस्तरजो विसरवास
 सिमागदंड विष्यंदिभिर्मदजले रयवस्त्रितो ग्याः संविद्यरेदशादिशः सरचायचक्र।
 निहूत निहूरशरांत नृपुत्रवैतः ६८ कटविगलितदानोभो भिरावर्त्तमाने प्रतिम
 पतितचक्रैः स्मानलेजंजराणां नभसि चकरमुक्तैः प्रीकैरुच्छलद्भिः क्षयितगुणय
 रांगीरत्नसानुस्तदासीत् ६९ इष्टं दयौं यगंधि रदकटनदी निहू निहूतदानप्रात
 स्संतानमिष्टोक्तनविहूतकर प्रांतवार्तावुसेकैः शान्तैश्चाशान्तकानि व्युपरमपरमा

ह.
वि.
२५०

पारमरेषु युद्धे लोणी हरेषु रत्नाशालाश्चिन्तयन्तः संगरो भूद्वयानो ७० इति श्रीहरवि
जये महाकाव्ये चतुःचत्वारिंशः सर्गः ४४ अवलोक्य दानवचस्यपती नयो विमुखो रणा
ङ्गिरा मार्गणार्दिनान् स्मिन् दीपितस्फुरितगंडुमंडलो निजगाददैत्यैतिरिथं मू
र्जिते १ तस्यैतिहासायै हयिषतो द्विषतो वयाय संरंभिणो दिनिसुतो ससरो समरो परा
चः वक्रादन भवहृतोपिविनिर्जगाम सांद्रः सधौ च इव दनुमरीचिराशिः २ हृदैत्याः क
थमभिमानशालिनो व्यारुणां हवरसमाशुचिप्रवेतः नेतृधेस्युनिजवेषावैजयेती
मात्तिमो यवत्तरुचिंपरेण कीर्ति ३ सेनाविलोकयति निस्त्रमसौ सहास्रमायो यनो
सयदिवः प्रपलायमानो मूलायुधेन कृतसन्निधिरप्यभीक्ष्णं मारादखंडपरशुरचित्तं
चिन्तयति ४ अनल्पपक्षप्रसरेपतद्विर्विषत्तनाचयने गचकैः संसिद्धतो संदधती कथं वो
निर्वापिता दीयशाखे वशाक्तिः ५ कल्माषितो सशिखरैर्भुजमंडलीषुरत्नांगदैः कि
मिव शंसत भारभूतैः एता भवंतरा निर्वैरैर्वरिचर्गदोर्दंडचर्यदत्तनोज्ज्वलमंडनावः ६ का
लरात्रिभुजसंहतिरिषाः प्रेतनाथपुरपट्टतीर्गदाः विभक्तोपि भयका नरे दानां

नद्वियं ब्रजत किं परो मुखाः ७ लघीयमापि द्विषतो भयेन हतत्रये विद्वतामिदा
 नी नमुद्राभोति कृतो न हर्म्यं स्तंभाश्च मीपाणि न तस्थितावः ८ नोत्पादयेत्कथं
 मयेति न उर्विपत्तं हेतानि कारकलषा विरसत्त्वमिथं उद्भयमानयवलोच्छित्तणो
 सरोद्यानदुःखसंघनजनायवलेव लक्ष्मीः ९ हेतानियानहन्तसंहन्तहस्तिहस्तहे
 तिः सहेतसहसानिलवेत्यमानाः सिंहाः सटाश्चपिकथं गरुडरोषगाढगंभीरग
 र्जितनिनादिनष्टौ लज्जः १० आरातिशयब्रह्मणो हकर्मणेव धूजनस्यार्पयतो
 चिरायवः मरुजिह्वा निभविष्यति स्फुटं विरूढलज्जाभरमथ रं मनः ११ हेतिब्र
 णाभरणशून्यविशोकटो सक्कटाः कथं नुभवन्तावतवाङ्मदंशः गंशोपथानपदवीद
 यितानजनस्य नीता भवेधुरधुना बद्धमानयात्र १२ प्रायेण कार्यकरणे प्रतिविस्मरे
 तितेजस्विनो न बद्धसाधनमव्ययेताः लोकात्विनिर्देहति समभिरेव समसंहारका
 लमुचितोदहन्तः शिखाभिः १३ दत्तो जसामुपिरिपुणा लघीयसाया लायनो मुख
 मनसामितो धुना कराश्च यानि न किरणः चेतनवः समुद्रसंत्ययवश्वा सियस्य ॥

ह.
वि.
पे.
२५।

क्लिष्टं मलेन न कदाचिदहेतुवद्वासावेत्थनादिरहितस्सहणीयत्वे निर्वीजमाद्भिरह
भूषणमार्यवृत्तः शौर्यप्रतापजनितेयशायवपुसः १५ तावद्वज्रं निगुरुतो यशसैवा
यावदथासिनाहिमविषादुरुचामहोताः तूनेविकासिक्कसमंचाखाग्रभागात्का
स्यादनेरभवति प्रोशतनस्पृष्टनेः १६ श्वातस्फुननवधृतसुगंधिदानगंशालिमंड
लसदिंडमरुस्वरेभ्यः लंबेरमेत्यइवकेसरिणानभीतिस्संभाव्यतेत्रभवतोभवतो रि
पत्यः १७ हेलानिरस्तयवनागुरुसंप्रहारज्जभासहासरभटाः पदतोव्रजेती नूने
समीकभविषीतलताकरोति फुक्तेववक्त्रविस्तृतोऽस्मज्जुषोद्विषावः १८ नशामवेति
हियरोमुखतामुदारासत्वारिपारणमुविषयिह्न्यमानाः दस्यंतयवनलयेर्वरुवा
नलेननस्पृष्टनेत्यभिसुखेचनरंगभंगाः १९ प्रत्यक्षमेवभवतामविरुगोमोवीणा
खाकृतास्पदविचित्रयनत्रिचक्राः कोदंडतालतरवोथपुनादिशोनियः श्रीफलैरि
पुजनस्यमहाद्भुतेतत् २० निशितमायुधसैजलिसंपुटः पुलकएवभियाशानुः
ब्धदः ननुभवजयसाधनमाहवेप्रणतिरेवशिरस्तुमिहद्विषो २१ केदेभियाविनिह

नः करवालपवकं रभता सुपगतः शानशः सुराणां आलोकानो भटजनेन सह
 स्तनालहासः सुरदशानदीपिति मंडलेन २२ सृष्टीवराहवयुषा एव गकेन मेन।
 यो तं भिता फणि निकेतनतः कथंचित् सानर्जनीनलिनविस्तृतसन्निवेशाचक्रं
 विधातुमभिवेलभवेर्भवद्भिः २३ विष्मिहदीर्घभुजगाधियभोगवयदि मंडलाभि
 मुखथावदनगलेस्यो शक्ताः स्थकर्ममवरुगणवलीनयाशभीनारुणोतरणिक्त
 वरीणोपि संस्थो २४ वक्षःस्थलीविभलितैर्चनचर्मवारिलेष्टैः समीकजनिनैर्भ
 मिस्थितानो शक्यं तानां मकरसंतिरचस्मरोपि ज्वालाकुलः शमयितुं वडवानलोवः
 तेजस्विनो निमहतोक्कचनायितुं नीलो मरुदौदनविहृत्यनयवशक्तिः उर्ध्वायना
 गनगराह उवाग्निनैवसायं विनिर्देहनि सिंधुपतितयाग्निः २५ ज्वालाकलापकव
 लीकृतकर्मकेतुर्विकितञ्चलनमूरुजमाङ्गरायाः दग्धारिकाननममुं तुरणोच
 शूरकोयानतप्रभवमेव विष्णालसत्ताः २६ संख्यानशून्यमधिसंख्यमखंडहृत्तिथे
 यै यरामशान्तियो भवतापि दानो आकाशमुत्वनति नूनमसावखित्रचेतानखा।

ह.
वि.
पं.
२५२

टनिविनित्रमुखिनसेनः २८ दीप्तार्थचंद्रकरिकणियरस्यथाप्रपातद्विष्ठाकृतसनेगनर
नदेते श्रव्याहनत्रिविधायातकृतात्मयोथसिंहानुकर्षविनिपातिततोमरौचे २९ ये
हरोचितविविक्तधनुर्विकल्पशिखाविशेषमुचिसौख्यवधनिचक्रे नानाप्रकाशफल
पुष्पपलाशकल्पसंकल्पितप्रचुरसंदरिभिर्दिपाले ३० मुस्मिष्टमुस्मिष्टविनिवे
शमृत्वाग्रतात्रिसम्पन्नवर्हिणायनत्रिणिदिग्गशको आकर्षमौस्मिष्टसनिष्टरवी
तनिष्ठटाकारशंडगुणनर्तितशायचक्रे ३१ इत्येनकिंचिदपरपुरुषत्वहानेयु
हेपुषासपुषयोत्रचमृत्पाराणां मर्गोयमेवभवतोन्ननुशोनिहेतुर्योनेर्जयधियर
हक्रियतेवरोथः ३२ तेजसिनोतत्त्वत्तकाशिदपीहशक्तिरामोतिकार्यकरण
कृशानोयद्याने एकापिसास्तिनशिखावडुर्वानलस्ययानिर्दहन्त्यवशमेवनासि
धुनोये ३३ ग्रामामथिप्रयत्नसंचितदोहदत्तं सेनोविधायसुरभंभिरनुत्तमांगे श
ज्ययशःपिवनवोभटचक्रवालसव्याहनपयइवेडमरीचिगौर ३४ एतेनएवनि
जकुंजमयेकयिंग सेशमरागविलसपुलकास्थितावः अद्यापिकंपितयितास

हृद्येरीक संसक्तके सरणिवाइववाहुदंडः ३५ संग्रामकाननतमालतलावली
षुसेनाकलिनंदनयाजलवेणिकासु संवर्तकालरजनीषुभयानकासु निस्त्रिं
शयस्त्रिषुकथंभवतासनास्था ३६ शुभागमासराणसंभ्रमनः किलाश्रयंयथा
यनयरायणातामुयेताः नञ्चोष्णाणविरहितैः प्रतियन्त्रमेत्रयुष्माभिरित्यपुनरु
क्तमिदंक्रुरुधं ३७ संग्रामादरिभयविस्तृतः प्रयंचो निङ्गीकाननुविषमीक्रुरुध
मेतां विस्तीर्णं किमिति सथाकं नानलीलावास्यालीमसुरभटाललाटभि
नि ३८ शोरेः परानयश्मेरणमूर्ध्निवत्पुष्पावलिनाः किमिति वोनरुजंतिनेजः नी
लांग्र -- विरुगाधियकंकवक्रलीलाहतासुरयराभवयात्यकाणाः ३९
लीलाग्रहीतकुरिलेंडुकलाकुणाग्रसंरुद्धकंभनटदिगाजवाहिकाभिः आ
कंयितत्रिभुवनानरसाविहारहेलासुरैः सभयविस्मयमीक्षितावः ४० हेला
विनिर्द्वेतरजः सुमनः प्रतानययाकुलाकुलशिलीमुखचक्रवाले संग्रामकान
ननलेत्रभवद्भिरेवभमागराश्रहरिचंदनशाखिवली ४१ उलासिद्धरनरमसव

ह.
वि.
ये.
२५३

२५३

लितनमाममुलेयिताखिलजगत्सनिर्बन्धसूत्ये स्नाच्छेदरावरतयाभुजशालिनो।
हिसर्वेयशक्तदनुविस्फुरतीहनेजः अचरुगणकैवमणिहारमेखलेनखकोटिया
दितकपोलमेउले यतिनाशङ्कः खमचिराद्विर्भतोसरतायमानमसुरारियोषि
तो धर अवश्यमायोधनमूर्ध्निभर्जेदेदयानितस्यप्रमथप्रमाथिना धजाग्रसेवे
लितकृत्सुचामराविमुक्तकैशोवपुर्वीविभाष्यते ५५ यतन्मन्दकरचानविमूढ
रक्तश्यामच्छविस्तनयुगेमयिवहकोये शत्रुस्त्रियःपरिजनोनचिरान्तिनद्वयाते
नकंचुकमिवाहितदीनहृदिः ५५ आनन्दसून्यहृदयत्वमुपेयुषीणामीष्यापरि
ग्रहविनाकृतमानमानो विष्यंदतामनिशमोतिजसैववाद्यनोयेभटाभवदरा
तिनितेवीनीनो ५६ शोभाभंगादानकृत्नोमहाचैयेयंस्त्रिष्टाण्यामिकाशोयंर
त्नेसंगामौर्वीविद्ववाख्याकृयाणं प्रेखटरावारिभिः क्षाल्यतेसा ५७ यौवन्नसं
गयुगोत्तसहस्ररश्मिरेषोस्तमेतिकरवालकरैकरालः नावद्विरयशालिमिरे
रुहउदंछानंलचुनरराणोउमाराः ५८ विधित्यंगमसूर्यशास्तिनरुचोम

कारणप्रेक्षकैर्नैवेयविपरस्परः कटुरणोर्कंदेहवैरच्युताः समस्तौत्पयशोयः।
याचनितरामेयंतमश्चक्षुषोर्नैवेयानिवरायविदितरणहोणीसमर्थंरजः५४
वार्ताभंगः प्रथयति यथा मूर्च्छनामिंद्रयाणां स्फोटोप्येव नखलसुभटप्रेरितो
सुप्रहारः व्यक्ताप्राणोर्भयापशुचितो नैवमायानिकायायद्विद्वीशोगुणमणिः।
खनितं च येनोत्तरीयः ५० अथापेतासुगंधद्विररक्तलनगादंउगंशोपलेभो
निर्यानेषुप्रलीनभ्रमरशितिसरोजंमधुसुखं दानोभोनिस्त्रगासुप्रका
टितविकटासक्तयोवः कृपाणाः ऊर्वंरुहसुकुसोरगकुलवलनाडुंबराणांविडं
वे ५१ इत्युक्ताहसमृद्धिसागरपयः पालीसुगंगाप्रभोक्षुरामर्षकृपाणदीप
नदशाकल्योनवातावली श्रुत्वादैत्यपतेः पराक्रमगुणोदारायऊर्वीगिरंते
भूयोऽप्यसुराः सुराहववियद्रीक्षासदात्पंदधुः ५२ ग्लानिग्रस्तगजेजितोयत्त
रगंसीदत्यदातिव्रजेमंदस्पंदनचामरमस्तुसरितोदरैः परेस्माविने मायाको
विददैत्यमुष्टिनियते हवांसिसर्वायुधे योयैदैत्यपतेरकारिकरुणास्वादानभि

ह.
वि.
ये.
२५५

२५५

सैर्हये ५३ कंदर्पकंदरानां प्रमथमथनके मनयेत्याधियानो विद्वाणैरावणा
नो सशरणवरुणारथदिकसंग्रहाणां ग्लानिग्राहियहाणां गहनरणाथेगानिषु
रत्नेचराणां सैन्येदेत्यां सुराणामनिशमशरणं शत्रुचक्रेणचक्रे ५४ योत्तनोत्त
द्वलनैर्वहुवहुमकरैः कीर्णघूर्तः करोवैवीहानोशास्त्रघातस्थपुटितवपुषो नभ
वद्यामसंगैः लब्धास्यैः स्यूतमत्स्यैरिवहनयति तैर्बुद्धभाजो भूदौवैरसोस्वोतं
स्विनीनो सजनि कुलमथा कंदर्पकंदर्पदग्ने ५५ उद्गतेषुकवयकंदर्पकंदराज्ञो ग
द्रेणा मजासुत्पीडेषययमारागमसुतस्य ला कृतिस्पृष्टिब विभाणा भूमि
विभ्रमे भूतमहायथा विहंगवत्तीलीलोत्तासितकातरा विमृशुतच्छत्राकृति
प्राकरोत् ५६ कव्यापी निष्कृषित कुंजरकुक्षिरूपनिर्ममनिर्देयदन्तविविहसिद्धं
दिरंति कुंभनटभग्नभटास्त्रकुल्यागर्भं क्रूरदिवुधमाहववर्तजने ५७ इष्टं निर्मेष्टि
हेत्याधियदुत विवुधानी किनी नैकपात प्रामप्रौढो वया दाननसरशिवरिक्तसरा
त्वांगसंगे जाने दुर्जानजे मज्जरविधुरगणग्रामकामे प्रकामे संग्रामे सुग्रमशक्तिकभवि
भूजोत्तकंदर्पवयवय ५८ इति

सभटसंदीपनेनामयेचवत्तारिणःसर्गः ४५ सकात्कृतेवहतीवयोगले
 कल्लिंदकन्यासहितेसमायया सुरसवेत्याश्चजलेसणीरयःकल्लिंदकन्या
 सहितेसमायया १ रविबिंबमिवाभिनिर्येदंशुद्धरिनाकाशमथासनार
 णाये धनुराचकृषेरिपुत्रयायस्फुटदंकारचित्तांशियेदधाने २ सोभमद्वित
 तकार्मुकोरणेमानशेवधिरुदारवाजिभिः तच्छुरैश्चगिरिरर्कनेनसामान
 शेवधिरुदारवाजिभिः ३ तथाकैवैवस्वनकात्तवेद्भिःकथैवकासंदरण
 क्रमोद्यतेः बभूवनात्माप्युपमानमाहवेडरासरत्नेनकपालमालिनः ४
 गणसेनयाप्रतिदिशेनरसाप्रथमानयाससमयाचनने अभयेसरारिहनना
 समितिप्रथमानयाससमयाचनने ५ रणवर्त्महिमाद्रिजायताववनेरुष्य
 मंगलेच्छयासरससभवेवरंभयारुचिराखिलोयज्ञयानगे ६ शाशितेखया
 शिरसियस्यमुग्ययानवशस्यमानसमरंस्तनद्वया नमवाप्यवैरिहननानना
 शमानवशस्यमानसमरंस्तनद्वया ७ विष्णुदिसांप्ररुधिरारुणधानुरागा

ह.
वि.
ये.
२५५

रक्तानितस्यविशिष्टैर्विशालामनासैः कृतान्यलोदिवनदैत्यशिरोसिगंरघोलत्रियं
रथनिकांचनशैलसुगे ८ नृतोतकहिनक्रियासमानानवमायस्पतितोसतोसदा
सुः युधिष्ठाकिमसौद्विषाः सहतेनवमायस्पतितोसतोसदसुः ९ नरगापुरशिखा
नियानयिष्टविदशमहीधनिनेवधूलिपुंजैः कयिषावत्तमयासरारिचक्रंस्फुटमिवजो
बवदत्तसेन्यमासीत् १० सेनाभिरस्याक्रियतारिचक्रमहासमाजावरिशोसितारिभिः
यथाः छटाभिदेयतोयलत्तमीमहासमाजावरिशोसितारिभिः ११ ससृजेशरद्वैष्टिरथ
काद्यैरितिजैस्तत्रविचित्रहेमयुक्ता विमुखीक्रियतेः समायंतेनीयदुङ्गेकाररवैः स्व
येप्रभेन १२ गीर्वाणहेतमसुरानथिसंयुगाविनाशक्रमेणसममदेयनः समाया
समोसनेगजश्वाशुसरोजवडेनाशक्रमेणसमसमयेनः समाया १३ नद्रूपैरण
भुविनेरिषेणमुखादैत्यैरेप्रतिमुमुषुर्महासुहृष्टीः संगीवानमुकुलिष्ठास्त्रिभि
नेसेयिताभिः सडुतमथभंगरत्नमायत् १४ युधिष्ठात्रिहितेनवैरिणामहिदिंबेनजरा
सुराजिनः शयभीमश्वाभ्यपुक्ततत्सहितिंबेनजरासुराजिनः अजन्नरावसरेयदैत्यगणाधि
पाः सेगरागभाजः

कोदंडसंवर्तकमेघचक्रकैकारगर्जोरवहरिताणः १९ जवानतोस्त्रिदिवभिः
दोरियोरुघेमहारवानकलयनोवधानतः ज -- यथास्तिनितमथोबुवाहिनो
महारवानकलयनोवधानतः २० त्रियमायसचंद्रकालताचिरमासेविनभ
स्मयोऽरोसः स्फुटसौधनलस्थितोतदानीदधरायोधनवतिवीहितश्रीः १८
निजचावनासरवदृथिनीजवाननायमानकिरणसमाश्रितो त्रियमस्य
लमतनोश्चसंदधनुवतायमानकिरणसमाश्रितो १५ शेषः किमेघनकिमे
स्यफणासहस्रमात्माकतेहिमगिरिनुनिःचलः किं इत्याहवाभिमुखमिडु
कलावनेसमायोनमीत्यसमशीरतदैत्ययोथाः २० रणमूर्ध्निविचित्रशास्त्रज्ञा
लैर्ययमदानवसादिनोभियातान् प्रसथारभसेनयुध्यमानाद्यचमदानवा
सादिनोभियातान् २१ चटितपरिकरोथनालिकाविः प्रकटितविस्तृतका
लाखिडनाभिः दिवसश्चनियत्यरद्वचक्रैर्यथियिदधेस्तविग्रहः सनेघो २२
संप्राप्तुरोजस्यसरादुहस्तेनहस्तिरोधीयतनेनवेगात् सेनारजोभिः समरे

हं
वि.
२४६
२५६

चतस्मिन् हस्तिरोपीयते न वेगात् २३ मृगारिवाणोरथ हन्यमानास्तदा च केयेन रंगो
कमौलिः भुजंगभीमैः क्षभिनां बुगणैस्तुरंगभंगैरिवतीरशैलः २४ मसुरयुवतिभिर्ह
येविवत्तात्रवशावत्तत्रयानाभिरभ्रमाभिः विदधत्सहृदैस्तनस्यकात्पानवशाव
त्तेनयानाभिरभ्रमाभिः २५ वत्तः शिलाचनमथेषुभिरुल्लिखेत्तनस्योपकोथिर
णसिंधुविवर्तमानः संग्रहकोटिभिर्योक्षजवाङ्गयंत्रसंदीरचक्रमिव मंदरभूषणै
रुः २६ अभाजिसक्रेकितमस्यकामकं नमत्सरेणावहितस्यसादिनः रणेष्वेका
किरतोयशोभनानमत्सरेणावहितस्यसादिनः २७ तेजघानरिपुसंतकासिनी
वक्रयंकजवनतयाकृता अर्थचंद्रविशिखेनदानवोर्मंडलीकृतथनुः व्युत्तेनसः २८
कीर्तिष्ववस्थितमनाभयदौभवाथसद्योगजासुरवधूनिनयासमोसः कीर्तिश्रियासमु
दिनः समरेवचारसद्योगजासुरवधूनिनयासमोसः २९ प्रहारादिभिरथसैन्यभंगा
मानौपश्याद्विस्तरितमुपेत्यदैत्यनाथैः जघ्नेः सविशिखकृपाणवाणहृष्टाकालाभैरिव
शिलरीसद्योगजैः रणभुवसजितोवनीर्यथास्त्रासमरविमर्दनतोतनोतदायत् विदशगिरि

प्रसन्नवक्त्रि शिखो सरलो गतिं समयस्तु मिवा य शिखी मुखे यथिससर्ज रुखा
 सरविहिषे सवपुरस्य निनायकं धरं ३२ सगुणैरगोष्ठयियथाः पटं न तो मृदु वाय
 सेष समदोर संगतः रुचिमो यनुर्मखरयं हिषश्च मूरु रावाय सेष समदोर संगतः ३३
 एकत्र विदग्धा गणैरभिदत्ताना मन्यप्रमथवतैश्च दानवानो कीर्त्यवा हवभुज संग
 नामशेषो यया मादशक ऊभो यिनो बभूवः ३४ नाक हिषामथ गणैर्युथि चक्रवो
 समाया सभाज सहितो न करं हसेते तृष्ठावस्थां वरसदा सुदिता वरुणा माया स
 सभाज सहितो न करं हसेते २५ दैव्या नीकेष्टाय सनाता हनि पाता साकर्ण्य
 चैस्तारखणत्कारमसौ नो सस्मारो यो नाक सद्यो यवत पात्नी पक्षः छेदकुरवि
 रूक्षधनितानो २६ समानया स सहशा समानया समानया संयति भा समानया
 समानया द्वेः सतया समानया समानया तो विरहे समानया ३० दिति जस मि
 ति नाय केन तस्मिन् यरण के सरहे विलुप्तमानो ऊसमशररियोः प्रिये न भोजे
 नवनखराजि विदारितो रुदंश ३८ समानसीमान समानसीमा सिधो विधाया रि

ह.
वि.
स.
२४७
२५७

जनस्पयीरो हसंनिवेशोसहसत्रिवेशोस्फुरत्कपोत्तामलकोतिरास्थान ३५ निरासते
वाणगनैर्गणायिपस्तनोस्पनेनाप्रतिसेनकर्मणा जगामवैलक्ष्यगृहीतउंमुखनिषे
वसायैपरिपोडुनोयशः ४० अकृतयुधिविनायकोविद्विषेनचकमनन्वनापदावेचि
ने भोगेन्द्रभोगायनबहुशोभाप्रवेष्टनाभिस्मरणानिरोव्यो ४१ विराजितलीरसमुद्रमं
ऊर्ध्वरेभसजीकृतमंदराश्रीः - - - - - ४१ मुख
त्रियंविभदमौविनिर्जितस्वरंनदमेनसमाननागतो जघानमेवांयानियेतवार
णेस्वरंनदमेनसमाननागतो ४२ स्तंभेरसाविनिर्हितोचित नपिष्टविस्पष्टपाट
तिससंभनऊंभशोभाः संभाविताःप्रथनमूर्ध्निदधुर्मदोभःसंभाविनोगाणयनेःपरि
वारलीलो ४३ कथसपिसानकपटहारणभूमीः प्राणवर्चसानकपटहस्यगिताशो
भनगंडुह्निणस्पदयंमुखसुशोभनगणं ४४ वारजोतरमाथषंडलोयुधिशाक्रेभ्य
इययाश्रिताः असमाचिरिवाद्गतीर्वहंस्फुटसम्यत्रवषट्पदास्त्रजः ५० सु
रयुवतिजनस्पतत्रनानासुरभिदिविभ्रमदत्तनामलासीत् श्रिय

५७

श्रियमननुययाशुनस्यशुभं सुरभिदिविभ्रमदक्षतामलासीत् ५१ संवर्तमेवा
 मलिनादधनोयनैर्लीमसेणयाटवज्जघः प्रतियक्षभेदे नस्योदखानिषतदेत्य
 भटः कृपाणपराशुगाढपरिवारगुणः स्वसैन्यैः ५२ राणागनोवौदधदाहितो
 न्मदत्वियहियोधामसकनदानवैः प्राकारवाणैर्वहुलासनः स्वतद्विपक्षयो
 धामसकनदानवैः ५३ निःशेषोसकनककेवुनेत्रशोभाः संग्रामावनिकलंशो
 विलोमशोतः रीळाभिः प्रकटितसारयकउच्चैर्वैणाखः सपरिवभूवबाहुदरः ५४
 दैत्यानहिमहिमहितोरद्वारोद्वारदत्तयतिभयस्यः स्यः सजगतिगतिश्च
 यसेख्येसेख्येकृतिरतिरतिगुरुरासीत् ५५ महाजिगोष्ठीप्रतिबद्धसौष्टवेविंद
 ग्यलोकेरिवकर्णशास्त्राभिः नदाहवेसक्तविकायपायिभिर्दयेमुख्यीः सत
 नातुरंगमैः ५६ समेनयाजगंमनोमृदुर्वशीकयाजितः अविस्वलेस्तदारुखा
 मृदुर्वशीकयाजितः ५७ गुरुमुष्टिघातपरिपीडितेजवाविनिघान्मृदुत्वमथर्जु
 नाननः यरश्चप्रहारविकटब्रणोरसससहस्रपायमकुरोत्परांमुखे ५८ केदार

ह.
वि.
व.
२५८

योते समदंत मातमरातिलोके प्रारत्नो गलानो केदारयंत समदंत मातनी ते हरि।
 जेतमले वभूवः ५५ सविसरा सरसारवसा सवे सरवोर विवरा सरस्वावः सवरवी
 रवसावरुवैरिसरवसरे विरसं विरराससः ६० द्युतरः मणिप्रानकरभासरंगना
 नोदिति जवमूचवटमानसं सदेसः अकृतवसमरे सरंगनानो मननदयः अवि।
 मानसं सदेसः ६१ जेतावे गोस्तीव्रभावाय वीयो ह्यत्रा नैव द्वाभावाय वीयान् अत्वा
 ह्यमनत्रचाणरपीडाः प्राक्कुनासौ हसचाणरपीडाः ६२ इत्याकाशप्रणमले यस्य दे
 हे वासच्छाया सन्नवापीतरेण पर्यस्कारि द्वारिकायेन पूर्व नानाहर्म्यं सन्नवापीतरे
 गा ६२ रणेन तोयेन रियोर्वदृथिनी सहासमा सन्नवधेन केयिता प्राप्ते सयः सु
 रिणमाहवक्रिया सहासमा सन्नवधेन केयिता ६३ संप्रत्यगतिमननाः सा
 हसा विजित्यता रत्नवीरसमरे च किताः समायाः इत्यर्गि वाग्भि रजहात्सा
 नतास्तनीत्रनारत्नवीरसमरे च किताः समायाः ६४ वह्निकरनलेन वह्नरागोर
 एदतितामरसंचयः सहाये युथिवयननेयो मुनानि जग्नेर एदतितामरसंचयः सहाये ६५

नौकाकसोविदथतीः सतनास्तदानी व्यापार्यमाणकरवाललतानिकृताः सेना
 प्रारैर्दनुभुवोनुगतोवलेनव्यापार्यमाणकरवाललतानिकृताः ६० दिशिदि
 शिप्रामयद्विहेरमन्वीयमानंदिवसकरमरीणांशामरैर्वीज्यमानो समितिरिपु
 गणो नानिसेरंभवेगादिवसकरमरीणांचामरैर्वीज्यमानो ६८ स्थितवनि
 तत्रगोमरिभट्टैस्त्रिदशंगनाः जिनीसवितरितंगतोयदमनेकपराजयोजिताः
 दिनिजगणस्पभीतिपतिदुरवतांदयौक्रियाः सवितरितंगतोयदमनेकपरा
 जयोजिताः ६५ विभङ्ग पुररिपुः प्रतियत्तमानुराहनदानवचसूरवधयमा
 नाः आश्वासयंद्मनसोस्तनाश्चसूभिराहनदानवचसूरवधयमानाः ७० वि
 दिवयर्मवटितान्सहसाहितकंयया समदनागसनयातरसारथिनोदयौ र
 णसयेगहनैवतिनारुरुवेष्टिया समदनागसनयातरसारथिनोदयौ ७१
 पुरोयवनपदतीर्यसतिरस्वरस्त्रीष्टिया सधुनितरसायपावनतमानसानुत
 माः प्रविश्यचरन्तोत्सुकानवनमाततात्तीगृहंमधुनितरसायपावनतमानसा

ह.
वि.
स.
२५५

२५९

ननुमाः ७२ समयनियतलीरहंमधुविणोनिजरुचादिकोतीजेयन्नमंरुससोस
देजितसरस्समायोजयन् यथामगमदुष्टनोदितिजमंडलेस्तुनामदेरससोसरो
जितमरस्समायोजयन् ७३ दिशिरिशिवीरभद्रउचितात्रिवेषपुननाभजातिद
लयेप्रमथनवस्तुतोभममतामवेदमकरोदरातिगजवान् विदलितसंप्रहारद
धानसमरारिसैन्यसतनुप्रमथनवस्तुतोभममतामवेदमकरोदरातिगजवान् ७४
सश्रीमानमृदुनिसर्गगहनेदयात्रिकृताद्विषोवेषाश्चारुयशस्तदादपदथस्सद्यो।
द्वतश्रीरियोः दत्ताद्योनयमार्गगोचरगुणः प्रहृष्टभवेमारणेसेवानमृतसंचरा
जलियुटैवीतारिणंकंसुरैः ७५ इर्थ्युर्थरदयदोर्जमनयामृदंशुमुरानताभा।
स्वोसानुमतिस्तयाइवनदासदारसोभानुगः टांकारैर्व्यथितारिसंहतिथन ७६ वीत
कीर्तिरणीयत्वासंजिनशिजिनीकसरटाः कासेनसद्यंसयन् ७६ श्रीदुर्गेदेतवेश
सदृश्यगोष्ठीरसेनललितोके इदमस्तभानुसूनुव्यथतरत्नाकरः काव्ये आमंत्रणेविदति
ताः करिणेषणांसिसेदारदामहतिभीरुचितेनयेतेरागोवुधौमुदिनदेववधकृताभिर्मंदारदामह
तिभीरुचितेनयेते ७८

५५

रणभुवमधुनाजयाशोसयादोर्दमलेबनोणारयन्विद्विषोभूर्जिताननुविशक
तितायदोसत्रयासंगरोक्षभयानुतमोहेतिडीरूया ननुविशकतितायदो
सत्रयासंगरोक्षभयानुतमोहेभीरूया किमिवनयमियेतिभेरीरवैरभ्यथा
यीवकोणाहतिप्रस्तुतैर्युंभुवा ७५ चेतुष्टिप्रयातदंतकेनगर्भयमकं इर्थ
वीराहतसरवमूर्दंतुहस्तावलंबस्वर्गरोहिप्रमुदितभटानस्यनाकारिसैमैः
श्रुतोदात्तासवसरभसापानलोलालिमात्तासांड्रच्छायासितसुखयरोहा
सदिकुंजरशीः ८० नानाधुत्यागपतेसभरसरभसहेयगत्याधुनाना ना
दासकारणत्राविरलबलरवित्राणरक्तासहाना नाथावत्साधियतेसरसर
तरसहेमदिक्लावधानानाहासकारिरुग्भीमुदसवसदमुग्भीरुरिक्तासहा
ना ८० स्वग्यायासानुलोमप्रतिलोमाभ्योचक्रचतुष्टये नावश्चशेभुभुक्
टीनिभनैकसाख्यासंग्रामकाननकरालतमालवल्याचामुडयाविकटवि
क्रमसिंधुवीच्याप्रामाविदैत्यदलनेयुथिकोयकोषः ८२ विगलितदानवभ

ह.
वि.
ब.
२५०

२५०

याशुक्ककरींश्चकरददानवमार्गे चक्रेविनाथकवलेनयासमीकेयमस्यबाहुक
मले ८३ चेरीदोर्देउचेंउप्रसरसरभसोतंविनासुप्रवेथव्यापारापारसीदोरिति
दनुतनुजा नीकसेकीणमथा जसैसानल्लणेनात्तनजनदनदीमप्रसूति।
प्रलप्रप्रोशुलेभेरमाचासमरवसुमनीकीउनेकालरात्राः ८४ साराविष्ठा
भिरामाजनितनननिजकोथदीप्रावरासा सारावप्रासिसूराहरणरणरहः
सर्गकन्याविणाला सालाविन्यायनश्रीरनससमनरवानयुक्तासमासासा
मासक्रायुथासीदसनशानपदः छेदहृष्टाविरामा ८५ षोडशारतःपञ्चवेथः
१०० शौचेउकाया विकटकरिकटोदलऊदलकोटिकसरोकारितेकक्रकच
करिकरावगुर्वीरणवी प्रेखित्वद्वाग्रहृतप्रकरभरशिरपीवरस्कंधचक्रकी
शान्त्यक्तवेथक्रमविधुरधराधारिवेधानदाभूत् ८६ इतिहीहरविजयेमा
हाकावे चेदिकासमराक्षेयः षट्चत्वारिंशः सर्गः ४६ ॥

511
2.9
19
59.

द्वि.
वि.
स. व.
२५।
२५।

धारगिरिविपाण्डुः ७ मार्गपुराकिलमहस्रुचोरुस्रुस्रुयत्रगस्यमुनितापितिविदु
दृतिः विन्धाचलस्रुयिगहारहभाजिसमलोकाधिकंभुवमवापसमुन्नततम् ८
संचिंमत्रयमतलंतवपुष्यकेतदाहत्रतापवशतःस्वमितोसवातान् श्रीकृष्ट
कंठकुहरास्यदकालकूटकूटानलानिवसमोचमृगांकमौलिः ९ धध्माजिरे
तवनभस्वरचक्रवालपुष्पोपकारनियततमपुपावलीकम् विच्छिन्नभक्तभवव
न्यनलोहपाशजालावकीर्णमिवराजतिमेकलाशे १० निमिशचातविनिकृत्तपश्र
यहारजीवाश्वाप्ससगतिंपरिदीप्यमाताः विन्धादिकन्तरन्नखोभुवनान्यकारानि
भेदिनोतिकगतास्त्वभेतिचीयाः ११ ब्रह्मांडशोखमुपधादेतकंठभागरत्नंविनिः
स्वसितमारुतपूर्णगर्भं संहारात्रिषुविश्रयसिद्धमेतमालेखभेरुवपुःप्रसभं
कगर्भां १२ श्रीविष्णुतपलडर्वकालरात्रिमूर्तेरुद्राविकटावयवांतराणा पर्या
समेतितवसंहतसमलोकस्यसंभ्यतिशतैरपिमंडनेकिम् निदोसतापववरा
द्वारिः कपालकोम्पाप्रपीतभुवनक्षतजासवश्री विशाणायस्यतनुतपिषिता

वदंशालेशात्रुविद्वदशनास्वरकसभीतिम् ॥ आतन्यमानकनकाचललाडनोभ्य
नादात्रुवन्धवधिरौकृतसमलोकं कल्पाणिवाटयसिकालिविभावरीषुपयामना
एविकटोद्यकक कण्ठम् ॥ हेलावितिः स्वसितपीतकठोरकंठनाडीति
गलगलक्षयसागरांभः ३० विभर्षिवलयीकृतसमसेत्वाद्दीपोस्मरश्मिकिरणव
धिषौलचक्रम ॥ संसारकालरभसोत्थितधूमकेतुनिर्देग्यसमधुवनेत्यनजो
नमातः ममेशालादतटपुण्ड्रकमत्रकेपियर्यासिमेतितवभस्मपरागपुंजः ॥
ओर्वोतिरगलकरालशिखासहस्रभस्मीकृतार्णवजलस्तवजाठरोयिः सामास्त
वैवमरुताः प्रलयागमेषुहेलानिपातिकुलाचलचक्रवालाः ॥ वक्षःस्थलीवि
निशितामरशैलदंडलनेन्दुखंडवभास्वदलावुपात्राम् आश्रावयस्वतनुशेषशरीरं
ततंत्रीगणांप्रलयरात्रिषुकोत्तवीणाम् ॥ सकल्पकल्पितविशंकटकंठभागम
नस्यसमजलशेषवधिवारिष्णम् ब्रह्मांडमेवसहसाविदधासिचंडिलीलाकमडल
सिमंप्रलयागमेषु १ वैकुण्ठचक्रपरिकल्पितशाखपत्रसरुद्धरश्चविकरालविलं

हर
विन.
स.व
२५२
३५२

विपाशम् कर्णे विभविभगवत्प्रभिराममेकममेव हेमगिरि कांचन तालयत्रम २१ अ
भुष्टुसक्तपापलाशकरालनिद्राप्रत्यग्रपद्मानिकुरुम्भशरीरनालम कोर्णवतेसय
सिंघोउरुपुंदरीकशोभंभवानिभुजगाथियमप्यनेने २२ अस्नेदयानमितैर्नमितार्क
वेदविस्तीर्णविस्वमणिकडुककीर्णहस्ता चिक्रीडिषत्वमिदं विदुः कुमारभावमा
तस्युषीभुवनविस्मनीयमूर्तिः २३ तारकण्डूउमरुकाकरुसीषचंद्रिसंहारकालमु
दिताविचक्ष्ममन्दम् स्तब्धाविरोपितविटंकविरिंच यकंकलभागानिनदत्समव
तिचंढा २४ यथाविभातितवदेविकपालयन्त्रिरुज्जमितादलितशोखविपांडुरलि
ट् संवर्तकालकुलितोत्कटवह्निहेतिभस्मीकृताखिलकुलाचलमंडलश्रीः २५
रक्तसुराशवलकुंजभराजकुत्रिसंख्यादितस्तनतदाः विभासिकाली पौरन्दरी
दिगिववालदिवाकरं शुभित्रात्ररालतिमिरस्यगितोदयादिः २६ आभीलताभुज
सिंघाणिनखाग्रशुक्लिलालारहीतसकलोत्तमसमिधः पादोगदीकृतकराल
सहस्ररश्मिधामावपिदितिथिराग्रलयागमेषु २७ योगेश्वरीरुशिरचक्रकरालनाभि

वदाम्यभेरवद्यदेकगतं ननस्म ॥ ध्यायन्नमंकलितसंकटशोकशोकशोकशुशु
 कमुविशंकरतामुपैति ॥ १८ ॥ ब्रह्मप्रयंवपरितिष्ठितभेदसासायंयविसुतमनाःपल
 योत्सवाये शर्वाणिवाद्यसिरीवितिवक्रवालतेत्रीगतां वितशशोककलाविपा
 वीम् ॥ १९ ॥ विस्मृष्टपाटलदलप्रकरणयमानमालिकादीधितिविटंकनलंगलीकः
 प्रभुद्वेत्तवनयंकनमेघभातिहस्तस्तवैवभुजगाथियभोगदीर्घाः ॥ २० ॥ लेशप्रतन
 गदनाप्रतिपन्नपारसंसारकाननकठोरकुटारपाशः स्फुजंयुज्जरातिरस्कृतताप
 वत्संसेधामृतस्फुतिरेहातयिभक्तिरेका ॥ २१ ॥ संस्पृष्टमानमभिनस्तहिनोत्करेणय
 युत्स्नेनकमलकमलादिलक्ष्मीम् तेनस्फुरन्नखमणिप्रभयावलीढसंप्राप्तयाश्च
 रणपद्मवोपमाने ॥ २२ ॥ संदेहिताहणदलागुलियादपमपीढोत्पमोर्भभराकुलि
 तांविभाति सभाद्यकुसुमरजनीतिसमागतंत्वासेवारसातमश्वातनुभृगचक्रम् ॥
 संवादिविम्बफलमुज्ज्वलकंबुकंठितांबूलरागपरिपाटलमोष्ठपुष्पम् आभासित
 क्षणनिपीतयशूपदारविष्णुदिशोणितरसाद्रमिवोदहंती ॥ २४ ॥ अर्थशशोकशकला

ह.
वि.
स.
२५३

२५३

भरतो नगाडगगोपगडमनसावपुषोर्षितेने निःशेषमेव हृदये पुनरवलीकमानो.
पद्यात्तचटनेदिदिशेत्वयाम्ने प्रेवत्फणामणिमश्रुत्वशिखाभिलक्षप्रलंबकंबुर
शनास्पदमेशकादि कालीविभासिभगवत्पुष्पहारपीतधूमोत्थधूमपरिणामवशा
दिवत्सुम् १६ अस्तीववच्चट्टपीडितकंदपीठकुलत्फणफलकवासुकिफुक्तौ
शः त्वांशेदिपावकशिखाः परितोषयेति संशोषिताभ्रसरितः शिरसि सरोरः २०
भासित्वमम्बरजनीशालत्सणारमधेदधसकलामृतपरिमविम्बम् विस्पष्टं
कपटलाविलम्बेधमार्गनिर्यसितस्फुरत्वरम्पकपालकल्पम् २८ प्रेवज्जपाऊसुमको
मलचंदनोच्चर्चो कपीनपरिणाहिययोधरश्रीः शोभोविभर्षिभगवत्पुष्पगुणसोय
गोवकुलसरजनीत्वमुपागतानम् ३१ सेवाधुनोज्ज्वलकरावुरुतोप्रियेते नत्संश्रया
परिजनत्वमिवोपनेतम् ह्यायान्धकारितमहागृहगर्भभागावीराः करालकरवा
लललतादिशेति ४० शालिगीताश्वत्थवीरनिखातखड्गपटोमुभिर्जननिविन्ध्यगहा
निकेतान् लक्ष्मीवहंतिशवरासनलांबुवाहाह्यायाः कृतार्गविधयस्तवनिष्पतेतः

४१

प्रेकाधिरुद गदवं इति एसावा नतोपहारसविकासशिखे उधंशः विंध्यादिकल्
 रगहागदहसत्रिवेशभाजोवदंति शिविनः परिवारलीलाम् ४१ निमिशाज्ञातविति
 कृत्तपप्यहाररक्तछुराछुराणशोभगृहाजिरंते यन्नेदप्रणतिरेषगृहीतसंध्यावदी
 शतावितमिवातिशमंवलसीम् ४२ तन्नः प्रभावसहिताधुवनत्रयस्यनानाफलप्र
 सबसंभ्यतिहेतभूताः विद्याप्रसूतिमसमामपिजग्मुस्वदेमाद्रिमात्रसरेणरिव
 कल्पवल्गुः ४३ तन्नत्रयीकृतपदाष्टविभेदवर्गानिः शेषवाङ्मयतिर्वधनवर्गागशि
 स्वर्गापवर्गफलसंपदनसंहतसाम्रायमातरमुषंतिपुगविदस्त्वाम् ४४ सर्वप्रपंचप
 रिवर्जितनिर्विकारवार्तानिहृत्तपरितत्त्वशिवात्सहृत्तिः सूक्ष्मातिसूक्ष्मगहनप्रकु
 तिश्चिखेति सौख्यस्तमंडलगतापरिदीप्यसेत्वम् लोकात्सिस्सक्षरचितिष्टतियाम
 भीक्षामीषास्तयाप्रकृतिकारणतोदयता ग्रंथोस्थितपुटपरस्परयात्वयादिमथा
 वसानरहितोस्थितिमीयित्वा ४५ विसृष्टमष्टदशकस्थितिगौरिलिंगमाश्रित्यति
 हृत्सिविभोः फलभोक्तृशक्तिः सनात्मनस्त्वमखिलेषुचविग्रहेषुशिङ्गपतामय

ह.
वि.
स.
१५४

गता किल भौतिकेषु ४८ क्लेशेभ्योत्करनिर्गलदाहवह्निज्वालाहतावतसमाकि
लभावनात्त्वम् अभ्यासयोगवशातो जननी जिनानामालोकहेतुरुचिता जितमास
नस्यैः बोधिप्रकर्षमपि नृछवतो जिनस्य सोपानपंक्तिरुदिता मुदिता दिभूमिः
स्पष्टप्रकारपुगलादिमुखं समाधेरभ्रंशभाग्भुवनपारिणिधाराणीत्वम् ५० क्लेशेभ्य
नौचटचनानास्रववत्सवह्निज्वालाजिनस्य जननीत्वमुपोफसौहा प्रज्ञात्वमेव हतं संत
मसास्वतस्य जैतैर्भीक्ष्णमुदिता भवभंगहेतुः ५१ अहत्समार्गपुगभंगदशाद्यतीतवि
स्पष्टमार्गगतिवत्सख्यादिश्रुतेः त्वं कीर्तितो भयनिरात्मकभावलग्नरूपा भवानिम
तिपारमितेति बोद्धेः ५२ क्लेशप्रतानगहनप्रतिबंधमृगस्कंदप्रवाहपरिहारिति मि
तमेकः अष्टांगपथपरिनिर्वृतयेत्येवमन्दाशितोतिगहनः सुगतस्य मार्गः ५३ ग
भीकृतावश्यत संतसमासुरंधर्मवित्तकाशावधमीकृतयानमार्गैः आर्यावलोक
तविलौकितसंभवावतारात्त्वमेव कषिता ज्वरुलप्रसूतिः ५४ प्राज्ञाभिसेधिपरता
मनुवृत्तिलयगोतास्थितिस्थितमिताभिषयादभीक्ष्णम् विद्येति सर्ववद्भलाविल

विस्मृष्टि संज्ञा मो कं क्षणेति गदिता किल प्रणामनोत्वे ५५ आवध्य यत्र रति रुतम
 योगयोगभाजि ब्रजं नित्यतयोधिपुतेस्सु शुक्लम् साधारणत्वसपवर्गफलैक
 हेतुस्सैकापरेरभिहितभगवत्सलिंग २६ शीर्षेस्सदसु शिरसापुरुषेण सामगीति
 विभेदगहनप्रतिपन्नशाखा त्वंगीयसेश्रुतिमुखा रुचिरप्रयंचप्रवप्रकारपरिनिधि
 तचारुभक्तिः ५ भोगापवर्गमुखसाधनसमकोटिसंख्यानमंत्रगणनायकतोर
 पत्न्या कुक्षं न्वयेव गमनास्तनधारयेतदाप्यायते जगदनेकगुणप्रपंचम् ५८ शो
 नाशिवाशमपदं परमेशितस्त्वमायाः कला किल कला त्रितयेकहेतुः तत्त्ववृत्ती
 तभवती स्थितिमभ्युपेयदीर्घा जवेजतजघान भवेति युक्ताः ब्रह्माननेय उदिता कि
 लपंचथान्वेपंचभ्युपेयवभुवनत्रयसिद्धिहेतुः विद्याविभावितविविचित्रपवित्रमंत्रसोत्र
 प्रपंचं चरुचिरस्थितिरेवितश्रीः ६० यं ज्ञानलिंगमतिवृत्तविकल्पवक्रमुक्तांतमि
 द्रियार्थि यस्स कलार्थविज्ञाः उद्गीषमाद्रभि तो भिविचाय विषमेकस्थितं सकल
 साधनधर्मचित्रम् ६१ व्यापस्थितोजगत्तियः सकला गिरश्च यंच प्रविश्या किल ताश्र

ह.
वि
स
२५५

विधातरीं यंसर्वतोमुखमथर्वशिरश्चदेतजालममलमवदातधियोभवेति ६२
निर्भियगंउतदमात्मभुवः किलासुयेनोदयायजगतासदयायशर्वमयत्सर्वमा
प्रितविवर्तविकारभेदेब्रह्मदिधास्थितमुषंतिपरावराज्ञाः ६३ यंद्वारमुत्सकिरण
सुवदंतिमौरमौरंवरं चकवयः किलतालमाह्वम तत्रिप्रकारमयिनासुलभत्वमे
तियोगाभिपुक्तमनसांयदमयवस्थाम ६४ व्यापीतिहंसशितितारशितिसुप्रक्रम
भुव्यतेयश्चवेष्टुतश्मनंतः विस्थानतादिविषयंचयमामनेतिब्रह्मामलविविच
भेदविवर्तिप्रज्ञाः ६५ ब्रह्मामदेस्वरगुरुश्चपुगकिंलैतमाकाशवत्सुकृतसत्रिधिम
त्यसंगं नेदंपजायतयऊचतरेकमेवतस्यापियोमुखमितिप्रथितः एशियाम ६६
निर्दिष्टपतेजगतयः किलशब्दतत्त्वभावागंतायस्वरगुरुप्रतिधानदृशः यस्मिन्निली
नमतसः सखडुः त्वमोदसंवेदनेतरहितप्रभवतिप्रज्ञाः ६७ यः कीर्तयेत्कृतिपुत्रायनि
षत्सुशेषविद्यांतरेषुचकलद्वयदेतरेकः उत्थापितप्रगणामंस्कृतयश्चयेततद्वाण
तामुपगताः किलसंतिवेदाः ६८ ब्रह्मादिदेवतमयं परमं पवित्रमिच्छुं नित्यं सतप

सामयने हि ज्ञेयः श्रुत्ययं सपरिकवरिणं व्रजंति मार्गं सङ्गममनर्गलमेव पुक्ता
 ६५ येन विद्यादिमयमाङ्गरेनेकभेदे यश्चाक्षयः पुरुष इत्यभिधीयते च यन्नैत्रिरीय
 कउचंति रमादिशो कचक्रस्य हेतुवधातपियश्च शोकम् ७० अस्पृष्टैवेकतविवि
 क्तविकारचक्रहेतोर्नियम्यनकदा विदता वदव्यस्य कृच्छेणानाभिहृत्यामुजः
 कोटरस्येयश्च सविस्तृतसमाधिदृशो यथा च ७१ विस्पृष्टमात्मनिष्ठाः सुधियोति
 कल्पमूले समाधिमवलंब्य समूढसत्ताः विंदंतियं वितममः किल निस्तरे गभी
 रोदाधिप्रतिनिधिस्थितिमात्मतत्त्वम् ७२ स्वर्गोपभोगसखदहननिरगलेयमिच्छन्ति
 यत्तु पुरुषमुनयः चरुं कम् हिमाङ्गतिश्चिखिते किल यमसम्पन्नस्य हृष्टिमु
 पतिष्ठत उल्लसन्निभम् ७३ स्वाकारणोयदितशास्यति कल्पपुक्तमप्येतत्तित्यमिति चेन्न
 दिकारणोत्तरादौ यद्युगममिति वाचकमानश्रुत्यशक्तिश्च भीक्षामवरोपितवृत्ति
 यम् ७४ तादात्म्यभेदनिहितावतिचंद्रभासदात्मानलानिलतमस्मलिलेन देहे वा
 प्याविलं स्थितवता परमेश्वरेण येनोत्पद्यिजगतोपरकर्तृभावः ७५ ब्रह्मप्रतिष्ठ

ह.
वि.
म.
२५६
२५६

परमाणुपरीरगभेवडासदोन्नतऊशेरायकारिकेके विष्णोतमुह्निखनिवातग
नप्रदीपदीप्राकृतिप्रतिममप्रतिकृत्तवस्यम् ७५ चोषादराग्वरविनाकृतमप्य
कंठानालयमव्ययमनासिकमप्रतिष्ठम् निस्संचरयतिकरप्रतिसंचरात्मदेह्य
भेजनविशालरथाधिचूडम् ७७ प्रज्ञाचनेस्थिरचतःशरणत्वमाप्तमहेतभासस
रसंपरिष्टकूटम् ज्योतिः परंयदस्ततं हृदिशाकशीतिनेदिष्टमप्यविगलतम
सोदविष्टम् ७८ स्थित्यर्गमस्यजगतः कथमप्युपाधिभेदादभिन्नमपियत्प्रतिपन्न
भेदे यस्यापि सत्यमनिशं हृदयप्रतिष्ठमानेदरूपमस्तते मुनयोऽप्युपगच्छति ७९ वतो
पुवाचकतयानहितेषु सत्सु वाक्त्रत्नमकुममपाकृतभेदरूपम् स्फोटाभिधानमि
ति ये कथयन्ति शास्त्राः प्रत्यदिता विकलवस्तुमतत्त्वयोगाः ८० इत्यादिभेदपरिक
ल्पनया प्रमाणसूत्रैर्विभाज्यभुविषोऽणभेदभिन्नम् व्याख्यातवाल्कराचरस्यस
मक्षमक्षपादश्च यस्याभावात्तत्रमयकं प्याम् ८१ यस्माज्जलादिवदबुद्धदचक्र
वाल्मेतज्जगत्समुदपादिविविचित्ररूपम् तिः शेषवीजनतिकरंतरत्नव्यशक्तिः

वागीश्वरीचविनिवर्ततपवयस्मात् ८१ योऽप्यदपादिमनसः किलशोतरश्चिर
ज्ञानेषुमात्करितरादपि शान्तरितं अथाकृतो विकृतो भगवानविद्यायं चिंचो
यो विनिहितः पुरुषो गृह्यो ८२ ज्ञानाप्रिविषुषिश्मा किलयन्दुलोययश्चात्
१ः क्षणमथाक्षरतामुपेताः संयोगतो जगति भावगता हि भातियद्वयस्य समपि
संहित सर्वत्रूपम् ८३ ज्ञानं तदीचमयनस्तमप्यलिंगमेकविभक्तिवचनप्रतिभा
प्यस्य संतर्पिता खिलजगत्परमेष्ठा याम्नायश्चास्ति तारहितभावविकारस्य ८४
आद्यत्रिरास्ति न कृतश्चिदपीह यस्यायसादवस्तुवेषयस्थिति विप्रलब्धाः आविर्भवं
ति विविधस्थितिहेतुका सचक्रप्रपंचपरिणामयुजः पदार्थाः ८५ भोगापवर्गफ
लसाधनहेतुभावमभ्यागता भुवनपावनतां दधानाः यस्माच्च विंडुसरसः किल सम
मंत्रकोट्यो भ्रमिचुवश्वासवलितानिरीशुः ८६ आत्मांतरावगमकत्पतया प्रती
तौ वागात्मातिस्थितश्चातिशयेन सूक्ष्मे रूपस्यः प्रकटनाय निजस्पर्शाद्भावेन
भावितजगत्परिवर्तते स्म ८७ प्राप्ता निमास्य कृतिजान शिलाविकारास्यो लंकरो

ह.
वि.
स.
२५०

४५७

तन्निशामप्रविभागत्रयः तीर्थप्रवाहगहनेषु पृथग्विधेषु ये दृष्टिभेदविनिवन्धनमा
मनेति त्रिस्थानतादियतमादिविरामश्रुत्येविसस्यनाभिसत्वरंचरतेभुवस्य निष्टृतवो
गयमजोहरिरात्मभ्रशंसेतियेकतथियोगापाशाच्छाम् ॥ १ ॥ ओं तत्सदित्यमित
तत्परमं त्कीयकायावमशंगहनागमबोधिसंविन्न श्रावेधवन्त्यधृतिहृतगणानु
पाशोवागीश्वरोजननिमप्रणाबोमुखिते ॥ २ ॥ नाडीसहस्रसशिरांवरगर्भवत्संसेचार
वातरकरीलृदिमन्निविष्टा शक्तिस्त्वमेव परमात्मपरापरार्थब्रह्मार्कमेतलगामाग
मगूढगतिः ॥ ३ ॥ स्तुष्टीभवद्गतगंजचितिप्रकर्षमात्मीकृताखिलमतज्ञगतिप्रपे
वे कापित्वमेव नवदाशवलायवोपसत्पात्रभावपरमेश्वरदेवताया ॥ ४ ॥ जिह्वाविवि
ष्टपसदासमृतस्यमार्गमाज्यद्विष्टांजद्बुधः शिखितिप्रदीप्ते यन्निगमरश्मिकिर
णापरमस्यपुंसस्थानंनयोतितत्सौतवशाक्तिज्यभा ॥ ५ ॥ ज्योतिर्मयीमकरणेंद्रिय
वृत्तिमाद्यहंसाक्षरस्थितिमयीविदितामयाच्छाम् श्रीकण्ठमुख्यगुरुषोऽणवीरभू
तिमुत्फलाशक्तिकमलासनतामुपेताम् ॥ ६ ॥ शक्तित्रयप्रवयपूलकरांशिवायथा

यथोक्तं न गतिमकलास्य वभासयंतीम् कलोलसंकुलपरामृतसम्पदं त्वाध्याये
 ति भैरवतनुं किल कौलिकास्थाः १७ प्रसंगसंगतपतंगकणभिभाविकोदित
 योत्रितविशंकुदतिगमहेतिः सत्सामानातनतनुश्चतनुत्वमेव मायोकलानुश
 कलीकरणैकहेतु १८ चक्राश्रितविशित्वको विन्दुसत्कारिकास
 नगतामितो कालिकत्वम् ध्यात्वेति शक्तियतितो स्थिरभैरवांगदृष्टिपरस्परवि
 भेदधर्ती जनोयम् १९ आनन्दस्युषः विदस्थितिर्वर्त्ममात्रं शक्रस्य वेदेष्टुसत्त्व
 शरीरवृत्तेः ध्यात्वात्वमेव न गतिप्रतिपन्नविश्वरूपा किलाक्षरमयी परमेशश
 क्तिः २० आस्था यरुद्धभुवनावसुधादिकाश्च सर्वादिविग्रहतयानवमास्त्वमूर्तः
 तास्ताः क्रियाविदधतो जनतादिता यशक्तिः किलाप्रतिहता परमेशितस्त्वमूर्तं
 कारणस्य जननीति भवति शक्तिरुक्तात्मवीर्यगतया विलवीनमात्रा विश्वं क
 मेण जननात्मिकया विविचुमेतत्सजस्य विहितप्रसरत्तया तत् २१ ब्रह्मप्रजाप
 तिरधुक् दृगादिवर्त्मयद्वाह्निवाततरणी किल यत्तसिद्धौ तस्मिन् न मेति भवती

ह.

वि.

स.

२५८

१५४

भुवनस्य हेतुमेका मांजननिलोहितकुसुमशुक्लाम् १३ शक्तिस्तमप्रतिदत्ताननु
मानसीतिवागीश्वरीनिगदितासितविंडुचित्रा त्वन्नाभिराद्भुतमृतासमस्तस्यसम
कौमारिकं किमपि वक्रमपाश्रितात् १४ संदर्शिताखिलजगद्भुतगोचरायतेत्रय
काशतनिरंगलक्ष्मीकात्वम् विद्यापरापरविभेदवतीभयानिभोगापवर्गमुखदे
तरविस्तृतानैः १५ भिन्नप्रकारममरायविविक्तवर्णसंफुल्लशक्तिरुमुमस्त
वद्याचिंतयित्रीः ब्रह्मोत्तमदुमलताभिरामविस्मयिष्यतिपवर्गफलप्रदत्वम्
१६ मायानिशीथतमसिस्तिमितोसुराशितकाण्डमेडलमलम्पारदीपतेयम्
तस्यप्रभासिभगवत्पतिवृत्तसूर्यकोटीसहस्ररुचिरस्तिमितान्यकाशम् १७
साकोपभोगमुखमापनहेतुस्वप्नसुखमेवधिवनाष्टविधाभवेती सुहृत्प्रधा
नपुरुषांतस्मयलक्ष्यमेकात्वमेवनिशितदिसमाधिभाजः १८ सहजमंस्थि
तिरविस्तृतवर्णवीजगभाग्दहीतहृद्याकलथौतगौरी ब्रह्मासनस्यवस्वार्णि
निकर्णिकात्वमभुजतसकलवाद्ययपंकजस्य १९ येषांजगत्प्रविशयाधि

ह.
वि.
स
२५५
१५९

मिहकेवलमप्यकर्मतस्य क्रियाफलवती त्वममोक्षशक्तिः ॥६॥ यस्मिन्निति श्रवणौ
गगने च नाभिः श्रोत्रे शिखास्तनिरीक्षणमग्निरास्यं द्यौरुन्नमोगमपितस्य विभोः ।
किल त्वमुत्तमसितो बुद्धसुमस्तव कोज्वलसक ॥७॥ ये वा शक्तिं विनतगदरवक्रवालसं
शरितोदरगुहाननुमार्त्तकालम् तस्येव वास्ययनिवद्धतोगता निशिखीवगौरफ
लकातिपुनः प्रसूये ॥८॥ शक्तिस्थितोपरपथः किल षड्विधस्य भेदत्रयस्थितिमतीय
रमेष्टिनस्त्वाम निर्विस्रया विकिलमंत्रगणप्ररोहहेतुर्नमस्कृतिरिति प्रणवादि रु
क्ता ॥९॥ अत्यग्निभग्नतिमिरप्रसराभवातिविप्राः यदंति भवतीति सा मिथेतीमथे
नुस्त्वमप्रतिचकामपुत्रातचाचतिः शेषतिर्जमयी प्रवितामपुश्चत ॥१०॥ पीत्वा गु
विद्यममृतं सुखिनो भवन्ति योगारि योगमतसो यदमोऽहः त्वाः त्वत्तस्यैव भगवति
क्षयमीयिवा समाप्याययस्य निशमाशु ॥११॥ शक्तात्त्वयानवसया किल शक
रस्य निष्पुष्पपुङ्गवगणान्भववेधसिंथो दीप्तावरुगणनिधिरीड्डुरंतयामचक्रात्र
यस्य निशमर्थमनंतनाथाः ॥१२॥ भूमपवति भगवत्सपथारयोगशक्तेः किल स्फुरिक

वत्सुकटचित्रवर्णम् ध्यातृशृणो कलतितत्त्वमनेकधा यन्नस्या मलाशिवपदस्य शि
 त्वात्त्वमेका ॥१॥ एकाधिकस्फुरदशीति यदा त्वमेव विद्यावितानजननी परमेश शक्तिः भा
 गायवर्गमुखगभुवनत्रयस्य त्वयैव मेव त्रितयारचितप्रतिष्ठाः ॥२॥ यत्सूत्रमस्य जगतो
 वद्भूषागमेव संख्यो रनाथिपरिकल्पितमंबसन्नम् तस्योत्थितपरमकारण उच्छिन्नात्मला
 भैकहेतुरुदिताशिववासनेत्वम् ॥३॥ आतंदश्यममृतं निरुपाया समिष्टं काभिगोस्ति
 मितवारिथिवारिकल्पम् यत्रेति चेत्पुनरितिषत्त्वमिधेयेत विज्ञासिमात्रमनुपाधिनी
 रोदममेः ॥४॥ तस्येवित्तस्य कल्पमं विना कृतत्वमव्याहृतिः श्रितवतोद्भुत ॥५॥ रूपा
 व्यापारशक्तिरचावसुधादिष्वमेकैव तिष्ठति स विभोजगतो ॥६॥ स्थूलात्म
 नातिशयसत्त्वतया च गौरिचक्षुःस्थिते सकलमेकमपि हि ध्या जतनित
 स्य विमुर्विगाह्यत्वात्त्वमेतत्परमश्रियमेव शक्ति ॥७॥ सूक्ष्माक ॥८॥ कलास्तमे
 भवात्त्वमेकैर्द्विधा भवति तस्थितियोगदृश्या शीतां सुभास्कररत्नाशमसुत्थिता
 चंदेदीपमेत्यतिमिराल्लिङ्गमलाचिः ॥९॥ छन्दोर्थदेवतमिति प्रथिता किलत्वम्

ह.
वि.
स.
२६.
२६०

ध्यामिकीदलहनास्वसस्वतीति वात्पापरांतदृष्टुपीननितेबविस्वकेशस्तनाथर
युगाधिमनोरमश्रीः आसेडुषीश्रुतिमुखत्वमेनकभिन्नसंख्यादारप्रकृतिप्रवर्ण
त्वद्भूममर्चसमयीचविकासतेजः प्राप्ताविलहिजमुवास्त्रजराजहंसी १२ भास्व
त्सहस्रकरकोस्तभकालकृत्सवदः स्थलप्रणयडुल्ललितविभासि लकीस्त्रमे
वकरयलवसन्निविष्टयद्यासनाएनवविभ्रमपुंडरीका १३ रात्रिस्त्रमेवतवविभ्रम
मंडलाचुरत्नायमानमडुमडुलसुम्भशिव मातयायाष्टयुकपालकवाटसंधिवडा
भिरामभुवनांडसमुद्रकस्य १४ विस्तारशालिशशिमेडुलकंकिकंकतारापया
वुरुहमथकृतप्रतिष्ठां त्वाचितयत्रस्तदृष्टिमिवाकिरेतीमयेतिसाधकजनं स
हसैवमस्तुम् १५ येषापिवेतिस्त्रभेस्तवतालदेशमध्यस्थितेस्तनमपीश्वरिलंब
मानम् प्राप्यायितस्तदस्तेतविश्रुतिमानमायातिनेसकलभारविकारशून्या
१६ संवर्तिवारिदचटासशतहृदत्वमासायविस्फुरसिकोचनकाशितौरी प्रवि
स्त्रमेववडवामुखपावकस्यभस्मीकरोषिसकलानपिसिंधुनाथान् १७ संकोच

मुक्तिशिथिलोक्तयत्रसेपिरेप्रोत्थितप्रचुरकेसरसौभाग्यम् नैषात्यकारभि
दुरारुणधाम्निबोधवंधुस्त्वमेव रुविहामुरुहाकराणाम् १२९ त्वेन्द्रिकाकुमुदकानि
नवक्रवालनिशुबद्धशिथिलात्वमुमित्रसिंधोः लक्ष्मीस्त्वमेवनवकौस्तभरश्मि
शारवत्तः स्थलप्रणयकुलं लितामुरारेः १३० ब्राह्मीत्वमुष्णमित्रपंकजविष्टरस्यमूर्ति
विमानरचितास्पदराजहंसा विस्पष्टमासचटनेवदनेश्चतुर्भंगभासिनीतिरिववारुण
णाभ्युपगच्छेः १३१ तादृजलपंकजसरागामिवाष्टविस्वमुद्रानिवेशचटितविरतप्रवेश
शेखरेनगोविन्दधताहृदेयचुरागमाभासिमंशुगमुल्लेखवैसवीत्वे १३२ कोपा
भितामृतयनत्रयज्यंभमाणाज्वालाजडीकृतपिनाकशिखाकृशानुः माहेश्वरीत्वमा
सिमौलिमृगांकरश्मिसंदेहितासरसरिजलधौतजटा १३३ शोभाविभर्षिणि विवा
हनदेवतात्वमंभोजकोमलकराग्रगृहीतशक्तिः लीलेवसिंधुमयनस्यभुजंगभा
गकषाहितकृशिममथ्यमदोधमूर्तिः १३४ ज्वालाकलापविकटाजलिपीतदैव
सेनाशतक्षतजवह्निकरालधारम् वज्रत्वमेवदधतीनयनेविभासिनीलोत्पलैरिव

ह.
वि.
स.
३६

शारदिकसन्निवेशे १५२ शान्तस्त्वयानतशिरः क्रिय
नेस्थिभस्मभाजाष्मशानगृहदेवतयेवशंभुः १५३ विस्तारिपोत्रपिहितार्कविज्यंभ
माणदेष्टुशुभिन्नतिमिरास्वर्गदिष्टुवश्रीः छायास्तलेनभगवत्पगारवगाढसि
धुमथेविराजमिवराहुमुखीत्वमेव १५४ स्वर्गापवर्गफलमाधनहेतुभावमातस्य
षेभ्मात्रमधीश्वरिवेदराशेः गायत्रिसिंहाजननाननपुंडरीकपंडाभिरामविनिके
तनगृजहेमी १५५ सावित्र्यापिस्फुरितवक्रमृगांकविंबल्लायातिमीलितविलो
चतपंकजश्रीः रत्नाहस्तवलयपरिवर्तयेतीताराकुलंजनतिरात्रिवातुभासि
आपीयसमभुवनोपहितोपहारनिर्दग्धधूमयटलोन्यितमस्वभूयः आह्लादिता
कंकरसुज्जिरीसीवधूममूर्धेक्षणातलशिखावलिकज्जलौचम १५६ संचिंत्यवाम
रसुरिवधंकठोरमुत्पणतित्रिदशदैत्यगणोक्ताने आत्मीयसौरिभविनाश
येवदेविसंयच्छतिस्मनयः स्वयिभक्तिनम्रात् १५७ पादानतस्तवभवानितला
त्तदर्शविस्वाधिरुणतनुदेहतयाप्रपन्नाः सद्यः प्रणमसुकृताहितवाल्पाविस

१५६

नृणां स्वश्रियमुदंजलयो भजंते ॥५॥ हृत्कारमुक्तं न भुग्भुजगो रूपा रसं सक्तं
 त्वलपयोधरं कंभभागा शोभो विभर्ति गरुति श्रययोगसिद्धिमुक्तं मंत्रगण
 रत्नतिया न भूस्त्वम् ॥५०॥ वीक्ष्य कृतः शवरकृतं पश्य पदारं रक्तच्छदास्यपिशि
 तामनशौ उतां दे जातास्य शेषवपुरुजितमो सदेहये शभयादिव विराजति
 रेवतीयं ॥५॥ शोभो विभर्ति तव निर्मलदेतयं किति यत्नश्रुतिरुसतया खव
 क्रम लीलाग्रहीत कवली कृतमो मंजुं रोगस्थिदं इमिव लोककणालजिह्व
 ॥५२॥ पादाग्रकोणादुत्तुं इभितारनादमा कल्या संयुग सुखितववजपाणोः अथ
 नकादति पगश्रुतितां जगाम नूनं विपक्षरहिता पुनरुन्ममेता ॥५३॥ अथो मरु
 दुरभसादतिरु चूडाविषादिशोणितरसैरिव लंचयति संसिक्तविंध्यगि
 रिकन्दरसंदिग्धभागा नशासनविधिं तवताम्रचूडाः ॥५४॥ शैवल्कपालकसु
 मस्रगयोऽभोगिदारेभयानकमपीश्वरिमानवानां उत्सृज्य लोहनिशपे मत्त
 चेतः पुनस्तव दयादृडसप्तलोकभोगाय वर्गफलसाधनवद्वकस्यम् ॥५५॥

ह.
वि.
स
२६२
२६

पादारविंदयुगमंस्मरणाभिलाषपूजात्मनांतवसरेस्वरिमानवाताम् उत्सृज्यलोहनि
गदातिजत्रपमासुमागिकपादकटकश्रियमाश्रयंते ॥५६ वेलातटाचलनितम्ब
शिलाभिचातसंशीर्यमागाविकटोर्मिचटासहस्रः त्रोप्यायतामनुदिनेसुवभे
गसेतमभेतिनीलमणिकुट्टिमतोपयोधिः ॥५७ त्वत्पादयुगमसनिशंस्मरताकरा
लधुमावलीशवलितस्फुररुद्धतार्विः विष्णुदिमांश्चमकरन्दयतालिहृन्दमन्त्रार
काननतलत्वमुपैतिवह्निः ॥५८ विष्णुत्मानमदुर्दिनगंडुभिन्निभागास्तवाम्बुवि
विपिनेषपिविद्भेति संभेरमाः शरणासंस्मरणौनसिंहसंचानरौद्धरवजातभया
श्वागत ॥५९ दृष्टाकरालवदनाः स्फुरदग्निहेतिपिंगोधुंकेशरुचयोरुगारौश्चेज
मुत्पतद्दिंसमनसोषितवानतानांनकुंचराजगतिगोस्विहंतिमैत्री ॥६० त्वत्संप्रया
नारिनदीकुहरांतरालवृत्तिस्मरंनितमोवानदिनस्तिवृत्त उदासदानजलकुंजरकुं
भकूटकुहाककोटिकरजक्रमवोपिसिंहः ॥६१ कृत्कारमुक्तदहनाविदिदंतवोपिरो
षारुणेक्षारुचस्त्वयिभक्तिभाजाम् आशीर्विधाः स्फुरितकेसरत्रपवोरतिह्मावहं

निविकचोत्पलदामलीलाम् ॥५२॥ उत्तवातशानकरवाललताः करालकोदंडदंड
 विसराविजिघांसवोपि वेधुत्वमेत्यविनतोस्तवतारयन्ति कांतारडुर्गपतिताभ्युव
 मस्ववौराः ॥५३॥ इत्येप्रयाविषयलेखितचत्वमुक्तमाहात्म्यमोहितविभोयितनि
 हृषोये तभ्येनमः प्रतिबलावलतामरेन्द्रदृष्टिप्रसादनकृतेननवेडिकायेः ॥५४॥ इत्ये
 स्ततेस्तववयंविरताः स्वशक्तिः श्रुत्यत्वतो नभगवन्मभिलाषभंगान्न श्राव्यायंम
 स्तनशीकरविंडवर्षमभ्येति कस्मैरसन्नोविरगमवस्थाम् ॥५५॥ इति तवगुणवादतः ॥
 किलास्मात्तननियदर्जितमस्तिपुण्यजातम् प्रतिममयमियत्तदंघ्रिप्रजानिरत्न
 फलात्त्वयितेननोस्तिभक्ति ॥५६॥ प्रणमयमहामोहान्तकविधत्स्वसनिर्मलोटश
 मुनुदिनेकूटोभूतेतिरः कुरुकिलिषम् विचटयदृढायाशंघीभवयाभिषंगिर
 तानतवविफलापादोभोजस्मृतिः प्रणतात्मनाम् ॥५७॥ इत्येनाकिनिकायनिर्मित
 नुतिप्रोवत्प्रपेवश्रुतिप्रोढीभूतशुभप्रसादविषदशीमंडलाणेरिका सादेकार
 ज्ञताशङ्ककृतकृतत्रासात्रिलोकेमहोसादेसादितिजेन्द्रदानवचटानियेतशमाशुधे

ह.
वि.
प्र.
२६३
२६३

तत्कालं कालरात्रिप्रकोपकुरांभोतंभनंवनयद्भिः आसोदैसैदैसमप्राप्तदैसैः शो
रेः श्रैः रेति केरन्तसानो ॥ ६॥ इति श्रीदशवित्तये महाकाशे वैशेषोक्तो नाम सप्तवत्तारि
शः ४७ ॐ अथ जलललाचनानिष्टुगणेशो लोपमादानवदैसनाथाः कुषाण
पिंगभ्रुकटीकरालललाटपट्टादिसम्भवेयुः १ पुगांतकालानलधूमराशि
वाहिचूडः कलधौतशैले तार्क्ष्यस्थिते मेचरुविधुपुस्तुविवलितो वल्गुवचरुथिनी
शु २ मासीसमाससमाससमाससोमाववाववावेवविवोविवीवः नैताननैतानननुना
ननो नो श्रीरुचरोररिरारोम ३ एकाक्षरपादः तस्यायनिस्तिशतिपातलूनसो
वर्णावर्मा रुणारत्नचूडः निरीशुरायोधनस्रभिकायादमधवद्वैरिवविस्फुलिंगाः
४ नैनद्विषां संयतिदेहलपतत्रिकाश्वामकलालसाना व्यधायिसेनाकरवाल
कृतपतत्रिकाश्वामकलालसानाम् ५ मलीलमभोग मभिदयात्सनादमुत्त
एवतोपितस्य मुगारिवक्रीकृतवापमुक्तैः शरैः शरीरं वभिदेनधेयम् ६ अवाप्यते
कर्कशमार्गलाभं शमार्गलाभं गृह्णति प्रगल्भैः नित्येन नूतनसमातलातैरसात

लोभैकपरायणत्वम् ७ सवस्त्रकीवाद्यमिवारिसैत्तं त्रीमुल्लोत्कर्षवद्वाद्ये वि
स्तारिदैर्मेल्बुभिः प्रहोरेश्चिरेवशास्यगरुभिश्चवक्त्रे ८ अभूत्परीतेसभटैरातिवि
षादवद्विन्नविषादवद्विः असंमयीनोप्रभवस्तदातोमपांचजत्येसमपांचजत्ये ९
नात्तैस्थितास्तत्कनकावदानपतत्रिराणिचुरितेतरोयः सुरासिसेनादलितोस्तदा
नीचसूचराः स्वानयशांगयाणि १० नवीननानावननोविवोन्नववाववेनावनवा
त्तिनैनात् वताननानावननत्रुन्नानवीतिवाविन्नववावविन्नः ॥ द्युदरः स्फुरा
किरीटास्पदपञ्चरागमशुखरेवाहुरितामुरो व्यापादमाणासिमरकथागमा
गांकिनेवप्रियमासदयोः ११ ससाधुसंथोतिथितान्यबंधुधनुर्धनोपुतिधीनधीनो
हरोधरोधैर्मेधमार्गगामीमनास्ममशासरसारसेताः १२ सप्रयोजनवदुः श्रान्त
रेमुद्गरचातभिन्नकरींरुक्मसुवलितास्मरकैः संग्रामलक्ष्मीशवरीविभूषागुजा
फलैर्मौक्तिकमंडलैः हंसा १३ ससारस्सारससारसारीससारस्सरिससरासरेसो
रेसारसारिसरसेरिरेसरासेस्सरसोरिसिराससारे १४ द्युदरः रत्नोज्ज्वलैश्चक्रम

ह.
वि
२६४
२६५

येः पतद्भिः परिस्फुरद्दीपितिवक्रवालैः व्यराजतानेकसदृशसंख्यैः क्षयार्कविम्बैरि
वसंयुगोर्वी १६ ऊंताभिवाताद्रागमीयवद्विस्तदाचकल्पतरोररीणाम् चेतो नते
तत्ररुचिंदयाभातदाचकंपेत्तरोररीणाम् १७ सतीरभारास्वधराभिरामस्ततिच्छ
दापिंग ॥ तृतीयः श्रियत्प्रातः पृथुलांगलीनांवद्वावतारमतिमोश्रगारि १८ क
रैरकारोरिकिरोककाकुशकेकैरेककुकारकारुः किरैरकारिककैरेककाराकुरी
रकोरककरारकौकः १९ ह्यक्षरः तत्त्वद्रथागवितिकृत्तमलाविष्टानिनाम्पीवर
हस्तदंडाः विधीतमानांतकराजधानीस्तंभाभिरामाः यतिताविरेजः २० योयस्मत्त
स्मिन्समरेतदातीविनिच्चतोरतिचमूः स्वधाम्ना भास्वानपिस्फारतश्चतापोनसाम्
मालम्बतचारुदोषः २१ मात्राच्युतकं निपातितस्फारिषिरस्त्वत्येकपाणयद्दुस्म
चतेतरोषात् तदास्पदश्रीमणिपारिहास्यनिनादलीलारणितेनतेते २२ रांगगजै
स्सिंधुमिवामराणांतदायराज्येष्टतमंतरेगैः विरोचनश्चानुगतोधिपत्यतदापरा
ज्येष्टतमंतरेगैः २३ मुरारितायेनरणक्षपासप्रभामयस्वधजिनीतदातीम् युगांत

वेलेवसरीवभारगभीरतारस्तनयित्वचोषम २४ परापरसर्षसवानतेतनवीनमा
 यत्प्रयमासगास जिताजिमाथिप्रयमासगासुभासुसारंभरसानगेन २५ प्रा
 तिलोमेनसखवार्यः तिपातितस्तेनिष्टासिबंधंतङ्गगतोष्ठादिवतीक्षणाधाराः
 तेनेदिगेतप्रतिफलदीर्घकृपाणयद्वः कृपाताद्वहसः २६ दीनाननेहृतडनो
 दनुज्ञानानंदतोदीदनुतदनादीन ननहितोनननदीनानादात्रदीननत्यानुनद
 न्नहनः २७ द्युत्तरः नवोत्पलश्यामलकोतिभास्वदनेकपारीहितचारुशोभः
 सपानभूमीरिवसंयुगोर्वीश्चकारनानावरवीरवाद्याः २८ व्यथायितेनहृषितास्त्र
 शस्त्रप्रयंचमायासवतासतारम् २९ तस्मैस्ममावर्जितशत्रुरक्तप्रयंचमायासव
 तावतारं ३० तस्मिन्महोरौरवसंकटेपिनिपातितासंयुगम्भिर्वीराः कृतपा
 दानाप्रसरद्विमानवीथीगताः संगतिवासमायुः ३१ सोभोभेरेरंजनभेदभाभिः
 प्रोम्भैः स्मरावेः समरानकत्वं संहारकालक्षमितस्यसिंधोस्समातशोहेरंगतंन
 दानो ३२ मात्रारहितो गूढक्रियाकर्त्यकः संग्रामरागंसहसाभ्युपेत्यकृताभि

ह.
वि.
श्र.
२६५
२६५

योगात्सुभक्तदात्रीम् एकाशिवाहृत्यपिवांतरासंयोजयामासमहाप्ररोभिः
संख्येयरासंख्यलोककारीप्रवीरमादायसरागिचेताः समेरुर्जं प्रविवेकवा
रुपियालमालंरमणाभिलाषात् अक्षरच्युतकं कराललोचंस्त्राणिचातवृत्
मूर्ध्नासमुत्तिष्ठकरंकरेशः अदर्शयन्नाकतलाधिरोहसोपातमालामिवयोडु
रये १५ मागारिरामाममैरमोमामुरोरीमीरिममूमरीराम् मारीममीराम्
रुमाममममामारामिरामामरुमीममोमिम १५ अक्षरः दैत्याधिपास्तत्रयय
त्सवोयेसरोषदृष्टाधरोद्रनेत्राः क्षताभिमानास्तरसातयाद्यतेवीतत्तस्मात्
सरेवध्रुवः १६ संसारमेतः सुसंस्ततास्त्रैसासारसास्तारितरास्ताराः सा
रास्तितारातिरसास्सूतास्सासोत्सरासास्सरसास्ततस्ताः १७ अक्षरः वज्र
प्रभंतत्तनातदांनीवेलवकुलाचलमूर्मिभंगेः विष्वाण्विष्वासकुदाह्वेष
विद्याधंसंभयवराहकोलेः १८ निज्जन्तुशत्रोः एतनारण्येषुसेभावरासप्रसराव
भासे संरभमंभोधरथीरनादोहरोरुसारस्तरसारुरोह १९ प्रातिलोभ्येताभिर्त्राग

पादः अभ्यापनंतीस्य गितं तं रितं सरोषि चित्राशुधि विप्रचित्तैः द्यो कारिताशेष
विमानचट्टैस्तदाविकीर्णैर्भुजगैरिवारत्त ४० सेनासभामातवती प्रतापे सेनास
भासातवती प्रतापे साधुर्जितामन्नवधात रागे साधुर्जिसन्नवधात रागे ४१ सं
पुटयमकं दानाश्चासंगतसांनदामानाताधुनाधर्मवतावरागैः मैरावतावर्म
धनाधुनातामादानमातंगसताश्नादा ४२ अनुलोमप्रतिलोमार्थश्लोकः निप
त्यसंहारविभावरीवमारारिमैयेन समं पुपुत्सः छायात्पकारस्य गितार्कविं
वविगंत रादानवचक्रवालम् ४३ कल्लोलिकीलालकुल्लालकुल्लालकुल्लाल
काकीकुल्लिकालिकेकैः कालीकुल्लालकालिकैकालोलालकालो
किकल्लोलिल्लाला द्युतरः ४४ कात्यायनीद्वादशभिस्तदानीमुदंचिताषाढत
याचदोभिः विराजतायोधनमूर्ध्निमासैः संवत्सरश्रीरिवज्यंभमाण ४५ त
त्सारगौर्धंभिहताः यतद्विश्वायतत्वीरतयाभियोगे ताद्विद्यनारीजनताथि
योद्यैश्वायतत्वीरतयाभियोगे ४६ चिरंतिदथो पुनरुक्तमूर्च्छासमागमेषु

द.
वि.
३
२६६
२६६

प्रविलोकिताताम विमीलितातस्ममिति प्रवीरास्संगानानामिव नृपलक्ष्मीम्
समुत्खनतकश्चिदपास्तहेति रजाततानेकपदोत्तदेडम् वैरिचमण्यसुखरत्नतोयं
स्तोततानेकपदोत्तदेडं ४८ एकस्मसांख्येपरिपूर्णशारुप्यंगारगस्यवभूवतामि
ईहंमृगांकस्मसांगनाभिर्हृष्टस्वेष्टाभनेप्रधाना भयंकरेणवाणदत्तदेडं
चदृष्टमाविलमेरुकुंजा अमन्तरीछोरावाणविद्धवितंकटांकासखाङ्गदेड
भाषासमावेशः गंभीरधीरावरीणाभीरुणादरादराणावाणसा अमंगरावीर-
विश्रुद्धावस्वरांगनादत्तकटाक्षमोक्षैः ५० पादनिखयः प्रभामयेनारिचमस्त
दानोमलीलमास्फालितपापयष्टिः विश्रुद्धमरेभसुरारिवाणसंभारसरुद्धक
रीरकुंज प्रागर्थनिखयः आरुद्धरीछामरवाणविद्धउरंगमालारारागमू
छा नीताविदस्तत्वसिंभेस्महायसुवर्णमानोर्गहोत्सविदत्त ५१ वरमाधनि
खयः रुषातमभ्येदयवजवाङ्गवैरुथिनीसंगरागिचेताः हैमैरुपेक्षायका
लसिंधोर्विलेवकलोलवतासदस्त्रैः ५२ संहारथीर्नर्ममदासमाभीरागादराति

४०

३

५०

स्थिरताकाच सातेवराप्रकरेभियोज्यनासाहितानिन्वसादिनामा प्राति।
लोमेतानेतरश्लोकः ५५ सातादिमास्त्वनिताहिमानाज्यायोभिरेकप्रसगवतेसा
वकारतास्थितिगदसागभीमासदाममनधीरहारम् ५६ दैतेरथाभ्येसकृतांन
सुखारयादपुथंनरणेमुशैवाः नरंगिनीसोतसिसंपन्नस्रंराभंगाश्वगंड
शैलैः ५७ रेहादरेहादविपन्नदैत्यमानागमानागतभीतियोधाम पत्रातपत्रा
ततवदृशोभाविश्वामविश्वामपदानिसेयाम् ५८ अभ्येससंग्रामभुवंविषाण
प्रभाच्छेलेनोदरधामपीठम् समुद्गिरतांगमिवप्रवाहमयोययन्नागमुखो।
भियातीन् ५९ भानेतननाननिभाननुन्नानिभाननोभानुनिभानभोभित् नाभित्
ताभीतनिनाननाताभिनीतभानुननानभुर्नत् ६० ह्यक्षरः प्रकाशितायोधन
सौष्टवेष्टमायामनोमत्रविपक्षलोकम् विश्रुत्पकोधिराणवभाथेप्रसस्यथा
त्वर्यमिवोयसर्गः ६१ दृश्यसेतापुपिरानवानामनुन्नमासाथवसायसस्ताः श
रीरलगाश्चाशिवाभदानामनुन्नमासाथवसायसस्ताः ६२ मूर्च्छायरोतेतरसान

ह.
वि.
प्र.
२६७
२६७

गामजहौसमाद्याससपेयिवंसम कद तेस्मेतिगतागताभ्योभदेतनागप्रमदा
हवाये ६२ तेनाहतामाहवडर्मदेनहहेतदातीतमुलेप्रहृते ततःपायनीववला
निश्वमभ्यर्हितातिद्विषतांनियेतः ६३ विशोकटेकंठविषंदधातऊलादिनिर्भंद
विशोकटेकम् महानिकतंसमरेनिरस्यदुगति लोकसमहातिकर्तम् ६४ भाति
समंवीतगडेर्वपुर्भिस्तुरंगमापाततमापततः आविष्कृतानेकमहसंसेवो
वेदितेविक्रमसिंधुमौलेः ६५ शिरोवहत्रुद्धरमाणिषुश्रुशिखंडकोतेशशिखि
उकोते राजलघ्नस्वरशास्त्रवाणामनेकपालीदमनेकपाली ६६ हेतेशिरकुं
जरएष्टभाजापर्यस्तमीशोनसधामचक्रं ददर्शराट्कर्तृकंठपीठस्त्रिदंस्मरुत्फ
लदेतगिहे ६७ सभामयानांप्रसभामयानांसमिद्धरागाभिसमिद्धरागा चकारसे
नानचकारसेनाः समाहितानामसमाहितानाम् ६८ तभस्तलोघानतमालखंडैभ
टाप्रजापातलधूमदंडैः संग्राडग्योदधिकालकूटलेखाविभंगैः स्फुरितैकपाणौ
तस्मिन्दाभास्वतिचंद्रचारुनिशानहेतायुधिज्यंभमाने विशीर्यमानेदृष्टेमुगारे

:६५

सैमान्यकारेन्द्रिद्राधितायैः ७० विंदुच्युतकम सागमतापित्तामरासा
 राभियाचक्रचयाभिरासा नवेभरासप्रमराभवेनसेनातहीतिद्विदिहेतनासे ७१
 प्रातिलोमेनमपवार्यः उत्तिष्ठमाताममेरुसदप्यसंहारवेलेवजगत्रयस्य तिसिंश
 कल्लोककगलितानां त्रिसिंधुनदंतीचनचौरैश्चासम तेनाच्युतासारमृताभिरासा
 नारतागौरवधामरागात् तेनापितासाररूपासराणां नताहितावारयुधापुरासी
 प्रतिपदंगोमत्रिकामरुतबंधश्च रोमाचमुश्रेर्विभगांचकारुद्धुर्जवानैः सुभटस्य
 सौख्ये सरंगनादर्शनज्येभमाणामनोभवस्येवशरीर्याष्टिः वज्रप्रभस्याययुयु
 त्ससैसंतदासुपूरेणनदासुपूरे शक्तावभूवस्समरेविजेतेमहानटंकेत्रमहान
 टंके ७५ विदीर्यमाणद्वियकणशखपरागयोद्धुतमुद्धतस्य संचंदनालेपसि
 वापरस्त्रीसमागमोक्तस्वपुथिरेजे ७६ समातितायक्वसुतावरासिमिरावता
 मृक्पुधुनानिमासा रावीभरासप्रतिचापरोषयरोषचातिप्रमराभवीरा ७७ अत्र
 लोमप्रतिलोमपादः निशाननेनाहितहारिशोभंशैस्सधामामलसुस्सरश्मिः ७८

न०१

ह.
वि.
२६८

नृदानीषुधिमंडलाग्रं तवाधामाचनचानदैत्यान् ७८ विमत्सरः पत्रिगणोनसाकं
सव्यापसव्यापदिदैत्यचक्रे व्यापारश्रासीश्रपानैर्महानोसदेहसंदेहपरायणानो
७९ स्मराननाभ्यासमसंसेमत्यसोलासनानासिलताललासा ताभ्यासमंभमरा
तिसेनानिरासिरेसावतराभिरामाः ८० तस्यादधानोतनुतात्रिधीनोपताननोनून
धुनीनतादः तेनैधितानोतिथं नृदानीचूनेनतेनेनथनाथिताया ८१ तवशावेयः
चरणोदयोतदृढवज्रमुष्टिनिष्पिष्टसौवर्गातनुव्रजत्मा मुक्तानिधानेषुकरीद्रुं
भक्तं सुसिद्धार्थकराशिलीलाम् ८२ कंकालकार्यार्थिनिवासिलनकंकाला
कारातिगणाराणोर्ध्वाम् कंकालकंदसरदेहलशकंकालकापीषाशमर्थचक्रे
योधाः कलापैः कुतचारुशोभाविमुक्तसिंहधनितारकेकाः शोकेदोभ्यश्चक्रे
शुः कृपाणातहीमपूराश्वकोदरेभ्यः ८३ प्रेवत्रावाश्रुत्करभंजरोकर्णोतकृमोत्र
तवापयष्टिः संख्यावतोपिहिषतोरोषुजचानकालीगणनायनीताम् ८४ जगत्
येपिस्मृहणीयत्रुपंविलसतावेणमुपानिहीर्षुः लंबाण्यसौभाग्यगणोरनिद्यैपुरास्थि

ह.
वि.
२६५

269

स्य मंग्रामरागप्रसरेण हरेत्तदासहेतव्यवधायकस्य सन्नप्रकाशप्रसरेण हरेत्तिष्ठ
मानेष्टयनाकसत्सुकोदंडवह्नीस्तस्माधुनानावश्यिनीशीतमरीचिमौले ॥५॥ स
ज्ञानिनादानवतापितेषु साकेयताकाशतलोद्धितेषु सज्ञानेनादानवतापितेषु साके
यताकाशतलोद्धितेषु ॥५॥ समुद्रयमकम शिलीमुखौघैः त्वयसमसमिमरीचिदी
प्रेक्षिदृष्टारिलोकः प्रसर्पतागमकलासदित्तरजोत्थकारेण विज्यंभतायाम ॥६॥
यापायेतेनिशितैः समेहेसमानवकव्यवहारतापी सदाजितानेकपदानिपाति
सामिहृगगप्रतरेमकृते ॥७॥ महायमके रंगारंगे कैशिकमार्गचाराशितारवावि
कृतमौष्टवानाम् तत्सैनिकानां धुतवर्मा विद्वान्भक्तस्थानविशेषलक्ष्मीः ॥८॥ हीनो
हिनीनां नदनेनैतोनीहोदनानानदनातनेहा दीव्रनदनेहननाहनैनातनानिना
नाहननाननाहः ॥९॥ तद्वाणानिभिन्नकपोलमुक्तरक्तचुटापाटलकणशंखः गहो
पकेढास्पदनतनेंडुविंबोदयाद्रिप्रियमाणनागः ॥१०॥ धीनानिधाननिधनात्यधुन्युतश्च
तनोम्यनधुनीनधुनिः चुम्बाधिवंधानधुनोन्नतैताननित्यनानाधियैतैधनोन्धान ॥११॥

ह.
वि.
प्र.
२०

१७०

कार्मुकन्यानवतारकेकानिनादिसंश्रितदिविभागान् सरद्विषोवदुरुषः करालकण
लशोभानिभितोनिचोसः ॥ १० ॥ अत्रैकनानानकनाकिनीकानतीकिनीकाननकेकिनी
कान कोनाकतत्राकककानकानानकोककिंकानननककाकुः ॥ ११ ॥ अक्षरः सैमंत
दानीमशानिप्रभेणस्वरद्विषस्मत्प्रतिरक्षमाणो शुशुस्वरुडपयमयोधेविमुक्त
सैमेवविलोलमंभः ॥ १२ ॥ तदात्तुदोतेतददातततोहीतितोतादितडदतोही ततोद
दातादिततादिदत्तदतोतितातोददतोततत्री अक्षरः संप्राममूर्ध्वविदशारिचक्र
मुद्गुढदेतिस्थगितानरिहं निचासययहसराजकेतरभागमेदरडतिरीहं ॥ १३ ॥
तत्तत्ततोतीतयतयतीतिपितोततापापितरुतपापाः पीतातपोपापतितोपतापिया
तोततेत्रापितपात्रिशतः अक्षरः विपांडुभिः केतशिखंशुकौचैरनेकसंगामिवरु
वैतोयाम् निचातचोरानचचक्रतेमिरयाप्रकेतोः शाशिमौलितारात् ॥ १४ ॥ सेनास
सेनासनसाननेनमसनुनानेनततोर्तिनेसः सानननानासतिनेनसंसनुन्ननसासा
नुनिसासिनासे अक्षरः विह्वेदनोकेवलसाहवेत्यावलंजयाशासपियोडमप्रेवि

हस्तनामेव न कुंजरस्तत्त्वामिनोपि यथितेस्समौलिः १८ नुत्रागिरेनोननरुर्नरात्रा
 राश्रीत्यरत्नलोरीना राश्रीनानौत्ररुर्नराश्रीनीराश्रीनानुनुनेरित्रा ह्यतरः
 तत्त्वज्ञधाराविनिपातकुत्रेरायोपनोवीसरसीपतद्विः शिलीसुधानां विराज
 शास्त्रेनीलोत्पलानामिवपत्रजालैः सदासमासादिमदंमदोस्मददौमदस्सदिसद
 सदासं समादिमाददददसमादसदासुसस्सोददसोमदसम ह्यतरः समन्त्रशा
 लीसमदत्वमामौनिवज्जमूलः स्थिरभूतिबंधः तत्सीदवानमवलितः सुवितात्सत्राग
 राजश्रियमापयवीम २२ अर्थत्रयवाची शास्त्रांशुभिर्भांनुकणवमर्षांसंमर्द्धितैः
 सद्विनिशैलसानुं उल्काकलापाकलितामिवघांसकेतसैवविदधत" त्यत २१ त
 ज्ञातितातोतिततत्रितोतितोत्रैतितातीतितताततत्रिः तातोतितोतततततततो
 ज्ञातत्रैततेतातिततीतितोत्रम पकातरः समूलवक्रांशुशक्तिवाणवक्राव
 चलाभिरथाहवोद्याम् स्थितोजरकुंजरदंतगणिविडंविनीभिन्नवचयिनीभिः २५
 सदानवानामवधीरितातासदानवानामवधीरितानाम् २६ पादाभ्यामः धूलीवितान

ह.
वि.
प्र.
२७

स्थगितोतरिहमायोधतमपतिपाकविपाकसंज्ञो देवाधिपावधिपुषुत्सुतयासमे
त्तसम्पत्तसीकमपसंमथरोधपाताम् २० वेज्ञाततोवितनवीतितताववीतावातो
ववावितितविन्नवतावितनौ वीतेनिततिवततावनिताववेतनञ्चोत्तिविततावति
वितिवीतितोत्ता २५ सैसातियातिरणमूर्धिकृपाणमेवथाएतियातशमितोषत
चुतिशज्ञोः आयातिचक्ररभितोगागतेविपौर्णशस्त्राश्रुतिङ्कतदिवाकरथास
वाणैः २५ तानीतातिननूनानितनितेनत्तिनितोतीनितोतातेनातितताननेननतता
तीतेननुज्ञेतिता तेनोज्ञानितनूनानितनितानननेननूनज्ञोननानानत्तिनितानेता
ततनुतानीतातितेनता द्यतरः विस्त्रस्तकेसरकथालसटाकलापसंचादितोस
शित्तोपुथिपंचवक्रः तोदणप्रमार्गएतत्प्रकरावरुणगंधेभक्तंभक्तदकस्सर
सिंहपकः वज्रेविशवविवराविवरौधरेवाविवाखरवारखोरवारः वीररुगात्रि
ररुखरेवेरिवीरैर्वीरुगैरिविवीरविवावरोवः ४२ द्यतरः सेनासोयवजसुष्टेस्त
दानीचोरादिकसंधीन्दारयंतीवतादेः मामानिश्चेतोदंतिदानप्रवादद्यासंगीतोश्चैर्था।

तोमर्यातयश्रीः ततोतोमतिमर्तमाससततातीतामतामुन्नमामातामूममिताम
 तामतितमोमीमानितोन्नतिमान् मतामूर्तिमतीममातिममितामातीतिमज्ञानता
 मेतोज्ञातितमीतिमज्ञतिमतामातातिमीतातताम द्युत्तरः इत्येसमीकशिरसि
 स्रगाढरागनाकांगनांगतिहितासुरदैमयोधैः विभ्रत्यरिस्फुरितनिर्मलचंद्र
 समुच्चैः शिरःकरतलोच्छ्रिताकपाणिः ॥५५॥ यत्रानात्रानुयायीननुनयनयना
 नुनयिन्नायिनोनुमायेनानायितानायनयुपुतितियानुन्नयानेतननम युनानुना
 नयेयाननययितिययानेययायायिनोमातानायायायितेयानननुनयितितोतम
 युन्नोः ॥५६॥ द्युत्तरः आयोधनेदितिसुततयज्यभमाणभीमैकरुद्रगहनेष्यपसंख्यः
 रुद्रे गीर्वाणसैरिकजनैः सकलाभिधाविहोदंडुहममनससिपुरेत्यनागौ ॥५७॥ तो
 शरिचैरतोतातरतितरतित्रातगिरांततोत्रीरात्रीरेतोतरीतैरतरतरतरोरीतितैरु
 त्तीतीः तत्रागत्तितोरततततितरितैर्यरितारैरगतेरुत्तेरेतारत्रैरितितरित
 रितैरुत्तीततततिरे द्युत्तरः संग्राममेवसमयेत्ककणवस्पृष्टविधुलतानिकरभास

ह.
वि.
२७२

रत्नज्ञानेशे अभ्यापनत्समरिदेवश्चद्वेष्टोत्तमके विपक्षजनताकुलकुलपातम् ५
ब्रानेभदोदपक्षेसुरतिरतिरसुक्षेपदक्षोभतीचा स्यामासस्थारिचर्याविरतिरतिरवि
र्याचरिक्कासमास्या गमायस्तानिद्वयानलकणकलनयादतिस्नायमानाकातातया
समस्तारिगसरसगतिस्नामसव्यासनाका ५० प्रातिलोमेनसपवार्थः संग्राममूर्भि
करवालविल्लनपीतसेतामतेगजकरादे केतादीयतेउपरिवेदितभोगिभोगया
यातालतालसदृशश्रियतेनशोत्रः ५१ सेनसर्वासनस्यानतसुरपतिउत्पादिभिन्नास
शमासापाकृताकृतसाधियुतसदसरस्तानजमेतयाया शातासिर्वेगगत्याखणार
भसात्रासचर्याधुनाता सागनेतासमग्राजगतिरसनतस्यासमज्ञानुनाद ५२ प्रातिलो
मेनानेतरश्लोकः दानानुज्ञासमस्याततसरतिगाणशसमेतातरासा नानाधुर्याच
सज्ञासभरगाणवरत्यागगर्वेसिताशा यासानेमेजनतस्तारसदमतिपुथिज्ञानकुसा
कृपासासाशंसत्राभिधिज्ञानुतिपरसुतनस्यातसर्वासनासे ५३ शतिशशथरले
वाशेखरसंप्रहारेः ग्रहरणपरिसर्पहीरधारेदधामा असुरभटमयीनांकालवद्भि :

प्रजातोमिव कवलनलीलाञ्जमित्तद्वयमहेतिः ५४ सत्सुतोस्नातिनामासितमस
नसनीसुतिसासतिमीतसुतासीसुतिसं सत्सुतिसुतिससेताज्ञेसितांससुतो
सातांससोत्सोतनसितनसितसुतिसासुतनास ह्यतरः ५५ इत्येतात्तान्यगं
पदिरदरदशिवाभिन्नमुखात्पवीरप्रेमाकृष्टाभिधावन्मुदितसुखधूमार्गरुद्ध
स्वरश्रीः योधानोरत्नसातौसममसुभेदेरस्यसंगमलीलापयायोपातहेतान
यमुदितवेदचक्रवालाजन्मे ५६ इति श्रीहरविजयेमहाकाव्ये अष्टवत्वारिं
शः मार्गः ५८ तीक्ष्णः शिलीमुखतवैरथसंप्रहारकंदूविनोदनमरातिजनस्य
नर्णम् ऊर्वंतमंतकपुरीष्टयुमालचापचक्रेभ्युक्तमहमाहवमर्धिशौरिः १ व
कारविंदनिमित्तं करगाढवह्वपाशद्वयं युधिबभारसपांचजसम् वैरिंचिमंडमि
वनिः स्यात्सनातिलोबुपर्यस्यमानमुदरांतरतोविनिधत् आबद्धकंकटकपाणि
निरुद्धपाशभागः संगीयवधनातिलशरणरत्नः तेनातिमीलितविलोचनपद्मव
धमाश्रमाविसंग्रसरसादृशपांचजसः २ सेनाभिरस्यविजतस्तनयितुचोषमस्तातता

ह.
वि
प
२२
२३

यिप्रपितस्तनुषीभिरुच्चैः प्रसोमुमंडविहसगभस्तिमालिविस्तारिणीभिरथ
तमरिरेष्टुणाशाः ५ अस्मायितस्मशित्थिलीकृतनागनाथविस्तारिभोगतिगडे।
... त्वचित्तंमन ह्मामंडलंनलपिलंचिततीरेलातामाजद्रुषीभिरभितःककु
भश्चमृभिः ५ ताक्ष्यंयचंचुपटदष्टभुजंगमूर्तिगकाशमदुदयिप्रसन्नसापरि
आः एष्टेनविग्रहभरमपुसदनस्यनगददानववसुसरिडसरसोः ६ उज्जुता
गगनवर्त्मनवेनतेनहरावगाढदृढभिन्नरसातलायाः आकृष्टमुक्तवसुधाःत
गाविज्ञावेदमुदधिरेनत्वरसंहतयः कथंचित् ७ उत्तमभागरचितास्पदनागता
यभास्वत्फणामणिवितानपरीयमाणा सस्यातपारुणिततारकचक्रवालक
माशितामिवजगामतदांतरितम् ८ ज्वाकृष्टमंडलितकंकशदंडवेडकोदंडमंड
लतयारणकातनोर्ध्वम् पौरेर्जितोजितरिपुस्त्रिदशैर्ध्रुवलोकिवडालवालश्व
कोमलकीर्तिवल्गाः सेनादुपूतयिषतोद्विषताममुष्णशेदंडमंडलितकाशुकम
प्यमुक्तैः कांडैरकांडतिविशेदुमरपवेडतैशात्यकारविभ्राविदधेपरित्री ९ तस्या

यतिगतविदग्गणशिरस्त्रबंधपुंत्वावशेषविनिमग्नशिरैः शिरोभिः नाकिडुहोडु-
 तमभानिरणानिरोधालीलावनदतवपत्रपिशाचिकासौ ॥ पद्मानिलावप्रज-
 नाकसरितरंगभाच्छदामलितनामनिविष्टवर्णैः तेनामुनिह्मगतिभैरपजङ्गवे-
 कतेजोविकास्यद्यदशस्वपिदिहगणैः ॥ अमेयपृष्ठपरिरहितचापचक्रनिमुक्त-
 णाततरशाल्यशराभिघातैः सैमैरनिग्रहदमौवसरापिपस्यशिश्रकवालमसक-
 त्वलयप्रचंडैः ॥ क्रीडकृतांतभटमुष्टिडुगोदरेकलीलावराटकगणैस्समरांगतो-
 र्याम् सुभ्रैरशीशरदमौशरदायमाणसेनामतेगजशिरःचुतमौक्तिकौचैः ॥
 अभ्यर्त्तितसुकृतसन्निधिपाशपाणितिः शेषद्वेकृतभयंकरकिंकरकं आयोधनः
 सररिपोः प्रसरत्यतत्रमास्थानमंडपमिवाभवदंतकम् ॥ तस्मात्पतत्रमरुतत्तण-
 मस्वरग्रसेशारिणोमुत्वरितान्दधतः पृष्ठकाः दैत्यादिपक्षतजशोणामुत्वावभू-
 वुर्मदाकिनीडटनिकेतनराजहंसाः ॥ शौरेर्निशाततरशाल्यशतैतरानिसेनां
 शिरसिमुपिचिच्छिदिवज्रिराशत् दिक्कक्रमोयतनरांतरसावहद्विरसोत्पमाह

३३५
 ४
 ५

ह.

वि.

प.

२७४

२७५

वप्रवेष्टुशिलीमुल्लोचैः ॥ संकृणितैस्तण्डुलैः परिभागादृष्टनाशेतिरोकगलित
ततनाकुकेटैः श्रामिकाप्रदशतैस्तदयास्तवाणकुत्रैरेलाठिपुथिदैसचमन्न
मोगैः ॥ ८ ॥ अस्मिन्मूलकुदिलभुविन्नेभमाणरोषारुणंयदभवत्सभटस्पवक्रम वै
लक्षितानुपरिपोदुरतामवापतत्कुत्रिकंठगलितततजमवाहं त्रैलोक्यमर्वित
यद्योथवलैर्यशोभिरानंजसममरचंचुरतांमुरारेः बाणाः प्रससुरभिनः कमला
मनांरवालीककूटविकटोदरदंष्ट्रकः २० तस्यापचक्रनियतः सकलामनांरवा
लीककूटविकटोदरदंष्ट्रकः तस्यापचक्रनियतत्रिणितांश्चंचरुनिलैर्नितैर्दकरौ
त्यताकाः विच्छिन्नकीर्तयश्वांजननतानरेन्नरायोधनेसभटकुवरिकेतदंशः २१ देदीप्य
मानवपुषादलितान्यकारकूटानिहृत्तयुनरागतयोविश्रुताः तेनाभवत्त्वलयितो
न्नतकार्मुकेनमुक्ताश्चरास्तरणिमंडलभेदहाः २२ तस्मिन्निरेप्रतिदिशंतरमाविमान
वीष्टोभुपेयरागवर्त्मदिष्टसमाणाः तस्मांगणैस्सभयकौत्रकनाकिभीरुमुक्ताहिता
सदेतिशांतगवाक्षमार्गाः २३ आदाधिमरेप्रतिरवप्रतिपन्नदैर्द्यैः शैलाधिराजक्रूररा

एषाभिस्तदानीम् तस्यापचक्रविवरानचचातपातनिर्यातपातशरसञ्जुततारनादे
 माणीकरश्मिशकलोन्जितनाकचक्रपाकृतीष्वमनस्वरुशरौचभिन्नाः शाङ्ग
 युयस्यपरिनानुवर्धयैस्मेनादिशस्मितिशिशिघषीभयार्ताः २५ तस्यामुभिन्न
 गाघुषोद्विषतोवध्रुषकणांतकृष्टबलयीकृतचापमुक्ताः सावारसेयतरसातत्र
 पुत्रपक्षपातावध्रुजलद्विशिखानियेतः तस्माद्वातिरभसाद्विशिशिवोसिसे
 स्यानिर्जयदृशाविधुरत्वमारात् नाभ्यदिरेनिशितशल्पशिलीमुखौचघोरैथ
 काराविधुरानथादिग्विभागान् २६ उत्वातनेदकविकृन्नविपक्षकठनाशीनिरोक
 गलितेनतिराजलात्मा विश्वकसेध्रमपरिस्वमानसेयमापिसवन्दितितल्लत
 तजेनशौमिः २७ शौसेमेदमुदरीयतपक्षपातवाताभिघातविधुतात्रपलाशघेदे
 संख्येशिलीमुखगणेनविमुक्तमेख्यमानिमुषातगगनोत्पलमाननत्वम् २८ तेन
 स्यानिघतभिन्नचनानोचमौदामितीक्ष्णपरीतकृष्णपणशैवः देवाधिराजस्त
 नाञ्जतनाकिलोकिकम्पैः शौनेरशनिशाततदैः करौचैः २९ प्रत्ययणोस्यपरुषाः प्र

ह.
वि.
प.
२७५
२७५

निपत्रदिक्कमुद्धतपत्रपटलवियडुत्तनेत्याः श्रेष्ठसुखं भयकृतो भवतावमानवा।
त्याश्चप्रतिदिशं सुरदेत्यमेताः ३२ प्रेवद्वानलपरीतविकेककूटवित्पाचलाव
यवविभ्रसमदिवद्भिः पिगोधकेशनिवहैर्नवनीलभाभिः संग्रामवर्त्म उदयायत
यात्रधानैः ३३ संग्रामसीम्रिपतितस्मभटप्रहारमूर्त्त्याकुलास्मपदिशत्रिमहोमृ
षः खड्गवकुत्रनिपतत्कारिकाणां तालवृत्तानिलेतसमवीज्यतयात्रधाया ३४
निस्त्रिंशद्यातवितिकृतभर्तेतमोगयीताचवक्रुरुचिरास्पदधृतजंघाः चक्रः कृतान्त
पुरुषाश्चतुर्भीतिमाहृत्यसैमकजनस्परनेकवंधाः ३५ संग्रामसीम्रि... विल
नवीरसेनामतेगजसदसकरप्रकोटैः ताक्षीयतंडुपरित्वरितभोगिभोगयाताल
तालललितालिषिरत्नरोपि ३६ कंपानुबंधिहृदयप्रतिपन्नशोषविस्वाधरेसभट
रानतोत्रनायाः पुष्पापुष्पैः कललितं वलितांगभंगतिस्संगमंथरविज्यंभिकमावि
रासीत ३७ रोचिस्सुखं निरुहं भविषांगपिंगकीलकलंकटितवीविभुजस्तदानी
प्रभोदयोदितिजनायकचेद्रवालमायोयचंद्रदण्डात्ततक्रवक्राः ३८ संवीत

लोहकवचाभिरिवोदभारतीलरुचिभिर्हरिचापभाभिः अभागमायमतडिकरवा
लकाभिरत्याययोजनलद्वजालवत्रुविनीभिः ३६ तीक्ष्णार्धवेदप्रारदारितमाहवाय।
लक्ष्मीययोधरभरंकरिकुंभशुभम् उत्तंगपीवरमालिसतनामभीकंकुतोत्रचोण
रुचिणोणितकुंभमेत ३७ शोभाचपीततनुताचसकल्पताचयाछात्रवंधिषुमेव
सुपिलोठनत्वम् सेदोदभितुनिकाश्रसमसथायाहृष्टोवभूवसमभेदसुरलोक
नायाः संग्रामभूः स्फुरितवज्रतरंगभंगवल्लभिरंगलरयोदतवाहिनी का आण
इकेतवसनामलनिर्करं कविसारिकुवोरिकलावलमंडलासीत् ४२ चैतस्यमा
यमुखगनकतरयंशाखशब्देनदिहसपदिब्रजताविकासम् इतिष्टतिस्मविषदष्ट
श्वप्रहारमूल्लोकलः प्रपतितस्मभटोरणोद्याम् ४३ न्योत्प्रावदाउरुचिरुर्जितगा
जिताभिरावर्जितः क्षयचनाचनमंडलीभिः स्रस्तः हितौचकरिकुंभविभेदशुक्त
मुक्ताफलश्रियमयाः करकाकणोचः ४४ मेघावलीभिरभितोप्यपिनेद्रवीभिः
सर्वार्थनाभिरिवतोयमलीमसत्वात् व्यापारिताः दृष्टुलपीलाशिरस्यलीषुविषु

ह.
वि.
५.
१२६
२७६

कृपाणालतिकास्तरसातिपेतः ४५ फूत्कारमुक्तशिविचूर्णतयायतासुदेष्टावि
उद्वितसमं पशुशोकलेखैः वक्रैर्चनाचतचदाचनचोषचोरसंचदृपदृहसिते
पत्रुजैर्निगसे ४६ योयेति सिंहनालकोटिनिशातशल्पनागवभिन्नरुधिरौदित
देहयंत्रम् संहारभास्करसहस्रडोक्षमूर्तिमाशान्तिरीदितमपि व्यथितानशेषः
४७ नावद्वियोगभयविह्वलचक्रवाकसंचातकातरतरेक्षणापातपीतः क्षीणे
क्षिणुणश्च नाकतलात्पतिष्यतास्वानपासुनिधिकीर्णकरोललेखे ४८ प्रस्ता
चल्यवहितो विरलात्पकारश्चायात्र विद्धमभितो हृतमौक्तमार्थम् आकृष्टदीर्घदि
वशकरजालमकैः स्पष्टाभिलक्ष्यकिणालेखमिवोद्यवहो ४९ देवोपि शीतकिरण
भरणस्तदातीमा लोकावत्सरसहस्रमयवतीतिम् संध्यासमाधिविविधसन्नाज
रापकिं विप्रिमीलितविलोचनमा... नत्वम् ५० विस्रस्तसोप्रकिरणविकटास्थशे
लकृदाबले विविदधे सहसोस्तरणिमः विवे विलंबमनुयेत्यचकारशोभे संध्यासमा
धिमवधूय हरोनुकारं ५१ तस्मिन्प्रत्ययतितदीयविलोचनाप्रिज्वालाशिखादतमिवा

हिमराशिर्विवं निर्वापनाद्यमिवदाहदिशोदयस्यप्रोञ्जैः पराचिन्तविगजलधौम
 मञ्ज ५२ शोभां वभारचिरभंगविगाढरागरक्ताम्बरं स्मरिणावद्यतोऽवस्ये तद्वाङ्म
 येत्रपरिचूर्णितनागकुन्निविष्टादिमोडुरुथिरांकमिवान्तरिक्षम् ५३ निर्दग्धकुर्म
 निदशे समया निलेन नीते प्रदीपश्चानिर्हतिमर्कविवे आचिवं भूवचनकजलजा
 लकल्पमद्भुतमः पटलमाविलयं सिलोकी ५४ आलिंगितोजलनिधेरथरत्ना
 ककुशोभायगततुतरंगधुजावलीभिः वेलोतनाभिरुदयाचलमारुरुक्षुरुति
 र्हीतस्मशयनादिवशीतरश्मिः ५५ ज्योत्स्नाङ्गरावलिगिरिविरभ्रयुवहृषारैजप्रप
 लवश्वातनुसाध्यगगः पुष्कोरुष्पतिकुरुबश्वाग्रहोचपीनत्वमापफलबद्ध
 श्वास्ततोऽपुः ५६ दधेनवरसातलोतलनमपदिहलित ... मूर्ध्निभंगैः सुदल
 क्षान्तिभेनपंकजालशशिनोदैयततोयताशमप्यात् ५७ अभ्युत्थितेशशिभृति
 क्रमभिन्नपीननैशाद्यकारमवलोक्यपरस्परं ते आस्फालितसुरितदीपितिरत्न
 देउचापाः पुनर्ययुधिरेसुरदैत्ययोधाः ५८ इतिनिशितकुपाणशमनाराचवक्र

ह.
वि.
२८
२७

२७७

प्राणिनविबुधसेनासंकटेदैत्यलोके प्रसूतरुपिरसिंधुहोभनिभिन्नरत्नकुमरणि
ननितस्वामेरुभिन्निरदाभूत ५५ इति श्रीराजानरत्नाकरविरचिते हरविजयेम
हाकाव्ये पंचोत्तरांशः सप्तमः सर्गः ५५ ओं भग्येष्टधोदजपितामहवासवे
षुदैत्याधिपेन सकलैस्सहलोकपालैः पंचाक्षमित्याभिदधे भगवान्सरोषमास्फा
त्यतिष्ठुरमयोन्नतकोटिचापं १ पश्याधुना स्रगाशतकेतसत्रभग्नं विरुणा
शारागसितोद्यकेन यस्म्यथाधिषत्तचंद्रमरीचिषुभ्रेस्साधारणाशुकभयतः कुरु
भोयशोभिः २ दैत्यैर्मार्गाणां गणभिहतस्य पश्यात्तच्छतरुणितमानभुवः शरी
रं निद्राविमुक्तमधुसूदनतामिषमविष्यदिसाद्रमधुदित्यमिवाधुनापि ३ पश्या
ततायिकठिनास्थिशिलाविभेदं कूटीकृताप्रिकुलिशं युपितिर्जितस्य दैत्यैः केश
शतमखस्य भयोदयोर्कचमांशुसिक्तमिव मज्जते ततः ४ दैत्यास्थिवज्रकश
कुठिततारवक्रचक्रदपापनिशयच्युतचंद्रचर्म विस्रोर्भयाकुलतया व्यपली
तवह्निधूमायमानमवलोकय पाणिलं ५ आवहकोपिदिति जायिषवाद्भवक

वकीकृतातनुशरासनवाणपातैः भंगीशतैः प्रकटरत्नपरीतमध्यमाशर्णमेति
विततश्रियमर्कविम्बम् ६ नाराचतिर्दलितविम्बतयेषभप्रसंगामडललित
उवेरयेयंबंधः अथास्यमानहृदयोहरितोनपश्यसेयांतकातरतदीयमनाश्वेडः
पश्यास्तपर्वतमिवाश्रकपेकनीलमासाद्यदानवचमपतिमेतदग्रे यथाधिको
धिकमनूष्यतयारणोत्रभग्नः प्रतापविभवेनसहैवभातुः ८ विभ्रज्जदोविदलित
रिकपालगुर्वीलीलाविलंबितमनोहरशोखपद्मः आचारितायुथशतोत्पकवा
णवेषेनभातिशौरिरिजर्जरितोत्पतायः ९ पश्येषतिनेयकृतधुकुटीविभंगल
योपहेदितनवांजनचरणवर्णाम वक्रश्रियेचदितनीलयटोद्विषेवथेनेयमः य
विहरत्नमहृष्टिमार्गम् १० धनेमुविषुवरुणोरिपुरोषवद्विज्वालारुणान्ननुप
सावसमामकपः तिस्राववड्मकरालयवासलनडुवारवाडवक्रपाण्डिता
मिवेताम् ॥ उत्सृष्टिगाजगलहृदवारिगंडपिंडीकृतैरविरलभ्रमदैः पतद्भिः
पश्येषकिंशुकवनभ्रममोहमदैरलीयतेगिरिस्वरेविदितोत्सभंगः १२ सांरीभवत्

ह.
वि.
पं

२७८

२७८

मलमवेकलङ्गमेचचोगात्थकारतिकरः स्यागितोतरिहः संश्रमविह्वलवलत्प्र
तिपत्तिमृच्छगाढानिलाच्छुसितभूमशिखासहस्रैः ॥ उद्दामदहपरिवर्तितनिह
कोटिरुत्तंसचंद्रकलिकाशिरसिस्मारेः दैत्याविराजविशिखाभिशिखासहस्र
तिष्ठत्सुधास्रुतिभूतविशेषतत्त्वी ॥ तस्मादवेविकटपिच्छकलापभारसंजुह्व
लस्रुतिचंद्रिकित्वंमानाः उद्दामकोटिदिनिजापिपचायचक्रमुक्ताश्रवविष
यराश्वसन्निधेतः ॥ अभ्यापनंदुदितलेचरचक्रवालसासानिकस्तिमितलो
चनचक्रदृष्टः दैत्यापिषोडुतविधायिविज्येभमाणविस्लिष्टमंथिरिमरुखरचा
रणोत् ॥ आनेमुखोविजहतादधुषश्चदपमानिज्जतो जह्वुषोडिमुत्वेयतागत ते
नाविलायुपियस्परमयिरेषगाढैर्दण्डिणोदृढचापमुक्तेः ॥ आकर्ण
कुंडलितकर्कशकालदंडचक्रायमानमणिकार्मुकनिर्गतेनवाणोनवदसिज
वानमृगांकमौलिमावदुमत्सरमथावसरेमुरारिः ॥ दैत्यापिदानवपतेः पृथुजव्रु
सीम्रिनिष्टसुदयेणरचानविहृदमसः प्रोत्सवताप्रशित्विनोविचलानवाणसस्र

त्वसंख्यकृतपुंखतयोरुपुंखम् ॥ तावन्नरोत्तररुत्तररत्नरत्नस्यताम्यदिनाकु
 शकुशावपुगीतवाणा संग्रामवर्त्मतिपरस्परलब्धरत्नवद्भाभिसंधिविरमक्रम
 तामवस्थम् २० वक्ष्येत्थकस्यतिजज्ञानचनान्तिदीशस्तद्विनिविडुचंडकश
 रकोटैः कूलाद्रिसानुकटकं विकटैस्तुरंगभंगैस्मवाडवशिर्वैरिवकर्मकेतः २१
 प्रेक्षस्त्रिखाविशाखसंहतिरत्यकेनमुक्ताततश्चिरसिम्पूलभृतश्चरागैः वृक्षा
 वचलफणाहूकृतिवद्भिहेतिसंसृष्टपदानिपुटाविषमंमपस्ततः २२ कणाव
 तंसितमणिस्फुरितस्फुलिंगफुत्कारवद्भितपनातपदयपक्षः योप्रःपतद्दि
 तिसुताथियणैलमभिसंयातिविभ्रममथत्रहृषाकवाणाः २३ विस्तारिशाल्य
 मुखनिर्गतरोहिदस्रशारीकृताम्बरतलाभयमादधाना तश्चापमंडलविनि
 ष्यतिताः प्रसस्तरुल्कापिशाचनिचयाश्चदिदवाणाः २४ हरेद्विरिहिद्वेरा
 विदारयाश्रीदयोर्दुताजहिजहीतिनतानुरातीन् इत्याहरस्यविजहारमकारेताह
 रक्रान्तेरभयुगलौविजहौचवेदम् २५ यजज्जुणाविरलशब्दविमिश्रगाढमौ

ह
वि
प
२०५
२७१

वी विरावमुत्तरोष्ठशिलीमुत्तरोष्ठः हृदयशिश्रवश्वास्वरचारिचक्रमादन्तमस्य
 स्वरैर्विवधानिर्णयः २५ वक्रास्तरां पुंषीरेवेष एवंप्रकपीठनिष्ठननिष्ठुरविपाठ
 विजर्जरात्मः योधात्मोचरणमार्भिः शुभ्रसूक्ष्मोद्यंश्चेन्नान्तरिषु प्रहरंति वीर
 २६ तत्पत्रिभिस्सरिषोऽप्यशकलीकृतानामाकाशपवकलयोतशिलीमुत्तानाम्
 रेजपतत्पत्रचूर्णपरागदिग्धावालाकं रश्मिशावलाश्वशेलकटाः २७ संग्राम
 नारकविलोकनकोतकोतमंचारशोत्तरसहस्रविमानयंक्ती ऊर्ध्वतनास्तरणि
 मार्गं रुचः प्रचंडकोदंडनिर्गतशरासनयः स्मरारेः २८ तस्मात्पनिर्गतनिर्गलमा
 र्गं लोचपक्षानिलाहतिविजर्जरिताश्रमासीत् आचार्यमाणविविधायुधघात
 शूद्रगाडासितत्रण कमिवांतरितम् २९ आपीयरस्य गितभास्करविस्ववीजे
 कैशर्नवानपमपुस्फटपत्रशोभेः ज्याचोषगीतिश्रवैरेभुवनारविन्दगभास्पदं सप
 दिदैत्यशिलीमुत्तरोष्ठैः विस्तार्यचापमवविस्फुरदग्निहेतितिः शकद्वेकृतिनिधा
 नमहंकृतीनाम् देव्याधिपः कुरितलितभुक्तदीविभंगभास्वहल्लाटमितिहर्जदिमा

वभाषे १२ तिष्ठाधुनाक्कनुवदोममदृष्टिमार्गज्ज्ञतासिपुष्पाविशिखोस्मिनमेद
वीर्यः कालोपवानकृपणः कुमिकोटजंतजीवापहारचतरोनगजासुरोवा १३
श्रुमादिनत्तरभसोत्थितदत्ततालवेतालमालिततलायित्तमंदिशेधी संग्रामभू
मिरयराभटचक्रदंडदोर्दंडदूर्यनिकषोपलपट्टकाश्रीः १४ इत्यविवात्रिरभिन
त्सयमानपवनतल्पं चभिज्वलितवद्भिमुखैः एषकैः किंविन्नदीयविशिखाशनि
पातभिन्नवत्तश्चालचणशाककलावचूलः १५ तस्मिन्नागदलतिघडसु
दत्तदृष्टिदृष्टनिलेशमदपत्रपल्लववक्त्रे आमर्दकस्तरितमदकमभुपावडया
दितास्यगितभानुसमेरुकटः १६ देशाधिपस्तमथमस्तुखमायततमालो
ककोपविवशोविशिखैरौत्सीत् तश्चोदितेशिखरमुच्छिखरत्नसारमप्याभि
नत्तिलतलामपि १७ सैसैः १८ तस्मैरथांगसकिरेडरजित्प्रहाजिदेलादलीहृदि
तस्मिन्निस्तनश्चदंडम् संस्तभृजानयशरैस्समदससंखैः संखेजवानलचुयव
भिरेडुमौलिं १९ कोदंडदंडशिखैरेष्यफणासदसफुत्कारवद्विकणतारकितातारि

ह.
वि.
पं
२८.

२४०

हम् विच्छेदवासकियणकिरतः दृष्टकानामाघरन्मथतस्मिन् शरैस्सगरिः ३५ प्र
त्युत्तदीपमणिदीपितिवक्रवालसंकीर्यमाणविकटोन्नतकोटिदंडम् विच्छिन्न
पत्रगणपंधचुडिडमालेरिंशुपुष्पप्रियमदीधरदंतदिक्षम् ४० सच्छिन्नवासकि
गुणः जयलाभलिंगमालिगिताम्बरशिखाप्रशिखास्फुल्लिगं जगदकोपकुटिल
भुकुटीविभंगपिंगेक्षणाभननडरीक्षवपुसिष्णुले ४१ निःशेषलोककवलप्रदणाय
बलादालोलहेतिरसनस्तरसोत्पतिष्टन् तस्याभिवादयितमौर्वमिवाग्निमाशुद्धे
काश्वद्विरुद्धौधमितिमपमत् ४२ तेनाथशंकरकरध्रुसितेनतर्णमक्षसमेव
चतुर्वर्त्मनिचर्मरश्मिः आवध्यतेविषणामाशुविहृत्तलालशाखाभ्रयानलशिखेप
रिवेशचक्रं ४३ आकुष्टशैलशिखरेतरलीकृताकचंद्रं समुद्रमलिलसुतनाकमा
गम् पुंजीकृतोरुदलितदितिपीठदृष्टमासीदनुभ्रमाणलोलममुष्णविम्बम् ४४
पूलाग्नितापदलितोपलमूलसंधिभागातिभ्रतटकल्पततर्णितर्णम् तेषुर्विभु
क्तविकटीकृतहरदृष्टदृष्टप्रतिष्ठितनतोसिशिरोसिमरोः ४५ तस्मिंश्चध्वजं टिक

ह
वि०
पं
२८१

२४१

मानवानदैसापिपोपिगदयामरुपूलहसाम् ५२ देव्यापिपेरितगदगलितो
नमोगविष्णोदिसात्ररुचिरोदितदंतगर्भिः जज्वालधूर्जटिसुखाग्निरवौषचा
यतत्सेदनंमत्तगंधजसूतचक्रम कपिशितदण्डिभिर्बह्निनाहेतिचक्रेषि
पुरश्चतदानींसादेनतेनदग्धे पाणिशकलकिरीटैर्देवनाथोजिह्वत्तस्मभ
समदृष्ट्यारुपपातांतरितम् ५५ शितविकसितगंडाभिर्निभागस्तमभिषु
त्विगुरुवेगमापतेतं समभिनदशेषदैवकांताजनरुदयेस्त्रिणिखितमूलपा
णिः ५५ उद्धतः स्फुरितकुशात्रुपूलकोटिकोंकारारववधिरुक्तांतरितं
सस्यदेरुधिरमकारियेतसंध्यातास्रांशुच्छरितमिवाद्भुचक्रवालं ५६ दितिन
रुपिस्थागसिम्पूलाश्रिभागाज्वलनजनितधूमणामलसयविजुम् विगलि
तरुचिदंकाचातसंसक्तमूढचतनमिवतदानीमंतरितेरुधिरोध ५७ संप
देविशिखविदारितात्सरोर्यद्भुतः कटकतटादस्तक्कटाभः विषेधसक्त
रुतनन्त्रतापवद्भिःसृष्टानामपिजातांतदवशांति विशिखमुत्तविभेदादेजनलोपपन्नहविर्वि

अमुचद्योमसीष्येमानःगतभुवि सपकलोपल

रातिसेयेदितिसुतकुललक्ष्मीसंदयात्यातमेवाः ५९ नद्विज्ञः कटकादस
 द्वि. पतिनेमोद्रेकपालेदरे पीत्वातयोरेमाणयादलमिवातासंवपुर्विभ्रती।
 चासुंशेगुलिकोदिभागमलनातद्दीयवीजोऊगनल्लिवाशिखसंतनीसर.
 भसंचकेप्रतिच्छत्तकान् ६० विशिखदहनज्वालातापक्वविद्वदलासनः स
 पदिवपुषसमशोषात्कृतादथ ॥ ससमान्तिमितनयनत्रातैर्दृष्टेसुगस
 रासुरसेनिकैः शशधरकलामौलेर्न्योतिः शरीरमथाविशत ६१ ग्रामीकृता
 दिंतसुरासुरचक्रवालसंश्रामसागरगताथककालकृतः निर्भूतणामरुमरु
 त्पारिवेजितासंघीढेदिदेशदरयेषमराज्यलक्ष्मी ६२ उन्मूलिताखिलविपत्त
 गणासुतर्णमस्याज्ञयापुश्चामरलोकपालाः दिक्षकमादथयथाययमे
 वगुप्तिहेतोस्थितिप्रमदफुलटशोबबोधः ६३ निपतिनपरिसेमाभ्यादतेसे
 पुगोद्यानिजकरपरिमर्णात्रिषुहभ्रवणंसः शशिशकलीकरीटस्यत्मा
 नासदंभः स्रजकृतपरिषेकंजीवयामाससैमं ६४ दिशिदिशिमकरन्दस्यद

ह
वि.
पं
२८१

मायहिरेफाः सुरभिमतचनमार्गः पुष्पवृष्टीः किरितः प्रतिनवसुखरागानेक
वादित्रेचोषैस्तमहितवधतष्टास्तद्वुसिदुसाध्याः जगरसरतरोज्यमंगः
लेतारसोदक्रमतरहितहोकेपिपीनस्तनायाः अविशतविविधभंगसलस
माणाः स्फुटतरगरुशेतोवासनानाकमार्गे ६६ त्रिदशगणपतीह्यविष्ण
यमौलिरत्नप्रणतिगतिशरत्कासंयुगेदृष्टभक्तौन श्रीभमतवरलाभैः सो
षसंभाषदेव्यासदसलमनुभावात्सोपुरीमध्यतिष्ठत् ६७

इति श्रीबालवृहस्पत्यनुजीविनोवागीश्वरंकस्पमहाकेव
रत्नाकरस्पकृतौ हरविजयेमहाकायेदेवदेवप्रतिष्ठापनेनामपंचाशः सर्गः
समाप्तीकृतेगणपतिनामहाकाव्यसिद्धेसातस्तत् शिवम् शुभमस्तु
वैषाम् श्रीउगदत्ततिजवेंशादिसात्रिसावुगं
गाङ्गाप्रयसतामृतभातुस्तुः रत्नाकेराललितवंधमिदंविधत्तचंद्रधम्
लचरिताश्रयचारुकाव्यम् सकिलकविरेवमुक्तवान् ललितमधुरासा

लेकारः प्रसादमनोरमा विकटयमकश्लेषोदुःखप्रबंधनिर्गलाः प्रसृष्टा
 गतीश्चित्रेमागेसमोद्गिरतो गिरोनवल्लुपते शेतो वाचस्पतेरपिशसते
 रपिशंकते सांशनेदमस्तसपरिस्पन्दविष्णुदनीतामस्मद्वाचामतिशयनर्ष
 वस्तुतत्ताभिधाने प्रोक्तोत्तनाथवल्लविकसदिग्वृक्षाणां श्रवत्संभस्त
 वक्यशासकोपिटाकारटकः पाराकायप्रबंधप्रणिहितपरमश्रोत्रपौ
 याकवीणाभाषाषकेपियस्य कविद्विपिनगता भारती भारतज्ञे प्रामेतेया
 वसानस्फुरदमरतरातिभिज्ञानसंपत्सोदरत्नाकरस्ते सदसि कृतपदः स्मा
 पवागीश्वरंकः यस्मादयेत्यतमसत्पत्तौ विष्णुद्विजा विभवं सतिशमेवज
 लाशयानां उद्भुस्तवाश्रयसमुद्रमवैहिराजत्रत्नाकरसः
 गस्तमौर्वम् दृष्टस्तत्प्राज्ञकैर्यत्रजगतिकविभिर्वस्तुतत्तास्ति किंचित्
 स्तेदास्तत्तचित्तागहनविषयतातस्मद्दृष्टतावत तस्मात्प्रगल्भप्रसर
 रगीरासाप्रणीवीणापकराजद्रत्नाकरस्य जलनवदवतोजाज्वलीति द्वितीयः

ह
वि.
२८३
२८३

समासेहविजयकायम सुज्ञासीवृत्तासुः गणपतोपमासः षोडशस
र्गे १६ ततः पुष्पावचयः ७ जलक्रीडावर्णनं ८ दिगंतवर्णनं ९ चंद्रोदय
१० गौरीस्वरदेहचटना ११ समुद्रज्योभावर्णनं १२ प्रसाधनवर्णनं १३ विरहि
णीवर्णनं १४ हृतसंज्ञलपनं १५ सुपानविभ्रमः १६ प्रबोधवर्णनं १७ भुवन
विभागवर्णनं १८ स्वर्गभोगवर्णनं १९ हृतव्याहारः २० पुष्पव्याहारः २१ स
भासंतोभः २२ कोचनादयोत्तेजः २३ श्रेयकव्याहारः २४ वज्रवाङ्मविकृ
र्जितम् २५ हृतगर्जितप्रतिज्ञापनम् २६ सैव्याभ्यागमनम् २७ सेनाप्रस्था
नं २८ सैम्योद्यमवर्णनं २९ समरोद्घातवर्णनं ३० चित्रयुद्धवर्णोद्घातः ३१
गजासमस्मरः ३२ सभटसंदीपनं ३३ चंडिकासमरद्वेषः ३४ शक्तिप्र
शंसावर्णनं ३५ चित्रयुद्धवर्णनं ३६ सरासरविमर्दः ३७ देवदेवप्रतिष्ठापनं ३८
हरविजयेमहाकवेः प्रतिज्ञाश्रुतकृतप्रणयोममप्रवेये अपिशिशुरकविः
कविप्रभावाद्भवतिकविस्तमहाकव्यक्रमेण सुभमस्तलेष्वकपावकयोः

